

**2018 ЖЫЛЫ
БЕКІТІЛГЕН ТЕРМИНДЕР**

Нұр-Сұлтан

2020

Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Мемлекеттік терминология комиссиясы мәжілістерінде 2018 жылы бекітілген терминдер. *Құрастырушылар:* С.Жайлау, А.Қожахмет, О.Мақсұт. Нұр-Сұлтан, 2020, 476 - бет

Бұл сөздікке Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Мемлекеттік терминология комиссиясы мәжілістерінде 2018 жылы бекітілген терминдер дефинициясымен, 8 тілдегі аудармасымен енді.

Кітап терминтанушы ғалымдар мен мамандарға, студенттерге, магистранттарға, докторанттарға және тақырыпқа қызығушылық білдірген көпшілікке арналған.

АЛҒЫ СӨЗ

Тілдің өміршеңдігінің басты көрсеткіштерінің бірі – оның ғылым тілі ретінде дамуы болса, ал ғылым тілінің дамуы терминологиямен тығыз байланысты.

Ал терминологияның өзекті мәселесі – терминдерді біріздендіру. Осы өзекті мәселені шешу жолында қазақ терминологиясында бекітілген, мақұлданған терминдерді сөздік етіп шығару үрдісі қалыптасқан. Атап айтқанда, 2012 жылы «Бекітілген терминдер жинағы» баспадан шығарылды. Сөздікте 1971-2011 жылдар аралығында бекітілген терминдер жинақталып, терминдер сала бойынша бекітілу уақытына қарай хронологиялық тәртіппен берілді. Ал осы 2020 жылы бекітілген терминдер екі кітап болып баспадан шығарылды. Бірінші кітапта жоғарыда аталған жинақ қайта басылып берілсе, екінші кітапта 2012-2019 жылдары бекітілген терминдер қамтылды. Екі кітаптан тұратын аталған сөздікте бекітілген терминдер орыс-қазақ тілінде берілген. Екі кітаптағы термин, сөз тіркесі, қысқарған сөздің жалпы саны – 30000-ға жуық.

Қазіргі ақпараттық ХХІ ғасырда ғаламтор кеңістігінің кең жайылуы сөздіктердің жаңа түрлерінің пайда болуына әсер еткені сөзсіз. Ұсынылып отырған «2017-2019 жылдардағы бекітілген терминдер» электронды сөздігі терминдерді біріздендіріп, тіліміздің өміршеңдігін арттырып, қажеттілігін өтеуге үлес қосу мақсатында әзірленген. Сөздіктегі терминдер биылғы жылы жарық көрген жинақтың екінші кітабында бар. Электронды сөздіктің ерекшелігі – терминнің шығу төркінінің анықталып, толық көлемде терминдер дефинициясының ашылып, 8 тілдегі аудармасының берілуі. Бұл өз кезегінде терминология мәселелеріне деген қызығушылықты арттырады деген үміттеміз.

Дегенмен де қазақ тілінің өркен жаюы үшін электронды сөздіктің сапасын арттыру – алдағы күндердің үлесінде. Себебі, бұл сөздікті жасауға бағдарламалық қамтамасыз етумен айналысатын бағдарлама жасаушылар, web-шеберлер, дизайнерлер мен электронды сөздікті жасаушы редактор, тілшілер тарту мүмкіндігі болған жоқ. «Тіл-қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы Терминология және ономастика басқармасы қызметкерлерінің күшімен ғана терминдердің аталған жылдар аралығындағы электронды нұсқасы алынып, жинақталды, яғни еңбек электронды сөздік талабына толық жауап бере алмайды, бұл толыққанды электронды сөздік жасаудағы алғашқы талпыныс қана. Сол себепті болашақта көптеген сұраныстарды қанағаттандыра алатын, электронды сөздіктің құрылымына сәйкес келетін сөздік әзірлеуді қолға алу аса қажеттілік болып табылады.

2018 жылғы терминдер

P/c	Орыс тілінде	Қазақ тілінде	<p>1. Түпкі тілде (нақты қай тіл екенін көрсету қажет) таңбалануы және білдіретін мағынасы.</p> <p>2. Әзербайжан тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>3. Қырғыз тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>4. Өзбек тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>5. Түрік тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>6. Ағылшын тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>7. Испан тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>8. Неміс тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p> <p>9. Француз тіліндегі баламасы және білдіретін мағынасы.</p>
1.	платонизм	платонизм	<p>1. Ежелгі грек философы Платонның (б.э. дейінгі 427-348 жж.) идеалистік философиясы, негізгі тармағы – мәңгі идеялар, яғни өзгермелі заттардың тұрақты бейнелері туралы ілім болды.</p> <p>2. Әзербайжан: platonizm</p> <p>3. Қырғыз: Платондун</p> <p>4. Өзбек: platonizm</p> <p>5. Түрік: Platonculuk</p> <p>6. Ағылшын: platonism</p> <p>7. Испан: platonismo</p> <p>8. Неміс: Platonismus</p> <p>9. Француз: platonisme</p>
2.	плебей	плебей, карахалық	<p>1. (лат. plebejus).</p> <p>1. Ежелгі Римде: басыбайлы болмағанмен, ешқандай саяси және азаматтық құқықтары болмаған төменгі тап өкілдері;</p> <p>2. Буржуазиялық-дворяндық ортада: төменгі таптан, шаруа халқынан шыққан кісілерді кемсітіп айтылатын сөз.</p> <p>2. Әзербайжан: Plebeian</p> <p>3. Қырғыз: ушундай жөнөкөй</p> <p>4. Өзбек: plebeyan</p> <p>5. Түрік: plep</p> <p>6. Ағылшын: plebeian</p> <p>7. Испан: plebeyo</p> <p>8. Неміс: Plebejer</p> <p>9. Француз: plébéien</p>
3.	плутократия	плутократия	<p>1. (гр. plutos — «байлық» және kratos — «күш, билік») — дәулетті адамдардың билігі.</p>

			<p>Плутократияның белгілері кез келген мемлекетте қоғамның бай топтары биліктің маңызды тетіктеріне ие болып, мемлекеттік саясатқа бақылау орнатуға әрекет етеді. Сондай-ақ өздерінің қаржылық, саяси күш-қуатының арқасында елдің табиғи ресурстары мен басқа да қорларын өз мүдделері үшін пайдалануға тырысады. Плутократия кез келген елдің демократиялық, құқықтық мемлекет ретінде тұрақты дамуына зиян тигізеді.</p> <p>2. Әзербайжан: plütokratiya 3. Қырғыз: бийлиги 4. Өзбек: plutokratiya 5. Түрік: zenginlerki 6. Ағылшын: plutocracy 7. Испан: plutocracia 8. Неміс: Plutokratie 9. Француз: ploutocratie</p>
4.	плутонизм	плутонизм	<p>1. (лат. <i>Plutonismus</i> — ежелгі Римнің жер асты патшалығының құдайы Плутонның есімімен аталған) — XVIII ғасырдың басы — XIX ғасырдың аяғында геология тарихындағы жетекші рөлді Жердің ішкі күші атқарған деген көзқарастағы ізбасарлардың геология ғылымдарындағы теориясы.</p> <p>2. Әзербайжан: plutonizm 3. Қырғыз: плутондук 4. Өзбек: plutonizm 5. Түрік: plutonizma 6. Ағылшын: plutonism 7. Испан: plutonismo 8. Неміс: Plutonismus 9. Француз: plutonisme</p>
5.	плюрализм культурный	мәдени көпнегізділік мәдени әралуандық	<p>1. (ағылш. <i>pluralism</i>; лат. <i>pluralis</i>; көп, алуан түрлі) – мәдениеттің гетерогенділігі қоғамдағы өзінің барабарлығын сақтайтын және қолдайтын этникалық және басқа да азшылықтың болуымен түсіндірілетін тұжырымдама.</p> <p>2. Әзербайжан: mädäni plüralizm 3. Қырғыз: маданий плюрализм 4. Өзбек: madaniy plyuralizm 5. Түрік: kültürel çoğulculuk 6. Ағылшын: cultural pluralism 7. Испан: pluralismo cultural 8. Неміс: kultureller Pluralismus 9. Француз: pluralisme culturel</p>
6.	поддержка государства	мемлекеттің қолдауы	<p>1. Барлық мемлекеттерде іске асырылады, мақсаты – шикізат және азық-түлік өндірісінің тиімді</p>

			<p>секторы, ауылдағы әлеуметтік тұрақтылық және экологиялық қауіпсіздік. Әдетте, мемлекеттің қолдауы мына бағыттар бойынша іске асырылады: жеңілдікпен кредит беру, өнім сатып алу, шығынның бір бөлігін өтеу, демеуқаржы, мемлекеттік инвестициялар, салық жеңілдіктері, сақтандыру төлемдерінің бір бөлігін өтеу, шаруашылық етудің жаңа формаларын қолдау, аграрлық ғылымды дамыту, протекционизм.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət dəstəyi</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик колдоо</p> <p>4. Өзбек: davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash</p> <p>5. Түрік: devlet desteği</p> <p>6. Ағылшын: state support</p> <p>7. Испан: apoyo estatal</p> <p>8. Неміс: staatliche Unterstützung</p> <p>9. Француз: soutien de l'Etat</p>
7.	ПОЗИТИВИЗМ	ПОЗИТИВИЗМ	<p>1. (франц. positivisme — «оңды, дұрыс, нақтылы») -нағыз ақиқат ғылымның жеке салаларында ғана пайда болып, қалыптасатын философиялық зерттеулердің ешқандай танымдық құны жоқ деген тезиске сүйенетін философиялық бағыт. Позитивизм 19 ғасырдың 30-жылдарында қалыптасты. Позитивизм негізін салған француз ойшылы О.Конт. Позитивизмнің алғашқы өкілдері: Э.Литтре, Г.Н. Вырубов, П.Лафит, И.Тэн, Дж.С. Милль, Г.Спенсер болды. Позитивизм жаратылыстану және қоғамдық ғылымдардың методологиясына елеулі ықпал етті. Позитивизмнің кейінгі дамуы барысында махизм, неопозитивизм, аналитикалық философия қалыптасты.</p> <p>2. Әзербайжан: pozitivizm</p> <p>3. Қырғыз: психологизминин</p> <p>4. Өзбек: pozitivizm</p> <p>5. Түрік: pozitivizm</p> <p>6. Ағылшын: positivism</p> <p>7. Испан: positivismo</p> <p>8. Неміс: Positivismus</p> <p>9. Француз: positivisme</p>
8.	ПОЗИТИВИЗМ ЛОГИЧЕСКИЙ	ЛОГИКАЛЫҚ ПОЗИТИВИЗМ	<p>1. (ағылш. <i>Logicalpositivism</i>) - (логикалық эмпиризм немесе неопозитивизм) бұл эмпиризмді, әлемді тану үшін эпистемологиядағы математикалық және логика-лингвистикалық құрылымдарға негізделген рационализмге сүйенетін бақыланатын айғақтар қажет деген идеяны қамтиды. Логикалық позитивизмнің пайымдауы бойынша, әлемді тануға болады, тек</p>

			<p>бақылаудан арылу керек.</p> <p>2. Өзбайжан: <i>məntiqi pozitivizm</i></p> <p>3. Қырғыз: логикалык психологизминин</p> <p>4. Өзбек: <i>mantiqiy pozitivizm</i></p> <p>5. Түрік: <i>mantıksal pozitivizm</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>logical positivism</i></p> <p>7. Испан: <i>positivismo lógico</i></p> <p>8. Неміс: <i>logischer Positivismus</i></p> <p>9. Француз: <i>positivisme logique</i></p>
9.	полемика	пікірсайыс	<p>1. (еж. грек, <i>polemikos</i> – «жауыққан, жаугерлік») - идеялардың, көзқарастардың, пікірлердің қарама-қарсылығы, күресі, конфронтациясы бар дауласу. Осы тұрғыдан полемиканы қандай да бір мәселеге байланысты принципті түрде қарсылықты пікірлердің әрқайсысы өз көзқарасы тұрғысынан пікірін қорғау, оппоненттің пікірін жоққа шығару мақсатында туындайтын жариялы дауласу деуге болады. Оның жай пікірталастан (дискуссия, диспуттан) айырмашалығы - мақсатты бағыттылығында. Дискуссия, диспуттың қатысушылары пікір алмасу арқылы ортақ пікірге, ортақ шешімге, ақиқатты орнатуды көздесе, полемиканың басты мақсаты - қандай да жолмен қарсыласты тұқыртып, өз көзқарасы мен пікірінің дұрыстығын мойындатып, жеңіске жету. Полемика - көз жеткізе білу, өзін құптату өнері. Ол бойынша әрбір айтылған ой дәлелдермен, дәйекпен, ғылыми пікірлермен толықтырылуы керек. Маңызды, адамзаттық құндылықтарды, адам құқын қорғау, қоғамдық пікірді туғызу, жаңа саяси көзқарастарды қалыптастыру барысында полемика аса қажетті болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: <i>mübahisələr</i></p> <p>3. Қырғыз: талаш тартыш</p> <p>4. Өзбек: <i>tortishuvlar</i></p> <p>5. Түрік: <i>tartışma</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>controversy</i></p> <p>7. Испан: <i>controversia</i></p> <p>8. Неміс: <i>Kontroverse</i></p> <p>9. Француз: <i>controverse</i></p>
10.	политеизм	көпқұдай шылдық, политеизм	<p>1. (грек. <i>πολύς</i>, - «көптеген, көп» + грек. <i>θεός</i>, «Құдай» – «көпқұдайшылдық») – көп құдайға табынушылық. Политеизм сенімі бойынша “Құдайлардың” өзіндік иерархиясымен ерекшеленетін әлемі бар. Политеизм деген жалпы атауға ие бұл сенімдер бойынша антроморфтық сипатқа ие “Құдайлардың” өзіне тән құдірет аясы, аты, табиғат пен қоғамдағы билігі бар. Олардың</p>

			<p>ішінде біреуі жоғары билікке ие, өзгелері жеке дара, бірақ оған бағынышты деп санаған. Политеизм діни жоралғысында басты рөлді пұтхана төңірегіндегі көріпкел-сәуегейлер атқарды. Бұл дін көне Грек, Рим, Мысыр, Үнді, Жапон елдерінде болды.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>reyğəmbərlik</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>ширк</i></p> <p>4. Өзбек: <i>shirkdan</i></p> <p>5. Түрік: <i>çoktanrıcılık</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>polytheism</i></p> <p>7. Испан: <i>politeísmo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Polytheismus</i></p> <p>9. Француз: <i>polythéisme</i></p> <p>10. Заңнамадағы қолданысы: политеизм-политеизм</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: политеизм</p>
11.	политика	саясат	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері») - алғашында мемлекеттік және қоғамдық істер немесе мемлекеттік басқару шеберлігі деген мағынаны білдірген. Кейін келе оның мағынасы кеңейді және мынаны білдіреді:</p> <p>1) өз мүдделерін іске асыруға, қорғауға бағытталған және саяси билікті басып алуға, қолында ұстауға, оны пайдалануға тырысушылықпен байланысты мемлекеттер, топтар, ұлттар, үлкен әлеуметтік топтардың арасындағы қатынастар саласындағы азаматтар мен жеке адамдар билігінің мекеме, бірлестіктердің қызметі;</p> <p>2) мемлекеттің істеріне қатынасу, оның қызметінің түрін, мақсат, мазмұнын, анықтау;</p> <p>3) адамзат қоғамының даму тарихында бұл ұғым көбінесе шебер жасырылған басшылар мен оның сыбайластарының ниеттерін, мақсаттарын және амал-әрекеттерінің түрлерін білдіреді;</p> <p>4) әдеттегі тілде - адамдардың өзара қатынастарында белгілі бір мақсатқа жетуге бағытталған іс-әрекеттің сипаты;</p> <p>5) мемлекеттік және қоғамдық өмірдің күнделікті мәселелер немесе оқиғалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasət</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>саясат</i></p> <p>4. Өзбек: <i>siyosat</i></p> <p>5. Түрік: <i>politika</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>politics</i></p> <p>7. Испан: <i>politica</i></p>

			8. Неміс: Politik 9. Француз: la politique
12.	политика «большой дубинки»	«тоқпақтау» саясаты	1. (ағылш. Big Stick Policy , «Тоқпақтау» идеологиясы, ағылш. Big Stick ideology , «Тоқпақтау» дипломатиясы, ағылш. Big Stick diplomasy) — Теодор Рузвельттің латын Америкасына қатысты Монро доктринасын кеңінен талқылауы. 1904-1905 жылдары декларацияланды. 2. Әзербайжан: böyük çubuq siyasəti 3. Қырғыз: "Таяк" саясаты 4. Өзбек: katta tayoq siyosati 5. Түрік: büyük çubuk politikası 6. Ағылшын: big stick" 7. Испан: política de palo grande 8. Неміс: Big-Stick-Politik 9. Француз: politique du bâton
13.	политика «двойных стандартов»	«қос стандарт» саясаты	1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + англ. standard - «ту, штандарт; стандарт»), - Халықаралық қатынаста орын алған бір құбылыс, процесс немесе оқиғаны бағалау бағалау нысандары бар бағалаушы тараптың қарым-қатынас сипатына байланысты болатын жағдайды қос стандарт саясаты деп атайды. Жағдай бірдей болса да, бір елдің іс-әрекеті қолдау тауып ақталады, ал қалғандарына кінәрат тағылып, айыпталады. 2. Әзербайжан: ikili standartlar siyasəti 3. Қырғыз: "Қош стандарттары" саясаты 4. Өзбек: ikki tomonlama standartlar siyosati 5. Түрік: çifte standart politikası 6. Ағылшын: double standards policy 7. Испан: política de doble estándar 8. Неміс: Doppelmoralpolitik 9. Француз: politique de double standard
14.	политика «зеленая»	«жасылданд ыру» саясаты	1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») — экологиялық тұрғыдан тұрақты қоғам құруға бағытталған саяси идеология. Жасыл саясаттың негізгі қағидаттары мыналар болып табылады: энвайронментализм, бейзорлық, әлеуметтік әділдік және халықтық демократия. Құбылыс 1970 жылдары қалыптаса бастады, қазіргі таңда жасылдар әлемнің көптеген елінде жеке партияларын құрып, сайлаушылардың белгілі бір жетістігіне қол жеткізді. 2. Әзербайжан: yaşıl siyasət 3. Қырғыз: "Жашыл" саясаты 4. Өзбек: yashil siyosat

			<p>5. Түрік: yeşil politika</p> <p>6. Ағылшын: green policy</p> <p>7. Испан: política verde</p> <p>8. Неміс: grüne Politik</p> <p>9. Француз: politique verte</p>
15.	политика безопасности	қауіпсіздік саясаты	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») — бұл ұйымның қызметіне байланысты қабылданған ақпарат қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұйымдастырылған іс-шараларды анықтайтын нормалар мен ережелер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: təhlükəsizlik siyasəti</p> <p>3. Қырғыз: коопсуздук саясаты</p> <p>4. Өзбек: xavfsizlik siyosati</p> <p>5. Түрік: güvenlik politikası</p> <p>6. Ағылшын: Security policy</p> <p>7. Испан: política de seguridad</p> <p>8. Неміс: Sicherheitsrichtlinie</p> <p>9. Француз: politique de sécurité</p>
16.	политика внутренняя	ішкі саясат	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») - мемлекет ішіндегі таптардың, әлеуметтік топтар мен қабаттардың, ұлттардың қарым-қатынасын білдіретін саясат, мемлекеттің іс-әрекетінің және билеуші партиялардың негізгі бағыттарын қамтиды.</p> <p>2. Әзербайжан: daxili siyasət</p> <p>3. Қырғыз: ички саясаты</p> <p>4. Өзбек: ichki siyosat</p> <p>5. Түрік: iç politika</p> <p>6. Ағылшын: internal policy</p> <p>7. Испан: política interna</p> <p>8. Неміс: interne Politik</p> <p>9. Француз: politique interne</p>
17.	политика военная	әскери саясат	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») – әскери істер саласындағы мемлекеттің жалпы саясатының құрамдас бөлігі, мемлекеттің әскери қызметті басқару өнері. Әскери саясат мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің негізгі мақсаттары мен міндеттерін көрсетеді.</p> <p>2. Әзербайжан: hərbi siyasət</p> <p>3. Қырғыз: аскердик саясат</p> <p>4. Өзбек: harbiy siyosat</p> <p>5. Түрік: askeri politika</p> <p>6. Ағылшын: military policy</p> <p>7. Испан: política militar</p> <p>8. Неміс: Militärpolitik</p> <p>9. Француз: politique militaire</p>
18.	политика	ұраншыл	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») —</p>

	девизная	саясат	<p>немесе ұлттық валюта бағамына ықпал ету мақсатымен шетелдік валютаны сатуға немесе сатып алуға негізделген мемлекеттік валюталық саясат формасының валюталық интервенция саясаты.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasət şüarı</p> <p>3. Қырғыз: саясат урааны</p> <p>4. Өзбек: siyosat shiori</p> <p>5. Түрік: politika sloganı</p> <p>6. Ағылшын: policy slogan</p> <p>7. Испан: lema de política</p> <p>8. Неміс: politischer Slogan</p> <p>9. Француз: slogan politique</p>
19.	политика демографическая	демографиялық саясат	<p>1. (<u>гр. politika</u> — «мемлекетті басқару өнері» + <u>көне грекше</u>: demos – «халық», көне грекше: graphio – «жазу») - елдегі және аймақтағы халық санын реттеуге бағытталған мемлекеттің ішкі саясатының бір саласы. Халық саны - кез келген елдің дамуының аса маңызды факторы. Сондықтан мемлекет бұл саладағы мәселелерге көз жұмып, елемей қоя алмайды. Ол әлде халық санының өсуіне жағдай тудырады немесе оны қандай да бір жолдармен шектейді, әлде бұл мәселеге нақтылы араласпай, оның табиғи жолмен реттелуін бақылайды. Нақтылы негізделген Демографиялық саясат жүргізу үшін, әдетте, жүйелі түрде халық санағы жүргізіліп отырады. Демографиялық саясат шеңберінде халық құрамы мен құрылымы, өсуі мен өлімі, оның жұмысбастылығы, көші-қон мәселелері шешіледі. Белсенді Демографиялық саясат жүргізу дамыған және дамушы елдерге бірдей өзекті әрі маңызды болып табылады. Көптеген дамушы, әсіресе, халық саны көп елдерде қазіргі адамдардың өмір сүру деңгейі одан әрі құлдырап кетпеуі үшін адамның табиғи өсімін шектеуі, ал, дамыған елдерде керісінше, бала тууға ынталандыру шаралары жүзеге асырылады.</p> <p>2. Әзербайжан: demografik siyasət</p> <p>3. Қырғыз: калктын саясаты</p> <p>4. Өзбек: demografik siyosat</p> <p>5. Түрік: demografik politika</p> <p>6. Ағылшын: demographic policy</p> <p>7. Испан: política demográfica</p> <p>8. Неміс: demographische Politik</p>

			9. Француз: <i>politique démographique</i>
20.	политика социальная	әлеуметтік саясат	<p>1. (<u>гр.</u> <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері» + <u>лат.</u> <i>socialis</i> – «адамдар өмірімен байланысты») - халықтың, оның негізгі жіктерінің, топтары мен санаттарының тұрмыс жағдайына ықпал етумен байланысты жалпы мемлекеттік саясат бөлігі. Қамтитын аумағы: табысты реттеу, жұмыспен қамту, әлеуметтік қамсыздандыру саясаты; білім беру және денсаулық сақтау аяларындағы саясат; тұрғын үй саясаты, т. б. Әлеуметтік саясат адамға, оның халықаралық және ұлттық заңнамада көзделген құқықтарын қорғауға бағдарланған. Әлеуметтік саясаттың мақсаты — кез келген қоғамның жоғары құндылығы ретіндегі адамды қолдау және дамыту. Әлеуметтік саясат үлгісінің нақты іске асырылуы саяси құрылысқа, экономикалық даму деңгейіне, меншік қатынастарына, басқару құрылымына, мәдениетке, тарих пен дәстүрлердің ерекшеліктеріне байланысты. Әлеуметтік саясат өндірістік қоғамдық өнімді бөлуге негізделеді.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sosial siyasət</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>коомдук саясат</i></p> <p>4. Өзбек: <i>ijtimoiy siyosat</i></p> <p>5. Түрік: <i>sosyal politika</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>social policy</i></p> <p>7. Испан: <i>política social</i></p> <p>8. Неміс: <i>Sozialpolitik</i></p> <p>9. Француз: <i>politique sociale</i></p>
21.	политика учетная	есепті саясаты	<p>1. (<u>гр.</u> <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері») – ұйым қызметінің ерекшелігін ескере отырып, бухгалтерлік есеп жүргізу тәсілдерін бекітетін құжат. Есеп саясаты – іс-тәжірибеде қолданғанда ұйым қызметкерлерінің қаржылық ақпаратты дұрыс өңдеуіне кепілдік беретін, нормалар мен ережелер ғана емес, сонымен қатар, құқықты жүзеге асыратын құрал. Құқықты жүзеге асыратын құрал ретінде, есеп саясаты, заңнамамен белгіленген бірқатар нұсқалардан еркін тандауды нысандандыру үшін қажет.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>mühasibat siyasəti</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>эсептик саясаты</i></p> <p>4. Өзбек: <i>buxgalteriya siyosati</i></p> <p>5. Түрік: <i>muhasebe politikası</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>accounting policy</i></p> <p>7. Испан: <i>política contable</i></p> <p>8. Неміс: <i>Bilanzierungs- und Bewertungsmethoden</i></p> <p>9. Француз: <i>politique comptable</i></p>

22.	политика экологическая	экологиялық саясат	<p>1. (<u>гр. <i>politika</i></u> — «мемлекетті басқару өнері») - экологиялық жағдайды және елдің табиғи ресурстарын ұтымды жұмсауды қамтамасыз етуді басқару мақсатында мемлекетпен қабылданған арнайы саяси, экономикалық, заңнамалық және өзге де шаралардың жүйесі. Мемлекеттік экологиялық саясаттың мақсаты - экономиканың, қоғамның, табиғаттың үйлесімді, тепе-теңдікте дамуын қамтамасыз ету. Экологиялық саясаттың жалпы мемлекеттік саясаттың құрамдас бөлігіне айналуы (әскери, мәдени, әлеуметтік, ғылыми-техникалық, ақпараттық және т.б. сияқты) дамыған елдерде 1970-1980-шы жылдары жүзеге асты және ол экология саласында дағдарысты құбылыстардың артуымен байланысты болды.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>ekoloji siyasət</i></p> <p>3. Қырғыз: айлана-чөйрөнү коргоо саясаты</p> <p>4. Өзбек: <i>atrof-muhit siyosati</i></p> <p>5. Түрік: <i>çevre politikası</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>environmental policy</i></p> <p>7. Испан: <i>política ambiental</i></p> <p>8. Неміс: <i>Umweltpolitik</i></p> <p>9. Француз: <i>politique environnementale</i></p>
23.	политикан	саясатшыл, саясатқұмар	<p>1. (<u>гр. <i>politika</i></u> — «мемлекетті басқару өнері») - Ұсақ, жеке бас ниеті тұрғысынан әрекет ететін епті әрі тұрақсыз адам, саясаттағы пәлекор.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasətçi</i></p> <p>3. Қырғыз: саясатчы</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosatchi</i></p> <p>5. Түрік: <i>politikacı</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>politician</i></p> <p>7. Испан: <i>político</i></p> <p>8. Неміс: <i>Politiker</i></p> <p>9. Француз: <i>politicien</i></p>
24.	политикан ство	әсіресаясат шылдық, саяси айла- шарғы	<p>1. (<u>гр. <i>politika</i></u> — «мемлекетті басқару өнері») - ненің қалай болып жатқанын түсінбейтін, өзінің ерік-жігері жоқ топты объективті бағдарлы түрде қоздыратын, белгілі бір оқиғаларға, идеяларға немесе олардың таңбалық символдарына байланысты туындайтын жағымды, сондай-ақ жағымсыз эмоцияға итермелейтін кез келген іс-әрекеттер, бұл халқы еріксіз-бейсаналы түрде әрекет ететін, эмоционалды-мағыналық құрылымның бұрмалануымен уланған топты басқару тәсілі болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasətçilik</i></p>

			<p>3. Қырғыз: арамзалык</p> <p>4. Өзбек: siyosat</p> <p>5. Түрік: entrika</p> <p>6. Ағылшын: politicking</p> <p>7. Испан: politiqueando</p> <p>8. Неміс: politicking</p> <p>9. Француз: politiser</p>
25.	политинформация	саяси хабарлама	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + лат. informātiō - «түсінік беру, ұсынылу, қандай да бір нәрсе туралы ұғым») — социалистік лагерь елдеріндегі идеологиялық және саяси-бұқаралық жұмыс түрі, оның еңбек және әскери ұжымдарда, оқу орындарында, партия ұйымдарында міндетті лекциялар немесе әңгіме сияқты түрлері болады.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi məlumatlar</p> <p>3. Қырғыз: саясий маалымат</p> <p>4. Өзбек: siyosiy ma'lumot</p> <p>5. Түрік: siyasi bilgi</p> <p>6. Ағылшын: political information</p> <p>7. Испан: informacion politica</p> <p>8. Неміс: politische Informationen</p> <p>9. Француз: information politique</p>
26.	политическая активность	саяси белсенділік	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + лат. activus – «белсенді») - саяси ортадағы өмірлік маңызы бар байланыстарды қайта құруға немесе қолдауға бағытталған жеке тұлғаның белсенді қызметі. Саяси психологияда белсенділік саяси қызметтің, оның қалыптасуының, жүзеге асуының және өзгеруінің динамикалық шарты ретінде қарастырылады. <i>Саяси белсенділік:</i></p> <p>1) іс-әрекеттің саяси субъектінің ішкі жағдайымен байланыстылығы;</p> <p>2) саяси субъектінің мақсатымен байланыстылығы;</p> <p>3) жағдайдан жоғары, яғни бар мақсаттардан жол табу;</p> <p>4) қабылданған мақсатқа қатысты саяси қызметтің тұрақтылығымен сипатталады.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi aktivizm</p> <p>3. Қырғыз: саясий иш-аракет</p> <p>4. Өзбек: siyosiy faollik</p> <p>5. Түрік: siyasal aktivizm</p> <p>6. Ағылшын: political activism</p> <p>7. Испан: activismo politico</p> <p>8. Неміс: politischer Aktivismus</p> <p>9. Француз: activisme politique</p>
27.	политическая власть	саяси билік	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») - таптық, топтық, жеке адамның саясатта тұжырымдалған өз еркін жүргізу мүмкіндігін</p>

			<p>білдіреді. Саяси билік адамзат тарихының барлық кезеңдерінде болған. Саяси билік тек мемлекеттік аппарат арқылы ғана емес, сонымен бірге партиялар, кәсіподақтар, халықаралық ұйымдар сияқты саяси жүйенің басқа элементтері арқылы да жүргізіледі.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi hakimiyuət</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий күч</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy hokimiyat</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi güç</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political power</i></p> <p>7. Испан: <i>poder político</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Macht</i></p> <p>9. Француз: <i>pouvoir politique</i></p>
28.	политическая интеграция	саяси интеграция	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері» + лат. <i>integratio</i> - «қалыптасы, жаңғыру») - түрлі мемлекеттер мен басқа саяси күштерді бірігуге, олардын әрекеттерінің координациясы мен жақындауына әкелетін саяси процесс.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi inteqrasiya</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий шайкештикке</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy integratsiya</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi bütünleşme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political integration</i></p> <p>7. Испан: <i>integración política</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Integration</i></p> <p>9. Француз: <i>intégration politique</i></p>
29.	политическая история	саяси тарих	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері» + еж.-грек. <i>ιστορία</i>) - саяси теорияларды, көзқарастарды, институттар мен оқиғаларды олардың хронологиялық тізбегінде және бір-бірімен байланысты уақыт ауқымында қарастыру. Адамзат тарихы белгілі бір мағынада - өткен саясат. Сондықтан саяси зерттеулер белгілі бір деңгейде саяси тарихқа көңіл бөледі.</p> <p>Саяси тарих пән ретінде - қоғам дамуынан көрініс табатын таптар, әртүрлі әлеуметтік топтар қатынастарын әлеуметтік-саяси мәселелерді, үрдістер мен тенденцияларды олардың тарихи дамуында зерттейтін қоғамдық ғылым.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi tarix</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий тарыхы</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy tarix</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi tarih</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political history</i></p> <p>7. Испан: <i>historia política</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Geschichte</i></p> <p>9. Француз: <i>histoire politique</i></p>

30.	политическая коммуникация	саяси коммуникация	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + лат. <i>communicatio</i> – «хабар») - саяси субъектілердің ақпарат алмасу мен тікелей қатынасының, ой-идеялармен, мәліметтермен бөлісу негізіндегі өзара қарым-қатынас үрдісі; қандай да бір саяси мазмұнды бір санадан екінші санаға белгілеу, қандай да бір материалдар көмегімен немесе виртуалды түрде беру; саяси құрылым мен ондағы байланыстырушы қызметті орындауды білдіретін саяси үрдіс; коммуникатордың саяси мақсаттарына қол жеткізу үшін адамдардың мінез-құлқы мен саяси санасын өзгертуге ұмтылатын ерекше ақпараттық-психологиялық ықпал ету.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi əlaqə</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий байланыш</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy muloqot</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasal iletişim</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political communication</i></p> <p>7. Испан: <i>comunicacion politica</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Kommunikation</i></p> <p>9. Француз: <i>communication politique</i></p>
31.	политическая конкуренция	саяси бәсеке	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + лат. <i>concurrentia</i>, лат. <i>concurro</i> — «барып келу, соқтығысамын») - әділ әрі заңды күрес барысында билікті жаулап алуға байланысты бәсекелестік. Саяси бәсекенің конституциялық-құқықтық зерттеулері сирек кездеседі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi rəqabət</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий атаандаштық</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy raqobat</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi rekabet</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political competition</i></p> <p>7. Испан: <i>competencia política</i></p> <p>8. Неміс: <i>politischer Wettbewerb</i></p> <p>9. Француз: <i>compétition politique</i></p>
32.	политическая ответственность	саяси жауапкершілік	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») - саяси үрдіс даму барысындағы идеология мен саяси тәжірибенің сәйкес келуі. Саясаттануда жауапкершілік ұғымы аз зерттелген. Саяси жауапкершілік бірнеше деңгейлерден тұрады: саясаткерлердің уәделері мен олардың шынайы қызметінің сәйкес келуі. Әлемдік саяси тәжірибеде саяси демагогия, алдау-арбау түсініктерімен тығыз байланысты популизм ұғымы пайда болды. Мінеки, осылардың барлығы белгілі бір деңгейде сөз жүзінде уәде беріп, ал іс-жүзінде орындамайтын саясаткерлердің</p>

			<p>жауапкершіліксіздігін көрсетеді; қоғамдағы шынайы мәселелер мен оларды саясаткерлердің түсінуі арасында айырмашылық т.б. дағдарыстан шығуға ұмтыла отырып саяси элита өзіне жауапкершілік алады. Бұл саяси жауапкершілік қоғамды басшылықтың субъективизмінен қорғау кепілдігі болуы тиіс. Саяси жауапкершілік саяси субъектінің саяси өмірдің ережелері мен қағидаларын, саяси қызметті бақылау түрлерін саналы түрде сақтауы. Саяси жауапкершілік жеке тұлғаның қасиеті ретінде саяси қызмет барысында қалыптасады. Сонымен бірге, жеке тұлғаның саяси қызметте жауапкершілік алып үйренуіне, оның топтың даму деңгейіне, ауызбірлігіне, құндылық бағыттарының жақындығына, эмоциялық бірегейленуіне ықпал етеді.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi məsuliyyət</p> <p>3. Қырғыз: саясий жоопкерчилик</p> <p>4. Өзбек: siyosiy mas'uliyat</p> <p>5. Түрік: politik sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: political responsibility</p> <p>7. Испан: responsabilidad política</p> <p>8. Неміс: politische Verantwortung</p> <p>9. Француз: responsabilité politique</p>
33.	политическая проблема	саяси мәселе	<p>1. 1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері») – адамзаттың халықаралық лаңкестік, жергілікті соғыс қаупі, жаһандық соғыс қаупі сияқты мәселелерге байланысты жаһандық мәселесі.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi məsələdir</p> <p>3. Қырғыз: саясий маселе</p> <p>4. Өзбек: siyosiy masalalar</p> <p>5. Түрік: politik sorun</p> <p>6. Ағылшын: political issue</p> <p>7. Испан: cuestión política</p> <p>8. Неміс: politische Frage</p> <p>9. Француз: question politique</p>
34.	политическая психология	саяси психология	<p>1. (гр. politika — «мемлекетті басқару өнері» + грек. — «жан»; грек. — «білім») - <i>біріншіден</i>, саяси өмір жағдайының ортақтығы негізінде адамдар ұжымдарында, әлеуметтік топтар, таптарда, жеке адамдарда туындайтын сезімдердің, көңіл-күйдің, әдет-ғұрыптардың, мінездің ерекше белгілерінің жиынтығы жатады. Ол қарапайым саяси сана сияқты саяси өмірдің тікелей тәжірибесінен туындайды. Бірақ қарапайым саяси санада өмірді танып-білуіне, хабардарлығына көңіл бөлінсе, мұнда сол жағдайларда адамның қатынасуына, өмірді бағалауына баса назар аударылады. Қандай</p>

			<p>болсын саяси идея адамдардың белгілі бір сезімін тудырып, көңіл-күйіне әсер етпей қоймайды. Мұның бәрі саяси психологияға жатады. Саяси психология әр түрлі іс-әрекеттерге соған сәйкес сезімін оятып, қоғамдық қозғалыстарда маңызды рөл атқарады. Сондықтан саяси бағытты жоспарлап, оны жүзеге асыруда халықтың саяси психологиясын ескерудің маңызы зор.</p> <p><i>Екіншіден</i>, саяси психология ғылыми пән ретінде ұлттар, таптар, әлеуметтік топтар саяси санасында қалыптасып, көрініс табатын, әрі саяси үрдіске қатысушылардың нақты іс-әрекеттерінде жүзеге асатын қоғамның саяси өмірінің психологиялық бөліктерін зерттейді. Саяси психология саяси мінез-құлық туралы ғылыми пән ретінде II дүниежүзілік соғыстан кейін АҚШ-та қалыптасқан.</p> <p>2. Өзбекбайжан: <i>siyasi psixologiya</i> 3. Қырғыз: саясий психология 4. Өзбек: <i>siyosiy psixologiya</i> 5. Түрік: <i>politik psikoloji</i> 6. Ағылшын: <i>political psychology</i> 7. Испан: <i>psicología política</i> 8. Неміс: <i>politische Psychologie</i> 9. Француз: <i>psychologie politique</i></p>
35.	политическая реформа	саяси реформа	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері») + лат. <i>reformato</i> – «қайта жасау») – ағымдағы құрылымның негіздерін өзгертпей іске асырылатын қоғамның саяси өмірін (қарым-қатынасын, тәртібін, институттарды, ұйымдарды) түрлендіру, өзгерту, қайта құру.</p> <p>2. Өзбекбайжан: <i>siyasi islahatlar</i> 3. Қырғыз: саясий өзгөртүү 4. Өзбек: <i>siyosiy islohotlar</i> 5. Түрік: <i>siyasi reform</i> 6. Ағылшын: <i>political reform</i> 7. Испан: <i>reforma politica</i> 8. Неміс: <i>politische Reform</i> 9. Француз: <i>réforme politique</i></p>
36.	политическая свобода	саяси еркіндік	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері») - мемлекет конституциясы кепілдік беріп, заң бойынша қамтамасыз етілетін азаматтардың, демократиялық түрде еркін саяси үрдістерге қатысу құқықтары. Оларға сайлау және сайлану құқығы, сөз, ақпарат алу бостандығы, еркін, тең, жүйелі өткізілетін сайлау құқығы, саяси ұйымдар құру, азаматтардың өз мақсат-мүдделеріне қарай іс-әрекет жасау және т.б.</p>

			<p>жатады. Саяси еркіндіктер БҰҰ Бас Ассамблеясының 1948 жылы 10 желтоқсанда қабылданған Адам құқықтарының жалпыға бірдей Декларациясында толық қарастырылған.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi azadlıq</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий эркиндик</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy erkinlik</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasal özgürlük</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political freedom</i></p> <p>7. Испан: <i>libertad politica</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Freiheit</i></p> <p>9. Француз: <i>liberté politique</i></p>
37.	политическая система	саяси жүйе	<p>1. (гр. <i>politika</i> — «мемлекетті басқару өнері» + еж.-грек. <i>σύστημα</i> - «бүлікті құрайтын тұтас; қосылу») – билікті жүргізуші әлеуметтік топтар, таптар, ұйымдар мен мемлекеттер арасындағы өзара қатынастарды реттейтін, қоғамда тұрақтылық пен тәртіпті қамтамасыз ететін ұйымдар, мекемелер мен институттар жиынтығы. Оның негізгі элементтеріне мемлекет, саяси партиялар, дін орындары, қоғамдық-саяси ұйымдар және т.б. жатады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi sistem</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий система</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy tizim</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi sistem</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political system</i></p> <p>7. Испан: <i>sistema politico</i></p> <p>8. Неміс: <i>politisches System</i></p> <p>9. Француз: <i>système politique</i></p>
38.	политическая ситуация	саяси жағдай, ахуал	<p>1. (еж. грек. <i>πολιτική</i> — «мемлекеттік қызмет», лат. <i>Situs</i> — «қағида») — белгілі бір уақыт кезеңінде қоғамның саяси өміріндегі нақты мән-жайлардың, саяси дамудың жиынтығы, әлеуметтік-саяси болмыстың жанды, қарқынды бейнесін құрайды.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi vəziyyət</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий кырдаал</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy vaziyat</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyasi durum</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political situation</i></p> <p>7. Испан: <i>situacion politica</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Situation</i></p> <p>9. Француз: <i>situation politique</i></p>
39.	политическая социализация	саяси әлеуметтену	<p>1. (еж. грек. <i>πολιτική</i> — «мемлекеттік қызмет») — бұл «балалар мен жасөспірімдер белгілі бір қоғамға тән идеяларды, саяси ұстанымды және</p>

			<p>мінез-құлықты қабылдайтын даму процесі».</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi ictimailəşdirmə</p> <p>3. Қырғыз: саясий коомдошуу</p> <p>4. Өзбек: siyosiy sotsializm</p> <p>5. Түрік: siyasal sosyalleşme</p> <p>6. Ағылшын: political socialization</p> <p>7. Испан: socialización política</p> <p>8. Неміс: politische Sozialisation</p> <p>9. Француз: socialisation politique</p>
40.	политическая структура	саяси құрылым	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. structura - «құрылым») — саяси тұтастықтың құрамдас бөліктері, элементтері арасындағы тұрақты және тәртіптелген байланыстар. Саяси құрылым адамның саяси тұрмысын сипаттай алады. Құрылымдандыру - саясат қағидаты, ал құрылым заңдары - саяси тұтастықтың саяси элементтері арасындағы маңызды қажетті байланыстар. Қоғамның құрамдас бөліктерінің, әлеуметтерінің арасындағы тұрақты және реттелген байланыстар.</p> <p>Саясатта әртүрлі құрылымдық деңгей заңдары бар: саяси институттарды құрылымдандыруды ұйымдастыру заңы; әртүрлі саяси жүйелерді, мемлекеттік басқару мен жетекшілікті құрылымдандыру заңы; саяси үрдістерді құрылымдандыру заңы.</p> <p>Бір заңдар саяси қатынастардың нақты түрлерінің байланыстарын, басқалары саясат жүйесіндегі элементтер байланысының сипатын, т.б. білдіреді.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi quruluş</p> <p>3. Қырғыз: саясий түзүлүшү</p> <p>4. Өзбек: siyosiy tuzilish</p> <p>5. Түрік: siyasi yapı</p> <p>6. Ағылшын: political structure</p> <p>7. Испан: estructura política</p> <p>8. Неміс: politische Struktur</p> <p>9. Француз: structure politique</p>
41.	политическая сфера	саяси сала, саясат өрісі	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + еж.-грек. σφαῖρα - «шар, доп, ядро») – саясат, қоғамның саяси өмірінің саласы, саясаткерлер мен саяси ұйымдардың тікелей ықпалы, саяси идеялардың әсері қолданылатын шек. Қазіргі таңда саяси пікірлердің экономикалық және рухани салаларға кіріп, оларды, жалпы қоғамды саясаттандырып жатқаны белгілі, бірақ бұл саясат, саяси идея, қарым-қатынас, мекеме сияқты жеке салаларды бөлуді талап етеді.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi sahədir</p>

			<p>3. Қырғыз: саясий чөйрө</p> <p>4. Өзбек: siyosiy sohada</p> <p>5. Түрік: siyasi alan</p> <p>6. Ағылшын: political sphere</p> <p>7. Испан: esfera politica</p> <p>8. Неміс: politischen Bereich</p> <p>9. Француз: sphère politique</p>
42.	политическая технология	саяси технология	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + еж.-грек. τέχνη — «өнер, шеберлік, икемділік; λόγος — «сөз», «ой», «мағына», «ұғым») - нақты субъектінің белгілі бір уақыт пен белгілі бір жерде мақсаттары мен міндеттерін оңтайлы және тиімді жүзеге асыруға бағытталған, бірінен соң бірі қолданылатын процедуралар, қызмет әдістері мен тәсілдер жиынтығы. Саяси технологиялар мақсатты бағытталған қызмет әдіс-тәсілдерінің жиынтығы ретінде мақсатқа қол жеткізу құралдарын реттеп қана қоймайды, ол іс-әрекеттің кезектілігін бекітіп, соған сай субъектінің мінез-құлық алгоритмін дайындайды.</p> <p>2. Өзбайжан: siyasi teknologiya</p> <p>3. Қырғыз: саясий технология</p> <p>4. Өзбек: siyosiy teknologiya</p> <p>5. Түрік: siyasal teknoloji</p> <p>6. Ағылшын: political technology</p> <p>7. Испан: tecnología política</p> <p>8. Неміс: politische Technologie</p> <p>9. Француз: technologie politique</p>
43.	политическая трансформация	саяси трансформация, өзгеру, айналу, ауысу	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. transformatio – «айналу») - қоғамдық ғылымда ұйымдық құрылымдар мен қоғамдық өмір түрінің төңкерістік-реформистік негізде немесе эволюциялық-реформистік актілер, әрекеттер негізінде өзгеруін білдіреді. Саяси трансформация - қоғамдық өмірдің міндетті элементі, себебі соның арқасында қоғамдық дамуда үдемелілік тууы мүмкін әрі талапқа сай түрлерді іздеу тән. Қоғамның өркениеттілік деңгейі оның жаңалыққа ашықтығымен, өзіне жаңа элементтерді тарта алуымен өлшенеді. Бірақ трансформация қоғамдық ағзаны түбірімен бұзуға бағытталмауы керек. Саяси трансформация қоғамдық өмірдің негіздерін қозғауы немесе үстірт сипатта болуы мүмкін.</p> <p>2. Өзбайжан: siyasi çevirmə</p> <p>3. Қырғыз: саясий өзгөртүп түзүү</p> <p>4. Өзбек: siyosiy o'zgarishlar</p> <p>5. Түрік: siyasi dönüşüm</p> <p>6. Ағылшын: political transformation</p>

			<p>7. Испан: transformación política</p> <p>8. Неміс: politische Transformation</p> <p>9. Француз: transformation politique</p>
44.	политическая утопия	саяси утопия	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + еж.-грек. οὐ - «жоқ» + τόπος «орын»; сөзбе сөз «жоқ орын»)-қиялға негізделген, іске аспайтын идеялар мен теориялар, ғылыми негізделмеген идеалды қоғамдық құрылысты аңсау. Ағылшын гуманист-ойшылы Т.Мор 1516 ж. "Утопия" деген атпен өзі ойдан шығарған аралдағы қоғамдық өмірдің құрылымы туралы кітап басып шығарды. Бұл атау содан бастау алады.</p> <p>Қазіргі заманда саяси утопия -алдын ала жоспарланған саяси жобаны жүзеге асыруға кедергі келтіретін немесе оның нәтижесін бұрмалайтын, оған қол жеткізуге мүмкіндік бермейтін саяси үрдіс пен саяси сананың тиімсіз жағдайы. Саяси утопия жоба авторларының есебі мен болжамдарынан тәуелсіз пайда болады. Саяси утопияның пайда болуына саяси ақпараттың жеткіліксіздігі, оның бұрмалануы, күтпеген жағдайлар мен кездейсоқтықтар, саясаткерлер амбициясы мен мінез-құлықтарының қақтығысы ықпал етуі мүмкін. Нәтижесінде соңына дейін ойластырылмаған, есептелмеген жоба саяси утопияға айналады. Саяси утопияның ерекше белгісі - мүмкіндігінше саяси әрекетті тиімдендіруге ұмтылу және қажетті нәтижелерге қол жетпегенін мойындамау. Саяси утопия дағдарыстар, реформалар, маңызды қайта құрулар дәуірінде жиі пайда болады.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi ütopiya</p> <p>3. Қырғыз: саясий кыялынын</p> <p>4. Өзбек: siyosiy utopiya</p> <p>5. Түрік: politik ütopya</p> <p>6. Ағылшын: political utopia</p> <p>7. Испан: utopía política</p> <p>8. Неміс: politische Utopie</p> <p>9. Француз: utopie politique</p>
45.	политическая экономия	саяси экономия	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + еж.-грек. οἰκονομία - «үйді басқару») — қоғамдық ғылымдардың бірі, зерттеу пәні – нарық және мемлекет, жеке тұлға және қоғам арасындағы қарым-қатынастар болып табылады.</p> <p>Экономикалық әдістермен қатар, саяси экономия философия, саясаттану және әлеуметтанудан алған әртүрлі әдістерді пайдаланады.</p>

			<p>2. Өзбайжан: siyasi iqtisadiyyat</p> <p>3. Қырғыз: экономика</p> <p>4. Өзбек: siyosiy iqtisodiyot</p> <p>5. Түрік: politik ekonomi</p> <p>6. Ағылшын: political Economy</p> <p>7. Испан: economía política</p> <p>8. Неміс: politische Ökonomie</p> <p>9. Француз: économie politique</p>
46.	политические игры	саяси ойындар	<p>1. (<u>еж. грек.</u> πολιτική — «мемлекеттік қызмет») - сырттай қарағанда мінсіз саяси қарым-қатынастың астарында жатқан саяси оңтайландыру, шытырман, астыртын сөз байласу, мәмілелер, астыртын ойлардың метафоралық атауы. Сонымен қатар «заң аясындағы», сондай-ақ заңға қайшы кейбір бірегей әдіс-тәсілдер мен құралдар қолданылуы мүмкін. Негізінен, мұндай іс-әрекеттер мұқият жасырынады және құлақтандырылмайды.</p> <p>2. Өзбайжан: siyasi oyunlar</p> <p>3. Қырғыз: саясий оюндар</p> <p>4. Өзбек: siyosiy o'yinlar</p> <p>5. Түрік: siyasi oyunlar</p> <p>6. Ағылшын: political games</p> <p>7. Испан: juegos políticos</p> <p>8. Неміс: politische Spiele</p> <p>9. Француз: jeux politiques</p>
47.	политические институты	саяси институттар	<p>1. (<u>еж. грек.</u> πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. institutum - «анықтау, дәстүр, мекеме») – бұл атап айтқанда, мемлекет және оның құрылымы, сайлау жүйесі, саяси партиялар, қоғамдық пікір, бұқаралық ақпарат құралдары. Кез келген саяси институт құрылымдар (ұйымдар) мен идеялардан тұрады, бұл құрылымдар оған қызмет көрсетеді.</p> <p>2. Өзбайжан: siyasi qurumlar</p> <p>3. Қырғыз: саясий институттар</p> <p>4. Өзбек: siyosiy tashkilotlar</p> <p>5. Түрік: siyasal kurumlar</p> <p>6. Ағылшын: political institutions</p> <p>7. Испан: instituciones politicas</p> <p>8. Неміс: politische Institutionen</p> <p>9. Француз: institutions politiques</p>
48.	политические переговоры	саяси келіссөздер	<p>1. (<u>еж. грек.</u> πολιτική — «мемлекеттік қызмет») - ежелгі саяси технологиялардың бірі. Қоғамның саяси саласын рәсімдеумен қатар пайда болады. Қоғам дамуының бейбіт кезеңдерінде де, соғыс, төңкеріс, мемлекет ішілік және мемлекет арасындағы қақтығыс кезеңдерінде де саясаткер, дипломаттардың қызметтерін сүйемелдеген. Қазіргі саясатта саяси келіссөздер кеңінен</p>

			<p>қолданылып келеді. Тәжірибеге сүйенетін болсақ, әлемдік саясаттағы көптеген қарама-қайшылықтарды келіссөз жүргізу процесі арқылы ғана шешуге болады.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi müzakirələr</p> <p>3. Қырғыз: саясий сүйлөшүүлөр</p> <p>4. Өзбек: siyosiy muzokaralar</p> <p>5. Түрік: siyasi müzakereler</p> <p>6. Ағылшын: political negotiations</p> <p>7. Испан: negociaciones políticas</p> <p>8. Неміс: politische Verhandlungen</p> <p>9. Француз: négociations politiques</p>
49.	политический дискурс	саяси дискурс	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + ерте лат. discursus – «ой жүгірту, дәлел») — үкіметтік құжаттар, парламенттік дебаттар, партиялық бағдарламалар, саясаткерлердің сөздері түрінде іске асырылатын саясаткерлердің дискурсы.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi söhbət</p> <p>3. Қырғыз: саясий дискурс</p> <p>4. Өзбек: siyosiy munozaralar</p> <p>5. Түрік: siyasal söylem</p> <p>6. Ағылшын: political discourse</p> <p>7. Испан: discurso político</p> <p>8. Неміс: politischer Diskurs</p> <p>9. Француз: discours politique</p>
50.	политический компромисс	саяси ымыра, мәміле, келісім	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. compromissum) – демократиялық саяси жүйенің ажырамас құрамдас бөлігі, саяси мәселелер мен қақтығыстарды шешудің негізгі құралы.</p> <p>2. Өзербайжан: siyasi razılaşma</p> <p>3. Қырғыз: саясий компромисс</p> <p>4. Өзбек: siyosiy kelishuv</p> <p>5. Түрік: siyasi uzlaşma</p> <p>6. Ағылшын: political compromise</p> <p>7. Испан: compromiso político</p> <p>8. Неміс: politischer Kompromiss</p> <p>9. Француз: compromis politique</p>
51.	политический плюрализм	саяси плюрализм	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. pluralis — «көп») - билікке қатысты қатынастар жүйесіндегі өзара байланысты элементтердің сан алуандылығы. <i>Саяси плюрализмнің тарихи келесі түрлері қалыптасқан:</i> Пікірсайыс, билеуші және оппозициядағы партиялардың өкімет билігін іске асыруға қатысуға жағдай жасайтын, демократиялық қоғамда қолданылатын ұғым.</p>

			<p>Әртүрлі, жан-жақты көзқарастар дегенді білдіреді.</p> <ul style="list-style-type: none"> - әртүрлі қоғамдық күштердің қарсы тұруына негізделген саяси плюрализм. Қоғамдық жүйедегі ішкі тепе-теңдікті зорлық, күштеу арқылы ұстау. Тәуелді топтарға қатысты үстемдік құрушы топтың зорлау тетіктерін қолдану басым; - компромисс, келісімге негізделген саяси плюрализм. Үстемдік құрушы топ пайдасына, бірақ уақытша болса да мүдделер тепе-теңдігі қамтамасыз етіледі. Тепе-теңдікті қамтамасыз ету мақсатында күштеу, зорлау тетіктері жасырын түрде қолданылады; - әлеуметтік топтар мен олардың институттарының ерікті, саналы ынтымақтастығына негізделген саяси плюрализм. Қарама-қайшылықтан арылу олардың мүдделерін келістіру мен сәйкестендіруге жағдай жасайды. Сонда жүйедегі тепе-теңдікті, тұрақтылықты қамтамасыз етуге жағдай туындайды. Бұл саяси плюрализмнің ең жоғары түрі болып табылады. <p>2. Әзербайжан: siyasi plüralizm 3. Қырғыз: саясий плюрализм 4. Өзбек: siyosiy plyuralizm 5. Түрік: siyasi çoğulculuk 6. Ағылшын: political pluralism 7. Испан: pluralismo político 8. Неміс: politischer Pluralismus 9. Француз: pluralisme politique</p>
52.	политический реализм	саяси реализм	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + франц. réalisme «реализм») - қоғамдағы объективті жағдайға сай саяси курсты қалыптастыру және оны жүзеге асыру. Жағдайды объективті тұрғыдан саралап, күштердің арасалмағын есепке алып қарастыру арқылы саясатта қимыл жасау. Тек осы жағдай ғана мақсатқа жетуге мүмкіндік жасайды. Саяси реализм келесі міндеттерді шешу арқылы қамтамасыз етіледі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) қоғамның экономикалық жағдайын қатаң есепке алу. Егер саясат экономикадан бөлінсе, онда ол нәтижесіз болады; 2) саяси шешімдер мен іс-әрекеттерді бұқара халықтың қолдауы. Мұндай қолдау саясат халық мүддесін білдірген жағдайда ғана мүмкін; 3) саяси курсты жан-жақты ғылыми тұрғыдан негіздеу. Ол дәл осы курстың қажеттігін экономикалық, әлеуметтік, саяси, рухани қатынастар дамуының объективті заңдарына, объективті және субъективті факторлар қарым-

			<p>қатынасын, ел ішіндегі және халықаралық аренадағы саяси күштер арасалмағын бағалауға сүйене отырып негіздеу;</p> <p>4) ғылыми негізделген саяси курсты дайындауға қабілетті және оны жүзеге асыруға басшылық жасай алатын көшбасшының болуы.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi realizm</p> <p>3. Қырғыз: саясий реализм</p> <p>4. Өзбек: siyosiy realizm</p> <p>5. Түрік: politik gerçekçilik</p> <p>6. Ағылшын: political realism</p> <p>7. Испан: realismo politico</p> <p>8. Неміс: politischer Realismus</p> <p>9. Француз: réalisme politique</p>
53.	политический субъект	саяси субъект	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + лат. subjectus - «астында жатушы; бағынышты, бір елдің құзырындағы азамат») – саясат нысанына бағытталған пән - практикалық қызметтің иесі.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi mövzu</p> <p>3. Қырғыз: саясий уюм</p> <p>4. Өзбек: siyosiy mavzu</p> <p>5. Түрік: siyasal konu</p> <p>6. Ағылшын: political subject</p> <p>7. Испан: sujeto politico</p> <p>8. Неміс: politisches Thema</p> <p>9. Француз: sujet politique</p>
54.	политическое влияние	саяси ықпал	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет») – саяси әрекет ететін тұлғаның, саясат субъектісінің басқа адамдардың мінез-құлқына өзі қалағанындай әсер ету деңгейі, қабілеті. Саяси ықпал күш пен беделге негізделуі мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi təsir</p> <p>3. Қырғыз: саясий таасири</p> <p>4. Өзбек: siyosiy ta'siri</p> <p>5. Түрік: siyasi etki</p> <p>6. Ағылшын: political influence</p> <p>7. Испан: influencia politica</p> <p>8. Неміс: politischer Einfluss</p> <p>9. Француз: influence politique</p>
55.	политическое лидерство	саяси көшбасшылық	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет» + ағыл. leader - «бастаушы») – саяси іс-әрекетті жүзеге асыруда халықтың немесе белгілі бір әлеуметтік топтың мүддесін толық сезініп, қорғай білетін, бойына саяси қайраткерге лайықты қасиеттерді жия білген адам жатады. Ол алға қойған мақсатқа жету үшін қаланың, аймақтың, мемлекеттің көлемінде адамдардың күш-жігерін біріктіріп, белсенді ықпал</p>

			<p>ете алады. Соңғы кезде бұл ұғым мағынасы кеңейе түсті. Өйткені саяси көшбасшыға басқарушы қызметті ресми түрде атқармайтын, бірақ саяси өмірде беделді, аты шыққан адамдарды жатқызып жүр. Қазір саяси көшбастаушылар деп қоғамдық-саяси ұйымға, қозғалысқа, мемлекетке әрдайым және шешуші ықпал ететін тұлғаны айтады.</p> <p>Саяси көшбастаушы болудың 2 жолы бар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) көпшілік халықтың мақсат-мүддесін кездейсоқ дөп басып, ойынан шығу; 2) ол мүдделерді мақсатты түрде талмай зерттеу нәтижесінде. <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: siyasi rəhbərlik 3. Қырғыз: саясий жетекчилиги 4. Өзбек: siyosiy rahbarlik 5. Түрік: siyasi liderlik 6. Ағылшын: political leadership 7. Испан: liderazgo político 8. Неміс: politische Führung 9. Француз: leadership politique
56.	политическое поведение	саяси мінез-құлық	<ol style="list-style-type: none"> 1. (<u>еж. грек. πολιτική</u> — «мемлекеттік қызмет») - субъектілердің саяси тәжірибеге қатысты бағыты мен әрекетін көрсететін саяси шындық пен өзара іс-әрекеті. Саяси мінез-құлық адам мінез-құлқының жоғары сатысы. Саяси мінез-құлық жеке тұлғаларға, топтарға, ұйымдарға қатысты айтылады. Саяси мінез-құлық алға қойылған мақсаттармен реттеледі. Оның мәні, бағыты, құндылығы, сипаты мен ерекшеліктері адамның дүниетанымына тәуелді. Саяси мінез-құлық кең мағында ерекше қызметті білдіреді. 2. Әзербайжан: siyasi davranış 3. Қырғыз: саясий жүрүм-туруму 4. Өзбек: siyosiy xatti 5. Түрік: politik davranış 6. Ағылшын: political behavior 7. Испан: comportamiento político 8. Неміс: politisches Verhalten 9. Француз: comportement politique
57.	политическое равновесие	саяси тепе-тендік	<ol style="list-style-type: none"> 1. (<u>еж. грек. πολιτική</u> — «мемлекеттік қызмет») - Мақсаты мемлекеттердің арасындағы жолға қойылған қарым-қатынасты сақтау, бір мемлекеттің екінші мемлекет есебінен кеңею немесе күшею мүмкіндігін немесе басқа мемлекеттердің өзгеріссіз жағдайын ескертуге тырысатын халықаралық қарым-қатынас жүйесі. 2. Әзербайжан: siyasi balans 3. Қырғыз: бийлик балансы

			<p>4. Өзбек: siyosiy muvozanat</p> <p>5. Түрік: siyasi denge</p> <p>6. Ағылшын: political balance</p> <p>7. Испан: equilibrio político</p> <p>8. Неміс: politisches Gleichgewicht</p> <p>9. Француз: équilibre politique</p>
58.	политическое управление	саяси басқару	<p>1. (еж. грек. πολιτική — «мемлекеттік қызмет») - Мемлекеттің билігі арқылы жария түрде іске асырылатын, таптық қоғамдағы қоғамдық қарым-қатынастарды реттеудің негізгі формасы. Саяси басқару формасының қалған басқару формаларынан өзгешелігі – саяси ұйымдасуы шегіндегі абсолютті сипатымен өзгешеленеді.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi rəhbərlik</p> <p>3. Қырғыз: саясий бөлүмү</p> <p>4. Өзбек: siyosiy boshqaruv</p> <p>5. Түрік: siyasi yönetim</p> <p>6. Ағылшын: political governance</p> <p>7. Испан: gobernanza política</p> <p>8. Неміс: politische Governance</p> <p>9. Француз: gouvernance politique</p>
59.	полития	полития	<p>1. (гр. πολιτεία — «политейя») - Аристотельде әртүрлі мағынада:</p> <p>1) полис институттарының қызметіне қатысу құқығы бар полис азаматтарының немесе тең құқықты тұрғындарының жиынтығы;</p> <p>2) «полистік лауазымдардың тәртібі» және басқару тәртібі, яғни полистің «конституциясы», полистік институттардың құрылымы және олардың қызмет ету тәртібі;</p> <p>3) «біліктіліктер негізінде басқару» немесе тимократия («байлар билігі»); лауазымдарды бөліп берудің ең күрделі жолын ұсынатын «басқарудың ең жаман түрі»;</p> <p>4) билік түрлерінің (аралас немесе орташа басқару, мысалы, монархияның, аристократияның және көпшіліктің басқаруының) әртүрлі элементтерін үйлестіретін басқарудың дұрыс түрі ретінде қолданылады. Бұл түсінікке қазіргі саяси ғылымдағы қоғамның саяси жүйесі ұғымы сәйкес келеді.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasət</p> <p>3. Қырғыз: Саясат</p> <p>4. Өзбек: siyosat</p> <p>5. Түрік: hükümet şekli</p> <p>6. Ағылшын: polity</p> <p>7. Испан: política</p> <p>8. Неміс: Gemeinwesen</p>

			9. Француз: <i>politique</i>
60.	политкорректность	саяси ұстамдылық, әдептілік	<p>1. (ағылш. <i>politicallycorrect</i> — «саяси тұрғыдан дұрыс») — нәсіл, жыныс, жас, дінге сену, жыныстық бағдар және т.б. белгілері бойынша бөлінетін белгілі бір әлеуметті топтар үшін қорлау сөздері болып саналатын сөздер мен сөз тіркестеріне тікелей немесе жанама тыйым салу тәжірибесі.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi düzgünlük</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий текшерішет</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy jihatdan to'g'ri</i></p> <p>5. Түрік: <i>politik doğruluk</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political correctness</i></p> <p>7. Испан: <i>corrección política</i></p> <p>8. Неміс: <i>politische Korrektheit</i></p> <p>9. Француз: <i>rectitude politique</i></p>
61.	политология	саясаттану	<p>1. (грек, <i>politike</i> – «мемлекетті басқару өнері», <i>logos</i> – «сөз, түсінік, ілім») - саясат, саяси үрдіс, саяси билік туралы ғылым. XX ғ. 50 жж. саясаттану дербес ғылым саласы және оқу пәні ретінде қалыптасты. 1948 ж. ЮНЕСКО бастауымен саяси ғылымның халықаралық бірлестігі құрылды. Саяси ғылымның зерттеу объектілері:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. саяси теория; 2. саяси институттар; 3. саяси партиялар, топтар, қоғамдық пікір; 4. халықаралық қатынастар. <p>Саясаттану екі сипатта қарастырылады: ғылым және оқу пәні ретінде. Саясаттану ғылым ретінде қоғамның саяси саласын, саяси ойдың пайда болуы мен дамуын, саяси жүйе, саяси қатынастар мен үрдістер, саяси сана мен саяси мәдениет, халықаралық саяси үрдісті зерттейді.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi elm</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий илимдер</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy fanlar</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyaset bilimi</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political science</i></p> <p>7. Испан: <i>ciencia politica</i></p> <p>8. Неміс: <i>Politikwissenschaft</i></p> <p>9. Француз: <i>science politique</i></p>
62.	политотдел	саяси бөлім	<p>1. (грек, <i>politike</i> – «мемлекетті басқару өнері») - әскери бөліміндегі саяси іс жүргізетін бөлім.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>siyasi şöbasi</i></p> <p>3. Қырғыз: Саясат департаменти</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy bo'lim</i></p> <p>5. Түрік: <i>politik departman</i></p>

			<p>6. Ағылшын: political department 7. Испан: departamento político 8. Неміс: politische Abteilung 9. Француз: département politique</p>
63.	политрук	саяси жетекші	<p>1. (грек, politike – «мемлекетті басқару өнері») - әскери бөлімге тағайындалған, әскери қолбасшылыққа және жеке құрамға саяси бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттің (немесе басқаратын партияның) саяси жетекшілігінің арнайы өкілі, сондай-ақ бөлімдегі саяси-ағартушылық және тәрбие жұмысындағы жетекші. 2. Әзербайжан: siyasi təlimatçı 3. Қырғыз: politruk 4. Өзбек: siyosiy o'qituvchilar 5. Түрік: politik eğitmen 6. Ағылшын: political instructor 7. Испан: instructor político 8. Неміс: politischer Ausbilder 9. Француз: instructeur politique</p>
64.	полицентризм	полицентризм	<p>1. Полицентризм — жер шарының бірнеше аудандарында ежелгі адамдардың әртүрлі формасынан таралған адамның қазіргі түрі мен оның нәсілдерінің шығу тегі туралы теория. - Полицентризм — қазіргі әлемнің геосаяси құрылымының қағидаты мен негізгі құрылымдық ерекшелігі. - Қала агломерациясының полицентризмі (полицентризмдік) — онда бірнеше өзектің болуы. 2. Әзербайжан: polycentrism 3. Қырғыз: polycentrism 4. Өзбек: polycentrizm 5. Түрік: merkezlilik 6. Ағылшын: polycentrism 7. Испан: policentrismo 8. Неміс: Polyzentrismus 9. Француз: polycentrisme</p>
65.	посол	елші	<p>1. - бір мемлекеттің екінші бір мемлекеттегі өкілетті дипломатиялық өкілдігінің басшысы. Елшіге, әдетте, жоғары дәрежелі диплом, қызметкер тағайындалады. Төтенше және өкілетті елші, төтенше және өкілетті уәкіл, уақытша сеніп тапсырылған өкіл болып бөлінеді. Қазақстан Республикасының төтенше және Өкілетті Елшісі, барған елдегі Қазақстан Республикасының өкілетті өкілі болып табылады. 2. Әзербайжан: səfir 3. Қырғыз: элчи 4. Өзбек: elchi</p>

			<p>5. Түрік: büyükelçi 6. Ағылшын: ambassador 7. Испан: el embajador 8. Неміс: der Botschafter 9. Француз: l'ambassadeur</p>
66.	посольское право	елші құқығы	<p>1. - халықаралық құқықтың бұрынғы саласы, оның құрамына қағидаттар мен нормалар қамтылған, солар арқылы бір елдің аумағындағы басқа мемлекеттің дипломатиялық агенттері мен дипломатиялық өкілдеріне заң мәртебесі белгіленеді және екеуінің де қызмет режимі реттеледі. 2. Әзербайжан: səfirlik hüququ 3. Қырғыз: элчилик мыйзам 4. Өзбек: elchixonahuquqi 5. Түрік: elçilik kanunu 6. Ағылшын: embassy law 7. Испан: ley de la embajada 8. Неміс: Botschaftsrecht 9. Француз: loi d'ambassade</p>
67.	посольство	елшілік	<p>1. - бір мемлекеттің екінші мемлекеттегі елшісі басқаратын дипломатиялық өкілдігі. Елшілік құрамына елшіден басқа ресми дипломатиялық қызметкерлер және қызметшілер енеді. Елшілікті төтенше және толық құқылы елші басқарады. Елші - хаттамалық қатынас бойынша ең жоғарғы дәрежедегі дипломатиялық өкілдіктің басшысы. Елші мемлекеттердің өзара келісімімен тағайындалады. 2. Әзербайжан: səfirlik 3. Қырғыз: элчилик 4. Өзбек: elchixonahuquqi 5. Түрік: elçilik 6. Ағылшын: embassy 7. Испан: la embajada 8. Неміс: die Botschaft 9. Француз: l'ambassade</p>
68.	посольство чрезвычайное	төтенше елшілік	<p>1. Мемлекеттің тәуелсіздігін жариялау, ұлттық мереке, елбасы қызметіне тағайындалу (тәж кигізу жорасы), елбасыны және басқа да ресми өкілдерді жерлеу рәсіміне қатысу сияқты жағдайларда салтанатқа және мерекеге қатысу үшін басқа мемлекетке жіберілетін мемлекет делегациясы. Қазіргі халықаралық тәжірибеде төтенше елшілік арнайы үкіметтік делегация деп аталады. Кейде төтенше елшіліктің қызметі тиісті елде тұрақты</p>

			<p>түрде мекендейтін дипломатиялық өкілге табысталады.</p> <p>2. Өзбайжан: səfirlik təcili</p> <p>3. Қырғыз: өзгөчө элчилиги</p> <p>4. Өзбек: elchixonona favqulodda vaziyatlar</p> <p>5. Түрік: elçilik acil</p> <p>6. Ағылшын: embassy emergency</p> <p>7. Испан: emergencia de la embajada</p> <p>8. Неміс: Botschaft Notfall</p> <p>9. Француз: ambassade d'urgence</p>
69.	поссибилизм	поссибилизм	<p>1. (лат. possibilis – «ықтимал») - ағылш. possibilism; нем. Possibilismus. 1. Халықаралық социалистік қозғалыста (Франциядағы ХІХ ғасырдың басы – ХХ ғасырдың соңы) «ықтималдылық саясатын» білдіретін ағым. Поссибилизмнің негізі - "муниципалды социализм" теориясы, яғни бейбіт реформалар арқылы капитализм мен социализмнің бейбіт түрде бірте-бірте бірігіп кетуі.</p> <p>2. Өңірдің материалдық және материалдық емес мәдениетінің дамуында географиялық жағдай ықтимал рөл атқарады, бірақ шешуші фактор емес деген теория. Географиялық детерминизмге қарама-қайшы.</p> <p>2. Өзбайжан: Possibilism</p> <p>3. Қырғыз: possibilism</p> <p>4. Өзбек: Qodirlik</p> <p>5. Түрік: possibilism</p> <p>6. Ағылшын: Possibilism</p> <p>7. Испан: Posibilidad</p> <p>8. Неміс: Possibilismus</p> <p>9. Француз: Le possibilisme</p>
70.	постимпрессионизм	Постимпрессионизм	<p>1. (фр. postimpressionisme, лат. post — «кейін» және «импрессионизм») — бейнелеу өнері тарихында импрессионизм негізінде пайда болған ағым. Постимпрессионизм өнерде 19 ғ-дың аяғында көрініс беріп, 20 ғ-да кең етек алды. Атаулары ұқсас болғанымен, постимпрессионизм импрессионизмнің тікелей жалғасы болып табылмайды. Бұл көркемдік әдістің өкілдері П.Сезанн, П.Гоген, Э.Мунк В.ван Гог, А.ле Тулуз-Лотрек өз шығармаларында табиғат пен болмыстың ішкі тынысын бейнелеуді көздеді. Постимпрессионистер шығармалары адам ойының терең түкпірлеріне бойлай еніп, олардың рухани әлемін нақты әрі тұжырымды тәсілдермен айқын аша білу жетістігімен ерекшеленді. Олар дүниені қаз-қалпында дәл ұқсата көшіруден бас тартып, бейнелеу тәсілдерінің дәстүрлі құралдарын</p>

			<p>шығармашылықпен пайдаланды. Постимпрессионизм өзінен кейінгі прогресшіл бейнелеу өнеріне әсер етіп келеді. Сонымен бірге, постимпрессионизмнен тәлім алған кей суретшілер оның болмыс пен дүниені танудағы әдіс-тәсілдерін теріс түсініп, жалаң түр қуалаушылыққа келіп ұрынды.</p> <p>2. Әзербайжан: post-impressionizm</p> <p>3. Қырғыз: postimpressionism</p> <p>4. Өзбек: post-impressionizm</p> <p>5. Түрік: postimpressionism</p> <p>6. Ағылшын: post-impressionism</p> <p>7. Испан: postimpresionismo</p> <p>8. Неміс: Postimpressionismus</p> <p>9. Француз: post-impressionnisme</p>
71.	посткоммунизм	посткоммунизм	<p>1. (лат. post — «кейін» + франц. communisme – «коммунизм», әрі қарай commun – «ортақ», әрі қарай лат. communis – «жалпы», cum (нұсқалары: со-, сом-, сон-) «бірге» + münus «міндет, қызмет») – бұрынғы социалистік мемлекеттер тарихындағы қоғам дамуының социалистік (коммунистік) моделінен нарықтық экономика қағидаттарына сүйенген қоғамға көшуіне байланысты ерекше кезеңінің белгісі.</p> <p>2. Әзербайжан: postkommunizm</p> <p>3. Қырғыз: postcommunism</p> <p>4. Өзбек: postkommunizm</p> <p>5. Түрік: postcommunism</p> <p>6. Ағылшын: postcommunism</p> <p>7. Испан: poscomunismo</p> <p>8. Неміс: Postkommunismus</p> <p>9. Француз: postcommunisme</p>
72.	постмодернизм	постмодернизм	<p>1. (ағылш. postmodernism < лат. post – «кейін» + modernus – «жаңа») — әуелде сәулет өнері саласында қолданылған атау болып, хат жүзіндік тікелей мағынасы — "модерннен кейінгі", яғни "осы заманнан кейінгі", "соңғы", "жаңа заман" дегенді білдіреді. Бұл сөздің қазақша баламасы тұрақтанбаған, кейбіреулер оны "соңғы осы заманшылдық" деп те атап жүр. Сәулетте бұл ағым модернизмнен де көркем дегенді білдіреді. Ол көптүрлі өзге ағымдардың ерекшелігін өз бойына сіңірген, бір бойына барлық ерекшелікті қамтыған бес аспап ағым болып есептеледі. Кейіннен бұл ағым модернизмге қарсылық ретінде сурет, музыка, философия салаларында да қолданыла бастады және әсіресе философияда ықпалды "Постмодернизм" ағымы қалыптасты.</p>

			<p>Постмодернизм түптеп келгенде, модернизмге қарсылықтан туындаған. Ол Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Батыс Еуропалық ұлы қиялдың быт-шыт болуы себепті өз бойында тұрақтылық, заңдылық, ереже атаулыдан арылған жаңа ағымның пайда болуына түрткі болды.</p> <p>2. Әзербайжан: postmodernizm</p> <p>3. Қырғыз: постмодернизм</p> <p>4. Өзбек: postmodernizm</p> <p>5. Түрік: postmodernizm</p> <p>6. Ағылшын: postmodernism</p> <p>7. Испан: posmodernidad</p> <p>8. Неміс: Postmodernismus</p> <p>9. Француз: postmodernisme</p>
73.	постмодернистский феминизм	постмодернистік феминизм	<p>1. (ағылш. postmodernism < лат. post – «кейін» + modernus – «жаңа» және франц. féminisme «феминизм», féminin «әйелдерге тән», fémininus «әйелдерге тән», әрі қарай femina «әйел») — постмодернизм мен феминистік теорияның синтезі негізіндегі феминизмнің түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: postmodern feminizm</p> <p>3. Қырғыз: постмодерн аялдар</p> <p>4. Өзбек: postmodern feminizm</p> <p>5. Түрік: postmodern feminizm</p> <p>6. Ағылшын: postmodern feminism</p> <p>7. Испан: feminismo posmoderno</p> <p>8. Неміс: postmoderner Feminismus</p> <p>9. Француз: féminisme postmoderne</p>
74.	ПОСТПОЗИТИВИЗМ	ПОСТПОЗИТИВИЗМ	<p>1. (лат. post – «кейін» + фр. positivisme, лат. positivus — «оң») — неопозитивизм аясында дамыған және объективті білімнің тәжірибеден алынатынын негіздеген эпистемологиялық ілімдерге деген сыни қарым-қатынас біріктірген бірнеше ғылым философиясы мектептерінің ортақ атауы.</p> <p>2. Әзербайжан: postpositivism</p> <p>3. Қырғыз: postpositivism</p> <p>4. Өзбек: post pozitivism</p> <p>5. Түрік: pozitivism sonrası</p> <p>6. Ағылшын: post positivism</p> <p>7. Испан: post positivismo</p> <p>8. Неміс: Post-Positivismus</p> <p>9. Француз: post-positivisme</p>
75.	постструктурализм	постструктурализм	<p>1. (лат. post – «кейін» + лат. structura және struere) - - структурализмнің екінші толқыны, структурализмді сынаумен байланысты және оның алдыңғы шектеушіліктерінен арылуға бағытталған</p>

			<p>ағым. Постструктурализмнің өкілдері - Ж.Деррида, Делез, Бодрийар, Лиотар, Ю. Кристева, М. Фуко т.б. Постструктурализмнің басты міндеттерінің бірі — логоорталықтық метафизиканы сынау және мәдениеттегі тіл билігін және билік тілін айқындау. Деррида метафизиканы деконструкция арқылы, яғни мәтіндегі жүйеден тыс, маргиналдық элементтердің маңыздылығын көрсету арқылы жеңуге болады деп санайды. Ғылыми айналымға, осыған дейін тек тұрмыстық тілде қолданылған, сөздер мен ұғымдар енгізіледі, бірақ оларға бұрынғы мән-мағынаны толықтыратын және шектейтін жаңа мазмұн беріледі. Мәтін интерпретациясы - бұл мәтінге тікелей қатысы жоқ нәрсені түсіну. Постструктурализм үшін адамды сипаттайтын негізгі категория тілек болып табылады. Ол адамның басқамен қарым-қатынасқа түсуге деген ынтасын айқындайтын әмбебап бітім. Ол индивидуалды және ұжымдық іс-қимылдық барлық бітімін, әлеуметтік және мәдени шындық бітімдерін анықтайды. Постструктурализм қоғам мен мәдениет - «билік - бағыну» қарым-қатынасының жаппай көрініс табатын орны ретінде көрініс табады. Билік өзін адамдық қарым-қатынастардың барлық деңгейінде - саяси доктринадан қарапайым қарым-қатынасқа дейінгі аралықта жүзеге асырады. Сондықтан постструктурализм биліктің іске асу тәсілдерін анықтап, оған көптілікті, бірегейлікті және ыдыраңқылықты қарама-қарсы қоюды өз міндеті деп таниды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзербайжан: poststructuralizm 3. Қырғыз: постструктурализм 4. Өзбек: postamentarizm 5. Түрік: postyapısalcılık 6. Ағылшын: poststructuralism 7. Испан: postestructuralismo 8. Неміс: Poststrukturalismus 9. Француз: poststructuralisme
76.	поток сознания	сана ағыны	<p>1. XX ғ. модернизм әдебиетінде ассоциацияларды тұтастыру, сызықтық еместік, синтаксистің үзілуі арқылы сананың ментальді өмірін тікелей жаңғыртуға үміткер стиль. Сана ағыны деген ұғымды ойлап тапқан америкалық философ, прагматизмнің негізін қалаушылардың бірі – Уильям Джеймс.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзербайжан: şüür akışı

			<p>3. Қырғыз: сезимдин агымы</p> <p>4. Өзбек: tushuncha oqimi</p> <p>5. Түрік: bilinç akışı</p> <p>6. Ағылшын: mindflow</p> <p>7. Испан: corriente de conciencia</p> <p>8. Неміс: Strom des Bewusstseins</p> <p>9. Француз: flux de conscience</p>
77.	почетный консул	құрметті консул	<p>1. (лат. consul) – бұл консулдық мекеменің түрі, оны құрметті (штаттан тыс) консул басқарады. Ол өзін тағайындаған мемлекеттен марапат алмайды, бірақ бұл ретте қоғамдық бастауларда өзінің қызметін орындап, тағайындалған мемлекеттің мемлекеттік қызметін атқарады.</p> <p>2. Өзбекбайжан: Fəxri konsul</p> <p>3. Қырғыз: ардақтуу консул</p> <p>4. Өзбек: Faxriy konsul</p> <p>5. Түрік: Fahri Konsolos</p> <p>6. Ағылшын: Honorary Consul</p> <p>7. Испан: Cónsul honorario</p> <p>8. Неміс: Honorarkonsul</p> <p>9. Француз: Consul Honoraire</p>
78.	почта дипломатическая	дипломатиялық пошта	<p>1. (<u>итал.</u> posta және еж. грек. δίπλωμα - «екіге бүктелген (жазбаша құжат)», етіст. διπλοῦν - «екіге бүктеу») - мемлекет (әдетте сыртқы істер ведомствосы тұлғасында) пен оның шетелдердегі дипломатиялық, консулдық және басқа да өкілдіктері арасындағы, сондай-ақ өкілдіктер арасындағы байланыстың ең маңызды және кең тараған түрлерінің бірі. Арнайы режим белгіленген дипломатиялық поштаның көмегімен қызметте пайдалануға арналған ресми корреспонденция (хат-хабар), құжаттар мен заттар жеткізіледі. Олар жабық және сүргішті мөрмен бекітілген дипломатиялық вализаға (сағдиянға) (фр. valise – чемодан) немесе оның сипатын көрсететін айқын сыртқы белгілері бар белгіленген тәртіпте пломбаланған сыйымдылықтарға (сөмке, қап, пакет, конверт және т.с.с.) жайғастырылып, буып-түйіледі. Әрбір вализа (сағдиян) дипломатиялық поштаның жеке орнын құрайды және олар соған арнайы уәкілеттендірілген адамның ілесуімен де, сондай-ақ оның ілесуінсіз, кәдімгі байланыс арнасы арқылы да жеткізілуі мүмкін. Дипломатиялық поштаны ашуға да, ұстауға да (кідіртуге де) болмайды және оған қандай да болса баж салықтары салынбайды. Дипломатиялық пошта мен дипломатиялық курьерлерге қатысты осы және өзге маңызды ережелер Дипломатиялық</p>

			<p>қатынастар туралы 1961 жылғы Вена конвенциясында мазмұндалады.</p> <p>2. Әзербайжан: diplomatik poçt</p> <p>3. Қырғыз: дипломатиялық почта</p> <p>4. Өзбек: diplomatik pochta orqali</p> <p>5. Түрік: diplomatik posta</p> <p>6. Ағылшын: diplomatic mail</p> <p>7. Испан: correo diplomático</p> <p>8. Неміс: diplomatische Post</p> <p>9. Француз: courrier diplomatique</p>
79.	почтительность	құрметтеушілік	<p>1.– бұл қоршаған әлеммен, адамдармен және табиғатпен тікелей қарым-қатынас жасауымыз үшін біздің жүрегімізді ашатын, терең және шынайы құрметтеу сезімін білдіретін қағидат. Құрметтеушілік – әлдебіреуге немесе белгілі бір затқа деген қарым-қатынаста сыналатын немесе байқалатын терең құрмет.</p> <p>2. Әзербайжан: hörmət</p> <p>3. Қырғыз: сыйкордук</p> <p>4. Өзбек: hurmat</p> <p>5. Түрік: saygılı biçimde</p> <p>6. Ағылшын: respectfulness</p> <p>7. Испан: deferencia</p> <p>8. Неміс: Ehrerbietung</p> <p>9. Француз: déférence</p>
80.	правила процедуры	рәсім ережелері	<p>1.(франц. procédure «рәсім, процесс», етіст. procéder «орындау, әрекет ету, шығу», әрі қарай лат. procedere «шығу; даму», әрі қарай про«алға, орнына, үшін» + sedere «жүру, басу», еж. аиндоевр. *ked- «жүру, жылжу») - халықаралық және халықаралық үкіметаралық және үкіметтен тыс ұйымдардың конференция сессияларын шақыру және өткізу жұмысы мен тәртібін ұйымдастыруды, бас органдарды таңдау рәсімін, конференцияның (іс-шараның) күн тәртібінде тұрған мәселелерді талқылау әдістерін, сондай-ақ олар бойынша шығарылған шешімдерді мақұлдау және орындау тәртібін реттейтін нормалардың, нұсқаулар мен ережелердің жиынтығы; кейде регламент деп аталады.</p> <p>2. Әзербайжан: prosedur qaydaları</p> <p>3. Қырғыз: жол эрежелери</p> <p>4. Өзбек: protseduralar qoidalari</p> <p>5. Түрік: prosedür kuralları</p> <p>6. Ағылшын: rules of procedure</p> <p>7. Испан: reglas de procedimiento</p> <p>8. Неміс: Geschäftsordnung</p> <p>9. Француз: règlement intérieur</p>

81.	правительство	үкімет	<p>1.- мемлекеттік биліктің жоғары атқарушы органы. Үкімет түрлі елдерде түрліше аталуы мүмкін: мысалы, министрлер кеңесі, министрлер кабинеті, мемлекеттік кеңес, т.б. Президенттік республикаларда Үкіметті президент, парламенттік республикаларда және монархияларда - премьер-министр басқарады. Үкімет бір партиялық немесе одақтасқан Үкімет болуы мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: hökumət</p> <p>3. Қырғыз: өкмөт</p> <p>4. Өзбек: hukumat</p> <p>5. Түрік: hükümet</p> <p>6. Ағылшын: government</p> <p>7. Испан: gobierno</p> <p>8. Неміс: Regierung</p> <p>9. Француз: gouvernement</p>
82.	правление президентское	президенттік басқару	<p>1. (<u>лат.</u> praesidens, ілік септігі praesidentis — «алда отырған», «басшылық ететін»; «төраға») – көптеген мемлекеттердің (мысалы, Үндістанда, АҚШ-та) президенті төтенше жағдай жарияланған аймақтарда, заңда қарастырылған жағдайларда (мысалы, ірі жер сілкінісі, су тасқыны және т .б. кезінде) азаматтардың мүдделерін қамтамасыз ету мақсатында енгізетін басқару түрі. Президенттік басқару кезінде мемлекеттік биліктің және басқарманың тиісті органдарының уәкілеттілігі уақытша тоқтатылады, ал олардың қызметтерін жүзеге асыру президент құратын органға немесе оның тағайындаған лауазымды тұлғасына жүктеледі.</p> <p>2. Әзербайжан: prezident qayғыsı</p> <p>3. Қырғыз: президенттин бийлик</p> <p>4. Өзбек: prezidentlik qudrati</p> <p>5. Түрік: başkanlık kuralı</p> <p>6. Ағылшын: presidential rule</p> <p>7. Испан: gobierno presidencial</p> <p>8. Неміс: Präsidialherrschaft</p> <p>9. Француз: règle présidentielle</p>
83.	правящая партия	билеуші партия	<p>1. (франц. partie, лат. partīta, partīre – «бөлу») — парламенттік республика жағдайында және пропорционал сайлау жүйесінде үкімет құруға (қалыптастыруға) құқылы саяси партия.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtidar partiyası</p> <p>3. Қырғыз: башкаруучу партия</p> <p>4. Өзбек: hukmron partiya</p> <p>5. Түрік: iktidar partisi</p> <p>6. Ағылшын: ruling party</p>

			<p>7. Испан: partido gobernante</p> <p>8. Неміс: Regierungspartei</p> <p>9. Француз: parti au pouvoir</p>
84.	прагматизм	прагматизм	<p>1. (еж. грек. πράγμα, ілік септігі πράματος — «іс, іс-қимыл») — қазіргі заманғы философиядағы субъективті-идеалистік бағыт. Прагматизмді таза АҚШ-тық философия деп түсінуге болады, ол күні бүгінге дейін АҚШ қоғамында ықпалға ие Американдық төл философия. Прагматизм терминін мәдени айналымға 19 ғ-дың 70-жылдары америкалық философ Ч.С. Пирс (1839 — 1914) енгізді. Прагматизм негізінде ақиқаттың мәнділігі оның прагматикалық тиімділігімен анықталады деген “прагматизм принципі” жатыр. Прагматизм іргелі ақиқатты іздестіру қажеттілігін мойындамайды және абстрактылы философиялық жүйелер жасаудан бас тартады. Мұның орнына ол нақты тәжірибе мен тілге негізделген, өзгеріп отыратын көптеген ақиқаттарды қарастырып, онда ақиқат практикалық нәтижелерінің құндылығына қарай анықталады.</p> <p>2. Әзербайжан: pragmatizm</p> <p>3. Қырғыз: прагматизм</p> <p>4. Өзбек: pragmatizm</p> <p>5. Түрік: pragmatizm</p> <p>6. Ағылшын: pragmatism</p> <p>7. Испан: pragmatismo</p> <p>8. Неміс: Pragmatismus</p> <p>9. Француз: pragmatisme</p>
85.	прагматик	прагматик	<p>1. (еж. грек. <u>πραγματικός</u> – «іскер, іскери», <u>πράγμα</u> «іс, әрекет», <u>πράσσω</u> «жасау») - бұл дүниетанымы ерекше адам, оның түсінігі бойынша кез келген құбылыс логика және материализм арқылы түсіндіріледі.</p> <p>2. Әзербайжан: pragmatist</p> <p>3. Қырғыз: прагматик</p> <p>4. Өзбек: pragmatist</p> <p>5. Түрік: pragmatist</p> <p>6. Ағылшын: pragmatist</p> <p>7. Испан: pragmático</p> <p>8. Неміс: Pragmatiker</p> <p>9. Француз: pragmatique</p>
86.	прагматика	прагматика	<p>1. (еж. грек. πράγμα, ілік септігі πράματος — «іс, іс-қимыл») — таңбалардың оны жасап шығарған және түсіндіретін субъектілерге қатынасы қарастырылатын зерттеу саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: pragmatist</p> <p>3. Қырғыз: pragmatist</p>

			<p>4. Өзбек: pragmatist 5. Түрік: kullanımbilim 6. Ағылшын: pragmatics 7. Испан: pragmático 8. Неміс: Pragmatiker 9. Француз: pragmatique</p>
87.	прадхана	прадхана	<p>1. (санскр. Pradhâna = «негізгі, маңызды» — адам немесе зат туралы) — үнді философтары алғашқы, шикі материяны немесе ішкі жан-дүниеден өзгеше материалды табиғатты осы терминмен атайды. Прадхана себепті де, салдарды да қамтиды; ол мәңгі, өзгермейді, бүкіл жер жүзінің бастауы, өз-өзіне қолдау көрсетеді, басы-аяғы жоқ; орын алған нәрсенің бәріне рұқсат етіледі. Санкхья мектебінің ілімі бойынша, пішінсіз, түрлендірілген прадхана жақсылық, жамандық және қараңғылық сияқты өзара тепе-тең, бір-бірін өзара бейтараптандырып тұратын үш қасиет. Сондай-ақ прадхана Вишну нысандарының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: pradhana 3. Қырғыз: Pradhana 4. Өзбек: pradhana 5. Түрік: pradhana 6. Ағылшын: pradhana 7. Испан: Pradhana 8. Неміс: Pradhana 9. Француз: pradhana 10. Заңнамадағы қолданысы: 11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: прадхана</p>
88.	пракрити	пракрити	<p>1. (санскр. प्रकृति, prakṛti IAST – «себеп, материя») — Жер бетінің бастапқы табиғатын, материалдық алғашқы себепін білдіретін индуизмнің санкхья деген философиялық жүйесіндегі іргелі ұғым. Еркектердің элементі болып табылатын жанмен (пуруша) қарым-қатынасқа түсетін әйелдердің негізгі элементі болып саналады. Байқалмаған, ықтимал табиғаттан – мула-пракритиден (авьяктыдан) туындайды.</p> <p>2. Әзербайжан: prakriti 3. Қырғыз: Пракрити 4. Өзбек: prakriti 5. Түрік: Prakriti 6. Ағылшын: prakriti 7. Испан: prakriti 8. Неміс: Prakriti 9. Француз: prakriti</p>
89.	праксиология	праксиоло	<p>1. (көне грекше: πράξις - «іскерлік» + көне</p>

		гия	<p>грекше: λογία — «ілім») - әлеуметтанудың әртүрлі іс-қимылды немесе іс-қимылдар жиынтығын, олардың тиімділігін анықтау тұрғысынан зерттейтін саласы. Негізін салған поляк ғалымы Тадеуш Котарбинский, басты зерттеу, объектісі әртүрлі еңбек дағдылары мен тәсілдерін практикалық сипатты түрлі ұсыныстар әзірлеу. Праксиология аталған категориялардың тарихымен, сондай-ақ қойылымдардың еңбегін нақты зерттеумен, еңбектің ұйымдастырылу мен мамандандырылу формаларына талдау жасаумен, еңбекті ұйымдастырудың тиімділік дәрежесіне ықпал етуші субъективті кейде (сирек болса да, объективті) факторлармен айналысады. Праксиология индивидтердің, сондай-ақ индивид пен ұжымның өндіріс процесіндегі өзара әрекетін зерттейді.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: Praxeologiya 3. Қырғыз: praxeology 4. Өзбек: praktiologiya 5. Түрік: praxeology 6. Ағылшын: praxeology 7. Испан: praxeología 8. Неміс: Praxeologie 9. Француз: praxéologie
90.	практицизм	практицизм, іс жүзіне жүгіну	<ol style="list-style-type: none"> 1. Адамның жеке тұлғасының өмірлік міндеттерді шешу шеберлігінен байқалатын жеке психологиялық белгісі; ақыл-ой талқылаулары мен ойға залал келтіре отырып, өмір тәжірибесіне, тәжірибелік іс-әрекеттерге әуес болу. 2. Әзербайжан: praktikliyi 3. Қырғыз: практикалуулугун 4. Өзбек: pratiklik 5. Түрік: pratiklik 6. Ағылшын: practicality 7. Испан: practicidad 8. Неміс: Praktikabilität 9. Француз: pratique
91.	пракультура	арғымәдениет	<ol style="list-style-type: none"> 1. (лат. cultura – «жасау, өңдеу; тәрбие беру») - бастапқы, байырғы мәдениет. 2. Әзербайжан: prakultura 3. Қырғыз: prakultura 4. Өзбек: prakultura 5. Түрік: prakultura 6. Ағылшын: prakultura 7. Испан: prakultura 8. Неміс: Prakultura 9. Француз: prakultura

92.	прамонотеизм	грамонотеизм	<p>1. (англ. Urmonotheismus) (алғашқы қауымдық бір құдайға сенушілік) - діннің құдай рухымен пайда болуы және монотеизмнің алғашқы бастауы жөніндегі інжілдік аңызды шындыққа жанастыруды мақсат ететін жалған ғылыми теория. Прамонотеизмнің екі көзі бар ол орыс және ағылшын прамонотеизмі. Ресейде 1873-1890 жылдары мистик В.С. Соловьев Прамонотеизм теориясын жариялады. В.С. Соловьев хабарының өз бас пайдасын көздегендік сипатына және келтірген дәлелдерінің сенімсіздігіне байланысты ол, тіпті клерикалдық топтардың өзінде де қолдау таппады. Англияда осы сияқты әрекет алғашында біршама сәтті болды. 1898 жылы британдық журналист және фольклоршы Э. Лэнг "The making of religion" атты монография жариялады. Онда жекелеген қараңғы халықтардың жоғары көк тәңірісіне табынатыны жөнінде бірнеше фактілер келтірілді, бұл Прамонотеизмнің алғашқы бастауын көрсетеді деген жорамал католиктік топтарда қолдау тапты, Венада патер В. Шмидттің басшылығымен дінтану жөніндегі тұтас бағыт ұйымдастырылды. Оның қайраткерлері прамонотеизм теориясын пайдалану үшін этнографиялық фактілерді мұқият жинады, жүйеледі және оларға қайта түсініктеме берді. Прамонотеизм теориясы 20 ғасырдың 50 - жылдарында дау-жанжал жағдайында әшкереленді. Сөйтсе, оның пайдасына алынған этнографиялық фактілер бұрмаланған болып шыққан. Мамандар бір құдайдың жоғары көк тәңірісі немесе рух идеясының дін тарихында қоғамның әлеуметтік құрылымы күрделіленуіне байланысты біршама кейінірек пайда болған құбылыс екенін дәлелдеді.</p> <p>2. Әзербайжан: pramonoteizm</p> <p>3. Қырғыз: urmonotheismus</p> <p>4. Өзбек: pramonotizm</p> <p>5. Түрік: urmonotheismus</p> <p>6. Ағылшын: pramonoteism</p> <p>7. Испан: pramonoteismo</p> <p>8. Неміс: Pramonotismus</p> <p>9. Француз: pramonoteism</p>
93.	праана	праана, нұр	<p>1. (санскр. प्राण prāṇa IAST — сөзбе-сөз: «дем алу» немесе «өмір») — йогада, дәстүрлі үнді медицинасында, эзотерикада – өмірлік күш-қуат, өмір туралы түсінік. Йогада прана бүкіл әлемді нұрландырып тұрады делінген, бірақ ол көзге көрінбейді.</p>

			<p>2. Өзбайжан: prana</p> <p>3. Қырғыз: prana</p> <p>4. Өзбек: prana</p> <p>5. Түрік: prana</p> <p>6. Ағылшын: prana</p> <p>7. Испан: prana</p> <p>8. Неміс: Prana</p> <p>9. Француз: Prana</p>
94.	предрассудок	соқыр сенім	<p>1.- сыни тұрғыдан емес, ойланбай игерілген пайымдама. Бұл қоғамдық және жеке сананың иррационалды компоненттері (стереотиптері): ырым және жалған сенім.</p> <p>Нақты емес немесе бұрмаланған білімге негізделген, көбіне басқа адамдардың сөзіне сенетін көзқарастар мен пікірлер соқыр сенім болып саналады. Парасаттың соқыр сенімнен өзгешелігі: сенімді фактілерге негізделген, ақиқатты бұрмалайтын нақты шарттар ескерілген, пайымдама мен түсінікті жүйелеп, қайшылықсыз және негізді түрде байланыстыратын логикалық ойлау деңгейі болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: önyargı</p> <p>3. Қырғыз: адатка айланған көз караш</p> <p>4. Өзбек: хурофот</p> <p>5. Түрік: önyargı</p> <p>6. Ағылшын: prejudice</p> <p>7. Испан: prejuicio</p> <p>8. Неміс: Vorurteile</p> <p>9. Француз: préjugé</p>
95.	президент	президент	<p>1. (лат. praesidens, ілік септігі praesidentis — «алда отырған», «басшылық ететін»; «төраға») — республикалық немесе аралас басқару формасындағы мемлекеттердің сайланатын елбасы; белгілі бір мерзімге (мысалы, конституцияға) сайланады.</p> <p>2. Өзбайжан: prezident</p> <p>3. Қырғыз: президент</p> <p>4. Өзбек: prezident</p> <p>5. Түрік: başkan</p> <p>6. Ағылшын: the president</p> <p>7. Испан: el presidente</p> <p>8. Неміс: der Präsident</p> <p>9. Француз: le président</p>
96.	презумпция	презумпция, ықтималдық жорамал	<p>1. (лат. praesumptio – «болжам»): кінәсыздық презумпциясы - сотта іс жүргізу қағидаты, оған сәйкес сот заңға сәйкес айыпталушының күнәсын анықталмайынша, оның кінәсын жоқ деп есептейді.</p>

			<p>2. Өзбайжан: fərziyyə</p> <p>3. Қырғыз: божомолдоо</p> <p>4. Өзбек: prezumptsiyasi</p> <p>5. Түрік: karine</p> <p>6. Ағылшын: presumption</p> <p>7. Испан: presunción</p> <p>8. Неміс: Vermutung</p> <p>9. Француз: présomption</p>
97.	презумпция невиновности	кінәлі еместік презумпциясы	<p>1. (лат. praesumptio – «болжам») — қандай да бір қылмыс бойынша ашық және ресми күдік келтірілген, тіпті осы күдікпен байланысты қамауға алынған кез келген адам, қылмыс жасаудағы оның кінәлілігі заңды тәртіпте дәлелденбейінше және осы дәлелдеу заңды күшіне енген тиісті сот шешімімен расталмайынша, кінәсіз болып есептеледі (ҚПК 19-бабы). Кез келген азамат өз қалауы бойынша жауапты беру құқығын пайдалануы немесе пайдаланбауы мүмкін, бірақ өзінің кінәсіздігін дәлелдеуге міндетті емес. Күдіктің, айыпталушының, сотталушының кінәсіне қатысты кез келген күмән, сондай-ақ қылмыстық және қылмыстық-процестік заңдарды қолдану кезінде туындайтын күмән олардың пайдасына ұғынылады. Егер қылмыс жасады деген күдік келтірілсе, онда осы күдіктерді дәлелдеу ауыртпалығы, яғни сотқа күдікті кінәсіне дәлелдемелерді іздеу, жинау және ұсыну бойынша міндеттер айыптау тарапына жүктеледі.</p> <p>2. Өзбайжан: təqsirsizlik prezumptsiyasi</p> <p>3. Қырғыз: жазыксыздык жоромолу</p> <p>4. Өзбек: aybsizlik prezumptsiyasi</p> <p>5. Түрік: masumiyet karinesi</p> <p>6. Ағылшын: presumption of innocence</p> <p>7. Испан: presunción de inocencia</p> <p>8. Неміс: Unschuldsvermutung</p> <p>9. Француз: présomption d'innocence</p>
98.	преформизм	преформизм	<p>1. (лат. prae – «алдында» + forma – «пішін, түр»: praeforma – «алдын ала жасаймын, алдын ала бейнелеймін») – организмнің ұрық құрылымында негізі қаланған қасиеттердің ашылуы түріндегі даму концепциясы. Еуропа мәдениетінің тарихында преформизмге балама концепция – эпигенез концепциясы болып табылады, оған сәйкес организмнің дамуы жаңа сапалардың қалыптасу процесі ретінде қарастырылуы мүмкін (Аристотельдің классикалық, У.Гарвейдің виталистік, Декарттың механикалық концепциясы және т.б.). Эволюция тұрғысынан алғанда</p>

			<p>преформизм антика дәуірінен (Гиппократ, Анаксагор және т.б.) бастау алады.</p> <p>2. Өзербайжан: preformizm</p> <p>3. Қырғыз: preformation</p> <p>4. Өзбек: preformizm</p> <p>5. Түрік: deliklerin daha</p> <p>6. Ағылшын: preformism</p> <p>7. Испан: preformismo</p> <p>8. Неміс: Preformismus</p> <p>9. Француз: préformisme</p>
99.	приемы дипломатическое	дипломатиялық қабылдаулар, әдіс-тәсілдер	<p>1. (еж. грек. δίπλωμα - «екіге бүктелген (жазбаша құжат)», етіст. διπλοῦν - «екіге бүктеу») - үкіметтің, сыртқы істер ведомствосының, дипломатиялық өкілдіктер мен дипломаттардың сыртқы саяси қызметіндегі жалпыға белгілі және таралған формалардың бірі. Әдіс-тәсілдер сыртқы істер министрлігі мен елшіліктердің айтулы әрі маңызды оқиғаларды (ұлттық мерекелер, мереке күндері, шарттарға қол қоюдың жылдық мерейтойы, сондай-ақ мемлекетке құрметті қонақтың немесе делегацияның келуі) атап өткен кезінде, сондай-ақ күнделікті қызмет тәртібінде өткізіледі.</p> <p>2. Өзербайжан: diplomatik qəbullar</p> <p>3. Қырғыз: дипломатиялық ыкмалар</p> <p>4. Өзбек: diplomatik retseptlar</p> <p>5. Түрік: diplomatik resepsiyonlar</p> <p>6. Ағылшын: diplomatic receptions</p> <p>7. Испан: recepciones diplomaticas</p> <p>8. Неміс: diplomatische Empfänge</p> <p>9. Француз: réceptions diplomatiques</p>
100.	прикладная логика	қолданбалы логика	<p>1. (еж. грек. λογική «пайымдау туралы ғылым, пайымдау өнері; проза, логика», ілік септігінде: λογικός «сөйлеу, саналы, қисынды», әрі қарай λόγος «сөз, сөйлеу, сана» (еж. индоевр. *leg- «жинау») - нақты практикалық міндеттерді шешу үшін логикалық аппаратты жүйелі пайдалану әзірлемелері мен әдіс-тәсілдерін білдіретін ұғым. Бұл ретте қолданбалы логика мен логиканың жеке қосымшаларын ажырата білу керек. Қолданбалы логикаға логиканы пайдаланудың жүйелілігі мен алгоритмділігі тән.</p> <p>2. Өзербайжан: tətbiq olunan məntiq</p> <p>3. Қырғыз: колдонмо логика</p> <p>4. Өзбек: amaliy mantiq</p> <p>5. Түрік: uygulamalı mantık</p> <p>6. Ағылшын: applied logic</p> <p>7. Испан: lógica aplicada</p> <p>8. Неміс: angewandte Logik</p>

			9. Француз: <i>logique appliquée</i>
101.	прикладная наука	қолданбалы ғылым	<p>1. – зерттеулер мен жаңалықтар тікелей, тура практикаға бағдарланған білім жиынтығы; бұл қалаған өнім алу үшін іс-әрекеттер алгоритмі сияқты жаңа технологияларды әзірлеуді қамтамасыз ететін ғылым. Технология немесе өнертабыс сияқты анағұрлым оңтайлы, қолданбалы жүйелерді әзірлеу үшін қолданылатын ғылыми білім пайдаланылатын ғылыми пән қолданбалы болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>tətbiqi elm</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>прикладдык илим</i></p> <p>4. Өзбек: <i>amaliy fanlar</i></p> <p>5. Түрік: <i>uygulamalı bilim</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>applied Science</i></p> <p>7. Испан: <i>ciencia aplicada</i></p> <p>8. Неміс: <i>angewandte Wissenschaft</i></p> <p>9. Француз: <i>science appliquée</i></p>
102.	примитивизм	қарабайырлық, қарадүрсіндік	<p>1. – XIX ғасырда көркемөнерде пайда болған стиль. Оның ерекшелігі – картинаға ойластырылған қарапайымдылық беру, бұл оның формасына қарабайырлық береді, бұл баланың шығармашылығына немесе алғашқы қауымдық құрылыс адамдарының суреттеріне ұқсас болады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>primitivism</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>жөнөкөйлүгүнө</i></p> <p>4. Өзбек: <i>primitivism</i></p> <p>5. Түрік: <i>primitifcilik</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>primitivism</i></p> <p>7. Испан: <i>primitivismo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Primitivismus</i></p> <p>9. Француз: <i>primitivisme</i></p>
103.	примордиализм	примордиализм	<p>1. – этносты адамдардың тұрақты белгілері бар, «қан» жағынан бірлескен адамдар ретінде қарастыратын, этнологиядағы (этнографиядағы) ғылыми бағыттардың бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>primordializm</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>primordialism</i></p> <p>4. Өзбек: <i>ibtidoiylik</i></p> <p>5. Түрік: <i>primordialism</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>primordialism</i></p> <p>7. Испан: <i>primordialismo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Primordialismus</i></p> <p>9. Француз: <i>primordialisme</i></p>
104.	принцип антропологии ческий	антропологиялық қағидат	<p>1. (еж. грек. <i>ἄνθρωπος</i> — «адам» + <i>λόγος</i> — «ғылым» және лат. <i>principium</i> – «бастау, қағидат, алғашқы бастау», әрі қарай <i>princip-</i>, <i>princeps</i> – «басшы, жетекші», <i>primus</i> «бірінші» + <i>capere</i></p>

			<p>«алу») — өкілдері «адамды» негізгі категория деп есептейтін философиялық концепция.</p> <p>2. Өзербайжан: antropoloji prinsipi</p> <p>3. Қырғыз: антрополгиялык принцип</p> <p>4. Өзбек: antropologiya printsipi</p> <p>5. Түрік: antropolojik ilke</p> <p>6. Ағылшын: anthropological principle</p> <p>7. Испан: principio antropológico</p> <p>8. Неміс: anthropologisches Prinzip</p> <p>9. Француз: principe anthropologique</p>
105.	мегаполис	мегаполис, ірі қала	<p>1. (еж. грек. μεγᾶλό-πολις — сөзбе-сөз: «үлкен (ауқымды) қала» μέγας — «үлкен, кең, ірі» + πόλις — «қала») — көптеген қалалар мен елді мекендердің қосылуы нәтижесінде пайда болатын ірі қоныстану аймағы. Қалалық агломерацияға қарағанда мегалополисте қоныстану формасының иерархиялық деңгейі жоғары болады. Мегалополис тек қалалық құрылыстардан ғана тұрмайды. Шамамен аумағының оннан тоғыз бөлігі ғана ашық жерлер болады. Дүниежүзінде қалыптасқан мегалополистерге Токио — Осака (Жапония), Рейн өзенінің орта және төменгі ағысында (Германия — Нидерланд), Лондон — Ливерпуль (Ұлыбритания), Ұлы көлдер (АҚШ — Канада) және Калифорния (АҚШ) аудандары жатады. Мегалополис Ежелгі Грекияның 35 елді мекенінің тұтасып кетуі нәтижесінде қалыптасқан Мегалополь қаласының атауынан пайда болған.</p> <p>2. Өзербайжан: metropolis</p> <p>3. Қырғыз: мегаполис</p> <p>4. Өзбек: metropol</p> <p>5. Түрік: megalopolis</p> <p>6. Ағылшын: metropolis</p> <p>7. Испан: metrópolis</p> <p>8. Неміс: Metropole</p> <p>9. Француз: métropole</p>
106.	медиакультура	медиамәдениет	<p>1. (лат. medium – «орташа, орта, делдал» + лат. cultura – «жасау, өңдеу; тәрбие беру») – медиамадениет 20 ғасырда бұқаралық ақпарат құралдарының ықпалымен пайда болған және құрылған батыстың заманауи капиталистік қоғамын білдіреді. Термин БАҚ-тың (негізінен, телевидение, сондай-ақ баспасөз, радио және кино) қоғамдық пікірге ғана емес, сондай-ақ талғам мен құндылықтарға да жалпы және интеллектуалды тұрғыдан әсер ететінін білдіреді.</p> <p>2. Өзербайжан: media мәдәниуәти</p> <p>3. Қырғыз: медиа маданият</p>

			<p>4. Өзбек: media madaniyati 5. Түрік: medya kültürü 6. Ағылшын: media culture 7. Испан: cultura de los medios 8. Неміс: Medienkultur 9. Француз: culture médiatique</p>
107.	медиапространство	медиакеңістік	<p>1. (лат. medium – «орташа, орта, делдал» + кеңістік) – жеке адамдар немесе олардың топтары және басқа да қауымдастықтар бірге және бір жерде әрекет ете алатын электронды айнала. Бұл кеңістікте олар нақты кеңістікке әсер ете алатын визуалды және дыбыстық орта құра алады. Олар бұл кеңістікте тиісінше, жазуды іске асыра алады және бақылай алады, бейне мен дыбысты жаңғырта алады, сондай-ақ оған қол жеткізе алады.</p> <p>2. Әзербайжан: media sahəsi 3. Қырғыз: медиа-мейкиндик 4. Өзбек: media maydoni 5. Түрік: medya alanı 6. Ағылшын: media space 7. Испан: espacio multimedia 8. Неміс: Medienraum 9. Француз: espace média</p>
108.	медиум	медиум	<p>1. (лат. medium – «орташа»; мұнда «делдал») — спиритуализм ізбасарларының пікірінше, материалдық және рухани сияқты екі әлем арасын байланыстырып отыратын сезімтал жеке тұлға. Сондай-ақ медиумизм тәжірибесі вуда, кандомбла, умбанд және басқа да эзотериялық дәстүрлерде қолданылады.</p> <p>2. Әзербайжан: orta 3. Қырғыз: орто 4. Өзбек: o'rta 5. Түрік: orta 6. Ағылшын: medium 7. Испан: medio 8. Неміс: mittel 9. Француз: moyen</p>
109.	межгосударственные отношения	мемлекетаралық қатынастар	<p>1. – қоғам ішіндегі қарым-қатынастар мен аумақтық құрылымдардың шеңберінен шығып кететін қоғамдық қарым-қатынастардың ерекше түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlətlərarası münasibətlər 3. Қырғыз: өкмөттөр аралык мамилелер 4. Өзбек: davlatlararo munosabatlar 5. Түрік: eyaletler arası ilişkiler 6. Ағылшын: interstate relations 7. Испан: relaciones interestatales</p>

			8. Неміс: zwischenstaatliche Beziehungen 9. Француз: relations interétatiques
110.	международная безопасность	халықаралық қауіпсіздік	1. - барлық мемлекеттердің халықаралық құқықтың көпшілік мақұлдаған қағидаттары мен нормаларын сақтауға негізделген халықаралық қатынастар жүйесі, оған күш немесе қауіп-қатердің көмегімен олардың арасындағы даулы мәселелер мен қарама-қайшылықтарды шешу кірмейді. 2. Әзербайжан: beynəlxalq təhlükəsizlik 3. Қырғыз: эл аралык коопсуздук 4. Өзбек: xalqaro xavfsizlik 5. Түрік: uluslararası güvenlik 6. Ағылшын: international security 7. Испан: seguridad internacional 8. Неміс: internationale Sicherheit 9. Француз: sécurité internationale
111.	международная вежливость	халықаралық ізеттілік	1.- «comitas gentium» (ағылш. comity of nations, фр. droit de convenance – «халықаралық сыпайылық»), қатаң заң нормаларымен реттелмейтін, өзара тілектестікпен тынышталатын мемлекеттер арасындағы қарым-қатынастардың жиынтығы; оған мемлекеттердің аумақтық ұлықтылығы шеңберіндегі ерікті шегіністері жатады. 2. Әзербайжан: beynəlxalq xeyirxahlıq 3. Қырғыз: элдердин мүмкүнчүлүгүн ыйгарып 4. Өзбек: xalqaro xolislik 5. Түрік: uluslararası nezaket 6. Ағылшын: international politeness 7. Испан: cortesía internacional 8. Неміс: internationale höflichkeit 9. Француз: politesse internationale
112.	международная интеграция	халықаралық интеграция, ықпалдастық	1. - индивидтер, фирмалар, әртүрлі елдің нарықтары мен үкіметтері арасындағы мықты байланысты дамыту. 2. Әзербайжан: beynəlxalq inteqrasiya 3. Қырғыз: эл аралык байланыштарды 4. Өзбек: xalqaro integratsiya 5. Түрік: uluslararası entegrasyon 6. Ағылшын: international integration 7. Испан: integración internacional 8. Неміс: internationale integration 9. Француз: intégration internationale
113.	международная конкуренция	халықаралық бәсеке	1. - бұл ұлттық және трансұлттық экономикалық субъектілердің өндірістің анағұрлым тиімді шарттары үшін және әлемдік нарықтағы экономикалық игіліктерді іске асыру үшін бәсекеге түсуі.

			<p>2. Өзөрбайжан: beynəlxalq müsabiqə</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык мелдеш</p> <p>4. Өзбек: xalqaro tanlov</p> <p>5. Түрік: uluslararası rekabet</p> <p>6. Ағылшын: international competition</p> <p>7. Испан: competencia internacional</p> <p>8. Неміс: internationaler Wettbewerb</p> <p>9. Француз: concours international</p>
114.	международная миграция	халықаралық көші-қон	<p>1. Адамдардың басқа елде тұрақты өмір сүру немесе уақытша өмір сүру мақсатымен туған елін немесе әдетте, өмір сүріп жатқан елін тастап кетуі. Мұндай жағдайда мигранттар халықаралық шекарадан өтеді.</p> <p>2. Өзөрбайжан: beynəlxalq miqrasiya</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык мигранттар</p> <p>4. Өзбек: xalqaro miqyosda</p> <p>5. Түрік: uluslararası göç</p> <p>6. Ағылшын: international migration</p> <p>7. Испан: migración internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Migration</p> <p>9. Француз: migration internationale</p>
115.	международная политика	халықаралық саясат	<p>1. (грек. politike – мемлекеттік басқару өнері) — халықаралық қарым-қатынас субъектілерінің мүдделерін келісуге бағытталған олардың қызметі. Тұрақтылық пен бейбітшілікті сақтаудың, тең құқықтық халықаралық қатынастарды дамытудың маңызды тетігі болып табылады.</p> <p>2. Өзөрбайжан: beynəlxalq siyasət</p> <p>3. Қырғыз: тышкы саясат</p> <p>4. Өзбек: xalqaro siyosat</p> <p>5. Түрік: uluslararası politika</p> <p>6. Ағылшын: international politics</p> <p>7. Испан: política internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Politik</p> <p>9. Француз: politique internationale</p>
116.	международное общество	халықаралық қоғам	<p>1. – ағылшындардың халықаралық қарым-қатынас мектебінің негізгі концепциясы. Негізгі идея мынада – мемлекеттер жалпы норма және орталық институттар құрып, осы нұсқауларға қолдау көрсетуге өзара мүдделі екенін мойындап, қауымдастық құра алады.</p> <p>2. Өзөрбайжан: beynəlxalq ictimaiyyet</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык коом</p> <p>4. Өзбек: xalqaro jamiyat</p> <p>5. Түрік: uluslararası toplum</p> <p>6. Ағылшын: international society</p> <p>7. Испан: sociedad internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Gesellschaft</p>

			9. Француз: <i>société internationale</i>
117.	международные организации	халықаралық ұйымдар	<p>1. - келісім негізінде құрылған мемлекетаралық немесе мемлекетаралық емес бірлестік (мысалы, БҰҰ жарғысы бар, ал қызмет ерекшелігіне байланысты ЕҚЫЕ жарғысы жоқ). Халықаралық ұйымдар келесідей бөлінеді: халықаралық үкіметаралық (мемлекетаралық) ұйымдар және халықаралық үкіметтік емес (мемлекеттік емес, қоғамдық) ұйымдар.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>beynəlxalq təşkilatlar</i></p> <p>3. Қырғыз: эл аралық уюмдар</p> <p>4. Өзбек: <i>xalqaro tashkilotlar</i></p> <p>5. Түрік: <i>uluslararası kuruluşlar</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>international organizations</i></p> <p>7. Испан: <i>organizaciones internacionales</i></p> <p>8. Неміс: <i>internationale Organisationen</i></p> <p>9. Француз: <i>organisations internationales</i></p>
118.	международный конгресс	халықаралық конгресс	<p>1. (лат. <i>congressus</i> – «қосылу; бірігу») – маңызды саяси және соған байланысты мәселелерді реттеу үшін елбасы, сыртқы істер министрлері және дипломатия өкілдерінің съездерін белгілеу үшін дипломатиялық практикада қолданылатын термин.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>beynəlxalq konqres</i></p> <p>3. Қырғыз: эл аралық конгресс</p> <p>4. Өзбек: <i>Xalqaro Kongress</i></p> <p>5. Түрік: <i>uluslararası kongre</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>international congress</i></p> <p>7. Испан: <i>congreso internacional</i></p> <p>8. Неміс: <i>internationaler Kongress</i></p> <p>9. Француз: <i>congrès international</i></p>
119.	международный пакт	халықаралық пакт	<p>1. (лат. <i>pactum</i> — «шарт, келісім») — белгілі бір пактіні қағида бойынша, ауызекі сөйлесу формасында жасайтын тараптардың келісімі бойынша уақыт жағынан шектеулі, саяси маңызы орасан зор халықаралық шарттың әртүрлі атауларының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>beynəlxalq müqavilə</i></p> <p>3. Қырғыз: эл аралық пакт</p> <p>4. Өзбек: <i>xalqaro pakt</i></p> <p>5. Түрік: <i>uluslararası anlaşma</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>international pact</i></p> <p>7. Испан: <i>pacto internacional</i></p> <p>8. Неміс: <i>internationaler pakt</i></p> <p>9. Француз: <i>pacte international</i></p>
120.	международный порядок	халықаралық тәртіп	<p>1. - мемлекеттердің және басқа да институттардың негізгі қажеттіліктерін қамтамасыз етуге, олардың тіршілік ету жағдайын, қауіпсіздігі мен дамуын іске асыруға және сақтауға арналған халықаралық</p>

			<p>(ең алдымен, мемлекетаралық) қарым-қатынас қалыптастыру.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq sifariş</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық тартип</p> <p>4. Өзбек: xalqaro buyurtma</p> <p>5. Түрік: uluslararası sipariş</p> <p>6. Ағылшын: international order</p> <p>7. Испан: orden internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Ordnung</p> <p>9. Француз: ordre international</p>
121.	международный режим	халықаралық режим	<p>1. (франц. régime, әрі қарай лат. regimen – «басқару, билік ету») – акторлардың халықаралық деңгейдегі өзара қарым-қатынастарын реттейтін қағидаттардың, нормалардың, ережелер мен басқару рәсімдерінің жиынтығы.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq rejimi</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық режим</p> <p>4. Өзбек: xalqaro rejim</p> <p>5. Түрік: uluslararası rejim</p> <p>6. Ағылшын: international regime</p> <p>7. Испан: regimen internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Regime</p> <p>9. Француз: régime international</p>
122.	международный терроризм	халықаралық лаңкестік, терроризм	<p>1. (лат terror – «үрей, сұмдық») – халықаралық сипаттағы қылмыс, жеке тұлғалар мен ұйымдардың зорлық-зомбылық, лаңкестік іс-әрекеттер акциясын пайдалану арқылы қандай да бір мақсаттарға (әдетте, саяси) қол жеткізуіне бағытталған жеке адамдар мен ұйымдардың іс-әрекеттері. Халықаралық лаңкестік – адамдардың жөнсіз қайтыс болуына әкеп соғатын, мемлекеттердің және олардың өкілдерінің қалыпты дипломатиялық қызметін бұзатын және халықаралық қарым-қатынас пен кездесулерді, мемлекеттердің арасындағы көлік байланыстарын жүзеге асыруды қиындататын, халықаралық ауқымда қоғамға қауіпті іс-әрекеттердің жиынтығы.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq terrorism</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық терроризм</p> <p>4. Өзбек: xalqaro terrorism</p> <p>5. Түрік: uluslararası terörizm</p> <p>6. Ағылшын: international terrorism</p> <p>7. Испан: terrorismo internacional</p> <p>8. Неміс: internationaler Terrorismus</p> <p>9. Француз: terrorisme international</p>
123.	межправительственные	үкіметаралық ұйымдар	<p>1. Үкіметаралық ұйымдар халықаралық қарым-қатынаста екі түрлі міндет атқарады: бір жағынан,</p>

	организации		<p>мүше мемлекеттер арасындағы кооперативті өзара әрекеттестік өрісін түзеді, екінші жағынан, халықаралық аренада ерекше акторлар ретінде қолданылады және осылайша әлемдік саясатқа жеке ықпал етеді.</p> <p>2. Өзербайжан: hökumətlərarası təşkilatlar</p> <p>3. Қырғыз: mezhpravitelstennye уюм</p> <p>4. Өзбек: hukumatlararo tashkilotlar</p> <p>5. Түрік: hükümetler arası örgütler</p> <p>6. Ағылшын: intergovernmental organizations</p> <p>7. Испан: organizaciones intergubernamentales</p> <p>8. Неміс: zwischenstaatliche Organisationen</p> <p>9. Француз: organisations intergouvernementales</p>
124.	мезолит	мезолит	<p>1. (еж. грек. μέσος – «орташа» + λίθος – «тас»), ортаңғы тас ғасыры - палеолит және неолит арасындағы кезең. Әдетте, «эпипалеолит» дәуірі Солтүстік Еуропаның шекарасынан тыс мезолит мәдениетін сипаттау үшін қолданылады.</p> <p>2. Өзербайжан: mezolitik</p> <p>3. Қырғыз: Мезолит</p> <p>4. Өзбек: meolitik</p> <p>5. Түрік: Mezolitik</p> <p>6. Ағылшын: Mesolithic</p> <p>7. Испан: mesolítico</p> <p>8. Неміс: Mesolithikum</p> <p>9. Француз: mésolithique</p>
125.	ментальность	ментальділік, ділдік	<p>1. (лат. mens — «сана, ақыл») — ойлаудың бейнесі, адамның, топтың жалпы рухани жай-күйі. Белгілі бір ақыл-ой әрекетіне деген интеллектуалды бейімділікпен сипатталатын ойлау стилімен салыстырғанда, ментальділік – анағұрлым ауқымды және анық ұғым болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: zehniyyət</p> <p>3. Қырғыз: түшүнүк</p> <p>4. Өзбек: mentalitet</p> <p>5. Түрік: zihniyet</p> <p>6. Ағылшын: mentality</p> <p>7. Испан: mentalidad</p> <p>8. Неміс: Mentalität</p> <p>9. Француз: mentalité</p>
126.	ментор	ментор, тәлімгер, ақылайтқыш	<p>1. (еж. грек. Μέντορ) — Итака аралынан шыққан ежелгі грек мифологиясының кейіпкері, Алкимнің баласы, Одиссейдің бұрынғы досы.</p> <p>2. Өзербайжан: mentor</p> <p>3. Қырғыз: Устат</p> <p>4. Өзбек: murabbiy</p> <p>5. Түрік: akıl hocası</p> <p>6. Ағылшын: mentor</p>

			<p>7. Испан: mentor</p> <p>8. Неміс: Mentor</p> <p>9. Француз: mentor</p>
127.	меньшевизм	меньшевизм	<p>1. Орыстың социал-демократиясындағы большевизмге қарсы ағым.</p> <p>2. Әзербайжан: Menshevism</p> <p>3. Қырғыз: Menshevism</p> <p>4. Өзбек: Menşevizm</p> <p>5. Түрік: Menşevizmdir</p> <p>6. Ағылшын: Menshevism</p> <p>7. Испан: Menchevismo</p> <p>8. Неміс: Menscheweis</p> <p>9. Француз: Menchevisme</p>
128.	меньшевик	меньшевик	<p>1. Меньшевизмнің ізбасары.</p> <p>2. Әзербайжан: Menshevik</p> <p>3. Қырғыз: нын '</p> <p>4. Өзбек: Menşevik</p> <p>5. Түрік: Bolşevikler karşıtı Rus demokrat partisi üyesi</p> <p>6. Ағылшын: Menshevik</p> <p>7. Испан: Menchevique</p> <p>8. Неміс: Menschewiki</p> <p>9. Француз: Menchevik</p>
129.	меритократия	меритократия	<p>1. (сөзбе-сөз «лайықтылар билігі»; лат. meritus — «лайықты» + көне грекше: κρέτος — «билік, басқару») — әлеуметтік шығу тегіне және қаржылық ауқаттылығына тәуелсіз, басқарушы лауазымдарды ең қабілетті адамдардың иеленуін ортаға қоятын басқару қағидасы. Көбінесе, екі мағынада қолданылады. Терминнің бірінші мағынасы арнайы қамқорлық астындағы дарындардың арасынан басқарушылардың тағайындалуын жүзеге асыратын жүйеге сәйкес келеді. Кеңірек тараған екінші мағынасы дарынды және еңбекқор адамдарға еркін бәсекелестік жағдайында жоғары қоғамдық мәртебеге иеленуге мүмкіншілік беретін алғышарттарды ұйғарады.</p> <p>2. Әзербайжан: meritokrıyat</p> <p>3. Қырғыз: Орта</p> <p>4. Өзбек: meritokratiya</p> <p>5. Түрік: meritocracy</p> <p>6. Ағылшын: meritocracy</p> <p>7. Испан: meritocracia</p> <p>8. Неміс: Meritokratie</p> <p>9. Француз: la méritocratie</p>
130.	мессианизм	мессианизм	<p>1. (Мессиандық, еж. евр. מָשִׁיחַ (машиах) — «нұр жауған») — жер бетінде әділдік, бейбітшілік, тыныштық орнатуға шақырылған елші-мессийдің</p>

			<p>құдайлар әлеміне болашақта келуі туралы діни ілім. Мессианизм бірқатар әлемдік дінде кездеседі, авраамдық дінге тән белгілердің бірі болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: Məsihçilik</p> <p>3. Қырғыз: мессия</p> <p>4. Өзбек: masihiylik</p> <p>5. Түрік: messianism</p> <p>6. Ағылшын: messianism</p> <p>7. Испан: mesianismo</p> <p>8. Неміс: Messianismus</p> <p>9. Француз: messianisme</p>
131.	мессия	құтқарушы, қолдаушы, Мәді	<p>1. (ивр. מָשִׁיחַ, машіах; еж грек. Χριστός, христос) - сөзбе-сөз «нұр жауған». Бұрынғы заманда монархтарды таққа көтерер алдында және дін қызметкерлерінің дәрежесін көтерер алдында өткізілетін салтанаттың бір бөлігі болып табылатын зәйтүн майын жағу.</p> <p>2. Өзбайжан: Məsih</p> <p>3. Қырғыз: Машаяк</p> <p>4. Өзбек: Masih</p> <p>5. Түрік: Mesih</p> <p>6. Ағылшын: Messiah</p> <p>7. Испан: el mesias</p> <p>8. Неміс: der Messias</p> <p>9. Француз: le messie</p>
132.	местная власть	жергілікті билік	<p>1. Қазақстан Республикасында ҚР субъектілері, жергілікті өзін-өзі басқару деңгейінде әрекет ететін кез келген билік инстанциялары.</p> <p>2. Өзбайжан: yerli hökumət</p> <p>3. Қырғыз: жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы</p> <p>4. Өзбек: mahalliy hokimiyat</p> <p>5. Түрік: yerel yönetim</p> <p>6. Ағылшын: local authority</p> <p>7. Испан: gobierno local</p> <p>8. Неміс: Kommunalverwaltung</p> <p>9. Француз: gouvernement local</p>
133.	место святое	киелі жер	<p>1. - Иерусалимде және оның төңірегінде, Вифлеемде, Назаретте және т.б. кейбір жерлер мен ғимараттардың атауы, Қасиетті жазу мен Қасиетті аңыз-әңгімеге сәйкес, ол Иисус Христаның жердегі өмірлік оқиғаларымен және христиан шіркеуінің құрмет тұтатын аруақтарымен байланысты екен.</p> <p>2. Өзбайжан: müqəddəs yer</p> <p>3. Қырғыз: ыйык жер</p> <p>4. Өзбек: muqaddas joy</p> <p>5. Түрік: kutsal yer</p>

			<p>6. Ағылшын: holy place 7. Испан: lugar santo 8. Неміс: heiliger Ort 9. Француз: lieu saint</p>
134.	метagalактика	метagalак тика	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін») – жұлдыздар жүйесінің жиынтығы, заманауи телескоптарға қолжетімді көптеген галактика (шамамен 1 млрд.) оның бір бөлігі болып табылады. 2. Әзербайжан: metaqalaksi 3. Қырғыз: metagalaxy 4. Өзбек: metagalaksiyasi 5. Түрік: kâinat 6. Ағылшын: metagalaxy 7. Испан: metagalaxy 8. Неміс: Metagalaxie 9. Француз: métagalaxie</p>
135.	метаистория	метатарих	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін») — С. Н. Булгаков алғаш болып қолданысқа енгізген, орыс эзотерикасында, сондай-ақ орыстың христиандық философиясында кеңінен таралған ұғым. 2. Әзербайжан: metahistorya 3. Қырғыз: metahistory 4. Өзбек: metahistorya 5. Түрік: metahistory 6. Ағылшын: metahistory 7. Испан: metahistoria 8. Неміс: Metahistorie 9. Француз: métahistoire</p>
136.	металогика	металогика	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін») – логиканың мәні талқылау болса, металогиканың мәні – талқылаулар туралы талқылау болып табылады. 2. Әзербайжан: metallogy 3. Қырғыз: танылып 4. Өзбек: metalloglik 5. Түрік: Metalogic 6. Ағылшын: metallogy 7. Испан: metalogía 8. Неміс: Metallogie 9. Француз: métallogie</p>
137.	метапознания	метатаным	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін») – таным, танымның әртүрлі кезеңдер мен деңгейлерде қалыптасу, даму және қолданылуының негізгі заңдары саласының әртүрлі қырын, қасиетін, қарым-қатынасын зерттеуге байланысты, жаратылыстану және әлеуметтік-гуманитарлық таныммен қатар танымның түрі. 2. Әзербайжан: metaboransiya 3. Қырғыз: metacognition</p>

			<p>4. Өзбек: metakognition 5. Түрік: üstbilışin 6. Ағылшын: metacognition 7. Испан: metacognición 8. Неміс: Metakognition 9. Француз: métacognition</p>
138.	метатеорема	метатеорема	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін»+ еж.грек. θεώρημα – «көрініс; көзқарас; жағдай, қағидат, теорема», θεωρέω - «белгілі бір нәрсеге қараймын, көремін, назарыма аламын, баса қараймын») – белгілі бір теорияның метатеория құралдары арқылы дәлелденетін, қандай да бір ғылыми теория нысандарына (ұғым, анықтама, аксиома, дәлел, қорытынды ережесі, теорема және т.б.) қатысты теорема. Формалды теория («метатеорема» термині көбіне пәндік теория есептеу немесе формалды жүйе болған жағдайда) нысандары туралы теоремаларға қатысты қолданылады. 2. Әзербайжан: metatoması 3. Қырғыз: Metatheorem 4. Өзбек: metamatomalar 5. Түрік: Metatheorem 6. Ағылшын: metatheroma 7. Испан: metatheroma 8. Неміс: Metatherom 9. Француз: métatherome</p>
139.	метатеория	метатеория	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін» және лат. theoria – «бақылау, қарастыру, зерттеу») – белгілі бір теорияның құрылымы мен әдісіне талдау жасайтын ілім. Метатеорияның негізгі мақсаты – ғылыми теорияларды рәсімдеу шарттарын, сондай-ақ рәсімделген тілдердің синтаксистік және семантикалық қасиеттерін зерттеу. Метатеория термині нақты теорияға қатысты ғана қолданылады. 2. Әзербайжан: metaforiya 3. Қырғыз: metatheory 4. Өзбек: metamorfizm 5. Түрік: Metateori 6. Ағылшын: metatheory 7. Испан: metateoria 8. Неміс: Metatheorie 9. Француз: métathéorie</p>
140.	метаэтика	метаэтика	<p>1. (грек. μετά — «кейін, үшін» + грек. ἠθικόν, еж. грек. ἦθος — этос, «адамгершілік, әдет-ғұрып») — этиканы логика-лингвистикалық талдау әдістері</p>

			<p>бар ғылыми пән ретінде қарастыратын философиядағы этикалық зерттеу бағыты. XX ғасырдың басындағы және ортасындағы этикалық зерттеулер метаэтикамен байланыстырылады.</p> <p>2. Өзбайжан: metaetika</p> <p>3. Қырғыз: мета-этика</p> <p>4. Өзбек: metafizika</p> <p>5. Түрік: meta-etik</p> <p>6. Ағылшын: metaethics</p> <p>7. Испан: metaética</p> <p>8. Неміс: Metaethik</p> <p>9. Француз: métaéthique</p>
141.	метод аксиоматический	аксиомалық әдіс	<p>1. (грек сөзінен құралған: ἀξίωμα — «маңызды пайымдау, қабылданған талап») — ғылыми-теориялық білімді аксиомалық теория деп аталатын формада дамыту, құру және жүйелеу әдісі, мұндай жағдайда кейбір шынайы пайымдамалар бастапқы жағдай (аксиома) ретінде іріктеледі, содан кейін олардың ішінен сол теорияны шынайы растайтын қалған пайымдамалар шығарылады және дәлелденеді.</p> <p>2. Өзбайжан: aksiomatik üsul</p> <p>3. Қырғыз: Аксиоматикалық метод</p> <p>4. Өзбек: aksiomatik usul</p> <p>5. Түрік: aksiyomatik yöntem</p> <p>6. Ағылшын: axiomatic method</p> <p>7. Испан: método axiomático</p> <p>8. Неміс: axiomatische Methode</p> <p>9. Француз: méthode axiomatique</p>
142.	метод биографический	өмірбаяндық әдіс	<p>1. – әлеуметтануда әлеуметтік номинализм мен әлеуметтік конструктивизм парадигмаларына негізделген, сапалы зерттеу әдістерінің бірі. Өмір сүрген аламның көзқарасы тұрғысынан өмір жайлы айтылған немесе хабарланған айғақтарды, өмірде орын алған оқиғаларды өлшеу және бағалау тәсілдері болып табылады. Ақпаратты жинаудан, хаттан, сұхбаттан, күнделіктен, бақылау хаттамаларынан және оны талдау әдістерінен тұрады. Өмірбаяндық әдіс ерекшелігі – сұрақ-жауап түрінде, осы тетіктер мен оқиғалар салдарынан қандай да бір нақты тұлға пайда болады, әрі қарай ол өмірін өзі шешеді.</p> <p>2. Өзбайжан: bioqrafik metod</p> <p>3. Қырғыз: өмүр ыкмасы</p> <p>4. Өзбек: biografik usul</p> <p>5. Түрік: biyografik yöntem</p> <p>6. Ағылшын: biographical method</p> <p>7. Испан: metodo biografico</p>

			8. Неміс: biographische Methode 9. Француз: méthode biographique
143.	метод гипотетический	гипотезалық әдіс, болжамдық әдіс	1. (еж. грек. ὑπόθεσις – «негіз, болжам, гипотеза», ὑπό – «астында, төменде» + θέσις «орналасу, ұсыну», етіст. τίθημι – «қою») (праиндоевр. *dhē- «қою») – қандай да бір затты зерттеудің арнайы жолы. Әдетте, екі негізгі әдіс бар: талдамалық (зерттелінетін затты қарапайым бөліктерге ыдырататын) және синтетикалық (жеке элементтерді бір бүтінге біріктіретін). 2. Әзербайжан: hipotetik metod 3. Қырғыз: гипотетикалық ыкмасы 4. Өзбек: gipotetik usul 5. Түрік: varsayımsal yöntem 6. Ағылшын: hypothetical method 7. Испан: metodo hipotetico 8. Неміс: hypothetische Methode 9. Француз: méthode hypothétique
144.	метод идиографический	Идиографиялық әдіс	1. (еж. грек. ἴδιος — «ерекше» + γράφω — «жазамын») — 1) негізінен, неоканттық баден мектебінде – «құнды нәрсеге жатқызу» негізіндегі ғылымның құрайтын тарихи фактілерінің жеке ерекшеліктерін сипаттауға бағытталған мәдениет туралы тарих ғылымдарының әдісі. Бұл жеке оқиғалар мен құбылыстардың ішінен «маңызды» ақиқатты бөліп көрсету тәсілі дегенді білдіреді, соның арқасында мәдени феномендерді табиғилардан ажыратуға болады. 2. Әзербайжан: idioqrafik metod 3. Қырғыз: idiographic ыкмасы 4. Өзбек: oqish uslubi 5. Түрік: idioqrafik yöntem 6. Ағылшын: idiographic method 7. Испан: método idiógrafico 8. Неміс: idiographische Methode 9. Француз: méthode idiographique
145.	метод индуктивный	индуктивтік әдіс	1. (лат. inducere – «енгізу, өткізу») – қандай да бір қорытынды шығаруға арналған немесе жеке фактілер жалпы қағидаларға, жеке құбылыстарды талқылау жалпы қорытындыға ауысқан кезде қандай да бір мәселені зерттеу кезіндегі әдіс-тәсілдердің жиынтығы. 2. Әзербайжан: induktiv üsul 3. Қырғыз: объективдүү ыкмасы 4. Өзбек: induktiv usuli 5. Түрік: endüktif yöntem 6. Ағылшын: inductive method 7. Испан: método inductivo

			8. Неміс: induktive Methode 9. Француз: méthode inductive
146.	метод наблюдения	бақылау әдісі	1. – қақтығыстарды зерттеуде барлық немесе ішінара қақтығысқа қатысушылардың мінез-құлық көріністерін немесе қақтығыс жағдайының басқа да сипаттамаларын тікелей, мақсатты, жүйелі түрде бекітуді болжайтын жалпы ғылыми зерттеу әдісі. Бақылау әдісі тұтас немесе таңдаулы, қосылған немесе қосылмаған, бақыланатын (ақпаратты алдын ала құрастырылған рәсім бойынша тіркеу кезінде) және бақыланбайтын, далалық және зертханалық және т.б. болуы мүмкін. Бақылау әдісі – конфликтологиялық зерттеудің маңызды әдісінің бірі. 2. Әзербайжан: müşahidə metodu 3. Қырғыз: байкоо жүргүзүү ыкмасы 4. Өзбек: kuzatuv usuli 5. Түрік: gözlem metodu 6. Ағылшын: observation method 7. Испан: método de observación 8. Неміс: Beobachtungsmethode 9. Француз: méthode d'observation
147.	метод сравнения	салыстыру әдісі	1. Адамның тапсырманы орындау нәтижелерін белгілеу арқылы уақытты түйсінуді зерттеу тәсілі – екі уақыт аралығын салыстыруы. 2. Әзербайжан: müqayisə üsulu 3. Қырғыз: салыштыруу ыкмасы 4. Өзбек: taqqoslash usuli 5. Түрік: karşılaştırma yöntemi 6. Ағылшын: comparison method 7. Испан: método de comparación 8. Неміс: Vergleichsmethode 9. Француз: méthode de comparaison
148.	метод сравнительно-исторический	салыстыр малы-тарихи әдіс	1. Салыстыру арқылы жалпы және ерекше тарихи құбылыстар анықталатын ғылыми әдіс, бір құбылыстың немесе әртүрлі екі құбылыстың әртүрлі тарихи даму деңгейін тану арқылы қол жеткізіледі; тарихи әдістің бір түрі. 2. Әзербайжан: müqayisəli tarixi metod 3. Қырғыз: салыштырма-тарихый метод 4. Өзбек: qiyosiy tarixiy usul 5. Түрік: karşılaştırmalı tarihsel yöntem 6. Ағылшын: comparative historical method 7. Испан: método histórico comparativo 8. Неміс: vergleichende historische Methode 9. Француз: méthode historique comparative
149.	метод структурно-	құрылымдық -қызметтік	1. Жүйе құрылымын анықтауға, яғни тұрақты қарым-қатынастың жиынтығы мен олардың

	функциональ ный	әдіс	<p>элементтері және бір-біріне қатысты олардың рөлдері (қызметтері) арасындағы өзара байланыс жиынтығына бағдарланатын жүйелі қағидат түрі. Бұл ретте құрылым дегеніміз – белгілі бір өзгерістер кезінде қандай да бір тұрақтылықты, ал қызмет – әр элементтің белгілі бір іс-әрекетке арналуын білдіреді. Бұл әдіс мыналарды талап етеді: 1) жүйелі нысанның құрылымын (құрылысын) зерттеу, 2) оның элементтері мен олардың функционалды ерекшеліктерін талдау, 3) осы элементтер мен олардың қызметтеріндегі өзгерістерді зерттеу, 4) жалпы жүйелі нысанды дамытуды қарастыру, 5) нысанды барлық элементі үйлесім тапқан үйлесімді қызмет ететін жүйе ретінде ұсыну.</p> <p>2. Әзербайжан: struktur-funksional metod 3. Қырғыз: түзүмдүк-иш ыкмасы 4. Өзбек: strukturaviy-funksional usul 5. Түрік: yapı-fonksiyonel yöntem 6. Ағылшын: structural-functional method 7. Испан: método estructural-funcional 8. Неміс: Struktur-Funktionsmethode 9. Француз: méthode structurelle fonctionnelle</p>
150.	метрополия	метрополия, отарлаушы ел	<p>1. (еж. грек. μήτηρ — «ана» + πόλις — «қала»; μητρόπολις — «бас қала») — отарларының, өзінің шекарасынан тыс қоныстың, тәуелді мемлекеттердің аумағын пайдаланатын мемлекет.</p> <p>2. Әзербайжан: metropolis 3. Қырғыз: Антиохия 4. Өзбек: metropol 5. Түрік: başkent 6. Ағылшын: metropolis 7. Испан: metrópolis 8. Неміс: Metropole 9. Француз: métropole</p>
151.	механицизм	механицизм	<p>1. (грек. mechanikos – «механикалық») — әлемді тетік ретінде қарастыратын таным және әлемді түсіну әдісі. Анағұрлым кең мағынада алар болсақ, механицизм күрделі құбылыстарды механикаға, дене себептеріне жақындату; витализмге қарама-қайшы.</p> <p>2. Әзербайжан: mexanizmi 3. Қырғыз: төмөндөтүү 4. Өзбек: mexanizm 5. Түрік: indirgemecilik 6. Ағылшын: mechanism 7. Испан: mecanismo 8. Неміс: Mechanismus</p>

			9. Француз: <i>mécanisme</i>
152.	мизантропия	мизантропия	<p>1. (еж.грек. <i>μῖσος</i> – «өшпенділік» + <i>ἄνθρωπος</i> – «адам»; сөзбе-сөз: «адамның өшпенділігі») — адамдарды бөтенсіну, оларға деген өшпенділік, жек көрушілік; бейбауырмалдық. Кейбір зерттеушілер оны жеке тұлғаның патологиялық психофизиологиялық қасиеті және әлеуметтік «ауру» деп атайды.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>misanthropy</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>misanthropy</i></p> <p>4. Өзбек: <i>misanropiya</i></p> <p>5. Түрік: <i>insan sevmeme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>misanthropy</i></p> <p>7. Испан: <i>misanthropía</i></p> <p>8. Неміс: <i>Misanthropie</i></p> <p>9. Француз: <i>misanthropie</i></p>
153.	милитаризация	милитарлану қарулану саясаты	<p>1. (фр. <i>militarisme</i>, лат. <i>militaris</i> — «әскери») – қоғамдық-экономикалық өмірдің әртүрлі саласында әскери ұйымның формалары мен әдістерін пайдалану. Милитарлану белгілерінің бірі – экономиканы милитарландыру болып табылады, бұл жеке мемлекеттердің жалпы ұлттық шаруашылық құрылымында басқа салаларға зиян келтіре отырып, әскери секторды ұлғайту. Жеке әскери өнеркәсібі жоқ мемлекеттерде экономиканы милитарландыру өсіп келе жатқан қару саудасы есебінен қол жеткізіледі. Экономиканы милитарландыру дамушы елдердің мәселелерін тереңдетіп, өзекті мәселе болып отыр. Милитарлану өңірлік және басқа да қақтығыстарға қатыстырылған мемлекеттерге объективті және мәжбүрлі түрде қажет.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>militarizasiya</i></p> <p>3. Қырғыз: аскердештирилүүгө</p> <p>4. Өзбек: <i>militarizatsiya</i></p> <p>5. Түрік: <i>askerileştirme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>militarization</i></p> <p>7. Испан: <i>militarización</i></p> <p>8. Неміс: <i>Militarisierung</i></p> <p>9. Француз: <i>militarisation</i></p>
154.	милитаризировать	милитарландыру	<p>1. (фр. <i>militarisme</i>, лат. <i>militaris</i> — «әскери») – 1. әскери тәртіпке, әскер заңдарға бағындыру. Өнеркәсіпті бағындыру;</p> <p>2. әскерилендіру деген мағынада. Мектепті милитарландыру.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>militarize etmək</i></p> <p>3. Қырғыз: аскерлештирүүнү</p> <p>4. Өзбек: <i>militarize qilish</i></p>

			<p>5. Түрік: askerileştirmek</p> <p>6. Ағылшын: militarize</p> <p>7. Испан: militarizar</p> <p>8. Неміс: militarisieren</p> <p>9. Француз: militariser</p>
155.	милитаризм	милитаризм	<p>1. (фр. militarisme, лат. militaris — «әскери») — мақсаты сыртқы саясаттың негізгі құралы ретінде мемлекеттің әскери қуаты мен жаулап алу соғыстарын ұлғайту болып табылатын мемлекеттік идеология, саясат және жаппай психология.</p> <p>2. Әзербайжан: militarizm</p> <p>3. Қырғыз: милитаризм</p> <p>4. Өзбек: militarizm</p> <p>5. Түрік: militarizm</p> <p>6. Ағылшын: militarism</p> <p>7. Испан: militarismo</p> <p>8. Неміс: Militarismus</p> <p>9. Француз: militarisme</p>
156.	милитарист	милитарист	<p>1. (фр. militarisme, лат. militaris — «әскери») – милитаризм саясатын жүргізетін адам.</p> <p>2. Әзербайжан: militarist</p> <p>3. Қырғыз: militarist</p> <p>4. Өзбек: militarist</p> <p>5. Түрік: militarist</p> <p>6. Ағылшын: militarist</p> <p>7. Испан: militarista</p> <p>8. Неміс: militarist</p> <p>9. Француз: militariste</p>
157.	миллет	ұлт	<p>1.(түрк. millet, араб. ملة — «мила») — қоғамды ұйымдастырудың анағұрлым кең тараған бірлігі. Негізінде XX-XXI ғасырлар ғаламдық деңгейдегі саяси ұйымдасуының негізгі бірлігі болып табылатын ұлттық мемлекетке сәйкес келуі керек. Ұлт мемлекетті қажетті заңдылықпен қамтамасыз етеді және тек ұлттық мемлекеттер халықаралық қатынастардың толыққанды субъектілері ретінде өмір сүре алады деген пікір қалыптасқан. Ұлттық емес мемлекеттер толыққанды болып есептелмейді. Олар не ұлттыққа айналуы керек, не өмір сүруін тоқтатуы керек.</p> <p>2. Әзербайжан: millət</p> <p>3. Қырғыз: таруу</p> <p>4. Өзбек: millat</p> <p>5. Түрік: darı</p> <p>6. Ағылшын: millet</p> <p>7. Испан: mijo</p> <p>8. Неміс: Hirse</p>

			9. Француз: mil
158.	МИЛЛИ	ҰЛТТЫҚ	<p>1. (түрк. millet, араб. ملة — «мила») — ондық үлестік бірлік атауы мен белгісін құру үшін Халықаралық бірлік жүйесінде пайдаланылатын сөз алды қосымшасының бірі. Атауы милли деген сөз алды қосымшасының бастапқы бірліктің атауына тіркесуі арқылы жасалатын бірлік, бастапқы санды 10^{-3} санына көбейту нәтижесінде алынады. Басқаша айтар болсақ, қайта жасалған бірлік бастапқы бірліктің бір мыңдық бөлігіне тең.</p> <p>2. Әзербайжан: milli</p> <p>3. Қырғыз: Милли</p> <p>4. Өзбек: milliy</p> <p>5. Түрік: Milli</p> <p>6. Ағылшын: Milli</p> <p>7. Испан: mili</p> <p>8. Неміс: milli</p> <p>9. Француз: millième</p>
159.	МИМАНСА	МИМАНСА	<p>1. (санскр. मीमांसा — «зерттеу», «қарастыру», «ойлау») — индуистік философияның ортодоксальді мектептерінің бірі (даршан). Басқаша атауы — пурва-миманса («бірінші миманса» немесе «алдыңғы, бірінші зерттеу», уттара-мимамса деп аталатын ведантадан өзгеше немесе «кейінгі, әрі қарай зерттеу»).</p> <p>2. Әзербайжан: mimansa</p> <p>3. Қырғыз: Mimansa</p> <p>4. Өзбек: mimansa</p> <p>5. Түрік: Mimansa</p> <p>6. Ағылшын: mimansa</p> <p>7. Испан: mimansa</p> <p>8. Неміс: Mimansa</p> <p>9. Француз: mimansa</p>
160.	МИМЕСИС	МИМЕСИС	<p>1. (грек. mimesis — «еліктеу, қайта жаңғырту») — суретшінің шығармашылық қызметінің негізін білдіретін қағидат. Мимесис ұғымы табиғатты және көркемдік бейнелілік ерекшелігін, нақты әлем мен көркем әлемнің қарым-қатынасын түсіну үшін маңызды болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: mimesis</p> <p>3. Қырғыз: Mimesis</p> <p>4. Өзбек: mimesis</p> <p>5. Түрік: benzetme</p> <p>6. Ағылшын: mimesis</p> <p>7. Испан: mimesis</p> <p>8. Неміс: Mimesis</p> <p>9. Француз: mimesis</p>

161.	мимикрия социальная	элеуметтік бетпердешіл дік	<p>1. Қоршаған ортаның жүріс-тұрысы мен пікірін имитациялайтын индивидтің немесе топтың қорғаныс құрылғысы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial mimika</p> <p>3. Қырғыз: коомдук жүзү</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy mimika</p> <p>5. Түрік: sosyal taklit</p> <p>6. Ағылшын: social mimicry</p> <p>7. Испан: mimetismo social</p> <p>8. Неміс: soziale Nachahmung</p> <p>9. Француз: mimique sociale</p>
162.	мирадж	миғраж	<p>1. (араб. aradscha – «шығу») – Хазіреті Пайғамбардың (с.а.у.) Ережеп айының 27-ші жұлдызында Аллаһпен жүздесуі. Осы оқиға болған түнді Миғраж түні дейді. Миғраж араб тілінде саты, баспалдақ дегенді білдіретін сөз. Баязид Бистамиден бастап сопылар миғражды көргендерін айтады. Жалпы, Миғраж рухтың кемелденуін білдіру үшін қолданылады. Рухтың Аллаһқа қарай көтерілуін Миғраж дейді. Миғражда «түсу-көтерілу» ұғымы да бар. Хазіреті Адам жер жүзіне түсірілсе, Хазіреті Мұхаммед көкке көтерілген. Муминдер ғибадат кезінде рухани және мағынауи мираждан үлес алады. Өйткені, намаз құлдың Аллаһқа ең жақын дәрежесі.</p> <p>2. Әзербайжан: miraj</p> <p>3. Қырғыз: мираж</p> <p>4. Өзбек: miraj</p> <p>5. Түрік: Miraj</p> <p>6. Ағылшын: miraj</p> <p>7. Испан: miraj</p> <p>8. Неміс: miraj</p> <p>9. Француз: Miraj</p>
163.	мировая гегемония	әлемдік гегемондық, билеп-төстеу	<p>1. (әлемдік және еж.-грек. ηγεμονία — «жетекшілік ету, басқару, басшылық ету») — бір мемлекеттің әскери-саяси және экономикалық саланы қоса алғанда, халықаралық қарым-қатынаста геосаяси жағынан басым болуы. П. Тейлор жаңа тарихтағы гегемондықтың үш геоэкономикалық циклін бөліп көрсетеді: Голландия (17 ғ. ортасы), Британия (19 ғ. ортасы) және АҚШ (20 ғ. ортасы). Гегемония ұлы державаның экономикалық үстемдікке қол жеткізуіне негізделеді. Бір мемлекеттің өндірістік, сауда және қаржы қызметі басқа мемлекеттерге қарағанда, анағұрлым тиімді болатын жағдай.</p> <p>2. Әзербайжан: dünya hegemonyası</p>

			<p>3. Кыргыз: дүйнөлүк үстөмдүгүнүн</p> <p>4. Өзбек: dunyo hukmronligi</p> <p>5. Түрік: dünya hegemonyası</p> <p>6. Ағылшын: world hegemony</p> <p>7. Испан: hegemonía mundial</p> <p>8. Неміс: Welthege monie</p> <p>9. Француз: hégé monie mondiale</p>
164.	мировая политика	әлемдік саясат	<p>1. (әлемдік және еж. грек. πολιτική – «мемлекеттік қызмет») - мемлекет, мемлекетаралық бірлестіктер және халықаралық ұйымдар сияқты саясат субъектілердің (акторлардың) өзінің және жалпы мүддені іске асыру бойынша іс-әрекеттерінің жиынтығы.</p> <p>2. Өзбайжан: dünya siyasati</p> <p>3. Кыргыз: Дүйнөлүк саясат</p> <p>4. Өзбек: jahon siyosati</p> <p>5. Түрік: dünya siyaseti</p> <p>6. Ағылшын: global politics</p> <p>7. Испан: política mundial</p> <p>8. Неміс: Weltpolitik</p> <p>9. Француз: la politique mondiale</p>
165.	мистик	мистик	<p>1. (грек. μυστικός – «жасырын, құпия») – мистикаға бейім адам, діни-мистикалық дүниетанымды жақтаушы.</p> <p>2. Өзбайжан: mistik</p> <p>3. Кыргыз: мистикалык</p> <p>4. Өзбек: sirli</p> <p>5. Түрік: mistik</p> <p>6. Ағылшын: mystic</p> <p>7. Испан: místico</p> <p>8. Неміс: Mystiker</p> <p>9. Француз: mystique</p>
166.	мистификатор	мистификатор	<p>1. (гр. mystes – «жасырын, құпия» + лат. facere - жасау) – мистификациямен айналысатын адам.</p> <p>2. Өзбайжан: mystifier</p> <p>3. Кыргыз: hoaxer</p> <p>4. Өзбек: mystifier</p> <p>5. Түрік: muzip</p> <p>6. Ағылшын: mystifier</p> <p>7. Испан: mistificador</p> <p>8. Неміс: Mystifizierer</p> <p>9. Француз: mystificateur</p>
167.	мистификация	тылсымдау	<p>1. (гр. mystes – «жасырын, құпия» + лат. facere - жасау) – қасақана шатастыру және алдау.</p> <p>2. Өзбайжан: хәуанәт</p> <p>3. Кыргыз: жасалма</p> <p>4. Өзбек: yolg'on</p> <p>5. Түрік: muziplik</p>

			<p>6. Ағылшын: hoax 7. Испан: engaño 8. Неміс: Scherz 9. Француз: canular</p>
168.	митрополит	митрополит	<p>1. (еж. грек.. μητροπολίτης – «митрополит», әрі қарай μητρόπολις – «бас қала, метрополия», μήτηρ «мать» (еж. индоевр. *méh₂tēr) + πόλις «қала, мемлекет» (еж. индоевр. *p(o)lH- «қоршалған жер») — христиандық Шіркеудегі алғашқы ескі епископ титулы. Бастапқыда митрополит титулын Рим империясының негізгі қалаларында және әкімшілік орталықтарында тұратын, христиандық шіркеу, резиденция — кафедра епископтары иемденген. 2. Әзербайжан: Böyükşəhər 3. Қырғыз: метрополитан 4. Өзбек: metropolitan 5. Түрік: büyükşehir 6. Ағылшын: metropolitan 7. Испан: metropolitano 8. Неміс: Metropolitan 9. Француз: métropolitain</p>
169.	мифолегема	мифолегема	<p>1. (еж. гр. μῦθος — «аңыз-әңгіме, хикая» + еж. грек. λόγος — «ой, себеп») — мифологиялық сюжет, сахна, бейнелерді білдіру үшін қолданылатын, жаһандылығымен, әмбебаптылығымен сипатталатын және әлем халықтарының мәдениеттерінде кеңінен таралған термин. 2. Әзербайжан: mytolegema 3. Қырғыз: mifolegema 4. Өзбек: mytolegema 5. Түрік: mifolegema 6. Ағылшын: mytolegema 7. Испан: mytolegema 8. Неміс: Mytolegema 9. Француз: myolegema</p>
170.	мифология	мифология	<p>1. (грек. μυθολογία μῦθος — «аңыз-әңгіме, хикая» + λόγος — «сөз, әңгімелеу, ілім») — адам санасының ерекше формасы, салт-дәстүрді, үздіксіз өзгеріп отырған ақиқатты сақтау тәсілі, халықтық ертегілерді (мифтер, эпос және т.б.) қамтиды, сондай-ақ ғылыми пән аясында сол материалды зерттеу, мысалы, салыстырмалы мифология. 2. Әзербайжан: mifologiya 3. Қырғыз: Уламыштарда 4. Өзбек: mifologiya</p>

			<p>5. Түрік: mitoloji</p> <p>6. Ағылшын: mythology</p> <p>7. Испан: mitologia</p> <p>8. Неміс: Mythologie</p> <p>9. Француз: mythologie</p>
171.	мифология древнеегипетская	ежелгі Египет мифологиясы	<p>1. Әлемді танудың құралы ретінде Египет құдайларының іс-әрекетін сипаттайтын Ежелгі Египет мифтерін жинау.</p> <p>2. Әзербайжан: qədim Misir mifologiyası</p> <p>3. Қырғыз: Байыркы Египеттин Уламыштарда</p> <p>4. Өзбек: Qadimgi Misr mifologiyasi</p> <p>5. Түрік: eski Mısır mitolojisi</p> <p>6. Ағылшын: ancient Egyptian mythology</p> <p>7. Испан: mitología del antiguo Egipto</p> <p>8. Неміс: alte ägyptische Mythologie</p> <p>9. Француз: mythologie égyptienne antique</p>
172.	михраб	михраб, мехрап	<p>1. (араб. Каһә – «жиын өтетін жер, әміршілерді қабылдайтын орын», «күрес алаңы») – мешіт қабырғасындағы Меккеге бағытталған қуыс белгі.</p> <p>2. Әзербайжан: mihrab</p> <p>3. Қырғыз: михрабы</p> <p>4. Өзбек: mihrab</p> <p>5. Түрік: Mihrap</p> <p>6. Ағылшын: mihrab</p> <p>7. Испан: mihrab</p> <p>8. Неміс: Mihrab</p> <p>9. Француз: mihrab</p>
173.	мнемоника	мнемоника	<p>1. (гр. 'τα μνημονιχα' – «есте сақтау өнері») - табиғи ассоциациялар жасау көмегімен есте сақтауды қамтамасыз ететін, жасанды түсініктер арқылы қажетті мәліметтерді еске сақтауды жеңілдететін ережелер мен тәсілдер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: mnemonic</p> <p>3. Қырғыз: Эске тутууну</p> <p>4. Өзбек: mnemonik</p> <p>5. Түрік: hafıza geliştirme sistemi</p> <p>6. Ағылшын: mnemonics</p> <p>7. Испан: mnemotécnico</p> <p>8. Неміс: Gedächtnis</p> <p>9. Француз: mnémonique</p>
174.	многопартийность	көппартиялық	<p>1. - қазіргі демократиялық мемлекеттердің саяси өмірін ұйымдастырудың негізгі конституциялық қағидаттарының бірі, саяси және идеологиялық плюрализмнің (алуан түрлілік) жалпы қағидатының көрінісі болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: çoxpartiyalı sistem</p> <p>3. Қырғыз: көп партиялуулук</p> <p>4. Өзбек: ko'p partiyaviylik tizimi</p>

			<p>5. Түрік: çok partili sistem</p> <p>6. Ағылшын: multiparty system</p> <p>7. Испан: sistema multipartidista</p> <p>8. Неміс: Mehrparteiensystem</p> <p>9. Француз: système multipartite</p>
175.	модерн	модерн	<p>1. (фр. moderne — «заманауи») — ХІХ ғасырдың соңғы он жылында — ХХ ғасырдың басында (Бірінші дүниежүзілік соғыс басталғанға дейін) сәулет, декоративті қолданбалы және бейнелеу өнерінде анағұрлым кеңінен таралған көркемдік бағыт.</p> <p>2. Әзербайжан: müasir</p> <p>3. Қырғыз: азыркы</p> <p>4. Өзбек: zamonaviy</p> <p>5. Түрік: modern</p> <p>6. Ағылшын: modern</p> <p>7. Испан: moderno</p> <p>8. Неміс: modern</p> <p>9. Француз: moderne</p>
176.	модус	модус	<p>1. (лат. modus - «шама, өлшем, сабырлық; (музыкалық) мәнep» (еж. индоевр. *med-/ *met- «өлшеу») — қандай да бір нәрсенің тіршілік ету немесе әрекет ету шамасы, бейнесі, тәсілі, түрі. Логикада ой қорытынды формасының бірі ретінде белгіленген. Спинозаның болжамы бойынша, модустар дегеніміз — бірыңғай субстанция қабылдайтын әртүрлі жай-күй; өтпелі форманы ұсынады.</p> <p>2. Әзербайжан: modus</p> <p>3. Қырғыз: режими</p> <p>4. Өзбек: modus</p> <p>5. Түрік: tarz</p> <p>6. Ағылшын: modus</p> <p>7. Испан: modo</p> <p>8. Неміс: Modus</p> <p>9. Француз: modus</p>
177.	мокша	мокша	<p>1. (санскр. मोक्ष mokṣa^{IAST} – «босану») немесе мұкти (санскр. मुक्ति) индуизм мен джайнизмде — материалды өмір сүретін әлемдегі өмір мен өлімнен, барлық уайым-қайғыдан босану.</p> <p>2. Әзербайжан: mokşa</p> <p>3. Қырғыз: киргизский</p> <p>4. Өзбек: moksha</p> <p>5. Түрік: Moksha'ya</p> <p>6. Ағылшын: moksha</p> <p>7. Испан: moksha</p> <p>8. Неміс: Moksha</p>

			9. Француз: Moksha
178.	молва	қауесет	<p>1. Екі және одан да көп тұлғалар арасында «тізбектеліп», «ауыздан-ауызға» тарайтын, бейресми, ресми шеңберден шыққан, вербалды қоғамдық қарым-қатынас жиынтығы. Қауесет маркетинг қарым-қатынасының ең мықты құралдарының бірі және оны маркетинг мамандары барынша табыспен пайдаланады.</p> <p>2. Өзербайжан: söz-söhbət</p> <p>3. Қырғыз: ушак</p> <p>4. Өзбек: mish-mishlar</p> <p>5. Түрік: söylenti</p> <p>6. Ағылшын: rumor</p> <p>7. Испан: rumor</p> <p>8. Неміс: Gerücht</p> <p>9. Француз: rumeur</p>
179.	молитва	дұға, мінәжат	<p>1. Діншілдерде Құдайға, аруақтарға жүгінген кезде оқылатын белгілі мәтін.</p> <p>2. Дұға ету, Құдайдан, аруақтардан тілек тілеп, діни-мистикалық тұрғыдан жүгіну.</p> <p>2. Өзербайжан: namaz qılmaq</p> <p>3. Қырғыз: тиленүү</p> <p>4. Өзбек: ibodat qilish</p> <p>5. Түрік: namaz</p> <p>6. Ағылшын: prayer</p> <p>7. Испан: oración</p> <p>8. Неміс: Gebet</p> <p>9. Француз: prière</p>
180.	монада	монада	<p>1. (грек. μονάδα, еж. грек. μονάς, μονάδος — «бір, қарапайым болмыс», μόνος — «бір») — пифагоршыларға сәйкес, «құдай» немесе «алғашқы тіршілік иесі», «бір» немесе «бөлінбейтін бір бүтін» дегенді білдіретін. Кейінірек Жаңа дәуір мен қазіргі заманның әртүрлі философиялық жүйесінде, психология мен эзотерикада қолданлатын көп мағыналы терминге айналды.</p> <p>2. Өзербайжан: Monad</p> <p>3. Қырғыз: monad</p> <p>4. Өзбек: monad</p> <p>5. Түрік: monad</p> <p>6. Ағылшын: monad</p> <p>7. Испан: mónada</p> <p>8. Неміс: Monade</p> <p>9. Француз: monade</p>
181.	монарх	монарх	<p>1. (грек. μοναρχος сөзбе-сөз – «жалғыз өзі билеуші, әмірші»; грек. μόνος «бір» + грек. αρχός «билеуші») — мұрагерлікпен немесе</p>

			<p>(өте сирек) сайлау арқылы таңдалатын елбасы (Император, Шахиншах (падишах), дәрежесі төмен; патша, цезарь, кайзер, фараон, король, халиф, және дәрежесі төмен; князь (герцог, ханзада), тагавор, экзарх, негус, шах, шейх, сұлтан, әмір, хан, мәлік, бей, уәзір, тақсыр, махараджа және т.б.); егемендігі бар тұлға. Еуропада монархтың князь (мысалы, Монако) немесе герцог (мысалы, Люксембург) деген титулы бар. Қашанда бодандық нысаны болып табылады және ешқашан тәуелді болмайды.</p> <p>2. Әзербайжан: монарх</p> <p>3. Қырғыз: монарх</p> <p>4. Өзбек: монарх</p> <p>5. Түрік: hükümdar</p> <p>6. Ағылшын: monarch</p> <p>7. Испан: monarca</p> <p>8. Неміс: Monarch</p> <p>9. Француз: monarque</p>
182.	монархизм	монархизм	<p>1. (грек. μόναρχος сөзбе-сөз – «жалғыз өзі билеуші, әмірші»; грек. μόνος «бір» + грек. αρχός «билеуші») — мақсаты монархияны орнату, сақтау немесе қайта қалпына келтіру болып табылатын қоғамдық-саяси қозғалыс.</p> <p>2. Әзербайжан: monarxizm</p> <p>3. Қырғыз: monarchism</p> <p>4. Өзбек: monarxizm</p> <p>5. Түрік: monarchism</p> <p>6. Ағылшын: monarchism</p> <p>7. Испан: monarquismo</p> <p>8. Неміс: Monarchismus</p> <p>9. Француз: monarchisme</p>
183.	монетарная политика	монетарлық саясат	<p>1. (франц. monetarisme — «монетаризм», monetaire - «монетарлық» және еж. грек. πολιτική – «мемлекеттік қызмет») - билік макроэкономикалық жағдайға әсер етуге, ақша массасын ұлғайтуға немесе азайтуға тырысатын құрал.</p> <p>2. Әзербайжан: pul siyasəti</p> <p>3. Қырғыз: акча-кредит саясатынын</p> <p>4. Өзбек: pul siyosati</p> <p>5. Түрік: para politikası</p> <p>6. Ағылшын: monetary policy</p> <p>7. Испан: política monetaria</p> <p>8. Неміс: Geldpolitik</p> <p>9. Француз: politique monétaire</p>
184.	монизм	монизм	<p>1. (көне грекше: μόνος, грек. monos – «біреу, жалғыз») – шындықтың, бар нәрсенің біртұтас бастамадан, бір негізден тұратынын мойындайтын</p>

			<p>ілім. Монизм алғашқыда барлық заттардың негізі су (Фалес), от (Гераклит), апейрон (Анаксимандр) деп түсіндірілетін “алғашқы зат” туралы түсінік ретінде қалыптасты. Демокрит материалистік Монизмнің, Сократ пен Платон идеалистік Монизмнің негізін қалады. Орта ғасырлардағы құдай мен табиғаттың, жан мен тәннің, ой мен болмыстың дуализміне қарсы Монизмнің пантеистік түрі пайда болды. Қазіргі кездегі Монизмнің көптеген түрлері біртұтас әлем мәнінің түсіндірілуіне байланысты әртүрлі атауларға ие. Мысалы, әлемнің негізіндегі бөлінбестік Монизмі; өмір Монизмі; ойлау мен рух Монизмі; материя Монизмі; абстрактілі байланыстар Монизмі, т.б. Монизм тек дүниетаным принципі ғана емес, ол – құбылыстың ішкі бірлестігі мен байланысын, әрдайым абстарктіліктен нақтылыққа өрлеуді, жалпы заңнан оның ерекше түрлеріне көшуді талап ететін логикалық-методология принципіне негізделген. Мысал, диалектті логиканың Монизмдік талабы бойынша әрбір ғылым теориясының алғашқы ұғымы зерттелетін құбылыс тобының өзгеше табиғатын (нақтыны, жалпыны) белгілеуге тиіс, келесі теория анықтамалар жүйесінің өрістеуі сол табиғаттың сан алуан құбылысқа айналу өзгерістерінің негізгі заңдылығын дәлме-дәл қайта жаратуы керек.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзербайжан: monizm 3. Қырғыз: монизм 4. Өзбек: monizm 5. Түрік: bircilik 6. Ағылшын: monism 7. Испан: monismo 8. Неміс: Monismus 9. Француз: monisme
185.	моногамия	моногамия	<ol style="list-style-type: none"> 1. (грек. моно – «жалғыз, бірыңғай» + gamos – «неке») — бір некелілік, неке мен отбасының тарихи қалыптасқан түрі. Ежелгі замандағы жұп некеліліктен пайда болған. Моногамия келе-келе некенің үстем түріне айналды; 2. Өзербайжан: monoqamiya 3. Қырғыз: өмүр сүрүү 4. Өзбек: monogami 5. Түрік: tekeşlilik 6. Ағылшын: monogamy 7. Испан: monogamia 8. Неміс: Monogamie 9. Француз: la monogamie

186.	моногенизм	бірнәсілділік	<p>1. (моно... және грек. genos — «шығу тегі») – өмірдегі нәсілдердің бәрі адамның жер шарындағы әртүрлі географиялық аймақтарға мекендеуі нәтижесінде пайда болған, Homo sapiens деген бір ғана түрінің бөлшегі болатын концепция. Бірнәсілділік антропологиялық фактілердің көптігімен, ең алдымен, адамзат нәсілдерінің араласуы ұрпақ жалғастығына әкелетін қабілетімен расталады. Бірнәсілділікті қазіргі ғалымдардың көпшілігі қолдайды.</p> <p>2. Әзербайжан: monogenizm</p> <p>3. Қырғыз: monogenism</p> <p>4. Өзбек: monogenizm</p> <p>5. Түрік: tek kökenlilik</p> <p>6. Ағылшын: monogenism</p> <p>7. Испан: monogenismo</p> <p>8. Неміс: Monogenismus</p> <p>9. Француз: monogénisme</p>
187.	монополизация	монополияландыру	<p>1. (еж. грек. μονοπώλιον – «сатуға берілген жекеменшік құқық», μόνος – «бір» (еж. индоевр. *men-) + πωλέω – «сату» (еж. индоевр. *pel- «сату, айырбастау») – монополия орнату, бәсекелестікті жою; қандай да бір нәрсені іске асыруға берілген ерекше құқық.</p> <p>2. Әзербайжан: inhisarçılıq</p> <p>3. Қырғыз: монополдоштурууга</p> <p>4. Өзбек: monopollashtirish</p> <p>5. Түрік: tekelleşme</p> <p>6. Ағылшын: monopolization</p> <p>7. Испан: monopolización</p> <p>8. Неміс: Monopolisierung</p> <p>9. Француз: monopolisation</p>
188.	монополизировать	монополиялау	<p>1. (еж. грек. μονοπώλιον – «сатуға берілген жекеменшік құқық», μόνος – «бір» (еж. индоевр. *men-) + πωλέω – «сату» (еж. индоевр. *pel- «сату, айырбастау») – қандай да бір нәрсені монополияның мәніне айналдыру.</p> <p>2. Әзербайжан: inhisar etmək</p> <p>3. Қырғыз: монополия</p> <p>4. Өзбек: monopollashtirmoq</p> <p>5. Түрік: tekeline almak</p> <p>6. Ағылшын: monopolize</p> <p>7. Испан: monopolizar</p> <p>8. Неміс: monopolisieren</p> <p>9. Француз: monopoliser</p>
189.	монополистич	монополис	<p>1. (еж. грек. μονοπώλιον – «сатуға берілген</p>

	еский капитализм	тік капитализм	<p>жекеменшік құқық», $\mu\acute{o}\nu\omicron\varsigma$ – «бір» (еж. индоевр. *men-) + $\pi\omega\lambda\acute{\epsilon}\omega$ – «сату» (еж. индоевр. *pel- «сату, айырбастау» және лат. capitalis – «негізгі, өте жақсы»,)— еркін бәсекелестік нарығын бақылауға, сондай-ақ олардың іс-әрекеттерін шектеуге қабілетті картельдер мен монополияларды дамытуға әсер еткен капитализмнің формасы немесе кезеңі.</p> <p>2. Әзербайжан: inhisar kapitalizmi</p> <p>3. Қырғыз: монополиялық капитализм</p> <p>4. Өзбек: monopol kapitalizm</p> <p>5. Түрік: tekelci kapitalizm</p> <p>6. Ағылшын: monopoly capitalism</p> <p>7. Испан: capitalismo monopolista</p> <p>8. Неміс: Monopolkapitalismus</p> <p>9. Француз: Le capitalisme monopoliste</p>
190.	монотеизм	монотеизм, бірқұдайлық	<p>1. (грекше: $\mu\acute{o}\nu\omicron\varsigma$ — «бір», $\theta\epsilon\omicron\varsigma$ — «Құдай») - тек бір ғана Құдай - Аллах тағала бар екендігіне негізделген сенім; осы доктринаға негізделген сенімнің діни жүйелері. Маңызды әлемдік діндер ішінде тек Яһуди, Мәсіхшілік және Ислам монотеистік болып табылады және шығу тегі бір.</p> <p>Бірақ бұл түсінік мағынасында ғана, өйткені шын мәнінде бірде-бір дін монотеистік негізде құрылмайды. Монотеизм діндердің даму тарихында өте кеш пайда болды. Рулық-тайпалық құрылыстың ыдырауы және ертедегі мемлекеттердің қалыптасу дәуірінде жеке тайпалардың құдайлары бір "пантеонға" (бір дін құдайларының жиналған жері) бірігіп, ең күшті тайпаның құдайы әдетте бірінші орында тұрды. Кейде бұл құдайдың абыздары оны бірден-бір жалғыз немесе бас құдайға (мыс., вавилондық Мардук) айналдыруға тырысты. Б.з.б 1-мың жылдықтың ортасы мен 2-жартысында қатал Монотеизм Арабияда б.з.-дың 7 ғасырында енгізіліп, мұсылман діні догмаларының негізін қалады.</p> <p>2. Әзербайжан: monotheizm</p> <p>3. Қырғыз: тухид</p> <p>4. Өзбек: monoteizm</p> <p>5. Түрік: monoteizm</p> <p>6. Ағылшын: monotheism</p> <p>7. Испан: monoteísmo</p> <p>8. Неміс: Monotheismus</p> <p>9. Француз: monothéisme</p>
191.	моралист	моралист,	1. (ағылш. moralist – «моралист, адамгершілік

		ақылгөй	<p>мұғалімі») - ақыл айтатын адам.</p> <p>2. Өзербайжан: əxlaqçı</p> <p>3. Қырғыз: адеп-ахлактуу</p> <p>4. Өзбек: axloqiy</p> <p>5. Түрік: ahlâkçı</p> <p>6. Ағылшын: moralist</p> <p>7. Испан: moralista</p> <p>8. Неміс: Moralist</p> <p>9. Француз: moraliste</p> <p>10. Заңнамадағы қолданысы:</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: моралист</p>
192.	моральная философия	мораль философиясы	<p>1. (ағылш. moralist – «моралист, адамгершілік мұғалімі» және еж. грек.. φιλοσοφία дословно – «даналықтану; даналыққа деген махаббат») – практикалық адамгершілік философиясы, этика.</p> <p>2. Өзербайжан: əxlaq fəlsəfəsi</p> <p>3. Қырғыз: адеп-ахлактык философия</p> <p>4. Өзбек: axloqiy falsafa</p> <p>5. Түрік: ahlak felsefesi</p> <p>6. Ағылшын: moral philosophy</p> <p>7. Испан: filosofia moral</p> <p>8. Неміс: Moralphilosophie</p> <p>9. Француз: philosophie morale</p>
193.	моральные санкции	моральдық санкциялар	<p>1. (ағылш. moralist – «моралист, адамгершілік мұғалімі» және лат. sanctio — қатаң қаулы) – қоғамның этикалық құндылықтарын сақтауға бағытталған әсерлер.</p> <p>2. Өзербайжан: əxlaqı sanksiyalar</p> <p>3. Қырғыз: адеп-ахлактык чаралар</p> <p>4. Өзбек: axloqiy choralar</p> <p>5. Түрік: ahlaki yaptırımlar</p> <p>6. Ағылшын: moral sanctions</p> <p>7. Испан: sanciones morales</p> <p>8. Неміс: moralische Sanktionen</p> <p>9. Француз: sanctions morales</p>
194.	моральный кодекс	моральдық кодекс	<p>1. (ағылш. moralist – «моралист, адамгершілік мұғалімі» және лат. codex – «кітап») — белгілі бір қауымда адамдардың жүріс-тұрыс нормалары мен үлгілерінің жүйелі жиынтығы.</p> <p>2. Өзербайжан: əxlaq kodudur</p> <p>3. Қырғыз: этика кодекси</p> <p>4. Өзбек: axloq kodi</p> <p>5. Түрік: ahlaki kod</p> <p>6. Ағылшын: moral code</p> <p>7. Испан: código moral</p> <p>8. Неміс: Moralkodex</p> <p>9. Француз: code moral</p>

195.	муни	муни	<p>1. Сутраны жасаған адамдарға қатысты қолданылатын анықтама. Көптеген синонимдерден өзгешелігі, бұл сөздің мынадай коннотациясы бар: «бекерден-бекер бірде-бір дыбыс шығармайтын адам», «әрбір сөзі дуалы, терең мағыналы» болатын адам.</p> <p>2. Әзербайжан: muni</p> <p>3. Қырғыз: поток</p> <p>4. Өзбек: muni</p> <p>5. Түрік: muni</p> <p>6. Ағылшын: muni</p> <p>7. Испан: muni</p> <p>8. Неміс: Muni</p> <p>9. Француз: Muni</p>
196.	мунизм	мунизм	<p>1. Христиандық, буддизм, конфуцийшілдік және даосизм догматтарын үйлестірген діни-мистикалық ағым, оның негізін қалаған – Оңтүстік Кореяның дінбасы-уағызшысы, ірі кәсіпкер Мун Сон Мён; біріктірілген шіркеу.</p> <p>2. Әзербайжан: munism</p> <p>3. Қырғыз: коммунизм</p> <p>4. Өзбек: munism</p> <p>5. Түрік: komünizm</p> <p>6. Ағылшын: munism</p> <p>7. Испан: munismo</p> <p>8. Неміс: Munismus</p> <p>9. Француз: munisme</p>
197.	муниципалитет	муниципалитет	<p>1. (нем. Munizipalität – «муниципалитет», франц. municipalité, лат. municipalis – «муниципалды; мешандық», mūnicipium – «муниципий, ерікті қала», әрі қарай mūnus – «міндет, қызмет» + sapere «алу» (еж. индоевр. *kar- «ұстау, қармау») – кейбір елдердегі қалалық немесе ауылдық өзін-өзі басқару.</p> <p>2. Әзербайжан: bələdiyyə</p> <p>3. Қырғыз: аймагы</p> <p>4. Өзбек: shahar</p> <p>5. Түрік: belediye</p> <p>6. Ағылшын: municipality</p> <p>7. Испан: municipio</p> <p>8. Неміс: Gemeinde</p> <p>9. Француз: municipalité</p>
198.	муршид	муршид	<p>1. Аллаға қызмет етіп, үлкен нәтижеге қол жеткізген ғалым немесе тақуа адам, оның ізбасарлары да бар. Сопылықта – сопы мекендеушілерінің басшысы, рухани тәлімгер.</p> <p>2. Әзербайжан: murşid</p> <p>3. Қырғыз: муршиду</p>

			<p>4. Өзбек: murshid 5. Түрік: mürşid 6. Ағылшын: murshid 7. Испан: Murshid 8. Неміс: murshid 9. Француз: murshid</p>
199.	мусагет	мусагет	<p>1. (гр. musagetes) ежелгі грек мифологиясында – шабыт шақырушы, аполлонның лақап аты; бұл есім ғылым мен өнердің қамқоршысын білдіру үшін жалпы есімге айналған. 2. Әзербайжан: qulaqlıq 3. Қырғыз: Musaget 4. Өзбек: muskullar 5. Түрік: Musaget 6. Ағылшын: musage 7. Испан: musage 8. Неміс: Musage 9. Француз: musage</p>
200.	мутазилиды	мутазилидтер	<p>1. (араб. المعتزلة — «жекеленген, бөлектенген, жойылған»); өзіндік атауы ахл ал-адл ва-таухид — «әділдіктің және бір құдайға сенетін адамдар») — VII—IX ғғ. Дамаск және Багдад халифатының діни-саяси өмірінде маңызды рөл атқарған каламдағы алғашқы ірі бағыттың өкілдері. Бағыттың негізін қалағандар Басрадағы Васил ибн Ата мен Амр ибн Убайд, аңыз-әңгімеге сүйенсек, олар «жекеленіп», Хасан аль-Басридің үйірмесін тастап кеткен. Бұл бағыттың пайда болуы туралы басқа да нұсқалар бар. 2. Әзербайжан: mutazilites 3. Қырғыз: Mu'tazilites 4. Өзбек: mutazilitlar 5. Түрік: Mu'tezile'ye 6. Ағылшын: mutazilites 7. Испан: mutazilites 8. Неміс: Mutazilite 9. Француз: mutazilites</p>
201.	мутакалимды	мутакалимдер	<p>1. (араб. متكلمون) — калама деген мұсылмандық схоластикалық дін оқуын ұстанушылар. 2. Әзербайжан: mutakalim 3. Қырғыз: mutakalimy 4. Өзбек: mutakalim 5. Түрік: mutakalimy 6. Ағылшын: mutakalim 7. Испан: mutakalim 8. Неміс: Mutakalim 9. Француз: mutakalim</p>
202.	муфтий	мүфти	<p>1. (парсы тілінен – «пәтуа, шешім шығарушы») –</p>

			<p>шариғат заңдары негізінде даулы мәселелерге билік айтып, шешім шығаратын дін басы.</p> <p>2. Өзбайжан: mufti</p> <p>3. Қырғыз: аталат</p> <p>4. Өзбек: muftiy</p> <p>5. Түрік: müftü</p> <p>6. Ағылшын: mufti</p> <p>7. Испан: mufti</p> <p>8. Неміс: Mufti</p> <p>9. Француз: mufti</p>
203.	мыслитель	ойшыл	<p>1. Терен, философиялық ойлау қабілеті бар адам, философ.</p> <p>2. Өзбайжан: mütəfəkkir</p> <p>3. Қырғыз: ойчул</p> <p>4. Өзбек: o'ylaydi</p> <p>5. Түрік: düşünür</p> <p>6. Ағылшын: thinker</p> <p>7. Испан: pensador</p> <p>8. Неміс: Denker</p> <p>9. Француз: penseur</p>
204.	народная дипломатия	халықтық дипломатия	<p>1. (еж. грек. δίπλωμα - «екіге бүктелген (жазбаша құжат)», етіст. διπλοῦν - «екіге бүктеу»)– мемлекеттердің халықаралық қоғамдық байланыстарын кеңейтуге бағытталған мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардың бірлескен қызметі.</p> <p>2. Өзбайжан: ictimai diplomatiyası</p> <p>3. Қырғыз: коомдук дипломатия</p> <p>4. Өзбек: ommaviy diplomatiya</p> <p>5. Түрік: kamu diplomasisi</p> <p>6. Ағылшын: public diplomacy</p> <p>7. Испан: diplomacia pública</p> <p>8. Неміс: öffentliche Diplomatie</p> <p>9. Француз: diplomatie publique</p>
205.	нативизм	нативизм	<p>1. (лат. natus – «туа біткен, тумысынан») – адамға тәжірибеден тыс, туа біткен идеялардың тән екенін, оның көмегімен адам әлемді танитынын білдіретін философия-психологиялық концепция. Оған қарама-қайшы эмпирикалық теория сезімнің созылыңқылығын жүре пайда болған, тәжірибенің өнімі ретінде қарастырады.</p> <p>2. Өзбайжан: nativizm</p> <p>3. Қырғыз: улутчулдуктун</p> <p>4. Өзбек: nativizm</p> <p>5. Түрік: nativism</p> <p>6. Ағылшын: nativism</p> <p>7. Испан: nativismo</p> <p>8. Неміс: Nativismus</p>

			9. Француз: <i>nativisme</i>
206.	натурфилософия	натурфилософия	<p>1. (лат. <i>natura</i> – «табиғат» + еж. грек.. <i>φιλοσοφία</i> сөзбе-сөз – «даналықтану; даналыққа деген махаббат») – табиғат философиясы; табиғатты біртұтас қарап, үстірт пайымдау арқылы түсіндіретін ілім.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>təbii fəlsəfə</i></p> <p>3. Қырғыз: табиғый философия</p> <p>4. Өзбек: <i>tabiiy falsafa</i></p> <p>5. Түрік: <i>doğal felsefe</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>natural philosophy</i></p> <p>7. Испан: <i>filosofia natural</i></p> <p>8. Неміс: <i>Naturphilosophie</i></p> <p>9. Француз: <i>philosophie naturelle</i></p>
207.	наука политическая	саяси ғылым	<p>1. қоғамның саяси саласын, саяси ойдың пайда болуы мен даму тарихын, саяси жүйе, саяси қатынастар мен үрдістерді, саяси сана мен саяси мәдениетті, әлемдік саяси үрдісті зерттейді. Саяси ғылым сұрақтары бойынша өткен 1948 ж. халықаралық коллоквиум оның зерттеу объектілері ретінде:</p> <p>1) саяси теория;</p> <p>2) саяси институттар;</p> <p>3) саяси партиялар, топтар, қоғамдық пікір;</p> <p>4) халықаралық қатынастарды анықтады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>siyasi elm</i></p> <p>3. Қырғыз: саясий илимдер</p> <p>4. Өзбек: <i>siyosiy fanlar</i></p> <p>5. Түрік: <i>siyaset bilimi</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>political science</i></p> <p>7. Испан: <i>ciencia politica</i></p> <p>8. Неміс: <i>Politikwissenschaft</i></p> <p>9. Француз: <i>science politique</i></p>
208.	национальная идентичность	ұлттық бірегейлік, біртектілік	<p>1. (<u>лат. <i>natio</i></u> — «тайпа, халық» және <u>лат. <i>identitas</i></u> – «<u>барабарлық</u>») немесе ұлттық сана-сезім — адамның өзін белгілі бір этносқа немесе ұлтқа тиісті екенін сезінуге байланысты оның бірегейлігінің құраушы бөліктерінің бірі. Ұлттық бірегейлік ұлт немесе азаматтық ұғымдарымен теңдес емес, бірақ бұл оларға қатты әсер ететін факторлар болуы мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>milli kimlik</i></p> <p>3. Қырғыз: улуттук таандыктык</p> <p>4. Өзбек: <i>milliy identifikatsiya qilish</i></p> <p>5. Түрік: <i>ulusal kimlik</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>national identity</i></p> <p>7. Испан: <i>identidad nacional</i></p> <p>8. Неміс: <i>nationale Identität</i></p>

			9. Француз: <i>identité nationale</i>
209.	национальная элита	ұлттық элита	<p>1. (лат. <i>natio</i> — «тайпа, халық») және франц. <i>élite</i> – «таңдаулы», егіст. <i>élire</i> – «таңдау») - әр ұлттың құрамындағы қоғамдық өмірдің барлық салаларына барынша белсенді ықпал ететін зиялылар тобы. Ұлттық элитаны ғылыми тұрғыдан мойындау қоғамның қоғамдық процестерді басқаратын, экономиканы, саяси өмірді, ғылымды, мәдениетті дамытатын, анағұрлым дайындалған және лайықты өкілдерді саралауға мүдделі екенін болжайды. Алайда бұған ұлттық элитаның кейбір өкілдерінің басқалардан үстем болуға, белгілі бір артықшылықтарға жетуге, басқаның еңбегін пайдаланып баюға күш салуы қарама-қайшылық тудырады. Мұндай пиғылдар ұлттың бірлігін бұзады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>milli elita</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>улуттук элита</i></p> <p>4. Өзбек: <i>milliy elita</i></p> <p>5. Түрік: <i>ulusal elit</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>national elite</i></p> <p>7. Испан: <i>elite nacional</i></p> <p>8. Неміс: <i>nationale Elite</i></p> <p>9. Француз: <i>élite nationale</i></p>
210.	национальное сознание	ұлттық сана	<p>1. (лат. <i>natio</i> — «тайпа, халық») – белгілі бір ұлттық қауымға енетін адамдардың осы қауымның идеалдарын, мәдени нормаларын, дәстүрлерін, тұрмыстық стереотиптерін меңгеруін, сондай-ақ, олардың жалпы қоғамдағы осы әлеуметтік-этникалық топтың мүдделері мен жағдайларын түсінуді сипаттайтын ұғым деңгейі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>milli şüur</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>улуттук сезим</i></p> <p>4. Өзбек: <i>milliy tushuncha</i></p> <p>5. Түрік: <i>ulusal bilinç</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>national consciousness</i></p> <p>7. Испан: <i>conciencia nacional</i></p> <p>8. Неміс: <i>nationales Bewusstsein</i></p> <p>9. Француз: <i>conscience nationale</i></p>
211.	национальный дух	ұлттық рух	<p>1. (лат. <i>natio</i> — «тайпа, халық») – халықтың өзін-өзі тануымен айқындалатын, өскелең арман-мұраттарымен сипатталатын, елдік тұтастық идеясымен негізделетін өміршеңдік күш-қуаты. Ұлттық рух жалпы ғаламдық рух пен жеке адамдық рухтың дәнекері болғандықтан, кез келген ұлттың, мәдениеттің өкілі өзінің әлемдегі орнын өзіндік ұлттық төл санасы арқылы бағамдауы</p>

			<p>заңды құбылыс. Сондықтан жеке адамның таным терезесі ұлттық таным тұрғысынан, әлемдегі жалпы адамзаттық құндылықтарды игеріп, рухани игіліктерге өз үлесін қосады. Қай халықтың болсын бойында өз табиғатына тән өзге де қайталанбас қасиеттері, мінезі, ділі болуы ұлттық рухпен тікелей байланысты. Көзбен көріп, қолмен ұстайтын зат болмағандықтан, Ұлттық рухтың көрініс беруі ұлт өкілдерінің көркем шығармашылығынан, халық даналығынан, ғасырлар бойы сабақтастығын үзбеген рухани мұраларынан көрінеді. Әрбір ұлттың өзіне тән ұлттық рухы бар дегенде, оның өзі жайлы дүниетанымынан, дүниеге көзқарастары мен мінез-құлқынан, мұрат-мақсатынан даму, өзгеру, кейде әлсіреу, яғни үнемі қозғалыс үстіндегі құбылыс екенін аңғарамыз.</p> <p>2. Әзербайжан: milli ruh 3. Қырғыз: улуттук рух 4. Өзбек: milliy ruh 5. Түрік: milli ruh 6. Ағылшын: national spirit 7. Испан: espíritu nacional 8. Неміс: Nationalgeist 9. Француз: esprit national</p>
212.	националь ный эгоизм	ұлттық өзімшілдік	<p>1. (лат. natio — «тайпа, халық») және еж. грек. Εγώ , лат. ego — «мен») – өзге ұлттардың мүддесін елемеу кезінде өз ұлтының (халқының) мүддесін барынша қанағаттандыруды мойындау. Ұлттық өзімшілдік – ұлтшылдықтың бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: milli egoizm 3. Қырғыз: улуттук өзүмчүлдүгү 4. Өзбек: milliy egoizm 5. Түрік: ulusal egoizm 6. Ағылшын: national egoism 7. Испан: egoísmo nacional 8. Неміс: nationaler Egoismus 9. Француз: égoïsme national</p>
213.	нация	ұлт	<p>1. (лат. natio — «тайпа, халық») — индустриалды кезеңнің әлеуметтік-экономикалық, мәдени-саяси және рухани қауымдастығы.</p> <p>Ұлтты түсінуде екі негізгі бағыт бар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - белгілі бір мемлекет азаматтарының саяси қауымдастығы; - тілі мен сана-сезімі бірдей этникалық қауымдастық (бір немесе бірнеше бірге тұратын этностардың өмір сүру формасы). <p>2. Әзербайжан: millət</p>

			<p>3. Қырғыз: улут 4. Өзбек: millat 5. Түрік: ulus 6. Ағылшын: nation 7. Испан: nación 8. Неміс: Nation 9. Француз: nation</p>
214.	неограмшизм	неограмшизм	<p>1. Әртүрлі әлеуметтік күштердің (санаттардың), олардың материалдық мүмкіндіктерінің, сондай-ақ олар қолдайтын идеялар мен институттардың бір мемлекет аясындағы саяси жүйені қалыптастыруға қалай әсер ететінін зерттейтін, кез келген мемлекеттің халықаралық аренадағы тәртібін анықтайтын, жалпы халықаралық қатынастар жүйесін қалыптастыратын сыни теория. 2. Әзербайжан: neograshizm 3. Қырғыз: neogramshizm 4. Өзбек: neograshizm 5. Түрік: neogramshizm 6. Ағылшын: neograshizm 7. Испан: neograshizm 8. Неміс: Neograshizm 9. Француз: néograshizm</p>
215.	неоколониализм	жаңарған отаршылдық	<p>1. Дамыған капиталистік мемлекеттердің жас, әлі дами қоймаған, оның ішінде отаршылдық саяси тәуелділіктен жаңа ғана босаған елдер мен олардың экономикасын тең құқылы емес экономикалық және тікелей әскери-саяси қарым-қатынастың және шарттардың көмегімен (КСРО және социалистік лагерь елдерінің пайда болу және даму нәтижесі ретінде бұрынғы отаршылдық жүйенің дәрменсіздігіне және отаршыл империялардың құлдырауына байланысты) бағындыру және пайдалану жүйесі. 2. Әзербайжан: neo-müstəmləkəçilik 3. Қырғыз: неоколониализмдин 4. Өзбек: neo-mustamlakachilik 5. Түрік: yeni sömürgecilik 6. Ағылшын: neocolonialism 7. Испан: neocolonialismo 8. Неміс: Neokolonialismus 9. Француз: Neokolonialismus</p>
216.	неоламаркизм	жаңаламаркшілдік	<p>1. - ламаркизмнің белгілі бір идеяларын дамытатын әртүрлі эволюциялық көзқарастар жиынтығы. Жаңаламаркшілдік идеялардың ортақтығы – табиғи іріктеудің жалғыз форма құрайтын рөлін жоққа шығару және жүре пайда болған белгілерді мұрагерлік ретінде мойындау болып табылады.</p>

			<p>2. Өзбайжан: neo-marmarizm</p> <p>3. Қырғыз: Неоламаркизм</p> <p>4. Өзбек: neo-marmarizm</p> <p>5. Түрік: Lamarkçılık</p> <p>6. Ағылшын: neo-marmarism</p> <p>7. Испан: neo-marmarismo</p> <p>8. Неміс: Neomarmarismus</p> <p>9. Француз: néomarmarisme</p>
217.	неолит	неолит	<p>1. (еж. грек. νέος — «жаңа» + еж. грек. λίθος — «тас») немесе жаңа тас ғасыры — Джон Лаббоктың XIX ғасырда тас ғасырының ішіндегі палеолитке қарама-қарсы ретінде бөліп көрсеткен адамзат тарихының кезеңі. Неолитке тән белгілер — тасты ажарлау және бұрғылау құралдары.</p> <p>2. Өзбайжан: Neolitik</p> <p>3. Қырғыз: Neolithic</p> <p>4. Өзбек: Neolitik</p> <p>5. Түрік: Neolitik</p> <p>6. Ағылшын: Neolithic</p> <p>7. Испан: Neolítico</p> <p>8. Неміс: Neolithikum</p> <p>9. Француз: Néolithique</p>
218.	неонацизм	неонацизм	<p>1. (еж. грек. νέος — «жаңа» + лат. <i>natio</i> — «тайпа, халық») — Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін пайда болған, ұлттық-социалистік немесе соған ұқсас көзқарастарды білдіретін немесе өздерін Ұлттық-социалистік немістің жұмыс партиясының ізбасарымын деп жариялаған саяси немесе қоғамдық қозғалыс идеологияларының жалпы атауы.</p> <p>2. Өзбайжан: neo-nazism</p> <p>3. Қырғыз: нео-айымдары</p> <p>4. Өзбек: neo-nazism</p> <p>5. Түрік: neo-Nazizm</p> <p>6. Ағылшын: neo-nazism</p> <p>7. Испан: neonazismo</p> <p>8. Неміс: Neonazismus</p> <p>9. Француз: néonazisme</p>
219.	неонационализм	неонационализм	<p>1. (еж. грек. νέος — «жаңа») — негізгі қағидаты қоғамдық бірліктің ең жоғарғы формасы, мемлекетті құрайтын процестегі оның алғашқылығы ретіндегі ұлттың құндылықтары туралы тезис болып табылатын идеология және саясат бағыты. Саяси қозғалыс ретінде национализм белгілі бір ұлт қауымдастығының мемлекеттік билікпен қарым-қатынасындағы мүддесін қорғауға ұмтылады.</p>

			<p>2. Өзбайжан: neonalizm</p> <p>3. Қырғыз: neonationalism</p> <p>4. Өзбек: neonatsializm</p> <p>5. Түрік: neonationalism</p> <p>6. Ағылшын: neonationalism</p> <p>7. Испан: neonacionalismo</p> <p>8. Неміс: Neonationalismus</p> <p>9. Француз: néonationalisme</p>
220.	неоплатонизм	жаңаплатон шылдық	<p>1. антикалық платонизм тарихындағы соңғы кезең. Неоплатондық философия Плотиннен (204–269) бастау алған деп есептеледі. ... Порфириядан бастап неоплатонизмде Платон мен Аристотельдің шығармалары жүйелі түрде талқылана бастаған.</p> <p>2. Өзбайжан: neo-platonizm</p> <p>3. Қырғыз: Neoplatonism</p> <p>4. Өзбек: neo-platonizm</p> <p>5. Түрік: Neoplatonism</p> <p>6. Ағылшын: Neoplatonism</p> <p>7. Испан: neoplatonismo</p> <p>8. Неміс: Neo-Platonismus</p> <p>9. Француз: néo-platonisme</p>
221.	нетрадицион ные религии	дәстүрлі емес діндер	<p>1. (лат. religio – «тақуалық, аруақ қонған, культтің мәні») – дәстүрлі ұлттық және әлемдік діннің шеңберінен шыққан, бірақ олардың идеяларын, символдары мен әдет-ғұрыптарын пайдаланатын діни қозғалыс және олар құрған ұйымдар. Сондай-ақ оларды балама культтар немесе неокульттар, конфессиядан тыс (конфессиядан жоғары) наным, жаңа діни қозғалыс деп атайды.</p> <p>2. Өзбайжан: qeyri-әnәnәvi dinlәр</p> <p>3. Қырғыз: салттуу эмес диндердин</p> <p>4. Өзбек: noan'anaviy dinlar</p> <p>5. Түрік: geleneksel olmayan dinler</p> <p>6. Ағылшын: non-traditional religions</p> <p>7. Испан: religiones no tradicionales</p> <p>8. Неміс: nicht-traditionelle Religionen</p> <p>9. Француз: religions non traditionnelles</p>
222.	ноумен	ноумен	<p>1. (лат. noumenon – «ақыл жетерлік») – философияда сезім арқылы қол жеткізілетін феноменмен салыстырғанда, ақыл жетерлік нәрсе.</p> <p>2. Өзбайжан: noumena</p> <p>3. Қырғыз: noumenon</p> <p>4. Өзбек: noumena</p> <p>5. Түрік: noumenon</p> <p>6. Ағылшын: noumena</p> <p>7. Испан: noumena</p> <p>8. Неміс: Noumena</p> <p>9. Француз: Noumena</p>

223.	нус	нус	<p>1. (еж. грек. νοῦς — «ой, сана, ақыл») немесе ақыл, антикалық философиядағы негізгі категориялардың бірі; ғарышта және адамда орын алған барлық мағыналық, саналы және ойлау заңдылықтарын жинақтау. Ежелгі грек натурфилософиясында (б.э. дейінгі VI—V ғғ.) Нус сезімтал-материалдық ғарышпен тығыз байланысты.</p> <p>2. Әзербайжан: nous</p> <p>3. Қырғыз: Эдит</p> <p>4. Өзбек: nous</p> <p>5. Түрік: akıl</p> <p>6. Ағылшын: nous</p> <p>7. Испан: nous</p> <p>8. Неміс: nous</p> <p>9. Француз: nous</p>
224.	общественная дипломатия	қоғамдық дипломатия	<p>1. (еж. грек. δῖπλωμα - «екіге бүктелген (жазбаша құжат)», етіст. διπλοῦν - «екіге бүктеу») - шетелдік аудиторияны зерттеуге және ақпараттандыруға, сондай-ақ байланыс орнатуға арналған шаралар кешені.</p> <p>2. Әзербайжан: ictimai diplomatiyası</p> <p>3. Қырғыз: коомдук дипломатия</p> <p>4. Өзбек: ommaviy diplomatiya</p> <p>5. Түрік: kamu diplomasisi</p> <p>6. Ағылшын: public diplomacy</p> <p>7. Испан: diplomacia pública</p> <p>8. Неміс: öffentliche Diplomatie</p> <p>9. Француз: diplomatie publique</p>
225.	общественное бытие	қоғамдық болмыс	<p>1. - К. Маркс енгізген ұғым, ол «адамдардың санасы болмысты анықтамайды, керісінше, олардың қоғамдық болмысы олардың санасын» анықтайды дегенді ерекше атап өтеді. ... Өндірістік қарым-қатынастар қоғамдық сананың көп түрлі формалары үшін (саяси, құқықтық, ғылыми, моральдік және т.б.) негіз болмақ.</p> <p>2. Әзербайжан: ictimai varlıq</p> <p>3. Қырғыз: коомдук жандык</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy hayot</p> <p>5. Түрік: sosyal varlık</p> <p>6. Ағылшын: social being</p> <p>7. Испан: ser social</p> <p>8. Неміс: soziales Sein</p> <p>9. Француз: être social</p>
226.	общественное движение	қоғамдық қозғалыс	<p>1. - ұжымдық іс-әрекеттердің немесе нақты саяси немесе әлеуметтік мәселелерге назар аударған бірлестіктердің түрі. Сондай-ақ әлеуметтік өзгерістерді жоюға әсер ететін немесе кедергі</p>

			<p>болатын ұйымдастырылған ұжымдық күшті қоғамдық қозғалыс деп атайды.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial hərəkat</p> <p>3. Қырғыз: коомдук кыймылы</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy harakati</p> <p>5. Түрік: sosyal hareket</p> <p>6. Ағылшын: social movement</p> <p>7. Испан: movimiento social</p> <p>8. Неміс: soziale Bewegung</p> <p>9. Француз: mouvement social</p>
227.	общественное развитие	қоғамдық даму	<p>1. – бұл бір жағынан, адамдар, қауымдастық, институттар, екінші жағынан, олардың мақсаттарының, қызметі мен нәтижелерінің шеңберіне айналатын объективті шарттар әрекет ететін процесс. Тарихи реализм тұрғысынан алғанда, тарихи дамудың шешуші факторы субъективті фактор, яғни элита, партия, санаттардың саналы қызметі, бағдарламалары, ұйымдасуы, ерік-жігер, мүдделерді іске асырудағы күш-қуаты болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: ictim inkişafi</p> <p>3. Қырғыз: коомчулукту өнүктүрүү</p> <p>4. Өзбек: jamiyatni rivojlantirish</p> <p>5. Түрік: toplum gelişimi</p> <p>6. Ағылшын: community development</p> <p>7. Испан: desarrollo comunitario</p> <p>8. Неміс: Gemeindeentwicklung</p> <p>9. Француз: développement communautaire</p>
228.	общественное сознание	қоғамдық сана	<p>1. - қоғамның рухани өмірінің, адам ойында шындықтың бейнеленуінің барлық түрлерін қамтитын философиялық категория; әртүрлі әлеуметтік қауымдастықтардың өмір сүруі процесінде пайда болатын адамдардың әлемге және өздеріне деген қатынастарының рухани тәсілдерінің жүйесі. Оған қоғамдық идеялар, теориялар, саяси, құқықтық, адамгершілік, эстетика, философия және діни қозғалыстар, ғылыми білімдер, т.б. жатады. Қоғамдық сана әлеуметтік сезімдер мен көңіл-күйлерді, әдет-ғұрыптар мен мінез-құлықтарды, қалыптасқан дәстүрлерді, ұлттар мен халықтардың психикалық кейіп ерекшеліктерін де қамтиды. Қоғамдық сана қоғамдық болмыстан туып, соның бейнесі мен туындысы болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: ictimai şüür</p> <p>3. Қырғыз: коомдук сезим</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy tushuncha</p> <p>5. Түрік: kamu bilinci</p>

			<p>6. Ағылшын: public consciousness</p> <p>7. Испан: conciencia pública</p> <p>8. Неміс: öffentliches Bewusstsein</p> <p>9. Француз: conscience publique</p>
229.	общество доиндустриальное	индустриялыққа дейінгі қоғам	<p>1. (лат. industria – «ұмтылушылық, еңбексүйгіштік, ынта») – индустриялыққа дейінгі қоғам термині өндірістік төңкеріс орын алғанға дейін таралған нақты әлеуметтік сипаттамалар мен саяси және мәдени ұйым формаларына жатады. Оның артынан индустриалды қоғам орын алады.</p> <p>2. Әзербайжан: pre-sənaye cəmiyyəti</p> <p>3. Қырғыз: алдын-ала өнөр коом</p> <p>4. Өзбек: pre-sanoat jamiyati</p> <p>5. Түрік: endüstri öncesi toplum</p> <p>6. Ағылшын: pre-industrial society</p> <p>7. Испан: sociedad preindustrial</p> <p>8. Неміс: vorindustrielle Gesellschaft</p> <p>9. Француз: société préindustrielle</p>
230.	общество индустриальное	индустриялық қоғам	<p>1. (лат. <u>industria</u>- «ұмтылушылық, еңбексүйгіштік, ынта») – «дәстүрлі», «аграрлық» және т.б. аз дамыған қоғамдармен салыстырғанда қазіргі дамыған» қоғамдардың тенденциялары мен ерекшеліктерін білдіретін ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: sənaye cəmiyyəti</p> <p>3. Қырғыз: өнөр жай коом</p> <p>4. Өзбек: sanoat jamiyati</p> <p>5. Түрік: sanayi toplumu</p> <p>6. Ағылшын: industrial society</p> <p>7. Испан: sociedad industrial</p> <p>8. Неміс: Industriegesellschaft</p> <p>9. Француз: société industrielle</p>
231.	общество постиндустриальное	постиндустриялық қоғам	<p>1. (лат. industria «ұмтылушылық, еңбексүйгіштік, ынта») – қоғамның даму сатысы. Постиндустриалды қоғам теориясының негізін қалаған <i>Д.Белл, Д.Рисман, А.Тоффлер, З.Бжезинский, Дж.Гэлбрейт</i>, т.б. Постиндустриалды қоғам термині АҚШ-та 20 ғ-дың 50-60-жылдары ғылыми айналымға еніп, 60-жылдардың аяғында теориясы ғылыми негізделген, жаңа мазмұнға ие болды. Оның айрықша белгілері: шығармашылық, интеллектуалдық еңбектің жаппай таралуы, ғылыми білім мен ақпарат көлемінің сапалы түрде артуы, байланыс құралдарының, ғылым, білім беру, мәдениет салаларының дамуы, т.б. 70 — 80-жылдары постиндустриалды қоғам тұжырымдамасы қазіргі заманғы ақпараттық</p>

			<p>технологиялардың әлеуметке (социумға) ықпалын сипаттауға тиіс футурологиялық және социологиялық теория ретінде дамыды. Америкалық социолог Д.Белл постиндустриалды қоғамды анықтайтын келесі факторларды атап көрсетті: 1) өндірістегі өзгерістің негізіне айналатын теориялық білімнің орталықтандырылуы; 2) экономиялық, инженерлік, әлеуметтік мәселелерді шешу үшін жаңа интеллектуалдық технологияның пайда болуы; 3) білім, ақпарат таратушы әлеуметтік топтың қалыптасуы; 4) билік қатынастарының өзгеруі: индустриалдыққа дейінгі қоғамда - <i>аристократия</i>, индустриалдық қоғамда - <i>демократия</i>, постиндустриалды қоғамда - <i>меритократия</i>. Постиндустриалды қоғам қала тұрғындары 70 - 85%-ға жеткенде басталады. Онда аграрлық және индустриалдық тіршілік екінші кезекке өтеді.</p> <p>2. Әзербайжан: postindustrial cəmiyyət</p> <p>3. Қырғыз: пост-индустриалдык коом</p> <p>4. Өзбек: post-sanoat jamiyati</p> <p>5. Түрік: sanayi sonrası toplum</p> <p>6. Ағылшын: postindustrial society</p> <p>7. Испан: sociedad postindustrial</p> <p>8. Неміс: postindustrielle Gesellschaft</p> <p>9. Француз: société postindustrielle</p>
232.	обществоведение	қоғамтану	<p>1.зерттеу пән тұтас қоғам және оның әртүрлі өлшемдері, сфералары, құбылыстары, процестері, деңгейлері, кезеңдері, формалары, түрлері және т.с.с. болатын адам танымының негізгі үш (табиғаттану және техниканы білумен қатар) «бағанының» («ствол») бірі; 2) барлық – ғылыми да, сол сияқты ғылымнан тыс –білімдердің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial elm</p> <p>3. Қырғыз: коомдук илимдер</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy fanlar</p> <p>5. Түрік: sosyal bilimler</p> <p>6. Ағылшын: social science</p> <p>7. Испан: ciencias sociales</p> <p>8. Неміс: Sozialwissenschaft</p> <p>9. Француз: sciences sociales</p>
233.	община	қауым	<p>1. 1) рулық-туыстық байланыстар негізінде пайда болған әлеуметтік ұйымдастық. Қауым ортақ мүдделер, ортақ құқықтар мен міндеттерді біріктірген әрі бірыңғай заңдарға бағынатын адамдардан құралады. Рулық, отбасылық, көршілік болып жіктеледі. 2) Белгілі бір қажеттіліктерді</p>

			<p>қанағаттандыру мақсатымен орындалатын іс-әрекеттер негізінде пайда болатын адамдардың күнделікті өмірінің әлеуметтік ұйымдастырылу түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: icma</p> <p>3. Қырғыз: коомчулук</p> <p>4. Өзбек: jamoa</p> <p>5. Түрік: toplum</p> <p>6. Ағылшын: community</p> <p>7. Испан: comunidad</p> <p>8. Неміс: Gemeinschaft</p> <p>9. Француз: communauté</p>
234.	объединение интеграционное	интеграциялық бірлестік	<p>1. (лат. integratio - «қалпына келтіру, жаңарту») – бұл арнайы (жеңілдігі бар) құқықтық режимі бар экономикалық кеңістік. ХЭС тұрғысынан алғанда, интеграциялық процестерге байланысты сол «интеграцияшілік» режим мен ПНБ арақатынасының мәселесі туындайды.</p> <p>2. Әзербайжан: inteqrasiya birliyi</p> <p>3. Қырғыз: жуурулушуу бирикмеси</p> <p>4. Өзбек: integratsiya uyushmasi</p> <p>5. Түрік: bütünleşme derneği</p> <p>6. Ағылшын: integration association</p> <p>7. Испан: asociación de integración</p> <p>8. Неміс: Integrationsvereinigung</p> <p>9. Француз: association d'intégration</p>
235.	объективный идеализм	объективтік идеализм	<p>1. (лат. obiectum (objectum) – «зат (сөзбе-сөз «бір нәрсеге тасталған)»), objectus – «алдыда жатқан (орналасқан)» және франц. idéalisme, лат. idealis, еж. грек. ιδέα – «идея») - объективті идеализм өкілдерінің тұжырымдауы бойынша тек қана реалды идея бар, идея - алғашқы, барлық қоршаған орта, шындық - «идеялар әлемі» және «заттар әлемі» болып бөлінеді. «Идеялар әлемі» (эйдос) әлемдік зердеде өмір сүреді, заттар әлемі - өзіндік тіршілігі жоқ, жекелеген заттар Жаратушыға ғана тән құбылыс, «идеялар әлемі» санадан тәуелсіз өмір сүреді, себебі, адамның ойы, идея тіпті табиғаттың өзі абсолюттік идеяның, дүниежүзілік, әлемдік рухтың бір бөлшегі ғана, яғни дүниенің негізі - о дүниелік сана, «абсолютті рух». Объективті идеализм әдетте теологиямен бірігіп кетеді де, діннің өзіндік бағыт алған философиялық негізі болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: obyektiv idealizm</p> <p>3. Қырғыз: объективдүү идеализм</p> <p>4. Өзбек: ob'ektiv idealizm</p> <p>5. Түрік: nesnel idealizm</p>

			<p>6. Ағылшын: objective idealism 7. Испан: idealismo objetivo 8. Неміс: objektiver Idealismus 9. Француз: idéalisme objectif</p>
236.	окультизм	окультизм	<p>1. (лат. <i>occultus</i> – «жасырын, құпиялы») – ғылыми зерттеуге келмейтін ғажайыптар мен тылсым күштердің бар екенін мойындайтын және олармен өзара іс-қимылдың ерекше әдістерін жасайтын ілім. 19-ғасырда мистикалық ағым ретінде пайда болған окультизм барлық заттар тұтастықты, жиынтықты құрайды, олардың арасында мақсатты қатынастар болады деген теорияға негізделеді. Оған “магия, теософия, спиритизм” секілді әртүрлі ілімдердің мистикалық бағыттары жатады. Окультизм тәжірибелік мақсаттар үшін пайдалану мүмкін деп есептейтін жасырын табиғи күштерді зерттеумен шұғылданады.</p> <p>2. Әзербайжан: okültizm 3. Қырғыз: Occultism 4. Өзбек: okültizm 5. Түрік: gizli güçlere inanç 6. Ағылшын: occultism 7. Испан: ocultismo 8. Неміс: Okkultismus 9. Француз: occultisme</p>
237.	округ избирательный	сайлау округі	<p>1. сайлау өткізу үшін заң негізінде құрылған аумақ. Сайланушылардың санына қарай бір мандатты және көп мандатты сайлау округы болады. Мемлекет басшысын және партиялық тізім бойынша Мәжіліс депутаттарын сайлау кезінде бүкіл мемлекет аумағы тұтас жалпы ұлттық округ болып белгіленеді. Мәжіліс және мәслихат депутаттарын сайлағанда бір мандатты аумақтық округтер құрылады. Сайлау комиссиялары аумақ шекарасы мен сайлау комиссиясының мекенжайы көрсетілген сайлау округының тізімін сайлау тағайындалған күннен бастап 10 күн ішінде БАҚ арқылы жариялайды.</p> <p>2. Әзербайжан: seçki dairəsi 3. Қырғыз: райондук шайлоо 4. Өзбек: saylov okrugi 5. Түрік: bölge seçim 6. Ағылшын: constituency 7. Испан: distrito electoral 8. Неміс: Wahlkreis 9. Француз: circonscription</p>

238.	ольдерман	ольдерман	<p>1. альдерман (ағылш. <i>alderman</i>, сөзбе-сөз - «старшина, ел ағасы, топ басы») Ұлыбританиядағы, атап айтқанда Англия мен ағылшын тілінде сөйлейтін басқа да елдердегі муниципалдық кеңес немесе муниципалдық жиын мүшесі; кейде — шағын азаматтық істер бойынша жергілікті муниципалдық судья (мысалы, Пенсильванияда). Тарихи тұрғыдан алғанда, бұл титул аристократтардың ел ағасы немесе данасы жетекшілік еткен ағылшын-саксон қауымындағы жергілікті жиналыс немесе басқару органы басшысының позициясынан шыққан.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>alderman</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>olderman</i></p> <p>4. Өзбек: <i>alderman</i></p> <p>5. Түрік: <i>olderman</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>alderman</i></p> <p>7. Испан: <i>regidor</i></p> <p>8. Неміс: <i>Alderman</i></p> <p>9. Француз: <i>échevin</i></p>
239.	онтология	онтология	<p>1. (гр. <i>ontos</i> – «болмыс», <i>logos</i> – «ілім») – болмыс туралы ілім; болмыстың іргелі қағидаттарын, оның анағұрлым ортақ болмысы мен категорияларын, құрылымы мен заңдылықтарын зерттейтін философияның бір бөлімі. Таным теориясымен және логикамен бірге тіршілік ететін болмыстың жалпы категориялары мен заңдылықтары туралы философиялық ілім.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>ontologiya</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>онтологияга</i></p> <p>4. Өзбек: <i>ontologiya</i></p> <p>5. Түрік: <i>ontoloji</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>ontology</i></p> <p>7. Испан: <i>ontología</i></p> <p>8. Неміс: <i>Ontologie</i></p> <p>9. Француз: <i>ontologie</i></p>
240.	операционализм	операционализм	<p>1. (лат. <i>operatio</i> — «іс-әрекет») — операционализмді теориялық және эмпирикалық пайымдаманың ғылымилық критерийімен болжайтын, XX ғасырдағы философия мен ғылым әдіснамасындағы ағым.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>operativlik</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>operationalism</i></p> <p>4. Өзбек: <i>operativlik</i></p> <p>5. Түрік: <i>işlemsellik</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>operationalism</i></p> <p>7. Испан: <i>operacionalismo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Operationalismus</i></p>

			9. Француз: <i>opérationnalisme</i>
241.	оппозиция	оппозиция	<p>1. (лат. <i>oppositio</i> – «қарама-қайшылық, қарсы болу»), саясатта — партияның немесе топтың көпшілігі қолдайтын, үстем партияға немесе пікірге қарсы шығатын қозғалыс, партия, топ немесе адам.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>müxalifət</i></p> <p>3. Қырғыз: каршы</p> <p>4. Өзбек: <i>muxolifat</i></p> <p>5. Түрік: <i>muhalefet</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>opposition</i></p> <p>7. Испан: <i>la oposición</i></p> <p>8. Неміс: <i>die Opposition</i></p> <p>9. Француз: <i>l'opposition</i></p>
242.	оппозиция бинарная	бинарлық оппозиция	<p>1. (лат. <i>binarius</i> – «екі есе», әрі қарай <i>binus</i> – «екі-екіден, жұппен», әрі қарай <i>bis</i> – «екі рет; екі есе», әрі қарай <i>divis</i>; еж. индоевр. *<i>duwo</i> – «екі» және лат. <i>oppositio</i> – «қарама-қайшылық, қарсы болу») — біреуі қандай да бір сапаны растайтын, ал екіншісі оны жоққа шығаратын екі қарама-қарсы ұғымды бірмезгілде қарастыратын әлемді ұтымды сипаттайтын әмбебап құрал. Интуицияның әртүрлі формасына қарсы қойылатын дискурсивті ойлаудың ажырамас сапасы болып саналады. Бинарлық оппозициялар туралы түсініктің түп-тамыры Платонның диалектикасы мен Аристотельдің формалды логикасынан бастау алады. Терминді лингвист Н. С. Трубецкий енгізген. Структурализмде белсенді түрде қолданылады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>ikili müxalifət</i></p> <p>3. Қырғыз: бинардық қаршылық</p> <p>4. Өзбек: <i>ikki tomonlama muxolifat</i></p> <p>5. Түрік: <i>ikili muhalefet</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>binary opposition</i></p> <p>7. Испан: <i>oposición binaria</i></p> <p>8. Неміс: <i>binärer Gegensatz</i></p> <p>9. Француз: <i>opposition binaire</i></p>
243.	оппортунизм	оппортунизм	<p>1. (лат. <i>opportunus</i> – «қолайлы, жайлы») - аз күш қолданып өзінің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін мүмкін болатын кез келген жағдайға икемделуге дайын болу; бейімделушілік, келісімге келу; жұмысшы қозғалысында - пролетариаттың буржуазиямен таптық келісімге, ынтымақтастыққа келуіне бағытталған саясат.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>opportunizm</i></p> <p>3. Қырғыз: оппортунизм</p> <p>4. Өзбек: <i>opportunizm</i></p>

			<p>5. Түрік: oportünizm 6. Ағылшын: opportunism 7. Испан: oportunismo 8. Неміс: Opportunismus 9. Француз: opportunisme</p>
244.	ОПТИМИЗМ	оптимизм, үмітшілдік	<p>1. (лат. <i>optimus</i> — «ең жақсы») — дүниеге үміт көзімен, сеніммен караушылық, үмітсіздіктен аулақ болушылық. Дүниеде ізгілік үстем болады, әділет салтанат құрады және барша жұрт бақытқа кенеледі деген сенімге негізделген дүниетану түсінігі пессимизмге қарама-қайшы. "Оптимизм" термині алғаш рет біздің әлем "ықтимал әлемдердің ең жақсысы" деп пайымдаған философиялық (Г.В. Лейбництің) ілімді сипаттау үшін қолданылды. 2. Әзербайжан: iyimserlik 3. Қырғыз: оптимизм 4. Өзбек: optimizm 5. Түрік: iyimserlik 6. Ағылшын: optimism 7. Испан: optimismo 8. Неміс: Optimismus 9. Француз: optimisme</p>
245.	оранта	шоқыну	<p>1. (лат. <i>orans</i> — «шоқынатын») — Құдай-ананың жоғары көтерілген, екі жаққа сермеген қолы бар, алақанын сыртқа қарай ашып тұрған қалпындағы бейнесінің негізгі түрлерінің бірі, яғни қолдайтын дұға етудің дәстүрлі ым-ишарасы. 2. Әзербайжан: oranta 3. Қырғыз: Oranta 4. Өзбек: oranta 5. Түрік: Oranta 6. Ағылшын: oranta 7. Испан: oranta 8. Неміс: Oranta 9. Француз: oranta</p>
246.	орган исполнительный	атқарушы орган	<p>1. қоғам мен мемлекеттің әкімшілік-саяси, әлеуметтік-мәдени, шаруашылық және қызметтің салааралық аяларындағы міндеттерді шешу мақсатында атқарушы және әкімдік қызметті жүзеге асыратын біртұтас құрылымдық жағынан қалыптасқан дербес әлеуметтік құрылым. 2. Әзербайжан: icra orqani 3. Қырғыз: аткаруу органы 4. Өзбек: ijro etuvchi organ 5. Түрік: yürütme organı 6. Ағылшын: executive body 7. Испан: cuerpo ejecutivo</p>

			<p>8. Неміс: Exekutivorgan 9. Француз: organe exécutif</p>
247.	организация политическая	саяси ұйым	<p>1. (грек. politike — мемлекеттік басқару өнері) – көшбасшысы Ален Бадью болып табылатын маоисттік мәннің француздық теріс радикалды партиялық емес саяси ұйымы. 2. Әзербайжан: siyasi təşkilat 3. Қырғыз: саясий уюм 4. Өзбек: siyosiy tashkilot 5. Түрік: siyasi organizasyon 6. Ағылшын: political organization 7. Испан: organización política 8. Неміс: politische Organisation 9. Француз: organisation politique</p>
248.	ориентализм	ориентализм	<p>1. (лат. orientalis – шығыс) — Жаңа заманның еуропалық мәдениетінде әртүрлі Шығыс елдерінің сюжеттері мен мотивтерін, сондай-ақ әдебиет, сәулет, бейнелеу өнері, музыкадағы кейбір стилистикалық әдіс-тәсілдері мен мәнерлеу құралдарын қолдану. Тар мағынада алатын болсақ, Батыс мәдениетіне қарама-қарсы және сонымен бірге оны толықтырып тұратын ерекше элем ретінде Шығыстың шартты бейнесін жасауға арналған, әдебиет пен өнердегі романтизм дәуірінде орын алған стилистикалық үдеріс. 2. Әзербайжан: şərqşünaslıq 3. Қырғыз: Orientalism 4. Өзбек: sharqshunoslik 5. Түрік: doğubilimi 6. Ағылшын: Orientalism 7. Испан: orientalismo 8. Неміс: Orientalismus 9. Француз: orientalisme</p>
249.	ориентации ценностные	құндылық тық бағдарлар	<p>1. (лат. oriēns – «көтерілетін (көтерілетін күн)», origī - «түру, көтерілу, басталу», еж. индоевр. *ergh- «қозғалу, көтеру») - адамдардың немесе жеке адамның қызметіндегі рухани детерминант, сондай-ақ жағымды жағынан түсіндірілетін, оларға сәйкес келетін әлеуметтік-психологиялық ұйымдар кешені. Мұндай детерминанттың рөлін түсінік, білім, мүдде, мотив, қажеттіліктер, мұраттар, сондай-ақ нұсқаулар, стереотиптер, адамдардың уайымдары атқара алады. 2. Әзербайжан: dəyəri istiqamətləri 3. Қырғыз: багыт баалуулуктар 4. Өзбек: qiymat yo'nalishlari 5. Түрік: değer oryantasyonları 6. Ағылшын: value orientations</p>

			7. Испан: orientaciones de valor 8. Неміс: Wertorientierungen 9. Француз: orientations de valeur
250.	ортодокс	ортодокс	1. (еж. грек. <u>ὀρθόδοξος</u> – «діншіл», <u>ὀρθός</u> – «тікелей, тексерілген» + <u>δόξα</u> «пікір, ұсыныс», әрі қарай <u>δοκέω</u> – «болжау, ойлау», еж. индоевр. *dek- «алу, қабылдау; құрметпен қарау» (лат. <u>decens</u> – «жетерлік», еж. грек.. δοκέω, δόξα»)) Ортодоксалды пікірдегі адам. 2. Әзербайжан: pravoslav 3. Қырғыз: ортодоксалдық 4. Өзбек: pravoslav 5. Түрік: Ortodoks 6. Ағылшын: orthodox 7. Испан: ortodoxo 8. Неміс: orthodox 9. Француз: orthodoxe
251.	осанна	осанна, артық мадақ	1. (ивр. <u>הוֹשֵׁנָה</u> , <u>hōšī'â-nā'</u> — «құтқар, біз дұға етеміз») — бастапқыда мадақтауды білдіретін салтанатты дұғалы лепті үн (қысқа дұға). 2. Әзербайжан: hosanna 3. Қырғыз: осанна 4. Өзбек: hosanna 5. Түрік: şükretme 6. Ағылшын: Hosanna 7. Испан: hosanna 8. Неміс: Hosanna 9. Француз: Hosanna
252.	относительна я автономия	салыстырмал ы автономия	1. (еж. грек. <u>αὐτονομία</u> – «автономия, тәуелсіздік», <u>αὐτός</u> «өзі» + <u>νόμος</u> «заң, салт-дәстүр», әрі қарай <u>νέμω</u> – «тарату, бөлу; таңдау», әрі қарай еж. индоевр. *nem-, *neme- «бөлу, бөліп көрсету») — мемлекеттің формасы экономикалық базиспен барынша анықталмайтын концепция. 2. Әзербайжан: nisbi muxtariyyet 3. Қырғыз: салыштырмалуу автономия 4. Өзбек: nisbatan muxtoriyat 5. Түрік: göreceli özerklik 6. Ағылшын: relative autonomy 7. Испан: autonomía relativa 8. Неміс: relative Autonomie 9. Француз: autonomie relative
253.	охлократия	охлократия	1. (гр. <u>ochlos</u> – «тобыр, қара бұқара» + <u>kratos</u> – «билік») – грек ойшылдарының еңбектерінде кездесетін басқару нысаны; билік жауапсыз популисттердің, демагогтардың қолында шоғырланатын, саяси экстремизм түрінде, халық

			<p>топтарының, тобырдың деструктивті әрекеттерінде, үкіметке, парламентке ультиматум қоюдан, мемлекеттік мекемелерді басып алу, өрт қою, диверсиямен байланысты санасыз акцияларынан көрінетін демократияның шектен тыс тұрпайы түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: аҗlokrasi</p> <p>3. Қырғыз: төгүнгө чыгарган</p> <p>4. Өзбек: ochlocrasy</p> <p>5. Түрік: halk yönetimi</p> <p>6. Ағылшын: ochlocrasy</p> <p>7. Испан: Oclocracia</p> <p>8. Неміс: Ochlokratie</p> <p>9. Француз: ochlocratie</p>
254.	очередные выборы	кезекті сайлау	<p>1. - мемлекеттік билік органдарына және жергілікті өзін-өзі басқару органдарына кезекті мерзімге сайлану. Олардың өкілдіктері белгіленген мерзім аяқталғаннан кейін тағайындалады.</p> <p>2. Әзербайжан: müntəzəm seçilər</p> <p>3. Қырғыз: кезектеги шайлоо</p> <p>4. Өзбек: muntazam saylovlar</p> <p>5. Түрік: düzenli seçimler</p> <p>6. Ағылшын: regular elections</p> <p>7. Испан: elecciones regulares</p> <p>8. Неміс: regelmäßige Wahlen</p> <p>9. Француз: élections régulières</p>
255.	паганизм	паганизм, пұтқа құлдық ету	<p>1. (жаңа лат., грек. тілінің жалғауы жалғанған, лат. paganus - «ауылдық», сондай-ақ «пұтқа табынушылық»). Әсіресе, гректерде, римдіктерде және мысырлықтарда пұтқа табынушылықты білдіреді.</p> <p>2. Әзербайжан: paganizm</p> <p>3. Қырғыз: бутпарастык</p> <p>4. Өзбек: butparastlik</p> <p>5. Түрік: putperestlik</p> <p>6. Ағылшын: paganism</p> <p>7. Испан: paganismo</p> <p>8. Неміс: Heidentum</p> <p>9. Француз: paganisme</p>
256.	пакт	пакт, келісім	<p>1. (лат. pactum — «шарт, келісім») — белгілі бір пактіні қағида бойынша, ауызекі сөйлесу формасында жасайтын тараптардың келісімі бойынша уақыт жағынан шектеулі, саяси маңызы орасан зор халықаралық шарттың әртүрлі атауларының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: pakt</p> <p>3. Қырғыз: келишим</p> <p>4. Өзбек: bitim</p>

			<p>5. Түрік: pakt 6. Ағылшын: pact 7. Испан: pacto 8. Неміс: Pakt 9. Француз: pacte</p>
257.	панамериканизм	панамерикалық	<p>1. (еж. грек. pan — «бәрі» + америкалық) — американдық контингенттің елдері мен халықтарының тарихи-экономикалық және «мәдени» қауымын насихаттайтын, АҚШ империалистерінің саяси доктринасы. 2. Әзербайжан: Pan Americanism 3. Қырғыз: Pan-америкалық 4. Өзбек: Pan amerikalik 5. Түрік: Pan Amerikancılıđı 6. Ағылшын: Pan Americanism 7. Испан: Panamericanismo 8. Неміс: Panamerikanismus 9. Француз: Panaméricanisme</p>
258.	панацея	панацея, сақтауыш, қорғауыш, дауа	<p>1. бұл мифологиялық, әмбебап, барлық ауруды емдеуші болып табылады. Панацеяларды іздеумен алхимиктер айналысады. Атауы көне грек әйел Құдайының аты Панакеямен (бәрін емдеуші) байланысты. Ол көне грек емшісі және медицина Құдайы саналатын Асклепияның қызы болған. Бүгінгі күнде "панацея" термині тек медицина жағынан емес, барлық мәселелерді шешетін құрал ретінде қолданылады. Әдетте "емес" шылауымен бірге қолданылады. Мысалыға. "Фитотерапия көптеген ауруларды емдеуде өте тиімді, бірақ қанша дегенмен де, ол панацея емес. 2. Әзербайжан: panacea 3. Қырғыз: дарысын алдын-ала табуу 4. Өзбек: panacea 5. Түрік: her derde deva ilaç 6. Ағылшын: panacea 7. Испан: panacea 8. Неміс: Allheilmittel 9. Француз: panacée</p>
259.	пангенезис	пангенезис	<p>1. (еж. грек. pan — «бәрі» + génesis — «шығу тегі») — тұқым қуу және даму жайындағы ойша қорытынды жорамал. Гиппократ (б.з.б.5 - 4ғ) баланың ата-анасына өте ұқсас болуын жануарлар мен адамда "ұрық денеден бөлінеді" деп түсіндірген. Италиян натуралисі Дж.Борелли (17 ғасыр) мен Ж.Бюффон да (18 ғасыр) осы көзқарасқа жақын ұғымды дамытқан. Пангенезис идеясын 19 ғасырда Ч.Дарвин ұсынып,</p>

			<p>"Пангенезистің уақытша жорамалын" құрған. Дарвин организмнің жеке дамуын, өзгергіштігін, тұқым қуу және филогенездік дамуын бір теориямен түсіндіру үшін организмнің барлық бөлігінен субмикроскоптық ұрықтар - геммулалар бөлінеді де, олар жыныс клеткаларына жетіп ұрпақта ата - анасына ұқсас белгілердің дамуын қамтамасыз етеді деп ойлаған. Дарвиннің бұл жорамалы эксперимент жүзінде дәлелденбеді.</p> <p>2. Әзербайжан: pankenez</p> <p>3. Қырғыз: pangenesiz</p> <p>4. Өзбек: Pangenez</p> <p>5. Түрік: pangenezis</p> <p>6. Ағылшын: pangenesiz</p> <p>7. Испан: pangénesiz</p> <p>8. Неміс: Pangenez</p> <p>9. Француз: pangenesiz</p>
260.	пангерманизм	пангерманшылдық	<p>1. (еж. грек. pan — «бәрі» +германшылдық) — қуатты Германия мемлекетін құру және дүниежүзіне үстемдік орнату үшін немістер мекендеген жерлерді және аймақтарды "тарихи отанына" қосу жолымен барлық немістерді біріктіру идеясына негіздеген Германиядағы (XIX ғасырдың аяғындағы) саяси доктрина</p> <p>2. Әзербайжан: Pan-Almanizm</p> <p>3. Қырғыз: Pan-Germanizm</p> <p>4. Өзбек: Pan-germanizm</p> <p>5. Түрік: Pan-cermenizm</p> <p>6. Ағылшын: Pan-Germanizm</p> <p>7. Испан: Pan-germanismo</p> <p>8. Неміс: Pan-Germanismus</p> <p>9. Француз: Pangermanisme</p>
261.	пандит	пандит	<p>1. (санскр. पण्डित [пандита] – «ғалым») — Үндістанда ғалым брахманның құрметті атауы, сондай-ақ санскриттегі классикалық үнді әдебиеті саласында жоғары білімі бар адам. Пандит деген атауы бар брахман күнделікті діни тәжірибемен шұғылданады, әртүрлі кастадағы адамдарға индуизмнің діни негіздерін оқуға, салт-жоралық іс-шараларды өткізуге, үнді астрологиясы негізінде той күнін, бала бітіру күнін белгілеуге көмектеседі.</p> <p>2. Әзербайжан: pandit</p> <p>3. Қырғыз: Пандит</p> <p>4. Өзбек: pandit</p> <p>5. Түрік: Hindu dini alimi</p> <p>6. Ағылшын: pandit</p> <p>7. Испан: pandit</p>

			8. Неміс: Pandit 9. Француз: pandit
262.	пандора	пандора	1. (гр: Πανδώρα, <i>pān</i> – <i>rān</i> – "бәрі" дегенді, δῶρον – <i>dōron</i> – "сый" дегенді білдіреді) – "бәрінің сыйы", "бәрі берген", "Құдайлар сыйы" мағынасында айтылған) — грек мифологиясында от құдайы Гефест пен Афина Құдайларының құдайы Зевстің бұйрығы бойынша су мен топырақтан жаратқан жер бетіндегі тұңғыш әйел заты. Әйгілі Пандора қалбырын ашқан. 2. Әзербайжан: pandora 3. Қырғыз: Pandora 4. Өзбек: pandora 5. Түрік: Pandora 6. Ағылшын: Pandora 7. Испан: pandora 8. Неміс: Pandora 9. Француз: pandora
263.	панегерик	панегерик, мадақнама	1. (лат. <i>panegyrikus</i> ← еж. грек. <i>pān-ηγῶρικός</i> — «салтанатты бүкілхалықтық жиналыстағы мақтау сөз», еж. грек. <i>pāc, pāca, pān</i> — «бәрі» + еж. грек. <i>ἀγείρω</i> — «жинау, шақыру») — әдеби туындыдағы (мысалы, одадағы) немесе сөз сөйлеген кездегі кез келген мадақтама. XIX ғасырдан бастап — қисынсыз мадақтау. 2. Әзербайжан: panegerik 3. Қырғыз: panegerik 4. Өзбек: panegerik 5. Түрік: panegerik 6. Ағылшын: panegerik 7. Испан: panegerik 8. Неміс: Panegerik 9. Француз: panegerik
264.	панисламизм	панисламизм	1. (еж. грек. <i>pan</i> — «бәрі» және араб. <i>إسلام</i> — «ислам») — XIX ғасырдың соңында пайда болған, мұсылман реформаторы Джемал ад-Дина ал-Афгани (1839- 1897) есімімен байланысты идеология және қозғалыс; жер бетіндегі барлық мұсылман қауымының бірлігі концепциясы мен олардың біртұтас ислам мемлекетіне бірігу қажеттілігіне негізделген діни саяси идеология және тәжірибе. 2. Әзербайжан: pan-islamçılıq 3. Қырғыз: Pan-исламизм 4. Өзбек: pan-islomiylik 5. Түрік: Panislamizm 6. Ағылшын: pan-Islamism 7. Испан: pan-islamismo

			8. Неміс: Pan-Islamismus 9. Француз: panislamisme
265.	панихида	жаназа	1. (орт. грек. παννυχίδα – «түні бойы», әрі қарай еж. грек. παννυχίς - «түні бойы», әрі қарай πᾶν (παντός) - «барлығы» + νύχιος - «түнгі», νύξ (νυκτός) – «түн», әрі қарай еж. индоевр. *nok(w)t- «түн») – жуылып тазаланған мәйіт үшін мұсылмандардың дәрет алып, құбыла жаққа қарап, аяқта тұрып оқыған намазы мен мәйіт үшін жасайтын дұғасы. 2. Әзербайжан: dirge 3. Қырғыз: өтүүдө 4. Өзбек: xirgoyi 5. Түрік: ölülerin ruhu için dua 6. Ағылшын: dirge 7. Испан: dirge 8. Неміс: schlimm 9. Француз: émousser
266.	панлогизм	панлогизм	1. (гр. πᾶν - «бәрі» және гр. λόγος - «ілім», «сөз», «ой») - болмыс пен ойлаудың барабарлығы туралы объективтік-идеалистік доктрина. Бұл доктрина бойынша табиғат пен қоғам дамуы дүниежүзілік зерденің, абсолюттік идеяның логикалық қызметінің жүзеге асуы болып табылады. 2. Әзербайжан: panlogizm 3. Қырғыз: panlogism 4. Өзбек: panlogizm 5. Түрік: panlogism 6. Ағылшын: panlogism 7. Испан: panlogismo 8. Неміс: Panlogismus 9. Француз: panlogisme
267.	панно	панно	1. (фр. <i>panneau</i> , лат. <i>pannus</i> – «мата кесіндісі») – 1) мүсіндік бейнелер немесе түрлі суреттермен әшекейленген қабырғаның бір бөлігі; 2) қабырғаның бір бөлігін немесе үйдің ішкі төбесін әсемдеу мақсатымен салынған кескіндемелік туынды. Ол пайдаланған материалына (ағаш, металл, қыш, тас, әйнек, мата, т.б.) қарай әшекейленеді. Қазақ жерінде күмбезді құрылыстардың қабырғасын өрнекті кірпішпен өріп тұрғызу 11 ғасырдан белгілі. Мысалы, Бабажы қатын (11 ғ.), Қарахан (11 ғ.) және Айша Бибі (11 ғ.) мазарларындағы әшекей-өрнектер. Соңғы жылдары Панно жанрлық жағынан ерекше дамыды. Сәулетті қоғамдық ғимараттар мен үйлердің интерьерлері, экстерьерлері безендірілді.

			<p>2. Өзбайжан: duvar</p> <p>3. Қырғыз: панели</p> <p>4. Өзбек: mural</p> <p>5. Түрік: panel</p> <p>6. Ағылшын: mural</p> <p>7. Испан: mural</p> <p>8. Неміс: Wandbild</p> <p>9. Француз: murale</p>
268.	панславянизм	панславянизм	<p>1. (еж. грек. pan – «бәрі» +славянизм) – бірқатар саяси және әлеуметтік-экономикалық мәселелер кешенін шешу үшін славян халықтарының бірігуі қажеттілігін алға қоятын бірқатар шығыс-еуропалық елдердегі қоғамдық-саяси ой бағыты; мәдени және саяси ағым, этникалық негізінде, мәдени және тіл ортақтығының негізінде олардың саяси біріктіру қажеттілігі туралы идеялар айтылған славян халықтарында таралған идеология.</p> <p>2. Өзбайжан: Pan-Slavizm</p> <p>3. Қырғыз: panslavyanizm</p> <p>4. Өзбек: PAN-Slavizm</p> <p>5. Түрік: panslavyanizm</p> <p>6. Ағылшын: Pan-Slavism</p> <p>7. Испан: Paneslavismo</p> <p>8. Неміс: Panslawismus</p> <p>9. Француз: Pan-slavisme</p>
269.	пантеизм	пантеизм	<p>1. (гр. pan – «бәрі», tcheos – «құдай») – Құдай мен әлем біртұтас деп танитын, құдіретті табиғатпен бірлікте қарастыратын философиялық <i>ілім</i>; Құдай барлығы деген ілім; бар ғаламды, табиғатты дәріптеу ілімі.</p> <p>2. Өзбайжан: panteizm</p> <p>3. Қырғыз: монизм</p> <p>4. Өзбек: panteizm</p> <p>5. Түрік: panteizm</p> <p>6. Ағылшын: pantheism</p> <p>7. Испан: panteísmo</p> <p>8. Неміс: Pantheismus</p> <p>9. Француз: panthéisme</p>
270.	пантеон	пантеон, сағана	<p>1. (лат. <i>Pantheon</i>, гр. <i>pantheon</i> – «барлық құдайларға арналған орын») -</p> <p>1) елдің аса көрнекті адамдарының қабірі, мазары (Римде, Парижде және басқа елдерде);</p> <p>2) барлық құдайлардың ежелгі грек және ежелгі рим сарайы.</p> <p>2. Өзбайжан: pantheon</p> <p>3. Қырғыз: Pantheon</p>

			<p>4. Өзбек: panteon 5. Түрік: panteon 6. Ағылшын: pantheon 7. Испан: panteon 8. Неміс: Pantheon 9. Француз: panthéon</p>
271.	пантюркизм	пантүркизм	<p>1. (еж. грек. pan – «бәрі» +түркизм) – түркі халықтарын бірлікке, өзара байланыстарын нығайтуға үндейтін қоғамдық-саяси ағым; XX ғ. басында саяси доктриналардың және саяси көзқарастардың жүйесінде пайда болған діни-саяси идеология. Түркі тілді халықтардың бір мемлекетке Түркияның камкорлығымен «ұлы Тұран» мемлекеті болып бірігуін мақсат ететін көзқарастар мен саяси доктриналар жүйесі. 2. Әзербайжан: Pan-türkizm 3. Қырғыз: Pan-Turkizm 4. Өзбек: PAN-Turkizm 5. Түрік: Pan-Türkizm 6. Ағылшын: Pan-Turkism 7. Испан: Pan-Turkismo 8. Неміс: Pan-Turkismus 9. Француз: Pankurkisme</p>
272.	парахронизм	парахронизм	<p>1. (грек., para және chronos – «уақыт»). Оқиға ақиқатында орын алғанмен салыстырғанда, кейінгі кезеңге жатады деп ұйғаратын хронологиялық қате. 2. Әзербайжан: parakronizm 3. Қырғыз: parachronism 4. Өзбек: paraxronizm 5. Түрік: kronolojik hata 6. Ағылшын: parachronism 7. Испан: paracronismo 8. Неміс: Parachronismus 9. Француз: parachronisme</p>
273.	парсизм	парсизм	<p>1. Зороастра ілімі және қазіргі парсылардың соған негізделген дуалистік діні, олар бір жағынан, жарық пен жақсылықтың (ормузд) және екінші жағынан, зұлымдық пен зұматтың (ариман) күресін білдіреді. 2. Әзербайжан: parsizm 3. Қырғыз: Parseeism 4. Өзбек: parsizm 5. Түрік: Parseeism 6. Ағылшын: parsism 7. Испан: parsismo 8. Неміс: Parsismus 9. Француз: parsisme</p>

274.	парсуна	парсуна	<p>1. (бұрмаланған лат. persona – «жеке тұлға», «кісі») – Орыс патшалығындағы портреттің бұрынғы «қарапайым» жанры, оның кескіндеме құралдары икон жазуына тәуелді болатын.</p> <p>2. Өзербайжан: Parsuna</p> <p>3. Қырғыз: parsuna</p> <p>4. Өзбек: Parsuna</p> <p>5. Түрік: parsuna</p> <p>6. Ағылшын: Parsuna</p> <p>7. Испан: Parsuna</p> <p>8. Неміс: Parsuna</p> <p>9. Француз: Parsuna</p>
275.	партии коммунистические	коммунистік партиялар	<p>1. (франц. <i>partie</i>, лат. <i>partīta</i>, <i>partīre</i> – «бөлу» және франц. <i>communisme</i> – «коммунизм», әрі қарай <i>commun</i> – «ортақ», әрі қарай лат. <i>communis</i> – «жалпы», <i>cum</i> (нұсқалары: <i>co-</i>, <i>com-</i>, <i>con-</i>) «бірге» + <i>mūnus</i> «міндет, қызмет») — әлемнің бірқатар елдерінде құрылған марксшіл саяси ұйымдардың ортақ атауы. Коммунистік партиялар жалдамалы жұмысшылардың негізгі тапқа айнала бастауына және коммунистік дүниетанымның идеологиялық тұрғыдан негізделуіне байланысты 19 ғасырдың ортасында пайда болды.</p> <p>2. Өзербайжан: Kommunist partiyalar</p> <p>3. Қырғыз: коммунисттик партиясы</p> <p>4. Өзбек: Kommunistik partiyalar</p> <p>5. Түрік: Komünist partiler</p> <p>6. Ағылшын: Communist parties</p> <p>7. Испан: Partidos comunistas</p> <p>8. Неміс: Kommunistische Parteien</p> <p>9. Француз: Partis communistes</p>
276.	партикуляризация	саяси бейтараптану	<p>1. (лат. particularis – «жеке, жекеменшік», әрі қарай <i>particula</i> – «бөлшек, бөлік», кішір. <i>pars</i> – «бөлік» (ұқс. <i>portio</i> «үлесім», еж. индоевр. *<i>per</i>-«бөліп беру») – партикуляризмге ұмтылыс жасау.</p> <p>2. Өзербайжан: özəlləşdirmə</p> <p>3. Қырғыз: particularization</p> <p>4. Өзбек: xususiyashtirish</p> <p>5. Түрік: parçacıklaşması</p> <p>6. Ағылшын: particularization</p> <p>7. Испан: particularización</p> <p>8. Неміс: Besonderheit</p> <p>9. Француз: particularisation</p>
277.	партикуляризм	саяси бейтараптық	<p>1. (лат. particula – «орташа бөлік», лат. particularis – «ішінара») – жеке сәттерге, жекелікке ұмтылу, Партикуляризм әртүрлі салада кездеседі.</p> <p>2. Өзербайжан: özəllik</p> <p>3. Қырғыз: particularism</p>

			<p>4. Өзбек: aniqlik</p> <p>5. Түрік: particularism</p> <p>6. Ағылшын: particularism</p> <p>7. Испан: particularismo</p> <p>8. Неміс: Partikularismus</p> <p>9. Француз: particularisme</p>
278.	партия аграрная	аграрлық партия	<p>1. (нем. agrar «аграрлық», әрі қарай франц. agraire «аграрлық», әрі қарай лат. agrarius – «жер, аграрлық», әрі қарай лат. ager «жер, дала, егін», еж. индоевр.*ag'r- «дана») – қоғамдық-саяси ұйым. Құрылтай съезі 1999 жылы 6 қаңтарда Астана қаласында өтті. Съезде партия жарғысы мен бағдарламасы қабылданды, төрағасы болып Р.Мадинов сайланды. 1999 жылғы 16 наурызда Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде тіркелген. Партия ауыл тұрғындары мен аграрлық сала жұмысшыларының әлеуметтік, мәдени, азаматтық, саяси, экономикалық құқықтары мен мүдделерін қорғау, Қазақстан мемлекеттігін нығайтуға ықпал жасауды мақсат етеді. Қазақстан аграрлық партиясын негізінен ауылшаруашылығы еңбекшілері, фермерлер, жеке қожалықтар, ауылдық кооперативтер мен бірлестіктер құрайды.</p> <p>2. Әзербайжан: aqrar tərəf</p> <p>3. Қырғыз: агрардык партия</p> <p>4. Өзбек: agrar partiya</p> <p>5. Түрік: tarım partisi</p> <p>6. Ағылшын: agrarian party</p> <p>7. Испан: partido agrario</p> <p>8. Неміс: agrarische Partei</p> <p>9. Француз: fête agraire</p>
279.	партия политическая	саяси партия	<p>1. (лат. particularis – «жеке, жекеменшік», әрі қарай particula – «бөлшек, бөлік», кішір. pars – «бөлік» (ұқс. portio «үлесім», еж. индоевр.*per- «бөліп беру» және грек. Politike – мемлекеттік басқару өнері) – мемлекеттік билікті қолға алуға немесе билік жүргізуге қатынасуға бағытталған, ортақ мүдде, бір идеология негізінде құрылған адамдардың ерікті одағы; қандай да бір таптың немесе оның қабатының мүдделерін көрсететін, белсенді және ұйымдастырылған бөлігі.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi partiya</p> <p>3. Қырғыз: тараптар саясий</p> <p>4. Өзбек: siyosiy partiya</p> <p>5. Түрік: siyasi parti</p> <p>6. Ағылшын: political party</p> <p>7. Испан: partido politico</p>

			8. Неміс: politische Partei 9. Француз: parti politique
280.	пассеизм	пассеизм	1. (фр. passé – «өткен») – ХХ ғасырдың басында өнердегі бағыттың шартты белгісі. Пассеизм өткен, болып кеткен дүниеге әуестікті, қазіргі және болашақтағы дүниеге немқұрайлықты (өшпенділікті немесе сенімсіздікті) білдіреді. 2. Әзербайжан: 3. Қырғыз: 4. Өзбек: 5. Түрік: 6. Ағылшын: 7. Испан: 8. Неміс: 9. Француз:
281.	пассия	пассия, ғашық	1. (лат. <i>passio</i> , <i>pati</i> – (қайғыру). 1) шіркеу қызметкерінің салты, ол Құдайдың әуестіктері туралы евангелиені оқудан тұрады және оңтүстік-батыс өңірінің шіркеулерінде іске асырылады. 2) қайғыру, сезімталдық, әуестік, күшті сезім, сондай-ақ құмарлықтың мәні. 2. Әзербайжан: <i>passizm</i> 3. Қырғыз: <i>passism</i> 4. Өзбек: <i>passizm</i> 5. Түрік: <i>passism</i> 6. Ағылшын: <i>passism</i> 7. Испан: <i>passismo</i> 8. Неміс: <i>Passismus</i> 9. Француз: <i>passisme</i>
282.	пасха	пасха	1. (гр. πάσχα ; ивр. פסח – <i>pesach</i> – мағынасы «өтіп кету»), христиандық бойынша Христостың қайта тірілуінің нұрлы мейрамы (орыс. <i>Светлое Христово Воскресение</i>) – христиан дінінің ежелгі әрі ең маңызды мейрамы, Христостың өліп, қайта тірілуінің құрметіне тойланады. Христиан діні бойынша, Иса Мәсіх пайғамбардың «Христос» деген лауазымы бар, ол Құтқарушы және Құдайдың Ұлы. 2. Әзербайжан: <i>Pasxa</i> 3. Қырғыз: <i>пасха</i> 4. Өзбек: <i>Fisih</i> 5. Түрік: <i>Paskalya</i> 6. Ағылшын: <i>Easter</i> 7. Испан: <i>Pascua</i> 8. Неміс: <i>Ostern</i> 9. Француз: <i>Pâques</i>
283.	патент консульский	консулдық патент	1. (лат. <i>patens</i> (-entis) – «ашық, айқын»), әрі қарай <i>patēre</i> – «ашық, қолжетімді болу» (еж. индоевр.

			<p>*pet- «ашу») – консулдың тағайындалуын және уәкілеттілігін куәландыратын құжат. Танысатын мемлекетке беріледі және дипломатиялық арналар бойынша өзі келген елдің сыртқы істер министрлігіне жол тартады, ол консулға консулдық экзекватура беріледі.</p> <p>Консулдық патентте консулдың есімі, оның дәрежесі, қызметі, консулдық округі және консулдың орналасқан жері жазылады.</p> <p>2. Әзербайжан: konsulluq patent</p> <p>3. Қырғыз: патент консулдук</p> <p>4. Өзбек: konsullik patenti</p> <p>5. Түрік: konsoloslu patent</p> <p>6. Ағылшын: consular patent</p> <p>7. Испан: patente consular</p> <p>8. Неміс: konsularisches Patent</p> <p>9. Француз: brevet consulaire</p>
284.	патернализм	патернализм, көкешілдік	<p>1. (лат. paternus – «әкелі, отандық») – фирма деңгейіндегі әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу нысаны; кәсіпкерлердің өз жұмыскерлеріне көрсететін қамқорлығы мен қайырымдылығында байқалатын еңбек қатынасы аумағындағы идеология және әлеуметтік тәжірибе. Ол жұмыс берушілердің білікті кадрларды тарту және орнықтыру, өнімділікті арттыру, моральдық-психологиялық ахуалды жақсарту мақсатымен қызметкерлерге еңбек заңнамасында және ұжымдық шартта көзделген игіліктерден тыс қосымша игіліктер (жеңілдіктер, төлемақылар, еңбек, демалыс жағдайын жақсарту, т.с.с.) берудегі бастамасын көрсетеді. Бұл қызметкерлер тарапынан фирмаға деген адалдықты, ортақ мүдделер үшін ынтымақтаса білуді және тілектестікті дамытады.</p> <p>2. Әзербайжан: paternalizm</p> <p>3. Қырғыз: камкордук</p> <p>4. Өзбек: paternalizm</p> <p>5. Түрік: baba gibi davranış</p> <p>6. Ағылшын: paternalism</p> <p>7. Испан: paternalismo</p> <p>8. Неміс: Paternalismus</p> <p>9. Француз: paternalisme</p>
285.	патриархальное рабство	патриархалды құлдық	<p>1. (сөзбе-сөз: әкенің билігі, грек. πατήρ — «әке» және ἀρχή — «үстемдік, бастау, билік») – құлдың бастапқы формасы. Патриархалды отбасының табиғи шаруашылық шеңберінде шектелген, оның құрамындағы құлдар өте ауыр</p>

			<p>жұмыстарды жасаған.</p> <p>2. Өзбайжан: patriarchal köləlik</p> <p>3. Қырғыз: патриархалдык кулчулук</p> <p>4. Өзбек: patriarchal qullik</p> <p>5. Түрік: ataerkil kölelik</p> <p>6. Ағылшын: patriarchal slavery</p> <p>7. Испан: esclavitud patriarcal</p> <p>8. Неміс: Patriarchalische Sklaverei</p> <p>9. Француз: l'esclavage patriarcal</p>
286.	патриархальное хозяйство	патриархалды шаруашылық	<p>1. (сөзбе-сөз: әкенің билігі, грек. πατήρ — «әке» және ἀρχή — «үстемдік, бастау, билік») – жабайы егіншілік немесе көшпелілердің мал бағу шаруашылығы.</p> <p>2. Өзбайжан: patriarchal iqtisadiyyat</p> <p>3. Қырғыз: патриархалдык экономика</p> <p>4. Өзбек: patriarchal iqtisodiyot</p> <p>5. Түрік: ataerkil ekonomi</p> <p>6. Ағылшын: patriarchal economy</p> <p>7. Испан: economia patriarcal</p> <p>8. Неміс: patriarchalische Wirtschaft</p> <p>9. Француз: économie patriarcale</p>
287.	патристика	патристика	<p>1. (лат. pater – «әке») – I-VIII ғғ. Христиандық ілім, христиандық дін догматтарын сақтайтын «шіркеу әкелерінің» апологетикасы Патристика кейінгі антикалық және орта ғасырлық қоғамның эстетикасының құрылуына үлкен үлес қосты.</p> <p>2. Өзбайжан: patristik</p> <p>3. Қырғыз: patristics</p> <p>4. Өзбек: patriarchal</p> <p>5. Түрік: Patristics</p> <p>6. Ағылшын: patristic</p> <p>7. Испан: patristico</p> <p>8. Неміс: patristisch</p> <p>9. Француз: patristique</p>
288.	патрология	патрология	<p>1. (грек. πατήρ — «әке» + грек. λόγος – «ғылым, ілім») – Шіркеу әкелері туралы ілім.</p> <p>2. Өзбайжан:</p> <p>3. Қырғыз:</p> <p>4. Өзбек:</p> <p>5. Түрік:</p> <p>6. Ағылшын:</p> <p>7. Испан:</p> <p>8. Неміс:</p> <p>9. Француз:</p>
289.	пауперизм	пауперизм	<p>1. (лат. pauper – «кедей») - қоғамның, мемлекет халқының басым немесе біраз бөлігінің әлеуметтік-экономикалық жағдайының мүшкіл кедейлік халде болуы. Бұл жағдай көбіне бұрын отар болған, артта</p>

			<p>қалған дамушы елдерге тән құбылыс.</p> <p>2. Өзербайжан: pauperism</p> <p>3. Қырғыз: pauperism</p> <p>4. Өзбек: pauperism</p> <p>5. Түрік: fakirlik</p> <p>6. Ағылшын: pauperism</p> <p>7. Испан: pauperismo</p> <p>8. Неміс: Pauperismus</p> <p>9. Француз: paupérisme</p>
290.	пацифизм	пацифизм	<p>1. (лат. pacíficus — «татуластыру, тыныштық орнату») — бейбітшілікті жақтайтын, зорлық-зомбылықты жоюға бағытталған идеология. Пацифисттік қозғалыс, бейбітшілік үшін қозғалыс соғыс пен озбырлыққа қарсы бейбіт құралдармен әрекет ететін антисоғыстық қоғамдық қозғалыс болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: pasifizm</p> <p>3. Қырғыз: Pacifism</p> <p>4. Өзбек: patsifizm</p> <p>5. Түрік: barışseverlik</p> <p>6. Ағылшын: pacifism</p> <p>7. Испан: pacifismo</p> <p>8. Неміс: Pazifismus</p> <p>9. Француз: pacifisme</p>
291.	педантизм	педантизм, мұқиятшылық	<p>1. (<u>фр. pedant, итал. pedante</u> – «бастапқы ұстаз, оқытушы») - татымсыз, ресми талаптарды орындаудағы тым мұқияттылық, дәлдік, мейлінше каталдық, ресмилік; белгіленген нормалар мен ережелерге соқыр бойсыну, жазғанынан танбау.</p> <p>2. Өзербайжан: pedantri</p> <p>3. Қырғыз: pedantry</p> <p>4. Өзбек: pedantriya</p> <p>5. Түрік: bilgiçlik taslama</p> <p>6. Ағылшын: pedantry</p> <p>7. Испан: pedantería</p> <p>8. Неміс: Pedanterie</p> <p>9. Француз: pédantisme</p>
292.	период застойный	тоқырау кезеңі	<p>1. насихаттау-әдеби клише, КСРО тарихындағы кезеңді белгілеу үшін қолданылады, оған билік басына Л.И.Брежневтің келуінен бастап (1964) КОКП XXVII съезіне (1986 ж., ақпан) дейінгі «социализмнің дамуы» деп аталатын екі он жылдықты қамтиды.</p> <p>2. Өзербайжан: durğun dövr</p> <p>3. Қырғыз: сенек мезгил</p> <p>4. Өзбек: turg'un davr</p> <p>5. Түрік: durgun dönem</p> <p>6. Ағылшын: stagnant period</p>

			<p>7. Испан: periodo estancado</p> <p>8. Неміс: stagnierende Periode</p> <p>9. Француз: période stagnante</p>
293.	перипатетизм	перипатетизм	<p>1. (грек. peripateo - «серуендеу») – Аристотель философиясының ізбасарлары. Аристотель өзінің тыңдаушыларымен лицей бағында серуендеп жүріп сабақ беріп, пікір алысуды әдетке айналдырған. Осыған байланысты оларды Перипатеттер мектебі деп атаған. Перипатетизм бағытын бірнеше кезеңге бөлуге болады.</p> <p>2. Әзербайжан: peripatetikizm</p> <p>3. Қырғыз: peripatetism</p> <p>4. Өзбек: peripatetikizm</p> <p>5. Түрік: peripatetism</p> <p>6. Ағылшын: peripateticism</p> <p>7. Испан: peripatetismo</p> <p>8. Неміс: Peripatetik</p> <p>9. Француз: péripatétisme</p>
294.	перипатетики	перипатетиктер	<p>1. (еж. грек. <i>περί-πατέω</i> — «айнала өту, шеңбермен жүргізу»; еж. грек. <i>περί</i> «қасында, айналасында» + еж. грек. <i>πατέϊν</i> «жүру») — Аристотельдің оқушылары мен ізбасарлары, оның философиялық мектебі. Б.э. дейінгі 335/334 жж. негізі қаланған.</p> <p>2. Әзербайжан: peripatetika</p> <p>3. Қырғыз: Peripatetics</p> <p>4. Өзбек: peripatetika</p> <p>5. Түрік: göçebe</p> <p>6. Ағылшын: peripatetics</p> <p>7. Испан: peripatéticos</p> <p>8. Неміс: Peripatetik</p> <p>9. Француз: péripatétique</p>
295.	перипетия	тосын өзгеріс, күтпеген жағдай	<p>1. (грек. <i>περιπέτεια</i>) – жұмыс барысында сәттіліктің кенеттен жоғалуы, антикалық мифологияда құдайлардың қаһармандардың шамадан тыс, өз-өзіне сенімді басқару тәртібіне жасаған іс-әрекеті. Әрі қарай құдайдан есесін алуға немезиске (еж. грек. <i>Νέμεσις</i>) әкеп соғады.</p> <p>2. Әзербайжан: peripetia</p> <p>3. Қырғыз: peripeteia</p> <p>4. Өзбек: peripetia</p> <p>5. Түрік: peripeteia</p> <p>6. Ағылшын: peripeteia</p> <p>7. Испан: peripetia</p> <p>8. Неміс: Peripetien</p> <p>9. Француз: périπέtie</p>
296.	пертурбация	ауыс-түйіс, ауытқу	<p>1. Күрт өзгеру, қандай да бір қарапайым іс барысында қиындықтың туындауы, бұзылушылықтың орын алуы, астаң-кестеңі</p>

			<p>шығуы.</p> <p>2. Өзербайжан: tənəzzül</p> <p>3. Қырғыз: сунуудан чыгып</p> <p>4. Өзбек: nosozlik</p> <p>5. Түрік: tedirginlik</p> <p>6. Ағылшын: perturbation</p> <p>7. Испан: perturbación</p> <p>8. Неміс: Störung</p> <p>9. Француз: perturbation</p>
297.	перун	перун	<p>1. – найзағай құдайы, Сварогтың ұлы. Ол екінші шеңбердің славяндық пантеонында көшбасшы орындардың бірін иеленген. Уақыт өте келе Перун князьдің қамқоршысына айналды. ... Идолдар көбіне еменнен жасалған, бұл күшті ағаш Перунның символы болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: perun</p> <p>3. Қырғыз: Perun</p> <p>4. Өзбек: Perun</p> <p>5. Түрік: Perun</p> <p>6. Ағылшын: perun</p> <p>7. Испан: perun</p> <p>8. Неміс: Perun</p> <p>9. Француз: perun</p>
298.	перфекцио низм	перфекцио низм	<p>1. (фр. <i>perfection</i> — «жетілдіру») — жеке және басқа да адамдардың өзін жетілдіруі адамның қол жеткізуге тырысатын мақсаты болу керек деген наным.</p> <p>2. Өзербайжан: mükəmməllik</p> <p>3. Қырғыз: таасир этеби?</p> <p>4. Өзбек: mukammallikni</p> <p>5. Түрік: mükemmeliyetçilik</p> <p>6. Ағылшын: perfectionism</p> <p>7. Испан: perfeccionismo</p> <p>8. Неміс: Perfektionismus</p> <p>9. Француз: perfectionnisme</p>
299.	перформенс	перформенс	<p>1. (ағылш. <i>Performance</i> – «орындау көрсету, өнер көрсету») – туынды белгілі бір жердегі және белгілі бір уақыттағы суретшінің немесе топтың іс-әрекетін құрайтын заманауи өнер формасы.</p> <p>2. Өзербайжан: performans</p> <p>3. Қырғыз: аткаруу</p> <p>4. Өзбек: ishlash</p> <p>5. Түрік: performans</p> <p>6. Ағылшын: performance</p> <p>7. Испан: rendimiento</p> <p>8. Неміс: Leistung</p> <p>9. Француз: la performance</p>
300.	пессимизм	пессимизм,	<p>1. (лат. <i>pessimus</i> - ең жаманы) - жағымсыз, күмәнді</p>

		үмітсіздік	<p>тұрғыда дүниені қабылдау түрі; оптимизмге қарама-қарсы. Қарапайым түсінікте - жабыққан көңіл-күй, шынайылықтың тек жағымсыз жақтарын көруге бейімділік, шарасыздық күйі, өмірдің мәнсіздігін сезіну, сәтсіздіктерді тым ауыр, күйзеліспен қабылдау. Философиялық түсінікте пессимистік дүниетаным әлемде қайғы-қасіреттің басымдығына, әділетсіздік үстемдігіне, тарихи процестің мақсатсыздығына меңзейді.</p> <p>2. Өзбайжан: pessimizm</p> <p>3. Қырғыз: пессимисттик</p> <p>4. Өзбек: noumidlik</p> <p>5. Түрік: kötümserlik</p> <p>6. Ағылшын: pessimism</p> <p>7. Испан: pesimismo</p> <p>8. Неміс: Pessimismus</p> <p>9. Француз: pessimisme</p>
301.	пиетизм	пиетизм	<p>1. (латын тілінен аударғанда – «тақуалылық») - XVII ғ. неміс бюргерствосының дәулетті бөлігі арасында пайда болған және қарсы бағытталған діни ағым. Ырымдық дінді жоққа шығарып, өмір қуаныштарынан бас тартуды талап еткен және тақуалылық пен өнегелілік өзін-өзі жетілдіруді уағыздаған. XVII—XVIII ғғ. басындағы педагогиканың дамуына үлкен әсерін тигізген. Пиетизм педагогикасының алғышарты туа біткен адамның күнәшілдігі туралы христиандық ілім болған. Осы күнәшілдіктен арылудың басты құралы - тәрбие болған. Пиетистердің педагогикалық көзқарастарына тән ерекшеліктері: діни тәрбиеге баса назар аудару, мектепте қатаң тәртіп, бірақ шектен тыс жаза түрлерін қолданбау, балалардың тілектері мен бейімдерін басып-жаншу. Басшылары Франке болған педагог-пиетистердің зор еңбегі - олардың Германияда бірінші болып мектепте оң білім беру керектігі туралы сұрақты көтеріп, оқу жоспарына қолөнерді енгізу арқылы оқытуды белсендірек және көрнектірек жасағандары болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: pietizm</p> <p>3. Қырғыз: пиетизмдин</p> <p>4. Өзбек: pietizm</p> <p>5. Түрік: aşım dindarlık</p> <p>6. Ағылшын: pietism</p> <p>7. Испан: pietismo</p> <p>8. Неміс: Pietismus</p>

			9. Француз: piétisme
302.	пирронизм	пирронизм	<p>1. – б.э. дейінгі I ғасырда негізі қаланған философиялық мектеп. Энесидемнің айтуынша, б.э. дейінгі II ғасырдың басында немесе III ғасырдың басында оны Секст Эмпирика баяндаған екен. Антикалық скептицизмнің негізін қалаған, десе де ілім мен философиялық мектептің арасындағы байланыс анық емес. XVII ғасырда (б.э. дейінгі IV-III ғғ. ежелгі грек философы) дамыған.</p> <p>2. Әзербайжан: pirronizm</p> <p>3. Қырғыз: Pyrrhonism</p> <p>4. Өзбек: pirronizm</p> <p>5. Түрік: pyrrhonism</p> <p>6. Ағылшын: pyrronism</p> <p>7. Испан: pirronismo</p> <p>8. Неміс: Pyrronismus</p> <p>9. Француз: pyrronisme</p>
303.	планетарная система	жаһандық жүйе	<p>1. (еж. грек. πλανήτης – «адасқан», әрі қарай πλανάω - «адасу» және еж. грек. σύστημα – «кұрастырылған; құрастыру», әрі қарай σύν (нұсқасы: σύμ; бастапқыда ξύν) «бірге» + ἵστημι «қою», әрі қарай еж. индоевр. sta-«тұру») — жұлдыздар мен әртүрлі жұлдыз сияқты емес (планеталар және олардың жерсеріктері, карликті ғаламшарлар және олардың жерсеріктері, астероидтар, метеороидтер, кометалар және массаның жалпы орталығында ұшып жүрген ғарыштық тозаңнан тұратын) астрономиялық нысандардың жүйесі. Жұлдыздардың тұйық орбитасы және олардың ғаламшар жүйесі бар жұлдыздармен аздап гравитациялық тұрғыдан байланысы жұлдыздар жүйесін құрайды.</p> <p>2. Әзербайжан: planetar sistem</p> <p>3. Қырғыз: планета системасы</p> <p>4. Өзбек: sayyora tizimi</p> <p>5. Түрік: gezegen sistemi</p> <p>6. Ағылшын: planetary system</p> <p>7. Испан: sistema planetario</p> <p>8. Неміс: Planetensystem</p> <p>9. Француз: système planétaire</p>

304.	планетарное сознание	жаһандық сана	<p>1. (еж. грек. <i>πλανήτης</i> – «адасқан», әрі қарай <i>πλανάω</i> - «адасу») – адам санасының немесе рухани дамуының бүкіл моделінің негізін қалайтын нәрсе болып табылады. Жер бетінде өмір сүретін әрбір адамның көп жылдар бойы санасы сол сатымен көтерілетін баспалдақ.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>planetar sistem</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>планета системасы</i></p> <p>4. Өзбек: <i>sauyora tizimi</i></p> <p>5. Түрік: <i>gezegen sistemi</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>planetary system</i></p> <p>7. Испан: <i>sistema planetario</i></p> <p>8. Неміс: <i>Planetensystem</i></p> <p>9. Француз: <i>système planétaire</i></p>
Заңтану саласы терминдері			
305.	агенда	агенда	<p>1. Агенда – ағыл. <i>agenda</i> – күн тәртібі. Кеңесте, іскерлік кездесуде талқылануға тиісті мәселелердің тізбесі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>agenta</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>күн тартиби</i></p> <p>4. Өзбек: <i>agenti</i></p> <p>5. Түрік: <i>gündem</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>agenda</i></p> <p>7. Испан: <i>agenda</i></p> <p>8. Неміс: <i>agenda</i></p> <p>9. Француз: <i>agenda</i></p>
306.	адвайзер	адвайзер	<p>1. Адвайзер – (ағыл. <i>adviser</i>) – кеңесші, кеңес беруші.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>məsləhətçi</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>адвайзер</i></p> <p>4. Өзбек: <i>maslahatchi</i></p> <p>5. Түрік: <i>advayzera</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>advizer</i></p> <p>7. Испан: <i>adviser</i></p> <p>8. Неміс: <i>advizer</i></p> <p>9. Француз: <i>advizer</i></p>
307.	аккреция	аккреция	<p>1. Аккреция – лат. <i>accretio</i> – өсім, көбею, ұлғаю. Халықаралық құқықта: мемлекет аумағының жаңадан түзілген құрлық бөліктерімен табиғи ұлғаюы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>accretion</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>кобойоо</i></p> <p>4. Өзбек: <i>o'sish</i></p> <p>5. Түрік: <i>büyüme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>accretion</i></p> <p>7. Испан: <i>acreción</i></p> <p>8. Неміс: <i>akkretion</i></p>

			9. Француз: <i>accrétion</i>
308.	алеаторный договор	алеаторлық шарт	<p>1. Алеаторный – лат. <i>alea</i> – тар мағынада: ойын сүйегі; кең мағынада: жеребе.</p> <p>Азаматтық құқықта: орындалуы тараптарға шарт жасасқан кезде белгісіз жағдайларға байланысты болатын тәуекелді шарттар.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>aleator tələbləgi</i></p> <p>3. Қырғыз: байкабастык келишимдер</p> <p>4. Өзбек: <i>aleatr treatiyalari</i></p> <p>5. Түрік: <i>aleator tedavileri</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>aleatoric agreement</i></p> <p>7. Испан: <i>tratado de aleatoria</i></p> <p>8. Неміс: <i>aleatorischer vertrag</i></p> <p>9. Француз: <i>traité d & apos; aleator</i></p>
309.	альтернат	альтернат	<p>1. Альтернат – лат. <i>alter</i> – екеуінің біреуі.</p> <p>Халықаралық құқықта: халықаралық келісімнің белгілі бір уағдаласушы тарапқа арналған данасында бірінші орында оның атауы, уәкілетті тұлғалардың қолтаңбалары, мөр және шарт мәтіні орналасады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>alternate</i></p> <p>3. Қырғыз: альтернат</p> <p>4. Өзбек: <i>alternat</i></p> <p>5. Түрік: <i>alternat</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>alternate</i></p> <p>7. Испан: <i>alternativa</i></p> <p>8. Неміс: <i>alternat</i></p> <p>9. Француз: <i>alternat</i></p>
310.	ангария	ангария	<p>1. Ангария – грек. <i>angareia</i>.</p> <p>Халықаралық құқықта: соғысып жатқан тараптардың бірінің аумағында орналасқан, бейтарап мемлекеттерге тиесілі кемелерді және басқа да көлік құралдарын (темір жолдардың жылжымалы құрамын қоса алғанда) осы тараптың әскери мақсатта пайдалануы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>angarya</i></p> <p>3. Қырғыз: ангария</p> <p>4. Өзбек: <i>angariya</i></p> <p>5. Түрік: <i>hangar</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>angaria</i></p> <p>7. Испан: <i>angaria</i></p> <p>8. Неміс: <i>angaria</i></p> <p>9. Француз: <i>angarie</i></p>
311.	анклав	анклав	<p>1. Анклав – лат. <i>inclavo</i> – кілпен жабамын, құлыптап тастаймын.</p> <p>Бір мемлекет аумағының басқа немесе бірнеше мемлекеттің құрлық аумағымен толықтай қоршалған бөлігі.</p>

			<p>2. Өзбайжан: həlli</p> <p>3. Қырғыз: баткен</p> <p>4. Өзбек: kiritish</p> <p>5. Түрік: enclave</p> <p>6. Ағылшын: enclave</p> <p>7. Испан: enclave</p> <p>8. Неміс: enklave</p> <p>9. Француз: enclave</p>
312.	апартеид	апартеид	<p>1. Апартеид – ағылшын. apartheid – бөлек өмір сүру, бөлу, оқшаулау. Адамзатқа қарсы бағытталған халықаралық қылмыс; нәсілдік сегрегациялау, кемсіту және қорлау саясаты.</p> <p>2. Өзбайжан: apartheid</p> <p>3. Қырғыз: апартеид</p> <p>4. Өзбек: apartheid</p> <p>5. Түрік: ırk ayırımı</p> <p>6. Ағылшын: apartheid</p> <p>7. Испан: apartheid</p> <p>8. Неміс: apartheid</p> <p>9. Француз: apartheid</p>
313.	аттестационн о-лицензионная комиссия	аттестациялы қ-лицензиялық комиссия	<p>1. Аттестация, аттестаттау – фр. attestation, лат. attestatio – куәлік, растау. Лицензия - лат. licentia - бостандық, құқық. Комиссия - лат. commissio – тапсырма. Аудиторларды аттестаттау және аудиторлық қызметке лицензия беру үшін құрылған алқалы орган. Комиссия берген аттестаттар мен лицензиялар жалпы аудитті, биржалар мен инвестициялық институттардың аудитін жүзеге асыруға құқық береді.</p> <p>2. Өзбайжан: sertifikatlaşdırma və lisenziyalaşdırma komissiyasi</p> <p>3. Қырғыз: тастыктоочу жана комиссия</p> <p>4. Өзбек: sertifikatlashtirish va litsenziya berish bo'yicha komissiya</p> <p>5. Түрік: sertifika ve lisans komisyonu</p> <p>6. Ағылшын: certification and licensing commission</p> <p>7. Испан: comisión de certificación y licencia</p> <p>8. Неміс: zertifizierungs-und Lizenzkommission</p> <p>9. Француз: commission de certification et de licence</p>
314.	баллистика	баллистика	<p>1. Баллистика – лат. ballistica, ballista «баллиста, тас ататын әскери мәшине» Қаруды пайдаланумен (сақталумен, сатумен, жасаумен және қолда ұстаумен байланысты қылмыстарды тергейтін криминалистиканың бір саласы.</p> <p>2. Өзбайжан: balistik</p>

			<p>3. Қырғыз: баллистика</p> <p>4. Өзбек: balistik</p> <p>5. Түрік: balistik</p> <p>6. Ағылшын: ballistics</p> <p>7. Испан: balística</p> <p>8. Неміс: ballistik</p> <p>9. Француз: balistique</p>
315.	беспартийное правитель ство	партиясыз үкімет	<p>1. Саяси партиялардың өкілдігі қағидатына емес, қатаң түрде кәсіби немесе өзге де партиялық емес қағидатқа негізделген үкімет.</p> <p>2. Әзербайжан: iddia edilmiş hökumət</p> <p>3. Қырғыз: партиялық эмес өкмөт</p> <p>4. Өзбек: nomidagi hukumat</p> <p>5. Түрік: bütünlü hükümet</p> <p>6. Ағылшын: non-partisan government</p> <p>7. Испан: gobierno no partidista</p> <p>8. Неміс: überparteiliche regierung</p> <p>9. Француз: gouvernement non partisan</p>
316.	биоцид	биоцид	<p>1. <i>Биоцид</i> – гр. bios – өмір + лат. caedere – өлтіру Жалпы жоюға арналған қарумен адамдарды, тірі табиғатты қасақана және жалпы жоюды білдіретін және адамға, басқа тіршілік иелеріне қарсы бағытталған, адамзатқа қарсы халықаралық қылмыс.</p> <p>2. Әзербайжан: biyosit</p> <p>3. Қырғыз: биоцид</p> <p>4. Өзбек: biosit</p> <p>5. Түрік: biyosit</p> <p>6. Ағылшын: biocide</p> <p>7. Испан: biocida</p> <p>8. Неміс: biozid</p> <p>9. Француз: biocide</p>
317.	букингнот	букингнот	<p>1. Букингнот – ағылшын. booking note. Қатынас жолдарында жүкті теңіз арқылы тасымалдауға арналған келісімшарттың бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: buckinghot</p> <p>3. Қырғыз: букингнот</p> <p>4. Өзбек: buckinghot</p> <p>5. Түрік: bukingnot</p> <p>6. Ағылшын: buckingham</p> <p>7. Испан: buckingnot</p> <p>8. Неміс: buckingnot</p> <p>9. Француз: buckingnot</p>
318.	бургомистр	бургомистр	<p>1. Бургомистр – нем. Burgermeister. Бірқатар елдерде (ГФР, Бельгия, Нидерланд, Австрия) жергілікті басқару органдарының жоғары лауазымды тұлғасы; орталық үкіметтің өкілдері болып табылады, муниципалды қызметшілерді</p>

			<p>тағайындайды, ауыстырады, бюджеттің құралуы мен орындалуын қадағалайды.</p> <p>2. Өзербайжан: burgomister</p> <p>3. Қырғыз: бургомистр</p> <p>4. Өзбек: burgomister</p> <p>5. Түрік: belediye başkanı</p> <p>6. Ағылшын: burgomaster</p> <p>7. Испан: burgomaestre</p> <p>8. Неміс: bürgermeister</p> <p>9. Француз: bourgmestre</p>
319.	ведомство	ведомство	<p>1. Ведомство – орыс. «ведать» – хабардар болу. Шаруашылық және әлеуметтік-мәдени құрылыстың жекелеген салаларын басқаруға қажеттілік туындаған жағдайда құрылатын мемлекеттік орталық басқару органы.</p> <p>2. Өзербайжан: bölüm</p> <p>3. Қырғыз: ведомство</p> <p>4. Өзбек: kafedraning</p> <p>5. Түрік: ofis</p> <p>6. Ағылшын: department</p> <p>7. Испан: oficina</p> <p>8. Неміс: amt</p> <p>9. Француз: office</p>
320.	вексельное право	вексельдік құқық	<p>1. Вексель – нем. Wechsel.</p> <p>1) объективті мағынада: ұлттық вексельдік заңнама жүйесінен, сондай-ақ вексельдерді жасаумен және берумен байланысты туындайтын құқықтық қатынастарды реттейтін халықаралық актілерден тұратын құқықтық нормалар жиынтығы; 2) субъективті мағынада: вексельді заңды ұстаушы үшін туындайтын талап құқығы; 3) вексельдік құқықты, оның пайда болу тарихын, қалыптасуы мен дамуын, вексельге және вексельдік міндеттемедерге қатысты ғылыми көзқарастар жүйесін, бірқатар маңызды экономикалық категориялар мен ережелерді зерттейтін оқу пәні; 4) вексельдік құқық ғылымы.</p> <p>2. Өзербайжан: righteous law</p> <p>3. Қырғыз: алмашуу мыйзам</p> <p>4. Өзбек: haqiqiy qonun</p> <p>5. Түрік: sağlik hukuku</p> <p>6. Ағылшын: promissory note law</p> <p>7. Испан: derecho de pagarés</p> <p>8. Неміс: wechselrecht</p> <p>9. Француз: loi sur les billets à ordre</p>
321.	вексельный договор	вексельдік шарт	<p>1. Вексель – нем. Wechsel.</p> <p>1) бір тараптың екінші тараптап вексельді беруін талап етуін белгілейтін келісім; 2) вексельді белгілі</p>

			<p>бір негіздеме, қабылдау-тапсыру актілерінің суррогаттары бойынша беруді растайтын құжат.</p> <p>2. Өзбайжан: billable tələblər</p> <p>3. Қырғыз: карыздык аккорд</p> <p>4. Өзбек: billablik shartlari</p> <p>5. Түрік: billable treaties</p> <p>6. Ағылшын: promissory note agreement</p> <p>7. Испан: contrato de pagarés</p> <p>8. Неміс: wechselvertrag</p> <p>9. Француз: contrat de facture</p>
322.	вексельное обязательство	вексельдік міндеттеме	<p>1. Вексель – нем. Wechsel.</p> <p>Жай немеме аударымдық вексельден туындайтын азаматтық құқықтық қатынас.</p> <p>2. Өзбайжан: bilməz tələblər</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам долбоору милдеттери</p> <p>4. Өзбек: bill majburiyatlari</p> <p>5. Түрік: fatura yükümlülükleri</p> <p>6. Ағылшын: the promissory note obligation</p> <p>7. Испан: obligación de pagarés</p> <p>8. Неміс: wechselschuld</p> <p>9. Француз: obligation de change</p>
323.	вестинг	вестинг	<p>1. Вестинг – лат. vestis – «киім, көйлек».</p> <p>Жұмыскерлердің негізінен жұмыс берушілердің (мысалы, зейнетақы қоры) жарнасы есебінен құрылатын қорлардан әртүрлі төлемдер алу құқығы, осы ұйымда белгілі бір мерзім ішінде жұмыс істеген адамдарға беріледі.</p> <p>2. Өзбайжан: westing</p> <p>3. Қырғыз: вестинг</p> <p>4. Өзбек: westing</p> <p>5. Түрік: haciz</p> <p>6. Ағылшын: vesting</p> <p>7. Испан: westing</p> <p>8. Неміс: westing</p> <p>9. Француз: westinghouse</p>
324.	виктимология	виктимология	<p>Виктимология – лат. victima – құрбандық. Криминологияның бір бөлімі қылмыстың жәбірленушісі туралы ілім.</p> <p>2. Өзбайжан: qurbanlıq</p> <p>3. Қырғыз: жапа чеккендер</p> <p>4. Өзбек: qurbonlik</p> <p>5. Түрік: kurban seçimi</p> <p>6. Ағылшын: victimology</p> <p>7. Испан: victimología</p> <p>8. Неміс: viktimologie</p> <p>9. Француз: victimologie</p>
325.	вице-консул	вице-консул	<p>1. Вице- – лат. vice – орнына.</p> <p>Консул – лат. consul.</p>

			<p>Жеке вице-консулдықты басқаратын немесе басқа мемлекетте жоғары санаттағы консулдық мекемеде осы дәрежеге ие лауазымды тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: vice-konsul</p> <p>3. Қырғыз: вице-консул</p> <p>4. Өзбек: vice-konsul</p> <p>5. Түрік: viskonsül</p> <p>6. Ағылшын: vice-consul</p> <p>7. Испан: vicescónsul</p> <p>8. Неміс: vize-konsul</p> <p>9. Француз: vice-consul</p>
326.	водное законодательство	су заңнамасы	<p>1. Суды пайдалану және қорғау саласындағы қоғамдық қатынастарды реттеуші нормативтік актілер жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: su qanunvericiliyi</p> <p>3. Қырғыз: суу мыйзамдарынын</p> <p>4. Өзбек: suv qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: su mevzuati</p> <p>6. Ағылшын: water legislation</p> <p>7. Испан: legislación sobre el agua</p> <p>8. Неміс: wasserrecht</p> <p>9. Француз: législation sur l'eau</p>
327.	водное право	су құқығы	<p>1. Суды пайдалану және қорғау саласындағы қоғамдық қатынастарды реттеуші нормативтік актілер жүйесі, сондай-ақ осы саладағы тиісті ғылыми және оқу пәні.</p> <p>2. Әзербайжан: su qanuni</p> <p>3. Қырғыз: суу укугу</p> <p>4. Өзбек: suv qonuni</p> <p>5. Түрік: su hukuku</p> <p>6. Ағылшын: water law</p> <p>7. Испан: derecho del agua</p> <p>8. Неміс: wasserrecht</p> <p>9. Француз: droit de l'eau</p>
328.	военная администрация	әскери әкімшілік	<p>1. Администрация – лат. administratio – басқару, басшылық.</p> <p>1) мемлекеттің әскери әкімшілік органдарының жүйесі, әскери басқарудың мемлекеттік аппараты;</p> <p>2) соғыс қимылдары барысында басып алынған немесе соғыс нәтижесінде оккупацияланған аумақты әскери басқару.</p> <p>2. Әзербайжан: xarici idarəetmə</p> <p>3. Қырғыз: аскердик башкаруу</p> <p>4. Өзбек: harita administrash</p> <p>5. Түрік: askeri yönetim</p> <p>6. Ағылшын: military administration</p> <p>7. Испан: administración militar</p> <p>8. Неміс: militärverwaltung</p>

			9. Француз: administration militaire
329.	военная оккупация	әскери оккупация	<p>1. Оккупация – лат. occupatio – басып алу. Халықаралық құқықта: қарулы күштердің қарсыластың аумағын уақытша иемденуі.</p> <p>2. Әзербайжан: hərbi işlər</p> <p>3. Қырғыз: аскердик иш</p> <p>4. Өзбек: xalqaro hamkorlik</p> <p>5. Түрік: askeri müdahale</p> <p>6. Ағылшын: military occupation</p> <p>7. Испан: ocupación militar</p> <p>8. Неміс: militärische besatzung</p> <p>9. Француз: occupation militaire</p>
330.	военная прокуратура	әскери прокуратура	<p>1. Прокуратура – лат. procurator – «меңгеруші, басқарушы, прокуратор».</p> <p>Қарулы Күштерде, заңнамаға сәйкес құрылған басқа да әскери бөлімшелерде прокурорлық қадағалауды жүзеге асыратын, прокуратура жүйесінің мамандандырылған органы.</p> <p>2. Әзербайжан: hərbi prokurorluq</p> <p>3. Қырғыз: аскердик прокуратура</p> <p>4. Өзбек: xalqaro davuda kengashi</p> <p>5. Түрік: askeri müdürlüğü ofisi</p> <p>6. Ағылшын: military prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscalía militar</p> <p>8. Неміс: militärstaatsanwaltschaft</p> <p>9. Француз: parquet militaire</p>
331.	военное право	әскери құқық	<p>1. Әскерлердің өмірінде, тұрмысында және қызметінде Қарулы Күштер құрылысы саласында қоғамдық қатынастарды реттеуші құқықтық нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hərbi hüquq</p> <p>3. Қырғыз: аскердик мыйзам</p> <p>4. Өзбек: harbiy qonun</p> <p>5. Түрік: asker hukuku</p> <p>6. Ағылшын: military law</p> <p>7. Испан: derecho militar</p> <p>8. Неміс: kriegsrecht</p> <p>9. Француз: droit militaire</p>
332.	военный преступник	әскери қылмыскер	<p>1. Халықаралық құқық бойынша бейбітшілікке, адамзатқа, соғыс заңдары мен салттарына қарсы қылмыс жасаған адам.</p> <p>2. Әзербайжан: hərbi cinayət</p> <p>3. Қырғыз: согуш қылмышкерлер</p> <p>4. Өзбек: harbiy jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: askeri suçlar</p> <p>6. Ағылшын: war criminal</p> <p>7. Испан: criminal de guerra</p> <p>8. Неміс: kriegsverbrecher</p>

			9. Француз: criminel de guerre
333.	возбуждение уголовного дела	қылмыстық іс қозғау	<p>1. Қылмыс белгілерін көрсететін, мәліметтердің жеткілікті болуына негізделетін қылмыстық процестің кезеңі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət işi quruluşu</p> <p>3. Қырғыз: жазык ишин козгоо</p> <p>4. Өзбек: jinoiy ish qo'zg'atish</p> <p>5. Түрік: ceza yargilaması kurumu</p> <p>6. Ағылшын: institute criminal proceedings</p> <p>7. Испан: denuncia penal</p> <p>8. Неміс: einleitung eines strafverfahrens</p> <p>9. Француз: des poursuites pénales à l'</p>
334.	воздушное законодательство	әуе заңнамасы	<p>1. Әуе кеңістігін пайдалану және авиация саласының қызметі бойынша қатынастарды реттеуші нормативтік актілер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hava qanunu</p> <p>3. Қырғыз: аба мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: havo qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: hava mevzuati</p> <p>6. Ағылшын: air legislation</p> <p>7. Испан: legislación aérea</p> <p>8. Неміс: luft Gesetzgebung</p> <p>9. Француз: législation aérienne</p>
335.	воздушное право	әуе құқығы	<p>1. Әуе кеңістігін пайдалануға байланысты туындайтын қатынастарды реттеуші құқықтық нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hava qanunu</p> <p>3. Қырғыз: абанын мыйзам</p> <p>4. Өзбек: havo qonuni</p> <p>5. Түрік: hava hukuku</p> <p>6. Ағылшын: air law</p> <p>7. Испан: derecho aéreo</p> <p>8. Неміс: luftrecht</p> <p>9. Француз: droit aérien</p>
336.	возмездная сделка	қайтарымды мәміле, қайтарылатын мәміле	<p>1. Азаматтық құқық ғылымында: тараптардың бірінің белгілі бір іс-әрекетті жасау міндеттемесі екінші тараптың материалдық немесе басқа да игіліктерді беру міндеттемесіне сәйкес келетін мәміле.</p> <p>2. Әзербайжан: idarə edilmiş əlaqələr</p> <p>3. Қырғыз: түйшүктүү бүтүм</p> <p>4. Өзбек: indispensable transactions</p> <p>5. Түрік: yoğunluk işlemleri</p> <p>6. Ағылшын: paid transaction</p> <p>7. Испан: acuerdo retributivo</p> <p>8. Неміс: eine entgeltliche transaktion</p> <p>9. Француз: une transaction payante</p>
337.	вооруженный	халықаралық	1. Конфликт – лат. conflictus – соғысу, қақтығысу.

	конфликт международного характера	сипаттағы қарулы қақтығыс	Характер - грек. <i>χαρακτήρ</i> – ырым, ерекше белгі, таңба. Ұлт-азаттық қозғалыстар және ереуілдеуші (соғысушы) тараптың метрополиясы мен қандай да бір мемлекеттің қарулы күштері арасындағы қақтығыс. 2. Әзербайжан: <i>beynəlxalq xərcəng armed münaqişəsi</i> 3. Қырғыз: <i>куралдуу чыр эл аралык мүнөздөгү</i> 4. Өзбек: <i>xalqaro xarajning armed muhokamasi</i> 5. Түрік: <i>uluslararası karakterinin armed çati</i> 6. Ағылшын: <i>armed conflict of an international character</i> 7. Испан: <i>conflicto armado de carácter internacional</i> 8. Неміс: <i>bewaffneter Konflikt mit internationalem charakter</i> 9. Француз: <i>conflit armé international</i>
338.	встречная вина	қарсы айып	1. Азаматтық құқықта: жәбірленушінің залалдың пайда болуына немесе оның көлемінің ұлғаюына себеп болған кінәсі. 2. Әзербайжан: <i>qiymətlə görüş</i> 3. Қырғыз: <i>баш күнө</i> 4. Өзбек: <i>gunlarga javob beradi</i> 5. Түрік: <i>toplanti şaraplari</i> 6. Ағылшын: <i>counter guilt</i> 7. Испан: <i>vino de contador</i> 8. Неміс: <i>gegen wein</i> 9. Француз: <i>contre-vin</i>
339.	габитоскопия	габитоскопия	1. Габитоскопия – лат. <i>habitus</i> – адамның сыртқы пішіні, оның құрылымы, дене бітімі және грек. <i>skoreo</i> – қарау. Криминалистік техниканың саласы, адамның сыртқы пішіні туралы ілім. 2. Әзербайжан: <i>gabitoskopiya</i> 3. Қырғыз: <i>габитоскопия</i> 4. Өзбек: <i>gabitoskopiya</i> 5. Түрік: <i>gabitoskopiya</i> 6. Ағылшын: <i>galitskaja</i> 7. Испан: <i>habitoscopia</i> 8. Неміс: <i>habitoskopie</i> 9. Француз: <i>gabitoscopie</i>
340.	глава исполнительной власти	атқарушы биліктің басшысы	1. Жалпыұлттық немесе өңірлік деңгейде мемлекеттік басқару органдарының немесе жерлікті басқару органдарының жоғары басшысы. 2. Әзербайжан: <i>yüksək gücü bölümü</i> 3. Қырғыз: <i>башкы аткаруучу бийлик</i> 4. Өзбек: <i>boshqa qo'shimcha bob</i> 5. Түрік: <i>yürütme gücü bölümü</i>

			<p>6. Ағылшын: chief executive</p> <p>7. Испан: jefe del ejecutivo</p> <p>8. Неміс: leiter der exekutive</p> <p>9. Француз: chef de l'exécutif</p>
341.	горное право	тау құқығы	<p>1. Тау-кен өндірісі саласында және онымен байланысты қызметте мүлік, жер, еңбек, қаржы, әкімшілік, табиғатты қорғау қоғамдық қатынастарын реттеуші құқықтық нормалар жиынтығы болып табылатын кешенді құқық саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: dağlıq qanun</p> <p>3. Қырғыз: тоо-кен казып алуу мыйзам</p> <p>4. Өзбек: tog'lar qonuni</p> <p>5. Түрік: daği hukuku</p> <p>6. Ағылшын: mining law</p> <p>7. Испан: derecho de montaña</p> <p>8. Неміс: bergrecht</p> <p>9. Француз: droit minier</p>
342.	государственная премия	мемлекеттік сыйлық	<p>1. Премия – лат. praemium – «марапат, сыйлық тапсыру, олжа».</p> <p>Ғылым мен техникаға, әдебиет пен өнерге қосқан айтарлықтай үлесі үшін, үздік өндірістік нәтижелері үшін азаматтарға тағайындалатын жалпы мемлекеттік ынталандыру.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət mükafatlari</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик сыйлығынын лауреаты</p> <p>4. Өзбек: davlat mukofotlari</p> <p>5. Түрік: state ödülleri</p> <p>6. Ағылшын: state prize</p> <p>7. Испан: state prize</p> <p>8. Неміс: staatspreis</p> <p>9. Француз: prix d'état</p>
343.	государственное преступление	мемлекеттік қылмыс	<p>1. Мемлекетте қоғамдық және саяси құрылымға, сондай-ақ мемлекет қауіпсіздігіне (сатқындық, бүлік, билікті басып алу мақсатындағы арандатушылық, шпионаж және т.б.) қарсы бағытталған қылмыстық әрекет.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət kriminalari</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик кылмыштар</p> <p>4. Өзбек: davlat jinoyati</p> <p>5. Түрік: devlet suçlari</p> <p>6. Ағылшын: state crime</p> <p>7. Испан: crimen de estado</p> <p>8. Неміс: staatsverbrechen</p> <p>9. Француз: crime d'État</p>
344.	гражданское дело	азаматтық іс	<p>1. Сотта азаматтық-процестік заңнамада көзделген тәртіпте қаралатын кез келген іс.</p> <p>2. Әзербайжан: sivilian biznesi</p>

			<p>3. Қырғыз: жарандык иш</p> <p>4. Өзбек: siviliy ishlar</p> <p>5. Түрік: sivil işletme</p> <p>6. Ағылшын: civil case</p> <p>7. Испан: causa civil</p> <p>8. Неміс: zivilsache</p> <p>9. Француз: affaire civile</p>
345.	дипломатическое право	дипломатиялық құқық	<p>1. Дипломатия – көне грек. δίπλωμα «екеуден салынған (жазбаша құжат)».</p> <p>Халықаралық құқық саласы, мемлекеттер мен басқа да халықаралық құқық субъектілері арасындағы дипломатиялық қатынастар тәртібін реттеуші нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: diplomatik qanun</p> <p>3. Қырғыз: дипломатиялық укук</p> <p>4. Өзбек: diplomatik qonun</p> <p>5. Түрік: diplomatik hukuk</p> <p>6. Ағылшын: diplomatic law</p> <p>7. Испан: derecho diplomático</p> <p>8. Неміс: diplomatisches recht</p> <p>9. Француз: droit diplomatique</p>
346.	дисмисл	дисмисл	<p>1. Дисмисл – ағылшын. dismissal – жұмыстан босату.</p> <p>Дипломатиялық құқықта: дипломатты жеке тұлға ретінде тану.</p> <p>2. Әзербайжан: dismisl</p> <p>3. Қырғыз: дисмисл</p> <p>4. Өзбек: dismisl</p> <p>5. Түрік: dismisl</p> <p>6. Ағылшын: dismiss</p> <p>7. Испан: dismisl</p> <p>8. Неміс: dismisl</p> <p>9. Француз: dismisl</p>
347.	дополнительный список кандидатов в присяжные заседатели	алқабиге кандидаттардың қосымша тізімі	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. Алқабиге кандидаттардың бірыңғай және қосалқы тізімдерінің ресурстары болмаған жағдайда жасалатын облыстан (республикалық маңызы бар қаладан, астанадан) алқабиге кандидаттардың тізімі («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1 – бап)</p> <p>2. Әзербайжан: jüqarçılar üçün əlavə namizəd siyahısı</p> <p>3. Қырғыз: сот арачылары кошумча тизме</p> <p>4. Өзбек: sudlarning nomzodlarining qo'shimcha ro'uxati</p> <p>5. Түрік: jüri üyeleri için ek liste</p> <p>6. Ағылшын: additional list of candidates for jurors</p> <p>7. Испан: lista adicional de candidatos al jurado</p> <p>8. Неміс: zusätzliche Kandidatenliste für Geschworene</p>

			9. Француз: liste supplémentaire des candidats au jury
348.	Европейское право	Еуропалық құқық	<p>1. 1) Барлық Еуропалық құқық жүйесінің жинақтау белгісі:</p> <p>2) Еуропалық мемлекеттерімен бекітілген екі жақты және көп жақты халықаралық келісім-шарттардың жиынтығы;</p> <p>3) құқықтың нормалардың құрамының белгісі, еуропалық интеграциялық бірлестіктердің шегінде қарым-қатынастарды реттейтін, еуропалық бірлестіктер шегінде (ЕБ құқығын және еуропалық конвенция адам құқығы және негізгі бостандығы 1950 ж.) және еуропалық бірлестік (ЕБ құқығы).</p> <p>2. Әзербайжан: Avropa qanunu</p> <p>3. Қырғыз: Европа мыйзам</p> <p>4. Өзбек: Evropa qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: Avrupa hukuku</p> <p>6. Ағылшын: European law</p> <p>7. Испан: Derecho europeo</p> <p>8. Неміс: Europäisches Recht</p> <p>9. Француз: Droit européen</p>
349.	единый список кандидатов в присяжные заседатели	алқабиге кандидаттардың бірыңғай тізімі	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. Азаматтардың тиісті облыстық және оған теңестірілген сот төрағасы айқындайтын санын қамтитын, облыстан (республикалық маңызы бар қаладан, астанадан) алқабиге кандидаттардың негізгі тізімі («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: münsiflər heyətinə vahid namizəd siyahısı</p> <p>3. Қырғыз: калыстар тобунун кызматка талапкерлерди бирдиктүү тизмеси</p> <p>4. Өзбек: sudlarning a'zolari uchun yagona nomzodlar ro'yxati</p> <p>5. Түрік: jüri üyeleri için tek liste</p> <p>6. Ағылшын: unified list of candidates for jurors</p> <p>7. Испан: lista única de candidatos al jurado</p> <p>8. Неміс: einheitliche Kandidatenliste für die Jury</p> <p>9. Француз: liste unique des candidats au jury</p>
350.	законодательство трудовое	еңбек заңнамасы, еңбек заңдары	<p>1. Қазақстан Республикасының еңбек туралы заңдары Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және Еңбек туралы заң мен қызметкерлердің жекелеген санаттарының еңбек қатынастарын реттейтін, нормалары осы Заңның нормаларынан кем бола алмайтын өзге де нормативтік құқықтық актілерден тұрады.</p> <p>2. Әзербайжан: əmək qanunvericiliyi</p> <p>3. Қырғыз: эмгек мыйзамдары</p> <p>4. Өзбек: mehnat qonunchiligi</p>

			<p>5. Түрік: iş mevzuatı</p> <p>6. Ағылшын: labor legislation</p> <p>7. Испан: legislación laboral</p> <p>8. Неміс: arbeitsrecht</p> <p>9. Француз: législation du travail</p>
351.	законы экономические	экономикалық заңдар	<p>1. Экономика - грек. οἰκονομος — «үй шаруашылығын жүргізу өнері».</p> <p>Ішкі, елеулі, орнықты, қайталанып тұратын себепсалдарлы байланыстар және адамдардың экономикалық қатынастарының тәуелділігі, экономикалық теория дамуының мақсаты, яғни тәжірибе, практикалық қызмет негізінде белгіленген, ғылыми зерттеулер жолымен анықталған экономикалық құбылыстар, үдерістер, олардың шамаларымен және көрсеткіштерімен сипатталатын қатынастар арасындағы тұрақты, елеулі байланыстар, өзара тәуелділіктер.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi qanunlar</p> <p>3. Қырғыз: экономикалық мыйзамдар</p> <p>4. Өзбек: iqtisodiy qonunlar</p> <p>5. Түрік: ekonomik yasalar</p> <p>6. Ағылшын: the laws of economic</p> <p>7. Испан: leyes económicas</p> <p>8. Неміс: wirtschaftliche gesetze</p> <p>9. Француз: lois économiques</p>
352.	запасной список кандидатов в присяжные заседатели	алқабиге кандидаттардың қосалқы тізімі	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. Алқабиге кандидаттардың бірыңғай тізімінің ресурстарын пайдаланғаннан кейін алқабилерді іріктеу рәсіміне алқабиге кандидаттарды тартуға арналған, облыс орталығында (республикалық маңызы бар қалада, астанада) тұрақты тұратын азаматтар қатарынан алқабиге кандидаттардың тізімі («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1 – бап)</p> <p>2. Әзербайжан: jüqarçılar üçün alternativ namizəd siyahısı</p> <p>3. Қырғыз: калыстар тобунун кызматка талапкерлерди камдык тизмеси</p> <p>4. Өзбек: juzg'uvchilar uchun alternativ nomzodlar ro'uxati</p> <p>5. Түрік: jüri üyeleri için alternatif liste</p> <p>6. Ағылшын: reserve list of candidates for jurors</p> <p>7. Испан: lista de candidatos al jurado suplente</p> <p>8. Неміс: ersatzteil Liste der Kandidaten in der Jury</p> <p>9. Француз: liste des jurés</p>
353.	исковое производство	қуынымдық іс жүргізу	<p>1. Азаматтық сот өндірісінің бір түрі; азаматтық, еңбек, отбасылық құқықтық қатынастардан пайда болатын даулар бойынша құқықты немесе мүддені</p>

			<p>қорғау үшін сотқа жүгіну. 2. Өзбайжан: әтәкдашлиқ үретим 3. Қырғыз: иш өндүрүшү 4. Өзбек: ishlatilishi 5. Түрик: gerekli üretim 6. Ағылшын: action proceeding 7. Испан: procedimiento de reclamación 8. Неміс: klageverfahren 9. Француз: matière contentieuse</p>
354.	кандидат в присяжные заседатели	алқабиге кандидат	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. ҚР Қылмыстық іс жүргізу кодексине сәйкес кейіннен алқабилерді іріктеу ресіміне қатысу үшін алқабиге кандидаттардың тізіміне енгізілген ҚР азаматы («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1 – бап) 2. Өзбайжан: münşif namizədidir 3. Қырғыз: сот арачылары кандидат 4. Өзбек: sudlarning nomzodlari 5. Түрик: jüri adayı 6. Ағылшын: juror candidate 7. Испан: candidato al jurado 8. Неміс: kandidat für die Jury 9. Француз: candidat au jury</p>
355.	киднепинг	киднепинг	<p>1. Киднепинг – ағыл. kidnapping < kid – бала + to pad – ұрлау. Бопсалау, төлемақы алу мақсатында адамдарды, оның ішінде балаларды ұрлау. 2. Өзбайжан: qaçırma 3. Қырғыз: адам уурдоо 4. Өзбек: o'g'irlash 5. Түрик: kaçırma 6. Ағылшын: kidnapping 7. Испан: kidneping 8. Неміс: kidneping 9. Француз: kidneping</p>
356.	ковернот	ковернот	<p>1. Ковернот – ағылшын. cover – өтеу, жабу, қамтамасыз ету; note – қысқаша жазба. Сақтандырушы (сақтандыру маклері, агент және т.б.) беретін құжат; сақтанушыны нұсқаулықтың орындалғаны туралы хабардар етеді немесе агенттің сақтандыру жасағанын растайды. 2. Өзбайжан: carvernote 3. Қырғыз: коштомо жазуу 4. Өзбек: carvernote 5. Түрик: geçici sigorta makbuzu 6. Ағылшын: clowns 7. Испан: coverno 8. Неміс: heimtückisch</p>

			9. Француз: <i>coverno</i>
357.	Коллегии Верховного суда	Жоғарғы Сот алқалары	<p>1. Жоғарғы Соттың қадағалау алқасын, азаматтық істер жөніндегі алқасын және қылмыстық істер жөніндегі алқасын алқалардың төрағалары басқарады. Әр алқадағы судьялардың саны және олардың дербес құрамы Жоғарғы Сот Төрағасының ұсынуы бойынша жалпы отырыста белгіленеді. Жоғарғы Соттың Төрағасы алқаларда мамандандырылған құрамдарды құруы мүмкін («ҚР сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» 2000 жылғы 25 желтоқсандағы № 132 ҚР ҚЗ 19-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: <i>Ali Məhkəmənin Kollegiyası</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>Жогорку соттун коллегиясы</i></p> <p>4. Өзбек: <i>Oliy sudning kollegiyasi</i></p> <p>5. Түрік: <i>Yüksek Mahkeme Collegium</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>Collegium of the Supreme court</i></p> <p>7. Испан: <i>Colegio de la corte Suprema de justicia</i></p> <p>8. Неміс: <i>Das Kollegium des obersten Gerichtshofs</i></p> <p>9. Француз: <i>Collèges de la cour suprême</i></p>
358.	коллективный подряд	ұжымдық мердігерлік	<p>1. Коллектив - лат. <i>collectivus</i> – жинақталған. Ұжымдық еңбекті ұйымдастыру мен ынталандыру нысаны, ол ұжымдық еңбекақыны түпкілікті нәтижелермен тығыз байланыстыру және иесіздік пен теңгермешілдікті жою мақсатын көздейді.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>kollektiv müqavilə</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>жамааттык келишим</i></p> <p>4. Өзбек: <i>jamoə shartnomasi</i></p> <p>5. Түрік: <i>toplu sözleşme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>the collective contract</i></p> <p>7. Испан: <i>contratación colectiva</i></p> <p>8. Неміс: <i>kollektive folge</i></p> <p>9. Француз: <i>contrat collectif</i></p>
359.	коллективные трудовые споры	ұжымдық еңбек даулары	<p>1. Коллектив - лат. <i>collectivus</i> – жинақталған. Жұмыс беруші (жұмыс берушілердің бірлестігі) мен қызметкерлердің ұжымдары арасындағы ұйымдарда еңбек жағдайлары мен ақысын белгілеу және өзгерту, ұжымдық шарттар мен келісімдерді жасасу, орындау жөніндегі, сондай-ақ ұжымдық шарттар мен келісімдердің қолданыстағы заңнамасының ережесін қолдану мәселелері бойынша алауыздық.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>kollektiv əmək mübahisələri</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>жамааттык эмгек талаш-тартыштары</i></p> <p>4. Өзбек: <i>jamoaviy mehnat kelishmovchiligi</i></p> <p>5. Түрік: <i>toplu iş uyuşmazlıkları</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>collective labour dispute</i></p> <p>7. Испан: <i>conflictos laborales colectivos</i></p>

			8. Неміс: kollektiver arbeitsstreit 9. Француз: коллективные трудовые споры
360.	компиляция	компиляция	1. Компильция – лат. compilatio – тонау. Дереккөздерді дербес өндемей, өзгелердің зерттеулері немесе шығармалары негізінде жұмыс әзірлеу. 2. Әзербайжан: tələblər 3. Қырғыз: компильция 4. Өзбек: tug'ilgan 5. Түрік: derleme 6. Ағылшын: compilation 7. Испан: compilación 8. Неміс: kompilation 9. Француз: compilation
361.	конституцион ная ответственно сть	конституция лық жауаптылық	1. Конституция – лат. constitutio – құрылым. Әлеуметтік жауапкершіліктің ерекше түрі; конституциялық құқықбұзушылыққа жатады және аса теріс салдарларға алып келеді. 2. Әзербайжан: konstitusional məsuliyyət 3. Қырғыз: укуктук жоопкерчилик 4. Өзбек: konstitutsiyaviy javobgarlik 5. Түрік: kurumsal sorumluluk 6. Ағылшын: constitutional responsibility 7. Испан: responsabilidad constitucional 8. Неміс: verfassungsrechtliche verantwortung 9. Француз: responsabilité constitutionnelle
362.	консульская экзекватура	консулдық экзекватура	1. Консул – лат. consul. Экзекватура – лат. exsequor – орындаймын. Консулдық қызметтерді іске асыру үшін мемлекетте болуға ІМ арқылы берілетін рұқсат. 2. Әзербайжан: konsulluq sərgisi 3. Қырғыз: консулдук экзекватура 4. Өзбек: konsullar korxonasi 5. Түрік: konsey sergisi 6. Ағылшын: consular exequatur 7. Испан: exequatura consular 8. Неміс: konsularische exekutive 9. Француз: exequatur consulaire
363.	консульская конвенция	консулдық конвенция	1. Консул – лат. consul. Конвенция – лат. conventio – шарт, келісім. Мемлекеттер арасында жасалатын және консулдық құқық нормаларынан тұратын келісім; консулдық өкілдіктер құру тәртібін, консулдық лауазымды тұлғаларды және консулдық қызметкелерін тағайындау және шақырып алу, олардың қызмет аясын, құқықтарын, артықшылықтары мен иммунитеттерін белгілейді. 2. Әзербайжан: konsullu konvensiyalar

			<p>3. Қырғыз: консулдук конвенция</p> <p>4. Өзбек: konsullik konventsiyalari</p> <p>5. Түрік: konsolosluk konulari</p> <p>6. Ағылшын: consular Convention</p> <p>7. Испан: convención consular</p> <p>8. Неміс: konsularische konvention</p> <p>9. Француз: convention consulaire</p>
364.	консульские привилегии	консулдық артықшылықтар	<p>1. Консул – лат. consul.</p> <p>Мемлекетте консулдық өкілдіктерге, лауазымды тұлғаларға және олардың отбасы мүшелеріне халықаралық құқықтық нормалар мен сыйластық ережелері негізінде берілетін айрықша басымдықтар.</p> <p>2. Әзербайжан: konsullu iddialar</p> <p>3. Қырғыз: консулдук артыкчылыктар</p> <p>4. Өзбек: konsullik xizmatlari</p> <p>5. Түрік: konsolosluk imkanlari</p> <p>6. Ағылшын: consular privileges</p> <p>7. Испан: privilegios consulares</p> <p>8. Неміс: konsularische privilegien</p> <p>9. Француз: privilèges consulaires</p>
365.	консульский иммунитет	консулдық иммунитет	<p>1. Консул – лат. consul.</p> <p>Иммунитет - лат. immunitas – босату, құтқару. Қабылдаған мемлекеттің органдарының консулдық лауазымды тұлғалардан, олардың отбасы мүшелерінен және мүлкінен мәжбүрлі соттық, әкімшілік және фискальдық шараларды (қамау, қуыным, тінту, сауал алу, салық, эмбарго, реквизиция және т.б.) алып тастауы.</p> <p>2. Әзербайжан: konsul imani</p> <p>3. Қырғыз: консулдук иммунитет</p> <p>4. Өзбек: konsullik immunity</p> <p>5. Түрік: konsey bağışiklik</p> <p>6. Ағылшын: consular immunity</p> <p>7. Испан: inmunidad consular</p> <p>8. Неміс: konsularische immunität</p> <p>9. Француз: immunité consulaire</p>
366.	консульский корпус	консулдық корпус	<p>1. Консул – лат. consul.</p> <p>Корпус – лат. corpus – «дене, организм». Қабылдаған мемлекеттің қандай да бір белгілі жерінде (айлақ, қала) болатын барлық консулдық мекеменің жедел персоналы.</p> <p>2. Әзербайжан: consula case</p> <p>3. Қырғыз: консулдук корпус</p> <p>4. Өзбек: consula case</p> <p>5. Түрік: consula durumu</p> <p>6. Ағылшын: consular corps</p> <p>7. Испан: cuerpo consular</p>

			8. Неміс: das konsularische korps 9. Француз: corps consulaire
367.	консульский патент	консулдық патент	1. Консул – лат. consul . Патент - орта ғасырлық лат. litterae patentes – грамота, марпат; лат. patens – ашық. Жіберетін мемлекеттің құзыретті органдары беретін және тиісті тұлғаны дербес консулдық мекеменің басшысы ретінде тағайындауды растайтын құжат. 2. Әзербайжан: consulate patent 3. Қырғыз: консулдук патент 4. Өзбек: consulate patent 5. Түрік: püskültüsü 6. Ағылшын: consular patent 7. Испан: patente consular 8. Неміс: konsularisches patent 9. Француз: brevet consulaire
368.	консульский щит	консулдық қалқан	1. Консул – лат. consul. Өз елінің елтаңбасы бейнеленген және жіберген және қабылдаған мемлекеттің тілінде консулдық мекеменің атауы жазылған маңдайша жазу. 2. Әзербайжан: consul shield 3. Қырғыз: консулдук калқан 4. Өзбек: consul shield 5. Түрік: consul shield 6. Ағылшын: consular shield 7. Испан: escudo consular 8. Неміс: konsularisches Schild 9. Француз: bouclier consulaire
369.	консульское право	консулдық құқық	1. Консул – лат. consul. Консулдық мекеменің және оның қызметкерлерінің қызметін реттеуші және олардың мәртебесін, қызметін, құқықтары мен міндеттерін анықтаушы халықаралық құқықтық қағидаттар мен нормалар жиынтығы. 2. Әзербайжан: konsul hüququ 3. Қырғыз: консулдук укук 4. Өзбек: konsullik huquqi 5. Түрік: konsey hukuk 6. Ағылшын: consular law 7. Испан: derecho consular 8. Неміс: konsularisches recht 9. Француз: droit consulaire
370.	консульское представительство	консулдық өкілдік	1. Консул – лат. consul. Мемлекеттің сыртқы қарым-қатынас органдарының бірі; екі мемлекеттің арасында консулдық қатынас орнатудың нәтижесінде ұйымдастырылады.

			<p>2. Өзөрбайжан: konsullu nümayändəlik şurasi</p> <p>3. Қырғыз: консулдук өкүлчүлүктөрү</p> <p>4. Өзбек: konsulat vakolatxona</p> <p>5. Түрік: temsil temsilcisi ofisi</p> <p>6. Ағылшын: consular representation</p> <p>7. Испан: representación consular</p> <p>8. Неміс: konsularische vertretung</p> <p>9. Француз: représentation consulaire</p>
371.	консульское учреждение	консулдық мекеме	<p>1. Консул – лат. consul.</p> <p>Жеке құрамы ҚР тіркелген кез келген бас консулдық консулдық, вице-консулдық немесе консулдық агенттік (2003 жылғы 5 сәуірдегі № 401 -II ҚР ҚК 278-бап)</p> <p>2. Өзөрбайжан: konsulluq</p> <p>3. Қырғыз: консулдук мекемелер</p> <p>4. Өзбек: konsullik</p> <p>5. Түрік: konsolosluk ofisi</p> <p>6. Ағылшын: consular post</p> <p>7. Испан: oficina consular</p> <p>8. Неміс: konsularische post</p> <p>9. Француз: poste consulaire</p>
372.	конфессиональное представительство	конфессиялық өкілдік	<p>1. Конфессия – лат. confessio – ақталу, құлшылық жасау.</p> <p>Жекелеген көпконфессиялы мемлекеттерде өкілдік билікті ұйымдастыру қағидаты.</p> <p>2. Өзөрбайжан: konfessional taqdimat idarəsi</p> <p>3. Қырғыз: диний өкүлчүлүгү</p> <p>4. Өзбек: konfessional vakolatxona</p> <p>5. Түрік: konfessional temsilcilik ofisi</p> <p>6. Ағылшын: konfessional representation</p> <p>7. Испан: representación confesional</p> <p>8. Неміс: konfessionelle vertretung</p> <p>9. Француз: représentation confessionnelle</p>
373.	криминалистическая техника	криминалистік техника	<p>1. Криминология – лат. crimena, p.n. cri-minis – қылмыс; логос – гр. logos – сөз, ілім.</p> <p>Техника - грек. techne - өнер, кәсіп, шеберлік.</p> <p>Криминалистиканың дәлелдемелерді жинау, бекіту және зерттеу бойынша арнаулы тәсілдер мен ғылыми-техникалық құралдар жүйесінен тұратын жеке саласы.</p> <p>2. Өзөрбайжан: criminalistik texnologiya</p> <p>3. Қырғыз: соттук-технология</p> <p>4. Өзбек: crminalistik texnologiyasi</p> <p>5. Түрік: criminalistic technology</p> <p>6. Ағылшын: forensic technique</p> <p>7. Испан: técnica forense</p> <p>8. Неміс: forensische technik</p> <p>9. Француз: technique médico-légale</p>

374.	криминальное предпринимательство	криминалды кәсіпкерлік	<p>1. Криминалистика - лат. <i>criminalis</i> – қылмысқа қатысты. Кәсіпқой қылмыстық қызмет түрлері мен нысандарының бірі. Ол өмірлік қажеттерді ғана қанағаттандырып қоймай, сонымен бірге кейіннен қылмыстық бизнесті ұдайы жандандыруға пайдаланылатын табыс алуды да қамтамасыз етеді.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sınayət işi</i> 3. Қырғыз: қылмыш ишкана 4. Өзбек: <i>jinoiy biznes</i> 5. Түрік: <i>suç iş</i> 6. Ағылшын: <i>criminal entrepreneurship</i> 7. Испан: <i>emprendimiento criminal</i> 8. Неміс: <i>kriminelles unternehmertum</i> 9. Француз: <i>entrepreneuriat criminel</i></p>
375.	криминогенез	криминогенез	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, р.п. <i>criminis</i> – қылмыс. Нақты адамның нақты жағдайда жеке қылмыстық әрекетінің қалыптасу процесі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminogenesis</i> 3. Қырғыз: криминогенез 4. Өзбек: <i>criminogenesis</i> 5. Түрік: <i>criminogenesis</i> 6. Ағылшын: <i>criminogenesis</i> 7. Испан: <i>criminogénesis</i> 8. Неміс: <i>kriminogenese</i> 9. Француз: <i>criminogenèse</i></p>
376.	криминогенез	криминогенез	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, р.п. <i>cri-minis</i> – қылмыс; логос – гр. <i>logos</i> – <i>сөз, ілім</i>. Белгілі бір аумақта қылмыстың сақталуы мен өсуіне ықпал ететін факторлардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminografik durum</i> 3. Қырғыз: қылмыш кырдаал 4. Өзбек: <i>criminografiya vizasi</i> 5. Түрік: <i>criminografik durum</i> 6. Ағылшын: <i>criminogenesis</i> 7. Испан: <i>criminogénesis</i> 8. Неміс: <i>kriminogenese</i> 9. Француз: <i>criminogenèse</i></p>
377.	криминогенный фактор	криминогенді фактор	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, р.п. <i>cri-minis</i> – қылмыс; логос – гр. <i>logos</i> – <i>сөз, ілім</i>. Фактор – лат. factor – «жасаушы, өндіруші; жасаған адам, кінәлі адам». Қылмыстың сақталуы мен өсуіне ықпал ететін құбылыс.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminojen faktör</i> 3. Қырғыз: криминогендик жағдайлар 4. Өзбек: <i>criminogene faktori</i></p>

			<p>5. Түрік: <i>criminogeneo factor</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>crime factor</i></p> <p>7. Испан: <i>factor de crimen</i></p> <p>8. Неміс: <i>kriminalitätsfaktor</i></p> <p>9. Француз: <i>facteur de criminalité</i></p>
378.	криминологическая прогностика	криминологиялық болжам	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, p.n. <i>cri-minis</i> – қылмыс; логос – гр. <i>logos</i> – <i>сөз, ілім</i>. Прогностика – грек. <i>Prognostes</i> – болжаушы. Криминологияның қылмыстың жай-күйі мен динамикасына және оның жекелеген қасиеттеріне, факторларына, қылмыспен және оның салдарымен күресу шараларына болжам жасаумен айналысатын саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminoloji təlimat</i></p> <p>3. Қырғыз: криминология прогностикасы</p> <p>4. Өзбек: <i>criminologiya preditishi</i></p> <p>5. Түрік: <i>criminological prediction</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>criminological prognostics</i></p> <p>7. Испан: <i>pronósticos criminológicos</i></p> <p>8. Неміс: <i>kriminologische prognose</i></p> <p>9. Француз: <i>pronostics criminologiques</i></p>
379.	криминологическая характеристика	криминологиялық сипаттама	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, p.n. <i>cri-minis</i> – қылмыс; логос – гр. <i>logos</i> – <i>сөз, ілім</i>. Характер - грек. <i>χαρακτήρ</i> – ырым, ерекше белгі, таңба Қылмыстың қасиеттерін, заңдылықтарын, факторларын және салдарларын, сондай-ақ қылмыскердің жеке басының қасиеттерін сипаттау.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminoloji xüsusiyyətləri</i></p> <p>3. Қырғыз: криминология мүнөздөмөсү</p> <p>4. Өзбек: <i>criminologiyal xususiyatlari</i></p> <p>5. Түрік: <i>criminological characteristics</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>criminological characterization</i></p> <p>7. Испан: <i>caracterización criminológica</i></p> <p>8. Неміс: <i>kriminologische charakterisierung</i></p> <p>9. Француз: <i>caractérisation criminologique</i></p>
380.	криминологическое программирование	криминологиялық бағдарлама лау	<p>1. Криминология – лат. <i>crimena</i>, p.n. <i>cri-minis</i> – қылмыс; логос – гр. <i>logos</i> – <i>сөз, ілім</i>. Программа – көне грек. πρόγραμμα – «жарияланым, хабарландыру, бұйрық». Криминологияның қылмысқа, оның жекелеген түрлеріне қарсы күрес бағдарламаларын (жоспарларын) әзірлеу саласындағы зерттеулермен айналысатын саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>criminoloji proqramlama</i></p> <p>3. Қырғыз: криминологиялык программалоо</p> <p>4. Өзбек: <i>crminologiya programma</i></p> <p>5. Түрік: <i>criminological programlama</i></p>

			<p>6. Ағылшын: criminological programming 7. Испан: programación criminológica 8. Неміс: kriminologische programmierung 9. Француз: programmation criminologique</p>
381.	криминология	криминология	<p>1. Криминология – лат. crimen (criminis) – «қылмыс»; логия – лат. logos – «сөз, сөйлеу» Қылмыстылық, оның себептері, қылмыскердің жеке басы, қылмыстылықты болдырмаудың жолдары мен құралдары және оны жоюдың туралы ғылым.</p> <p>2. Әзербайжан: kriminologiya 3. Қырғыз: криминология 4. Өзбек: kriminologiya 5. Түрік: kriminoloji 6. Ағылшын: criminology 7. Испан: criminología 8. Неміс: kriminologie 9. Француз: criminologie</p>
382.	криминопенология	криминопенология	<p>1. Криминология – лат. crimena, p.n. criminis – қылмыс; логос – гр. logos – <i>сөз, ілім</i>. Пенология – лат. poenologia, poena – «жаза». Криминологияның қылмысты, оның себептері мен шарттарын, қылмыскердің жеке басын, қылмысқа қарсы күрес шараларының мамандандырылған жүйесін және бас бостандығынан айыру орындарында қылмыстың салдарын зерттейтін саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: criminopenologiya 3. Қырғыз: криминопенология 4. Өзбек: criminopenology 5. Түрік: kriminopenologiya 6. Ағылшын: criminopenology 7. Испан: criminopenología 8. Неміс: kriminopenologie 9. Француз: criminopénologie</p>
383.	криминофамилистика	криминофамилистика	<p>1. Криминология – лат. crimena, p.n. criminis – қылмыс; логос – гр. logos – <i>сөз, ілім</i>. Фамилистика – лат. familia – туыстық. Криминологияның қылмыстың отбасылық-тұрмыстық көріністерін, оның себептері мен шарттарын, қылмыскердің жеке басын, салдарларын және қылмысқа қарсы күрес шараларының мамандандырылған жүйесін зерттейтін саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: criminofamilistics 3. Қырғыз: байланыштуу қылмыш-жаза мыйзамы 4. Өзбек: criminofamilistika 5. Түрік: ilgili ceza hukuku</p>

			<p>6. Ағылшын: criminology</p> <p>7. Испан: criminología</p> <p>8. Неміс: kriminologie</p> <p>9. Француз: criminologie</p>
384.	ксенофобия	ксенофобия	<p>1. Ксенофобия – грек. xenos – «жат» + phobos «қорқыныш».</p> <p>Толерантылыққа мүлде қарама-қайшы ұғым. Этноэлеуметтану ғылымында «ксенофобия – діні, салт-дәстүрі, ұлты бөлек жандардан қорқу, оларды жек көру» деп түсіндіріледі (мысалы, русофобия-орыстармен жауласу, антисемитизм – еврейлерге өштесу және т.б).</p> <p>2. Әзербайжан: ksenofobiya</p> <p>3. Қырғыз: ксенофобия</p> <p>4. Өзбек: ksenofobiya</p> <p>5. Түрік: yabancı düşmanlığı</p> <p>6. Ағылшын: xenophobia</p> <p>7. Испан: xenofobia</p> <p>8. Неміс: fremdenfeindlichkeit</p> <p>9. Француз: xénophobie</p>
385.	левиратный брак	әмеңгерлік	<p>1. Левират – лат. levir – қайнаға, қайыніні, күйеуінің ағасы (інісі)</p> <p>Ері өлген соң жесір әйелдің бір жылдан кейін күйеуінің туыстарының біріне тұрмысқа шығуға құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: evlənmək</p> <p>3. Қырғыз: молдолор нике</p> <p>4. Өзбек: turmush qurish</p> <p>5. Түрік: evlenmek</p> <p>6. Ағылшын: levirate marriage</p> <p>7. Испан: matrimonio levirato</p> <p>8. Неміс: levirate ehe</p> <p>9. Француз: mariage en lévirat</p>
386.	лесное право	орман құқығы	<p>1. Орман ресурстарын пайдалану мен қорғау бойынша қоғамдық қатынастарды реттеуші құқықтық нормалар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: forest right</p> <p>3. Қырғыз: токой мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: o'rmon huquqi</p> <p>5. Түрік: orman dođru</p> <p>6. Ағылшын: forest law</p> <p>7. Испан: ley forestal</p> <p>8. Неміс: waldrecht</p> <p>9. Француз: droit forestier</p>
387.	лизингода тель	лизинг беруші	<p>1. Лизинг – ағыл. leasing, lease «жалға алу».</p> <p>Лизингілік мәмілені іске асыру барысында сырттан тартылған немесе меншікті қаражат есебінен мүлік сатып алып, оны лизинг заты ретінде лизинг</p>

			<p>алушыға белгілі бір ақыға және белгілі бір шарттармен уақытша иеленуге және лизинг затына меншік құқығын лизинг алушыға көшетін немесе көшпейтін шартпен пайдалануға беретін жеке немесе заңды тұлға.</p> <p>2. Өзербайжан: kirayəçi</p> <p>3. Қырғыз: лизинг берүүчү</p> <p>4. Өзбек: lizing beruvchisi</p> <p>5. Түрік: kiraya veren kimse</p> <p>6. Ағылшын: lessor</p> <p>7. Испан: arrendador</p> <p>8. Неміс: vermierter</p> <p>9. Француз: bailleur</p>
388.	лизингополучатель	лизинг алушы	<p>1. Лизинг – ағыл. leasing, lease «жалға алу».</p> <p>Лизинг шартына сәйкес лизинг затын белгілі бір ақыға, белгілі бір мерзімге және белгілі бір шартпен уақытша иеленуге және лизинг шартына орай пайдалануға қабылдауға міндетті жеке немесе заңды тұлға.</p> <p>2. Өзербайжан: icarəçi</p> <p>3. Қырғыз: лизинг алуучу</p> <p>4. Өзбек: lizing oluvchi</p> <p>5. Түрік: kiracı</p> <p>6. Ағылшын: lessee</p> <p>7. Испан: arrendatario</p> <p>8. Неміс: mieter</p> <p>9. Француз: preneur à bail</p>
389.	мажлис (меджлис)	мәжіліс	<p>1. Араб. مجلس – меджлис – парламент; қаз. мәжіліс – отырыс, кеңесу.</p> <p>Қазақстан Республикасы Парламентінің бір Палатасы.</p> <p>2. Өзербайжан: mazhilis</p> <p>3. Қырғыз: мажлис</p> <p>4. Өзбек: mazhilis</p> <p>5. Түрік: majilis</p> <p>6. Ағылшын: mazhilis</p> <p>7. Испан: mazhilis</p> <p>8. Неміс: mazhilis</p> <p>9. Француз: mazhilis</p>
390.	маслихат	мәслихат	<p>1. Депутаттар жиналысы – облыс, аудан, қала (аудандық бағыныстағы қаладан және қаладағы ауданнан басқа), қыстақ, ауыл (село), ауылдық (селолық) округ аумағындағы халықтың өкілдікті органы, яғни мемлекеттік басқарудың тиісті аумақтағы істің жайы үшін жауап беретін жергілікті өкілді және атқарушы орган.</p> <p>2. Өзербайжан: maslikhat</p> <p>3. Қырғыз: маслихат</p>

			<p>4. Өзбек: maslikhat</p> <p>5. Түрік: maslihat</p> <p>6. Ағылшын: maslikhat</p> <p>7. Испан: maslikhat</p> <p>8. Неміс: maslikhat</p> <p>9. Француз: maslikhat</p>
391.	мафия	мафия	<p>1. Мафия – < ит. maf(f)ia – құпия қылмыстық топ. Бопсалау, зорлық-зомбылық, кісі өлтіру әдістерімен әрекет ететін жасырын қылмыстық ұйым; сөзсіз бағынуға, сыбайлас жемқорлыққа және аяусыз террорға негізделген.</p> <p>2. Әзербайжан: mafıya</p> <p>3. Қырғыз: қылмышкер</p> <p>4. Өзбек: mafıya</p> <p>5. Түрік: mafıya</p> <p>6. Ағылшын: mafia</p> <p>7. Испан: mafia</p> <p>8. Неміс: mafia</p> <p>9. Француз: mafia</p>
392.	международные монополии	халықаралық монополиялар	<p>1. Монополия - грек. μονο — бір; πωλέω — сатамын.</p> <p>Барынша көп пайда алу мақсатымен дүниежүзілік шаруашылықтың бір немесе бірнеше салаларын бақылайтын жекеше және акционерлік кәсіпорындардың ірі бірлестіктері.</p> <p>2. Әзербайжан: beynəlxalq monopolıyalar</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык берилген монополиялар</p> <p>4. Өзбек: xalqaro monopolıyalar</p> <p>5. Түрік: uluslararası tekeller</p> <p>6. Ағылшын: international monopolies</p> <p>7. Испан: monopolios internacionales</p> <p>8. Неміс: internationale monopole</p> <p>9. Француз: monopoles internationaux</p>
393.	международный договор	халықаралық шарт	<p>1. Мемлекеттер мен халықаралық құқықтың басқа да түрлі субъектілері арасындағы олардың өзара және халықаралық қатынастарының алуан түрлі мәселелері бойынша келісім, ол өзінің қатысушылары үшін халықаралық құқықтар мен міндеттіліктерді белгілейді; халықаралық құқықтың негізгі бастау идара аралық көзі.</p> <p>2. Әзербайжан: beynəlxalq müqavilə</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык келишим</p> <p>4. Өзбек: xalqaro shartnoma</p> <p>5. Түрік: uluslararası anlaşma</p> <p>6. Ағылшын: international treaty</p> <p>7. Испан: tratado internacional</p> <p>8. Неміс: internationaler vertrag</p> <p>9. Француз: traité international</p>

394.	многопартийность	көппартиялык	<p>1. Партия – лат. <i>partīta, partīre</i> – «бөлү». Қазіргі заманғы демократиялық мемлекеттерде саяси өмірді ұйымдастырудың негізгі конституциялық қағидаттардың бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>multiparty</i> 3. Қырғыз: көппартиялык 4. Өзбек: <i>multiparty</i> 5. Түрік: <i>çok partili</i> 6. Ағылшын: <i>multiparty</i> 7. Испан: <i>multipartidista</i> 8. Неміс: <i>mehrparteien</i> 9. Француз: <i>pluripartite</i></p>
395.	модус вивенди	модус вивенди	<p>1. Модус вивенди – лат. <i>modus vivendi</i> – өмір салты, тіршілік ету тәсілі. Өтіп жатқан жағдайларда толыққанды уағдаластыққа қол жеткізу мүмкін болмаған жағдайдағы уақытша келісім.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>modus vivendi</i> 3. Қырғыз: модус вивенди 4. Өзбек: <i>modus vivendi</i> 5. Түрік: <i>modus vivendi</i> 6. Ағылшын: <i>modus vivendi</i> 7. Испан: <i>modus vivendi</i> 8. Неміс: <i>modus vivendi</i> 9. Француз: <i>modus vivendi</i></p>
396.	модус проседенди	модус проседенди	<p>1. Модус проседенди – лат. <i>modus prosedendi</i> – іс-әрекет әдеті. Дипломатиялық практикада қандай да бір міндеттеме немесе іс-қимыл қалай және қандай ретпен орындалуға тиіс екендігін білдіретін термин.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>modus prosedendi</i> 3. Қырғыз: модус проседенди 4. Өзбек: <i>modus prosedendi</i> 5. Түрік: <i>modus prosedendi</i> 6. Ағылшын: <i>modus peredendi</i> 7. Испан: <i>modus peredendi</i> 8. Неміс: <i>modus peredendi</i> 9. Француз: <i>modus peredendi</i></p>
397.	молчаливое согласие	үнсіз келісім	<p>1. Дипломатиялық практикада қолданылатын, халықаралық құқықтық қатынас қатысушысының (халықаралық шарт тараптарының) айқын көңілі болмаған жағдайдағы көзқарасын анықтауға мүмкіндік беретін рәсімдік нысан.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>əliləşdirəcək</i> 3. Қырғыз: көрмөксөнгө салса 4. Өзбек: <i>jilmaydi</i> 5. Түрік: <i>sessiz tüketici</i></p>

			<p>6. Ағылшын: silent agreement</p> <p>7. Испан: acuerdo silencioso</p> <p>8. Неміс: stille vereinbarung</p> <p>9. Француз: accord silencieux</p>
398.	морское право	теңіз құқығы	<p>1. Сауда және әскери теңіз қатынасы, балық аулауда және теңіз кәсіпшілігінде, теңізде биологиялық және минералды ресурстар өндіруде, ғылыми зерттеу жүргізуде және т.б. салалардағы қатынастарды реттеуші құқықтық нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: maritime law</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамы көлүнүн</p> <p>4. Өзбек: dengiz huquqi</p> <p>5. Түрік: deniz hukuku</p> <p>6. Ағылшын: maritime law</p> <p>7. Испан: derecho marítimo</p> <p>8. Неміс: seerecht</p> <p>9. Француз: loi maritime</p>
399.	муниципальное право	муниципалдық құқық	<p>1. Муниципальдық – лат. municipalis – «муниципальдық; тоғышар, еркін қала». Бірқатар елдерде конституциялық құқықтың жергілікті өзін-өзі басқаруды ұйымдастыруды реттеуші нормалар жүйесінен тұратын кіші саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: bələdiyyə qanunu</p> <p>3. Қырғыз: муниципал мыйзам</p> <p>4. Өзбек: munikatsiya qonunlari</p> <p>5. Түрік: belediye hukuku</p> <p>6. Ағылшын: municipal law</p> <p>7. Испан: ley municipal</p> <p>8. Неміс: stadtrecht</p> <p>9. Француз: loi municipale</p>
400.	«мягкое» право	«жұмсақ» құқық	<p>1. Халықаралық практикада ұсынымдық нормаларды білдіретін термин.</p> <p>2. Әзербайжан: «soft» right</p> <p>3. Қырғыз: «жумшак» укук</p> <p>4. Өзбек: «soft» huquqi</p> <p>5. Түрік: «soft» sağ</p> <p>6. Ағылшын: soft law</p> <p>7. Испан: ley suave</p> <p>8. Неміс: weiches gesetz</p> <p>9. Француз: loi souple</p>
401.	наблюдатель дипломатический	дипломатиялық байқаушы	<p>1. Дипломатия – көне грек. δίπλωμα «екеуден салынған (жазбаша құжат)». Халықаралық конференциялардың, ұйымдардың және органдардың жұмысына қатысу үшін жіберілетін мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның өкілі.</p> <p>2. Әзербайжан: observer diplomatik</p>

			<p>3. Қырғыз: дипломатиялык байкоочу</p> <p>4. Өзбек: observer diplomatik</p> <p>5. Түрік: observer diplomatik</p> <p>6. Ағылшын: diplomatic observer</p> <p>7. Испан: observador diplomático</p> <p>8. Неміс: diplomatischer beobachter</p> <p>9. Француз: observateur diplomatique</p>
402.	наркологическая помощь	наркологиялық көмек	<p>1. Наркотики – грек. narkotikos – орап алатын, баурап алатын</p> <p>Наркологиялық сырқатқа шалдығудың алдын алуды, нашакорлықпен ауыратын адамдарға диагностика жасауды, оларды емдеу мен медициналық-әлеуметтік оңалтуды қамтитын мамандандырылған медициналық көмек түрлерінің бірі («Нашакорлықпен ауыратын адамдарды медициналық-әлеуметтік оңалту туралы» 2002 жылғы 27 мамырдағы № 325-ІІ ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Өзербайжан: narkotik müalicəsi</p> <p>3. Қырғыз: наркологиялык жардам</p> <p>4. Өзбек: dori davolash</p> <p>5. Түрік: ilaç tedavisi</p> <p>6. Ағылшын: drug treatment</p> <p>7. Испан: tratamiento de drogas</p> <p>8. Неміс: medikamentöse behandlung</p> <p>9. Француз: traitement médical</p>
403.	наркологические организации	наркологиялық ұйымдар	<p>1. Наркотики – грек. narkotikos – орап алатын, баурап алатын</p> <p>Организация – лат. organizo – ұйымдастыру</p> <p>ҚР заңдарында белгіленген тәртіппен наркологиялық көмек көрсететін ауруханалар, диспансерлер, орталықтар, бөлімшелер немесе кабинеттер («Нашакорлықпен ауыратын адамдарды медициналық-әлеуметтік оңалту туралы» 2002 жылғы 27 мамырдағы № 325-ІІ ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Өзербайжан: dərman müalicəsi təşkilatları</p> <p>3. Қырғыз: наркологиялык уюм</p> <p>4. Өзбек: giyohvandlik tashkilotlari</p> <p>5. Түрік: ilaç tedavisi organizasyonları</p> <p>6. Ағылшын: narcological organizations</p> <p>7. Испан: organizaciones narcológicas</p> <p>8. Неміс: narkologische organisationen</p> <p>9. Француз: organisations narcologiques</p>
404.	нормативный документ по стандартизации	стандарттау жөніндегі нормативтік құжат	<p>1. Норматив – лат. normatio – ретке келтіру</p> <p>Стандарт – ағыл. standard – норма, үлгі</p> <p>Стандарттау жөніндегі қызметтің әр түріне немесе оның нәтижелеріне қатысты нормаларды, ережелерді, сипаттамаларды, принциптерді</p>

			<p>белгілейтін құжат («Техникалық реттеу туралы» 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603 ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: standart qəbulu sənəd</p> <p>3. Қырғыз: стандартташтыруу боюнча ченемдик документ</p> <p>4. Өзбек: standart sozlamali hujjat</p> <p>5. Түрік: standart ayarlı belge</p> <p>6. Ағылшын: normative document on standardization</p> <p>7. Испан: documento normativo sobre normalización</p> <p>8. Неміс: normatives dokument zur normung</p> <p>9. Француз: document normatif sur la normalisation</p>
405.	нормативы экономические	экономикалық нормативтер	<p>1. Экономика - грек. οἰκονομος — «үй шаруашылығын жүргізу өнері».</p> <p>Норматив - лат. normatio – ретке келтіру.</p> <p>Халық шаруашылығында экономикалық қатынастарды реттеу үшін қолданылатын және өндіріс шығындары мен нәтижелеріне, олардың бөлінуі мен пайдаланылуына қойылатын тиісті талаптарды білдіретін абсолюттік немесе салыстырмалы шама.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi standartlar</p> <p>3. Қырғыз: экономикалық нормативтер</p> <p>4. Өзбек: iqtisodiy me'yorlar</p> <p>5. Түрік: ekonomik standartlar</p> <p>6. Ағылшын: economic standards</p> <p>7. Испан: estándares económicos</p> <p>8. Неміс: wirtschaftliche standards</p> <p>9. Француз: normes économiques</p>
406.	обратная сила уголовного закона	қылмыстық заңның кері күші	<p>1. Заңның заңды күшіне енуіне дейін таралуы. Қылмысы бар тұлға қолданылатын жағдай, әрекеттің жоятын қылмыстылығы, жұмсартатын жаза немесе басқа түрде кері күші болады, бірақ сотталған тұлғаға, соның ішінде жазасының қалғанын өтейтін тұлғаларға, яғни мұндай заңның кіруіне дейін тиісті әрекеті арқасында соттылығы бар тұлғаларға таралады. Егер жаңа қылмыстық заң тұлғаға жазаны өтеген әрекеттің жазасын жұмсартса, онда тағайындалған жаза қайта шығарылған заңның санкциясы шектеріндегі қысқартуға жатады. Бұл әрекет болған тұлғаның нашарлататын жағдайы әрекеттің қылмыстылық немесе жазалаушылығы, өсіретін жауапкершілік немесе жаза немесе басқа түр қоятын заңның кері күші болмайды.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət qanununun retroaktivliyi</p> <p>3. Қырғыз: жазык мыйзамынын күчтүн</p> <p>4. Өзбек: jinoiy qonunning orqaga qaytarilishi</p> <p>5. Түрік: suçluların geriye dönük gücü bir yasa</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: retroactive criminal the law</p> <p>7. Испан: criminal retroactivo la ley</p> <p>8. Неміс: rückwirkender verbrecher das gesetz</p> <p>9. Француз: criminel rétroactif la loi</p>
407.	охлократия	охлократия	<p>1. Охлократия – (гр. ochlos – тобыр, қара халық) – тобыр билігі.</p> <p>2. Әзербайжан: аҗлоkrasi</p> <p>3. Қырғыз: төгүнгө чыгарган</p> <p>4. Өзбек: ochlocrasy</p> <p>5. Түрік: halk yönetimi</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: ochlocrasy</p> <p>7. Испан: oclocracia</p> <p>8. Неміс: ochlokratie</p> <p>9. Француз: gouvernement de populace</p>
408.	патентные поверенные	патенттік сенім білдірілген өкілдер	<p>1. Патент – орта ғасырлық лат. litterae patentees – грамота, марпат; лат. patens – ашық Жеке және заңды тұлғалардың уәкілетті орган және сараптама жасау ұйымы алдындағы өкілдігіне ҚР заңнамасына сәйкес құқық берілген ҚР азаматтары («ҚР патент заңы» 1999 жылғы 16 шілдедегі № 427-І ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: patent vәkillәri</p> <p>3. Қырғыз: патенттик ишенимдүү өкүлдөр</p> <p>4. Өзбек: patent vakillari</p> <p>5. Түрік: patent avukatları</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: patent attorneys</p> <p>7. Испан: abogados de patentees</p> <p>8. Неміс: patentanwälte</p> <p>9. Француз: conseils en brevets</p>
409.	патентообладатель	патент иеленуші	<p>1. Патент – орта ғасырлық лат. litterae patentees – грамота, марпат; лат. patens – ашық Қорғау құжатының иесі («ҚР патент заңы» 1999 жылғы 16 шілдедегі № 427-І ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: patent sahibi</p> <p>3. Қырғыз: патент ээси</p> <p>4. Өзбек: patent egasi</p> <p>5. Түрік: patent sahibi</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: patentee</p> <p>7. Испан: poseedor de patente</p> <p>8. Неміс: patentinhaber</p> <p>9. Француз: breveté</p>
410.	первичный список кандидатов в присяжные заседатели	алқабиге кандидаттардың бастапқы тізімі	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. Алқабиге кандидаттардың бірыңғай тізімін жасау кезінде негіз болатын, ауданнан (облыстық маңызы бар қаладан) алқабиге кандидаттардың тізімі («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1 – бап)</p> <p>2. Әзербайжан: hakimlәrin namizәdlәrinin birincil</p>

			<p>siyahısı</p> <p>3. Қырғыз: мүмкүн болуучу сот арачыларынын негизги тизме</p> <p>4. Өзбек: sudlarning nomzodlarining asosiy ro'yxati</p> <p>5. Түрік: jüri üyeleri için birincil liste</p> <p>6. Ағылшын: primary list of candidates for jury</p> <p>7. Испан: lista primaria de candidatos para jurado</p> <p>8. Неміс: hauptliste der kandidaten für die Jury</p> <p>9. Француз: liste primaire des candidats au jury</p>
411.	подсудность уголовного дела	қылмыстық істердің соттылығы	<p>1. Қарастырылуы сот құзырына жататын қылмыстық істің белгілерінің жиынтығы. Қылмыстық істердің соттылығы ҚР соттардың арасындағы құзыретін шектеу қызметін атқарады.</p> <p>2. Өзбекбайжан: cinayet işinin yurisdiksiyası</p> <p>3. Қырғыз: жазық ишин сотко караштуулугу</p> <p>4. Өзбек: jinoiy ishning sudlovga tegishliligi</p> <p>5. Түрік: ceza davasının yargı yetkisi</p> <p>6. Ағылшын: jurisdiction of a criminal case</p> <p>7. Испан: jurisdicción de un caso penal</p> <p>8. Неміс: gerichtbarkeit eines Strafverfahrens</p> <p>9. Француз: compétence d'une affaire pénale</p>
412.	подтверждающие документы	растайтын құжаттар	<p>1. Тіркелген азаматтық-құқықтық мәміленің шарттарына немесе ҚР заң акіісіне сәйкес келетін тауарлардың жеткізілу, жұмыстардың орындалу немесе қызметтердің көрсетілу факіісін дәлелдейтін құжаттар (2004 жылғы 24 сәуірдегі № 548 ҚР БК105-бап)</p> <p>2. Өзбекбайжан: dəstəkləyən sənədlər</p> <p>3. Қырғыз: растоо документтер</p> <p>4. Өзбек: qo'llab-quvvatlovchi hujjatlar</p> <p>5. Түрік: destekleyici belgeler</p> <p>6. Ағылшын: supporting documents</p> <p>7. Испан: documentos de respaldo</p> <p>8. Неміс: belege</p> <p>9. Француз: documents justificatifs</p>
413.	правила конкуренции	бәсеке қағидалары	<p>1. Конкуренция - кейінгі лат. concurrentia, concurrere – соқтығысу, түйісу, қақтығысу. Шектейтін іскерлік практиканы бақылау және бәсекені қорғау жөніндегі келісілген халықаралық нормалар.</p> <p>2. Өзбекбайжан: rəqabət qaydaları</p> <p>3. Қырғыз: атаандаштык эрежелери</p> <p>4. Өзбек: raqobat qoidalari</p> <p>5. Түрік: rekabet kuralları</p> <p>6. Ағылшын: competition rules</p> <p>7. Испан: normas de competencia</p> <p>8. Неміс: wettbewerbsregeln</p> <p>9. Француз: règles de concurrence</p>

414.	право обычное	ғұрыптық құқық	<p>1. Ғұрыпқа негізделген нормалар (мінез-құлық ережелері) жүйесі, ол нақты бір қоғамдағы, белгілі бір жердегі не нақты бір этникалық немесе әлеуметтік топ үшін қоғамдық қатынастарды реттеуші.</p> <p>2. Әзербайжан: adi qanun</p> <p>3. Қырғыз: кадимки укук</p> <p>4. Өзбек: odat huquqi</p> <p>5. Түрік: geleneksel hukuk</p> <p>6. Ағылшын: common law</p> <p>7. Испан: ley común</p> <p>8. Неміс: gewohnheitsrecht</p> <p>9. Француз: loi commune</p>
415.	правообязанн ость	құқықтық міндеттілік	<p>1. Қолданыстағы заңнамада белгіленген заңи міндеттелік, тұлғаның лайықты (қажетті) мінез-құлқы (жүріс-тұрысы).</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi vəziyyət</p> <p>3. Қырғыз: милдети мыйзам</p> <p>4. Өзбек: huquqiy holat</p> <p>5. Түрік: yasal durum</p> <p>6. Ағылшын: legal obligation</p> <p>7. Испан: obligación legal</p> <p>8. Неміс: rechtliche verpflichtung</p> <p>9. Француз: obligation légale</p>
416.	правоохранит ельные органы	құқық қорғау органдары	<p>1. Орган – көне грек. ὄργανον – «күрал» Бұзылған құқықты орнына келтіруге, заң бойынша міндеттің орындалуын қамтамасыз етуге бағытталған мемлекеттік органның мәжбүрлеу қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq-mühafizə orqanları</p> <p>3. Қырғыз: укук коргоо органдары</p> <p>4. Өзбек: huquq-tartibot idoralari</p> <p>5. Түрік: kolluk kuvvetleri</p> <p>6. Ағылшын: law enforcement</p> <p>7. Испан: cumplimiento de la ley</p> <p>8. Неміс: strafverfolgungsbehörden</p> <p>9. Француз: forces de l'ordre</p>
417.	право субъективное	субъективтік құқық	<p>1. Субъект – лат. subjectum – адам, жекебас және оның көзқарастарымен, мүдделерімен, талғамдарымен айқындалатын құқықтары. Өз мүдделерін, өздерінің жеке басының құқықтарын қанағаттандыру мақсатымен азаматтың немесе ұйымның ықтимал мінез-құлқының заңмен қамтамасыз етілген шарасы.</p> <p>2. Әзербайжан: subyektiv qanun</p> <p>3. Қырғыз: башкача укугу</p> <p>4. Өзбек: sub'ektiv qonun</p> <p>5. Түрік: öznel hukuk</p>

			<p>6. Ағылшын: subjective right</p> <p>7. Испан: derecho subjetivo</p> <p>8. Неміс: subjektives recht</p> <p>9. Француз: droit subjectif</p>
418.	право трудовое	еңбек құқығы	<p>1. Жалдамалы қызметкерлердің еңбегін реттейтін құқық саласы. Еңбек құқығы жұмысшылар мен қызметшілердің жұмыс берушімен қатынастарын реттейді, жұмыс берушінің атынан әкімшілік еңбектің тікелей жұмсалыуына күш салады; әкімшіліктің еңбек ұжымымен өндірісті басқаруға қызметкерлердің қатысуы, еңбек жағдайларын жасау және қолдану жөніндегі қатынастары; еңбек дауларын қарау жөніндегі қатынастар; еңбекті қорғау жөніндегі қатынастар мен басқа да бірқатар қатынастар.</p> <p>2. Әзербайжан: эмәк қанунверчилији</p> <p>3. Қырғыз: эмгектик укук</p> <p>4. Өзбек: mehnat qonuni</p> <p>5. Түрік: iş hukuku</p> <p>6. Ағылшын: labor law</p> <p>7. Испан: derecho laboral</p> <p>8. Неміс: arbeitsrecht</p> <p>9. Француз: droit du travail</p>
419.	право эмиссионное	эмиссиялық құқық	<p>1. Эмиссия – лат. emissio «шығару; сәулелендіру». Ақша белгілерін айналысқа шығарудың белгілі бір кезеңге арналып белгіленген шекті мөлшері, сондай-ақ коммерциялық ұйымдардың және мемлекеттің бағалы қағаздар (акциялар, облигациялар, депозиттік сертификаттар) шығаруы тәртібін реттейтін қағидат пен құқықтық нормалар жиынтығы, эмиссиялық жүйенің құқықтық тетігі.</p> <p>2. Әзербайжан: мәсәлә қануну</p> <p>3. Қырғыз: берүүгө укугу</p> <p>4. Өзбек: қонун чиқариш</p> <p>5. Түрік: ihraç kanunu</p> <p>6. Ағылшын: issue right</p> <p>7. Испан: emitir bien</p> <p>8. Неміс: problem richtig</p> <p>9. Француз: problème droit</p>
420.	предварительный список кандидатов в присяжные заседатели	алқабиге кандидаттардың алдын ала тізімі	<p>1. <i>Кандидат</i> – лат. candidatus – ақ киім киген адам. Азаматтарды кездейсоқ таңдау ресімін жүргізу үшін негіз болатын, алқабиге кандидаттардың алдын ала бастапқы немесе алдын ала қосалқы тізімі («Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы № 121 ҚРЗ 1 – бап)</p> <p>2. Әзербайжан: hakimlərin namizədlərinin ilkin siyahısı</p> <p>3. Қырғыз: мүмкүн болуучу сот арачыларынын</p>

			<p>алдын ала тизме</p> <p>4. Өзбек: sudlarning nomzodlari oldindan ro'yxati</p> <p>5. Түрік: jüri üyeleri için ön liste</p> <p>6. Ағылшын: preliminary list of candidates for jurors</p> <p>7. Испан: lista preliminar de candidatos a jurados</p> <p>8. Неміс: vorläufige Liste der kandidaten für Juroren</p> <p>9. Француз: liste préliminaire des candidats aux jurés</p>
421.	прекращение конституционного производства	конституциялық іс жүргізуді тоқтату	<p>1. Конституция – лат. constitutio – құрылым. Конституциялық іс жүргізу кез келген сатыда, бірақ қорытынды шешім шығарылғанға дейін мынадай реттерде: субъект өзі мәлімдеген өтініштен бас тартса; конституциялылығы талас тудыратын актілер күшін жойса немесе заңдық күшін жойса; мәлімделген өтініш Конституциялық Кеңестің қарауына жатпаса тоқтатылуға тиіс. Конституциялық Кеңестің мәлімделген өтініші бойынша конституциялық іс жүргізуді тоқтату туралы шешімі өтініш субъектісін Конституциялық Кеңеске осы негіздер бойынша қайтадан өтініш беру мүмкіндігінен айырады (1995 жылғы 29 желтоқсандағы № 2737 «ҚР Конституциялық Кеңесі туралы» ҚР КЗ 30-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: konstitusiya icraatının dayandırılması</p> <p>3. Қырғыз: конституциялук өндүрүшү токтотулганда</p> <p>4. Өзбек: konstitutsiyaviy sud ishlarini tugatish</p> <p>5. Түрік: anayasa işlemlerinin sona ermesi</p> <p>6. Ағылшын: termination of constitutional proceedings</p> <p>7. Испан: terminación del proceso constitucional</p> <p>8. Неміс: Beendigung des verfassungsverfahrens</p> <p>9. Француз: clôtüre des procédures constitutionnelles</p>
422.	преступление умышленное	қасақана қылмыс, қасақана жасалған қылмыс, қасақы қылмыс	<p>1. Тікелей немесе жанама ниетпен жасалған әрекет. Адам өз іс-әрекетінің (әрекетсіздігінің) қоғамға қауіпті екенін ұғынып, оның қоғамдық қауіпті зардаптары болуы мүмкін екенін немесе болмай қоймайтынын алдын ала білсе және осы зардаптардың болуын тілесе, қылмыс тікелей ниетпен жасалған қылмыс деп танылады. Адам өз іс-әрекетінің (әрекетсіздігінің) қоғамға қауіпті екенін ұғынып, оның қоғамдық қауіпті зардаптары болуы мүмкін екенін алдын ала білсе, осы зардаптардың болуын тілемесе де оған саналы түрде жол берсе не бұған немқұрайды қараса, қылмыс жанама ниетпен жасалған қылмыс деп танылады.</p> <p>2. Әзербайжан: qəsdli cinayət</p> <p>3. Қырғыз: атайылап қылмыш</p>

			<p>4. Өзбек: qasddan jinoyat</p> <p>5. Түрік: kasıtlı suç</p> <p>6. Ағылшын: intentional crime</p> <p>7. Испан: crimen intencional</p> <p>8. Неміс: vorsätzliches verbrechen</p> <p>9. Француз: crime intentionnel</p>
423.	преступления в сфере экономической деятельности	экономикалық қызмет саласындағы қылмыстар	<p>1. Экономика - грек. οίκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері»</p> <p>Қылмыстық құқық бойынша – мүліктік және өндірістік қатынастар, азаматтардың, заңды тұлғалардың, жергілікті және мемлекеттік құрылымдардың экономикалық құқықтары – ортақ қол сұғу объектісі болып табылатын қылмыс түрлерінің бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi fəaliyyət sahəsində cinayətlər</p> <p>3. Қырғыз: экономикалық иш чөйрөсүндөгү қылмыштар</p> <p>4. Өзбек: iqtisodiy faoliyat sohasidagi jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: ekonomik faaliyet alanında suçlar</p> <p>6. Ағылшын: economic crime</p> <p>7. Испан: crimen económico</p> <p>8. Неміс: wirtschaftskriminalität</p> <p>9. Француз: crime économique</p>
424.	преступления банковские	банк қылмыстары	<p>1. Банк – итал. banco — монеталар қойылған, айырбасталған орындық, сәкі, үстел.</p> <p>Банктердің заңсыз айла-шарғылары және қалың көпшілік тұрғындардың тәжірибесіздігін қысастықпен пайдалану.</p> <p>2. Әзербайжан: bank cinayətləri</p> <p>3. Қырғыз: банк қылмыштар</p> <p>4. Өзбек: bankdagi jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: banka suçları</p> <p>6. Ағылшын: banking crimes</p> <p>7. Испан: delitos bancarios</p> <p>8. Неміс: bankverbrechen</p> <p>9. Француз: crimes bancaires</p>
425.	преступления должностные	лауазымдық қылмыстар	<p>1. Мемлекеттік және қоғамдық аппараттың қалыпты қызметіне қол сұғатын, лауазымды тұлғалар өзінің қызмет бабын пайдаланып жасайтын қылмыстар.</p> <p>2. Әзербайжан: ofisin cinayətidir</p> <p>3. Қырғыз: қызматкерлер қылмышы</p> <p>4. Өзбек: jinoyat sodir etganlikda aybdor</p> <p>5. Түрік: ofis suçu</p> <p>6. Ағылшын: official crimes</p> <p>7. Испан: delitos oficiales</p> <p>8. Неміс: offizielle verbrechen</p> <p>9. Француз: crimes officiels</p>

426.	преступления имущественные	мүліктік қылмыстар	<p>1. Мемлекеттің, кәсіпорындардың, мекемелердің, қоғамдық ұйымдар мен азаматтардың мүліктік құқықтары мен мүдделеріне ұрлау, тонау, қарақшылық жасау, алаяқтық, қорқытып алу, сеніп тапсырылған мүлікті иемденіп алу, мүлікті қасақана жойып жіберу немесе зақымдау жолымен жасалатын қол сұғушылық.</p> <p>2. Өзербайжан: əmlak cinayətləri</p> <p>3. Қырғыз: мүлк қылмыш</p> <p>4. Өзбек: mulkiy jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: mülkiyet suçları</p> <p>6. Ағылшын: property crimes</p> <p>7. Испан: delitos contra la propiedad</p> <p>8. Неміс: eigentumsverbrechen</p> <p>9. Француз: crimes contre les biens</p>
427.	преступления корпоративные	корпоративтік қылмыстар	<p>1. Корпорация - лат. corporatio – бірлестік. Корпорация немесе оның қызметкерлері жасаған қылмыстар. Корпорациялар көбінесе алаяқтық жасайды, бөгденің мүлкін иемденіп алады немесе жекебастың меншігіне зиян келтіреді.</p> <p>2. Өзербайжан: korporativ cinayətlər</p> <p>3. Қырғыз: юридикалық қылмыш</p> <p>4. Өзбек: korporativ jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: kurumsal suçlar</p> <p>6. Ағылшын: corporate crimes</p> <p>7. Испан: delitos corporativos</p> <p>8. Неміс: unternehmensverbrechen</p> <p>9. Француз: crimes d'entreprise</p>
428.	преступления налоговые	салықтық қылмыстар	<p>1. Қылмыстық заңнама бойынша құқыққа қарсы жасалған қоғамдық қауіпті әрекет (қолданыстағы салық жүйесіне нұқсан келтіретін әрекет немесе әрекетсіздік). Бұл әрекет үшін қылмыстық жауапкершілік көзделген.</p> <p>2. Өзербайжан: vergi cinayətləri</p> <p>3. Қырғыз: салықтық қылмыштар</p> <p>4. Өзбек: soliq jinoyatlari</p> <p>5. Түрік: vergi suçları</p> <p>6. Ағылшын: tax crimes</p> <p>7. Испан: delitos fiscales</p> <p>8. Неміс: steuerverbrechen</p> <p>9. Француз: délits fiscaux</p>
429.	преступления средней тяжести	ауырлығы орташа қылмыс	<p>1. Жасалғаны үшін қылмыстық кодексте көзделген ең ауыр жаза бес жылға бас бостандығынан айырудан аспайтын қасақана жасалған әрекет, сондай-ақ жасалғаны үшін бес жылдан астам мерзімге бас бостандығынан айыру түріндегі жаза көзделген абайсызда жасалған әрекет (1997 жылғы 16 шілдедегі № 167 ҚР ҚК 10-бап)</p>

			<p>2. Өзбайжан: orta ağırlığındakı cinayətlər</p> <p>3. Қырғыз: орто оуур қылмыштары</p> <p>4. Өзбек: o'rtacha og'irlikdagi jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: orta yerçekimi suçları</p> <p>6. Ағылшын: moderate crimes</p> <p>7. Испан: delitos moderados</p> <p>8. Неміс: moderate verbrechen</p> <p>9. Француз: crimes modérés</p>
430.	прецедент права	құқық прецеденті	<p>1. Прецедент – лат. praecedens – алдыңғы. Жоғары мемлекет (сот) органдары қабылдаған нақты шешім. Осы шешім төменгі мемлекет органдарына ұқсас істерді шешкенде негіз болады (АҰШ, Англия, Үндістан, Австралия).</p> <p>2. Өзбайжан: iddia hüququ</p> <p>3. Қырғыз: укук прецедент</p> <p>4. Өзбек: amaliy qonun</p> <p>5. Түрік: içtihat hukuku</p> <p>6. Ағылшын: precedent of law</p> <p>7. Испан: precedente de la ley</p> <p>8. Неміс: präzedenzfall des gesetzes</p> <p>9. Француз: précédent de droit</p>
431.	принцип невмешательства	араласпау қағидаты	<p>1. Принцип - лат. principium – бастау, негіз. Халықаралық құқықтың мемлекеттерге (халықаралық ұйымдарға) басқа мемлекеттердің және халықтардың ішкі ісіне араласпауды міндеттейтін негізгі қағидаттарының бірі.</p> <p>2. Өзбайжан: iştirakçiliğın prinsipi</p> <p>3. Қырғыз: эмес кийлигишүү принцип</p> <p>4. Өзбек: boshqarmasining printsipi</p> <p>5. Түрік: girişimcilik ilkesi</p> <p>6. Ағылшын: principle of non-interference</p> <p>7. Испан: principio de no injerencia</p> <p>8. Неміс: prinzip der nichteinmischung</p> <p>9. Француз: principe de non-interférence</p>
432.	принцип ненападения	шабуыл жасамау қағидаты	<p>1. Принцип - лат. principium – бастау, негіз. Халықаралық құқықтың екі дүниежүзілік соғыстың арасында қалыптасқан негізгі қағидаттарының бірі.</p> <p>2. Өзбайжан: һәр şeyin prinsipi</p> <p>3. Қырғыз: бирине жобосу</p> <p>4. Өзбек: notning printsipi</p> <p>5. Түрік: bildirim ilkesi</p> <p>6. Ағылшын: non-aggression principle</p> <p>7. Испан: principio de no agresión</p> <p>8. Неміс: nichtangriffsprinzip</p> <p>9. Француз: principe de non-agression</p>
433.	опинио юрис	опинио юрис	<p>1. Опинио юрис – лат. <i>opinion juris</i> – құқыққа қатысты пікір. Халықаралық құқық субъектілерінің құқықтық</p>

			<p>норманың заңдық шынайылығына сенімі.</p> <p>2. Өзбайжан: opinio juris</p> <p>3. Қырғыз: опинио юрис</p> <p>4. Өзбек: opinio juris</p> <p>5. Түрік: opinio juris</p> <p>6. Ағылшын: opinio juris</p> <p>7. Испан: opinio juris</p> <p>8. Неміс: opinio juris</p> <p>9. Француз: opinio Juris</p>
434.	парламентс кая оппозиция	парламенттік оппозиция	<p>1. Оппозиция – лат. oppositio – қарсы қою. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Үкіметті құруға қатыспайтын және бірқатар қағидаттық мәселелер бойынша оның саясатына қарсы шығатын парламент депутаттарының тобы немесе қандай да бір партияның парламентарлік фракциясы.</p> <p>2. Өзбайжан: parlament mähkәмәsi</p> <p>3. Қырғыз: парламентартик оппозиция</p> <p>4. Өзбек: parlament axboroti</p> <p>5. Түрік: parlamentu operasyonu</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary opposition</p> <p>7. Испан: oposición parlamentaria</p> <p>8. Неміс: parlamentarische opposition</p> <p>9. Француз: opposition parlementaire</p>
435.	осмотр следственный	тергеулік қарап- тексеру	<p>1. Қылмыстық процесте: қылмыстық ізін немесе басқа да заттай дәлелдемелер табу, оқиғаның мән-жайын анықтау және т.б. мақсатында іске асырылатын тергеу іс-қимылы.</p> <p>2. Өзбайжан: tәdqiqat tәlimi</p> <p>3. Қырғыз: иликтөө карап чыгуу</p> <p>4. Өзбек: investigative inspekting</p> <p>5. Түрік: investigative muayene</p> <p>6. Ағылшын: investigative examination</p> <p>7. Испан: examen de investigacion</p> <p>8. Неміс: untersuchungsuntersuchung</p> <p>9. Француз: examen d'investigation</p>
436.	основание иска	қуыным негіздемесі	<p>1. Қуынымшы өзінің сотқа берген жолданымын негіздейтін мән-жай.</p> <p>2. Өзбайжан: әsasinin әsaslari</p> <p>3. Қырғыз: иш-аракет себеп</p> <p>4. Өзбек: hayotning asosi</p> <p>5. Түрік: eylemin temeli</p> <p>6. Ағылшын: basis of action</p> <p>7. Испан: base de acción</p> <p>8. Неміс: handlungsgrundlage</p> <p>9. Француз: base d'action</p>
437.	парламентари зм	парламентар изм	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Заң шығарушы орган – парламентартік заңдық</p>

			<p>үстемдігі кезінде заң шығару және атқарушылық қызметті нақты бөлумен сипатталатын басқару жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: parlamentarizm</p> <p>3. Қырғыз: парламентаризм</p> <p>4. Өзбек: parlamentarism</p> <p>5. Түрік: parlamenter sistem</p> <p>6. Ағылшын: parliamentarism</p> <p>7. Испан: parlamentarismo</p> <p>8. Неміс: parlamentarismus</p> <p>9. Француз: parlementarisme</p>
438.	парламентарий	парламентарий	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Парламентарий – ағылшын. parliamentarian. Парламент мүшесі.</p> <p>2. Әзербайжан: parlamentaran</p> <p>3. Қырғыз: парламентарий</p> <p>4. Өзбек: parlamentaran</p> <p>5. Түрік: parlamenterlerin</p> <p>6. Ағылшын: парламентарий</p> <p>7. Испан: parlamentario</p> <p>8. Неміс: parlamentarier</p> <p>9. Француз: parlementaire</p>
439.	парламентер	парламентер	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Халықаралық құқықта: жұшпанмен келіссөз жүргізуге әскери басшылық уәкілеттік берген тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: parlament</p> <p>3. Қырғыз: тынчтык чабарманы</p> <p>4. Өзбек: parlamentlik</p> <p>5. Түрік: ateşkes elçisi</p> <p>6. Ағылшын: envoy</p> <p>7. Испан: enviado</p> <p>8. Неміс: gesandte</p> <p>9. Француз: envoyé</p>
440.	парламентские вопросы	парламенттік сұрақтар	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Парламентарлық мемлекеттерде парламенттің үкіметтің қызметін бақылау нысанының бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: parlament sorulari</p> <p>3. Қырғыз: парламенттик суроолор</p> <p>4. Өзбек: parlament savollar</p> <p>5. Түрік: parlamenter sorulari</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary issues</p> <p>7. Испан: cuestiones parlamentarias</p> <p>8. Неміс: parlamentarische fragen</p> <p>9. Француз: questions parlementaires</p>
441.	парламентский контроль	парламенттік бақылау	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Контроль - лат. contra – қарсы. Мемлекеттік бақылау нысанының бір түрі. Жалпы</p>

			<p>саяси және әкімшілік сипатта болады.</p> <p>2. Өзбайжан: parlament kontrol</p> <p>3. Қырғыз: parlamentlik nazorati</p> <p>4. Өзбек: parlamentlik nazorati</p> <p>5. Түрік: parlamenter kontrol</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary control</p> <p>7. Испан: control parlamentario</p> <p>8. Неміс: parlamentarische kontrolle</p> <p>9. Француз: contrôle parlementaire</p>
442.	парламентс кое право	парламенттік құқық	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Парламент және оның палаталарының мүшелері жеке және ұжымдық іс-қимылдарда басшылыққа алатын жазбаша және қадімгі нормалар жиынтығы; парламенттің «ішкі заңы», оның ерекше құзыреті.</p> <p>2. Өзбайжан: parlament yasasi</p> <p>3. Қырғыз: парламенттик мыйзам</p> <p>4. Өзбек: parlament huquqi</p> <p>5. Түрік: parlamenter hukuku</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary law</p> <p>7. Испан: ley parlamentaria</p> <p>8. Неміс: parlamentarisches recht</p> <p>9. Француз: loi parlementaire</p>
443.	парламентс кое расследова ние	парламенттік тергеп- тексеру	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Мемлекеттік билік органдарының, соның ішінде үкіметтің және оның жекелеген мүшелерінің қызметіне парламенттік бақылауды жүзеге асыру тәсілінің бірі.</p> <p>2. Өзбайжан: parlament tәcrübәsi</p> <p>3. Қырғыз: парламенттик иликтөө</p> <p>4. Өзбек: parlamentlik tadqiqoti</p> <p>5. Түрік: parlamenter inceleme</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary inquiry</p> <p>7. Испан: investigación parlamentaria</p> <p>8. Неміс: parlamentarische untersuchung</p> <p>9. Француз: enquête parlementaire</p>
444.	патронаж	патронаж	<p>1. Патронаж – лат. patronus – қамқоршы, қолдаушы. Денсаулық жағдайына байланысты өз құқықтары дербес жүзеге асыра және міндеттерін орындай алмайтын кәмелеттік жасқа толған әрекетке қабілетті азаматтың өтініші бойынша оған белгіленген қамқоршылық нысаны.</p> <p>2. Өзбайжан: patronaj</p> <p>3. Қырғыз: колдоочулук</p> <p>4. Өзбек: patronaj</p> <p>5. Түрік: patronaji</p> <p>6. Ағылшын: patronage</p> <p>7. Испан: mecenasgo</p>

			8. Неміс: schirmherrschaft 9. Француз: patronage
445.	пенология	пенология	1. Пенология – лат. roenologia, роена – «жазалау, жаза». Жазалауды орындау туралы ілім, криминологияның жеке пәні; ғылыми-практикалық негізде жазалаудың оңтайлы санксияларын және қылмыскерді қайта әлеуметтендіру шараларын әзірлейді. 2. Әзербайжан: penoloji 3. Қырғыз: пенология 4. Өзбек: penoloja 5. Түрік: penoloji 6. Ағылшын: penology 7. Испан: criminologia 8. Неміс: penologie 9. Француз: pénologie
446.	пиратство	пираттық	1. Пиратство – лат. pirata, грек. πειρατής, πειράω – «бақыт іздеу» + грек. –τής πείρα – «әрекет, талап». 1) халықаралық құқықта: қандай да бір мемлекеттің юрисдикциясынан тыс ашық теңізде немесе басқа жерде зорлау, ұстап тұру немесе тонау әрекеті; 2) қазіргі сөйлеуде және әдебиетте: контрафакция, яғни зияткерлік меншік құқығын бұзу. 2. Әзербайжан: piracy 3. Қырғыз: каракчылык 4. Өзбек: piraci 5. Түрік: korsanlik 6. Ағылшын: piracy 7. Испан: piratería 8. Неміс: piraterie 9. Француз: le piratage
447.	политическая дееспособность	саяси әрекетке қабілеттілік	1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет». Азаматтың өзіне тиісті елдің конституциясымен және заңдарымен кепілдік берілген саяси құқықтары мен еркіндігін дербес жүзеге асыру қабілеті. 2. Әзербайжан: siyasi qərar 3. Қырғыз: саясий укук жөндөмдүүлүгү 4. Өзбек: siyosiy qaror 5. Түрік: siyasal karar 6. Ағылшын: political capacity 7. Испан: capacidad política 8. Неміс: politische kapazität 9. Француз: capacité politique
448.	политическая	саяси	1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік

	ответственно сть	жауаптылық	<p>қызмет».</p> <p>1) халықаралық құқықтық жауапкершіліктің бір түрі; 2) конституциялық жауапкершіліктің бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi soruma</p> <p>3. Қырғыз: саясий жоопкерчилик</p> <p>4. Өзбек: siyosiy ma'lumot</p> <p>5. Түрік: siyasi sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: political responsibility</p> <p>7. Испан: responsabilidad política</p> <p>8. Неміс: politische verantwortung</p> <p>9. Француз: responsabilite politique</p>
449.	политическая правоспособ ность	саяси құқықтық қабілет	<p>1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет».</p> <p>Азаматтың саяси құқықтық қатынастардың субъектісі болу, яғни өзіне тиісті елдің конституциясымен және заңдарымен кепілдік берілген саяси құқықтары мен еркіндігіне ие болу және олармен байланысты міндеттерді мойнына алу қабілеті.</p> <p>2. Әзербайжан: siyasi əməliyyat</p> <p>3. Қырғыз: саясий компетенттүүлүк</p> <p>4. Өзбек: siyosiy etkinlik</p> <p>5. Түрік: siyaset etkilisi</p> <p>6. Ағылшын: political standing</p> <p>7. Испан: posición política</p> <p>8. Неміс: politisches ansehen</p> <p>9. Француз: position politique</p>
450.	посольское право	елшілік құқық	<p>1. Посол – орыс. «посылать» – жіберу. Халықаралық құқықтың ежелгі саласы; бір мемлекеттің дипломатиялық агенттері мен дипломатиялық өкілдіктерінің басқа мемлекеттің аумағындағы заңи мәртебесін белгілейтін және олардың қызметінің режимін реттейтін қағидағаттар мен нормалар.</p> <p>2. Әзербайжан: pozole qanun</p> <p>3. Қырғыз: элчилик мыйзам</p> <p>4. Өзбек: huquqiy qonun</p> <p>5. Түрік: possole hukuku</p> <p>6. Ағылшын: ambassadorial law</p> <p>7. Испан: ley de embajadores</p> <p>8. Неміс: botschafterrecht</p> <p>9. Француз: loi des ambassadeurs</p>
451.	право международ ных договоров	халықаралық шарттар құқығы	<p>1. Халықаралық шарттардың талаптары, жасалу тәртібі, әрекет етуі, өзрету және тоқтату нормаларын анықтайтын халықаралық құқық саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: beynəlxalq müqavilələr hüququ</p> <p>3. Қырғыз: келишимдердин мыйзамы</p>

			<p>4. Өзбек: xalqaro huquqlarning huquqi</p> <p>5. Түрік: uluslararası tedaviler hakki</p> <p>6. Ағылшын: law of international treaties</p> <p>7. Испан: derecho de los tratados internacionales</p> <p>8. Неміс: recht der internationalen verträge</p> <p>9. Француз: droit des traités internationaux</p>
452.	право международных организаций	халықаралық ұйымдар құқығы	<p>1. Организация – лат. organizo – ұйымдастыру. Мемлекетаралық (үкіметаралық) ұйымдардың заңи мәртебесін, оларға мүшелікке қабылдау шарттарын, құзыреттерінің сипаты мен көлемін, олардың органдарының құрылымдары мен қызметтерінің процестік аспектілерін, сондай-ақ олар қабылдайтын нормативтік актілердің заңи күшін анықтайтын халықаралық құқықтық қағидаттар мен нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: beynəlxalq təşkilatların hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық уюмдардын кыргыз республикасынын мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: xalqaro tashkilotlarning huquqi</p> <p>5. Түрік: uluslararası organizasyonlar hakki</p> <p>6. Ағылшын: law of international organizations</p> <p>7. Испан: derecho de las organizaciones internacionales</p> <p>8. Неміс: recht internationaler organisationen</p> <p>9. Француз: droit des organisations internationales</p>
453.	право на жизнь	өмір сүру құқығы	<p>1. Халықаралық құқықпен және демократиялық елдердің көпшілігінің конституциясымен қорғалатын адамның негізгі құқықтарының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: həyat hüququ</p> <p>3. Қырғыз: укугу life</p> <p>4. Өзбек: hayot huquqi</p> <p>5. Түрік: yaşam hakki</p> <p>6. Ағылшын: the right to live</p> <p>7. Испан: el derecho a vivir</p> <p>8. Неміс: das recht zu leben</p> <p>9. Француз: le droit de vivre</p>
454.	право на иск	қуыным құқығы	<p>1. Мүдделі тұлғаның мемлекет қамтамасыз ететін және заңмен бекітілген, соттан бұзылған немесе даулы субъективті құқығын мәжбүрлі түрде қорғауға қол жеткізу мүмкіндігі.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq istəyir</p> <p>3. Қырғыз: иш-аракет жүргүзүү укугу</p> <p>4. Өзбек: kurash haqida</p> <p>5. Түрік: suit hakki</p> <p>6. Ағылшын: right to claim</p> <p>7. Испан: derecho a reclamar</p> <p>8. Неміс: Anspruchsrecht</p> <p>9. Француз: droit de réclamer</p>

455.	право на правосудие	сот төрелігіне құқық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Адамның негізгі материалдық құқықтары мен еркіндігін қорғауға кепілдік беруге бағытталған процесстік құқықтарының кешені. 2. Әзербайжан: əməkdaşlıq haqqında 3. Қырғыз: укугу justice 4. Өзбек: adolat huquqi 5. Түрік: adalet hakki 6. Ағылшын: right to justice 7. Испан: derecho a la justicia 8. Неміс: recht auf gerechtigkeit 9. Француз: droit à la justice
456.	право политическо го убежища	саяси баспанаға құқық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет». Қазіргі заманғы демократиялық мемлекеттердің конституциялары мен заңдары шетелдік азаматтарға және азаматтығы жоқ адамдарға ұсынатын ерекше жеке құқық. 2. Әзербайжан: siyasi asylum hakimiyuati 3. Қырғыз: башпаанек алуу укугу 4. Өзбек: siyosiy ta'limning huquqi 5. Түрік: politik asylum hakki 6. Ағылшын: right of political asylum 7. Испан: derecho de asilo político 8. Неміс: recht auf politisches asyl 9. Француз: droit d'asile politique
457.	право помилования	кешірім жасау құқығы	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әлемнің барлық елдеріндегі мемлекет басшысының негізгі конституциялық құзыретінің бірі. 2. Әзербайжан: əfv haqlari 3. Қырғыз: кечире турган бийлик 4. Өзбек: pardon huquqi 5. Түрік: pardon hakki 6. Ағылшын: pardon 7. Испан: pardon 8. Неміс: pardon 9. Француз: pardon
458.	правовед	құқықтанушы	<ol style="list-style-type: none"> 1. Құқықтану бойынша маман, заңгер-ғалым. 2. Әзербайжан: qanun 3. Қырғыз: укук таануучу 4. Өзбек: qonun 5. Түрік: hukuk 6. Ағылшын: jurist 7. Испан: jurista 8. Неміс: jurist 9. Француз: juriste
459.	правопреемство государств	мемлекеттердің құқық мирасқорлы	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бір мемлекет құқықтары мен міндеттемелерінің екінші мемлекетке өтуі немесе қандай да бір аумақ үшін жауапты мемлекет иелігінің ауысуы.

		ҒЫ	<p>2. Өзбайжан: dövlət dövlətləri</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттердин мурастоо</p> <p>4. Өзбек: shtatlarning qaytishi</p> <p>5. Түрік: devlet devletleri dönüŧü</p> <p>6. Ағылшын: succession of states</p> <p>7. Испан: sucesión de estados</p> <p>8. Неміс: nachfolge von staaten</p> <p>9. Француз: succession d'états</p>
460.	правопреемств во правительств	үкіметтердің құқық мирасқорлы ғы	<p>1. Мемлекеттегі ішкі өзгерістер кезінде құқықтар мен міндеттемелердің кезекті үкіметке өтуі.</p> <p>2. Өзбайжан: hüquqlarin hüquq müdafiasi</p> <p>3. Қырғыз: мурастоо өкмөттөрү</p> <p>4. Өзбек: hukumatlarning huquqiy huquqlari</p> <p>5. Түрік: devletlerin ihracat haklari</p> <p>6. Ағылшын: succession of governments</p> <p>7. Испан: sucesión de gobiernos</p> <p>8. Неміс: nachfolge von regierungen</p> <p>9. Француз: succession de gouvernements</p>
461.	правопреемств во процессуаль ное	процестік құқық мирасқорлы ғы	<p>1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс».</p> <p>Азаматтық процесте тарап болып табылатын бір тұлғаның екіншісіне ауысуы, бұл соңғы тұлғаға даулы материалдық құқықтардың (міндеттемелердің) өтуіне байланысты болады.</p> <p>2. Өзбайжан: prosedur təlimi</p> <p>3. Қырғыз: мурастоо түзөтүүчү</p> <p>4. Өзбек: tartibi prosedurasi</p> <p>5. Түрік: prosedür prosedürü</p> <p>6. Ағылшын: legal succession procedural</p> <p>7. Испан: legal succession procedural</p> <p>8. Неміс: rechtsnachfolgeverfahren</p> <p>9. Француз: succession juridique procédurale</p>
462.	правопримени тельная практика	құқық қолдану практикасы	<p>1. Практика – көне грек. <u>πρακτική</u> (χρήσις) «практикалық (қолдану)», <u>πρακτικός</u> – «іскер, қоданыстағы, практикалық», <u>πράσσω</u> – «өту, істеу, жұмыс жасау».</p> <p>Соттардың және басқа да құқық қолданушылардың құқықтық нормалардың қалыптасқан түсінігіне, олардағы олқылықтар мен күңгірт жерлерді толықтыруға негізделген жалпы қабылданған заңи маңызды әрекеті.</p> <p>2. Өзбайжан: law-əməkdaşi təcrübəsi</p> <p>3. Қырғыз: укук колдоо практикасы</p> <p>4. Өзбек: amalga oshirish amaliyotlari</p> <p>5. Түрік: yasa-uygulama uygulaması</p> <p>6. Ағылшын: law enforcement practice</p> <p>7. Испан: práctica de aplicación de la ley</p> <p>8. Неміс: strafverfolgungspraxis</p>

			9. Француз: pratique de l'application de la loi
463.	предпринимательское право	кәсіпкерлік құқық	<p>1. Кәсіпкерлік қызметті реттеуші заңнаманың кешенді саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: girişi hüquq</p> <p>3. Қырғыз: ишкердик чөйрөсүндө мыйзамдар</p> <p>4. Өзбек: tadbirkorlik qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: girişimcilik hukuku</p> <p>6. Ағылшын: business law</p> <p>7. Испан: derecho empresarial</p> <p>8. Неміс: wirtschaftsrecht</p> <p>9. Француз: droit des affaires</p>
464.	президентизм	президентизм	<p>1. Президент - лат. praesidens – сөзбе-сөз: алдыда отыратын.</p> <p>1) президенттік институттан тұратын конституциялық жүйе; 2) президенттік биліктің конституциялық-құқықтық институты.</p> <p>2. Әзербайжан: prezidentalizm</p> <p>3. Қырғыз: президентизм</p> <p>4. Өзбек: presidentialism</p> <p>5. Түрік: prezidentsionalizm</p> <p>6. Ағылшын: presidentialism</p> <p>7. Испан: presidencialismo</p> <p>8. Неміс: präsidentialismus</p> <p>9. Француз: présidentialisme</p>
465.	президентство	президенттілік	<p>1. Президент - лат. praesidens – сөзбе-сөз: алдыда отыратын.</p> <p>1) президент лауазымы; 2) президенттің қызмет ету уақыты.</p> <p>2. Әзербайжан: prezident</p> <p>3. Қырғыз: президенттук</p> <p>4. Өзбек: prezidentlik</p> <p>5. Түрік: başkanlığı</p> <p>6. Ағылшын: presidency</p> <p>7. Испан: presidencia</p> <p>8. Неміс: präsidentschaft</p> <p>9. Француз: présidence</p>
466.	президентура	президентура	<p>1. Президент - лат. praesidens – сөзбе-сөз: алдыда отыратын.</p> <p>Қандай да бір адамның президент лауазымындағы құзыретінің мерзімі, сондай-ақ қызметінің кезеңі.</p> <p>2. Әзербайжан: prezident</p> <p>3. Қырғыз: президенттик</p> <p>4. Өзбек: prezident</p> <p>5. Түрік: başkan</p> <p>6. Ағылшын: presidency</p> <p>7. Испан: presidencia</p> <p>8. Неміс: präsidentschaft</p> <p>9. Француз: présidence</p>

467.	преступность беловоротнич ковая	ақжағалылар қылмыстылы ғы	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мемлекеттік қызметті жүзеге асыруға уәкілетті лауазымды тұлғалар (шенеуніктер) жасаған қылмыстар жиынтығының шартты атауы. 2. Әзербайжан: ağ düdülmenin cəzasi 3. Қырғыз: курбалесия қылмыштуулугу 4. Өзбек: oq hushtakning jinoiyligi 5. Түрік: beyaz düdügün suçluluğu 6. Ағылшын: white collar crime 7. Испан: delito de cuello blanco 8. Неміс: wirtschaftskriminalität 9. Француз: crime en col blanc
468.	преступность бытовая	тұрмыстық қылмысты лық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Криминологияда: құрамына «тұрмыстық негізде» жасалатын әрекеттер енетін қылмыс нысанының бірі түрі. 2. Әзербайжан: crime crime 3. Қырғыз: қылмыштардын үй 4. Өзбек: jinoiy jinoiyat 5. Түрік: suç crime 6. Ағылшын: domestic crime 7. Испан: crimen doméstico 8. Неміс: häusliche Kriminalität 9. Француз: crime domestique
469.	преступность рецидивная	рецидивті қылмысты лық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рецидив – лат. recidivus – қайталанушы. Криминологияда: қылмыскерліктің бір түрі; қылмыстық жаза немесе қылмыстық-құқықтық сипаттағы басқа да шаралар қолданылған адамдар жасаған қылмыстар жиынтығы. 2. Әзербайжан: crime retaining 3. Қырғыз: қылмыштардын нече 4. Өзбек: jinoiy ishni qayta ko'rib chiqish 5. Түрік: crime retaining 6. Ағылшын: recurrent crime 7. Испан: crimen recurrente 8. Неміс: wiederkehrendes verbrechen 9. Француз: crime récurrent
470.	преступность транснациона льная	трансұлттық қылмысты лық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Транс - лат. trans – арқылы. Нация - лат. natio – тайпа, халық. Криминологияда: қылмыскерліктің бір түрі; екі немесе одан да көп мемлекетке немесе екі және одан да көп мемлекеттің заңды немесе жеке тұлғаларына залал келтірілген, белгілі бір кезең ішінде жасалған қылмыстар жиынтығы. 2. Әзербайжан: crime transnational 3. Қырғыз: crime transnational 4. Өзбек: crime transnational 5. Түрік: crime transnational 6. Ағылшын: transnational crime 7. Испан: crimen transnacional

			8. Неміс: grenzüberschreitende kriminalität 9. Француз: criminalité transnationale
471.	прецедентное право	прецеденттік құқық	1. Прецедент - лат. praecedens, praecedentis – алдыңғы. 1) ағылшын-американдық жүйе елдерінде сот прецеденттері түзетін құқықтың құрамдас бөлігі; 2) құқықтың негізгі көзі сот прецеденті саналатын құқықтық жүйе. 2. Әзербайжан: əməkdaşlıq qanun 3. Қырғыз: прецедент мыйзамы 4. Өзбек: nima qonun 5. Түрік: ön hukuk 6. Ағылшын: case law 7. Испан: caso de ley 8. Неміс: rechtsprechung 9. Француз: jurisprudence
472.	преюдициальность	преюдициальность	1. Преюдициальность – лат. praejudicio – алдын ала шешу. Процестік құқықта: эсті қараушы барлық соттардың бұрын анықталып, сот шешімімен немесе үкіммен заңды күшіне енген дәлелдемелер мен деректерді тексерусіз қабылдау міндеттілігі. 2. Әзербайжан: xüsusiyyətler 3. Қырғыз: зыян келтирүү 4. Өзбек: xususiy 5. Түрік: önyargili 6. Ағылшын: prejudice 7. Испан: prejudicar 8. Неміс: vorurteil 9. Француз: préjudice
473.	пророгация	пророгация	1. Пророгация – лат. prorogatio – ұзарту, созу. 1) парламент отырысын мемлекет басшысының шешімі бойынша кейінге жылжыту; 2) халықаралық құқықта: соттылықты шартты белгілеу. 2. Әзербайжан: prorofasia 3. Қырғыз: токтотуу критерийлери 4. Өзбек: prorofasia 5. Түрік: tatile girme 6. Ағылшын: prophesy 7. Испан: profecía 8. Неміс: prophezeiung 9. Француз: prophétie
474.	работники консульского учреждения	консулдық мекеменің қызметкерлері	1. Консул – лат. consul. Консулдық лауазымды адамдар, консулдық қызметшілер (әкімшілік-техникалық міндеттерді атқаратын адамдар) және қызмет көрсетуші жеке құрамның қызметкерлері (2003 жылғы 5 сәуірдегі

			<p>№ 401-II ҚР КК 278-бап) 2. Өзбайжан: konsul vəzifəlisi 3. Қырғыз: консулдук мекемелеринин мүчөлөрү 4. Өзбек: konsullik xodimi 5. Түрік: konsolosluk memuru 6. Ағылшын: consular officers 7. Испан: funcionarios consulares 8. Неміс: konsularbeamte 9. Француз: agents consulaires</p>
475.	работорговля	кұл саудасы	<p>1. Бірқатар халықаралық шарттарда күресу қажеттілігі көзделген қылмыс. 2. Өзбайжан: əməliyyat böyük 3. Қырғыз: кул саудоо 4. Өзбек: boshqa ishtiroki 5. Түрік: çalışma işi 6. Ағылшын: slave trade 7. Испан: trata de esclavos 8. Неміс: sklavenhandel 9. Француз: commerce des esclaves</p>
476.	рабство	кұлдық	<p>1.1926 жылғы 25 қыркүйекте Женева қаласында қол қойылған Конвенцияға сәйкес, «кейбір немесе барлық құзырет жүзеге асырылатын тұлғаның жағдайы немесе жай-күйі меншік құқығына тән». 2. Өзбайжан: klavəsi 3. Қырғыз: кулчулук 4. Өзбек: slavery 5. Түрік: kölelik 6. Ағылшын: slavery 7. Испан: esclavitud 8. Неміс: sklaverei 9. Француз: esclavage</p>
477.	разделение властей	биліктерді бөлісу	<p>1. Құқықтық мемлекетте мемлекеттік биліктің дербес және бір-біріне тәуелсіз тармақтары болуға тиіс қағидат: заң шығарушылық, атқарушылық және сот билігі. 2. Өзбайжан: səlahiyyətlərin ayrılması 3. Қырғыз: бийликти бөлүштүрүү 4. Өзбек: vakolatlarni ajratish 5. Түрік: güçler ayrılığı 6. Ағылшын: separation of powers 7. Испан: separación de poderes 8. Неміс: gewaltenteilung 9. Француз: séparation des pouvoirs</p>
478.	разоружение	қарусыздану, қарусыздан дыру	<p>1. Соғыс құралдарын арттыруды тоқтатуға, оларды шектеуге, азайтуға және жоюға бағытталған шаралар кешені. 2. Өзбайжан: disarmament 3. Қырғыз: куралсыздандыруу</p>

			<p>4. Өзбек: disarmament</p> <p>5. Түрік: silahsizlanma</p> <p>6. Ағылшын: disarmament</p> <p>7. Испан: desarmamiento</p> <p>8. Неміс: abrüstung</p> <p>9. Француз: désarmement</p>
479.	расовый ценз	нәсілдік ценз	<p>1. Раса – <u>лат.</u> ratio – «ру», «тұқым», «түр».</p> <p>Ценз – <u>лат.</u> censeo – «бағасын анықтау, бағалау».</p> <p>Сайлау құқығы белгілі бір нәсіл азаматтарына ғана берілетін заң талабы.</p> <p>2. Әзербайжан: rəssiya qiyəmətlər</p> <p>3. Қырғыз: расалық квалификация</p> <p>4. Өзбек: rasiyal price</p> <p>5. Түрік: yariş fiyat</p> <p>6. Ағылшын: racial qualification</p> <p>7. Испан: calificación racial</p> <p>8. Неміс: rassenqualifikation</p> <p>9. Француз: qualification raciale</p>
480.	ратифицирующий референдум	ратификат таушы референдум	<p>1. <i>Ратификация</i> – лат. ratificatio, ratus – шешілген, бекітілген; facere – істеу, жасау.</p> <p>Референдум – лат. referendum – хабарланған нәрсе. Заң жобасын парламент қабылдағаннан соң, бірақ заңды күшіне енгенген дейін осы заң жобасы бойынша немесе өкілді органнан аттап өтіп, дауысқа салынатын, атқарушы билік немесе сайлаушылар тобы дайындаған заң жобасы бойынша халықтық дауыс беру.</p> <p>2. Әзербайжан: referendumun tanitimi</p> <p>3. Қырғыз: макул бекитет</p> <p>4. Өзбек: referendumni tasdiqlash</p> <p>5. Түрік: ratifying referendum</p> <p>6. Ағылшын: ratifying referendum</p> <p>7. Испан: referéndum de ratificación</p> <p>8. Неміс: ratifizierendes Referendum</p> <p>9. Француз: référendum de ratification</p>
481.	ревокация	ревокация	<p>1. Ревокация – лат. revocatio – шақырып алу, қайтарып алу.</p> <p>1) белгілі бір өкімнің, тапсырманың күшін жою; 2) чек берушінің берілген чектің күшін жою туралы ұсынысы.</p> <p>2. Әзербайжан: revocation</p> <p>3. Қырғыз: чакыртуу</p> <p>4. Өзбек: revocation</p> <p>5. Түрік: iptal</p> <p>6. Ағылшын: revocation</p> <p>7. Испан: revocación</p> <p>8. Неміс: widerruf</p> <p>9. Француз: révocation</p>

482.	региональная организация по стандартизации	стандарттау жөніндегі өңірлік ұйым	<p>1. Регион – лат. regiō (-onis) «бағыт, шегара, аумақ» Организация – лат. organizo – ұйымдастыру Стандарт – ағыл. standard – норма, үлгі Географиялық немесе экономикалық бір ғана өңірдің стандарттау жөніндегі тиісті органдары қызметіне қатысу үшін ашық болатын стандарттау жөніндегі ұйым («Техникалық реттеу туралы» 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603 ҚРЗ 1-бап) 2. Әзербайжан: standartlaşdırma üzrə regional təşkilatı 3. Қырғыз: стандартташтыруу боюнча аймактык уюму 4. Өзбек: standartlashtirish bo'yicha mintaqaviy tashkilot 5. Түрік: standartlaşma için bölgesel örgütlenme 6. Ағылшын: regional organization for standardization 7. Испан: organización regional de normalización 8. Неміс: regionale organisation zur normung 9. Француз: organisation régionale de normalisation</p>
483.	региональное представительство	өңірлік өкілдік	<p>1. Регион – лат. regiō (-onis) – «бағыт; шеккара; обылыс», regere – «басқару, бағыттау». Өкілдік билікті ұйымдастыру қағидаты: депутаттар бүкіл халықтың емес, мемлекеттің қандай да бір аумақтық бөлігінің мүддесін білдіреді. 2. Әзербайжан: bölgə tərəfindən nümayəndəsi 3. Қырғыз: аймактык өкүлү 4. Өзбек: viloyat vakolatxona 5. Түрік: bölge temsilcilik ofisi 6. Ағылшын: regional representation 7. Испан: representación regional 8. Неміс: regionale vertretung 9. Француз: représentation régionale</p>
484.	реинтеграция	реинтеграция лау	<p>1. Реинтеграция – лат. re – қайта жаңғыратын іс-әрекетті білдіретін приставка, integro – қалпына келтіру. Бұрын қандай да бір мемлекеттің азаматтығы болған (кейін одан айырылған) адамның азаматтығын қалпына келтіру. 2. Әзербайжан: reytegrasiya 3. Қырғыз: жардам 4. Өзбек: reintegration 5. Түрік: yeniden bütünleşmesi 6. Ағылшын: reintegration 7. Испан: reintegracion 8. Неміс: wiedereingliederung 9. Француз: réintégration</p>
485.	религиозное право	діни құқық	<p>1. Религия – лат. religare – байланыстыру, жалғастыру.</p>

			<p>Алғашқы дереккөз ретінде зайырлы мемлекеттік билік емес, қасиетті жазбаларда немесе аңыз-әпсаналарда жазылған құдай сөзі негізге алынатын, құқықтың негізгі тарихи нысандарының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: dini qanun</p> <p>3. Қырғыз: диний укуктар</p> <p>4. Өзбек: diniy qonun</p> <p>5. Түрік: dinlenme hukuku</p> <p>6. Ағылшын: religious law</p> <p>7. Испан: ley religiosa</p> <p>8. Неміс: religiöses gesetz</p> <p>9. Француз: loi religieuse</p>
486.	религиозный суд	діни сот	<p>1. Религия – лат. religare – байланыстыру, жалғастыру.</p> <p>Кейбір елдерде діни құқық нормалары қолданылатын мемлекеттік емес сот.</p> <p>2. Әзербайжан: dini sənədlər</p> <p>3. Қырғыз: диний соттор</p> <p>4. Өзбек: diniy qurbonlar</p> <p>5. Түрік: din eğitimi</p> <p>6. Ағылшын: religious court</p> <p>7. Испан: corte religiosa</p> <p>8. Неміс: religiöses gericht</p> <p>9. Француз: tribunal religieux</p>
487.	репрессалия	репрессалия	<p>1. Репрессалия – лат. repressaliae.</p> <p>Халықаралық құқықта: мемлекеттің екінші бір мемлекет бұзған құқықтарын қалпына келтіруге бағытталған заңды мәжбүрлі іс-әрекеті.</p> <p>2. Әзербайжан: repressiya</p> <p>3. Қырғыз: репрессалия</p> <p>4. Өзбек: repressia</p> <p>5. Түрік: misilleme</p> <p>6. Ағылшын: reprisal</p> <p>7. Испан: represalia</p> <p>8. Неміс: repressalie</p> <p>9. Француз: représailles</p>
488.	реституция уголовно-процессуальная	қылмыстық-процестік реституция	<p>1. Реституция – лат. restitutio – қалпына келтіру. Процесс – лат. prōcēssus – «алға қарай қозғалу».</p> <p>Қылмыстық істе қылмыстан жәбірленген адамның материалдық мәртебесін оған заттық дәлелдемелерді қайтару жолымен (заңда көзделген тәртіпте) қалпына келтіру.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət sənədinin yönlənməsi</p> <p>3. Қырғыз: калыбына келтирүү кылмыш тартиби</p> <p>4. Өзбек: jinoiy jarayonni qayta tiklash</p> <p>5. Түрік: ceza sürecinin restezi</p> <p>6. Ағылшын: restitution criminal procedure</p> <p>7. Испан: procedimiento penal de restitución</p>

			8. Неміс: rückerstattungsverfahren 9. Француз: procédure pénale de restitution
489.	реторсия	реторсия	1. Реторсия – лат. retorsio. Мемлекеттің өз азаматтарының және заңды тұлғаларының шектеулеріне жауап ретінде шетелдік азаматтарға және заңды тұлғаларға енгізетін құқықтық шектеулері. 2. Әзербайжан: retort 3. Қырғыз: реторсия 4. Өзбек: retorsia 5. Түрік: misilleme 6. Ағылшын: retortion 7. Испан: réplica 8. Неміс: retorte 9. Француз: rétorsion
490.	риск гражданской ответственности	азаматтық жауапкершілік тәуекелі	1. Риск – лат. resesō – қырку, қысқарту немесе көне грек. ρίσκόν – қауіптілік, қатер. Азаматтық құқықта: басқа адамның өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне зиян келтіру салдарынан туындайтын міндеттемелер бойынша, ал заңда көзделген жағдайларда шарттар бойынша жауапкершіліктің де тәуекелдігі. 2. Әзербайжан: mülki məsuliyyət riski 3. Қырғыз: жарандық жоопкерчилик тобокелдиги 4. Өзбек: fuqarolik javobgarligi xavfi 5. Түрік: kişisel sorumluluk riski 6. Ағылшын: civil liability risk 7. Испан: riesgo de responsabilidad civil 8. Неміс: zivilrechtliches haftungsrisiko 9. Француз: risque de responsabilité civile
491.	родство	туыстық	1. Заң бойынша белгілі бір құқықтар мен міндеттемелер байланысты болатын адамдар арасындағы қандық байланыс. 2. Әзербайжан: native 3. Қырғыз: биртуган 4. Өзбек: mahalliy 5. Түрік: rodney 6. Ағылшын: kinship 7. Испан: parentesco 8. Неміс: verwandtschaft 9. Француз: parenté
492.	ропуск парламента	парламентті тарату	1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Парламенттік мемлекеттерде, сондай-ақ аралас типтегі республикаларда мемлекеттік биліктің конституциялық механизмінің негізгі элементтерінің бірі. 2. Әзербайжан: parlamentin rospaki 3. Қырғыз: парламенттин токтому

			<p>4. Өзбек: parlament rospaki</p> <p>5. Түрік: parlamentosun rospack</p> <p>6. Ағылшын: dissolution of parliament</p> <p>7. Испан: disolución del parlamento</p> <p>8. Неміс: auflösung des parlaments</p> <p>9. Француз: dissolution du parlement</p>
493.	рэндж	рэндж	<p>1. Рэндж – ағылшын. range. Теңіз құқығында: белгілі бір айлақтар арасындағы жағалау жолағының кесіндісі.</p> <p>2. Әзербайжан: rand</p> <p>3. Қырғыз: рэндж</p> <p>4. Өзбек: rand</p> <p>5. Түрік: ranjit</p> <p>6. Ағылшын: range</p> <p>7. Испан: rango</p> <p>8. Неміс: anbot</p> <p>9. Француз: gamme</p>
494.	садизм	садизм	<p>1. Садизм – франц. sadisme, қатал эротикалық романдардың авторы Маркиз де Садтың атына байланысты шыққан (de Sade, 1740–1814). Қатылдыққа деген құмарлық, басқалардың азаптануынан ләзат алу.</p> <p>2. Әзербайжан: sadişm</p> <p>3. Қырғыз: аларга садизм</p> <p>4. Өзбек: sadism</p> <p>5. Түрік: sadizm</p> <p>6. Ағылшын: sadismo</p> <p>7. Испан: sadismo</p> <p>8. Неміс: sadismus</p> <p>9. Француз: sadisme</p>
495.	самооборона индивидуальная	жеке өзін-өзі қорғау	<p>1. Индивид – лат. individuum – «атом», individuus – «бөлінбейтін, ажырмайтын». Басқа мемлекеттің қарулы шабуылынан бұзылған саяси тәуелсіздігін, аумақтық тұтастығын және қол сұғылмаушылығын қалпына келтіру үшін мемлекет қабылдаған жауапты әскери іс-қимылдар.</p> <p>2. Әзербайжан: özü-müdafie yaradici</p> <p>3. Қырғыз: өзүн-өзү коргоо</p> <p>4. Өзбек: o'zini-o'zi himoya qilish huquqi</p> <p>5. Түрік: öz-savunma bireysel</p> <p>6. Ағылшын: individual self-defense</p> <p>7. Испан: autodefensa individual</p> <p>8. Неміс: individuelle Selbstverteidigung</p> <p>9. Француз: légitime défense individuelle</p>
496.	самооборона коллективная	ұжымдық өзін-өзі қорғау	<p>1. Коллектив - лат. collectivus – жинақталған. Халықаралық құқықта: қарулы шабуылдан бұзылған саяси тәуелсіздігін, аумақтық тұтастығын және қол сұғылмаушылығын қалпына келтіру үшін</p>

			<p>екі немесе одан да көп мемлекет қабылдаған жауапты әскери іс-қимылдар.</p> <p>2. Әзербайжан: self-collective collective</p> <p>3. Қырғыз: жамааттық коргонуу</p> <p>4. Өзбек: o'z-o'ziga xizmat qiladigan kollektiv</p> <p>5. Түрік: kendini toplayici kollektif</p> <p>6. Ағылшын: collective self-defense</p> <p>7. Испан: autodefensa colectiva</p> <p>8. Неміс: kollektive Selbstverteidigung</p> <p>9. Француз: légitime défense collective</p>
497.	санкции налоговые	салықтық санкциялар, салықтық ықпалшара лар, салық ықпалшара лары	<p>1. Санкция - лат. sanctio — қатаң қаулы.</p> <p>Салық салу туралы қолданылып жүрген заңдарды сақтамайтын салық төлеушілер мен лауазымды адамдарға салық органдарының мемлекеттік экономикалық және әкімшілік жолмен ықпал ету құралы, яғни салық төлеушінің салық заңнамасын бұзғаны үшін жауапкершілігін заңнамамен белгілеу.</p> <p>2. Әзербайжан: vergi sanksiyaları</p> <p>3. Қырғыз: салық жаза</p> <p>4. Өзбек: soliq imtiyozlari</p> <p>5. Түрік: vergi yaptirimlari</p> <p>6. Ағылшын: tax sanctions</p> <p>7. Испан: sanciones fiscales</p> <p>8. Неміс: steuersanktionen</p> <p>9. Француз: sanctions fiscales</p>
498.	санкции экономичес кие	экономика лық санкциялар, экономика лық ықпалшара лар	<p>1. Экономика - грек. οἰκονομος — «үй шаруашылығын жүргізу өнері».</p> <p>Санкция - лат. sanctio — қатаң қаулы.</p> <p>Қаржы-шаруашылық қызметінде бұрмалаушылыққа жол берген, сол арқылы өзінің серіктестеріне және мемлекетке зиян келтірген кәсіпорындарға (ұйымдарға) қолданылатын күштеп ықпал жасау шаралары.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi sanksiyalar</p> <p>3. Қырғыз: экономикалық чаралар</p> <p>4. Өзбек: iqtisodiy sanksiyalar</p> <p>5. Түрік: ekonomik yaptirimlar</p> <p>6. Ағылшын: economic sanctions</p> <p>7. Испан: sanciones económicas</p> <p>8. Неміс: wirtschaftssanktionen</p> <p>9. Француз: sanctions économiques</p>
499.	сводничество	жеңгетайлық	<p>1. Некесіз жыныстық қатынастарға немесе жыныстық құмарлықты басқаша нысанда қанағаттандыруға жәрдемдесу.</p> <p>2. Әзербайжан: dəstək</p> <p>3. Қырғыз: жардам</p> <p>4. Өзбек: yordam</p>

			<p>5. Түрік: tedarik</p> <p>6. Ағылшын: pimping</p> <p>7. Испан: proxenetismo</p> <p>8. Неміс: zuhälter</p> <p>9. Француз: proxénétisme</p>
500.	сегрегация	сегрегация	<p>1. Сегрегация – лат. segregacio – бөлімше. Шектеулі аумаққа қоныстандыру, әлеуметтік қарым-қатынасқа бөгет қою, бөлек оқытып, тәрбиелеу, басқа да осыған ұқсас шаралар арқылы қандай да бір нәсілді немесе этностық топты күшпен бөлектеу және оқшаулау саясаты.</p> <p>2. Әзербайжан: segregation</p> <p>3. Қырғыз: бөлүштүрүү</p> <p>4. Өзбек: segregasiation</p> <p>5. Түрік: ayrim</p> <p>6. Ағылшын: segregation</p> <p>7. Испан: segregación</p> <p>8. Неміс: trennung</p> <p>9. Француз: ségrégation</p>
501.	семейное законодательство	отбасылық заңнама	<p>1. Неке-отбасы және олармен байланысты қарым-қатынастарды реттеуші нормативтік құқықтық актілер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ailə məlumatı</p> <p>3. Қырғыз: үй-бүлө мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: oilaviy qonunchilik</p> <p>5. Түрік: aile mevzuati</p> <p>6. Ағылшын: family law</p> <p>7. Испан: ley familiar</p> <p>8. Неміс: familiengesetz</p> <p>9. Француз: droit de la famille</p>
502.	сепаратизм	сепаратизм	<p>1. Сепаратизм – лат. separatus – жеке. Бөлектенуге, оқшаулануға ұмтылу; мемлекеттің бөлігін бөлшектеуге және жаңа мемлекеттік түзілім құруға немесе елдің бір бөлігіне автономия алып беруге бағытталған қозғалыс.</p> <p>2. Әзербайжан: separatism</p> <p>3. Қырғыз: сепаратизм</p> <p>4. Өзбек: separatika</p> <p>5. Түрік: ayrilikçilik</p> <p>6. Ағылшын: separatism</p> <p>7. Испан: separatismo</p> <p>8. Неміс: separatismus</p> <p>9. Француз: séparatisme</p>
503.	сессия парламентская	парламенттік сессия	<p>1. Сессия – лат. sessio – отырыс. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу. Парламенттің (парламент палаталарының) және оның комиссияларының пленарлық отырысы өтетін уақыт кезеңі.</p>

			<p>2. Өзбайжан: parlamentin sessiyasi</p> <p>3. Қырғыз: парламенттин жыйыны</p> <p>4. Өзбек: parlamentlik sessiyasi</p> <p>5. Түрік: parlamentlerin oturumu</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary session</p> <p>7. Испан: sesión parlamentaria</p> <p>8. Неміс: parlamentarische sitzung</p> <p>9. Француз: session parlementaire</p>
504.	системность права	құқықтың жүйелілігі	<p>1. Система - көне грек. σύντημα – тұтас, бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс. Құқықтың айрықша сипатының бірі, заңдарда жазылған құқықтық нормалардың өзара байланысты, үйлесімді болуы.</p> <p>2. Өзбайжан: hüquq sistemi</p> <p>3. Қырғыз: тутум эрежелери</p> <p>4. Өзбек: huquq tizimi</p> <p>5. Түрік: hukuk sistemi</p> <p>6. Ағылшын: consistency of law</p> <p>7. Испан: coherencia de la ley</p> <p>8. Неміс: rechtskonsistenz</p> <p>9. Француз: cohérence de la loi</p>
505.	синаллагматический договор	синаллагматикалық шарт	<p>1. Азаматтық құқық теориясында: екіжақты міндеттеуші шарттың атауы.</p> <p>2. Өзбайжан: sinellagmatik saziş</p> <p>3. Қырғыз: өз ара келишим</p> <p>4. Өзбек: sinellagmatik shartnoma</p> <p>5. Түрік: sinellagmatik sözleşme</p> <p>6. Ағылшын: synallagmatic contract</p> <p>7. Испан: contrato sinalagmático</p> <p>8. Неміс: synallagmatischer vertrag</p> <p>9. Француз: contrat synallagmatique</p>
506.	система законодательства	заңнама жүйесі	<p>1. Система - көне грек. σύντημα – тұтас, бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс. Құқықтың дереккөздерінің құрылысын көрсететін құқықтың сыртқы нысаны.</p> <p>2. Өзбайжан: qanunvericiliyә dair sistem</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам чыгаруу системасы</p> <p>4. Өзбек: qonunchilik tizimi</p> <p>5. Түрік: mevzuat sistemi</p> <p>6. Ағылшын: system of legislation</p> <p>7. Испан: sistema de legislación</p> <p>8. Неміс: system der gesetzgebung</p> <p>9. Француз: système de législation</p>
507.	следственный изолятор	тергеу изоляторы	<p>1. Изолятор - франц. isoler – бөлектеу. Бұлтартпау шарасы ретінде қамаққа алу қолданылған күдіктілер мен айыптыларды ұстап тұруға арналған мекеме.</p> <p>2. Өзбайжан: araşdirma izolatörü</p>

			<p>3. Қырғыз: сотко чейин кармоо изоляторлорунда</p> <p>4. Өзбек: tadqiq isolati</p> <p>5. Түрік: inceleme izolatorü</p> <p>6. Ағылшын: remand prison</p> <p>7. Испан: prisiön preventiva</p> <p>8. Неміс: untersuchungsgefängnis</p> <p>9. Француз: maison d'arrêt</p>
508.	служебное право	қызметтік құқық	<p>1. Нормалары мемлекеттік қызметті ұйымдастыру мен өтуді реттейтін әкімшілік құқықтың кіші салаларының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi xidmət</p> <p>3. Қырғыз: қызмат мыйзам</p> <p>4. Өзбек: huquq xizmati</p> <p>5. Түрік: yasal hizmet</p> <p>6. Ағылшын: service law</p> <p>7. Испан: ley de servicio</p> <p>8. Неміс: dienstleistungsrecht</p> <p>9. Француз: droit des services</p>
509.	служебный ценз	қызметтік ценз	<p>1. Ценз - лат. census, censeo – тізбе жасаймын, санақ. Азаматтардың сайлау құқығын олардың атқаратын лауазымына, кәсіби қызметі немесе рухани сенімі бойынша шектеуші сайлау заңының ережесі.</p> <p>2. Әзербайжан: bütün qiyməti</p> <p>3. Қырғыз: мансап квалификация</p> <p>4. Өзбек: office price</p> <p>5. Түрік: ofis fiyati</p> <p>6. Ағылшын: service qualification</p> <p>7. Испан: calificación del servicio</p> <p>8. Неміс: service-qualifikation</p> <p>9. Француз: qualification de service</p>
510.	совокупность приговоров	үкімдердің жиынтығы	<p>1. Қылмыстық заңнамада: бір адамға қатысты екі немесе бірнеше үкімнің шығарылуы.</p> <p>2. Әзербайжан: sadıqlıklərin təqdimati</p> <p>3. Қырғыз: эгерде өкүмдөрдүн жыйындысы</p> <p>4. Өзбек: huquqlarning tug'ilgani</p> <p>5. Түрік: sentanslarin hazirlanmasi</p> <p>6. Ағылшын: cumulative sentences</p> <p>7. Испан: oraciones acumulativas</p> <p>8. Неміс: kumulative sätze</p> <p>9. Француз: phrases cumulatives</p>
511.	суверенитет	егемендік	<p>1. Суверенитет – нем. Souveränität < фр. souverainete – тәуелсіздік. Биліктің үстемдігі мен тәуелсіздігі. Мынадай түрлерге бөлінеді: 1) мемлекеттік егемендік – ел ішіндегі мемлекеттік биліктің үстемдігі және оның сыртқы саяси қатынастарда тәуелсіздігі; 2) ұлттық егемендік – ұлттың</p>

			<p>толық билігі, оның саяси бостандығы, бөлініп шығып, дербес мемлекет құруға дейін саяси өзін өзі биледі, т.б. қоса ұлттық өмірдің сипатын айқындаудың нақты мүмкіндігіне ие болу; 3) х а л ы қ т ы қ е г е м е н д і к – халықтың толық билігі, яғни қоғам мен мемлекет істерін басқаруға барлық әлеуметтік топтардың нақты қатысуын қамтамасыз ететін әлеуметтік-экономикалық және саяси құралдарды халықтың иеленуі.</p> <p>2. Әзербайжан: suverenlik</p> <p>3. Қырғыз: бийлик</p> <p>4. Өзбек: suverenitet</p> <p>5. Түрік: egemenlik</p> <p>6. Ағылшын: sovereignty</p> <p>7. Испан: soberanía</p> <p>8. Неміс: souveränität</p> <p>9. Француз: souveraineté</p>
512.	судебная защита	сот қорғауы	<p>1. Азаматтың конституциялық құқығы. Әрбір азаматтың ар-намысы мен қадыр-қасиетіне, өмірі мен денсаулығына, жеке басының бостандығына және мүлкіне қол сұғудан сот қорғауында болу құқығы бар; 2. айыпталушының (сотталушының) жауаптылығын болдырмау немесе жеңілдету мақсатымен айыптауды теріске шығаруға немесе оның көлемін азайтуға бағытталған және қылмыстық іс жүргізу заңнамасымен реттелетін заңи іс жүргізу әрекеттерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə qorunması</p> <p>3. Қырғыз: соттук коргоо</p> <p>4. Өзбек: sud himoyasi</p> <p>5. Түрік: adli koruma</p> <p>6. Ағылшын: judicial protection</p> <p>7. Испан: protección judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtlicher schutz</p> <p>9. Француз: protection judiciaire</p>
513.	судебная инстанция	сот сатысы	<p>1. Инстанция – лат. instantia – тікелей жақындық, етжақын, табан. Белгілі бір құзыреттегі сотта істің қаралу сатысы. Азаматтық және қылмыстық іс жүргізуде соттар бірінші сатыдағы (шешімді немесе үкімді орындайтын), кассациялық сатыдағы (бірінші сатыдағы соттардың шешімдеріне, үкімдеріне және ұйғарымдарына жасалған шағымдар мен наразылықтар бойынша істерді қарайтын), қадағалау сатысындағы (наразылықтар бойынша істерді қарайтын) соттар түрлеріне бөлінеді.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə</p> <p>3. Қырғыз: карамагына даражасы</p>

			<p>4. Өзбек: sud</p> <p>5. Түрік: mahkeme</p> <p>6. Ағылшын: judicial instance</p> <p>7. Испан: instancia judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtsinanz</p> <p>9. Француз: instance judiciaire</p>
514.	судебная медицина	сот медицинасы	<p>1. Медицина - лат. medicīna (ars), medicus, medeor - «емдеймін, қолданамын».</p> <p>Құқықтық практика сұратуларына қатысты медициналық және биологиялық сипаттағы мәселелерді зерттейтін ғылым саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə müalicəsi</p> <p>3. Қырғыз: соттук илим</p> <p>4. Өзбек: judicial medicine</p> <p>5. Түрік: yargi tipi</p> <p>6. Ағылшын: forensic medicine</p> <p>7. Испан: medicina forense</p> <p>8. Неміс: forensische medizin</p> <p>9. Француз: médecine légale</p>
515.	судебная практика	сот практикасы	<p>1. Практика – көне грек. <u>πρακτική</u> (χρήσις) – «практикалық (қолдану)», <u>πρακτικός</u> – «іскер, қоданыстағы, практикалық», <u>πράσσω</u> – «өту, істеу, жұмыс жасау».</p> <p>Роман-герман құқықтық жүйесіне жататын елдерде қандай да бір мәселелер бойынша соттар (ең алдымен жоғарғы) шешімінің жиынтығын білдіретін ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə təcübəsi</p> <p>3. Қырғыз: сотто териштирүү</p> <p>4. Өзбек: judicial practice</p> <p>5. Түрік: yargili uygulama</p> <p>6. Ағылшын: arbitrage practice</p> <p>7. Испан: práctica de arbitraje</p> <p>8. Неміс: arbitrage-praxis</p> <p>9. Француз: pratique d'arbitrage</p>
516.	судебная психиатрия	сот психиатриясы	<p>1. Психиатрия – көне грек. <u>ψυχή</u> – «дем, рух, жан».</p> <p>Қылмыстық және азаматтық құқықтың белгілі бір мәселелеріне қатысты психикалық бұзылыстарды зерттейтін медицина ғылымының саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq psikiyası</p> <p>3. Қырғыз: соттук психиатрия</p> <p>4. Өзбек: judicial psychiatry</p> <p>5. Түрік: jud amaçli psikiyat</p> <p>6. Ағылшын: forensic psychiatry</p> <p>7. Испан: psiquiatría forense</p> <p>8. Неміс: forensische psychiatrie</p> <p>9. Француз: psychiatrie légale</p>
517.	судебная	сот жүйесі	<p>1. Система - көне грек. <u>σύστημα</u> – тұтас,</p>

	система		<p>бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс. Мемлекеттің барлық соттарының жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə sistemi</p> <p>3. Қырғыз: сот системасы</p> <p>4. Өзбек: sud tizimi</p> <p>5. Түрік: yargi sistemi</p> <p>6. Ағылшын: judicial system</p> <p>7. Испан: sistema judicial</p> <p>8. Неміс: rechtssystem</p> <p>9. Француз: système judiciaire</p>
518.	судебная токсикология	сот токсикологиясы	<p>1. Токсикология – лат. toxicus, лат. toxicum – «яд». Өлтіру, өзін-өзі өлтіру немесе өндірісте және тұрмыста жазатайым жағдайлардың салдарынан болатын өлтіру мақсатында уланды зерттеутін сот медицинасы мен токсикология саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: axtar toksikoloji</p> <p>3. Қырғыз: соттук токсикология</p> <p>4. Өзбек: axborot toksikoloji</p> <p>5. Түрік: adli toksikoloji</p> <p>6. Ағылшын: forensic toxicology</p> <p>7. Испан: toxicologia forense</p> <p>8. Неміс: forensische toxikologie</p> <p>9. Француз: toxicologie médico-légale</p>
519.	судебное поручение	сот тапсырмасы	<p>1. Істі қарап жатқан соттың екінші бір сотқа (соның ішінде шетелдік сотқа) оның аумағында белгілі бір процестік іс-қимылдарды жүргізуді тапсыруы (құжаттарды тапсыру, кәугерден жауап алу, оқиға орнын қарап-тексеру және т.б.).</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə təlimati</p> <p>3. Қырғыз: соттук тапшырма</p> <p>4. Өзбек: judicial instruction</p> <p>5. Түрік: hayvancilik talimati</p> <p>6. Ағылшын: letter rogatory</p> <p>7. Испан: carta rogatoria</p> <p>8. Неміс: brief rechtshilfe</p> <p>9. Француз: lettre rogatoire</p>
520.	судебное право	сот құқығы	<p>1.1) сот прецеденттері (прецеденттік құқық), сот практикасы, конституциялық сот шешімдері және бақа да сот актілері арқылы жасалатын құқық; 2) сот құрылымын және сот ісін жүргізуді реттеуші нормалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq məhkəməsi</p> <p>3. Қырғыз: сот укук</p> <p>4. Өзбек: judicial law</p> <p>5. Түрік: hukuk yasasi</p> <p>6. Ағылшын: judicial law</p> <p>7. Испан: derecho judicial</p> <p>8. Неміс: justizrecht</p>

			9. Француз: droit judiciaire
521.	судебное следствие	сот тергеуі	<p>1. Қылмыстық процесте: айыпталушы, сотталушы, қорғаушы, жәбірленуші, азаматтық қуынымшы, азаматтық жауапкер және олардың өкілдерінің қатысуымен соттың дәлелдемелерді зерттеуінен тұратын, соттық талқылаудың екінші бөлігі.</p> <p>2. Әзербайжан: məhkəmə nəticəsi</p> <p>3. Қырғыз: соттук териштирүү</p> <p>4. Өзбек: judicial natijalar</p> <p>5. Түрік: yargı sonuçları</p> <p>6. Ағылшын: judicial investigation</p> <p>7. Испан: investigacion judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtliche untersuchung</p> <p>9. Француз: enquête judiciaire</p>
522.	суицид	суицид	<p>1. Суицид (лат. sui – өзінді + caedere – өлтіру) – қасақана өзінді өз өмірінен айыру.</p> <p>2. Әзербайжан: intihar</p> <p>3. Қырғыз: өзүн өзү өлтүрүү</p> <p>4. Өзбек: o'z joniga qasd qilish</p> <p>5. Түрік: intihar</p> <p>6. Ағылшын: suicidio</p> <p>7. Испан: suicidio</p> <p>8. Неміс: selbstmord</p> <p>9. Француз: suicide</p>
523.	суицидология	суицидология	<p>1. Суицид – лат. sui – өзінді + caedere – өлтіру; логия – лат. logos – «сөз, сөйлеу». Өзіне-өзі қол жұмсау оқиғаларын теріс ауытқушылық мінез-құлық ретінде қарастыратын ілім.</p> <p>2. Әзербайжан: suikidoloji</p> <p>3. Қырғыз: суицидология</p> <p>4. Өзбек: suikidologia</p> <p>5. Түрік: suikidology</p> <p>6. Ағылшын: suikidology</p> <p>7. Испан: suikidologia</p> <p>8. Неміс: suizidologie</p> <p>9. Француз: suikidology</p>
524.	суперарбитр	супертөреші	<p>1. Суперарбитр – лат. super – үстінде; лат. arbiter – «бақылаушы, куә, төреші».</p> <p>Аралық (третей) соттың мүшелері (төрешілер) сайлайтын төраға, ол аралық (третей) судьялар арасында келіспеушілік туындаған жағдайда дауды түпкілікті шешеді.</p> <p>2. Әзербайжан: superarbiter</p> <p>3. Қырғыз: суперарбитр</p> <p>4. Өзбек: superarbiter</p> <p>5. Түрік: hakem</p> <p>6. Ағылшын: umpire</p>

			<p>7. Испан: árbitro</p> <p>8. Неміс: schiedsrichter</p> <p>9. Француз: arbitre</p>
525.	таможенный документ	кедендік құжат	<p>1. Таможня – түркі. – таңба. Документ – лат. documentum – үлгі, куәлік, дәлелдеме. Кедендік рәсімдеуді жүзеге асыруды растайтын құқықтық ережелерге сәйкес нысанда және мазмұнда толтырылған құжат.</p> <p>2. Әзербайжан: gücləsi diqqət</p> <p>3. Қырғыз: бажы документтери</p> <p>4. Өзбек: bojxona hujjati</p> <p>5. Түрік: özel belgeler</p> <p>6. Ағылшын: customs document</p> <p>7. Испан: documento de aduana</p> <p>8. Неміс: zolldokument</p> <p>9. Француз: document douanier</p>
526.	тендерное законодательство	тендерлік заңнама	<p>1. Тендер – ағылшын. <i>tender, tend</i> – қызмет көрсету. Мемлекет атынан мердігерлік сауданы дайындау, ұйымдастыру және өткізу процесін регламенттеуші нормативтік құжаттар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: tender qanunvericiliyi</p> <p>3. Қырғыз: тендер мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: tender qoidalari</p> <p>5. Түрік: ihale mevzuati</p> <p>6. Ағылшын: tender legislation</p> <p>7. Испан: legislación de licitaciones</p> <p>8. Неміс: ausschreibungsgesetzgebung</p> <p>9. Француз: législation sur les appels d'offres</p>
527.	территория государственная	мемлекет аумағы	<p>1. Территория – лат. territorium – аумақ. Қандай да бір мемлекеттің билігінде болатын, оның егемендігіне қарасты жер кеңістігінің бөлігі.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət əməkdaşı</p> <p>3. Қырғыз: мамлакат территориясы</p> <p>4. Өзбек: davlat terroroti</p> <p>5. Түрік: devlet bölgesü</p> <p>6. Ағылшын: state territory</p> <p>7. Испан: territorio estatal</p> <p>8. Неміс: staatsgebiet</p> <p>9. Француз: territoire de l'État</p>
528.	территория международная	халықаралық аумақ	<p>1. Территория - лат. territorium – аумақ. Қандай да бір мемлекетке тиесілі емес, бүкіл адамзаттың, барлық мемлекеттердің ортақ пайдалануында болатын және құқықтық мәртебесі мен режімі халықаралық құқықпен белгіленетін мемлекеттік аумағынан тыс жатқан географиялық кеңістік.</p>

			<p>2. Өзбайжан: territory international</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык жер</p> <p>4. Өзбек: territory xalqaro</p> <p>5. Түрік: uluslararası bölgesi</p> <p>6. Ағылшын: international territory</p> <p>7. Испан: territorio internacional</p> <p>8. Неміс: internationales territorium</p> <p>9. Француз: territoire international</p>
529.	террорист	терроршы	<p>1. Террор – лат. terror «қаоқыныш, үрей, сұмдық». Террористік іс-әрекетті жүзеге асыруға қатысушы адам.</p> <p>2. Өзбайжан: terrorist</p> <p>3. Қырғыз: террорчу</p> <p>4. Өзбек: terrorist</p> <p>5. Түрік: terörist</p> <p>6. Ағылшын: terrorist</p> <p>7. Испан: terrorista</p> <p>8. Неміс: Terrorist</p> <p>9. Француз: terroriste</p>
530.	террористическая группа	террорлық топ	<p>1. Террор – лат. terror «қаоқыныш, үрей, сұмдық». Группа – нем. Gruppe. Бір немесе бірнеше террористік қылмыс жасау мақсатын көздейтін ұйымдасқан топ.</p> <p>2. Өзбайжан: terroristik qrupu</p> <p>3. Қырғыз: террористтик топтор</p> <p>4. Өзбек: terrorchilar guruhi</p> <p>5. Түрік: terör grubu</p> <p>6. Ағылшын: terrorist group</p> <p>7. Испан: grupo terrorista</p> <p>8. Неміс: terroristengruppe</p> <p>9. Француз: groupe terroriste</p>
531.	террористическая организация	террорлық ұйым	<p>1. Террор – лат. terror «қаоқыныш, үрей, сұмдық». Организация – лат. organizo – ұйымдастыру. Террористік іс-әрекетті жүзеге асыратын не өзінің іс-әрекетінде терроризмді пайдалану мүмкіндігін мойындайтын, оған қатысты террористік ұйым деп тану туралы сот шешімі қабылданған және заңды күшіне енген ұйым.</p> <p>2. Өзбайжан: terror teşkilati</p> <p>3. Қырғыз: террористтик уюмдар</p> <p>4. Өзбек: terror tashkiloti</p> <p>5. Түрік: terörist organizasyon</p> <p>6. Ағылшын: terrorist organization</p> <p>7. Испан: organización terrorista</p> <p>8. Неміс: terroristorganisation</p> <p>9. Француз: organisation terroriste</p>
532.	технический комитет по	стандарттау жөніндегі	<p>1. <i>Комитет</i> – лат. comitatus – ілесетін, алып жүретін</p>

	стандартизация	техникалық комитет	<p>Техника – грек. <i>techne</i> – өнер, кәсіп, шеберлік</p> <p>Стандарт – ағыл. <i>standard</i> – норма, үлгі</p> <p>Бекітілген стандарттау объектілері немесе қызмет бағыттары бойынша стандарттарды әзірлеу және мемлекеттік техникалық реттеу жүйесін құруға қатысу үшін ерікті негізде экономика салаларында құрылатын консультациялық-кеңесші орган («Техникалық реттеу туралы» 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603 ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: <i>standartlaşdırma üzrə texniki komitə</i></p> <p>3. Қырғыз: стандартташтыруу боюнча техникалық комитет</p> <p>4. Өзбек: <i>standartlash bo'yicha texnik qo'mita</i></p> <p>5. Түрік: <i>standardizasyon için teknik komite</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>terrorist organization technical committee for standardization</i></p> <p>7. Испан: <i>organización terrorista comité técnico de normalización</i></p> <p>8. Неміс: <i>terrororganisation technisches komitee für normung</i></p> <p>9. Француз: <i>organisation terroriste comité technique de normalisation</i></p>
533.	торговое право	сауда құқығы	<p>1. Көптеген шетелдік мемлекеттерде азаматтық құқықтан бөлектенген, сауда-саттық және кәсіпкерлік қызметті реттеуші құқық саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>ticarət qanunu</i></p> <p>3. Қырғыз: ишкердик укугу</p> <p>4. Өзбек: <i>savdo huquqi</i></p> <p>5. Түрік: <i>ticaret hukuku</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>commercial law</i></p> <p>7. Испан: <i>ley comercial</i></p> <p>8. Неміс: <i>handelsrecht</i></p> <p>9. Француз: <i>droit commercial</i></p>
534.	уголовное наказание	қылмыстық жаза	<p>1. Соттың үкімі бойынша тағайындалатын мемлекеттік мәжбүрлеу шарасы. Жаза қылмыс жасауға кінәлі деп танылған адамға қолданылады және адамды құқықтары мен бостандықтарынаң заңда көзделген айыру немесе оларды шектеу болып табылады. (ҚР ҚК 38 б.)</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sınayət cəzası</i></p> <p>3. Қырғыз: қылмыш жаза</p> <p>4. Өзбек: <i>jinoiy jazo</i></p> <p>5. Түрік: <i>cezai ceza</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>criminal penalty</i></p> <p>7. Испан: <i>pena criminal</i></p> <p>8. Неміс: <i>strafrechtliche sanktion</i></p> <p>9. Француз: <i>sanction pénale</i></p>
535.	Уголовный	Қылмыстық	1. Парламент қабылдайтын нормативтік-құқықтық

	закон	заң	<p>акт (қылмыстық құқықтың жалпы ережелері бекітілетін, қандай қоғамда қауіпті әрекеттер қылмыс болып табылатынын және соған байланысты жаза тағайындалатын жалпы ережелер).</p> <p>2. Әзербайжан: Cəza Qanunu</p> <p>3. Қырғыз: Жаза мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: Jinoiy qonun</p> <p>5. Түрік: Ceza hukuku</p> <p>6. Ағылшын: Criminal law</p> <p>7. Испан: Derecho penal</p> <p>8. Неміс: Strafrecht</p> <p>9. Француз: Loi criminelle</p>
536.	указное право	жарлық құқығы	<p>1. Мемлекет басшысының жарлық шығару құқығы;</p> <p>2) мемлекет басшысы шығарған қолданыстағы жарлықтар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: bireysiz right</p> <p>3. Қырғыз: указ мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: shaxsiy huquq</p> <p>5. Түрік: bireysel sağ</p> <p>6. Ағылшын: decree right</p> <p>7. Испан: decreto derecho</p> <p>8. Неміс: dekret richtig</p> <p>9. Француз: décret droit</p>
537.	уличная преступность	көшедегі қылмыстылық	<p>1. Қоғамдық орындарда жасалатын барлық құқықбұзушылықтарды қамтитын криминалистік ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: sokak crime</p> <p>3. Қырғыз: көчө қылмышы</p> <p>4. Өзбек: sirad jamoasi</p> <p>5. Түрік: sokak suyu</p> <p>6. Ағылшын: street crime</p> <p>7. Испан: crimen de calle</p> <p>8. Неміс: straßenkriminalität</p> <p>9. Француз: crime de rue</p>
538.	управляющий	басқарушы	<p>1. Қайсыбір мекеменің, ұйымның, шаруашылықтың істерін жүргізуші; жауапты басшы; корпорацияның істеріне күнделікті басшылықты жүзеге асырушы және директорлар басқармасының шешімдерін іске асырушы жоғары лауазымды тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: menecer</p> <p>3. Қырғыз: бачқаручу</p> <p>4. Өзбек: menejeri</p> <p>5. Түрік: müdür</p> <p>6. Ағылшын: manager</p> <p>7. Испан: gerente</p> <p>8. Неміс: manager</p>

			9. Француз: directeur
539.	условия патентоспособности	патентке қабілеттілік шарттары	<p>1. Патент – орта ғасырлық лат. litterae patentees – грамота, марпат; лат. patens – ашық</p> <p>Өнеркәсіптік меншік объектілеріне құқықтық қорғауды берудің ҚР патент заңында көзделген шарттары («ҚР патент заңы» 1999 жылғы 16 шілдедегі № 427-І ҚРЗ 1-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: patentləşdirmə şərtləri</p> <p>3. Қырғыз: патентке жарамдуулугунун шарттары</p> <p>4. Өзбек: patentga layoqatlilik shartlari</p> <p>5. Түрік: patent verilebilirlik koşulları</p> <p>6. Ағылшын: conditions of patentability</p> <p>7. Испан: condiciones de patentabilidad</p> <p>8. Неміс: bedingungen der patentierbarkeit</p> <p>9. Француз: conditions de brevetabilité</p>
540.	участники конституционного производства	конституциялық іс жүргізуге қатысушылар	<p>1. Конституция – лат. constitutio – құрылым. Өтініштері бойынша конституциялық іс қозғалып отырған мына адамдар мен органдар танылады: Республика Президенті; Парламент Сенатының Төрағасы; Парламент Мәжілісінің Төрағасы; өздерінің жалпы санының кемінде бестен бірі болатын Парламент депутаттары; Премьер-Министр; Республика соттары; актілерінің конституциялылығы тексерілетін мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдар (1995 жылғы 29 желтоқсандағы № 2737 «ҚР Конституциялық Кеңесі туралы» ҚР ҚЗ 20-бап)</p> <p>2. Әзербайжан: konstitusiyaçılar</p> <p>3. Қырғыз: конституциялук өндүрүшү катышуучулары</p> <p>4. Өзбек: konstitutsiyaviy tuzum</p> <p>5. Түрік: anayasal işlemlerin katılımcıları</p> <p>6. Ағылшын: participants in constitutional proceedings</p> <p>7. Испан: participantes en procesos constitucionales</p> <p>8. Неміс: teilnehmer an verfassungsverfahren</p> <p>9. Француз: participants aux procédures constitutionnelles</p>
541.	факты, имеющие юридическое значение	заңи маңызы бар фактілер	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық».</p> <p>Факт – лат. factum «жасалған, іс-әрекет, қылық. Сот анықтайтын фактілер, азаматтардың немесе заңды тұлғалардың жеке не мүліктік құқықтарының туындауы, өзгеруі немесе тоқтатылуы осы фактілерге байланысты. Сот мынадай фактілерді анықтау туралы істерді қарайды: 1) адамдардың туыстық қатынастары; 2) адамның біреудің асырауында болуы; 3) тууды, бала (қыз) асырап алуды, некелесуді, ажырасуды</p>

			<p>және қайтыс болуды тіркеу; 4) құқық белгілейтін құжаттардың (әскери құжаттарды, паспорттарды, жеке куәліктерді және азаматтық хал актілерін жазу органдары беретін куәліктерді қоспағанда, құжатта көрсетілген аты, әкесінің аты немесе тегі осы адамның паспортында немесе жеке куәлігінде, немесе туу туралы куәлігінде көрсетілген атқа, әкесінің атына немесе тегіне сәйкес келмейтін адамдікі екендігі; 5) мүлікті меншік, шаруашылық жүргізу және оралымды басқару құқықтары негізінде иелену, пайдалану және (немесе) оған билік ету; 6) жазатайым жағдай; 7) азаматтық хал актілерін жазу органдары қайтыс болу оқиғасын тіркеуден бас тартқан жағдайда адамның белгілі бір уақытта белгілі бір мән-жайларда қайтыс болуы; 8) мұрагерлікті қабылдау және мұрагерліктің ашылу орны; 9) егер заңдарда оларды анықтауды өзгеше тәртібі көзделмесе, басқа да заңи маңызы бар фактілерді анықтау.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi əhəmiyyət kəsb edən faktlar</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык мааниге ээ болгон маалыматтар</p> <p>4. Өзбек: huquqiy ahamiyatga molik fakt</p> <p>5. Түрік: yasal öneme sahip gerçekler</p> <p>6. Ағылшын: facts of legal significance</p> <p>7. Испан: hechos de importancia legal</p> <p>8. Неміс: tatsachen von rechtlicher bedeutung</p> <p>9. Француз: faits d'importance juridique</p>
542.	федерализм	федерализм	<p>1. Федерализм – фр. federalisme.</p> <p>1) мемлекеттің аумақтық ұйымдасу нысанының бірі; 2) федеративтік құрылымды қолдайтын саяси қозғалыс.</p> <p>2. Әзербайжан: federalizm</p> <p>3. Қырғыз: федерализм</p> <p>4. Өзбек: federalizm</p> <p>5. Түрік: federalizm</p> <p>6. Ағылшын: federalism</p> <p>7. Испан: federalismo</p> <p>8. Неміс: föderalismus</p> <p>9. Француз: fédéralisme</p>
543.	цели уголовного наказания	қылмыстық жазаның мақсаттары	<p>1. Адам мен азаматтың құқығымен бостандықтарын, меншікті қорғау, қоғамдық тәртіпті және қоршаған ортаның қауіпсіздігін қорғау, конституция негізінде қылмыстық қол сұғулардан әлемді және адам баласын қорғау және қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сонымен бірге қылмыстарды ескерту.</p> <p>2. Әзербайжан: cəza cəzalarının məqsədi</p>

			<p>3. Қырғыз: жазык жазасын максаты</p> <p>4. Өзбек: jinoiy jazo maqsadlari</p> <p>5. Түрік: cezai cezanın amaçları</p> <p>6. Ағылшын: purposes of criminal punishment</p> <p>7. Испан: fines del castigo penal</p> <p>8. Неміс: zwecke der strafrechtlichen bestrafung</p> <p>9. Француз: fins de la sanction pénale</p>
544.	шариатский суд	шариғат соты	<p>1. Шариат – араб. <u>شريعة</u> – «путь».</p> <p>Мұсылман мемлекеттеріндегі сот төрелегі органы.</p> <p>2. Әзербайжан: shariat məhkəməsi</p> <p>3. Қырғыз: бандунг соту</p> <p>4. Өзбек: shariat məhkəməsi</p> <p>5. Түрік: shariat court</p> <p>6. Ағылшын: sharia court</p> <p>7. Испан: corte de la sharia</p> <p>8. Неміс: scharia gericht</p> <p>9. Француз: tribunal de la charia</p>
545.	экологическое право	экологиялық құқық	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім. Құқықтың кешенді саласы, табиғи ресурстарды қорғау және ұтымды пайдалану саласындағы қатынастарды реттеуші заңи нормалардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ətraf mühitin mühafizəsi</p> <p>3. Қырғыз: айлана-чөйрөнү коргоо</p> <p>4. Өзбек: atrof-muhit huquqlari</p> <p>5. Түрік: çevre haklari</p> <p>6. Ағылшын: environmental law</p> <p>7. Испан: ley del medio ambiente</p> <p>8. Неміс: umweltgesetz</p> <p>9. Француз: loi environnementale</p>
546.	экономический волюнтаризм	экономикалық волюнтаризм экономикалық жосықсыздық, экономикалық белден басушылық	<p>1. Экономика - грек. οἰκονομος — «үй шаруашылығын жүргізу өнері».</p> <p>Волюнтаризм – лат. <u>voluntarius</u> «өз еркімен, өз қалауымен әрекет ететін».</p> <p>Шаруашылық практикада, экономикалық көкейтесті мәселелерді шешуде объективтік жағдайлар мен ғылыми негізделген ұсыныстарды, нақты мүмкіндіктерді мансұқ етіп белден басушылық. Басқарушылық шешімдерді қабылдауда, кадрларды іріктеу мен орналастыруда көбінесе белден басуға жол беретін төрешілдік басқару жүйесінің өзі.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi könüllülük</p> <p>3. Қырғыз: экономикалык ыктыярдуулук</p> <p>4. Өзбек: iqtisodiy voluntarizm</p> <p>5. Түрік: ekonomik gönüllülük</p> <p>6. Ағылшын: economic voluntarism</p> <p>7. Испан: voluntarismo económico</p>

			8. Неміс: wirtschaftlicher freiwilligendienst 9. Француз: volontarisme économique
547.	юридическое население	заңды тұрғын халық	1. Юридический – лат. jus – «құқық», «заңды» Тұрғын халық санаттарының бірі, белгілі бір елді мекенмен тіркелудің қайсыбір ережелері арқылы, мыс., тіркеліммен байланысқан адамдарды біріктіретін жиынтық. 2. Әзербайжан: hüquqi əhali 3. Қырғыз: укуктук калк 4. Өзбек: huquqiy aholi 5. Түрік: yasal nüfus 6. Ағылшын: legal population 7. Испан: población legal 8. Неміс: población legal 9. Француз: population légale
548.	юрисдикция налоговая	салық юрисдикциясы, салықтық хүкім, салық хүкімі	1. Юрисдикция – лат. jurisdictio – заңды. Мемлекеттік салық органдарының құқықтық дауларды және салықтық құқық бұзушылық туралы істерді шешу жөніндегі өкілеттіктерінің заңнамада белгіленген жиынтығы қолданылатын құқықтық ая. 2. Әзербайжан: vergi yurisdiksiyası 3. Қырғыз: салык жазасы 4. Өзбек: soliq yurisdiksiyasi 5. Түрік: vergi yetkisi 6. Ағылшын: tax jurisdiction 7. Испан: jurisdicción fiscal 8. Неміс: steuerhoheit 9. Француз: juridiction fiscale
549.	юрисдикция обязательная	міндетті юрисдикция, міндетті хүкім	1. Юрисдикция – лат. jurisdictio – заңды Мемлекет аралық шартқа қатысушылардың өздерінің арасында кез келген немесе кейбір мәселелер бойынша туындаған дауларды шартта белгіленген халықаралық сот немесе төрелік органның қарауына беруді өзіне ерікті түрде қабылдайтын міндеттілігі. 2. Әзербайжан: məcburi yurisdiksiya 3. Қырғыз: милдеттүү түрдө укук 4. Өзбек: majburiy yurisdiksiya 5. Түрік: zorunlu yargı yetkisi 6. Ағылшын: jurisdiction compulsory 7. Испан: jurisdicción obligatoria 8. Неміс: gerichtstand obligatorisch 9. Француз: juridiction obligatoire
550.	язык актов государственных органов	мемлекеттік органдар актілерінің тілі	1. Орган - көне грек. ὄργανον — «құрал». Мемлекеттік органдардың актілері мемлекеттік тілде әзірленіп, қабылданады, қажет болған жағдайда, мүмкіндігінше, басқа тілдерге

			<p>аударылуы қамтамасыз етіле отырып, оларды әзірлеу орыс тілінде жүргізілуі мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət orqanlarının aktları</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик органдардын тили</p> <p>4. Өзбек: davlat organlari akkreditatsiya qilingan til</p> <p>5. Түрік: devlet organlarının eylem dili</p> <p>6. Ағылшын: language of government acts</p> <p>7. Испан: lenguaje de los actos gubernamentales</p> <p>8. Неміс: sprache der regierungsakte</p> <p>9. Француз: le langage des actes gouvernementaux</p>
551.	<p>язык в вооруженных силах и правоохранительных органах</p>	<p>қарулы күштер мен құқық қорғау органдарындағы тіл</p>	<p>1. Орган - көне грек. ὄργανον — «құрал».</p> <p>Акт – от лат. actus «әрекет».</p> <p>Қазақстан Республикасының Қарулы күштерінде, сондай-ақ әскери және әскерилендірілген құрамалардың барлық түрінде, мемлекеттік бақылау мен қадағалау, азаматтарды құқықтық қорғау ұйымдарында және құқық қорғау органдарында мемлекеттік тілдің және орыс тілінің қолданылуы қамтамасыз етіледі.</p> <p>2. Әзербайжан: silahlı qüvvələr və hüquq-mühafizə orqanlarının dili</p> <p>3. Қырғыз: куралдуу күчтөрдүн жана укук коргоо органдарынын жана тил</p> <p>4. Өзбек: qurolli kuchlar va huquq-tartibot idoralarida tilni o'rganish</p> <p>5. Түрік: silahlı kuvvetler ve kolluk kuvvetlerinde dil</p> <p>6. Ағылшын: language in the military and law enforcement</p> <p>7. Испан: lenguaje en el ejército y las fuerzas del orden</p> <p>8. Неміс: sprache im militär und in der strafverfolgung</p> <p>9. Француз: langue dans l'armée et les forces de l'ordre</p>
552.	<p>язык в государственных и негосударственных организациях и органах местного самоуправления</p>	<p>мемлекеттік және беймемлекеттік ұйымдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарындағы тіл</p>	<p>1. Орган - көне грек. ὄργανον — «құрал».</p> <p>Организация - лат. organizo — ұйымдастыру</p> <p>Мемлекеттік тіл Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының, ұйымдарының жұмыс және іс қағаздарын жүргізу тілі болып табылады, орыс тілі қазақ тілімен тең қолданылады.</p> <p>Беймемлекеттік ұйымдардың жұмысында мемлекеттік тіл және қажет болған жағдайда басқа тілдер қолданылады.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət və qeyri-dövlət qurumlarında və yerli özünüidarəetmə orqanlarında dil</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик жана мамлекеттик эмес уюмдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен тил</p> <p>4. Өзбек: davlat va nodavlat tashkilotlari va mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlarida til</p>

			<p>5. Түрік: devlet ve devlet dışı örgütlerde ve yerel özerk yönetim organlarında dil</p> <p>6. Ағылшын: language in state and non-state organizations and local governments</p> <p>7. Испан: idioma en organizaciones estatales y no estatales y gobiernos locales</p> <p>8. Неміс: sprache in staatlichen und nichtstaatlichen organisationen und kommunalverwaltungen</p> <p>9. Француз: langue dans les organisations étatiques et non étatiques et les gouvernements locaux</p>
553.	<p>язык в сфере образования, науки, культуры и средствах массовой информации</p>	<p>білім беру, ғылым, мәдениет және бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы тіл</p>	<p>1. Сфера – көне грек. σφαῖρα «шар, доп, өзек». Культура - лат. cultura — өндіру, тәрбиелеу, білім беру, дамыту. Информация – лат. informātiō – түсіндіру, ұсыну, бір нәрсе туралы түсінік. Қазақстан Республикасында мемлекеттік тілде, ал ұлт топтары жинақы тұратын жерлерде солардың тілдерінде жұмыс істейтін мектепке дейінгі балалар мекемелерін құру қамтамасыз етіледі.</p> <p>2. Әзербайжан: təhsil, elm, mədəniyyət və media sahəsində dil</p> <p>3. Қырғыз: билим берүү, илим, маданият жана маалымат каражаттарынын тили</p> <p>4. Өзбек: ta'lim, ilm-fan, madaniyat va ommaviy axborot vositalari sohasidagi tillarni o'rganish</p> <p>5. Түрік: eğitim, bilim, kültür ve medya alanında dil</p> <p>6. Ағылшын: language in education, science, culture and the media</p> <p>7. Испан: el lenguaje en la educación, la ciencia, la cultura y los medios de comunicación</p> <p>8. Неміс: sprache in bildung, wissenschaft, kultur und medien</p> <p>9. Француз: la langue dans l'éducation, la science, la culture et les médias</p>
554.	<p>язык ведения документации</p>	<p>құжаттама жүргізу тілі</p>	<p>1. Документ – лат. documentum – үлгі, куәлік, дәлелдеме. Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары жүйесінде, ұйымдарында, меншік нысанына қарамастан, статистикалық-есеп, қаржы және техникалық құжаттама жүргізу мемлекеттік тілде және орыс тілінде қамтамасыз етіледі.</p> <p>2. Әзербайжан: sənədlərin dili</p> <p>3. Қырғыз: документтердин тили</p> <p>4. Өзбек: hujjat tili</p> <p>5. Түрік: doküman dili</p> <p>6. Ағылшын: documentation language</p> <p>7. Испан: idioma de documentación</p> <p>8. Неміс: dokumentationssprache</p>

			9. Француз: langue de la documentation
555.	административное задержание	әкімшілік ұстап алу, әкімшілік ұстау	<p>1. Администрация – лат. administratio – басқару, басшылық</p> <p>Әкімшілік ұстау – жеке адамды жеке бас бостандығынан, атап айтқанда, оның құқыққа қарсы әрекеттерін тыю мақсатында белгілі бір уақыт ішінде арнаулы орында мәжбүрлеп ұстай отырып, іс-әрекет және жүріп-тұру бостандығынан уақытша айыру (2001 жылғы 30 қаңтардағы № 155 ҚР ӘКБТК 620 - бап).</p> <p>2. Әзербайжан: inzibati həbs</p> <p>3. Қырғыз: башкаруу кармоо</p> <p>4. Өзбек: ma'muriy hibsga</p> <p>5. Түрік: idari gözaltı</p> <p>6. Ағылшын: administrative detention</p> <p>7. Испан: detención administrativa</p> <p>8. Неміс: verwaltungshaft</p> <p>9. Француз: détention administrative</p>
556.	административный процесс	әкімшілік процесс, әкімшілік іс жүргізу	<p>1. Администрация – лат. administratio – басқару, басшылық</p> <p>Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Нақты жеке әкімшілік істерді қарайтын және шешетін өкілетті субъектілердің нормативті реттелген әрекеттерінің тәртібі</p> <p>2. Әзербайжан: inzibati proses</p> <p>3. Қырғыз: башкаруу тартиби</p> <p>4. Өзбек: ma'muriy jarayon</p> <p>5. Түрік: idari işlem</p> <p>6. Ағылшын: administrative process</p> <p>7. Испан: proceso administrativo</p> <p>8. Неміс: verwaltungsprozess</p> <p>9. Француз: processus administratif</p>
557.	буквальное толкование	дәлме-дәл түсінік беру, дәлме-дәл түсіндіру	<p>1. Дәлме-дәл түсіндіру деп заңның өз мәтіні мен заң нормаларының оның мазмұнына және мәнісіне, оның сөйлем құрамына тура келетін түсіндіруді айтамыз</p> <p>2. Әзербайжан: hərfi şərh</p> <p>3. Қырғыз: кадимки чечмелөө</p> <p>4. Өзбек: so'zma-so'z talqin</p> <p>5. Түрік: literal yorumlanması</p> <p>6. Ағылшын: literal interpretation</p> <p>7. Испан: interpretación literal</p> <p>8. Неміс: wörtliche interpretation</p> <p>9. Француз: interprétation littérale</p>
558.	бюрократия	бюрократия, төрешілдік	<p>1. Бюрократия (француз тілінен – bureau және грек тілінен – kratos, сөзбе-сөз «кеңседегі үстемдік» дегенді білдіреді) – орталықтандырылған үкімет</p>

			<p>органдарының қолында барлық билік шоғырланған елдердегі мемлекеттік басқару.</p> <p>Төрешілдік. зат. 1. Мансап сүйгіштік, лауазымқұмарлық, әкімшілдік. 2. сөйл.</p> <p>Қағазбастылық, кеңсешілдік, формализмге бой ұрушылық (ҚС, 1275).</p> <p>2. Әзербайжан: bürokratiya</p> <p>3. Қырғыз: бюрократия</p> <p>4. Өзбек: rasmiyatchilik</p> <p>5. Түрік: bürokrasi</p> <p>6. Ағылшын: bureaucracy</p> <p>7. Испан: burocracia</p> <p>8. Неміс: bürokratie</p> <p>9. Француз: bureaucratie</p>
559.	валютное законодательство	валюталық заңнама	<p>1. Валюта – итал. valuta</p> <p>Валюталық заңнама – валюталық реттеу мен валюталық бақылау саласында қолданылатын құқықтық актілердің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: valyuta qanunvericilik</p> <p>3. Қырғыз: алмашуу мыйзам</p> <p>4. Өзбек: valyuta qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: döviz mevzuatı</p> <p>6. Ағылшын: currency legislation</p> <p>7. Испан: legislación cambiaria</p> <p>8. Неміс: währungsgesetzgebung</p> <p>9. Француз: législation monétaire</p>
560.	вербальная нота	вербальды нота	<p>1. Вербаль – лат. verbum – сөз</p> <p>Нота – лат. nōta – «белгі, ерекше белгі»</p> <p>Вербальды нота – мазмұны баса көңіл аударуды қажетсінетін, бірақ жариялауға жатпайтын өте маңызды дипломатиялық құжат.</p> <p>2. Әзербайжан: şifahi qeyd</p> <p>3. Қырғыз: оозеки эскертүү</p> <p>4. Өзбек: og'zaki eslatma</p> <p>5. Түрік: sözlü notu</p> <p>6. Ағылшын: note verbale</p> <p>7. Испан: nota verbal</p> <p>8. Неміс: note verbale</p> <p>9. Француз: note verbale</p>
561.	вето	вето, әміртыйым	<p>1. Вето (лат. veto – «тыйым саламын») – адамның немесе адамдар тобының біржақты тәртіппен қандай да бір шешімді қабылдауды бұғаттауға құзыретті екендігін білдіретін құқық.</p> <p>2. Әзербайжан: veto</p> <p>3. Қырғыз: тыюу</p> <p>4. Өзбек: veto</p> <p>5. Түрік: veto</p> <p>6. Ағылшын: veto</p>

			<p>7. Испан: veto</p> <p>8. Неміс: einspruch</p> <p>9. Француз: veto</p>
562.	видеообращение	бейнежелданым, бейнеөтініш	<p>1. Бейнеөтініш – «Үкімет – азаматтар үшін» мемлекеттік корпорациясы жүзеге асыратын, өтінішті қарайтын субъектіге немесе лауазымды адамға жіберілген бейнеформаттағы жеке немесе ұжымдық ұсыныс, арыз, шағым, сұрау салу немесе үн қосу.</p> <p>2. Әзербайжан: video mesaj</p> <p>3. Қырғыз: видео билдирүү</p> <p>4. Өзбек: video xabar</p> <p>5. Түрік: video mesajı</p> <p>6. Ағылшын: video message</p> <p>7. Испан: mensaje de video</p> <p>8. Неміс: videonachricht</p> <p>9. Француз: message vidéo</p>
563.	вымогательство	қорқытып алушылық	<p>1. Қорқытып алушылық – қорқытып алушылық, яғни бөтен мүлікті немесе мүлікке құқықты беруді немесе күш қолданумен не бөтен мүлікті жоюмен немесе бүлдірумен қорқыту арқылы мүліктік сипаттағы басқа да іс-әрекеттер жасауды талап ету, сол сияқты жәбірленушіні немесе оның туыстарын масқаралайтын мәліметтерді таратумен не жәбірленушінің немесе оның жақындарының мүдделеріне елеулі зиян келтіруі мүмкін өзге де мәліметтерді жариялау.</p> <p>2. Әзербайжан: qəsb</p> <p>3. Қырғыз: опузалап талап кылуу</p> <p>4. Өзбек: tovlamachilik</p> <p>5. Түрік: gasp</p> <p>6. Ағылшын: extortion</p> <p>7. Испан: extorsión</p> <p>8. Неміс: erpressung</p> <p>9. Француз: extorsion</p>
564.	государственные функции	мемлекеттік функциялар, мемлекеттік міндеттер	<p>1. Функция – лат. functio – «орындау, іске асыру; қызметтік міндет»</p> <p>Мемлекеттік міндеттер – ҚР Конституциясымен және заңдарымен мемлекеттің, оның органдары мен мемлекеттік қызмет атқаратын адамдардың өкілеттігіне жатқызылған іс жүргізу мәндері.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət funksiyaları</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик иш-милдеттери</p> <p>4. Өзбек: davlat vazifalari</p> <p>5. Түрік: devlet fonksiyonları</p> <p>6. Ағылшын: state functions</p> <p>7. Испан: funciones estatales</p> <p>8. Неміс: zustandsfunktionen</p>

			9. Француз: fonctions d'état
565.	гражданская оборона	азаматтық қорғаныс	<p>1. Азаматтық қорғаныс – басқару органдарының мемлекеттік жүйесі мен бейбіт уақытта және соғыс уақытында халықты, шаруашылық жүргізу объектілері мен ел аумағын осы заманғы зақымдау құралдарының зақымдау (қирату) факторларының әсерінен, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардан қорғау мақсатында жүргізілетін жалпы мемлекеттік шаралардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: mülki müdafiə</p> <p>3. Қырғыз: жарандық коргонуу</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik mudofaa</p> <p>5. Түрік: sivil savunma</p> <p>6. Ағылшын: civil defense</p> <p>7. Испан: defensa civil</p> <p>8. Неміс: zivilschutz</p> <p>9. Француз: défense civile</p>
566.	гражданская процессуальная дееспособность	азаматтық процестік қабілеттілік, азаматтық іс жүргізу әрекет қабілеттілігі	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Азаматтық процестік қабілеттілік – азаматтық процестік құқықтар мен міндеттерге ие болу қабілеттілігі (азаматтық процестік құқық қабілеттілігі) барлық азаматтар және материалдық құқық субъектілері болып табылатын заңды тұлғалар үшін бірдей шамада танылады («Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V ҚРЗ).</p> <p>2. Әзербайжан: mülki prosesual gücü</p> <p>3. Қырғыз: граждандык жөндөмдүүлүгү</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik protsessual imkoniyatlar</p> <p>5. Түрік: sivil usul kapasite</p> <p>6. Ағылшын: civil procedural capacity</p> <p>7. Испан: capacidad procesal civil</p> <p>8. Неміс: zivilprozesskapazität</p> <p>9. Француз: capacité procédurale civile</p>
567.	гражданская процессуальная правоспособность	азаматтық процестік құқық қабілеттілік, азаматтық іс жүргізу құқық қабілеттілігі	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Азаматтық процестік құқық қабілеттілігі – азаматтық іс жүргізу құқықтары мен міндеттеріне ие болу қабілеттілігі (азаматтық іс жүргізу құқық қабілеттілігі) материалдық құқық субъектілері болып табылатын барлық азаматтар мен ұйымдар үшін бірдей дәрежеде танылады («Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V ҚРЗ).</p>

			<p>2. Өзөрбайжан: mähkәмәdә mülki daimi</p> <p>3. Қырғыз: соттун жарандық турған</p> <p>4. Өзбек: sud fuqarolik tik</p> <p>5. Түрік: mahkemede sivil ayakta</p> <p>6. Ағылшын: civil standing</p> <p>7. Испан: posición civil</p> <p>8. Неміс: zivilstand</p> <p>9. Француз: statut civil</p>
568.	гражданские объекты права	азаматтық құқық объектілері	<p>1. Объект – лат. objectum – зат Азаматтық құқық объектілері (ағыл. objects of civil rights (civil law) (property); нем. Objekte der Bürgerrechte (materielle) – мүліктік және жеке мүліктік емес игіліктер мен құқықтар.</p> <p>2. Өзөрбайжан: mülki mülkiyyät hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: жарандық мүлктүк укуктар</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik mulkiy huquqlar</p> <p>5. Түрік: sivil mülkiyet hakları</p> <p>6. Ағылшын: civil objects of law</p> <p>7. Испан: objetos civiles de derecho</p> <p>8. Неміс: zivile rechtsgegenstände</p> <p>9. Француз: objets de droit civil</p>
569.	гражданский истец	азаматтық қуынымшы, азаматтық талапкер	<p>1. Азаматтық талапкер – өзіне қатысты тікелей мүліктік залал келтірілді деп ұйғаруға жеткілікті негіз бар және оны өтеу туралы талап қойған жеке және заңды тұлға азаматтық талапкер болып танылады. Азаматтық талапкер моральдық зиянды мүлікті өтеу үшін де талап қоя алады. Прокурор заңдарда көзделген жағдайларда өз бастамашылығы бойынша жеке немесе заңды тұлғаны азаматтық талапкер деп тануға құқылы). Қуыным – қайтадан іс қозғау, шағымданып тергеуге бару (ҚС, 831). Талап (араб). зат. 1. Ынта, ықылас, ұмтылушылық. 2. психолог. Адамның ішкі ізденісінен туындап, іргері ұмтылысымен сипатталатын ізгі қасиеті. 3. Мақсат, тілек. 4. Міндет, жауапкершілік (ҚС, 1211).</p> <p>2. Өзөрбайжан: mülki iddiaçı</p> <p>3. Қырғыз: жарандық доогер</p> <p>4. Өзбек: fuqaroviy da'vogar</p> <p>5. Түрік: sivil davacı</p> <p>6. Ағылшын: civil claimant</p> <p>7. Испан: demandante civil</p> <p>8. Неміс: zivilkläger</p> <p>9. Француз: demandeur civil</p>
570.	гражданский процесс	азаматтық процесс, азаматтық іс	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Азаматтық істерді қараумен және олардың мәнін</p>

		жүргізу	<p>шешумен байланысты, соттың, іске қатысушы адамдардың және сот жүргізу ісінің басқа қатысушыларының азаматтық іс жүргізу құқығы нормаларымен реттелген қызметі, сонымен бірге сот қараулары мен шешімдерінің нәтижесінде қабылданған сот актілерін мәжбүрлі орындату органдарының қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: mülki prosessual</p> <p>3. Қырғыз: жарандық тартиби</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik-protsessual</p> <p>5. Түрік: medeni usul</p> <p>6. Ағылшын: civil procedure</p> <p>7. Испан: procedimiento civil</p> <p>8. Неміс: zivilprozess</p> <p>9. Француз: procédure civile</p>
571.	гражданско-процессуальное законодательство	азаматтық процестік заңнама, азаматтық іс жүргізу заңнамасы	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Азаматтық істер бойынша соттардың сот төрелігін жүргізу жөніндегі қызметін заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ететін құқықтық-нормативтік актілер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: mülki prosessual hüquq</p> <p>3. Қырғыз: жарандық тартиби мыйзам</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik-protsessual qonun</p> <p>5. Түрік: medeni usul hukuku</p> <p>6. Ағылшын: civil procedural legislation</p> <p>7. Испан: legislación procesal civil</p> <p>8. Неміс: zivilprozessrecht</p> <p>9. Француз: législation de procédure civile</p>
572.	гражданско-процессуальное право	азаматтық процестік құқық, азаматтық іс жүргізу құқығы	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Азаматтық істерді сотта қараудың және шешудің тәртібін, сондай-ақ соттардың және басқа да кейбір органдардың қаулыларын орындау тәртібін реттейтін құқық саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: mülki prosessual</p> <p>3. Қырғыз: жарандық тартиби</p> <p>4. Өзбек: fuqarolik-protsessual</p> <p>5. Түрік: medeni usul</p> <p>6. Ағылшын: civil procedural law</p> <p>7. Испан: derecho procesal civil</p> <p>8. Неміс: zivilprozessrecht</p> <p>9. Француз: droit procédural civil</p>
573.	гриф секретности	құпиялылық грифі, құпиялық грифі	<p>1. Құпиялық грифі – құпиялық дәрежесін анықтайтын, оларды, тасымалдаушының өзінде қойылатын немесе соған қатысты құжатта қойылатын реквизиттер.</p> <p>2. Әзербайжан: təhlükəsizlik təsnifatı</p>

			<p>3. Қырғыз: коопсуздук классификациясу</p> <p>4. Өзбек: xavfsizlik tasniflash</p> <p>5. Түрік: güvenlik sınıflandırması</p> <p>6. Ағылшын: classified</p> <p>7. Испан: clasificado</p> <p>8. Неміс: klassifiziert</p> <p>9. Француз: classifié</p>
574.	декриминализация	қылмыстық сипаттан арылту, қылмыс деп танымау, декриминализация	<p>1. Қылмыс деп танымау – қылмыс ретінде жазаланатын әрекеттің бір бөлігінің заңды қайта біліктіліктен өткізу және оларды әкімшілік, тәртіптік және басқа құқық бұзушылық тобына немесе заңды іс-қимылға ауыстыру.</p> <p>2. Әзербайжан: dekriminallaşdırılması</p> <p>3. Қырғыз: алып салуусу</p> <p>4. Өзбек: decriminalization</p> <p>5. Түрік: decriminalization</p> <p>6. Ағылшын: decriminalization</p> <p>7. Испан: despenalización</p> <p>8. Неміс: entkriminalisierung</p> <p>9. Француз: décriminalisation</p>
575.	деликт	деликт	<p>1. Деликт – лат. delictum – «теріс қылық, құқықбұзушылық»</p> <p>Деликт – құқық бұзушылық, теріс қылық, қылмыс.</p> <p>2. Әзербайжан: tort</p> <p>3. Қырғыз: төрт-күл</p> <p>4. Өзбек: huquqbuzarlik</p> <p>5. Түрік: haksız fiil</p> <p>6. Ағылшын: tort</p> <p>7. Испан: agravio</p> <p>8. Неміс: unerlaubte handlung</p> <p>9. Француз: délit</p>
576.	деликто способность	деликт қабілеттілік	<p>1. Деликт – лат. delictum – «теріс қылық, құқықбұзушылық»</p> <p>Деликт қабілеттілік – азаматтың құқыққа қайшы іс-әрекеті салдарында келтірілген зардабы үшін азаматтық-құқықтық жауапкер бола алу қабілеті. Бұл құқықтық категорияны жеке қатынастар үшін қолдану Франция мен Швейцария елдерінің ерекшеліктері.</p> <p>2. Әзербайжан: delictual</p> <p>3. Қырғыз: укук жөндөмдүүлүгү</p> <p>4. Өзбек: huquqbuzarlik qobiliyati</p> <p>5. Түрік: delictual</p> <p>6. Ағылшын: delinquency</p> <p>7. Испан: delicadeza</p> <p>8. Неміс: delikatesse</p> <p>9. Француз: délicatesse</p>
577.	делинквент	делинквент	<p>1. Делинквент (лат. delinquens – құқық бұзушы) –</p>

			<p>әрекеті құқықтық норманы бұзу болып сипатталатын субъект, нәтижесінде жауапкершілік құқықтық қатынас пайда болады.</p> <p>2. Әзербайжан: gecikmiş</p> <p>3. Қырғыз: убактысы</p> <p>4. Өзбек: qonunbuzar</p> <p>5. Түрік: suçlu</p> <p>6. Ағылшын: delinquent</p> <p>7. Испан: delincuente</p> <p>8. Неміс: delinquent</p> <p>9. Француз: délinquant</p>
578.	демарш	демарш	<p>1. Демарш (фр. démarche) – қарсы жақты көндіруге арналған дипломатиялық әрекет.</p> <p>2. Әзербайжан: demarşı</p> <p>3. Қырғыз: КЭР</p> <p>4. Өзбек: murojaat</p> <p>5. Түрік: diplomatik girişim</p> <p>6. Ағылшын: demarche</p> <p>7. Испан: gestión</p> <p>8. Неміс: demarche</p> <p>9. Француз: démarche</p>
579.	демократические права	демократиялық құқықтар	<p>1. Демократия – көне грек. δημοκρατία – «халық билігі»</p> <p>Демократиялық құқықтар – демократиялық қоғам ретіндегі құқықтық мемлекет кепілдік беретін жеке адамның және азаматтың құқықтары.</p> <p>Демократиялық қоғамда әрбір адам тікелей немесе еркін сайланған өкілдер арқылы мемлекетті басқаруға, мемлекеттік қызметке тұруға құқылы.</p> <p>Демократиялық қоғамда мемлекеттік биліктің негізі халықтың қалауы болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: demokratik hüquq</p> <p>3. Қырғыз: демократиялық укуктарын</p> <p>4. Өзбек: demokratik huquq</p> <p>5. Түрік: demokratik haklar</p> <p>6. Ағылшын: democratic rights</p> <p>7. Испан: derechos democráticos</p> <p>8. Неміс: demokratische Rechte</p> <p>9. Француз: droits démocratiques</p>
580.	демократическое государство	демократиялық мемлекет	<p>1. Демократия – көне грек. δημοκρατία – «халық билігі»</p> <p>Демократиялық мемлекет – бүкіл әлемде жаһандану дәуірінде кеңінен таралған мемлекет үлгісі. Мемлекет демократизмі халықтың билікке қатысуынан, биліктің заң шығарушы, атқарушы, сот билігіне бөлінуінен, саяси алуан түрліліктен, жергілікті өзін-өзі басқаруынан көрініс табады.</p> <p>2. Әзербайжан: demokratiya</p>

			<p>3. Қырғыз: демократиялык мамлекет</p> <p>4. Өзбек: demokratiyalik davlat</p> <p>5. Түрік: demokrasi</p> <p>6. Ағылшын: democratic state</p> <p>7. Испан: estado democrático</p> <p>8. Неміс: demokratischer staat</p> <p>9. Француз: état démocratique</p>
581.	детализация показаний	көрсетпелерді тәптіштеу, көрсетпелерді нақтылау	<p>1. Жауап алу кезінде қолданылатын тактикалық әдістердің бірі. Криминалистикада негізінен бұл әдісті жауап алынатын адамның алибиін тексеру үшін қолдануды ұсынады. Тергеуші алиби мен байланысты тергеліп отырған іс-жағдайы жөнінде сезікті немесе айыпкерден толық әрі жан-жақты түрде жауап алуы қажет.</p> <p>2. Өзербайжан: ifadəsində ətraflı</p> <p>3. Қырғыз: күбөлөрдүн маалымат</p> <p>4. Өзбек: guvohligi batafsil</p> <p>5. Түрік: tanıklık detaylandırma</p> <p>6. Ағылшын: detailing of indications</p> <p>7. Испан: detalle de indicaciones</p> <p>8. Неміс: detaillierung der indikationen</p> <p>9. Француз: détail des indications</p>
582.	децимация	децимация	<p>1. Децимация (лат. decimatio, decimus – «(әрбір) оныншы») – жеребе бойыншы әрбір оныншыны жазалау, рим әскеріндегі тәртіптік жазалаудың ең жоғарғы шегі.</p> <p>2. Өзербайжан: kırım</p> <p>3. Қырғыз: децимация</p> <p>4. Өзбек: imhasını</p> <p>5. Түрік: kırım</p> <p>6. Ағылшын: decimation</p> <p>7. Испан: ejecución</p> <p>8. Неміс: dezimierung</p> <p>9. Француз: décimation</p>
583.	деяние	іс-әрекет	<p>1. Қылмыстық құқықта қоғамдық қауіпті салдарларға алып келетін әрекет немесе әрекетсіздік нысанындағы саналы-еріктік әрекет актісі.</p> <p>2. Өзербайжан: akt</p> <p>3. Қырғыз: иш</p> <p>4. Өзбек: ish</p> <p>5. Түрік: hareket</p> <p>6. Ағылшын: act</p> <p>7. Испан: actuar</p> <p>8. Неміс: handlung</p> <p>9. Француз: acte</p>
584.	диаспора	диаспора	<p>1. Диаспора (грек. διασπορά, «шашырау, тарау») – өзінің тарихи шығу тегінен тысқары елде тұрып</p>

			<p>жатқан халықтың бір бөлігі (этникалық қауымдастық).</p> <p>2. Өзербайжан: diaspor</p> <p>3. Қырғыз: диаспора</p> <p>4. Өзбек: diasporasi</p> <p>5. Түрік: diaspora</p> <p>6. Ағылшын: diaspora</p> <p>7. Испан: diáspora</p> <p>8. Неміс: diaspora</p> <p>9. Француз: diaspora</p>
585.	дополнительное наказание	қосымша жаза, қосымша жазалау	<p>1. Қосымша жаза – негізгі жазамен салыстырғанда қосалқы сипаттағы жаза, ол тек негізгі жазаны қолдану жазалаудағы мақсатты қамтамасыз ете алмайтын жағдайда қолданылады.</p> <p>2. Өзербайжан: əlavə cəza</p> <p>3. Қырғыз: кошумча жаза</p> <p>4. Өзбек: qo'shimcha jazo</p> <p>5. Түрік: ek ceza</p> <p>6. Ағылшын: additional punishment</p> <p>7. Испан: castigo adicional</p> <p>8. Неміс: zusätzliche bestrafung</p> <p>9. Француз: pénalité supplémentaire</p>
586.	допуск к государственным секретам	мемлекеттік құпияларға қолжетімділік, мемлекеттік құпияларға рұқсат ету	<p>1. Мемлекеттік құпияларға рұқсат ету – азаматтарға мемлекеттік құпиялар болып табылатын мәліметтерге рұқсат етілу, ал ұйымдарға осындай мәліметтерді пайдалану арқылы жұмыс жүргізу құқығын ресімдеу рәсімі.</p> <p>2. Өзербайжан: dövlət sirri ҫихіҫ</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик сыр менен таанышууга мүмкүндүк алуу</p> <p>4. Өзбек: davlat sirlarini foydalanish</p> <p>5. Түрік: devlet sırlarına erişim</p> <p>6. Ағылшын: access to state secrets</p> <p>7. Испан: acceso a secretos de estado</p> <p>8. Неміс: zugang zu staatsgeheimnissen</p> <p>9. Француз: accès aux secrets d'État</p>
587.	жалоба в уголовном процессе	қылмыстық процестегі шағым, қылмыстық іс жүргізудегі шағым	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Іс жүргізуге қатысушының құқықтарының және заңмен қорғалатын мүдделерінің бұзылуы себепті тиісті органға немесе шағымдарды қарауға құзыретті тиісті лауазымды тұлғаға жүгінуді.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət prosesində elanı</p> <p>3. Қырғыз: жазык иши боюнча сот ишине нааразы</p> <p>4. Өзбек: jinoyat protsessida shikoyat</p> <p>5. Түрік: ceza davalarında şikayet</p> <p>6. Ағылшын: criminal complaint</p> <p>7. Испан: denuncia criminal</p>

			8. Неміс: kriminalbeschwerde 9. Француз: plainte pénale
588.	заведомо ложное показание	көрінеу жалған көрсетім	1. Көрінеу жалған көрсетім – қылмыстық құқықта сотта, алдын ала тергеу немесе алдын ала анықтау ісін жүргізуде куәнің немесе жәбірленушінің айғақтарды әдейі жасыруы, шындықты, оқиғаны саналы түрде бұрмалауы арқылы жасалатын қылмыс. 2. Әзербайжан: yalan ifadə 3. Қырғыз: жалған күбөгө 4. Өзбек: soxta guvohligi 5. Түрік: sahte tanıklık 6. Ағылшын: knowingly false testimony 7. Испан: testimonio falso a sabiendas 8. Неміс: wissentlich falsches zeugnis 9. Француз: témoignage sciemment faux
589.	заведомо ложный донос	көрінеу жалған сөз жеткізу	1. Көрінеу жалған сөз жеткізу – дайындалып жатқан немесе жасалған қылмыс туралы немесе оны жасаған адам туралы көрінеу қате, шындыққа жанаспайтын мәлімет хабарлаудан тұратын сот төрелігіне қарсы қылмыс. 2. Әзербайжан: yanlış məlumat 3. Қырғыз: адаштыруучу маалыматтар 4. Өзбек: quruq ma'lumot bor 5. Түрік: yanlış bilgi 6. Ағылшын: knowingly false denunciation 7. Испан: denuncia falsa a sabiendas 8. Неміс: wissentlich falsche denunziation 9. Француз: dénonciation sciemment fausse
590.	задачи уголовного закона	қылмыстық заң міндеттері	1. Қылмыстық заңның міндеттері – бейбітшілікті және адамзаттың қауіпсіздігін адам мен азаматтардың құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін, меншікті аумақтық-тұтастықты, конституциялық құрылысты, қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті, табиғи ортаны қылмыстық қол сұғушылықтан қорғау және қылмыстың алдын алу болып табылады. 2. Әзербайжан: cinayət qanununun problem 3. Қырғыз: кылмыш-жаза мыйзамында көйгөйү 4. Өзбек: jinoyat huquqi muammosi 5. Түрік: ceza hukuku sorunu 6. Ағылшын: objectives of criminal law 7. Испан: objetivos del derecho penal 8. Неміс: ziele des strafrechts 9. Француз: objectifs du droit pénal
591.	законодатель	заң шығарушы	1. Заң шығарушы – 1) Заңдарды мемлекеттік билік актілері ретінде белгілейтін тұлға; 2) ауыс. Қоғамдық әдет-дағдыларды, сіндерді, әлеуметтік

			<p>мінез-құлықты белгілейтін адам.</p> <p>2. Өзбайжан: qanunverici</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам</p> <p>4. Өзбек: qonun</p> <p>5. Түрік: millet meclisi üyesi</p> <p>6. Ағылшын: legislator</p> <p>7. Испан: legislador</p> <p>8. Неміс: gesetzgeber</p> <p>9. Француз: législateur</p>
592.	законодательная власть	заң шығарушы билік	<p>1. Заң шығарушы билік – демократиялық-құқықтық елдерде қалыптасқан мемлекеттік билікті тармақтарға бөлу принципіне сәйкес мемлекеттегі бірін-бірі теңестіретін үш биліктің бір тармағы; заң шығару өкілеттілігінің жиынтығы, сондай-ақ, осы өкілеттілікті жүзеге асырушы мемлекеттік органдар жүйесі.</p> <p>2. Өзбайжан: qanunvericilik hakimiyyati</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам чығаруучу мекеме</p> <p>4. Өзбек: qonunchilik idoralari</p> <p>5. Түрік: yasama organı</p> <p>6. Ағылшын: legislature</p> <p>7. Испан: legislatura</p> <p>8. Неміс: legislative</p> <p>9. Француз: corps législatif</p>
593.	законодательный процесс	заң шығару процесі, заң шығару үдерісі	<p>1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Заң шығару процесі – заң жобасын ұсынудан бастап қабылданған заңның жариялануымен аяқталатын заң қабылдау және оның күшіне ену процесі.</p> <p>2. Өзбайжан: qanunvericilik prosesi</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам чығаруу жол-жоболору</p> <p>4. Өзбек: qonun jarayoni</p> <p>5. Түрік: yasama süreci</p> <p>6. Ағылшын: legislative process</p> <p>7. Испан: proceso legislativo</p> <p>8. Неміс: gesetzgebungsprozess</p> <p>9. Француз: processus législatif</p>
594.	заметать следы	ізін жасыру	<p>1. Ізін жасыру – а) заң. Қылмысты істің, ұрықтың айғағын таптырмайтын ету; ә) Көзден бұлбұл ұшу, көрінбей қалу; б) Жалт беру, ұстаптай кету (ҚС, 1459).</p> <p>2. Өзбайжан: tәmizlәнmәsi</p> <p>3. Қырғыз: тазалоо</p> <p>4. Өзбек: tozlash</p> <p>5. Түрік: temizleme</p> <p>6. Ағылшын: cover up the tracks</p> <p>7. Испан: cubrir las pistas</p>

			8. Неміс: vertuschen sie die spuren 9. Француз: couvrir les pistes
595.	замечание на протокол	хаттамаға жасалған ескертпе, хаттамаға ескертпе беру	1. Протокол – көне грек. πρωτόκολλον; πρώτος «алғашқы» + κόλλα «желім» Жазбаша түрде немесе электрондық цифрлық қолтаңбамен куәландырылған электрондық құжат нысанында бес күн ішінде жасалады. 2. Әзербайжан: hesabatda şərh 3. Қырғыз: отчету боюнча комментарий 4. Өзбек: hisobotning izoh 5. Түрік: raporda hakkında yorum 6. Ағылшын: remark on the minutes 7. Испан: comentario sobre el acta 8. Неміс: bemerkung zum protokoll 9. Француз: remarque sur le procès-verbal
596.	злоупотребление опекунами	қорғаншылық міндеттерді теріс пайдалану, қорғаншылық міндеттерге қиянат жасау	1. Қорғаншылық әрекетті дүниеқорлық мақсатта пайдалану немесе қамқарлыққа алынған адамдарды қараусыз немесе қажетті көмексіз қалдыру. 2. Әзербайжан: qəyümlüq vəzifələrini sui-istifadə 3. Қырғыз: камкорчулук милдеттерин абалынан кыянаттык менен пайдалануу 4. Өзбек: vasiylikni suiiste'mol qilish 5. Түрік: vesayet görev kötüye 6. Ағылшын: abuse of guardianship 7. Испан: abuso de tutela 8. Неміс: missbrauch der vormundschaft 9. Француз: abus de tutelle
597.	идентификационные задачи	сәйкестендірушілік міндеттер, сәйкестендіру міндеттері	1. Идентификация – лат. identifico – сәйкестендіру Сәйкестендіру міндеттері дегеніміз – жеке сәйкестіктерін анықтау және топтық тиесілілігін айқындау бойынша міндеттер. 2. Әзербайжан: şəxsiyyət vəzifəsi 3. Қырғыз: аныктоо милдети 4. Өзбек: identifikatsiya vazifa 5. Түрік: kimlik görev 6. Ағылшын: identification tasks 7. Испан: tareas de identificación 8. Неміс: identifikationsaufgaben 9. Француз: tâches d'identification
598.	идентификационное понятие	сәйкестендірушілік ұғымы, сәйкестендіру ұғымы	1. Идентификация – лат. identifico – сәйкестендіру Сәйкестендіру ұғымы – берілген объектіні ізделінуші болып табылатындығы туралы мәселені шешу мақсатындағы объектінің жалпы және ерекше белгілерінің жиынтығы бойынша жекешелігін немесе ерекшелігін анықтайтын құбылыс. 2. Әзербайжан: şəxsiyyət konsepsiyası

			<p>3. Қырғыз: ким түшүнүгү</p> <p>4. Өзбек: hisobga olish tushunchasi</p> <p>5. Түрік: kimlik kavramı</p> <p>6. Ағылшын: identification concept</p> <p>7. Испан: concepto de identificación</p> <p>8. Неміс: identifikationskonzept</p> <p>9. Француз: concept d'identification</p>
599.	идентификационные признаки	сәйкестендірушілік белгілер, сәйкестендіру белгілері	<p>1. Идентификация – лат. identifico – сәйкестендіру Сәйкестендіру белгілері – арқылы объектінің қай текке, топқа жататындығы анықталады.</p> <p>2. Әзербайжан: şəxsiyyət xüsusiyyətləri</p> <p>3. Қырғыз: аныктоо өзгөчөлүктөрү</p> <p>4. Өзбек: identifikatsiya xususiyatlari</p> <p>5. Түрік: kimlik özellikleri</p> <p>6. Ағылшын: identification signs</p> <p>7. Испан: señales de identificación</p> <p>8. Неміс: identifikationsschilder</p> <p>9. Француз: signes d'identification</p>
600.	идентификационный номер	сәйкестендірушілік нөмірі, сәйкестендіру нөмірі	<p>1. Идентификация – лат. identifico – сәйкестендіру Сәйкестендіру нөмірі – сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізімдерінде белгілі бір тұлғаға қатысты мәліметтер туралы жазбаны жүргізуге мүмкіндік беретін сандық нышандар кезектілігі түрінде көрсетілген жеке сәйкестендіру нөмірі немесе бизнес-сәйкестендіру нөмірі («Сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізімдері туралы» 2007 жылғы 12 қаңтардағы № 223 ҚРЗ 1-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: identifikasiya nömrəsi</p> <p>3. Қырғыз: идентификациялык номер</p> <p>4. Өзбек: identifikatsiya raqami</p> <p>5. Түрік: kimlik numarası</p> <p>6. Ағылшын: an identification number</p> <p>7. Испан: un número de identificación</p> <p>8. Неміс: kennzahl</p> <p>9. Француз: un numéro d'identification</p>
601.	идентификация	сәйкестендіру, бірдейлендіру, бірыңғайландыру	<p>1. Идентификация – лат. identifico – сәйкестендіру Бірдейлендіру – белгілі бір өнімді өндіру, айналымға шығару (айналысы), пайдалану саласында оны өзіне ұқсас өнімнің арасында айырым белгілері бойынша ауыстырмай тануды қамтамасыз ететін рәсім («Темекі өнімдерінің өндірілуі мен айналымын мемлекеттік реттеу туралы 2003 жылғы 12 маусымдағы № 439 ҚРЗ 1 - бап).</p> <p>Бірыңғайландыру – өндіріс, айналыс (айналым), пайдалану саласында ерекшелік белгілері ұқсас белгілі бір өнімдерді дәл тануды қамтамасыз ететін рәсім («Этил спирті мен алкоголь өнімінің</p>

			<p>өндiрiлуiн жәнe айналымын мемлекеттiк реттеу туралы» 1999 жылғы 16 шiлдедегi № 429 ҚРЗ 1 - бап).</p> <p>2. Өзeрбайжан: eyniləşdirmə</p> <p>3. Қырғыз: идентификация</p> <p>4. Өзбек: identifikatsiya</p> <p>5. Түрiк: kimlik</p> <p>6. Ағылшын: identification</p> <p>7. Испан: identificación</p> <p>8. Немiс: identifizierung</p> <p>9. Француз: identification</p>
602.	идиотизм	нақұрыстық, идиотизм	<p>1. Нақұрыстық, есуастық (идиотизм – көне грек. ἰδιωτεία – «жеке өмiр; әдепсiздiк, бiлiмсiздiк») – психологиялық жауаптылық жәнe сөйлеу қабiлетiнiң жоқтығымен, ең қарапайым дағдыларды игере алмауымен сипатталатын жарыместiктiң ең ауыр түрi.</p> <p>2. Өзeрбайжан: giclik</p> <p>3. Қырғыз: акмактык</p> <p>4. Өзбек: ahmoqlik</p> <p>5. Түрiк: aptallık</p> <p>6. Ағылшын: idiocy</p> <p>7. Испан: idiotez</p> <p>8. Немiс: idiotie</p> <p>9. Француз: idiotie</p>
603.	иждивенцы	асыраудағылар	<p>1. Асыраудағылар – басқа адамдардың тарапынан ұзақ уақыт немесе тұрақты түрде материалдық немесе ақшалай қамтамасыз етуде болатын адамдар, жұмысқа қабiлетi жоқ, көбiнесе мүгедектiк тобындағы адамдар.</p> <p>2. Өзeрбайжан: öhdəsində</p> <p>3. Қырғыз: багуусундагы</p> <p>4. Өзбек: qaramog'ida</p> <p>5. Түрiк: bakmakla</p> <p>6. Ағылшын: dependents</p> <p>7. Испан: dependientes</p> <p>8. Немiс: abhängige personen</p> <p>9. Француз: personnes à charge</p>
604.	иждивенство	асыраушылық	<p>1. Асыраушылық – адамның (адамдардың) қайтыс болған адамның күтiмiнде болуы; асыраушынан айырылғанда зейнетақы алуға құқық бередi.</p> <p>2. Өзeрбайжан: asılılıq</p> <p>3. Қырғыз: көз карандылығы</p> <p>4. Өзбек: bog'liqlik</p> <p>5. Түрiк: bağımlılık</p> <p>6. Ағылшын: dependency</p> <p>7. Испан: dependencia</p> <p>8. Немiс: abhängigkeit</p>

			9. Француз: <i>dépendance</i>
605.	извращенец	азғын	<p>1. Азғын – моральдық нормадан алшақтауды білдіретін (моральдық-эстетикалық) ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>təhrif etmək</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>бурмалабайт</i></p> <p>4. Өзбек: <i>adashgan</i></p> <p>5. Түрік: <i>sapık</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>pervert</i></p> <p>7. Испан: <i>pervertido</i></p> <p>8. Неміс: <i>pervers</i></p> <p>9. Француз: <i>pervertir</i></p>
606.	извращение	азғындық	<p>1. Азғындық – кісілік қасиеттерді ескерілмеген, адамгершілік талаптарынан тыс іс-әрекетке берілетін әдептік сипаттама. Оған негізінен қоғамдық пікірмен айыпталатын теріс қылықтар мен пиғылдар жатады.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>təhrif</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>бузукулук</i></p> <p>4. Өзбек: <i>buzuqlik</i></p> <p>5. Түрік: <i>sapıklık</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>perversion</i></p> <p>7. Испан: <i>perversión</i></p> <p>8. Неміс: <i>perversion</i></p> <p>9. Француз: <i>perversion</i></p>
607.	изгнание	аластау	<p>1. Азаматтығы мен одан туындайтын барлық құқықтарынан айыра отырып, өз елінен тастап кетуге мәжбүрлейтін қылмыстық жазалау түрі. Аластау. 1. көне. Ескі наным бойынша көзге көрінбейтін зиянды күштерді қуудың ырымын жасау; ауруды отпен ұшықтап емдеу. 2. Жағымсыз ісі, қылығы, күнәсі, қылмысы үшін қуу, алыс әкету, тайдыру, кетіру. 3. терм. (фр. <i>disinfection</i>) Залалсыздандыру (ҚС, 67).</p> <p>2. Әзербайжан: <i>çıxarılması</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>чыгаруу</i></p> <p>4. Өзбек: <i>chiqarish</i></p> <p>5. Түрік: <i>kovulma</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>exile</i></p> <p>7. Испан: <i>exilio</i></p> <p>8. Неміс: <i>exil</i></p> <p>9. Француз: <i>exilé</i></p>
608.	индивидуальный правовой акт	жеке-дара құқықтық акт, жеке құқықтық акт	<p>1. Индивид - лат. <i>individuum</i> – бөлінбейтін Жеке құқықтық акт – нақты адамға немесе белгілі бір адамдар тобына қаратыла үнделген биліктің құқықтық ұйғарымы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>fərdi hüquqi akt</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>айрым ченемдик укуктук акт</i></p> <p>4. Өзбек: <i>individual-huquqiy hujjat</i></p>

			<p>5. Түрік: bireysel hukuki fiil 6. Ағылшын: individual legal act 7. Испан: acto jurídico individual 8. Неміс: individueller rechtsakt 9. Француз: acte juridique individuel</p>
609.	информационный терроризм	ақпараттық терроризм, ақпараттық лаңкестік	<p>1. Информация – лат. informātiō – түсіндіру, ұсыну, бір нәрсе туралы түсінік Террор - лат. terror «қорқыныш, үрей, сұмдық» Ақпараттық терроризм – адамдардың мінез-құлқын өзгертуге қатысты қажетті пікірлер мен пайымдауларды қалыптастыру мақсатында адамдардың психикасы мен санасына тіркелей әсер ету. 2. Әзербайжан: məlumat terrorizm 3. Қырғыз: маалымат терроризм 4. Өзбек: axborot terrorizm 5. Түрік: bilgi terörizm 6. Ағылшын: information terrorism 7. Испан: terrorismo de información 8. Неміс: informationsterrorismus 9. Француз: terrorisme d'information</p>
610.	исключительная компетенция	айрықша құзырет, ерекше құзырет	<p>1. Компетенция – лат. competere – сәйкес келу, сәйкестену Ерекше құзырет – бірқатар мәселелерді шешу құзыреті қоғамдағы ешқандай өзге басқару органына – директорлар кеңесіне де, атқарушы органға да берілмейтін құзырет. 2. Әзербайжан: müstəsna yurisdiksiyasında 3. Қырғыз: өзгөчө укук 4. Өзбек: eksklyuziv yurisdiksiya 5. Түрік: münhasır yargı yetkisi 6. Ағылшын: exclusive competence 7. Испан: competencia exclusiva 8. Неміс: exklusive kompetenz 9. Француз: compétence exclusive</p>
611.	исключительная подсудность	айрықша соттылық, ерекше соттылық	<p>1. Ерекше соттылық дегеніміз – істердің кейбір санаттары үшін заң оларды қандай соттың құзыретті екендігін дәл айқындау. 2. Әзербайжан: müstəsna yurisdiksiyasında 3. Қырғыз: өзгөчө укук 4. Өзбек: eksklyuziv yurisdiksiya 5. Түрік: münhasır yargı yetkisi 6. Ағылшын: exclusive jurisdiction 7. Испан: jurisdicción exclusiva 8. Неміс: exklusive zuständigkeit 9. Француз: compétence exclusive</p>
612.	исковое производство	қуыным бойынша іс	<p>1. Азаматтық сот ісін жүргізу түрлерінің бірі; азаматтық, еңбек, отбасылық құқықтық</p>

		жүргізу, талап өндірісі	<p>қатынастардан туындайтын даулар бойынша бұзылған құқықтары мен мүдделерін қорғау үшін сотқа жүгіну кезінде қолданылады.</p> <p>Қуыным – қайтадан іс қозғау, шағымданып тергеуге бару (ҚС, 831).</p> <p>Талап (араб). зат. 1. Ынта, ықылас, ұмтылушылық. 2. психолог. Адамның ішкі ізденісінен туындап, іргері ұмтылысымен сипатталатын ізгі қасиеті. 3. Мақсат, тілек. 4. Міндет, жауапкершілік (ҚС, 1211).</p> <p>2. Өзербайжан: fəaliyyət icraatı</p> <p>3. Қырғыз: иш өндүрүшү</p> <p>4. Өзбек: harakat yuritish</p> <p>5. Түрік: eylem dava</p> <p>6. Ағылшын: lawsuit</p> <p>7. Испан: demanda judicial</p> <p>8. Неміс: klage</p> <p>9. Француз: procès</p>
613.	исполнитель преступления	қылмысты орындаушы	<p>1. Қылмысты орындаушы – қылмысты тікелей жасаған немесе оны жасауға басқа адамдармен (қоса орындаушылармен) бірге тікелей қатысқан адам, сондай-ақ жасына, есінің дұрыс еместігіне немесе басқа да мән-жайларға байланысты қылмыстық жауапқа тартуға болмайтын басқа адамдарды пайдалану арқылы, сол сияқты әрекетті абайсызда жасаған адамдарды пайдалану жолымен қылмыс жасаған адам.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət faili</p> <p>3. Қырғыз: кылмыш жоопкерчилигин</p> <p>4. Өзбек: jinoyatning jinoyatchi</p> <p>5. Түрік: suçun faili</p> <p>6. Ағылшын: perpetrator</p> <p>7. Испан: autor</p> <p>8. Неміс: täter</p> <p>9. Француз: auteur</p>
614.	коллективная иммиграция	ұжымдық көшіп келу	<p>1. Коллектив – лат. collectivus — жиналушы, жиналған</p> <p>Ұжымдық көшіп келу – Қазақстан Республикасына ұйымдасып қоныс аудару.</p> <p>2. Өзербайжан: kollektiv immiqrasiya</p> <p>3. Қырғыз: жамааттык иммиграция</p> <p>4. Өзбек: kollektiv immigratsiya</p> <p>5. Түрік: toplu göç</p> <p>6. Ағылшын: collective immigration</p> <p>7. Испан: inmigración colectiva</p> <p>8. Неміс: kollektive einwanderung</p> <p>9. Француз: immigration collective</p>
615.	конституцион	конституция	1. Конституциялық процесс (конституция – лат.

	ный процесс	лық процесс	<p>constitutio – құрылым; процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс») – 1) кең мағынада мемлекеттік биліктің жоғарғы органдарының конституциялық құқық нормаларымен белгіленген нысандарда жүзеге асырылатын бүкіл қызмет; нақты қоғамда немесе әлемде барлық конституциялық-құқықтық институттарды дамыту мен жетілдіру процесі; 2) тар мағынада конституциялық соттар мен конституциялық бақылаудың квазисоттық органдарының конституция-құқықтық дауларды және конституциялық құқық бұзушылық туралы істерді қарау мен шешу бойынша конституциялық құқықтың процессуальдық нормаларымен реттелген қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: konstitusiya prosesi 3. Қырғыз: укуктук тартиби 4. Өзбек: konstitutsiyaviy jarayon 5. Түрік: anayasal süreç 6. Ағылшын: constitutional process 7. Испан: proceso constitucional 8. Неміс: verfassungsprozess 9. Француз: processus constitutionnel</p>
616.	конфиденциальность	құпиялылық, құпиялық	<p>1. Конфиденциальность – лат. confidence – сенім Құпиялық – қандай да бір ақпараттың жылыстауын (жариялануын) болдырмау қажеттігі.</p> <p>2. Әзербайжан: məxfilik 3. Қырғыз: жашыруун 4. Өзбек: maxfiylik 5. Түрік: gizlilik 6. Ағылшын: confidentiality 7. Испан: confidencialidad 8. Неміс: vertraulichkeit 9. Француз: confidentialité</p>
617.	конфиденциальные сведения	құпия мәліметтер	<p>1. Конфиденциальность – лат. confidence – сенім Құпия мәліметтер – көпшілікке жариялауға жатпайтын коммерциялық, өндірістік, жеке құпиядан тұратын мәліметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: məxfi məlumat 3. Қырғыз: жашыруун маалымат 4. Өзбек: maxfiy axborot 5. Түрік: gizli bilgi 6. Ағылшын: confidential information 7. Испан: información confidencial 8. Неміс: vertrauliche informationen 9. Француз: information confidentielle</p>
618.	конфиденциальность	ақпараттың құпиялылы	<p>1. Конфиденциальность – лат. confidence – сенім Информация – лат. informātiō – түсіндіру, ұсыну,</p>

	информации	ғы	<p>бір нәрсе туралы түсінік</p> <p>Ақпараттың құпиялылығы – белгілі бір ақпаратқа қолжетімділік алған адам міндетті түрде орындауға арналған мұндай ақпаратты оның иесінің келісімінсіз басқа адамдарға бермеу талабы.</p> <p>2. Әзербайжан: məlumat məxfilik</p> <p>3. Қырғыз: маалымат купуялуулук</p> <p>4. Өзбек: axborot maxfiylik</p> <p>5. Түрік: bilgi gizliliği</p> <p>6. Ағылшын: confidentiality of information</p> <p>7. Испан: confidencialidad de la información</p> <p>8. Неміс: vertraulichkeit von informationen</p> <p>9. Француз: confidentialité des informations</p>
619.	конфиденциальный помощник	құпия көмекші	<p>1. Конфиденциальность – лат. confidence – сенім</p> <p>Құпия көмекшілер – жедел-іздістіру қызметін жүзеге асырушы органмен құпия негізде (оның ішінде келісімшарт бойынша) қызмет істеуге келісімін берген, сол сияқты осы органмен бұрын өзінің келісімі бойынша ынтымақтастықта болған, он сегіз жасқа толған, іс-әрекетке қабілетті жеке тұлғалар.</p> <p>2. Әзербайжан: gizli köməkçisi</p> <p>3. Қырғыз: купуя жардамчысы</p> <p>4. Өзбек: maxfiy yordamchisi</p> <p>5. Түрік: gizli yardımcısı</p> <p>6. Ағылшын: confidential assistant</p> <p>7. Испан: asistente confidencial</p> <p>8. Неміс: vertraulicher assistent</p> <p>9. Француз: assistant confidentiel</p>
620.	коррупционный риск	сыбайлас жемқорлық тәуекелі	<p>1. Коррупция - лат. corruptio – параға сатып алу</p> <p>Риск – лат. resesō – қырку, қысқарту немесе көне грек. ρίσκόν – қауіптілік, қатер</p> <p>Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі.</p> <p>2. Әзербайжан: korrupsiya risk</p> <p>3. Қырғыз: паракорчулук коркунучун</p> <p>4. Өзбек: korrupsiya xavfi</p> <p>5. Түрік: yolsuzluk riski</p> <p>6. Ағылшын: corruption risk</p> <p>7. Испан: riesgo de corrupción</p> <p>8. Неміс: korrptionsrisiko</p> <p>9. Француз: risque de corruption</p>
621.	криминологическая экспертиза	криминологиялық сараптама	<p>1. Криминалистика – лат. criminalis – қылмысқа қатысты</p> <p>Экспертиза – лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Криминологиялық сараптама – криминолог</p>

			<p>мамандардың нормативті актілер мен олардың жобаларын, мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғалардың қызметінің елдегі немесе өңірдегі қылмыстың жай-күйі мен үдерісінің әсеріне баға беруге бағытталған зерттеуі.</p> <p>2. Өзбайжан: kriminoloji müayinə</p> <p>3. Қырғыз: криминологиялык изилдөө</p> <p>4. Өзбек: kriminologik ekspertiza</p> <p>5. Түрік: kriminolojik inceleme</p> <p>6. Ағылшын: criminological expertise</p> <p>7. Испан: experiencia criminológica</p> <p>8. Неміс: kriminologische expertise</p> <p>9. Француз: expertise criminologique</p>
622.	криминологи ческая ювенология	криминологи ялық ювенология	<p>1. Криминалистика – лат. criminalis – қылмысқа қатысты</p> <p>Ювенология – лат. juvenalis – жас</p> <p>Криминологиялық ювенология – кәмелетке толмағандардың қылмыстарын, олардың ерекшелік факторларын, жасөспірім қылмыскердің жеке басын, сондай-ақ кәмелетке толмағандардың қылмыстарымен күрес мәселелерін қарастыратын криминология саласы.</p> <p>2. Өзбайжан: kriminoloji juvenology</p> <p>3. Қырғыз: криминологиялык ювенология</p> <p>4. Өзбек: kriminologik juvenology</p> <p>5. Түрік: kriminolojik juvenology</p> <p>6. Ағылшын: criminological juvenology</p> <p>7. Испан: juvenologia criminologica</p> <p>8. Неміс: kriminologische jugendwissenschaft</p> <p>9. Француз: juvenologie criminologique</p>
623.	личность виновного	айыптының жеке басы, кінәлінің тұлғасы	<p>1. Қылмыс жасаған адамның жеке, әлеуметтік, психологиялық және биологиялық ерекшеліктерінің жиынтығы.</p> <p>2. Өзбайжан: təqsirkar şəxs</p> <p>3. Қырғыз: күнөөлүү адам</p> <p>4. Өзбек: aybdor shaxs</p> <p>5. Түрік: suçlu kişi</p> <p>6. Ағылшын: identity of the culprit</p> <p>7. Испан: identidad del culpable</p> <p>8. Неміс: identität des täters</p> <p>9. Француз: identité du coupable</p>
624.	личность преступника	қылмыскер дің жеке басы	<p>1. Қылмыс жасаудың себептері және жағдайлары болып табылатын адамның әлеуметтік-психологиялық қасиеттері мен сапасының жиынтығы.</p> <p>2. Өзбайжан: təqsirkar şəxs</p> <p>3. Қырғыз: қылмышкер анықтыгы</p> <p>4. Өзбек: jinoyatchi kimligi</p>

			<p>5. Түрік: failin kimliği</p> <p>6. Ағылшын: identity of the offender</p> <p>7. Испан: identidad del infractor</p> <p>8. Неміс: identität des täters</p> <p>9. Француз: identité du délinquant</p>
625.	личный сыск	жеке бастың ізіне түсу, жеке ізге түсу	<p>1. Жеке ізге түсу – қылмыстық іздестіру қызметкерлерінің қылмыс жасаған адамды табуға бағытталған іздеу қызметі.</p> <p>2. Өзербайжан: хусуси әмәлиууат</p> <p>3. Қырғыз: жекече иликтөө</p> <p>4. Өзбек: хусусий детектив</p> <p>5. Түрік: özel dedektif</p> <p>6. Ағылшын: personal investigation</p> <p>7. Испан: investigación personal</p> <p>8. Неміс: persönliche untersuchung</p> <p>9. Француз: enquête personnelle</p>
626.	мансипация	мансипация	<p>1. Мансипация – (лат. mansipium) – римдік құқықта көзделетін сату рәсімі. Сатылатын затты бес куәгер міндетті түрде қатысқан кезде сатып алушының қолына лақтырып, алдын ала дайындалған формула-фразаларды дәл айтқан.</p> <p>2. Өзербайжан: хиласкарлық</p> <p>3. Қырғыз: боштондукка чыгаруу</p> <p>4. Өзбек: ozod qilish</p> <p>5. Түрік: azat etme</p> <p>6. Ағылшын: mansipation</p> <p>7. Испан: mansipación</p> <p>8. Неміс: mansipation</p> <p>9. Француз: mansipation</p>
627.	массовые беспорядки	жаппай тәртіпсіздіктер	<p>1. Жаппай тәртіпсіздіктер – күш қолдану, талқандау, өрт қою, мүлікті жою, атыс құралдарын, жарылыс заттарын немесе жарылыс құрылғыларын қолдану, сонымен бірге билік өкіліне қарулы қарсылық көрсету орын алатын жаппай тәртіпсіздік ұйымдастыру мен оған қатысудан көрінетін қоғамдық қауіпсіздікке қарсы қылмыс.</p> <p>2. Өзербайжан: іғтішаşлар</p> <p>3. Қырғыз: башаламандыктар</p> <p>4. Өзбек: tartibsizliklar</p> <p>5. Түрік: ayaklanmalar</p> <p>6. Ағылшын: mass riots</p> <p>7. Испан: disturbios masivos</p> <p>8. Неміс: massenunruhen</p> <p>9. Француз: émeutes de masse</p>
628.	массовые политические движения	бұқаралық саяси қозғалыстар	<p>1. Политика – көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет»</p> <p>Бұқаралық саяси қозғалыстар – тап, топ, жік немесе тұтас қоғамның алдында тұрған әлеуметтік</p>

			<p>саяси мәселені түсінетін, осы мәселенің шешімін табатын жолдарға ортақ көзқарастағы және өмірге қажетті өзгерістерді енгізу үшін ерікті түрде бірігетін тұрақты, көпшілік адамдар қауымдастығы.</p> <p>2. Өзербайжан: kütlövi siyasi hərəkat</p> <p>3. Қырғыз: массалық саясий қыймыл</p> <p>4. Өзбек: ommaviy siyosiy harakati</p> <p>5. Түрік: kitle siyasi hareket</p> <p>6. Ағылшын: mass political movements</p> <p>7. Испан: movimientos políticos de masas</p> <p>8. Неміс: massenpolitische bewegungen</p> <p>9. Француз: mouvements politiques de masse</p>
629.	международная ответственность	халықаралық жауапкершілік	<p>1. Халықаралық жауапкершілік – халықаралық құқық нормаларын бұзғаны үшін бұқаралық түзілімдерге (әдетте мемлекеттерге) халықаралық ұйымдар қолданатын жауаптылық түрі.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq məsuliyuət</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық милдет</p> <p>4. Өзбек: xalqaro mas'uliyat</p> <p>5. Түрік: uluslararası sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: international responsibility</p> <p>7. Испан: responsabilidad internacional</p> <p>8. Неміс: internationale verantwortung</p> <p>9. Француз: responsabilité internationale</p>
630.	международная юрисдикция	халықаралық юрисдикция	<p>1. Юрисдикция – лат. jurisdictio – заңды Халықаралық юрисдикция – ұлттық емес, халықаралық соттық инстанцияларға қолданылатын кейбір санаттағы істердің соттылығы; әрбір жекелеген мемлекеттің егеменді құқықтарын шектеу болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq məhkəmə</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық укук</p> <p>4. Өзбек: xalqaro yurisdiksiya</p> <p>5. Түрік: uluslararası yargı</p> <p>6. Ағылшын: international jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción internacional</p> <p>8. Неміс: internationale Gerichtsbarkeit</p> <p>9. Француз: juridiction internationale</p>
631.	международное массовое право	халықаралық бұқаралық құқық	<p>1. Халықаралық бұқаралық құқық – халықаралық құқықтың субъектілері арасындағы саяси сұрақтар бойынша туындаған қатынастарды реттейді.</p> <p>2. Өзербайжан: beynəlxalq kütlövi sağ</p> <p>3. Қырғыз: эл аралық жалпыға маалымдоо укугу</p> <p>4. Өзбек: katta xalqaro huquq</p> <p>5. Түрік: uluslararası kitle sağ</p> <p>6. Ағылшын: international mass law</p> <p>7. Испан: derecho internacional de masas</p>

			8. Неміс: internationales massenrecht 9. Француз: droit international de masse
632.	международное частное право	халықаралық жекеше құқық, халықаралық жеке құқық	1. Халықаралық жеке құқық мемлекеттер арасындағы, заңды тұлғалар (ұйымдар мен мекемелер) мен жеке тұлғалар (азаматтар) арасындағы халықаралық жобадағы жеке сұрақтар (авторлық құқық, мұрагерлік құқық, отбасы-неке сұрақтары) бойынша туындаған қатынастарды реттейді. 2. Әзербайжан: beynəlxalq xüsusi hüquq 3. Қырғыз: эл аралык жеке укук 4. Өзбек: xususiy xalqaro huquq 5. Түрік: milletlerarası özel hukuk 6. Ағылшын: private international law 7. Испан: ley internacional privada 8. Неміс: internationales privatrecht 9. Француз: la loi internationale privée
633.	международный гражданский процесс	халықаралық азаматтық процесс, халықаралық азаматтық іс жүргізу	1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Сотта және төрелік сотта шетелдіктердің және шетелдік заңды тұлғалардың құқықтармен байланысты іс жүргізу сипатындағы мәселелердің жиынтығы. 2. Әзербайжан: beynəlxalq mülki prosesual 3. Қырғыз: эл аралык жарандык тартиби 4. Өзбек: xalqaro fuqaro tartibi 5. Түрік: uluslararası sivil prosedür 6. Ағылшын: international civil procedure 7. Испан: procedimiento civil internacional 8. Неміс: internationales zivilverfahren 9. Француз: procédure civile internationale
634.	международный договор	халықаралық шарт	1. Халықаралық келісімшарт – мемлекеттер және/немесе халықаралық құқықтың басқа субъектілері жасасқан, халықаралық құқықпен реттелетін келісім. 2. Әзербайжан: beynəlxalq müqavilə 3. Қырғыз: эл аралык келишим 4. Өзбек: xalqaro shartnomasida 5. Түрік: uluslararası anlaşma 6. Ағылшын: international treaty 7. Испан: tratado internacional 8. Неміс: internationaler Vertrag 9. Француз: traité international
635.	международный контракт	халықаралық келісімшарт	1. Контракт - лат. contractus – шарт Халықаралық шарт – мемлекеттер немесе халықаралық құқықтың өзге де субъектілері арасында олардың саяси, экономикалық немесе өзге де қатынастарындағы өзара құқықтары мен

			<p>міндеттерін белгілейтін келісім.</p> <p>2. Өзбайжан: beynəlxalq müqavilə</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык келишим</p> <p>4. Өзбек: xalqaro shartnoma</p> <p>5. Түрік: uluslararası sözleşme</p> <p>6. Ағылшын: international contract</p> <p>7. Испан: contrato internacional</p> <p>8. Неміс: internationaler vertrag</p> <p>9. Француз: contrat international</p>
636.	международный терроризм	халықаралық терроризм, халықаралық лаңкестік	<p>1. Террор - лат. terror «қорқыныш, үрей, сұмдық»</p> <p>Халықаралық лаңкестік – 1960-жылдардың соңында пайда болып, XX ғасырдың аяғы мен XXI ғасырдың басында айтарлықтай дамыған терроризмнің спецификалық нысаны.</p> <p>Халықаралық терроризмнің негізгі мақсаты мемлекеттік басқаруға іріткі салу, экономикалық және саяси залал келтіру, қоғамдық құрылыстың тұрақтылығын бұзу болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: beynəlxalq terrorizm</p> <p>3. Қырғыз: эл аралык терроризмге каршы</p> <p>4. Өзбек: xalqaro terrorizm</p> <p>5. Түрік: uluslararası terörizm</p> <p>6. Ағылшын: international terrorism</p> <p>7. Испан: terrorismo internacional</p> <p>8. Неміс: internationaler Terrorismus</p> <p>9. Француз: terrorisme international</p>
637.	межконфессиональный конфликт	конфессияаралық жанжал, конфессияаралық қақтығыс	<p>1. Конфессия - лат. «мойындау, ғибадат, тәуба»</p> <p>Конфликт - лат. conflictus – соғысу, қақтығысу</p> <p>Конфессияаралық жанжал – әртүрлі конфессиялар арасындағы жанжалдар.</p> <p>2. Өзбайжан: dini münaqişələr</p> <p>3. Қырғыз: диний чыр-чатактар</p> <p>4. Өзбек: diniy mojarolar</p> <p>5. Түрік: dini çatışmalar</p> <p>6. Ағылшын: interfaith conflict</p> <p>7. Испан: conflicto interreligioso</p> <p>8. Неміс: interreligiöser konflikt</p> <p>9. Француз: conflit interconfessionnel</p>
638.	межэтнический конфликт	этносаралық жанжал, этносаралық қақтығыс	<p>1. Этнос - грек. ethnos – халық</p> <p>Конфликт - лат. conflictus – соғысу, қақтығысу</p> <p>Этносаралық жанжал – қандай да бір мемлекетте әдетте бір-біріне жақын өмір сүретін этностық қауым өкілдері арасындағы қақтығыс.</p> <p>2. Өзбайжан: etnik çatışma</p> <p>3. Қырғыз: улут аралык чыр-чатак</p> <p>4. Өзбек: etnik mojaro</p> <p>5. Түрік: etnik çatışma</p> <p>6. Ағылшын: interethnic conflict</p>

			<p>7. Испан: conflicto interétnico</p> <p>8. Неміс: interethnischer konflikt</p> <p>9. Француз: conflit interethnique</p>
639.	место совершения преступления	қылмыс жасалған жер, қылмыс істелген жер	<p>1. Қылмыс жасалған жер – қылмыс оқиғасы болған белгілі бір аумақ.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət site</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш сайты</p> <p>4. Өзбек: jinoyatning sayt</p> <p>5. Түрік: suç yeri</p> <p>6. Ағылшын: crime scene</p> <p>7. Испан: escena del crimen</p> <p>8. Неміс: tatort</p> <p>9. Француз: scène de crime</p>
640.	механизм государства	мемлекет тетігі, мемлекет механизмі	<p>1. Механизм - грек. mēchanē қару, мәшине</p> <p>Мемлекет механизмі – мемлекеттік билікті, мемлекеттің міндеттері мен қызметтерін жүзеге асырып келе жатқан тұтас иерархиялық мемлекеттік органдар мен мекемелер жүйесі.</p> <p>2. Өзербайжан: dövlət mexanizmi</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик механизм</p> <p>4. Өзбек: davlat mexanizmi</p> <p>5. Түрік: devlet mekanizması</p> <p>6. Ағылшын: mechanism of the state</p> <p>7. Испан: mecanismo del estado</p> <p>8. Неміс: Mechanismus des Staates</p> <p>9. Француз: mécanisme de l'état</p>
641.	механизм правового регулирования	құқықтық реттеу тетігі, құқықтық реттеу механизмі	<p>1. Механизм - грек. mēchanē қару, мәшине</p> <p>Регулирование - лат. regulo - орнатамын, ретке келтіремін</p> <p>Құқықтық реттеу механизмі – құқық субъектісінің мүдделерін қанағаттандыру долында тұратын кедергілерді еңсеру мақсатында барыншы ізде-із түрде ұйымдастырылған заңдық құралдар жүйесі.</p> <p>2. Өзербайжан: tənzimləyici mexanizmi</p> <p>3. Қырғыз: ченемдик-укуктук механизми</p> <p>4. Өзбек: tartibga solish mexanizmi</p> <p>5. Түрік: düzenleyici mekanizması</p> <p>6. Ағылшын: legal regulation mechanism</p> <p>7. Испан: mecanismo de regulación legal</p> <p>8. Неміс: gesetzlicher regulierungsmechanismus</p> <p>9. Француз: mécanisme de réglementation juridique</p>
642.	механизм преступления	қылмыс тетігі, қылмыс механизмі	<p>1. Механизм - грек. mēchanē қару, мәшине</p> <p>Қылмыс механизмі – өзара байланысты жекелеген элементтерден тұратын, қылмыстың мазмұнын анықтайтын күрделі динамикалық жүйе.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət mexanizmi</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш механизми</p> <p>4. Өзбек: jinoyat mexanizmi</p>

			<p>5. Түрік: suç mekanizması</p> <p>6. Ағылшын: mechanism of crime</p> <p>7. Испан: mecanismo del crimen</p> <p>8. Неміс: mechanismus der kriminalität</p> <p>9. Француз: mécanisme du crime</p>
643.	механизм реализации Конституции	Конституцияны іске асыру тетігі, Конституцияны жүзеге асыру механизмі	<p>1. Конституция - лат. constitutio – құрылым</p> <p>Механизм - грек. mēchanē қару, мәшине</p> <p>Реализация - (орта ғасыр. лат. realis - заттық, шынайы</p> <p>Конституцияны жүзеге асыру механизмі– өзіне конституцияның қызметін, оның нормаларын жүзеге асырудың субъектілері мен объектілерін, формалары мен тәсілдерін енгізетін жүйені қарайды.</p> <p>2. Әзербайжан: Konstitusiya icra mexanizmi</p> <p>3. Қырғыз: Конституция ишке ашыруунун механизми</p> <p>4. Өзбек: Konstitutsiya amalga oshirish mexanizmi</p> <p>5. Түрік: Anayasa uygulama mekanizması</p> <p>6. Ағылшын: mechanism for implementing the Constitution</p> <p>7. Испан: mecanismo de implementación de la Constitución</p> <p>8. Неміс: Mechanismus zur Umsetzung der Verfassung</p> <p>9. Француз: mécanisme de mise en œuvre de la Constitution</p>
644.	миграционная политика	көші-қон саясаты, миграциялық саясат	<p>1. Миграция - лат. migratio, migro – қоныс аударамын</p> <p>Политика - (көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет»</p> <p>Көші-қон саясаты дегеніміз – тұрғын халықтың миграциялануына алып келетін әлеуметтік мінез-құлықтың, әрекеттің бір түрі немесе элементі болып табылатын миграциялық қозғалысқа ықпал ету.</p> <p>2. Әзербайжан: miqrasiya siyasəti</p> <p>3. Қырғыз: көчүрүү саясаты</p> <p>4. Өзбек: migratsiya siyosati</p> <p>5. Түрік: göç politikası</p> <p>6. Ағылшын: migration policy</p> <p>7. Испан: política migratoria</p> <p>8. Неміс: migrationspolitik</p> <p>9. Француз: politique migratoire</p>
645.	миграция	көші-қон, миграция	<p>1. Миграция - лат. migratio, migro – қоныс аударамын</p> <p>Көші-қон – адамдардың (мигранттардың) қандай да бір аумақтардың шекарасынан өтіп, ұзақ</p>

			<p>уақытқа немесе біржолата қоныс тебу процесі.</p> <p>2. Өзбайжан: mühacirət</p> <p>3. Қырғыз: көчүрүү</p> <p>4. Өзбек: migratsiya</p> <p>5. Түрік: göç</p> <p>6. Ағылшын: migration</p> <p>7. Испан: migración</p> <p>8. Неміс: migration</p> <p>9. Француз: migration</p>
646.	надругательство	аяққа таптау, қорлық көрсету	<p>1. Қорлауға ұласқан өрескел келемеж</p> <p>2. Өзбайжан: təhqir</p> <p>3. Қырғыз: одоно бузуу</p> <p>4. Өзбек: g'azab</p> <p>5. Түрік: hakaret</p> <p>6. Ағылшын: desecration</p> <p>7. Испан: profanación</p> <p>8. Неміс: entweihung</p> <p>9. Француз: profanation</p>
647.	налоговые законы	салық заңдары	<p>1. Салық заңдары (ағыл. tax legislation; нем. Steuergesetzgebung J) – Қазақстан Республикасының салық заңдары Салық кодексінен, сондай-ақ қабылдануы Салық кодексінде көздеген нормативтік құқықтық актілерден тұрады.</p> <p>2. Өзбайжан: vergi qanunlari</p> <p>3. Қырғыз: салық мыйзамдары</p> <p>4. Өзбек: soliq qonunlari</p> <p>5. Түрік: vergi kanunlari</p> <p>6. Ағылшын: tax laws</p> <p>7. Испан: leyes de los impuestos</p> <p>8. Неміс: steuergesetz</p> <p>9. Француз: lois fiscales</p>
648.	национальная юрисдикция	ұлттық юрисдикция	<p>1. Юрисдикция – лат. jurisdictio – заңды Нация - лат. natio – тайпа, халық Ұлттық юрисдикция мемлекет өзінің аумағынан тыс жерлердегі (мысалы, ашық теңізде, Антарктикада, ғарыш кеңістігінде) азаматтарына қатысты жүзеге асырады.</p> <p>2. Өзбайжан: milli yurisdiksiyasi</p> <p>3. Қырғыз: улуттук укук коргоо</p> <p>4. Өзбек: milliy yurisdiktsiya</p> <p>5. Түрік: ulusal yargı</p> <p>6. Ағылшын: national jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción nacional</p> <p>8. Неміс: nationale Gerichtsbarkeit</p> <p>9. Француз: juridiction nationale</p>
649.	неблагополучная семья	тұрмысы қолайсыз	<p>1. Тұрмысы жайсыз отбасы – кәмелетке толмағандардың ата-анасы немесе заңды өкілдері</p>

		отбасы, тұрмысы жайсыз отбасы	оларды тәрбиелеу, оқыту, бағып-күту жөніндегі өз міндеттерін орындамайтын және (немесе) олардың тәртібіне теріс әсер ететін отбасы. 2. Әзербайжан: dysfunctional ailə 3. Қырғыз: ыркы жок үй-бүлө 4. Өзбек: o'rtoqlarimning oila 5. Түрік: işlevsiz aile 6. Ағылшын: dysfunctional family 7. Испан: familia disfuncional 8. Неміс: dysfunktionale familie 9. Француз: famille dysfonctionnelle
650.	невинность	кінәсіздік	1. Кінәсіздік. зат. 1. Кінәсы жоқтық, жазықсыздық. 2. заң. Айыбы жоқтық, қылмысқа қатысы жоқтық (ҚС, 713). 2. Әзербайжан: təqsirsizlik 3. Қырғыз: айыпсыз 4. Өзбек: begunohlik 5. Түрік: saflık 6. Ағылшын: innocence 7. Испан: inocencia 8. Неміс: unschuld 9. Француз: innocence
651.	неотчуждаемость прав человека	адам құқығының иеліктен шықпаушылығы	1. Адам құқығының иеліктен шықпаушылығы – құқық адамға тумысынан тиесілі екендігін, табиғи сипатта болатынын білдіреді, мемлекет тек қана олардың жүзеге асырылуын реттеп отырады және олардың орындалуы үшін кепілдіктер белгілей алады дегенді білдіреді. 2. Әзербайжан: insan hüquqları ayrılmazlıq 3. Қырғыз: адам укуктарынын ажыратылгыс экендиги 4. Өзбек: inson huquqlari daxlsizlik 5. Түрік: insan hakları alınamazlık 6. Ағылшын: inalienability of human rights 7. Испан: inalienabilidad de los derechos humanos 8. Неміс: unveräußerlichkeit der menschenrechte 9. Француз: inaliénabilité des droits de l'homme
652.	неотчуждаемые права	иеліктен шығарылмайтын құқықтар	1. Иеліктен шығарылмайтын құқықтар – негізгі құқықтардың табиғи, ажырағысыз сипатын, адамға туғаннан тиесілігін білдіретін конституциялық сипаттамасы. 2. Әзербайжан: ayrılmaz hüquqları 3. Қырғыз: ажыратылгыс укуктар 4. Өзбек: daxlsiz huquqlari 5. Түрік: devredilemez hakları 6. Ағылшын: inalienable rights 7. Испан: derechos inalienables 8. Неміс: unveräußerlichen rechte

			9. Француз: droits inaliénables
653.	неотъемлемость	бөлінбеушілік	1. Біреуден бір нәрсені ажыратуға болмайтындай. 2. Өзербайжан: ayılmazlıq 3. Қырғыз: ажыратылгыс 4. Өзбек: ajralmaslik 5. Түрік: dođal olarak var olma 6. Ағылшын: inalienability 7. Испан: inalienabilidad 8. Неміс: unveräußerlichkeit 9. Француз: inaliénabilité
654.	неотъемлемые права человека	адамның ажырағысыз құқықтары	1. Адамның ажырағысыз құқықтары – адамдардың белгілі бір мемлекеттің азаматы ретінде емес, нағыз адам ретінде құқықтары болуы туралы түсінік. 2. Өзербайжан: ayılmaz insan hüquqları 3. Қырғыз: ажырагыс адам укуктары 4. Өзбек: daxlsiz inson huquqlari 5. Түрік: vazgeçilmez insan hakları 6. Ағылшын: inalienable human rights 7. Испан: derechos humanos inalienables 8. Неміс: unveräußerliche menschenrechte 9. Француз: droits humains inaliénables
655.	непосредственность	тікелей қатыстылық, турашылық	1. Тікелей қатыстылық – 1) дәлдалдардың, аралық кезеңдердің немесе біреудің немесе бір нәрсенің аралық қатысы болмауы; 2) шынайылық, ойланбастан және күдіксіз әрекет. 2. Өзербайжан: directness 3. Қырғыз: түз 4. Өзбек: lo'nda 5. Түрік: telaş 6. Ағылшын: immediacy 7. Испан: inmediación 8. Неміс: unmittelbarkeit 9. Француз: immédiateté
656.	непосредственность судебного разбирательства	сот талқылауының тікелейлігі, істі тікелей сотта қарау	1. Істі тікелей сотта қарау – негізделген үкімнің шығарылуының қағидаттық ережесі және маңызды кепілдігі болып табылады. 2. Өзербайжан: məhkəmə immediacy 3. Қырғыз: сыноо токтоосуздук 4. Өзбек: sud yaqinlik 5. Түрік: deneme aciliyeti 6. Ағылшын: immediacy of proceedings 7. Испан: inmediates de los procedimientos 8. Неміс: unmittelbarkeit des verfahrens 9. Француз: l'immédiateté de la procédure
657.	непостоянность	тұрақсыздық	1. Тұрақсыздық, зат. 1. Тұрлауы жоқтық, баянсыздық, жалғандық (дүние туралы). 2. Сөзінде тұрмаушылық, екісөзділік, айнымалылық (ҚС,

			<p>1288).</p> <p>2. Өзөрбайжан: dönüklük</p> <p>3. Қырғыз: өзгөрмө</p> <p>4. Өзбек: o'zgaruvchanlik</p> <p>5. Түрік: döneklik</p> <p>6. Ағылшын: impermanence</p> <p>7. Испан: impermanencia</p> <p>8. Неміс: unbeständigkeit</p> <p>9. Француз: impermanence</p>
658.	непреодоли мая сила	еңсерілмей тін күш, дүлей күш	<p>1. Дүлей күш – мәмілеге қатысушы тараптардың іс-қимылына байланыссыз, бірақ келісімшарттық міндеттемелерді орындаудың мүмкін болмауына алып келетін адам болжап болмайтын оқиға.</p> <p>2. Өзөрбайжан: fors-majör</p> <p>3. Қырғыз: күч-мажор</p> <p>4. Өзбек: taraf sabab</p> <p>5. Түрік: zorlayıcı sebep</p> <p>6. Ағылшын: irresistible force</p> <p>7. Испан: fuerza irresistible</p> <p>8. Неміс: unwiderstehliche kraft</p> <p>9. Француз: force irrésistible</p>
659.	неприкоснове нность личности	жеке басқа қол сұғылмаушы лық, адамның өз басына ешкім тимеуі	<p>1. Адамның өз басына ешкім тимеуі – соттың қаулысы немесе прокурордың рұқсаты болмайынша ешкімді қамауға алуға болмайды.</p> <p>2. Өзөрбайжан: şәxsi toxunulmazlıq</p> <p>3. Қырғыз: жеке кол тийбестиги</p> <p>4. Өзбек: shaxsiy daxlsizlik</p> <p>5. Түрік: kişisel dokunulmazlık</p> <p>6. Ағылшын: personal inviolability</p> <p>7. Испан: inviolabilidad personal</p> <p>8. Неміс: persönliche unverletzlichkeit</p> <p>9. Француз: inviolabilité personnelle</p>
660.	номинальный идентифика ционный номер	атаулы сәйкестен діру нөмірі	<p>1. Номинал - лат. nominalis – атаулы Идентификация - лат. identifico – сәйкестендіру Атаулы сәйкестендіру нөмірі – эмитент-банк төлем картасының ұстаушысына (иесіне) беретін сәйкестендірілген код (пароль).</p> <p>2. Өзөрбайжан: rated identifikasiya nömrəsi / şәxsi eyniləşdirmə nömrəsi</p> <p>3. Қырғыз: баа аныктоо номери / жекелик аныктоо номеру</p> <p>4. Өзбек: nominal identifikatsiya raqami / shaxsiy identifikatsiya raqami</p> <p>5. Түрік: anma kimlik numarası / kişisel kimlik numarası</p> <p>6. Ағылшын: nominal identification number</p> <p>7. Испан: número de identificación nominal</p> <p>8. Неміс: nominelle identifikationsnummer</p>

			9. Француз: numéro d'identification nominal
661.	нормы труда	еңбек нормалары	<p>1. Норма – лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида» Еңбек нормалары – өнім өндіру, қызмет көрсету уақытының белгілі бір нормалары техниканың, технологияның, өндіріс пен еңбекті ұйымдастырудың қол жеткізілген деңгейіне сәйкес қызметкерлер үшін белгіленеді.</p> <p>2. Әзербайжан: əmək standartları</p> <p>3. Қырғыз: эмгек нормалары</p> <p>4. Өзбек: mehnat standartlari</p> <p>5. Түрік: çalışma standartları</p> <p>6. Ағылшын: labor standards</p> <p>7. Испан: normas laborales</p> <p>8. Неміс: arbeitsnormen</p> <p>9. Француз: normes du travail</p>
662.	обращение	жолданым, өтініш, жүгіну	<p>1. Өтініш – өтінішті қарайтын субъектіге немесе лауазымды тұлғаға жіберілген жеке немесе ұжымдық жазбаша, ауызша не электрондық құжат, бейнеконференцбайланыс, бейнеөтініш нысанындағы ұсыныс, арыз, шағым, сауал немесе үн қосу.</p> <p>2. Әзербайжан: müalicə</p> <p>3. Қырғыз: иштетүү</p> <p>4. Өзбек: muomala</p> <p>5. Түрік: tedavi</p> <p>6. Ағылшын: appeal</p> <p>7. Испан: apelación</p> <p>8. Неміс: beschwerde</p> <p>9. Француз: charme</p>
663.	обращение к взысканию	өндіріп алуға жолданым, өндіріп алуға жүгіну	<p>1. Өндіріп алуға жүгіну – борышкердің мүлкін анықтау, тыйым салу, сату және сатудан түскен ақшаны өндіріп алушыға табыстау.</p> <p>2. Әзербайжан: girov</p> <p>3. Қырғыз: өндүрүп алууну күрөөнүн жүйөсүнө айлантуу</p> <p>4. Өзбек: garovga</p> <p>5. Түрік: cebri icra</p> <p>6. Ағылшын: recourse to execution</p> <p>7. Испан: juicio hipotecario</p> <p>8. Неміс: rückgriff auf die ausführung</p> <p>9. Француз: forclusion</p>
664.	обращения граждан к должностным лицам	азаматтардың лауазымды тұлғаларға жолданымы, азаматтар	<p>1. Азаматтардың органдарға және олардың лауазымды адамдарына өз құқықтары мен заңды мүдделерін, сондай-ақ басқа жеке және заңды тұлғалардың, қоғам немесе мемлекеттің заңды мүдделерін қорғау мақсатында жүгінуі.</p> <p>2. Әзербайжан: vəzifəli şəxslər vətəndaşların</p>

		дың лауазымды адамдарға жүгінуі	<p>müalicəsi</p> <p>3. Қырғыз: қызмат адамдарының жарандардың дарылоо</p> <p>4. Өзбек: mansabdor shaxslarga fuqarolarning davolash</p> <p>5. Түрік: yetkilileri vatandaşların tedavisi</p> <p>6. Ағылшын: citizens' appeals to officials</p> <p>7. Испан: llamamientos de los ciudadanos a los funcionarios</p> <p>8. Неміс: bürgeraufrufe an beamte</p> <p>9. Француз: les appels des citoyens aux fonctionnaires</p>
665.	обстоятельства, отягчающие уголовную ответственность	қылмыстық жауаптылықты ауырлататын мән-жайлар, қылмыстық жауапкершілікті ауырлататын мән-жайлар	<p>1.1. Мыналар қылмыстық жауаптылық пен жазаны ауырлататын мән-жайлар деп танылады:</p> <p>а) қылмыстарды әлденеше рет жасау, қылмыстардың қайталануы;</p> <p>б) қылмыс арқылы ауыр зардаптар келтіру;</p> <p>в) адамдар тобының, алдын ала сөз байласқан адамдар тобының, ұйымдасқан топтың, қылмыстық қоғамдастықтың (қылмыстық ұйымның), трансұлттық ұйымдасқан топтың, трансұлттық қылмыстық қоғамдастықтың (трансұлттық қылмыстық ұйымның) немесе тұрақты қарулы топтың (банданың), террористік топтың құрамында қылмыс жасау;</p> <p>г) қылмыс жасағанда айрықша белсенді рөл атқару;</p> <p>д) айыпкер үшін психикасы бұзылуының ауыр түрінен зардап шегетіні алдын ала белгілі адамдарды не қылмыстық жауаптылық жасына толмаған адамдарды қылмыс жасауға тарту;</p> <p>е) ұлттық, нәсілдік және діни өшпенділік немесе араздық себебі бойынша, басқа адамдардың заңды іс-әрекеті үшін кектенушіліктен, сондай-ақ басқа қылмысты жасыру немесе оны жасауды оңайлату мақсатында қылмыс жасау;</p> <p>ж) жүктілік жағдайы айыпкер үшін алдын ала белгілі әйелге қатысты, сондай-ақ жас балаға, басқа да қорғансыз немесе дәрменсіз адамға не айыпкерге тәуелді адамға қатысты қылмыс жасау;</p> <p>з) белгілі бір адамның өзінің қызметтік, кәсіби немесе қоғамдық борышын өтеуіне байланысты оған немесе оның туыстарына қатысты қылмыс жасау;</p> <p>и) аса қатыгездікпен, садизммен, қорлаумен, сондай-ақ жәбірленушіні қинап қылмыс жасау;</p> <p>к) қару, оқ-дәрі, жарылғыш заттар, жарылғыш немесе оларды бейнелеуші құрылғылар, арнайы дайындаған техникалық құралдар, тез тұтанатын және жанғыш сұйықтар, улы және радиоактивті</p>

			<p>заттар, дәрілік және өзге де химиялық-фармакологиялық дәрі-дәрмектер пайдаланып, сондай-ақ күш көрсетіп немесе психикалық мәжбүрлеу не жалпы қауіпті әдіс қолданып қылмыс жасау;</p> <p>л) төтенше жағдайды, табиғи немесе өзге де қоғамдық нәубет жағдайларын пайдаланып, сондай-ақ жаппай тәртіп бұзушылық кезінде қылмыс жасау;</p> <p>м) алкогольдік, есірткілік немесе уытқылық еліту жағдайында қылмыс жасау. Сот қылмыстың сипатына қарай бұл мән-жайды ауырлатушы деп танымауға құқылы;</p> <p>н) адамның өзі қабылдаған антын немесе кәсіби антын бұза отырып қылмыс жасауы;</p> <p>о) қылмыскердің қызметі жағдайына немесе шартқа байланысты өзіне көрсетілген сенімді пайдаланып қылмыс жасауы;</p> <p>п) өкімет өкілінің нысанды киімін немесе құжатын пайдаланып қылмыс жасау;</p> <p>р) құқық қорғау органы қызметкерінің, судьяның өз қызмет жағдайын пайдаланып қылмыс жасауы.</p> <p>2. Өзбайжан: cinayet məsuliyyəti ağırlaşdıran hallar</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш-жаза жоопкерчилигин оордотуучу жағдайлар</p> <p>4. Өзбек: jinoiy javobgarlikni javobgarlikni og'irlashtiradigan holatlar</p> <p>5. Түрік: cezai sorumluluğu ağırlaştırıcı koşullar</p> <p>6. Ағылшын: aggravating circumstances</p> <p>7. Испан: circunstancias agravantes</p> <p>8. Неміс: erschwerende umstände</p> <p>9. Француз: circonstances aggravantes</p>
666.	<p>обстоятельств, смягчающие уголовную ответственность</p>	<p>қылмыстық жауаптылықты жеңілдететін мән-жайлар, қылмыстық жауапкершілікті жеңілдететін мән-жайлар</p>	<p>1. Мыналар қылмыстық жауаптылық пен жазаны жеңілдететін мән-жайлар деп танылады:</p> <p>а) мән-жайлардың кездейсоқ тоғысуы салдарынан алғаш рет кішігірім ауырлықтағы қылмыс жасау;</p> <p>б) айыпкердің кәмелетке толмауы;</p> <p>в) жүктілік;</p> <p>г) айыпкердің жас балалары болуы;</p> <p>д) қылмыс жасағаннан кейін зардап шегушіге тікелей медициналық және өзге де көмек көрсету, қылмыс салдарынан келтірілген мүліктік залал мен моральдік зиянның орнын өз еркімен толтыру, қылмыспен келтірілген зиянды жоюға бағытталған өзге де іс-әрекеттер;</p> <p>е) жеке басындық, отбасылық немесе өзге де ауыр мән-жайлар тоғысуының салдарынан не жаны ашығандық себебімен қылмыс жасау;</p>

			<p>ж) күштеп немесе психикалық мәжбүрлеу салдарынан не материалдық, қызметтік немесе өзге де тәуелділігі себепті қылмыс жасау;</p> <p>з) қажетті қорғанудың құқықтық дұрыстығының шартын бұзу, аса қажеттілік қылмыс жасаған адамды ұстау, негізді тәуекел, бұйрықты немесе өкімді орындау жағдайында, жедел-іздістіру іс-шараларын жүзеге асыру кезінде қылмыс жасау;</p> <p>и) қылмыс жасау үшін түрткі болып табылған жәбірленушінің заңға қайшы немесе адамгершілікке жатпайтын қылығы;</p> <p>к) шын жүректен өкіну, айыбын мойындап келу, қылмысты ашуға, қылмысқа басқа қатысушыларды әшкерелеуге және қылмыс жасау нәтижесінде алынған мүлікті іздеуге белсенді жәрдемдесу.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət məsuliyyəti ni yüngülləşdirən hallar</p> <p>3. Қырғыз: кылмыш-жаза жоопкерчилигин жумшартуучу жагдайлар</p> <p>4. Өзбек: jinoiy javobgarlikni engillashtiruvchi holatlar</p> <p>5. Түрік: cezai sorumluluğu hafifletici nedenler</p> <p>6. Ағылшын: mitigating circumstances</p> <p>7. Испан: circunstancias mitigantes</p> <p>8. Неміс: mildernde umstände</p> <p>9. Француз: circonstances atténuantes</p>
667.	объяснение	түсіндірме, түсініктеме	<p>1. Түсініктеме. зат. 1. Бір нәрсе жайлы деректеме, анықтама. 2. ресми. Қызмет бабында ресми түрде анықтауды қажет ететін мәселелер туралы себепін айтып жазатын хат, құжат. 3. әдеб. Көркем шығарманың қандай жағдайда, қай уақытта жазылғаны жайлы анықтама, оның идеялық мазмұнын, құрылым бітімін терең танып-білуге қажетті деректер. 4. Сөйлеген сөзге, мәтінге берілген анықтама, түсіндірме. 5. инф. Алғашқы программадағы түсінік беретін мәтін (ҚС, 1301).</p> <p>2. Әзербайжан: şərh</p> <p>3. Қырғыз: түшүндүрүү</p> <p>4. Өзбек: tushuntirish</p> <p>5. Түрік: açıklama</p> <p>6. Ағылшын: explanation</p> <p>7. Испан: explicación</p> <p>8. Неміс: erläuterung</p> <p>9. Француз: explication</p>
668.	объяснения сторон	тараптардың түсініктемелері	<p>1. Тараптардың түсініктемелері – істі шешуде маңызы бар фактілерді тараптардың (қуынымшы, жауапкер және т.б.) хабарлауы.</p> <p>2. Әзербайжан: tarafların açıklamalar</p>

			<p>3. Қырғыз: тараптардын түшүнүктөрү</p> <p>4. Өзбек: tomonlarning tushuntirishlar</p> <p>5. Түрік: taraflarin açıklamalar</p> <p>6. Ағылшын: explanations of the parties</p> <p>7. Испан: explicaciones de las partes</p> <p>8. Неміс: Erklärungen der Parteien</p> <p>9. Француз: explications des parties</p>
669.	обязательная юрисдикция	міндетті юрисдикция	<p>1. Юрисдикция – лат. jurisdictio – заңды</p> <p>Міндетті юрисдикция – халықаралық сот органының халықаралық келісімшартпен анықталған құқықтық дауларды қарау және шешу өкілеттігінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: məcburi yurisdiksiyası</p> <p>3. Қырғыз: милдеттүү караштуулуғу</p> <p>4. Өзбек: majburiy yurisdiksiya</p> <p>5. Түрік: zorunlu yargı</p> <p>6. Ағылшын: compulsory jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción obligatoria</p> <p>8. Неміс: obligatorische gerichtsbarkheit</p> <p>9. Француз: juridiction obligatoire</p>
670.	ограничение свободы	бостандықты шектеу	<p>1. Сот сотталған адамға салатын міндеттемелері мен тыйымдарының жиынтығын құрайтын қылмыстық жазаның бір түрі, бұл жаза түрі сотталушының қоғамнан оқшаулаусыз, мамандандырылған мемлекеттік орган тарапынан қадағалу жүргізу жағдайында орындалады.</p> <p>2. Әзербайжан: azadlıgın məhdudlaşdırılması</p> <p>3. Қырғыз: эркиндигинен чарасы</p> <p>4. Өзбек: ozodlikdan dadillik</p> <p>5. Түрік: özgürlüğün kısıtlanması</p> <p>6. Ағылшын: restriction of freedom</p> <p>7. Испан: restricción de libertad</p> <p>8. Неміс: einschränkung der freiheit</p> <p>9. Француз: restriction de liberté</p>
671.	ограниченная вменяемость	шектеулі есі дұрыстық	<p>1. Шектеулі есі дұрыстық – адамның өз іс-әрекетінің сипаты мен қоғамдық қауіптілігін түсіну немесе оларды басқара алу қабілетінің психикалық күйін білдіру үшін қылмыстық-құқықтық теорияда қолданылатын термин.</p> <p>2. Әзербайжан: kiçildilmiş məsuliyyət</p> <p>3. Қырғыз: эси жоопкерчилик</p> <p>4. Өзбек: aqli noraso</p> <p>5. Түрік: azalmış sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: limited sanity</p> <p>7. Испан: cordura limitada</p> <p>8. Неміс: begrenzte geistige gesundheit</p> <p>9. Француз: santé mentale limitée</p>
672.	ограниченные	шектеулі	<p>1. Шектеулі заттай құқық дегеніміз – заңмен</p>

	вещные права	заттай құқық	бекітілген бөтеннің мүлкін өз мүддесіне шектеулі түрде пайдалану құғығы. 2. Әзербайжан: rem məhdud hüquqları 3. Қырғыз: чектелген буюм укуктары 4. Өзбек: cheklangan narsa huquqlari 5. Түрік: ayni sınırlı haklar 6. Ағылшын: limited property rights 7. Испан: derechos de propiedad limitados 8. Неміс: eingeschränkte eigentumsrechte 9. Француз: droits de propriété limités
673.	ограничительная функция права	құқықтың шектеуші функциясы, құқықтың шектеуші қызметі	1. Функция – лат. functio – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет» Құқықтың шектеуші қызметі – қоғамдық қауіпті әрекетті қоғамдық қатынаста шектеуге бағытталған қызмет. 2. Әзербайжан: qanunun məhdudlaşdırıcı funksiyası 3. Қырғыз: мыйзам чектөө милдети 4. Өзбек: qonun cheklovchi funktsiyasi 5. Түрік: hukukun kısıtlayıcı fonksiyonu 6. Ағылшын: fonction restrictive de la loi 7. Испан: función restrictiva de la ley 8. Неміс: restriktive funktion des rechts 9. Француз: fonction restrictive de la loi
674.	ограничительное толкование	шектеуші түсінік беру, шектеуші түсіндірме	1. Құқық нормаларының сөзбен білдірілетін мазмұны оның төлнұсқа мәнінен кеңірек болатын жағдайда құқық нормаларын түсіндіру. 2. Әзербайжан: məhdudlaşdırıcı şərhі 3. Қырғыз: чектөөчү чечмелөө 4. Өзбек: cheklovchi talqini 5. Түрік: kısıtlayıcı yorumlanması 6. Ағылшын: restrictive interpretation 7. Испан: interpretación restrictiva 8. Неміс: restriktive auslegung 9. Француз: interprétation restrictive
675.	оконченное преступление	аяқталған қылмыс	1. Аяқталған қылмыс. Адамның жасаған әрекетінде қолданыстағы Қылмыстық кодексте көзделген қылмыстың барлық құрамы (объект, объективті жағы, субъективті жағы, қылмыс субъектісі) болса қылмыс аяқталған болып саналады. 2. Әзербайжан: başa cinayət 3. Қырғыз: аяктаган кылмыш 4. Өзбек: yakunlandi jinoyat 5. Түрік: tamamlanmış suç 6. Ағылшын: completed crime 7. Испан: crimen completado 8. Неміс: abgeschlossenes verbrechen 9. Француз: crime accompli
676.	оперативное	жедел енгізу	1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет

	внедрение		<p>Жедел енгізу – штаттық жедел қызметкерді немесе конфидентті криминалды ортаға немесе қызығушылық тудырған объектіге мұқият жасырылған ақпаратты алу мақсатында конспиративті түрде енгізуден тұратын жедел-ізвестіру іс-шарасы.</p> <p>2. Әзербайжан: sürətli həyata keçirilməsi</p> <p>3. Қырғыз: тез арада ишке ашыруу</p> <p>4. Өзбек: tez amalga oshirish</p> <p>5. Түрік: hızlı uygulama</p> <p>6. Ағылшын: operational implementation</p> <p>7. Испан: implementación operativa</p> <p>8. Неміс: operative umsetzung</p> <p>9. Француз: mise en œuvre opérationnelle</p>
677.	оперативное воздействие	жедел ықпал ету	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет Жедел ықпал ету бір-біріне тікелей, құқық қорғау органдарына жүгінусіз контрагент болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: əməliyyat təsir</p> <p>3. Қырғыз: ыкчам таасири</p> <p>4. Өзбек: tezkor ta'sir</p> <p>5. Түрік: operasyonel etkisi</p> <p>6. Ағылшын: operational impact</p> <p>7. Испан: impacto operativo</p> <p>8. Неміс: betriebliche auswirkungen</p> <p>9. Француз: impact opérationnel</p>
678.	оперативное наблюдение	жедел бақылау	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет Жедел бақылау: 1) нақты ақпаратты ұйымдастырылған, жүйелі, конспиративті қабылдау жолымен алу болып саналатын жедел қызмет әдісі; 2) мақсаты адамдардың қылмыстық әрекетін қайта жандандыруды дер кезінде табу болып табылатын жедел қызмет нысаны.</p> <p>2. Әзербайжан: əməliyyat monitoring</p> <p>3. Қырғыз: ыкчам мониторинг</p> <p>4. Өзбек: tezkor monitoring</p> <p>5. Түрік: operasyonel izleme</p> <p>6. Ағылшын: operational surveillance</p> <p>7. Испан: vigilancia operativa</p> <p>8. Неміс: betriebsüberwachung</p> <p>9. Француз: surveillance opérationnelle</p>
679.	оперативное обслуживание	жедел қызмет көрсету	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет Жедел қызмет көрсету – қылмыстық әрекет белгілерін дер кезінде табу, қылмыстың өнеркәсіптік, сауда, банктік кәсіпорындарда және т.б. жасалуына жәрдемдесетін жағдайларды жою бойынша шаралар қабылдау мақсатында криминогенді объектілерді бақылауды қамтамасыз</p>

			<p>ететін жедел-ізвестіру іс-шараларының кешені.</p> <p>2. Өзбайжан: әмәлиууат хидмәтләри</p> <p>3. Қырғыз: ыкчам кызматтар</p> <p>4. Өзбек: tezkor хизматлар</p> <p>5. Түрік: operasyonel hizmetler</p> <p>6. Ағылшын: prompt service</p> <p>7. Испан: servicio rápido</p> <p>8. Неміс: prompter service</p> <p>9. Француз: service rapide</p>
680.	оперативное проникновение	жедел кіру	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет</p> <p>Жедел кіру – тұрғын және басқа да үй-жайларға, ғимараттарға, құрылыстарға, көлік құралдарына, жергілікті жердің учаскелеріне оларды тексеру мақсатында, сондай-ақ жедел-ізвестіру қызметінің өзге де міндеттерін шешу үшін жасырын кіру.</p> <p>2. Өзбайжан: sürәtli penetration</p> <p>3. Қырғыз: тез үлүшү</p> <p>4. Өзбек: tez ichiga</p> <p>5. Түрік: hızlı nüfuz</p> <p>6. Ағылшын: prompt penetration</p> <p>7. Испан: sofortiges eindringen</p> <p>8. Неміс: sofortiges eindringen</p> <p>9. Француз: pénétration rapide</p>
681.	оперативное управление	жедел басқару	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет</p> <p>Жедел басқару – шектеулі заттық құқық. Бұрынғы кеңестік елдердің азаматтық құқығына ғана тән.</p> <p>2. Өзбайжан: әмәлиууат нәзарәт</p> <p>3. Қырғыз: ыкчам башқаруу</p> <p>4. Өзбек: tezkor nazorat qilish</p> <p>5. Түрік: operasyonel kontrol</p> <p>6. Ағылшын: operational management</p> <p>7. Испан: gestión operativa</p> <p>8. Неміс: Betriebsführung</p> <p>9. Француз: gestion opérationnelle</p>
682.	оперативно-следственная группа	жедел тергеу тобы	<p>1. Операция - лат. operatio, іс-әрекет</p> <p>Жедел тергеу тобы – оқиға болған жерді қорғауға арналған күштік қолдау бөлімшелері мен полиция қызметкерлері.</p> <p>2. Өзбайжан: әмәлиууат-istintaq qrupu</p> <p>3. Қырғыз: ыкчам-тергөө тобу</p> <p>4. Өзбек: tezkor tergov guruhi</p> <p>5. Түрік: operasyonel arařtırmacı grubu</p> <p>6. Ағылшын: operational investigation team</p> <p>7. Испан: equipo de investigación operativa</p> <p>8. Неміс: operatives Untersuchungsteam</p> <p>9. Француз: équipe d'enquête opérationnelle</p>
683.	определенный умысел	нақты қасақаналық	<p>1. Кінәлі адамның әрекеттерінің салдарын айқын нақтылаумен сипатталады.</p>

			<p>2. Өзбайжан: müəyyən niyyət</p> <p>3. Қырғыз: белгилүү бир ниет</p> <p>4. Өзбек: ma'lum bir niyat</p> <p>5. Түрік: belirli niyet</p> <p>6. Ағылшын: certain intent</p> <p>7. Испан: cierta intención</p> <p>8. Неміс: bestimmte Absicht</p> <p>9. Француз: certaine intention</p>
684.	опрос лиц	адамдарға сұрау жүргізу, адамдарға сауал қою	<p>1. Адамдарға сауал қою – жедел-іздістіру қызметінің міндеттерін шешу үшін маңызы бар нақты ақпаратты осы ақпарат бар немесе болуы мүмкін сауал қойылған адамның сөздерінен жинау.</p> <p>2. Өзбайжан: fərđi sorğı</p> <p>3. Қырғыз: жеке сурамжылоо</p> <p>4. Өзбек: individual tadqiqot</p> <p>5. Түрік: bireysel anket</p> <p>6. Ағылшын: face survey</p> <p>7. Испан: encuesta facial</p> <p>8. Неміс: Gesichtsumfrage</p> <p>9. Француз: enquête sur le visage</p>
685.	осмотр места происшествия	оқиға орнын қарап-тексеру, оқиға орнын қарау	<p>1. Оқиға орнын, қылмыс пен қылмыскердің іздерін және басқа да (фактілік) деректерді анықтауға, белгілеуге және зерттеуге бағытталған шұғыл тергеу іс-қимылы.</p> <p>2. Өзбайжан: hadisə yerinə baxış</p> <p>3. Қырғыз: окуя болгон жерди текшерүүдө</p> <p>4. Өзбек: sahnada nazorat</p> <p>5. Түрік: sahnenin muayene</p> <p>6. Ағылшын: inspection of the scene</p> <p>7. Испан: inspección de la escena</p> <p>8. Неміс: inspektion der szene</p> <p>9. Француз: inspection de la scène</p>
686.	особо тяжкие преступления	ерекше ауыр қылмыстар, аса ауыр қылмыстар	<p>1. Аса ауыр қылмыстар – жасалғаны үшін қылмыстық кодексте он екі жылдан астам мерзімге бас бостандығынан айыру түріндегі жаза немесе өлім жазасы көзделген қасақана жасалған әрекет.</p> <p>2. Өзбайжан: ən ciddi cinayətlər</p> <p>3. Қырғыз: абдан оор қылмыш</p> <p>4. Өзбек: eng jiddiy jinoyatlar</p> <p>5. Түрік: en ciddi suçlar</p> <p>6. Ағылшын: especially grave crimes</p> <p>7. Испан: crímenes especialmente graves</p> <p>8. Неміс: besonders schwere Verbrechen</p> <p>9. Француз: crimes particulièrement graves</p>
687.	оставление заявления без рассмотрения	арызды қараусыз қалдыру	<p>1. Арызды қараусыз қалдыру – қуынымшының (арыз берушінің) сот қорғауына құқықты іске асыруды заңмен бекітілген іс жүргізу тәртібін сақтамауына байланысты даудың мәні бойынша</p>

			<p>шешім шығарылмайтын істі қарауды аяқтау нысаны.</p> <p>2. Өзербайжан: nəzərə alınmadan tətbiq tərک</p> <p>3. Қырғыз: арызды кароосуз калтыруу</p> <p>4. Өзбек: ko'rib chiqish holda ariza qoldirib</p> <p>5. Түрік: dikkate almadan uygulama bırakarak</p> <p>6. Ағылшын: leaving an application without consideration</p> <p>7. Испан: dejar una aplicación sin consideración</p> <p>8. Неміс: eine Bewerbung ohne Rücksicht lassen</p> <p>9. Француз: laisser une demande sans considération</p>
688.	открытие наследства	мұраның ашылуы	<p>1. Мұраның ашылуы – қайтыс болған адамның мүлкі мұра болатын, яғни мұрагерлік тәртіппен азаматтардың меншігіне өтуі мүмкін сәт.</p> <p>2. Өзербайжан: miras açılış</p> <p>3. Қырғыз: мурас ачылышы</p> <p>4. Өзбек: meros ochilish</p> <p>5. Түрік: miras açılış</p> <p>6. Ағылшын: discovery of inheritance</p> <p>7. Испан: descubrimiento de la herencia</p> <p>8. Неміс: Entdeckung der Vererbung</p> <p>9. Француз: découverte de l'héritage</p>
689.	отмена правового акта управления	құқықтық басқару актісін жою, құқықтық басқару актісін бұзу	<p>1. Құқықтық басқару актісін жою оң немесе теріс негіздемеге негізделеді, қалай болғанда да осы басқару актісінің қолданылуын тоқтатуға бағытталады.</p> <p>2. Өзербайжан: hüquqi nəzarət aktı ləğv</p> <p>3. Қырғыз: укуктук башкаруу актыны жокко чыгаруу</p> <p>4. Өзбек: huquqiy nazorat aktini bekor</p> <p>5. Түрік: yasal kontrol düzenlemenin iptali</p> <p>6. Ағылшын: revocation of a legal act of management</p> <p>7. Испан: revocación de un acto jurídico de gestión</p> <p>8. Неміс: Widerruf eines Rechtsakts der Geschäftsführung</p> <p>9. Француз: révocation d'un acte juridique de gestion</p>
690.	относимость заключения эксперта	сарапшы қорытындысының қатыстылығы, сарапшы қорытындысының қатысты болуы	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Сарапшы қорытындысының қатысты болуы дәлелдеу мәні болып табылатын кез келген жағдайды немесе жанама дәлелдеме болып табылатын фактіні белгілеу.</p> <p>2. Өзербайжан: ekspert rəyi aktuallığı</p> <p>3. Қырғыз: эксперттин корутундусунун негиздүүлүгү</p> <p>4. Өзбек: ekspert fikri dolzarblig</p> <p>5. Түрік: bilirkişi görüşünün alaka</p> <p>6. Ағылшын: relevance of expert opinion</p> <p>7. Испан: relevancia de la opinión de expertos</p>

			8. Неміс: Relevanz der Expertenmeinung 9. Француз: pertinence de l'avis d'expert
691.	относительно е право	қатысты болу құқығы, салыстырма лы құқық	1. Салыстырмалы құқық – белгілі бір адамның (немесе адамдардың) міндеттері қарама-қарсы қойылатын субъективті құқық. 2. Әзербайжан: sağ personam da 3. Қырғыз: туура милдеттү укук 4. Өзбек: o'ng mutaxassislar huquq 5. Түрік: sağ şahsi 6. Ағылшын: relative right 7. Испан: relativo derecho 8. Неміс: relativ rechts 9. Француз: droit relatif
692.	относитель ные правоотноше ния	салыстырма лы құқықтық қатынастар	1. Салыстырмалы құқықтық қатынастар – уәкілетті тұлғаға белгілі бір міндетті адам қарама-қарсы тұратын құқықтық қатынастар (мысалы, кредитор мен қарыз шарты бойынша борышкер). 2. Әзербайжан: nisbi əlaqələr 3. Қырғыз: салыштырмалуу байланыш 4. Өзбек: nisbiy munosabatlar 5. Түрік: göreceli ilişkisi 6. Ағылшын: relative legal relationship 7. Испан: relación legal relativa 8. Неміс: relative Rechtsbeziehung 9. Француз: relation juridique relative
693.	отождествле ние	ұқсастыру, барабарлау	1. Ұқсастыру. ет. Бейнелестіру, сәйкестендіру (ҚС, 1331). Барабар. сын. Тепе-тең, пара-пар, бірдей, теңдес (ҚС, 189). 2. Әзербайжан: eyniləşdirmə 3. Қырғыз: аныктоо 4. Өзбек: identifikatsiya 5. Түрік: kimlik 6. Ағылшын: identification 7. Испан: identificación 8. Неміс: Identifizierung 9. Француз: identification
694.	отставка	орнынан түсу, қызметтен шеттеу	1. Мемлекеттік немесе оған теңестірілген қызметтегі лауазым иеленуші қызметшінің өзінің жазбаша өтініші бойынша қызметін тоқтатуы. 2. Әзербайжан: istefa 3. Қырғыз: баш тартуу 4. Өзбек: iste'fo 5. Түрік: istifa 6. Ағылшын: resignation 7. Испан: resignación 8. Неміс: Rücktritt 9. Француз: démission

695.	отсылочные нормы права	құқықтың сілтеме жасалатын нормалары	<p>1. Норма – лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида» Құқықтың сілтеме жасалатын нормалары – басқа нормаларға өз әрекетінің шарты ретінде көрсететін құқық нормалары.</p> <p>2. Әзербайжан: qanunun sened qayda 3. Қырғыз: мыйзам эрежеси 4. Өзбек: qonun ustuvorligi bashvurusal 5. Түрік: hukukun üstünlüğü göndergesel 6. Ағылшын: reference rule of law 7. Испан: Estado de derecho de referencia 8. Неміс: Referenzrechtsstaatlichkeit 9. Француз: État de droit de référence</p>
696.	официозная инкорпорация	официозды инкорпорация	<p>1. Официальный - лат. officialis «қызметтік, лауазымдық» Инкорпорация - ағыл. incorporation Официозды инкорпорация – құқық шығармашылығы органының тапсырмасы бойынша арнаулы уәкілетті органның заңнама жинағын шығаруы, мұнда құқық шығармашылығы органы мұндай жинақты арнайы бекітпейді және мақұлдамайды, сондықтан мұндай жинаққа енгізілген актілердің мәтіндері ресми сипатта болмайды.</p> <p>2. Әзербайжан: yarı rəsmi təsis 3. Қырғыз: жарым-расмий кусадар 4. Өзбек: yarim rasmiy uyushma 5. Түрік: yarı-resmi kuruluş 6. Ағылшын: officious incorporation 7. Испан: incorporación oficiosa 8. Неміс: boshafte Eingliederung 9. Француз: incorporation officieuse</p>
697.	охрана прав детей	балалар құқығын қорғау	<p>1. Балалар құқығын қорғау – барлық балалардың, әсіресе өмірдің қиын жағдайларындағы балалар тобының құқықтарын қорғауға бағытталған шаралардың кешенді жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: uşaq hüquqlarının müdafiəsi 3. Қырғыз: балдардын укуктарын коргоо 4. Өзбек: bolalar huquqlarini himoya qilish 5. Түрік: çocuk haklarının korunması 6. Ағылшын: child protection 7. Испан: protección infantil 8. Неміс: Kinderschutz 9. Француз: protection de l'enfance</p>
698.	охранение	қорғау, сақтау, күзету	<p>1. Қорғау, сақтау, күзету: 1) марш жасау кезінде, тұрақты және уақытша орналасу пункттерінде болғанда, сондай-ақ жаумен жақын болған жағдайларда жаудың кенеттен шабуыл жасауын</p>

			<p>болдырмау бойынша шаралар кешені; 2) осы мақсаттар үшін уақытша құрылған немесе іске қосылған құрылым.</p> <p>2. Әзербайжан: cordon</p> <p>3. Қырғыз: тосмолору</p> <p>4. Өзбек: tizmasi</p> <p>5. Түрік: kordon</p> <p>6. Ағылшын: guarding</p> <p>7. Испан: guardando</p> <p>8. Неміс: Bewachung</p> <p>9. Француз: garde</p>
699.	охранительная функция права	құқықтың қорғау функциясы, құқықтың қорғаушы атқарымы	<p>1. Функция – лат. functio – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет»</p> <p>Әлеуметтік арналымына байланысты, жалпы маңызы бар, барынша маңызды экономикалық, саяси, ұлттық, жеке қатынастарды қорғауды көздейтін құқықтық ықпал ету бағыты.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq təhlükəsizlik funksiyası</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам көзөмөл милдети</p> <p>4. Өзбек: qonun watchdog funksiyasi</p> <p>5. Түрік: hukukun watchdog fonksiyonu</p> <p>6. Ағылшын: protective function of law</p> <p>7. Испан: función protectora de la ley</p> <p>8. Неміс: Schutzfunktion des Gesetzes</p> <p>9. Француз: fonction protectrice de la loi</p>
700.	охранительные нормы права	құқықтың қорғау нормалары, құқықтың қорғаушы нормалары	<p>1. Норма - лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида»</p> <p>Құқықтың қорғаушы нормалары – заңдық жауаптылық және мемлекеттік мәжбүрлеу шараларын қолданумен байланысты қоғамдық қатынастарды реттейтін құқық нормалары.</p> <p>2. Әзербайжан: mülkiyyət hüquqları normaları</p> <p>3. Қырғыз: мүлктүк укуктар нормалар</p> <p>4. Өзбек: mulkiy huquqlari normalari</p> <p>5. Түрік: mülkiyet hakları normları</p> <p>6. Ағылшын: protective law</p> <p>7. Испан: ley protectora</p> <p>8. Неміс: Schutzgesetz</p> <p>9. Француз: loi protectrice</p>
701.	охранные мероприятия	күзет іс-шаралары, күзетіс шаралары	<p>1. Күзетіс шаралары – күзетілетін адамдар мен объектілердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған құқықтық, ұйымдастыру, жедел-ізвестіру және техникалық шаралардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>3. Қырғыз: коргоо чаралары</p> <p>4. Өзбек: himoya choralari</p> <p>5. Түрік: güvenlik önlemleri</p> <p>6. Ағылшын: security measures</p>

			<p>7. Испан: medidas de seguridad</p> <p>8. Неміс: Sicherheitsmaßnahmen</p> <p>9. Француз: mesures de sécurité</p>
702.	охраняемые лица	күзетілетін адамдар	<p>1. Күзетілетін адамдар – ҚР Конституциясына, ҚР конституциялық заңдарына және «ҚР Президентінің Күзет қызметі туралы» Заңға сәйкес ҚР Президентінің Күзет қызметі күзетуге жататын адамдар.</p> <p>2. Өзербайжан: mühafizə şəxslər</p> <p>3. Қырғыз: корголуучу адамдар</p> <p>4. Өзбек: himoyalangan shaxslar</p> <p>5. Түрік: korumalı kişiler</p> <p>6. Ағылшын: security measures</p> <p>7. Испан: medidas de seguridad</p> <p>8. Неміс: Sicherheitsmaßnahmen</p> <p>9. Француз: mesures de sécurité</p>
703.	охраняемые объекты	күзетілетін объектілер	<p>1. Объект – лат. objectum – зат</p> <p>Күзетілетін объектілер – күзетілетін адамдардың болуына арналған үйлер, құрылыстар мен ғимараттар, сондай-ақ оларға іргелес жатқан аумақ пен су айдыны.</p> <p>2. Өзербайжан: qorunan obyektlər</p> <p>3. Қырғыз: корголуучу объекттер</p> <p>4. Өзбек: himoyalangan ob'ektlar</p> <p>5. Түрік: korumalı nesnelər</p> <p>6. Ағылшын: protected objects</p> <p>7. Испан: objetos protegidos</p> <p>8. Неміс: geschützte Objekte</p> <p>9. Француз: objets protégés</p>
704.	парад	парад	<p>1. Парад (лат. paro – «дайынмын») – әртүрлі ұйымдардың, ұжымдардың, қозғалыстардың немесе партиялардың салтанатты шеруі.</p> <p>2. Өзербайжан: parad</p> <p>3. Қырғыз: парад</p> <p>4. Өзбек: ko'rik</p> <p>5. Түрік: geçit</p> <p>6. Ағылшын: parade</p> <p>7. Испан: desfile</p> <p>8. Неміс: Parade</p> <p>9. Француз: parade</p>
705.	параллельная юрисдикция	параллель юрисдикция	<p>1. <u>Параллель</u> - грек. <u>parallelos</u> – қатар жүруші</p> <p><u>Юрисдикция</u> – лат. <u>Jurisdictio</u> – заңды</p> <p><u>Параллель юрисдикция</u> – халықаралық қылмыстық құқық институты, оған сәйкес ұлттық және халықаралық соттар халықаралық гуманитарлық құқыққа қарсы қылмыс жасаған және әскери қылмыстар жасаған адамдарды қылмыстық қудалауды жүзеге асыруға құқылы болады</p>

			<p>(http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/16912).</p> <p>2. Өзөрбайжан: dual yurisdiksiyası</p> <p>3. Қырғыз: кош караштуулугу</p> <p>4. Өзбек: dual yurisdiksiya</p> <p>5. Түрік: çift yargı</p> <p>6. Ағылшын: parallel jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción paralela</p> <p>8. Неміс: parallele Gerichtsbarkeit</p> <p>9. Француз: juridiction parallèle</p>
706.	парламентские каникулы	парламенттік каникулдар, парламент каникулдары	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу Каникул - лат. caniculares – жылдың ең ыстық күндері Парламент каникулдары – өздерінің аймақтарындағы сайлаушылармен демалыс және жұмыс үшін депутаттар пайдаланатын парламент сессияларының арасындағы аралық.</p> <p>2. Өзөрбайжан: parlament fasilə</p> <p>3. Қырғыз: парламенттик танапис</p> <p>4. Өзбек: parlament ta'til</p> <p>5. Түрік: meclis girinti</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary holidays</p> <p>7. Испан: vacaciones parlamentarias</p> <p>8. Неміс: Parlamentsferien</p> <p>9. Француз: vacances parlementaires</p>
707.	парламентский индемнитет	парламенттік индемнитет	<p>1. Парламент - франц. parler – айту, сөйлеу Индемнитет – лат. indemnitas – «залалсыз» Парламенттік индемнитет – жауапкершіліксіздікке негізделген парламент депутаттарының артықшылықтары.</p> <p>2. Өзөрбайжан: parlament təzminat</p> <p>3. Қырғыз: парламенттик кепилдик</p> <p>4. Өзбек: parlament qoplash</p> <p>5. Түрік: meclis tazminat</p> <p>6. Ағылшын: parliamentary indemnity</p> <p>7. Испан: indemnización parlamentaria</p> <p>8. Неміс: parlamentarische Entschädigung</p> <p>9. Француз: indemnité parlementaire</p>
708.	претензия	талап-шағым хат, шағымхат	<p>1. Претензия - лат. praetensio – дәме, талап ету Белгілі бір мекеменің немесе мекеме қызметкерлерінің заңсыз іс-әрекетін көрсету, соған орай шара қолдануды сұрау мақсатында жазылады. Хат мазмұнының негізгі құндылығы онда көрсетілетін фактілерге байланысты. Шағымхатқа шағым беруші адам, кейде хат мазмұнына байланысты мекеменің жауапты қызметкері де қол қояды.</p> <p>2. Өзөрбайжан: şikayət məktubu</p> <p>3. Қырғыз: даттануу кат</p>

			<p>4. Өзбек: shikoyat xati</p> <p>5. Түрік: şikayet mektubu</p> <p>6. Ағылшын: claim</p> <p>7. Испан: Reclamación</p> <p>8. Неміс: Anspruch</p> <p>9. Француз: prétendre</p>
709.	пленарное заседание	жалпы отырыс	<p>1. Пленум - лат. plenum «толық» Жалпы отырыс – парламент немесе оның палатасы толық құрамда жиналатын, өкілетті билік органдарының қызмет нысаны.</p> <p>2. Әзербайжан: plenum</p> <p>3. Қырғыз: пленардык жыйыны</p> <p>4. Өзбек: yalpi majlisi</p> <p>5. Түрік: genel kurul</p> <p>6. Ағылшын: plenary session</p> <p>7. Испан: sesión plenaria</p> <p>8. Неміс: Plenarsitzung</p> <p>9. Француз: séance plénière</p>
710.	повиновение	ыркына көну, бой ұсыну	<p>1. Бой ұсыну – адамның абыройлы тұлғаға тәуелділігімен және оның өкімдерін орындаумен сипатталатын мінез-құлқы.</p> <p>2. Әзербайжан: itaət</p> <p>3. Қырғыз: баш ийүү</p> <p>4. Өзбек: bo'ysunish</p> <p>5. Түрік: itaat</p> <p>6. Ағылшын: obedience</p> <p>7. Испан: obediencia</p> <p>8. Неміс: Gehorsam</p> <p>9. Француз: obéissance</p>
711.	повод	сылтау, себеп	<p>1. Сылтау – қандай да бір мақсатта пайдалануға болатын жағдай, себеп.</p> <p>2. Әзербайжан: bəhanə</p> <p>3. Қырғыз: кечирим</p> <p>4. Өзбек: kechirim</p> <p>5. Түрік: bahane</p> <p>6. Ағылшын: occasion</p> <p>7. Испан: ocasión</p> <p>8. Неміс: Gelegenheit</p> <p>9. Француз: occasion</p>
712.	погром	қирату, ойрандау	<p>1. Ойрандау. ет. 1. Қирату, бүлдіру, быт-шыт етіп талқандау. 2. ауыс. Тайрандау, еркінсу (ҚС, 991). Қирату. 1. Күл-талқанын шығару, құлату, бұзу. 2. Құлату, сұлату, атып түсіру. 3. ауыс. Қырып-жою, копарып істеу, тындыру (ҚС, 790).</p> <p>2. Әзербайжан: talan</p> <p>3. Қырғыз: погром</p> <p>4. Өзбек: pogrom</p> <p>5. Түрік: katliam</p>

			<p>6. Ағылшын: pogrom</p> <p>7. Испан: pogromo</p> <p>8. Неміс: Pogrom</p> <p>9. Француз: pogrom</p>
713.	подготовле ние законопро екта	заң жобасын даярлау, заң жобасын әзірлеу	<p>1. Заң жобасын әзірлеу ісі белгілі бір қоғамдық қарым-қатынастар аясын реттеу немесе мұндай реттеуді өзгерту қажеттігін, қолданыстағы заңдар мен оларды қолданудың тәжірибесін талдауды, жобаны әзірлеу туралы шешім қабылдауды, оның мәтінін жазуды, бастапқы жобаны талқылап өңдеуді, мүдделі органдар мен ұйымдардың бәрімен келісіп алуды, т.б. қамтиды.</p> <p>2. Әзербайжан: qanun layihəsi</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам долбоору</p> <p>4. Өзбек: qonun loyihasi</p> <p>5. Түрік: kanun tasarisi</p> <p>6. Ағылшын: preparation of a bill</p> <p>7. Испан: preparación de una factura</p> <p>8. Неміс: Vorbereitung einer Rechnung</p> <p>9. Француз: préparation d'une facture</p>
714.	подкуп	параға жығу	<p>1. Параға жығу – сатып алынатын адамның өзінің келісімшарттық міндеттемелерін немесе қарызын бұзу әрекеті үшін материалдық игіліктер беру.</p> <p>2. Әзербайжан: rüşvətخورluq</p> <p>3. Қырғыз: паракорлук</p> <p>4. Өзбек: poraxo'rlik</p> <p>5. Түрік: rüşvet</p> <p>6. Ағылшын: bribe</p> <p>7. Испан: soborno</p> <p>8. Неміс: Bestechung</p> <p>9. Француз: pot-de-vin</p>
715.	подлог документов	құжаттарды ауыстыру, құжаттарды жалған ұсыну	<p>1. Документ – лат. documentum – үлгі, куәлік, дәлелдеме Құжаттарды жалған ұсыну – қылмыстық құқықта – төлнұсқа құжаттарды қолдан жасау немесе жалған құжаттар жасау болып табылатын қылмыс.</p> <p>2. Әзербайжан: saxtakarlıq</p> <p>3. Қырғыз: жасалма</p> <p>4. Өзбек: soхта hujjatlar qilish</p> <p>5. Түрік: sahtecilik</p> <p>6. Ағылшын: forgery of documents</p> <p>7. Испан: falsificación de documentos</p> <p>8. Неміс: Urkundenfälschung</p> <p>9. Француз: falsification de documents</p>
716.	подлог, совершаемый частным лицом	жекеше тұлға жасаған жалғандық,	<p>1. Жеке тұлға жасаған жалғандық – қандай да бір құқық беретін немесе міндеттемелерден босататын құжаттарды қолдан жасау, сату және пайдалану.</p> <p>2. Әзербайжан: fiziki şəxs tərəfindən törədilmiş</p>

		жеке тұлға жасаған жалғандық	<p>saxtakarlıq</p> <p>3. Қырғыз: жеке жак менен жасаган жасалма</p> <p>4. Өзбек: bir xususiy shaxs tomonidan sodir qalbakilashtirish</p> <p>5. Түрік: özel bir şahıs tarafından işlenen sahtecilik</p> <p>6. Ағылшын: private forgery</p> <p>7. Испан: falsificación privada</p> <p>8. Неміс: private Fälschung</p> <p>9. Француз: faux privé</p>
717.	подневольный труд	еріксіз еңбек	<p>1. Еріксіз еңбек – экономикалық себептерден туындаған, тәуелділік жағдайында жұмыскер көрсететін қызметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: qul əmək</p> <p>3. Қырғыз: кул эмгеги</p> <p>4. Өзбек: qul mehnat</p> <p>5. Түрік: köle</p> <p>6. Ағылшын: bonded labor</p> <p>7. Испан: trabajo en régimen de servidumbre</p> <p>8. Неміс: Zwangsarbeit</p> <p>9. Француз: travail forcé</p>
718.	подозреваемо е лицо	күдікті адам, сезікті тұлға, сезікті	<p>1.1) қылмыстық іс қозғалған адам; 2) қылмыс жасады деген күдікпен ұсталған адам; 3) айып тағылғанға дейін бұлтартпау шарасы қолданылған адам; 4) қылмыс жасады деген күдік туралы хабарлама берілген адам.</p> <p>Сезікті – өзіне қатысты ҚР Қылмыстық іс жүргізу кодексінде белгіленген негіздер мен тәртіп бойынша оны қылмыс жасаған деп сезік білдірілуіне байланысты қылмыстық іс қозғалған, бұл туралы оған тергеуші, анықтаушы жария еткен не қамауға алу жүзеге асырылған, не айып тағылғанға дейін бұлтартпау шарасы қолданылған адам.</p> <p>2. Әзербайжан: şübhəli</p> <p>3. Қырғыз: шектүү адам</p> <p>4. Өзбек: shubhali shaxs</p> <p>5. Түрік: şüpheli</p> <p>6. Ағылшын: suspect</p> <p>7. Испан: sospechar</p> <p>8. Неміс: vermuten</p> <p>9. Француз: suspect</p>
719.	подписка о невыезде	ешқайда кетпеу туралы қолхат	<p>1. Ешқайда кетпеу туралы қолхат – алдын ала тергеуден және соттан жасырыну, қылмыстық іс бойынша ақиқатты айқындауға кедергі келтіру, қылмыстық әрекетін жалғастыру мүмкіндігінен айыру, сондай-ақ үкімді орындауды қамтамасыз ету мақсатында айыпталушыға, ерекше жағдайларда күдіктіге қолданылатын бұлтартпау</p>

			<p>шарасы.</p> <p>2. Өзбайжан: ev həbsi</p> <p>3. Қыргыз: үй камагы</p> <p>4. Өзбек: uy qamog'ida</p> <p>5. Түрік: evde göz hapsi</p> <p>6. Ағылшын: House arrest</p> <p>7. Испан: arresto domiciliario</p> <p>8. Неміс: Hausarrest</p> <p>9. Француз: assignation à domicile</p>
720.	подписка о явке	келіп тұру туралы қолхат	<p>1. Келіп тұру туралы қолхат – айыпталушының немесе күдіктінің тергеу органының шақыруы бойынша келіп тұру, тұрғылықты жерін өзгерткені туралы хабарлау туралы жазбаша мінжеттемесі.</p> <p>2. Өзбайжан: abunə görünür</p> <p>3. Қыргыз: жазылуу пайда</p> <p>4. Өзбек: obuna paydo</p> <p>5. Түрік: abonelik görünmesini</p> <p>6. Ағылшын: attendance subscription</p> <p>7. Испан: suscripción de asistencia</p> <p>8. Неміс: Anwesenheitsabonnement</p> <p>9. Француз: abonnement de présence</p>
721.	подследствен ность	тергеуде болу	<p>1. Тергеуде болу – Қылмыстық іс жүргізу кодексінде белгіленген, белгілі бір қылмысты тергеу белгілі бір алдын ала тергеу органының немесе анықтаудың құзыретіне жататын белгілердің жиынтығы).</p> <p>Тергеулік – осы қылмыстық құқық бұзушылықты тергеп-тексеруді қандай да бір қылмыстық қудалау органының құзыретіне жатқызатын, осы Кодексте белгіленген белгілердің жиынтығы («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Өзбайжан: yurisdiksiyası</p> <p>3. Қыргыз: укук коргоо</p> <p>4. Өзбек: yurisdiktsiya</p> <p>5. Түрік: yargı</p> <p>6. Ағылшын: jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción</p> <p>8. Неміс: Zuständigkeit</p> <p>9. Француз: подследственность</p>
722.	пожизненное содержание	өмір бойы асырап-бағу, өмір бойы асырау	<p>1. Өмір бойы асырау – азаматтық құқықта – жасына немесе денсаулық жағдайына байланысты еңбекке қабілетсіз қандай да бір адам (иеліктен шығарушы) тұғын үйді (оның бір бөлігін), сондай-ақ басқа мүлкін сатып алушының меншігіне береді, сатып алуша мұның төлемі ретінде еңбекке қабілетсіз адамға өмір бойы тұрғын үй, тамақ,</p>

			<p>күтім немесе басқа да қажетті көмекпен материалдық қамтамасыз етуге міндеттенеді.</p> <p>2. Әзербайжан: daimi aliment</p> <p>3. Қырғыз: туруктуу алимент</p> <p>4. Өзбек: doimiy nafaqa</p> <p>5. Түрік: kalıcı nafaka</p> <p>6. Ағылшын: lifelong maintenance</p> <p>7. Испан: mantenimiento de por vida</p> <p>8. Неміс: lebenslange Wartung</p> <p>9. Француз: maintenance à vie</p>
723.	позитивная дискриминация	жағымды кемсіту	<p>1. Позитив - лат. positivus – оң, дұрыс</p> <p>Дискриминация - лат. discriminatio – бөлу, бөлшектеу, айыру</p> <p>Жағымды кемсіту – ерлер мен әйелдердің арасында іс жүзіндегі теңдік орнатылуын жеделдетуге бағытталған уақытша арнайы шараларды жүргізу мүмкіндігі. Жынысы бойынша дәстүрлі түрде кемсітілетін топтардың өкілдеріне қызмет сатысы бойынша жоғарылау, биліктің сайланатын органдарына ұсынылу, жұмысқа орналасу, білім алу кезінде артықшылық беру.</p> <p>2. Әзербайжан: müsbət ayır-seçkilik</p> <p>3. Қырғыз: оң дискриминация</p> <p>4. Өзбек: ijobiy kamsitish</p> <p>5. Түрік: pozitif ayırmacılık</p> <p>6. Ағылшын: positive discrimination</p> <p>7. Испан: discriminación positiva</p> <p>8. Неміс: positive Diskriminierung</p> <p>9. Француз: discrimination positive</p>
724.	показание обвиняемого	айыпталушының көрсетімі, айыпталушы көрсетпесі	<p>1. Қылмыстық іс бойынша сотқа дейінгі іс жүргізу барысында немесе заңмен белгіленген тәртіпте жүргізілген тергеуде хабарланған мәліметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: təqsirləndirilən şəxsin bəyanatı</p> <p>3. Қырғыз: айыпталуучулардын арызы</p> <p>4. Өзбек: ayblanuvchining bayonot</p> <p>5. Түрік: sanığın beyanı</p> <p>6. Ағылшын: testimony of the accused</p> <p>7. Испан: testimonio del acusado</p> <p>8. Неміс: Zeugnis des Angeklagten</p> <p>9. Француз: témoignage de l'accusé</p>
725.	политическая функция права	құқықтың саяси функциясы, құқықтың саяси қызметі	<p>1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет»</p> <p>Функция - лат. functio – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет»</p> <p>Құқықтың саяси қызметі – саяси билік субъектілері арасындағы құқықтық реттеуге бағытталған қызмет.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqların siyasi funksiyası</p>

			<p>3. Қырғыз: укугу саясий милдети</p> <p>4. Өзбек: huquqlarini siyosiy vazifasi</p> <p>5. Түрік: hakların siyasi işlevi</p> <p>6. Ағылшын: political function of law</p> <p>7. Испан: función política de la ley</p> <p>8. Неміс: politische Funktion des Rechts</p> <p>9. Француз: fonction politique du droit</p>
726.	право владения	иелену құқығы	<p>1. Иелену құқығы – мүлікті нақты иеленудің заң жүзінде қамтамасыз етілген мүмкіндігі.</p> <p>2. Әзербайжан: mülkiyyət hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: ээлик укугу</p> <p>4. Өзбек: egalik huquqi</p> <p>5. Түрік: оунама hakkı</p> <p>6. Ағылшын: ownership</p> <p>7. Испан: propiedad</p> <p>8. Неміс: Eigentum</p> <p>9. Француз: la possession</p>
727.	правовое творчество	құқықтық шығармашы лық	<p>1. Құқықтық шығармашылық – пісіп жетілген қоғамдық даму қажеттіліктеріне сәйкес, нормативтік құқықтық актілерді жасау мен қабылдау бойынша мемлекеттік органдар мен өкілеттелген қоғамдық, ұйымдардың ғылыми негізделген шығармашылық қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi iş</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдуу иш</p> <p>4. Өзбек: huquqiy ishlar</p> <p>5. Түрік: yasal çalışma</p> <p>6. Ағылшын: legal creativity</p> <p>7. Испан: creatividad legal</p> <p>8. Неміс: rechtliche Kreativität</p> <p>9. Француз: créativité juridique</p>
728.	правомер ность	құқыққа сыйымдылық құқықтылық	<p>1. Әлеуметтік өмір құбылыстарының (құқық субъектілері қызметтерінің немесе қызметтерінің нәтижелерінің) мемлекеттік құқық нормаларының талаптарына сәйкестігі.</p> <p>2. Әзербайжан: hökumət, səlahiyyət</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдуулук, компетенттүүлүк</p> <p>4. Өзбек: qonuniylik, qibillik</p> <p>5. Түрік: meşruiyet, yeterlik</p> <p>6. Ағылшын: legitimacy</p> <p>7. Испан: legitimidad</p> <p>8. Неміс: Legitimität</p> <p>9. Француз: légitimité</p>
729.	предупредите льные санкции	ескерту санкциялары, ескертуші санкциялар	<p>1. Санкция - лат. sanctio – қатаң қаулы</p> <p>Ескертуші санкциялар (ескету, алып келу, мүлкіне тыйым салу, қылмыс жасады деген күдікпен қамауға алу, мемлекеттік билік актісін немесе әкімшілік актіні тоқтату, мәжбүрлі емдеу және т.б.)</p>

			<p>құқыққа қайшы әрекеттерге жол бермеуге бағытталады немесе құқыққа қайшы әрекеттердің жолын кесу және жазалау сипатындағы санкцияларды іске асыру процесінде құқық қорғау қызметін ұйымдасқан қамтамасыз етумен байланысты болады.</p> <p>2. Әзербайжан: profilaktik sanksiyalar</p> <p>3. Қырғыз: алдын алуу чаралары</p> <p>4. Өзбек: profilaktika sanksiyalar</p> <p>5. Түрік: önleyici yaptırımlar</p> <p>6. Ағылшын: preventive sanctions</p> <p>7. Испан: sanciones preventivas</p> <p>8. Неміс: vorbeugende Sanktionen</p> <p>9. Француз: sanctions préventives</p>
730.	предупреждение коррупции	сыбайлас жемқорлықтың алдын алу	<p>1. Коррупция - лат. corruptio – параға сатып алу</p> <p>Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу арқылы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: korrupsiya xəbərdarlıq</p> <p>3. Қырғыз: каршы эскертүү</p> <p>4. Өзбек: korrupsiya ogohlantirish</p> <p>5. Түрік: yolsuzluk uyarısı</p> <p>6. Ағылшын: prevention of corruption</p> <p>7. Испан: prevención de la corrupción</p> <p>8. Неміс: Prävention von Korruption</p> <p>9. Француз: prévention de la corruption</p>
731.	предупреждение преступности	қылмыстылықтың алдын алу	<p>1. Қылмыстың алдын алу – ықтимал қылмыскерлерді әлеуметсіздендіру, жаңа қылмыстардың жасалуының алдын алу мақсатында қылмыстың процестерге қарама-қарсы әрекет етуге бағытталған, мемлекеттік органдар, қоғамдық ұйымдар, билік ккілдері және басқа да адамдар қабылдайын шаралар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayətin qarşısının alınması</p> <p>3. Қырғыз: кылмыштуулуктун алдын алуу</p> <p>4. Өзбек: jinoyat oldini olish</p> <p>5. Түрік: suç önleme</p> <p>6. Ағылшын: crime prevention</p> <p>7. Испан: prevención del crimen</p> <p>8. Неміс: Kriminalprävention</p> <p>9. Француз: prévention de la criminalité</p>
732.	преобразовательный иск	түрлендіру қуынымы, қайта құру	<p>1. Құқықтық қатынасты өзгертуге немесе тоқтатуға бағытталған қуыным.</p> <p>Қуыным – қайтадан іс қозғау, шағымданып</p>

		талабы	<p>тергеуге бару (ҚС, 831). Талап (араб). зат. 1. Ынта, ықылас, ұмтылушылық. 2. психолог. Адамның ішкі ізденісінен туындап, іргері ұмтылысымен сипатталатын ізгі қасиеті. 3. Мақсат, тілек. 4. Міндет, жауапкершілік (ҚС, 1211). 2. Әзербайжан: dönüşüm iddia 3. Қырғыз: айландыруу доо 4. Өзбек: konvertatsiya da'vo 5. Түрік: dönüşüm dava 6. Ағылшын: conversion action 7. Испан: acción de conversión 8. Неміс: Konvertierungsaktion 9. Француз: action de conversion</p>
733.	пресечение преступности	қылмыстылықтың жолын кесу	<p>1. Қылмыстың жолын кесу сыртқы әсермен қылмыс жасау процесі дайындалу немесе қастандық жасалу сатысында, қылмыскер қылмыс жасау құралдарын немесе қаруын дайындап жатқанда, сыбайластарды іздеп жатқанда, қылмыс жасауға астыртын сөз байланыс жатқанда тоқтатуды немесе қылмыстық зиян келтірілгенге, қылмыскердің мақсаты орындалғанға дейін қылмыстық қол сұғушылық процесінің жолын кесуді білдіреді. 2. Әзербайжан: cinayət yatırılmasında 3. Қырғыз: қылмыш бөгөт коюу 4. Өзбек: jinoyat bostirish 5. Түрік: suç bastırma 6. Ағылшын: suppression of crime 7. Испан: represión del crimen 8. Неміс: Unterdrückung von Verbrechen 9. Француз: suppression du crime</p>
734.	преступное действие	қылмыстық әрекет	<p>1. Қылмыстық әрекет адамның белсенді, ерікті және саналы іс-қимылымен сипатталады. 2. Әзербайжан: cinayətkar hərəkət 3. Қырғыз: қылмыш иш 4. Өзбек: jinoyi ish 5. Түрік: suç 6. Ағылшын: criminal act 7. Испан: acto criminal 8. Неміс: Straftat 9. Француз: acte criminel</p>
735.	преступное деяние	қылмыстық іс-әрекет	<p>1. Қылмыстық іс-әрекет – қылмыстық заңмен қорғалатын қоғамдық қатынастарға залал келтіретін қоғамдық қауіпті құқыққа қарсы саналы түрдегі ерікті әрекет. 2. Әзербайжан: cinayətkar hərəkət 3. Қырғыз: қылмыш иш</p>

			<p>4. Өзбек: jinoiy ish</p> <p>5. Түрік: suç</p> <p>6. Ағылшын: criminal act</p> <p>7. Испан: acto criminal</p> <p>8. Неміс: Straftat</p> <p>9. Француз: acte criminel</p>
736.	преступное законодательство	қылмыстық заңнама	<p>1. Қылмыстық заңнама – қылмыстық құқық нормаларын реттейтін құқықтық-нормативтік актілер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət qanunları</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш мыйзамдар</p> <p>4. Өзбек: jinoiyat qonunlari</p> <p>5. Түрік: ceza kanunlari</p> <p>6. Ағылшын: criminal legislation</p> <p>7. Испан: legislación penal</p> <p>8. Неміс: Strafrecht</p> <p>9. Француз: législation pénale</p>
737.	преступное право	қылмыстық құқық	<p>1. Қылмыстық құқық – қылмыстылықты және қоғамдық қатынастар жүйесіне қауіпті іс-әрекет үшін қолданылатын жазаны айқындайтын заң нормаларының жиынтығынан тұратын құқық саласы.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət hüququ</p> <p>3. Қырғыз: жазық мыйзамы</p> <p>4. Өзбек: jinoiy qonun</p> <p>5. Түрік: ceza hukuku</p> <p>6. Ағылшын: criminal law</p> <p>7. Испан: derecho penal</p> <p>8. Неміс: Strafrecht</p> <p>9. Француз: Loi criminelle</p>
738.	преступное процессуальное право	қылмыстық процестік құқық, қылмыстық іс жүргізу құқығы	<p>1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Қылмыстық істер бойынша іс жүргізу тәртібін бекітетін және қылмыстық істерді қозғау, тергеу, сотта қарау бойынша анықтау, алдын ала тергеу, прокуратура мен сот үкімінің орындалуы мен іс жүргізу мәселелерін реттейтін құқықтық нормалар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət prosesual hüquq</p> <p>3. Қырғыз: жазық жол-жоболук укук</p> <p>4. Өзбек: jinoiyat protsessual qonun</p> <p>5. Түрік: ceza usul hukuku</p> <p>6. Ағылшын: criminal procedural law</p> <p>7. Испан: derecho procesal penal</p> <p>8. Неміс: Strafprozessrecht</p> <p>9. Француз: droit de procédure pénale</p>
739.	преступное сообщество	қылмыстық қоғамдастық,	<p>1. Қылмыстық қауымдастық – бірлескен қылмыстық қызмет үшін қурылған, оның</p>

		ҚЫЛМЫСТЫҚ қауымдастық	қатысушылары арасында ауыр қылмыстарды жасау бойынша функциялары бөлінген тұрақты бірлестік. 2. Өзербайжан: cinayət icma 3. Қырғыз: қылмыш коомчулук 4. Өзбек: jinoiy uyushma 5. Түрік: ceza topluluk 6. Ағылшын: criminal community 7. Испан: comunidad criminal 8. Неміс: kriminelle Gemeinschaft 9. Француз: communauté criminelle
740.	примирительная комиссия	татуластыру комиссиясы, бітімгерлік комиссиясы	1. Комиссия - лат. commissio - тапсырма Бітімгерлік комиссиясы – ұжымдық еңбек дауын тараптарды бітімге келтіру жолымен реттеу үшін жұмыс берушілер мен қызметкерлер (олардың өкілдері) арасындағы келісім бойынша құрылатын орган. 2. Өзербайжан: razılaşdırıcı komissiya 3. Қырғыз: тыныштыруу комиссиясы 4. Өзбек: yarashtirish komissiyasi 5. Түрік: uzlaştırma komisyonu 6. Ағылшын: conciliation commission 7. Испан: comisión de conciliación 8. Неміс: Schlichtungskommission 9. Француз: commission de conciliation
741.	примирительные процедуры	татуластыру рәсімдері, бітімгерлік рәсімдері	1. Процедура – лат. procedo – алға жылжимын, ілгерілеймін Татуластыру рәсімдері – ұжымдық еңбек дауын алғашында татуластыру комиссиясында, ал онда келісімге қол жеткізілмеген кезде – еңбек төрелігінде, сондай-ақ медиация рәсімін қолдана отырып, тараптардың өзара келісуі бойынша реттілікпен қарау. Бітімгерлік рәсімдері – ұжымдық еңбек дауын алғашында – бітімгерлік комиссиясында, ал онда келісімге қол жетпеген кезде еңбек төрелік сотында бірізділікпен қарау. 2. Өзербайжан: barışdırma 3. Қырғыз: тыныштыруу жол-жоболору 4. Өзбек: yarashtirish protseduralar 5. Түрік: uzlaştırma 6. Ағылшын: conciliation procedures 7. Испан: procedimientos de conciliación 8. Неміс: Vermittlungsverfahren 9. Француз: procédures de conciliation
742.	принцип единогласия	бірауыздылық қағидаты, бірыңғай	1. Принцип - лат. principium – «бастау», «негіз» Бірыңғайлық қағидаты – шешім қабылдау үшін «қарсы» дауыс болмау талап етілетін, алқалық органдардың жұмыс істеу қағидаты.

		қағидат	<p>2. Өзербайжан: yekdillik qayda</p> <p>3. Қырғыз: добуштуу эрежеси</p> <p>4. Өзбек: yakdillik qoida</p> <p>5. Түрік: oybirliği kuralının</p> <p>6. Ағылшын: principle of unanimity</p> <p>7. Испан: principio de unanimidad</p> <p>8. Неміс: Prinzip der Einstimmigkeit</p> <p>9. Француз: principe d'unanimité</p>
743.	принцип правовой определенности	құқықтық айқындылық қағидаты, құқықтық анықтылық қағидаты	<p>1. Принцип - лат. principium – «бастау», «негіз» Құқықтық анықтылық қағидаты – ұлттық құқықтық жүйелердің ажырамас бөлігі болып табылатын халықаралық құқық ұғымы, бұл қағидат заң оны бұзбайтындарды қорғауға тиіс деген ұстанымды басшылыққа алады.</p> <p>2. Өзербайжан: hüquqi müəyyənlik prinsipi</p> <p>3. Қырғыз: укуктук сөзсүз принцип</p> <p>4. Өзбек: huquqiy ishonch tamoyili</p> <p>5. Түрік: hukuki kesinlik ilkesi</p> <p>6. Ағылшын: principle of legal certainty</p> <p>7. Испан: principio de seguridad jurídica</p> <p>8. Неміс: Grundsatz der Rechtssicherheit</p> <p>9. Француз: principe de sécurité juridique</p>
744.	пробел	олқылық, ақтандақ	<p>1. Қолданыстағы заңнаманың толық еместігі, құқықтық реттеу саласындағы нақты жағдайларға қатысты нақты нормативтік құқықтардың болмауы.</p> <p>2. Өзербайжан: gap</p> <p>3. Қырғыз: боштук</p> <p>4. Өзбек: oraliq</p> <p>5. Түрік: boşluk</p> <p>6. Ағылшын: space</p> <p>7. Испан: espacio</p> <p>8. Неміс: Raum</p> <p>9. Француз: espace</p>
745.	пробелы в праве	құқықтағы олқылықтар, құқықтағы ағаттықтар	<p>1. Құқықтағы ағаттықтар – қажеттілігі қоғамдық қатынастарды дамытумен және істерді шешуде практикалық мұқтаждықтармен байланысты, нормалардың толық немесе ішінара болмауы.</p> <p>2. Өзербайжан: hüquq boşluqları</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдағы боштуктар</p> <p>4. Өзбек: qonunchilikdagi bo'shliqlar</p> <p>5. Түрік: hukuktaki boşluklar</p> <p>6. Ағылшын: gaps in law</p> <p>7. Испан: lagunas en la ley</p> <p>8. Неміс: Gesetzeslücken</p> <p>9. Француз: lacunes de la loi</p>
746.	провокация	арандату	<p>1. Провакация - лат. provocatio - шақыру Арандату – азаматтық құқықта – қуынымшының</p>

			<p>жалпы қағида қарамастан, қуыным ұсынуға немесе ұсынбауға мәжбүрлеу.</p> <p>2. Өзербайжан: provokasiya</p> <p>3. Қырғыз: чагым</p> <p>4. Өзбек: fitna</p> <p>5. Түрік: provokasyon</p> <p>6. Ағылшын: provocation</p> <p>7. Испан: provocación</p> <p>8. Неміс: Provokation</p> <p>9. Француз: provocation</p>
747.	промульгация	промульгация, заңды басып шығару	<p>1. Промульгация (лат. promulgatio – жария ету, жариялау) – мемлекет басшысының заңды шығаруға Конституцияда белгіленген мерзімде рұқсат беруі және ресми баспасөзде жариялануы.</p> <p>2. Өзербайжан: дәгс</p> <p>3. Қырғыз: жарыялоо</p> <p>4. Өзбек: e'lon qilish</p> <p>5. Түрік: ilan</p> <p>6. Ағылшын: promulgation</p> <p>7. Испан: promulgación</p> <p>8. Неміс: Verkündung</p> <p>9. Француз: promulgation</p>
748.	промышленный шпионаж	өнеркәсіптік шпионаж	<p>1. Өнеркәсіптік шпионаж (шпионаж - нем. Spion - шпион, spahen - аңду) – коммерциялық, қызметтік немесе заңмен қорғалатын басқа да құпияны заңсыз алу, пайдалану, жария ету жолымен жүзеге асырылатын жосықсыз бәсекелестік нысаны.</p> <p>2. Өзербайжан: сәнае casusluq</p> <p>3. Қырғыз: өнөр жай шпионаж</p> <p>4. Өзбек: sanoat josuslik</p> <p>5. Түрік: sanayi casusluđu</p> <p>6. Ағылшын: industrial espionage</p> <p>7. Испан: espionaje industrial</p> <p>8. Неміс: Industriespionage</p> <p>9. Француз: espionnage industriel</p>
749.	протекционизм	протекционизм	<p>1. Протекционизм (лат. protection – қорғаныс, қолдаушылық) – мемлекеттің ішкі ұлттық табысты ұлғайту, халықты жұмыспен қамту және әлеуметтік көрсеткіштерді жақсарту мақсатында импорттық тауарлар мен қызметтерді әкелуге уақытша шектеу қоюға және біртектес ішкі тауарлар мен қызметтерді қолдауға бағытталған ішкі сауда саясаты.</p> <p>2. Өзербайжан: proteksionizm</p> <p>3. Қырғыз: коргонуу</p> <p>4. Өзбек: protektsionizm</p> <p>5. Түрік: korumacılık</p> <p>6. Ағылшын: protectionism</p>

			<p>7. Испан: <i>proteccionismo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Protektionismus</i></p> <p>9. Француз: <i>protectionnisme</i></p>
750.	протестанизм	протестанизм	<p>1. Протестанизм (протест - лат. <i>protestor</i> – көпшілік алдында дәлелдеймін) – жаңа дәуірдегі Ұлыбританиядағы христиан дінінің басты үш бағыттарының бірі, ол Реформация дәуірінде 16 ғ. бірінші жартысында пайда болды (16 ғ. Еуропадағы католик дініне қарсы қозғалыс).</p> <p>2. Әзербайжан: <i>protestantizm</i></p> <p>3. Қырғыз: протестанттық</p> <p>4. Өзбек: <i>protestantizm</i></p> <p>5. Түрік: <i>protestanlik</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>protestantism</i></p> <p>7. Испан: <i>protestantismo</i></p> <p>8. Неміс: <i>Protestantismus</i></p> <p>9. Француз: <i>protestantisme</i></p>
751.	противодействие коррупции	сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	<p>1. Коррупция - лат. <i>corruptio</i> – параға сатып алу Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің өз өкілеттіктері шегіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою жөніндегі қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>korruptsiya müqavimət</i></p> <p>3. Қырғыз: паракорчулук менен күрөшү</p> <p>4. Өзбек: <i>korruptsiya qarshi harakat</i></p> <p>5. Түрік: <i>yolsuzluk karşı koyma</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>anti-corruption</i></p> <p>7. Испан: <i>anti corrupcion</i></p> <p>8. Неміс: <i>Korruptionsbekämpfung</i></p> <p>9. Француз: <i>anti-corruption</i></p>
752.	противодействие экстремизму	экстремизмге қарсы іс-қимыл	<p>1. Экстремизм – лат. <i>extremus</i> — шеткі, аса, шамадан тыс Экстремизмге қарсы іс-қимыл – мемлекеттік органдардың адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын, ҚР конституциялық құрылыс негіздерін экстремизмнен қорғауға, тұтастығы мен ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, экстремизмді болғызбауға, анықтауға, оның жолын кесуге және зардаптарын жоюға, сондай-ақ экстремизмді жүзеге асыруға ықпал ететін</p>

			<p>себептер мен жағдайларды анықтауға және жоюға бағытталған қызметі («Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» 2005 жылғы 18 ақпандағы № 31 ҚРЗ 1-бап).</p> <p>2. Өзбайжан: ekstremizmə müqavimət</p> <p>3. Қырғыз: экстремизм менен күрөшү</p> <p>4. Өзбек: ekstremizm bilan kurashish</p> <p>5. Түрік: aşırılığa karşı koyma</p> <p>6. Ағылшын: countering extremism</p> <p>7. Испан: contrarrestar el extremismo</p> <p>8. Неміс: Extremismus entgegenwirken</p> <p>9. Француз: contrer l'extrémisme</p>
753.	противоправность	құқыққа қайшылық	<p>1. Құқыққа қайшылық құқық нормаларын бұзатын әрекетті жасаудан тұрады. Әкімшілік құқық бұзушылық әкімшілік құқықтың ғана емес, басқа да құқық салаларының нормаларын бұзады. Мысалы, еңбектік, азаматтық, қаржылық құқық нормалары.</p> <p>2. Өзбайжан: wrongfulness</p> <p>3. Қырғыз: беби</p> <p>4. Өзбек: wrongfulness</p> <p>5. Түрік: haksızlık</p> <p>6. Ағылшын: wrongfulness</p> <p>7. Испан: ilicitud</p> <p>8. Неміс: Unrecht</p> <p>9. Француз: l'illicéité</p>
754.	противоречивое право	қайшылықты құқық	<p>1. Қайшылықты құқық – әр түрлі мемлекеттер заңдарының арасындағы қайшылықтардың шешімін табатын нормалардың жиынтығы. Әрбір мемлекеттің қайшылықты нормаларының жиынтығы оның «қайшылықты құқығы» болып табылады.</p> <p>2. Өзбайжан: mübahisəli sağ</p> <p>3. Қырғыз: бирине карама-каршы келген укуктары</p> <p>4. Өзбек: qarama-qarshi huquqlari</p> <p>5. Түрік: tartışmalı bir sağ</p> <p>6. Ағылшын: controversial right</p> <p>7. Испан: derecho controvertido</p> <p>8. Неміс: umstrittenes Recht</p> <p>9. Француз: droit controversé</p>
755.	профессиональная преступность	кәсіптік қылмыстылық, кәсіби қылмыс	<p>1. Профессия – лат. professio Қылмыскердің белгілі бір танымдары мен дағдыларын талап ететін, субъектінің негізгі немесе жалғыз тіршілік ету көзі болып табылатын қылмыстық әрекет түрі.</p> <p>2. Өзбайжан: professional cinayət</p> <p>3. Қырғыз: кесиптик кылмыш</p> <p>4. Өзбек: professional jinoyat</p>

			<p>5. Түрік: profesyonel suç</p> <p>6. Ағылшын: professional crime</p> <p>7. Испан: crimen profesional</p> <p>8. Неміс: Berufskriminalität</p> <p>9. Француз: crime professionnel</p>
756.	профессиональная тайна	кәсіптік құпия, кәсіби құпия	<p>1. Профессия – лат. professio</p> <p>Кәсіби құпия – мемлекеттік немесе муниципальдық қызметпен байланыссыз кәсіби міндеттерді орындауға байланысты ғана адамға сеніп тапсырылған немесе белгілі болған, заңмен қорғалатын ақпарат.</p> <p>2. Әзербайжан: kommersiya sirri</p> <p>3. Қырғыз: кесиптик сыр</p> <p>4. Өзбек: professional sir</p> <p>5. Түрік: meslek sirri</p> <p>6. Ағылшын: professional secrecy</p> <p>7. Испан: professional secrecy</p> <p>8. Неміс: Berufsgeheimnis</p> <p>9. Француз: secret professionnel</p>
757.	профессиональная этика	кәсіптік әдеп, кәсіби әдеп	<p>1. Профессия – лат. professio</p> <p>Этика – грек. ἠθικόν, ἦθος — этос, «дәстүр, салт»)</p> <p>Кәсіби әдеп – кәсіби моральдық нормалар жүйесін білдіру үшін пайдаланылатын термин, кәсіби қызметтердің негіздемесіне қатысты этикалық зерттеулер бағыты.</p> <p>2. Әзербайжан: professional etika</p> <p>3. Қырғыз: кесиптик этика</p> <p>4. Өзбек: professional etika</p> <p>5. Түрік: iş ahlâkı</p> <p>6. Ағылшын: professional ethics</p> <p>7. Испан: ética profesional</p> <p>8. Неміс: Berufsehre</p> <p>9. Француз: éthique professionnelle</p>
758.	профилактика экстремизма	экстремизмді профилактикалау, экстремизмнің алдын алу	<p>1. <i>Профилактика</i> – грек. prophylaktikos — алдын алушы, сақтаушы</p> <p>Экстремизм - лат. extremus – шеткі, қиыр, ұшқары</p> <p>Экстремизмнің алдын алу – экстремизмнен сақтандыруға бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, тәрбиелік, насихаттық және өзге де шаралар жүйесі («Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» 2005 жылғы 18 ақпандағы № 31 ҚРЗ 1-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: ekstremizmin qarşısının alınması</p> <p>3. Қырғыз: экстремизмдин алдын алуу</p> <p>4. Өзбек: ekstremizm oldini olish</p> <p>5. Түрік: aşırılığın önlenmesi</p> <p>6. Ағылшын: prevention of extremism</p> <p>7. Испан: prevención del extremismo</p>

			8. Неміс: Prävention von Extremismus 9. Француз: prévention de l'extrémisme
759.	процессуальное действие	іс жүргізу әрекеті, процестік әрекет	1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Процестік әрекет – осы Кодекске сәйкес қылмыстық сот ісін жүргізу барысында жүргізілетін әрекеттер; 37) процестік келісім – қылмыстық процестің кез келген сатысында прокурор мен күдікті, айыпталушы немесе сотталушы немесе сотталған адам арасында осы Кодексте көзделген тәртіппен және негіздер бойынша жасалатын келісім («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ). 2. Әзербайжан: qabaqlayıcı tədbirlər 3. Қырғыз: жол-жоболук иш-аракеттер 4. Өзбек: protsessual harakatlar 5. Түрік: düzeltici eylem 6. Ағылшын: procedural action 7. Испан: acción procesal 8. Неміс: Verfahrensmaßnahme 9. Француз: action procédurale
760.	процессуальное право	процестік құқық, істі жүргізу құқығы	1. Процесс – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Қылмыстарды тергеу, қылмыстық, азаматтық және төрелік істерді қарау мен шешу кезінде туындайтын қатынастарды реттеуші құқықтық жүйе нормаларының бір бөлімі. 2. Әзербайжан: prosesual hüquq 3. Қырғыз: жол-жоболук укук 4. Өзбек: protsessual qonun 5. Түрік: usul hukuku 6. Ағылшын: procedural law 7. Испан: derecho procesal 8. Неміс: Verfahrensrecht 9. Француз: droit procédural
761.	прямая дискриминация	тікелей кемсіту	1. Дискриминация – лат. discriminatio «оқшаулау, бөлектеу» Тікелей кемсіту – жынысын нақты көрсете отырып, оны іс-қимылда пайдалану мақсатында кемсіту. 2. Әзербайжан: birbaşa ayrı-seçkilik 3. Қырғыз: түздөн-түз дискриминация 4. Өзбек: to'g'ridan-to'g'ri kamsitish 5. Түрік: doğrudan ayrımcılık 6. Ағылшын: direct discrimination 7. Испан: discriminación directa 8. Неміс: direkte Diskriminierung

			9. Француз: discrimination directe
762.	психологическое изнасилование	психикалық зорлық-зомбылық, психикалық зорлық	<p>1. Психология – көне грек. ψυχή «дем, рух, жан», λόγος «сөз, сөйлеу, ақыл, ой, пікір»</p> <p>Психикалық зорлық деп жәбірленушінің еркіне қарсы немесе еркінен тыс, оның психикасына әсер етудің ақпараттық, бейақпараттық және аралас тәсілдері арқылы, жәбірленушінің психикасының бұзылуына әкеліп соғатын немесе оған психикалық зақым келтіретін құқыққа қайшы, қоғамға қарсы, қасақана заңсыз әсер етуді айтамыз.</p> <p>2. Әзербайжан: psixoloji zorakılıq</p> <p>3. Қырғыз: психологиялык зордук-зомбулук</p> <p>4. Өзбек: psixologik zo'ravonlik</p> <p>5. Түрік: psikolojik şiddet</p> <p>6. Ағылшын: psychological abuse</p> <p>7. Испан: Abuso psicológico</p> <p>8. Неміс: psychischer Missbrauch</p> <p>9. Француз: abus psychologique</p>
763.	публичная власть	жария билік	<p>1. Публика – лат. publicus – «қоғамдық».</p> <p>Жария билік – мемлекеттік билік қызметін тұрақты және күнделікті жүзеге асыратын мемлекеттік қызметшілер аппараты.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət orqanı</p> <p>3. Қырғыз: ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган</p> <p>4. Өзбек: davlat organi</p> <p>5. Түрік: kamu otoritesi</p> <p>6. Ағылшын: public authority</p> <p>7. Испан: autoridad pública</p> <p>8. Неміс: Behörde</p> <p>9. Француз: autorité publique</p>
764.	публичное мероприятие	көпшілік іс-шара	<p>1. Публика – лат. publicus – «қоғамдық».</p> <p>Көпшілік іс-шара – ашық, бейбіт, әркімге қолжетімді, жиналыс, минтинг, демонстарция, шеру немесе пикет немесе осылардың әртүрлі үйлесімі нысанында өткізілетін, азаматтардың, саяси партиялардың, басқа да қоғамдық бірлестіктердің және діни бірлестіктердің бастамасымен жүзеге асырылатын акция.</p> <p>2. Әзербайжан: ictimai hadisə</p> <p>3. Қырғыз: коомдук иш-чара</p> <p>4. Өзбек: davlat tadbir</p> <p>5. Түрік: kamu olay</p> <p>6. Ағылшын: public event</p> <p>7. Испан: evento público</p> <p>8. Неміс: öffentliche Veranstaltung</p> <p>9. Француз: événement publique</p>
765.	публичность судебного производства	сот ісінің жариялығы,	<p>1. Публика – лат. publicus – «қоғамдық».</p> <p>Сот өндірісінің жариялығы – қылмыстық істерді</p>

	ства	сот өндірісінің жариялығы	қозғауды, оларды тергеу мен шешуді, сондай-ақ азаматтық істерді қарауды мүдделі адамдардың қалауына байланыссыз тиісті көпшілік (мемлекеттік) органдар жүзеге асыратын сот өндірісінің демократиялық қағидаты. 2. Өзербайжан: ictimai israati 3. Қырғыз: коомдук сот өндүрүшү 4. Өзбек: davlat ishlarini yuritish 5. Түрік: kamu davası 6. Ағылшын: publicity of proceedings 7. Испан: publicidad de los procedimientos 8. Неміс: Bekanntmachung des Verfahrens 9. Француз: publicité des débats
766.	публичные слушания	көпшіліктік тыңдаулар	1. Публика – лат. publicus – «қоғамдық». Көпшіліктік тыңдаулар – көпшіліктік тыңдаулар депутаттардың, атқарушы органдар, өзін-өзі басқару органдары, ұйымдар, бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің, азаматтардың қатысуымен осы комиссиялардың кеңейтілген отырыстары түрінде тұрақты комиссияның қарауына жататын мейлінше маңызды және қоғамдық мәні бар мәселелерді талқылау мақсатында өткізіледі («ҚР жергілікті мемлекеттік басқару туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы № 148 ҚРЗ 13-бап). 2. Өзербайжан: ictimai dinlēmälər 3. Қырғыз: коомдук угуулар 4. Өзбек: davlat eshituvi 5. Түрік: kamuya açık oturumlar 6. Ағылшын: public hearings 7. Испан: public hearings 8. Неміс: öffentliche Anhörungen 9. Француз: auditions publiques
767.	публичный конкурс	жария конкурс	1. Публика – лат. publicus – «қоғамдық». Конкурс – лат. concursus «соқтығыс, қақтығыс» Жария конкурс – жұмысты жақсы орындағаны немесе басқа да нәтижелерге қол жеткізгені үшін тиісті сыйақы төлеу немесе өзге марапат беру (марапат төлеу туралы) туралы көпшілікке жариялаушы адам. 2. Өзербайжан: ictimai müsabiqə 3. Қырғыз: ачык конкурс 4. Өзбек: davlat raqobat 5. Түрік: kamu rekabet 6. Ағылшын: public competition 7. Испан: competencia publica 8. Неміс: öffentlicher Wettbewerb 9. Француз: concours public
768.	равные	тең	1. Тең мүмкіндіктер – құқықтар теңдігіне нақты

	возможности	мүмкіндіктер	<p>қол жеткізу үшін қажетті құралдар мен шарттардың жүйесі. Әрбір азаматқа жынысына, ұлтына, жасына және діни сеніміне қарамастан, теңдей мүмкіндіктер берілуі тиіс.</p> <p>2. Әзербайжан: bərabər imkanlar</p> <p>3. Қырғыз: бирдей мүмкүнчүлүктөр</p> <p>4. Өзбек: teng imkoniyatlar</p> <p>5. Түрік: eşit fırsatlar</p> <p>6. Ағылшын: equal opportunity</p> <p>7. Испан: igualdad de oportunidades</p> <p>8. Неміс: Chancengleichheit</p> <p>9. Француз: l'égalité des chances</p>
769.	развивающиеся страны	дамушы елдер	<p>1. Дамушы елдер – империалистік мемлекеттердің ұзаққа созылған отарлық және жартылай отарлық қанауы салдарынан өздерінің әлеуметтік-экономикалық дамуы жағынан артта қалған Азиядағы, Африкадағы, Латын Америкасындағы тәуелсіз елдердің тобы.</p> <p>2. Әзербайжан: inkişaf etməkdə olan ölkələr</p> <p>3. Қырғыз: өнүгүп келе жаткан өлкөлөр</p> <p>4. Өзбек: rivojlanayotgan mamlakatlar</p> <p>5. Түрік: gelişmekte olan ülkeler</p> <p>6. Ағылшын: developing countries</p> <p>7. Испан: países en desarrollo</p> <p>8. Неміс: Entwicklungsländer</p> <p>9. Француз: Pays en voie de développement</p>
770.	развратные действия	азғындату әрекеттері, азғыру әрекеттері	<p>1. Жеке тұлғаның жыныстық қол сұғылмаушылығына және құқықтық бостандығына қарсы қылмыстар. Азғындату. Теріс жолға түсіру, айныту, бүлдіру (ҚС)</p> <p>2. Әзербайжан: nalayiq hücum</p> <p>3. Қырғыз: адепсиз кол салуу</p> <p>4. Өзбек: uyatsiz hujum</p> <p>5. Түрік: uygunsuz saldırı</p> <p>6. Ағылшын: lecherous actions</p> <p>7. Испан: acciones lujuriosas</p> <p>8. Неміс: geile Handlungen</p> <p>9. Француз: actions lubriques</p>
771.	развращение	азғындату, азғыру	<p>1. Жас балаларды (жас қыздарды) тән немесе психикалық күш қолданусыз сексуальды сипаттағы әрекеттер жасауға тартуға азғындау.</p> <p>2. Әзербайжан: korrupsiya</p> <p>3. Қырғыз: планы</p> <p>4. Өзбек: buzuvlik</p> <p>5. Түрік: rüşvet</p> <p>6. Ағылшын: corruption</p> <p>7. Испан: corrupción</p>

			8. Неміс: Korruption 9. Француз: la corruption
772.	развращение малолетних	жас балаларды азғындату	1. Жас балаларды азғындату – он төрт жасқа жетпегендігі айқын адамға қатысты күш қолданусыз азғындық іс-әрекеттерді жасау. 2. Әзербайжан: yetkinlik yaşına çatmayanların korrupsiya 3. Қырғыз: жашы жете элек балдардын планы 4. Өзбек: voyaga etmaganlar mehnatga korrupsiya 5. Түрік: küçüklerin yolsuzluk 6. Ағылшын: child corruption 7. Испан: corrupción infantil 8. Неміс: Kinderkorruption 9. Француз: corruption d'enfants
773.	разглашение государственных секретов	мемлекеттік құпияларды жария ету	1. Мемлекеттік құпияларды жария ету – мемлекеттік құпияларды олармен танысуға құқық берілмеген заңды және жеке тұлғаларға хабарлау, беру, табыс ету, жіберу, жариялау немесе кез-келген басқа әдістермен жеткізу. 2. Әзербайжан: dövlət sirri açılması 3. Қырғыз: мамлекеттик жашыруун сырды ачып берүү 4. Өзбек: davlat sirlarini oshkor 5. Түрік: devlet sırlarının açıklanması 6. Ағылшын: disclosure of state secrets 7. Испан: divulgación de secretos de estado 8. Неміс: Offenlegung von Staatsgeheimnissen 9. Француз: divulgation de secrets d'État
774.	разжигание национальной розни	ұлттық алауыздықты өршіту	1. Нация - лат. natio – тайпа, халық Ұлттық алауыздықты өршіту – ұлтаралық немесе нәсіларалық алауыздық тудыруға бағытталған әрекеттер. 2. Әзербайжан: milli nifrət və düşmənçiliyin salınması 3. Қырғыз: улуттук жек чакыруулар 4. Өзбек: milliy nizo qo'zg'ash 5. Түрік: ulusal nefretin tahrik 6. Ағылшын: incitement to ethnic hatred 7. Испан: incitación al odio étnico 8. Неміс: Anstiftung zum ethnischen Hass 9. Француз: incitation à la haine ethnique
775.	разыскание	ізdestіру	1. Іздестіру – 1. Қандай да бір нәрсені іздеу, табу. 2. Зерттеу, ғылыми шығармашылық. 2. Әзербайжан: üçün axtarış 3. Қырғыз: издөө 4. Өзбек: qidirish 5. Түрік: aramak 6. Ағылшын: tracking down

			<p>7. Испан: rastrear 8. Неміс: Aufspüren 9. Француз: traquer</p>
776.	расизм	нәсілшілдік	<p>1. Раса – лат. ratio. Нәсілшілдік – адам нәсілінің физикалық және ақыл-айының теңсіздігі туралы және нәсілдік айырмашылықтың тарих пен мәдениетке шешуші әсері туралы көзқарастар жиынтығы. 2. Әзербайжан: irqçilik 3. Қырғыз: расизм 4. Өзбек: irqchilik 5. Түрік: irqçılık 6. Ағылшын: racism 7. Испан: racismo 8. Неміс: Rassismus 9. Француз: racisme</p>
777.	раскаяние	өкіну	<p>1. Өкіну – адамның өзінің теріс қылықтары бойынша өзінің кінәсі мен оның салдары бойынша опық жеуін білдіретін сезім. 2. Әзербайжан: contortion 3. Қырғыз: өкүнү 4. Өзбек: achinish 5. Түрік: pişmanlık 6. Ағылшын: repentance 7. Испан: arrepentimiento 8. Неміс: Buße 9. Француз: repentir</p>
778.	раскрытие преступлений	қылмыстарды ашу	<p>1. Қылмыстарды ашу – белгілі бір адамның қылмыс жасағаны туралы нұсқаны ұсынуға негіздеме бола алатын ақпарат алуға бағытталған, қылмысты тергеу әрекеті. 2. Әзербайжан: işin həll 3. Қырғыз: ишти чечүү 4. Өзбек: ishning hal 5. Түрік: kasanın çözeltisi 6. Ағылшын: crime detection 7. Испан: detección de delitos 8. Неміс: Aufdeckung von Straftaten 9. Француз: détection de crime</p>
779.	рассекречивание сведений	мәліметтерді құпиясыздандыру	<p>1. Мәліметтерді құпиясыздандыру – мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігі мүдделерін көздеп, мемлекеттік құпиялар болып табылатын мәліметтерді таратуға және олардың көздеріне рұқсат етуге белгіленген шектеулерді алып тастау жөніндегі шаралардың жиынтығы. 2. Әзербайжан: informasiya declassification 3. Қырғыз: маалыматтын жашырындуулугун ачуу 4. Өзбек: axborot declassification</p>

			<p>5. Түрік: bilgilerin gizliliği kaldırılan</p> <p>6. Ағылшын: declassification of information</p> <p>7. Испан: desclasificación de información</p> <p>8. Неміс: Freigabe von Informationen</p> <p>9. Француз: déclassification des informations</p>
780.	расследование преступления	қылмысты тергеп-тексеру, қылмысты тергеу	<p>1. Қылмысты тергеу – қылмыстық белгілері болуы мүмкін әрекет немесе әрекетсіздік туралы мәліметтер алу, қылмыстың оқиғасын және құрамын анықтау, кінәлерді жасаған істерін әшкерелеу, қылмыстан келтірілген залалдың орнын толтыру бойынша шаралар қабылдау, қылмыс жасауға сеп болған себептер мен жағдайларды анықтау бойынша арнаулы уәкілетті мемлекеттік органдардың қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət istintaq</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш иликтөө</p> <p>4. Өзбек: jinoyat tergov</p> <p>5. Түрік: suç soruşturması</p> <p>6. Ағылшын: crime investigation</p> <p>7. Испан: investigación criminal</p> <p>8. Неміс: Kriminalpolizei</p> <p>9. Француз: enquête criminelle</p>
781.	расстрел	ату	<p>1. Ату – өлтіру ісі атыс қаруының көмегімен іске асырылатын өлім жазасы.</p> <p>2. Әзербайжан: atıcılıq</p> <p>3. Қырғыз: атуу</p> <p>4. Өзбек: tortishish</p> <p>5. Түрік: çekim</p> <p>6. Ағылшын: shooting</p> <p>7. Испан: disparo</p> <p>8. Неміс: Schießen</p> <p>9. Француз: tournage</p>
782.	растление малолетних	жасөспірімдерді азғыру, жас нәрестелерді азғындату	<p>1. Жас баланы (жас қызды) сексуальды сипаттағы әрекеттер жасауға тарту. Азғыру. 1. Азғыр етістігінің қимыл атауы; Айныту, теріс жолға салу, арандату.</p> <p>2. Жел беру, қолтығына су бүрку, әзәзілдік ету. (ҚС).</p> <p>2. Әзербайжан: uşaq sarkıntılık</p> <p>3. Қырғыз:</p> <p>4. Өзбек: hollar</p> <p>5. Түрік: çocuk taciz</p> <p>6. Ағылшын: child molestation</p> <p>7. Испан: abuso de menores</p> <p>8. Неміс: Kindesmissbrauch</p> <p>9. Француз: pédophilie</p>
783.	расточительство	ысырапқорлық	<p>1. Ысырапқорлық – бір нәрсені ойланбастан шығындау.</p>

			<p>2. Өзбайжан: atık</p> <p>3. Қырғыз: бош</p> <p>4. Өзбек: chiqindilarni</p> <p>5. Түрік: atık</p> <p>6. Ағылшын: waste</p> <p>7. Испан: residuos</p> <p>8. Неміс: Abfall</p> <p>9. Француз: déchets</p>
784.	расширительное толкование	кеңейте түсінік беру, кеңейте түсіндіру	<p>1. Кеңейте түсіндіру – құқық нормасының шынайы мазмұны оның мәтіндік мазмұнынан тар болғанда жасалатын түсіндіру нәтижесі.</p> <p>2. Өзбайжан: geniş şərھ</p> <p>3. Қырғыз: кенен түшүнүктү</p> <p>4. Өзбек: keng talqin</p> <p>5. Түрік: geniş yorumlanmasi</p> <p>6. Ағылшын: broad interpretation</p> <p>7. Испан: interpretación amplia</p> <p>8. Неміс: breite Interpretation</p> <p>9. Француз: interprétation large</p>
785.	реализуемость законности	заңдылықтың іске асатындығы	<p>1. Реализация - орта ғасыр. лат. realis - заттық, шынайы</p> <p>Заңдылықтың іске асатындығы – барлық қызметтердің түрлерінде құқықтық нормалардың орындалуына шын мәнісінде жету және қандай да болсын құқық бұзушылық үшін жауапкершіліктен құтылмайтындықтың орнығуы.</p> <p>2. Өзбайжан: qanunun aliliyi texniki-iqtisadi</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдуулукты ишке ашыруу</p> <p>4. Өзбек: qonun ustuvorligi</p> <p>5. Түрік: hukukun üstünlüğü fizibilite</p> <p>6. Ағылшын: feasibility of legality</p> <p>7. Испан: viabilidad de legalidad</p> <p>8. Неміс: Machbarkeit der Legalität</p> <p>9. Француз: faisabilité de la légalité</p>
786.	регулирующие государственные органы	реттеуші мемлекеттік органдар	<p>1. Регулирование - лат. regulo - орнатамын, ретке келтіремін</p> <p>Орган - көне грек. ὄργανον – «құрал»</p> <p>Реттеуші мемлекеттік органдар – мемлекеттік бақылау және қадағалау жүзеге асырылатын жекелеген салада немесе мемлекеттік басқару саласында басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік органдар.</p> <p>2. Өзбайжан: dövlət orqanları tənzimləyən</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик ыйгарым укуктарды жөнгө салуучу</p> <p>4. Өзбек: davlat organlariga boshqarish</p> <p>5. Түрік: kamu yetkililerini yöneten</p> <p>6. Ағылшын: regulatory authorities</p>

			<p>7. Испан: autoridades regulatorias</p> <p>8. Неміс: Regulierungsbehörden</p> <p>9. Француз: Les autorités réglementaires</p>
787.	регулятивная норма	реттеуші нормалар	<p>1. Регулирование - лат. <i>regulo</i> - орнатамын, ретке келтіремін</p> <p>Норма – лат. <i>norma</i> – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида»</p> <p>Реттеуші нормалар – құқықтық қатынасқа түсушілерге құқық беру және міндеттер жүктеу арқылы мемлекет пен қоғамға пайдалы мінез-құлықты белгілейді.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>tənzimləyici standart</i></p> <p>3. Қырғыз: ченемдик-стандартты норма</p> <p>4. Өзбек: <i>normativ</i></p> <p>5. Түрік: <i>düzenleyici standart</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>regulatory norm</i></p> <p>7. Испан: <i>norma reguladora</i></p> <p>8. Неміс: <i>Regulierungsnorm</i></p> <p>9. Француз: <i>norme réglementaire</i></p>
788.	регулятивная функция права	құқықтың реттеуші функциясы, құқықтың реттеу функциясы	<p>1. Регулирование - лат. <i>regulo</i> - орнатамын, ретке келтіремін</p> <p>Функция - лат. <i>functio</i> – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет»</p> <p>Құқықтың реттеу функциясы – нормативтік актілер арқылы қоғамдық қатынастардың байланысын, орындалу жолдарын, бағыттарын анықтап отыру.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>hüquq tənzimləyici funksiyası</i></p> <p>3. Қырғыз: мыйзам ченемдик-милдети</p> <p>4. Өзбек: <i>qonun normativ funksiyasi</i></p> <p>5. Түрік: <i>hukukun düzenleyici fonksiyonu</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>regulatory function of law</i></p> <p>7. Испан: <i>función reguladora de la ley</i></p> <p>8. Неміс: <i>Regulierungsfunktion des Rechts</i></p> <p>9. Француз: <i>fonction réglementaire de la loi</i></p>
789.	регулятивные нормы права	құқықтың реттеуші нормалары	<p>1. Регулирование - лат. <i>regulo</i> - орнатамын, ретке келтіремін</p> <p>Функция - лат. <i>functio</i> – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет»</p> <p>Құқықтың реттеуші нормалары – құқықтық қатынастар қатысушыларының құқықтары мен міндеттерін белгілейтін құқық нормалары.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>qanunun tənzimləmə qayda</i></p> <p>3. Қырғыз: мыйзам ченемдик эрежеси</p> <p>4. Өзбек: <i>qonun me'yoriy qoida</i></p> <p>5. Түрік: <i>hukukun düzenleyici kural</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>regulatory law</i></p> <p>7. Испан: <i>ley reguladora</i></p> <p>8. Неміс: <i>Regulierungsrecht</i></p>

			9. Француз: loi réglementaire
790.	реестр государствен ного имущества	мемлекеттік мүлік тізілімі	<p>1. Реестр – орта ғасыр. лат. <i>registrum, registrum</i> – тізім, тізбе Мемлекеттік мүлік тізілімі – мемлекеттік мүлікті есепке алудың бірыңғай ақпараттық автоматтандырылған жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>daşınmaz əmlakin dövlət reyestri</i></p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик мүлк катталуу</p> <p>4. Өзбек: <i>davlat mulki ro'uxatdan o'tish</i></p> <p>5. Түрік: <i>devlet mülkiyet kayit</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>state property register</i></p> <p>7. Испан: <i>registro de propiedad estatal</i></p> <p>8. Неміс: <i>Staatseigentumsregister</i></p> <p>9. Француз: <i>registre de propriété de l'État</i></p>
791.	режим секретности	құпиялық режімі	<p>1. Режим - лат. <i>regimen</i> – басқару, бұйрық беру, басшылық Құпиялық режімі – билік және басқару органдары анықтайтын, адамдардың құпия материалдар мен жұмыстарға қолжетімділігін шектейтін, құпия материалдарды пайдалану тәртібін регламенттейтін, құпияларға қатысы бар адамдардың әрекетін тиісті түрде реттейтін және басқа да шаралар көзделетін қағидалар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sirri</i></p> <p>3. Қырғыз: жашынуу режими</p> <p>4. Өзбек: <i>sir tutish</i></p> <p>5. Түрік: <i>gizlilik</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>secrecy</i></p> <p>7. Испан: <i>secreto</i></p> <p>8. Неміс: <i>Geheimhaltung</i></p> <p>9. Француз: <i>secret</i></p>
792.	рекомендател ьное письмо	ұсынымхат, ұсыныс хат	<p>1. Рекомендация – орта ғасыр. лат. <i>recommendatio</i>) - 1) жазбаша немесе ауызша ұнамды пікір. 2) кеңес, нұсқау Бұл хаттар бір мақсатта ғана жазылады: қызметкерді белгілі бір орынға, қызметке ұсыну жөнінде басшыға ұсыныс жасау. Аталған қызметкердің сол орынға лайық екендігіне кепілдеме беру. Хат ресми, өзіне тән құрылымы сақталып жазылады. Бұл хатқа ұсыныс жасаған тұлға ғана қол қояды.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>tövsiyə məktubları</i></p> <p>3. Қырғыз: кепилдеме каттар</p> <p>4. Өзбек: <i>tavsiya harflar</i></p> <p>5. Түрік: <i>tavsiye mektupları</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>letter of recommendation</i></p> <p>7. Испан: <i>carta de recomendación</i></p> <p>8. Неміс: <i>Empfehlungsschreiben</i></p>

			9. Француз: lettre de recommandation
793.	рекрут	рекрут	<p>1. Рекрут (фр. recruter – әскер жинау) – әскери борышы немесе жалдау бойынша әскери қызметке қабылданған адам.</p> <p>2. Әзербайжан: komplektləşdirmək</p> <p>3. Қырғыз: аскерге жаңы алынған адам</p> <p>4. Өзбек: ishga olmoq</p> <p>5. Түрік: acemi</p> <p>6. Ағылшын: recruit</p> <p>7. Испан: recluta</p> <p>8. Неміс: rekrutieren</p> <p>9. Француз: recruter</p>
794.	религиозная деятельность	діни қызмет	<p>1. Религия - лат. religio - құдайшылдық, аса қасиетті зат, табынатын нәрсе Діни қызмет – діндарлардың діни қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған қызмет.</p> <p>2. Әзербайжан: dini fəaliyyəti</p> <p>3. Қырғыз: диний иш-чаралар</p> <p>4. Өзбек: diniy faoliyati</p> <p>5. Түрік: dini faaliyetler</p> <p>6. Ағылшын: religious activity</p> <p>7. Испан: actividad religiosa</p> <p>8. Неміс: religiöse Aktivität</p> <p>9. Француз: activité religieuse</p>
795.	религиозное объединение	діни бірлестік	<p>1. Религия - лат. religio - құдайшылдық, аса қасиетті зат, табынатын нәрсе Діни бірлестік – рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін өз мүдделерінің ортақтығы негізінде заң актілерінде белгіленген тәртіппен біріккен азаматтардың ерікті бірлестігі («Коммерциялық емес ұйымдар туралы» 2001 жылғы 16 қаңтардағы № 142-П ҚРЗ 15-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: dini təşkilat</p> <p>3. Қырғыз: диний уюму</p> <p>4. Өзбек: diniy tashkiloti</p> <p>5. Түрік: dini organizasyon</p> <p>6. Ағылшын: religious association</p> <p>7. Испан: asociación religiosa</p> <p>8. Неміс: religiöse Vereinigung</p> <p>9. Француз: association religieuse</p>
796.	религиозный служащий	діни қызметші	<p>1. Религия - лат. religio - құдайшылдық, аса қасиетті зат, табынатын нәрсе Діни қызметші – діни, уағыздаушылық қызметке тиісті діни бірлестік уәкілеттік берген адам.</p> <p>2. Әзербайжан: dini işçi</p> <p>3. Қырғыз: диний кызматкер</p> <p>4. Өзбек: diniy xodimi</p> <p>5. Түрік: dini çalışan</p>

			<p>6. Ағылшын: religious officer</p> <p>7. Испан: oficial religioso</p> <p>8. Неміс: religiöser Offizier</p> <p>9. Француз: officier religieux</p>
797.	республиканские общественные объединения	республикалық қоғамдық бірлестіктер	<p>1. Республика - лат. respublica – сөзбе-сөз: - қоғамдық жұмыс</p> <p>Республикалық қоғамдық бірлестіктер – ҚР облыстарының жартысынан астамының аумағында өздерінің құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) бар бірлестіктер.</p> <p>2. Әзербайжан: respublika ictimai birliklər</p> <p>3. Қырғыз: республикалық коомдук бирикмелер</p> <p>4. Өзбек: respublika jamoat birlashmalari</p> <p>5. Түрік: cumhuriyetçi kamu kuruluşları</p> <p>6. Ағылшын: republican public associations</p> <p>7. Испан: asociaciones públicas republicanas</p> <p>8. Неміс: republikanische öffentliche Vereinigungen</p> <p>9. Француз: associations publiques républicaines</p>
798.	республиканские юридические лица	республикалық заңды тұлғалар	<p>1. Республика - лат. respublica – сөзбе-сөз: - қоғамдық жұмыс</p> <p>Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Республикалық заңды тұлғалар – мүлкі республикалық меншіктегі республикалық кәсіпорындар және республикалық мекемелер.</p> <p>2. Әзербайжан: respublika hüquqi şəxslər</p> <p>3. Қырғыз: республикалық юридикалық жактар</p> <p>4. Өзбек: respublika yuridik shaxslar</p> <p>5. Түрік: cumhuriyet tüzel kişiler</p> <p>6. Ағылшын: republican legal entities</p> <p>7. Испан: entidades legales republicanas</p> <p>8. Неміс: republikanische juristische Personen</p> <p>9. Француз: entités juridiques républicaines</p>
799.	республиканское имущество	республикалық мүлік	<p>1. Республика - лат. respublica – сөзбе-сөз: - қоғамдық жұмыс</p> <p>Республикалық мүлік – коммуналдық мүлікті қоспағанда, Қазақстан Республикасының мүлкі.</p> <p>2. Әзербайжан: respublika əmlak</p> <p>3. Қырғыз: республикалық мүлк</p> <p>4. Өзбек: respublika mulk</p> <p>5. Түрік: cumhuriyet mülkiyet</p> <p>6. Ағылшын: republican property</p> <p>7. Испан: propiedad republicana</p> <p>8. Неміс: republikanisches Eigentum</p> <p>9. Француз: propriété républicaine</p>
800.	ретроцессия	ретроцессия	<p>1. Ретроцессия (фр. rétrocession – қайта табыстау) – қайта сақтандыруға қабылданған тәуекелдерді бір қайта сақтандырушыдан екіншісіне (басқасына) беру.</p>

			<p>2. Өзбайжан: geri verme</p> <p>3. Қырғыз: ретроцессия</p> <p>4. Өзбек: retrocession</p> <p>5. Түрік: gerileme</p> <p>6. Ағылшын: retrocession</p> <p>7. Испан: retrocesión</p> <p>8. Неміс: Retrozession</p> <p>9. Француз: rétrocession</p>
801.	референдарий	референдарий	<p>1. Референдарий (лат. referendarius, a referendo – баяндамашы) – Польша Корольдігіндегі және Ұлы Литва князьдығындағы лауазымды тұлға.</p> <p>2. Өзбайжан: referendary</p> <p>3. Қырғыз: референдарий</p> <p>4. Өзбек: referendary</p> <p>5. Түрік: referendary</p> <p>6. Ағылшын: referendar</p> <p>7. Испан: Referendarium</p> <p>8. Неміс: Referendar</p> <p>9. Француз: référendaire</p>
802.	реформация	реформация	<p>1. Реформация (лат. reformatio – түзету, превращение, түрлендіру, реформалау) – XVI ғасырдың аяғы мен XVII ғасырдың басында Батыс және Орталық Еуропада кең тараған діни және қоғамдық-саяси қозғалыс.</p> <p>2. Өзбайжан: reformasiya</p> <p>3. Қырғыз: кайра түзүү</p> <p>4. Өзбек: o'zgartirish</p> <p>5. Түрік: reformasyon</p> <p>6. Ағылшын: reformation</p> <p>7. Испан: reforma</p> <p>8. Неміс: Reformation</p> <p>9. Француз: réformation</p>
803.	рецидивист	рецидивист	<p>1. Рецидивист (лат. recidivus – қайталанушы) – бұрын сотталған және қайта қылмыс жасаған адам.</p> <p>2. Өзбайжан: tkrar cinaytkar</p> <p>3. Қырғыз: кайталап күнөөлүү</p> <p>4. Өзбек: qayta jinoyatchi</p> <p>5. Түрік: tekrar suçlu</p> <p>6. Ағылшын: recidivist</p> <p>7. Испан: reincidente</p> <p>8. Неміс: Rückfälliger</p> <p>9. Француз: récidiviste</p>
804.	речь государственного обвинителя	мемлекеттік айыптаушының сөзі, мемлекеттік айыптаушы	<p>1. Мемлекеттік айыптаушы сөзі – сот тергеуінің деректерін жүйеге келтіру, сотта қаралған дәлелдемелерге баға беру, прокурордың сотқа айыптаудың дәлелдігі туралы, іс жүргізудің саяси мәні туралы қорытындысын баяндауы және</p>

		сөзі	<p>айыптау атынан қылмысқа берілетін жаза шамасын ұсыну мақсатында қылмыстық іс бойынша сотта тараптардың жарыссөзі кезінде прокурордың сөйлейтін сөзі.</p> <p>2. Өзербайжан: cumhuriyet savcısının konuşması</p> <p>3. Қырғыз: коомдук прокурордун сөзү</p> <p>4. Өзбек: prokuror nutqi</p> <p>5. Түрік: cumhuriyet savcısının konuşması</p> <p>6. Ағылшын: public prosecutor's speech</p> <p>7. Испан: discurso del fiscal</p> <p>8. Неміс: Rede der Staatsanwaltschaft</p> <p>9. Француз: discours du procureur</p>
805.	решение суда	сот шешімі	<p>1. Сот шешімі – бірінші инстанция сотының азаматтық іс бойынша шығаратын актісі. Сот шешімі кіріспе, сипаттама, негіздеме және шешуші бөлімдерден тұрады.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə qərarı</p> <p>3. Қырғыз: соттун чечими</p> <p>4. Өзбек: sud qarori</p> <p>5. Түрік: mahkemenin kararı</p> <p>6. Ағылшын: the court's decision</p> <p>7. Испан: la decisión de la corte</p> <p>8. Неміс: gerichtsurteil</p> <p>9. Француз: la décision du tribunal</p>
806.	риск	тәуекел	<p>1. Риск – лат. resesō – қырку, қысқарту немесе көне грек. ρίσικόν – қауіптілік, қатер</p> <p>Тәуекел – тексерілетін субъектінің қызметі нәтижесінде салдарының ауырлық дәрежесі ескеріле отырып, адамның өміріне немесе денсаулығына, қоршаған ортаға, жеке және заңды тұлғалардың заңды мүдделеріне, мемлекеттің мүліктік мүдделеріне зиян келтіру ықтималдығы.</p> <p>2. Өзербайжан: risk</p> <p>3. Қырғыз: тобокел</p> <p>4. Өзбек: xavf</p> <p>5. Түрік: risk</p> <p>6. Ағылшын: risk</p> <p>7. Испан: riesgo</p> <p>8. Неміс: Risiko</p> <p>9. Француз: risque</p>
807.	родительские права	ата-ана құқықтары	<p>1. Ата-ана құқықтары – адамдардың баланы тәрбиелеу және бағып-күту бойынша міндеттерін мойнына алумен бірге иеленетін азаматтық құқықтары.</p> <p>2. Өзербайжан: valideyn hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: ата-эненин укуктары</p> <p>4. Өзбек: ota-ona huquqlari</p> <p>5. Түрік: ebeveyn hakları</p>

			<p>6. Ағылшын: parental rights 7. Испан: derechos de los padres 8. Неміс: elterliche Rechte 9. Француз: droits parentaux</p>
808.	родовая подсудность	тектік соттылық	<p>1. Тектік соттылық – істің сот жүйесінің «тігінен бағыныштылық бойынша» соттылығы, тектік соттылықтың негізгі қызметі әртүрлі деңгейлердегі соттардың арасындағы жүктемені бөлу болып табылады. 2. Әзербайжан: patrimonial yurisdiksiyası 3. Қырғыз: түрдүк караштуулугу 4. Өзбек: meros yurisdiktsiya 5. Түрік: patrimonyal yargı 6. Ағылшын: generic jurisdiction 7. Испан: jurisdicción genérica 8. Неміс: allgemeine Gerichtsbarkeit 9. Француз: juridiction générale</p>
809.	родственники	туыстар	<p>1. Туыстар – арғы атасы бір, үлкен атасы мен үлкен әжесіне дейін туыстық байланыстағы адамдар («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ). 2. Әзербайжан: qohumları 3. Қырғыз: туугандары 4. Өзбек: qarindoshlari 5. Түрік: yakınları 6. Ағылшын: relatives 7. Испан: parientes 8. Неміс: Verwandtschaft 9. Француз: les proches</p>
810.	ростовщик	өсімқор	<p>1. Өсімқор. зат. жағымсыз. Мұқтаждарға үстемемен қайтаруға қарыз беріп, содан пайда табатын пайдақор адам (ҚС, 1041). 2. Әзербайжан: sələmçi 3. Қырғыз: сүтқор 4. Өзбек: sudxo'r 5. Түрік: tefeci 6. Ағылшын: usurer 7. Испан: usurero 8. Неміс: Wucherer 9. Француз: usurier</p>
811.	саботаж	саботаж	<p>1. Саботаж (фр. sabotage, saboter – кебіспен жер тебу) – белгілі бір міндеттемелерді қасақана орындамау немесе ұқыпсыз орындау, бір нәрсені жүзеге асыруға жасырын қарама-қарсы әрекет. 2. Әзербайжан: təxribat 3. Қырғыз: саботаж 4. Өзбек: qo'poruvchilik</p>

			<p>5. Түрік: sabotaj</p> <p>6. Ағылшын: sabotage</p> <p>7. Испан: sabotaje</p> <p>8. Неміс: Sabotage</p> <p>9. Француз: sabotage</p>
812.	салическая правда	салилік шындық	<p>1. Салилік шындық (лат. lex Salica) – салилік франктердің құқықтық кодексі.</p> <p>2. Әзербайжан: salic hüquq</p> <p>3. Қырғыз: salic мыйзам</p> <p>4. Өзбек: salı qonun</p> <p>5. Түрік: salik gerçek</p> <p>6. Ағылшын: salic truth</p> <p>7. Испан: verdad sálica</p> <p>8. Неміс: salic Wahrheit</p> <p>9. Француз: vérité salique</p>
813.	самозащита права	өзін-өзі құқықтық қорғау, құқықты өзін-өзі қорғау	<p>1. Адамның азаматтық құқықтың бұзылуына жол бермеу бойынша және осы бұзушылықтың салдарын азайту бойынша бастамашыл, дербес әрекеті.</p> <p>2. Әзербайжан: self-help mühafizə</p> <p>3. Қырғыз: өзүн-өзү коргоо</p> <p>4. Өзбек: o'z-o'zini yordam tartibot</p> <p>5. Түрік: kendi kendine yardım uygulama</p> <p>6. Ағылшын: self-defense rights</p> <p>7. Испан: derechos de autodefensa</p> <p>8. Неміс: Selbstverteidigungsrechte</p> <p>9. Француз: droits d'autodéfense</p>
814.	самооговор	өз-өзіне жала жабу	<p>1. Өз-өзіне жала жабу – күдіктінің, айыпталушының, сотталушының алдын ала тергеу органдарын және сотты ақиқатында болмаған қылмысты өзі жасадым деп сендіру мақсатында берген көрінеу жалған көрсетпелері.</p> <p>2. Әзербайжан: özünə qarşı ifadə verməyə</p> <p>3. Қырғыз: өз алдынча жарабастыгы</p> <p>4. Өзбек: o'z-o'zini ko'proq ayblov</p> <p>5. Түрік: kendi kendine suçlamama</p> <p>6. Ағылшын: self-talk</p> <p>7. Испан: charla con uno mismo</p> <p>8. Неміс: Selbstgespräch</p> <p>9. Француз: Parler à soi-même</p>
815.	самосуд	өздігінен соттау, өздік соттау, жеке есеп айырысу	<p>1. Мемлекеттік органдарға жүгінбестен, шынайы немесе болжалды қылмыскерді заңсыз жазалау.</p> <p>2. Әзербайжан: linç etmək</p> <p>3. Қырғыз: өзүн өзү соттоо</p> <p>4. Өзбек: lynch</p> <p>5. Түрік: linç</p> <p>6. Ағылшын: lynching</p> <p>7. Испан: linchamiento</p>

			<p>8. Неміс: Lynchen</p> <p>9. Француз: lynchage</p>
816.	самоубийство	өзін-өзі өлтіру, өзі-өзіне қол жұмсау	<p>1. (лат. sui caedere – өзін өлтіру – дербес және ерікті түрде жасалатын өзінің өмірінен әдейі айырылу).</p> <p>2. Әзербайжан: intihar</p> <p>3. Қырғыз: өзүн өзү өлтүрүү</p> <p>4. Өзбек: o'zini o'zi o'ldirish</p> <p>5. Түрік: intihar</p> <p>6. Ағылшын: suicide</p> <p>7. Испан: suicidio</p> <p>8. Неміс: Selbstmord</p> <p>9. Француз: suicide</p>
817.	самоуправство	озбырлық	<p>1. Озбырлық – озбырлық, яғни бір адамның заңдармен белгіленген тәртіпке қарамастан, заңсыз жасаған, заңдылығы екінші бір адам немесе ұйым тарапынан дау туғызатын іс-әрекеті (2001 жылғы 30 қаңтардағы №155 ҚР ӘҚБтК 357-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: özbaşnalıq</p> <p>3. Қырғыз: өзүм билемдик</p> <p>4. Өзбек: surbetlik</p> <p>5. Түрік: keyfi hareket</p> <p>6. Ағылшын: arbitrariness</p> <p>7. Испан: arbitrariedad</p> <p>8. Неміс: Willkür</p> <p>9. Француз: arbitraire</p>
818.	санация	санация	<p>1. Санация (лат. sanatio – емдеу, сауықтыру) – банкроттықты болдырмау немесе бәсекелестікке қабілеттілікті арттыру мақсатында кәсіпорындардың қаржылық жағдайын жақсарту бойынша іс-шаралар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: düzeltmə</p> <p>3. Қырғыз: белектер</p> <p>4. Өзбек: qayta o'rnatish</p> <p>5. Түрік: düzeltme</p> <p>6. Ағылшын: réorganisation</p> <p>7. Испан: reorganizaci3n</p> <p>8. Неміс: Reorganisation</p> <p>9. Француз: réorganisation</p>
819.	санкция правовой нормы	құқық нормасының санкциясы	<p>1. Санкция - лат. sanctio – қатаң қаулы</p> <p>Норма – лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида»</p> <p>Құқық нормасының санкциясы – құқықтық норма талаптарын сақтамаудан болатын құқықтық салдарды білдіретін құқық нормасының элементі.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq sanksiya aliliyi</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам бөгөт эреже</p> <p>4. Өзбек: qonun ruxsatnoma qoida</p>

			<p>5. Түрік: yasal yaptırım kuralı</p> <p>6. Ағылшын: legal sanction</p> <p>7. Испан: sanción legal</p> <p>8. Неміс: rechtliche Sanktion</p> <p>9. Француз: sanction légale</p>
820.	сатисфакция	сатисфакция	<p>1. Сатисфакция (лат. satis – «жеткілікті» және лат. facere – «істеу», «жасау») – 1) қанағаттандыру; 2) (лат. satisfactio – қанағаттандыру) – намысқа тиюден рақаттану.</p> <p>2. Әзербайжан: məmnuniyyət</p> <p>3. Қырғыз: қанааттануу</p> <p>4. Өзбек: qanoatlanish</p> <p>5. Түрік: memnuniyet</p> <p>6. Ағылшын: satisfaction</p> <p>7. Испан: satisfacció</p> <p>8. Неміс: Befriedigung</p> <p>9. Француз: la satisfaction</p>
821.	светское государство	зайырлы мемлекет	<p>1. Зайырлы мемлекет – мемлекетті шіркеуден бөлу нәтижесінде пайда болған, қоғамдық қатынастар діни нормалар негізінде емес, азаматтық негізде реттелетін, мемлекеттік органдардың шешімдері діни тұрғыдан шығарылмайтын мемлекеттің сипаты.</p> <p>2. Әзербайжан: dünyəvi dövlət</p> <p>3. Қырғыз: динден тышкары мамлекет</p> <p>4. Өзбек: dunyoviy davlat</p> <p>5. Түрік: laik devlet</p> <p>6. Ағылшын: secular state</p> <p>7. Испан: estado secular</p> <p>8. Неміс: säkularer Staat</p> <p>9. Француз: Etat laïc</p>
822.	свидетель	куәгер, куә	<p>1. Куә – іс үшін маңызы бар мән-жайлар туралы қандай да болмасын мәліметтер өзіне белгілі болған тұлға. Адамның айғағы, егер ол өзінің хабардар болу көзін көрсете алмаса, дәлелдеме деп танылмайды.</p> <p>2. Әзербайжан: şahid</p> <p>3. Қырғыз: күбө</p> <p>4. Өзбек: guvoh</p> <p>5. Түрік: tanık</p> <p>6. Ағылшын: witness</p> <p>7. Испан: testigo</p> <p>8. Неміс: Zeuge</p> <p>9. Француз: témoin</p>
823.	свидетельские показания	куәгерлік көрсетім, куәгерлердің көрсетпесі	<p>1. Соттық істі қарау мен шешу үшін маңызы бар жағдайлар туралы куәгерлердің ауызша жауабынан тұратын мәліметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: ifadəsində</p>

			<p>3. Қырғыз: күбөлөндүрүүсү</p> <p>4. Өзбек: guvohlik</p> <p>5. Түрік: tanıklık</p> <p>6. Ағылшын: witness's testimonies</p> <p>7. Испан: testimonios de testigos</p> <p>8. Неміс: Zeugenaussagen</p> <p>9. Француз: témoignages de témoins</p>
824.	свидетельский иммунитет	куәгерлік иммунитет	<p>1. Иммунитет - лат. immunitas – босату, құтқару Куәгерлік иммунитет – адамның қылмыстық іс жүргізу заңнамасымен кепілдік берілген өзіне және өзінің жақын туысқандарына қарсы көрсетпе бермеу құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: şahid toxunulmazlıq</p> <p>3. Қырғыз: күбө иммунитети</p> <p>4. Өзбек: guvoh immunitet</p> <p>5. Түрік: tanık bağışıklık</p> <p>6. Ағылшын: inmunidad de testigos</p> <p>7. Испан: inmunidad de testigos</p> <p>8. Неміс: Zeugen Immunität</p> <p>9. Француз: immunité des témoins</p>
825.	свобода вероисповедания	діни сенім бостандығы	<p>1. Діни сенім бостандығы – кез келген дінге ғибадат ету және ұстану құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: din azadlığı</p> <p>3. Қырғыз: дин тутуу эркиндиги</p> <p>4. Өзбек: din erkinligi</p> <p>5. Түрік: din özgürlüğü</p> <p>6. Ағылшын: freedom of religion</p> <p>7. Испан: libertad de religión</p> <p>8. Неміс: Religionsfreiheit</p> <p>9. Француз: la liberté de religion</p>
826.	свобода воли	ерік бостандығы	<p>1. Ерік бостандығы (грек. τὸ αὐτεξούσιον немесе τὸ ἐφ' ἡμῖν; лат. liberum arbitrium) – адамның белгілі бір жағдайларға қарамастан таңдау жасау мүмкіндігі.</p> <p>2. Әзербайжан: könüllü</p> <p>3. Қырғыз: өз каалоосу боюнча</p> <p>4. Өзбек: ixtiyoriy</p> <p>5. Түрік: özgür irade</p> <p>6. Ағылшын: free will</p> <p>7. Испан: Libre albedrío</p> <p>8. Неміс: Freier Wille</p> <p>9. Француз: libre arbitre</p>
827.	свобода выборов	сайлау бостандығы	<p>1. Сайлау бостандығы – республикадағы сайлау Республика азаматының сайлау және сайлану құқығын еркін жүзеге асыруына негізделеді («ҚР сайлау туралы»).</p> <p>2. Әзербайжан: seçim azadlığı</p> <p>3. Қырғыз: тандоо эркиндиги</p>

			<p>4. Өзбек: tanlash erkinligi</p> <p>5. Түрік: seçim özgürlüğü</p> <p>6. Ағылшын: freedom of elections</p> <p>7. Испан: libertad de elecciones</p> <p>8. Неміс: Wahlfreiheit</p> <p>9. Француз: liberté d'élections</p>
828.	свободная торговля	еркін сауда	<p>1. Еркін сауда – еркін нарық күштері сұраныс пен ұсыныстың, негізінде дамидын сыртқы саудаға мемлекеттің минималды араласу саясаты.</p> <p>2. Әзербайжан: azad ticarət</p> <p>3. Қырғыз: эркин соода</p> <p>4. Өзбек: erkin savdo</p> <p>5. Түрік: serbest ticaret</p> <p>6. Ағылшын: free trade</p> <p>7. Испан: libre comercio</p> <p>8. Неміс: Freihandel</p> <p>9. Француз: libre échange</p>
829.	сговор	сөз байласу	<p>1. Сөз байласу – 1) Құпия келісім; астыртын әрекет; 2) Өзара уағдаластық, өзара келісім; 3) көне. Күйеу жігіт пен қалыңдықтың ата-анасы арасындағы неке туралы келісім.</p> <p>2. Әзербайжан: sui-qəsd</p> <p>3. Қырғыз: жашыруун сөздөнүү</p> <p>4. Өзбек: fitna</p> <p>5. Түрік: komplo</p> <p>6. Ағылшын: collusion</p> <p>7. Испан: colusión</p> <p>8. Неміс: Absprache</p> <p>9. Француз: connivence</p>
830.	секуляризация	секуляризация	<p>1. Секуляризация (лат. saecularis - бейбіт, ақсүйек) – шіркеуден бір нәрсе алып, зайырлы, азаматтық қоғамға беру; діннің адамдардың санасы мен қоғам өміріндегі рөлін төмендету процесі.</p> <p>2. Әзербайжан: dünyəvilik</p> <p>3. Қырғыз: динден</p> <p>4. Өзбек: ilmoniylik</p> <p>5. Түрік: laikleştirme</p> <p>6. Ағылшын: secularization</p> <p>7. Испан: secularización</p> <p>8. Неміс: Säkularisierung</p> <p>9. Француз: sécularisation</p>
831.	семейно-брачное законодательство	отбасы-неке заңнамасы	<p>1. Отбасы-неке заңнамасы – азаматтардың отбасы-неке қатынастарын реттейтін құқықтық-нормативтік актілер жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ailə və evlilik qanunvericilik</p> <p>3. Қырғыз: үй-бүлө жана нике мыйзамдары</p> <p>4. Өзбек: oila va nikoh qonunchiligi</p> <p>5. Түрік: aile ve evlilik mevzuatı</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: family and marriage legislation 7. Испан: legislación sobre familia y matrimonio 8. Неміс: Familien- und Ehegesetzgebung 9. Француз: législation sur la famille et le mariage</p>
832.	семья	отбасы	<p>1. Отбасы – некеден, туыстықтан, бала асырап алудан немесе балаларды тәрбиеге алудың өзге де нысандарынан туындайтын мүліктік және мүліктік емес жеке құқықтар мен міндеттерге байланысты және отбасы қатынастарын нығайту мен дамытуға жәрдемдесуге тиісті адамдар тобы. 2. Әзербайжан: ailə 3. Қырғыз: үй-бүлө 4. Өзбек: oila 5. Түрік: aile 6. АҒЫЛШЫН: family 7. Испан: familia 8. Неміс: die Familie 9. Француз: famille</p>
833.	сенатус-консулт	сенатус-консулт	<p>1. Сенатус-консулт (лат. senatus consultum, senatus consulta; «SC») – сенат декреті; сенат қабылдаған және міндетті сипат алған, қалыптасқан пікір. 2. Әзербайжан: senatus-consults 3. Қырғыз: сенатус-консулт 4. Өзбек: senatus-maslahatlashadi 5. Түрік: senatus-danışmasıdır 6. АҒЫЛШЫН: senatus consultant 7. Испан: consultor del Senatus 8. Неміс: senatus berater 9. Француз: consultant sénat</p>
834.	сервитутное обязательство	сервитуттық міндеттеме, сервитут міндеткерлік	<p>1. Сервитут міндеткерлік (латынша servitus – міндет, міндеттеме, міндеткерлік) – 1) бөтен біреудің мүлкін белгілі бір шекте заңмен немесе шартпен бекітілген пайдалану құқығы (мысалы біреуге тиесілі жер телімі арқылы жүріп өту немесе көлікпен өту құқығы) немесе біреудің меншік құқықтарын шектеу (мысалы көрші телімге көлеңке түсіруі мүмкін құрылыстарды салуға тыйым салу; әкімшілік сервитут жеке меншіктегі жер телімдерінде инфрақұрылымдық желілерді тартуға мемлекеттің құқығы болып табылады); 2) халықаралық құқықта – бір мемлекеттің аумақтық егемендігін басқа мемлекеттің пайдасына шектеу (мыс., әскери күштерді өз аумағы арқылы өткізуге қатысты жолдарды пайдалану). 2. Әзербайжан: servitut öhdəlik 3. Қырғыз: кулчулук милдеттери 4. Өзбек: qullik majburiyat 5. Түрік: irtifak hakkı taahhüt</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: servitude 7. Испан: servidumbre 8. Неміс: Knechtschaft 9. Француз: servitude</p>
835.	сецессия	сецессия	<p>1. Сецессия (лат. secessio – «кету»; secedo – «кетемін») – мемлекет құрамынан (әдетте, федерациялық) оның қандай да бір бөлігінің шығуы. 2. Әзербайжан: ayrılma 3. Қырғыз: сецессия 4. Өзбек: chiqish 5. Түрік: ayrılma 6. АҒЫЛШЫН: secession 7. Испан: secesión 8. Неміс: Sezession 9. Француз: sécession</p>
836.	систематическая инкорпорация	жүйелік инкорпорация	<p>1. Система - көне грек. σύστημα – тұтас, бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс Инкорпорация - ағыл. incorporation Жүйелік инкорпорация – құқықтың жүйесіне немесе қатынастардың жүйесіне сәйкес нормаларды жинақтау, бұл маңызды жинақ деуге болады. 2. Әзербайжан: sistemli təsis 3. Қырғыз: системалуу кусадар 4. Өзбек: tizimli birlashtirilgan 5. Түрік: sistematik birleşme 6. АҒЫЛШЫН: systematic incorporation 7. Испан: incorporaci6n sistemática 8. Неміс: systematische Einbeziehung 9. Француз: incorporation systématique</p>
837.	систематические нарушения общественного порядка	қоғамдық тәртіпті жүйелі түрде бұзу, қоғамдық тәртіпті үнемі бұзу	<p>1. Система - көне грек. σύστημα – тұтас, бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс Қоғамдық тәртіпті үнемі бұзу – шартты сотталған адамға бір жыл ішінде екі рет әкімшілік жазаның қолданылуы оның қоғамдық тәртіпті үнемі бұзуы. 2. Әзербайжан: ictimai qaydanin sistemli pozuntulari 3. Қырғыз: коомдук тартипти системалуу бузуулар 4. Өзбек: jamoat tartibini muntazam buzilishi 5. Түрік: kamu düzeninin sistematik ihlalleri 6. АҒЫЛШЫН: systematic disorderly conduct 7. Испан: violaciones sistematicas del orden público 8. Неміс: systematische Verstöße gegen die öffentliche Ordnung 9. Француз: violations systématiques de l'ordre public</p>
838.	скрытое наблюдение	жасырын байқау, жасырын	<p>1. Жасырын бақылау – оперативтік қызығушылық тудырған адамды жасырын, құпия, шифрленген көзкөрімдік бақылау бойынша жедел қызмет</p>

		бақылау	<p>қызметкерлері жедел-ізвестіру қызметтері шеңберінде жүргізетін іс-шаралар кешені.</p> <p>2. Әзербайжан: gizli müşahidə</p> <p>3. Қырғыз: жашыруун көзөмөл</p> <p>4. Өзбек: yashirin kuzatuv</p> <p>5. Түрік: gizli gözetim</p> <p>6. Ағылшын: covert surveillance</p> <p>7. Испан: vigilancia encubierta</p> <p>8. Неміс: verdeckte Überwachung</p> <p>9. Француз: surveillance secrète</p>
839.	следственная интуиция	тергеу түйсігі, тергеу интуициясы	<p>1. Тергеу интуициясы (лат. intuitio, intueor – «көз айырмай қараймын») – тергеушінің дәлелдемелердің көмегі арқылы негіздеусіз, «тікелей қалауын» басшылыққа ала отырып тергеу жағдаяттарын шеше білу, қандай да бір жағдайлардың тергеу үшін маңызын түсіну, тергеуге қарсы әрекет ететін адамдардың әрекетін алдын ала білу және т.б. қасиеті.</p> <p>2. Әзербайжан: istintaq intuisiya</p> <p>3. Қырғыз: тергөө туюп билүү</p> <p>4. Өзбек: tergov sezgi</p> <p>5. Түрік: araştırmacı sezgi</p> <p>6. Ағылшын: investigative intuition</p> <p>7. Испан: intuición investigadora</p> <p>8. Неміс: investigative Intuition</p> <p>9. Француз: intuition d'investigation</p>
840.	следственная ошибка	тергеудегі қателік	<p>1. Тергеудегі қателік – тергеушінің қараудың бірдақтылығынан және толық еместігінен, қылмыстық-іс жүргізу заңын айтарлықтай бұзудан, қылмыстың заңды қате қолданудан көретінетін қате іс-қимылдары, бұл тергеушінің іс бойынша заңсыздығы мен негізсіздігін прокурор немесе сот тиісті іс жүргізу актінде көрсететін қорытынды шешім қабылдауына алып келеді.</p> <p>2. Әзербайжан: istintaq səhv</p> <p>3. Қырғыз: тергөө ката</p> <p>4. Өзбек: tergov xato</p> <p>5. Түрік: soruşturma hatası</p> <p>6. Ағылшын: investigative error</p> <p>7. Испан: error de investigación</p> <p>8. Неміс: Untersuchungsfehler</p> <p>9. Француз: erreur d'enquête</p>
841.	следственная практика	тергеу практикасы, тергеу іс-тәжірибесі	<p>1. Практика - греч. praktikos - іскер, белсенді</p> <p>Тергеу іс-тәжірибесі – ғылыми-тәжірибелік әзірлеу және практикалық қолдану процесінде ұзақ уақыт бойы жинақталған, мәні қолда бар айғақтарды, белгілі фактілерді және заттай дәлелдемелерді гипотезалық ұсыну, іздеу талдау және бағалау</p>

			<p>негізінде қылмыстарды (қылмыстық әрекеттерді) қараудан көрінетін, қылмыстарды қарау саласындағы білім жүйесі.</p> <p>2. Өзербайжан: istintaq tәcrübәsi</p> <p>3. Қырғыз: тергөө практика</p> <p>4. Өзбек: tergov amaliyoti</p> <p>5. Түрік: arařtırmacı uygulama</p> <p>6. Ағылшын: investigative practice</p> <p>7. Испан: práctica de investigación</p> <p>8. Неміс: Ermittlungspraxis</p> <p>9. Француз: pratique d'enquête</p>
842.	следственное расследование	тергеулік тергеп-тексеру, тергеулік қарау	<p>1. Тергеулік қарау – өз алдына жеке тергеу әрекеті, басқа тергеу әрекеттерімен, мысалға тергеу эксперименті, тінту сияқты әрекеттермен ұқсас жерлері бола тұра, тергеулік қараудың өзінің процессуалдық жағдайы бойынша да және жүргізу тактикасы бойынша да түпкілікті айырмашылығы бар, тергеуші қарау кезінде өзінің сезім мүшелері арқылы дәлелдемелік фактілердің болғандығына және сипатына тікелей көз жеткізеді.</p> <p>2. Өзербайжан: istintaq istintaq</p> <p>3. Қырғыз: иликтөө тергөө</p> <p>4. Өзбек: tergov tergov</p> <p>5. Түрік: soruřturma soruřturma</p> <p>6. Ағылшын: investigative investigation</p> <p>7. Испан: investigación investigativa</p> <p>8. Неміс: Ermittlungsuntersuchung</p> <p>9. Француз: enquête d'enquête</p>
843.	следственные действия	тергеу әрекеттері, тергеу іс-әрекеті	<p>1. Тергеу іс-әрекеті – қылмыстық іс бойынша дәлелдемелерді жинау мен тексеруге бағытталған, қылмыстық-іс жүргізу заңдарымен көзделген және қатаң регламенттелген, мемлекеттік мәжбүрлеу күштерімен қамтамасыз етілген уәкілетті адамдардың іс-қимылы.</p> <p>2. Өзербайжан: arařdırmalar</p> <p>3. Қырғыз: иликтөө</p> <p>4. Өзбек: tadqiqotlar</p> <p>5. Түрік: arařtırmalar</p> <p>6. Ағылшын: investigative actions</p> <p>7. Испан: acciones de investigación</p> <p>8. Неміс: Ermittlungsmařnahmen</p> <p>9. Француз: actions d'enquête</p>
844.	следственный изолятор	тергеу изоляторы	<p>1. Тергеу изоляторы (изолятор - франц. isoler – бөлектеу) – бұлтартпау шаралары ретінде қамауға алу қолданылған сезіктілер мен айыпталушыларды ұстауға арналған арнаулы мекеме («Қылмыстың жасалуына сезіктілер мен айыпталушыларды күзетте ұстаудың тәртібімен шарттары туралы»).</p>

			<p>2. Өзбайжан: həbs harada</p> <p>3. Қырғыз: тергөө изоляторы</p> <p>4. Өзбек: qamoqxonasi</p> <p>5. Түрік: cezaevinden</p> <p>6. Ағылшын: remand prison</p> <p>7. Испан: prisión preventiva</p> <p>8. Неміс: Untersuchungsgefängnis</p> <p>9. Француз: maison d'arrêt</p>
845.	следственный судья	тергеу судьясы	<p>1. Тергеу судьясы – сотқа дейінгі іс жүргізу барысында Қылмыстық іс жүргізу кодексінде көзделген өкілеттіктерді жүзеге асыратын бірінші сатыдағы сот судьясы («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Өзбайжан: istintaq magistratura</p> <p>3. Қырғыз: тергөө судьясы</p> <p>4. Өзбек: tergov sud</p> <p>5. Түрік: soruşturma hakimi</p> <p>6. Ағылшын: investigating judge</p> <p>7. Испан: juez de instrucción</p> <p>8. Неміс: Untersuchungsrichter</p> <p>9. Француз: juge d'instruction</p>
846.	следственный эксперимент	тергеу эксперименті	<p>1. Тергеу эксперименті (эксперимент - лат. experimentum - сынама, тәжірибе) – Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексiнiң 203-бабының ережелері бойынша жүргізілетін тергеу әрекеті, іске қатысты мәні бар деректерді тексеру және нақтылау үшін арнайы жасалатын тәжірибе.</p> <p>2. Өзбайжан: istintaq tәgrübә</p> <p>3. Қырғыз: тергөө эксперименти</p> <p>4. Өзбек: tergov eksperimenti</p> <p>5. Түрік: araştırmacı deney</p> <p>6. Ағылшын: investigative experiment</p> <p>7. Испан: experimento de investigación</p> <p>8. Неміс: Untersuchungsexperiment</p> <p>9. Француз: expérience d'investigation</p>
847.	служебная субординация	қызметтік субординация	<p>1. Қызметтік субординация (субординация - лат. subordinatio – бағыну) – бір басшылардың өздерінің бөлімшелерімен бірге иерархиялық сатыдағы жоғарырақ деңгейде орналасатын басқа басшыларға қызметтік бағыну жүйесі.</p> <p>2. Өзбайжан: rәsmi tabelik</p> <p>3. Қырғыз: расмий баш ийю</p> <p>4. Өзбек: rasmiy bo'ysunuv</p> <p>5. Түрік: resmi itaat</p> <p>6. Ағылшын: service chain</p>

			<p>7. Испан: cadena de servicio</p> <p>8. Неміс: Servicekette</p> <p>9. Француз: chaîne de service</p>
848.	служебная этика	қызметтік әдеп	<p>1. Этика - грек. ethika, ethos - дәстүр, ғұрып, мінез</p> <p>Қызметтік әдеп – адамның кәсіптік, өндірістік және қызметтік қызмет саласындағы барынша жалпы нормалардың, ережелер мен қағидаттардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: professional etika</p> <p>3. Қырғыз: кесиптик этика</p> <p>4. Өзбек: professional etika</p> <p>5. Түрік: iş ahlâkı</p> <p>6. Ағылшын: service ethics</p> <p>7. Испан: ética de servicio</p> <p>8. Неміс: Service-Ethik</p> <p>9. Француз: éthique du service</p>
849.	служебное расследование	қызметтік тергеп-тексеру	<p>1. Қызметтік тексеру – қызметшінің теріс қылығы туралы материалдар мен мәліметтерді, оның жасалу мән-жайын толық, жан-жақты әрі әділ анықтау мақсатында жинау және тексеру жөнінде атқарылатын қызмет.</p> <p>2. Әзербайжан: rəsmi istintaq</p> <p>3. Қырғыз: кызматтык териштирүү</p> <p>4. Өзбек: rasmiy tergov</p> <p>5. Түрік: resmi soruşturma</p> <p>6. Ағылшын: an official investigation</p> <p>7. Испан: una investigación oficial</p> <p>8. Неміс: eine offizielle Untersuchung</p> <p>9. Француз: une enquête officielle</p>
850.	служебные личные письма	қызметтік жеке хаттар	<p>1. Бұл хаттардың ерекшелігі – айтылатын мәселе өрісінің кендігі және қызметтен тыс мәселелерге де арналатындығы. Дегенмен де қызметтен тыс мәселелер, адамның өз қызметімен, ұйымның атқаратын қызметімен шеше алатын мәселелер өрісімен тікелей байланыста болады. Бұл хаттар жеке тұлға атынан жазылады.</p> <p>2. Әзербайжан: xidmət şəxsi məktublar</p> <p>3. Қырғыз: кызмат жеке каттар</p> <p>4. Өзбек: xizmati shaxsiy maktublar</p> <p>5. Түрік: hizmet kişisel mektuplar</p> <p>6. Ағылшын: official personal letters</p> <p>7. Испан: cartas personales oficiales</p> <p>8. Неміс: offizielle persönliche Briefe</p> <p>9. Француз: lettres personnelles officielles</p>
851.	случайность	кездейсоқтық	<p>1. Кездейсоқтық – заттар мен құбылыстардың тікелей мәнінен тумайтын сыртқы байланысын белгілейтін ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: qəza</p>

			<p>3. Қырғыз: кокустук</p> <p>4. Өзбек: tasodif</p> <p>5. Түрік: kaza</p> <p>6. Ағылшын: randomness</p> <p>7. Испан: aleatoriedad</p> <p>8. Неміс: Zufälligkeit</p> <p>9. Француз: hasard</p>
852.	случайный преступник	кездейсоқ қылмыскер	<p>1. Кездейсоқ қылмыскер – қиын өмірлік жағдайлар қылмыс жасауға түрткі болған адам.</p> <p>2. Әзербайжан: təsadüfi cinayət</p> <p>3. Қырғыз: кез-кезде қылмыш</p> <p>4. Өзбек: vaqti-vaqti bilan jinoiy</p> <p>5. Түрік: ara sıra ceza</p> <p>6. Ағылшын: accidental criminal</p> <p>7. Испан: criminal accidental</p> <p>8. Неміс: versehentlicher Verbrecher</p> <p>9. Француз: criminel accidentel</p>
853.	собрание доказательств	дәлелдемелер жинау	<p>1. Дәлелдемелер жинау – субъектілердің құзыреттері мен құқықтары шегінде заңмен белгіленген тәртіпте дәлелдемелерді табуға, талап етуге, алуға және бекітуге бағытталған дәлелдеу әрекеттерін жасауы.</p> <p>2. Әзербайжан: dəlil toplama</p> <p>3. Қырғыз: далил чогултуу</p> <p>4. Өзбек: dalillar yig'ish</p> <p>5. Түрік: delil toplama</p> <p>6. Ағылшын: collecting evidence</p> <p>7. Испан: recolectando evidencia</p> <p>8. Неміс: Beweise sammeln</p> <p>9. Француз: recueillir des preuves</p>
854.	собрание	жиналыс	<p>1. Жиналыс – 1) адамдар тобының белгілі бір оқиғаға наразылық немесе қолдау, ынтымақтастық, т.б. қоғамдық көңіл күйді жаппай білдіру тәсілі; 2) белгілі бір ұжым мүшелерінің, елді мекен тұрғындарының жиналысы; өздерінің ішкі өндірістік, экономикалық, әлеуметтік, т.б. мәселелерді талқылайтын бас қосуы.</p> <p>2. Әзербайжан: kolleksiya</p> <p>3. Қырғыз: чогултуу</p> <p>4. Өзбек: to'plam</p> <p>5. Түрік: koleksiyon</p> <p>6. Ағылшын: collection</p> <p>7. Испан: colección</p> <p>8. Неміс: Sammlung</p> <p>9. Француз: collection</p>
855.	событие	оқиға, жайт	<p>1. Жайт. зат. Жай-күй, жағдай (ҚС, 448). Оқиға (араб). зат. Болып өткен іс, маңызды, елеулі құбылыс (ҚС, 993).</p>

			<p>2. Өзбайжан: hadisə</p> <p>3. Қырғыз: окуя</p> <p>4. Өзбек: hodisa</p> <p>5. Түрік: olay</p> <p>6. Ағылшын: event</p> <p>7. Испан: evento</p> <p>8. Неміс: Veranstaltung</p> <p>9. Француз: un événement</p>
856.	совокупность преступлений	қылмыстар жиынтығы	<p>1. Қылмыстар жиынтығы дегеніміз – бірнеше қылмыстың ізбе-із жасалуы, бірақ қылмыс жасаушының (қылмыс жасаушылардың) сотталмағандығы немесе олардың бірде-бірі үшін қылмыстық жауаптылыққа тартылмағандығы.</p> <p>2. Өзбайжан: мәстү синауэт</p> <p>3. Қырғыз: топтолгон қылмыш</p> <p>4. Өзбек: jinoyatlar majmui</p> <p>5. Түрік: kümülatif suç</p> <p>6. Ағылшын: aggregate of crimes</p> <p>7. Испан: conjunto de delitos</p> <p>8. Неміс: Aggregat von Verbrechen</p> <p>9. Француз: agrégat de crimes</p>
857.	совокупность приговоров	үкімдер жиынтығы	<p>1. Үкімдер жиынтығы – бір ғана адамға қатысты екі немесе бірнеше үкімнің шығарылуы.</p> <p>2. Өзбайжан: сүмлөләр мүәууән</p> <p>3. Қырғыз: сүйлөмдөрдүн жыйындысы</p> <p>4. Өзбек: jazo belgilangan</p> <p>5. Түрік: cümle set</p> <p>6. Ағылшын: cumulative sentences</p> <p>7. Испан: oraciones acumulativas</p> <p>8. Неміс: kumulative Sätze</p> <p>9. Француз: phrases cumulatives</p>
858.	соглашение коллективной безопасности	ұжымдық қауіпсіздік келісімі	<p>1. Коллектив - лат. collectivus – жинақталған Ұжымдық қауіпсіздік келісімі – тәуелсіз мемлекеттер достастығының әскери-саяси ұйымы.</p> <p>2. Өзбайжан: kollektiv təhlükəsizlik müqaviləsi</p> <p>3. Қырғыз: жамааттык коопсуздук жөнүндө келишим</p> <p>4. Өзбек: kollektiv xavfsizlik shartnomasi</p> <p>5. Түрік: kolektif güvenlik anlaşması</p> <p>6. Ағылшын: collective security agreement</p> <p>7. Испан: convenio colectivo de seguridad</p> <p>8. Неміс: kollektiver Sicherheitsvertrag</p> <p>9. Француз: convention collective de sécurité</p>
859.	соглашение о неразглашении	жарияламау туралы келісім	<p>1. Жарияламау туралы келісім (ағыл. Non-disclosure agreement, NDA) – екі тараптың өзара материал, білім немесе басқа да ақпарат алмасу мақсатында жасасқан заңдық келісімшарты.</p> <p>2. Өзбайжан: nondisclosure müqavilə</p>

			<p>3. Қырғыз: чыгарбоо келишим</p> <p>4. Өзбек: josuslik va shaxsiy shartnoma</p> <p>5. Түрік: gizlilik anlaşması</p> <p>6. Ағылшын: non-disclosure agreement</p> <p>7. Испан: Acuerdo de no divulgación</p> <p>8. Неміс: Geheimhaltungsvereinbarung</p> <p>9. Француз: accord de non-divulgation</p>
860.	содержание вины	айыптың мазмұны, кінәнің мазмұны	<p>1. Кінәнің мазмұны – кінәның сапалық белгісі. Ол қол сұғушылықты қылмыскер түсінетін қылмыстық-құқықтық қорғау объектілерінің сипатымен және түрлерімен, қылмыстық әрекеттердің салдарының сипатымен анықталады.</p> <p>2. Әзербайжан: məzmun günah</p> <p>3. Қырғыз: күнөөлөө мазмун</p> <p>4. Өзбек: mazmunini xato</p> <p>5. Түрік: içerik arıza</p> <p>6. Ағылшын: guilt content</p> <p>7. Испан: contenido de culpa</p> <p>8. Неміс: Schuldinhalt</p> <p>9. Француз: contenu de culpabilité</p>
861.	содержание несовершеннолетних	кәмелеттік жасқа толмағандарды бағып-күту, кәмелетке толмағандарды бағып-күту	<p>1. Кәмелетке толмағандарды бағып-күту – кәмелетке толмағандардың ата-аналарының немесе өзге де заңды өкілдерінің өз қаржылық мүмкіндіктері мен қабілеттерінің шегінде оның дамуы, мүліктік құқықтары мен әлеуметтік стандарттарын қамтамасыз ету үшін жағдай жасауы.</p> <p>2. Әзербайжан: azyaşlı content</p> <p>3. Қырғыз: жашы жете электердин иштери боюнча мазмун</p> <p>4. Өзбек: voyaga etmagan kontent</p> <p>5. Түрік: çocuk içerik</p> <p>6. Ағылшын: maintenance of minors</p> <p>7. Испан: manutención de menores</p> <p>8. Неміс: Wartung von Minderjährigen</p> <p>9. Француз: entretien des mineurs</p>
862.	содержание под стражей	күзетпен ұстау, күзетте ұстау	<p>1. Күзетте ұстау – қылмыс жасады деп ұсталған сезіктілерді, сондай-ақ қамауға алу түріндегі бұлтартпау шаралары қолданылған адамдарды арнаулы мекемелер мен үй-жайларда заңмен белгіленген уақытша оқшаулау («Қылмыстың жасалуына сезіктілер мен айыпталушыларды күзетте ұстаудың тәртібі мен шарттары туралы»).</p> <p>2. Әзербайжан: həbs</p> <p>3. Қырғыз: кармоо</p> <p>4. Өзбек: axloq tuzatish</p> <p>5. Түрік: tutuklama</p> <p>6. Ағылшын: detention</p>

			<p>7. Испан: detención</p> <p>8. Неміс: Haft</p> <p>9. Француз: retenue</p>
863.	содержание правоотношений	құқықтық қатынастар мазмұны	<p>1. Құқықтық қатынастар мазмұны – нақты құқықтық қатынас субъектісінің субъективті құқықтары мен заңдық міндеттемелерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi content</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык мазмуну</p> <p>4. Өзбек: huquqiy mazmuni</p> <p>5. Түрік: yasal içerik</p> <p>6. Ағылшын: content of legal relations</p> <p>7. Испан: contenido de las relaciones legales</p> <p>8. Неміс: Inhalt der Rechtsbeziehungen</p> <p>9. Француз: contenu des relations juridiques</p>
864.	сокрытие	жасыру	<p>1. Жасыру. ет. 1. Көрсетпей тығып қою, көрмейтіндей ету, көзден тасалау. 2. Чыр бүгу, құпиясын жария қылмау (ҚС, 484).</p> <p>2. Әзербайжан: ört-basdır</p> <p>3. Қырғыз: жашыруу</p> <p>4. Өзбек: yashirish</p> <p>5. Түрік: gizleme</p> <p>6. Ағылшын: concealment</p> <p>7. Испан: ocultación</p> <p>8. Неміс: Verschleierung</p> <p>9. Француз: dissimulation</p>
865.	сокрытие преступлений	қылмысты жасыру	<p>1. Қылмысты жасыру – қылмыс іздерін және қылмыскерді немесе олардың тасымалдаушыларын жасыру, тығу, жою, бетперделеу немесе бұрмалау жолымен істі қарауға кедергі келтіруге бағытталған қылмыстық әрекет.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayətlərin ört-basdır</p> <p>3. Қырғыз: қылмыштарды жашыруу</p> <p>4. Өзбек: jinoyatlar yashirish</p> <p>5. Түрік: suçların gizlenmesi</p> <p>6. Ағылшын: concealment of crimes</p> <p>7. Испан: ocultación de delitos</p> <p>8. Неміс: Verschleierung von Verbrechen</p> <p>9. Француз: dissimulation de crimes</p>
866.	солидарное обязательство	ынтымақты міндеттеме, ынтымақтасқан міндеттеме	<p>1. Солидарный – лат. solidus «МЫҒЫМ, қатты» Борышкердің де, сондай-ақ кредитордың да тарапында туындауы мүмкін міндеттеме.</p> <p>2. Әзербайжан: birgə və bir neçə öhdəlik</p> <p>3. Қырғыз: биргелешкен жана бир нече жоопкерчилиги</p> <p>4. Өзбек: solidar javobgarlik</p> <p>5. Түрік: müteselsil sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: joint and several obligation</p>

			<p>7. Испан: obligación solidaria</p> <p>8. Неміс: gesamtschuldnerische Verpflichtung</p> <p>9. Француз: obligation conjointe et solidaire</p>
867.	солидарные гаранты	ынтымақты гаранттар	<p>1. Солидарный – лат. solidus «МЫҒЫМ, қатты» Гарантия - франц. garantie – қамтамасыз ету Бірге немесе бір-біріне тәуелсіз борыштық міндеттеме бойынша жауап беретін адамдар тобы.</p> <p>2. Әзербайжан: birgə və bir neçə zəmin</p> <p>3. Қырғыз: биргелешкен жана бир нече кепил</p> <p>4. Өзбек: solidar kafillar</p> <p>5. Түрік: müşterek ve müteselsil kefil</p> <p>6. Ағылшын: joint guarantors</p> <p>7. Испан: garantes conjuntos</p> <p>8. Неміс: gemeinsame Garanten</p> <p>9. Француз: coresponsables</p>
868.	сомнительные требования	күмәнді талаптар	<p>1. Күмәнді талаптар – ҚР резидент заңды тұлғалары мен жеке кәсіпкерлеріне, сондай-ақ тұрақты мекеме арқылы Қазақстан Республикасында қызметті жүзеге асыратын резидент емес заңды тұлғаларға тауарлар өткізу, жұмыстарды орындау, қызметтер көрсету нәтижесінде туындаған және туындаған кезден бастап үш жыл ішінде қанағаттандырылмаған талаптар; өткізілген тауарлар, орындалған жұмыстар, көрсетілген қызметтер бойынша туындаған және салық төлеуші-дебиторды ҚР заңдарына сәйкес банкрот деп тануға байланысты қанағаттандырылмаған талаптар да күмәнді талаптар болып танылады (2001 жылғы 12 маусымдағы № 209 ҚР СК 96-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: şübhəli iddiaları</p> <p>3. Қырғыз: шектүү дооматтар</p> <p>4. Өзбек: shubhali da'volar</p> <p>5. Түрік: şüpheli iddialar</p> <p>6. Ағылшын: questionable claims</p> <p>7. Испан: afirmaciones cuestionables</p> <p>8. Неміс: fragwürdige Ansprüche</p> <p>9. Француз: allégations douteuses</p>
869.	сопоставле ние	салғастыру	<p>1. Салғастыру. ет. Салыстыру, теңестіріп көру (ҚС, 1104).</p> <p>2. Әзербайжан: müqayisə</p> <p>3. Қырғыз: окшоштук</p> <p>4. Өзбек: qiyoslash</p> <p>5. Түрік: karşılaştırma</p> <p>6. Ағылшын: juxtaposition</p> <p>7. Испан: yuxtaposición</p> <p>8. Неміс: Nebeneinander</p> <p>9. Француз: juxtaposition</p>

870.	состав административного правонарушения	әкімшілік құқық бұзушылықтың құрамы, әкімшілік құқық бұзушылық құрамы	<p>1. Администрация – лат. administratio – басқару, басшылық Әкімшілік құқық бұзушылық құрамы дегеніміз – қоғамға қауіпті әрекеті үшін әкімшілік жауаптылыққа тартуға толық негіз беретін белгілердің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: inzibati xəta</p> <p>3. Қырғыз: башкаруу бузуу курамы</p> <p>4. Өзбек: ma'muriy jinoyat tuzilma</p> <p>5. Түрік: idari suç</p> <p>6. Ағылшын: composition of an administrative offense</p> <p>7. Испан: composición de una infracción administrativa</p> <p>8. Неміс: Zusammensetzung einer Ordnungswidrigkeit</p> <p>9. Француз: composition d'une infraction administrative</p>
871.	состав преступления	қылмыстың құрамы	<p>1. Қылмыстың құрамы дегеніміз – қылмыстық заң бойынша қоғамға қауіпті іс-әрекеттерді белгілі бір қылмыстың қатарына жатқызуға мүмкіндік беретін қылмыстың объективтік және субъективтік жақтарынан құралатын белгілерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət tərkibi</p> <p>3. Қырғыз: қылмыштын курамы</p> <p>4. Өзбек: huquqbuzarlik sodir etilgan</p> <p>5. Түрік: somut delil</p> <p>6. Ағылшын: Corpus delicti</p> <p>7. Испан: cuerpo del delito</p> <p>8. Неміс: Corpus Delicti</p> <p>9. Француз: Corpus Delicti</p>
872.	составное преступление	құрамдас қылмыс	<p>1. Құрамдас қылмыс – қылмыстық әрекет мазмұнының көріну нысаны және қылмыстық мақсатқа қол жеткізу құралы немесе іс-қимыл немесе оның нәтижесі ретіндегі өзара үйлесетін жекелеген жай қылмыстардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: kompozit cinayət</p> <p>3. Қырғыз: курама қылмыш</p> <p>4. Өзбек: kompozit jinoyat</p> <p>5. Түрік: kompozit suç</p> <p>6. Ағылшын: compound crime</p> <p>7. Испан: crimen compuesto</p> <p>8. Неміс: zusammengesetztes Verbrechen</p> <p>9. Француз: crime composé</p>
873.	состязательность	жарыспалылық, сайыскерлік	<p>1. Істі қарау сот отырысында дауласу нысанында өтетін сот өндірісінің демократиялық қағидаты.</p> <p>2. Әзербайжан: rəqabət</p> <p>3. Қырғыз: атаандаштык</p> <p>4. Өзбек: raqobatbardoshligi</p>

			<p>5. Түрік: rekabet</p> <p>6. Ағылшын: competitiveness</p> <p>7. Испан: competitividad</p> <p>8. Неміс: Wettbewerbsfähigkeit</p> <p>9. Француз: compétitivité</p>
874.	соучастие в преступлении	қылмысқа қосыла қатысу, қылмысқа қатысу	<p>1. Қылмыстық әрекетті бірнеше адамдардың жасауының әртүрлі жағдайлары.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət iştirak</p> <p>3. Қырғыз: қылмышка қатышуу</p> <p>4. Өзбек: jinoyat sodir ishtirok etish</p> <p>5. Түрік: bir suç katılım</p> <p>6. Ағылшын: complicity in a crime</p> <p>7. Испан: complicidad en un crimen</p> <p>8. Неміс: Mitschuld an einem Verbrechen</p> <p>9. Француз: complicité dans un crime</p>
875.	социальная власть	әлеуметтік билік	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Стандарт - ағылшын. standard – норма, үлгі Әлеуметтік билік – адамдарды әлеуметтік статустарын жоғарылату немесе төмендету, лауазым беру, түрлі жеңілдіктер мен артықшылықтар, қызмет иерархиясында орындар беру жолымен бағындыру.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial güc</p> <p>3. Қырғыз: коомдук бийлик</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy kuch</p> <p>5. Түрік: sosyal güç</p> <p>6. Ағылшын: social power</p> <p>7. Испан: poder social</p> <p>8. Неміс: soziale Macht</p> <p>9. Француз: pouvoir social</p>
876.	социальная защита от безработицы	жұмыссыздықтан әлеуметтік қорғау	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Жұмыссыздықтан әлеуметтік қорғау – Қазақстан Республикасының заңнамасында және өзге де нормативтік құқықтық актілерде белгіленген тәртіппен мемлекет жүзеге асыратын шаралар кешені.</p> <p>2. Әзербайжан: işsizliyə qarşı sosial müdafiə</p> <p>3. Қырғыз: жумушсуздукка каршы коомдук коргоо</p> <p>4. Өзбек: ishsizlik qarshi ijtimoiy himoya qilish</p> <p>5. Түрік: işsizliğe karşı sosyal koruma</p> <p>6. Ағылшын: social protection against unemployment</p> <p>7. Испан: protección social contra el desempleo</p> <p>8. Неміс: Sozialschutz gegen Arbeitslosigkeit</p> <p>9. Француз: protection sociale contre le chômage</p>
877.	социальная идентификация и идентичность	әлеуметтік сәйкестендіру және сәйкестік	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Идентификация - лат. identifico – сәйкестендіру Идентичность - лат. identicus - сәйкес, бірдей Әлеуметтік сәйкестендіру және сәйкестік –</p>

			<p>индивидтің өзін-өзі қандай да бір адаммен, топпен, бейнемен теңестіру процесі мен нәтижесі.</p> <p>2. Өзербайжан: sosial şəxsiyyət və şəxsiyyət</p> <p>3. Қырғыз: коомдук бирдиктүүлүктө жана ким</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy hisobga olish va hisobga olish</p> <p>5. Түрік: sosyal kimlik ve kimlik</p> <p>6. Ағылшын: social identification and identity</p> <p>7. Испан: identificación e identidad social</p> <p>8. Неміс: soziale Identifikation und Identität</p> <p>9. Француз: identification sociale et identité</p>
878.	социальная изоляция	әлеуметтік оқшаулау	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Изолирование - фр. isolation – бөлшектеу, қарым-қатынастан бөлектеу</p> <p>Әлеуметтік оқшаулау – иевидті немесе әлеуметтік топты басқа индивидтерден немесе әлеуметтік топтардан бөлектеу.</p> <p>2. Өзербайжан: sosial təcrid</p> <p>3. Қырғыз: коомдук обочолонуп</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy izolyatsiya</p> <p>5. Түрік: sosyal izolasyon</p> <p>6. Ағылшын: social isolation</p> <p>7. Испан: aislamiento social</p> <p>8. Неміс: soziale Isolation</p> <p>9. Француз: isolement social</p>
879.	социальная мотивация	әлеуметтік уәждеме	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Мотив - лат. moveo – «қозғаймын»</p> <p>Әлеуметтік уәждеме – қойылған мақсаттарға жету және әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін адамды білгілі бір іс-әрекеттерге итермелейтін процесс. Оларға: өзін-өзі көрсету, моральдық және материалдық көтермелеу мен мәжбүрлеу.</p> <p>2. Өзербайжан: sosial motivasiya</p> <p>3. Қырғыз: коомдук түрткү</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy motivatsiya</p> <p>5. Түрік: sosyal motivasyon</p> <p>6. Ағылшын: social motivation</p> <p>7. Испан: motivación social</p> <p>8. Неміс: soziale Motivation</p> <p>9. Француз: motivation sociale</p>
880.	социальная норма	әлеуметтік норма	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Норма – лат. Norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида»</p> <p>Әлеуметтік норма – әлеуметтік іс-әрекеттерге жалпы нұсқау болып табылатын ұйғарымдар және «дұрыс» немесе «тиісті» мінез-құлықтан әлеуметтік күтілетін жағдайдың көрінісі.</p> <p>2. Өзербайжан: sosial norma</p>

			<p>3. Қырғыз: коомдук норма</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy tartib</p> <p>5. Түрік: sosyal norm</p> <p>6. Ағылшын: social norm</p> <p>7. Испан: norma social</p> <p>8. Неміс: soziale Norm</p> <p>9. Француз: norme sociale</p>
881.	социальная программа	әлеуметтік бағдарлама	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Программа - грек. про – алдын ала, грек. үрәцма – жазба, жазу</p> <p>Әлеуметтік бағдарлама – өзара байланысты әлеуметтік жобалар кешені.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial program</p> <p>3. Қырғыз: коомдук программасы</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy dastur</p> <p>5. Түрік: sosyal program</p> <p>6. Ағылшын: social program</p> <p>7. Испан: programa social</p> <p>8. Неміс: soziales Programm</p> <p>9. Француз: programme social</p>
882.	социальная реабилитация	әлеуметтік оңалту	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Реабилитация – кейінгі лат. rehabilitatio – қалпына келтіру</p> <p>Әлеуметтік оңалту – кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтар, қадағалаусыз және панасыз қалудың профилактикасы жүйесінің органдары мен мекемелері жүзеге асыратын өмірде қиын жағдайға душар болған кәмелетке толмағандарды құқықтық әлеуметтік, дене бітімі, психикалық, педагогикалық, моральдық және (немесе) материалдық қалпына келтіруге бағытталған шаралар кешені («Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі № 591 ҚРЗ 1 - бап).</p> <p>2. Әзербайжан: sosial reabilitasiyası</p> <p>3. Қырғыз: коомдук калыбына келтирүү</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy reabilitatsiya</p> <p>5. Түрік: sosyal rehabilitasyon</p> <p>6. Ағылшын: social rehabilitation</p> <p>7. Испан: rehabilitaci6n social</p> <p>8. Неміс: soziale Rehabilitation</p> <p>9. Француз: r6habilitation sociale</p>
883.	социальная сущность вины	айыптың әлеуметтік мәні, кінәнің әлеуметтік	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Кінәнің әлеуметтік мәні субъектінің қылмыстық заңмен қорғалатын құндылықтар мен игіліктерге теріс, жаратпай немесе жеткілікті түрде мұқият</p>

		мәні	қарамауы, қоғамға қарсы ұстанымдары болып табылады. 2. Әзербайжан: təqsir sosial mahiyyəti 3. Қырғыз: күнөөлүү коомдук негизи 4. Өзбек: aybdorlik ijtimoiy mohiyati 5. Түрік: suçluluk toplumsal özü 6. Ағылшын: social essence of guilt 7. Испан: esencia social de la culpa 8. Неміс: soziales Wesen der Schuld 9. Француз: essence sociale de la culpabilité
884.	социальное государство	әлеуметтік мемлекет	1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Әлеуметтік мемлекет – бұл қоғамға қызмет ету және әлеуметтік айырмашылықтарды жоюға ұмтылу, Конституцияны халықаралық құқықтың жалпыға бірдей танылған нормаларында көрсетілген, жалпы азаматтық құндылықтарға бағдарлау басты міндеттері болып саналатын мемлекет. 2. Әзербайжан: ictimai dövlət 3. Қырғыз: жөлөкпул мамлекеттик 4. Өзбек: farovonligi davlat 5. Түрік: refah devleti 6. Ағылшын: welfare state 7. Испан: Estado de bienestar 8. Неміс: Wohlfahrtsstaat 9. Француз: État providence
885.	социальное обследование	әлеуметтік зерттеп-қарау, әлеуметтік тексеру	1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Әлеуметтік тексеру – тиісті жастағы балаларға арналған жас нормативтерін ескере отырып, дене кіріптарлығына, жинақылығы, әдеттегі қызметпен айналысу қабілеті, экономикалық дербестігі мен қоғамға кірігу қабілеті шектелуіне байланысты болуы мүмкін әлеуметтік кемістіктер дәрежесін анықтау («Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-ІІ ҚРЗ 1 - бап). 2. Әзербайжан: sosial sorğu 3. Қырғыз: коомдук сурамжылоо 4. Өзбек: ijtimoiy tadqiqot 5. Түрік: sosyal araştırma 6. Ағылшын: social examination 7. Испан: examen social 8. Неміс: soziale Prüfung 9. Француз: examen social
886.	социальное партнерство	әлеуметтік әріптестік	1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Әлеуметтік әріптестік – қызметкерлер қызметкерлердің өкілдері, жұмыс берушілер

			<p>(жұмыс берушілердің өкілдері), мемлекеттік органдар арасындағы еңбек қатынастарын және олармен тікелей байланысты өзге де қатынастарды реттеу мәселелері бойынша олардың мүдделерін үйлестіруді қамтамасыз етуге бағытталған өзара қатынастар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial tərəfdaşlıq</p> <p>3. Қырғыз: коомдук өнөктөштүк</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy hamkorlik</p> <p>5. Түрік: sosyal ortaklık</p> <p>6. Ағылшын: social partnership</p> <p>7. Испан: asociación social</p> <p>8. Неміс: Sozialpartnerschaft</p> <p>9. Француз: partenariat social</p>
887.	социальное рабочее место	әлеуметтік жұмыс орны	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Әлеуметтік жұмыс орны – жұмыс беруші нысаналы топтардағы жұмыссыздарды жұмысқа орналастыру үшін жергілікті атқарушы органмен шарттық негізде құратын, жұмыс берушінің олардың еңбегіне ақы төлеу шығындары ішінара өтелетін жұмыс орны («Халықты жұмыспен қамту туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы № 149 ҚРЗ 1 - бап).</p> <p>2. Әзербайжан: sosial iş</p> <p>3. Қырғыз: коомдук жумуштар</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy ish o'rinlari</p> <p>5. Түрік: sosyal işler</p> <p>6. Ағылшын: social workplace</p> <p>7. Испан: lugar de trabajo social</p> <p>8. Неміс: sozialer Arbeitsplatz</p> <p>9. Француз: lieu de travail social</p>
888.	социально-политический протест	әлеуметтік-саяси наразылық	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет» Протест - лат. protestor – көпшілік алдында дәлелдеймін. Әлеуметтік-саяси наразылық аштық жариялау, жария түрде өзін-өзі өлтіру, белгілі бір кәсіп иелерінің жұмыс берушіге, үкіметке немесе бір мемлекеттің екінші мемлекетке бойкот жариялауынан көрініс табады.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial və siyasi etiraz</p> <p>3. Қырғыз: коомдук жана саясий нааразылык</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy va siyosiy norozilik</p> <p>5. Түрік: toplumsal ve siyasal protesto</p> <p>6. Ағылшын: socio-political protest</p> <p>7. Испан: protesta sociopolítica</p> <p>8. Неміс: gesellschaftspolitischer Protest</p>

			9. Француз: protestation sociopolitique
889.	социальность	әлеуметтілік	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Әлеуметтілік – адамның өз өмір тіршілігі мен социумда инкорпорациялануына септігін тигізетін меңгерген қасиеттерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosiallıq 3. Қырғыз: ийкемдүү мамилеси 4. Өзбек: ijtimoiy 5. Түрік: toplumsallık 6. Ағылшын: sociality 7. Испан: socialidad 8. Неміс: Sozialität 9. Француз: socialité</p>
890.	социально-экономические и культурные права	әлеуметтік-экономикалық және мәдени құқықтар	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Экономика - грек. οἰκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Культура - лат. cultura - өңдеу, тәрбиелеу, білім беру, дамыту, құрметтеу Әлеуметтік-экономикалық және мәдени құқықтар – жеке тұлғаның даму еркіндігіне және лайықты өмір сүру деңгейіне кепілдік беретін, әлеуметтік-экономикалық және рухани саладағы адамның конституциялық құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial-iqtisadi və mədəni hüquqlar 3. Қырғыз: коомдук-экономикалык жана маданий укуктары 4. Өзбек: ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy huquqlari 5. Түрік: sosyo-ekonomik ve kültürel haklar 6. Ағылшын: socio-economic and cultural rights 7. Испан: derechos socio-económicos y culturales 8. Неміс: sozioökonomische und kulturelle Rechte 9. Француз: droits socio-économiques et culturels</p>
891.	социально-экономические интересы	әлеуметтік-экономикалық мүдделер	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Экономика - грек. οἰκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Интерес - лат. interest – мәні бар, маңызды Әлеуметтік-экономикалық мүдделер – субъектінің (индивидтің, ұжымның, әлеуметтік топтың, қоғамның, мемлекеттің) әлеуметтік-экономикалық қажеттіліктерінің жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial-iqtisadi maraqları 3. Қырғыз: коомдук-экономикалык кызыкчылыктар 4. Өзбек: ijtimoiy-iqtisodiy manfaatları 5. Түрік: sosyo-ekonomik çıkarları 6. Ағылшын: socio-economic interests 7. Испан: intereses socioeconómicos 8. Неміс: sozioökonomische Interessen</p>

			9. Француз: <i>intérêts socio-économiques</i>
892.	социальные движения	әлеуметтік қозғалыстар	<p>1. Социум - лат. <i>socius</i> - жолдас, серіктес Әлеуметтік қозғалыстар – белгілі бір әлеуметтік өзгерістерді жүзеге асыру немесе оған жол бермеуге бағытталған ұжымдық іс-қимылдар түрлерінің жиынтығы. Саяси партиялар мен ұйымдастырылуы жоғары ықпал етуші топтардан айырмашылығы әлеуметтік қозғалыстарға ұйымдасудың жоғары дәрежесі мен институционалдану тән емес.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sosial hərəkatlar</i> 3. Қырғыз: <i>коомдук кыймылдары</i> 4. Өзбек: <i>ijtimoiy harakatlar</i> 5. Түрік: <i>toplumsal hareketler</i> 6. Ағылшын: <i>social movements</i> 7. Испан: <i>movimientos sociales</i> 8. Неміс: <i>soziale Bewegungen</i> 9. Француз: <i>mouvements sociaux</i></p>
893.	социальные интересы	әлеуметтік мүдделер	<p>1. Социум - лат. <i>socius</i> - жолдас, серіктес Интерес - лат. <i>interest</i> – мәні бар, маңызды Әлеуметтік мүдделер – жеке адамның немесе әлеуметтік топтың саяси, рухани және экономикалық қажеттіліктерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sosial maraqları</i> 3. Қырғыз: <i>коомдук кызыкчылыктар</i> 4. Өзбек: <i>ijtimoiy manfaatları</i> 5. Түрік: <i>sosyal çıkarları</i> 6. Ағылшын: <i>social interests</i> 7. Испан: <i>intereses sociales</i> 8. Неміс: <i>soziale Interessen</i> 9. Француз: <i>intérêts sociaux</i></p>
894.	социальные отношения	әлеуметтік қатынастар	<p>1. Социум - лат. <i>socius</i> - жолдас, серіктес Әлеуметтік қатынастар – қоғамдағы өзара байланыстар құрылымы («шенеунік – азамат», «бастық – бағынышты», «баласы – әкесі», «оқытушы – оқушы», әріптестер, достар және т.с.с.) түрінде көрінетін, адами іс-әрекеттер процесіндегі байланыстар мен шектеулердің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sosial münasibətlər</i> 3. Қырғыз: <i>коомдук мамилелер</i> 4. Өзбек: <i>ijtimoiy munosabatlar</i> 5. Түрік: <i>sosyal ilişkiler</i> 6. Ағылшын: <i>social relations</i> 7. Испан: <i>relaciones sociales</i> 8. Неміс: <i>Soziale Beziehungen</i> 9. Француз: <i>relations sociales</i></p>
895.	социальные	әлеуметтік	1. Социум - лат. <i>socius</i> - жолдас, серіктес

	права	құқықтар	<p>Әлеуметтік құқықтар – экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пактіні реттеу пәні болып саналады. XIX-XX ғасырларда демократияның дамуы «адам құқықтары» ұғымына әлеуметтік құқықтардың қосылуы есебінен оның мазмұнын кеңіте түсті.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: коомдук укуктары</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy huquqlari</p> <p>5. Түрік: sosyal haklar</p> <p>6. Ағылшын: social rights</p> <p>7. Испан: derechos sociales</p> <p>8. Неміс: soziale Rechte</p> <p>9. Француз: soziale Rechte</p>
896.	социальные проблемы	әлеуметтік проблемалар, әлеуметтік мәселелер	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Проблема - грек. problema - міндет Әлеуметтік мәселелер – мемлекеттің араласуын қажет етуі тұрғысынан қарастырғандағы қоғам өмірінің жағымсыз жақтары.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial məsələlər</p> <p>3. Қырғыз: коомдук маселелер</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy masalalar</p> <p>5. Түрік: sosyal konular</p> <p>6. Ағылшын: social problems</p> <p>7. Испан: soziale Probleme</p> <p>8. Неміс: soziale Probleme</p> <p>9. Француз: problèmes sociaux</p>
897.	социальный контроль	әлеуметтік бақылау	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Контроль - лат. contra – қарсы Әлеуметтік бақылау – қоғамның қоғамдық қарым-қатынастар мен әлеуметтік құрылымдардың үстем түрін ұдайы өндіріп отыруын қамтамасыз ететін құралдардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial nəzarət</p> <p>3. Қырғыз: коомдук башкаруу</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy nazorat</p> <p>5. Түрік: sosyal kontrol</p> <p>6. Ағылшын: social control</p> <p>7. Испан: control social</p> <p>8. Неміс: soziale Kontrolle</p> <p>9. Француз: controle social</p>
898.	социальный конфликт	әлеуметтік жанжал, әлеуметтік дау-жанжал	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес Конфликт - лат. conflictus – соғысу, қақтығысу Әлеуметтік жанжал – мазмұны адамдар арасындағы қарсылықтардың даму және шешілу процесі болып табылатын әлеуметтік құбылыс.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial münaqişə</p> <p>3. Қырғыз: коомдук чыр-чатак</p>

			<p>4. Өзбек: ijtimoiy mojarо</p> <p>5. Түрік: sosyal çatışma</p> <p>6. Ағылшын: social conflict</p> <p>7. Испан: conflicto social</p> <p>8. Неміс: sozialer Konflikt</p> <p>9. Француз: conflit social</p>
899.	социальный проект	әлеуметтік жоба	<p>1. Социум - лат. socius - жолдас, серіктес</p> <p>Проект - лат. projectus, алға тасталған</p> <p>Әлеуметтік жоба – әлеуметтік мәні бар салалардағы мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған, бір және одан да көп жылдар ішінде іске асырылатын ұйымдастырушылық, экономикалық және техникалық шаралардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial layihə</p> <p>3. Қырғыз: коомдук долбоор</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy loyiha</p> <p>5. Түрік: sosyal proje</p> <p>6. Ағылшын: social project</p> <p>7. Испан: proyecto social</p> <p>8. Неміс: soziales Projekt</p> <p>9. Француз: projet social</p>
900.	специальное государственное пособие	арнаулы мемлекеттік жәрдемақы	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Арнаулы мемлекеттік жәрдемақы – әлеуметтік қорғауды қажет ететіндерге жәрдемақылардың өзге түрлеріне қарамастан берілетін акшалай төлем («ҚР арнаулы мемлекеттік жәрдемақы туралы».</p> <p>2. Әзербайжан: vəziyyəti fayda</p> <p>3. Қырғыз: атайын мамлекеттик пайда</p> <p>4. Өзбек: maxsus davlat foyda</p> <p>5. Түрік: özel durum yarar</p> <p>6. Ағылшын: special state allowance</p> <p>7. Испан: subsidio estatal especial</p> <p>8. Неміс: Sonderzulage</p> <p>9. Француз: allocation spéciale d'État</p>
901.	специальное оперативно-розыскное мероприятие	арнаулы жедел-іздістіру іс-шарасы	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Операция - лат. operatio, іс-әрекет</p> <p>Арнаулы жедел-іздістіру іс-шарасы – заңмен қорғалатын адамның жеке өміріне араласпаушылықты, хат жазысу, телефонмен сөйлесу, телеграф хабарламалары мен почта жөнелтілімдері құпиясын, сондай-ақ тұрғын үйге қол сұқпаушылық құқығына тікелей қатысты жедел-іздістіру іс-шарасы.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi əməliyyat-axtarış fəaliyyəti</p> <p>3. Қырғыз: атайын жүргүзүлгөн ыкчам-издөө иш-чаралары</p> <p>4. Өзбек: maxsus tezkor-qidiruv faoliyati</p>

			<p>5. Түрік: özel ameliyat arama faaliyetleri</p> <p>6. Ағылшын: special operational-search action</p> <p>7. Испан: acción especial de búsqueda operativa</p> <p>8. Неміс: spezielle operative Suchaktion</p> <p>9. Француз: action spéciale de recherche opérationnelle</p>
902.	специальное познание	арнайы таным	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Арнайы таным – нақты істерді тергеу және қарау кезінде туындаған мәселелерді шешуге қажетті ғылым, техника, өнер немесе кәсіп саласындағы кәсіби білімдер мен дағдылар.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi bilik</p> <p>3. Қырғыз: атайын билим</p> <p>4. Өзбек: maxsus bilim</p> <p>5. Түрік: özelliikli bilgi</p> <p>6. Ағылшын: special knowledge</p> <p>7. Испан: conocimiento especial</p> <p>8. Неміс: spezielles Wissen</p> <p>9. Француз: connaissances spéciales</p>
903.	специально-юридические функции права	құқықтың арнаулы-заңды функциялары, құқықтың арнаулы-заңды атқарымдары	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Функция - лат. functio – «орындау, іске асыру; қызметтік міндет»</p> <p>Қоғамдық қатынастарды реттеу құралдары мен тәсілдері анықталатын қызметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi qanuni hüquqları funksiyası</p> <p>3. Қырғыз: атайын-укуктук коргоо милдети</p> <p>4. Өзбек: maxsus-huquqiy funktsiyasi</p> <p>5. Түрік: özel olarak yasal haklar fonksiyonu</p> <p>6. Ағылшын: special legal functions of law</p> <p>7. Испан: funciones legales especiales de la ley</p> <p>8. Неміс: besondere rechtliche Funktionen des Rechts</p> <p>9. Француз: fonctions juridiques spéciales du droit</p>
904.	специальные гарантии законности	заңдылықтың арнаулы кепілдіктері	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Гарантия - франц. garantie – қамтамасыз ету</p> <p>Заңдылықтың арнаулы кепілдіктері – тек заңдылықты ғана қамтамасыз етуге арналған заңдық және ұйымдық құралдар.</p> <p>2. Әзербайжан: qanunçuluq xüsusi zəmanət</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдуулук атайын кепилдиктер</p> <p>4. Өзбек: qonuniylik maxsus kafolatlari</p> <p>5. Түрік: yasallik özel garantiler</p> <p>6. Ағылшын: special guarantees of legality</p> <p>7. Испан: garantías especiales de legalidad</p> <p>8. Неміс: besondere Garantien der Rechtmäßigkeit</p> <p>9. Француз: garanties spéciales de légalité</p>
905.	специальные знания	арнаулы білім	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Арнаулы білім – адам кәсіптік оқудың не</p>

			<p>практикалық қызметтің барысында алған, қылмыстық сот ісін жүргізу міндеттерін шешу үшін пайдаланылатын, қылмыстық процесте жалпыға бірдей белгілі емес білім («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Әзербайжан: ekspertiza</p> <p>3. Қырғыз: атайын билим</p> <p>4. Өзбек: maxsus bilim</p> <p>5. Түрік: uzmanlık</p> <p>6. Ағылшын: special knowledge</p> <p>7. Испан: conocimiento especial</p> <p>8. Неміс: spezielles Wissen</p> <p>9. Француз: connaissances spéciales</p>
906.	специальные научные знания	арнаулы ғылыми білім	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр Арнаулы ғылыми білім – азмұнын сот-сараптамалық зерттеулердің әдістемелерінде іске асырылған ғылыми білім құрайтын арнаулы білім саласы («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi elmi biliklər</p> <p>3. Қырғыз: атайын илимий билим</p> <p>4. Өзбек: maxsus ilmiy bilimlar</p> <p>5. Түрік: özel bilimsel bilgi</p> <p>6. Ағылшын: special scientific knowledge</p> <p>7. Испан: conocimiento científico especial</p> <p>8. Неміс: besondere wissenschaftliche Kenntnisse</p> <p>9. Француз: connaissances scientifiques spéciales</p>
907.	специальные нормы права	құқықтың арнаулы нормалары	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр Норма – лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида» Құқықтың арнаулы нормалары – белгілі бір адамдар (әскери қызметшілер, студенттер, жұмыскерлер) санатына қатысты ғана қолданылатын құқық нормалары.</p> <p>2. Әзербайжан: qanunun xüsusi qaydaları</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам атайын эрежелери</p> <p>4. Өзбек: qonun maxsus qoidalari</p> <p>5. Түрік: hukuk özel kurallar</p> <p>6. Ағылшын: special law</p> <p>7. Испан: reglas especiales de la ley</p> <p>8. Неміс: besondere Rechtsregeln</p> <p>9. Француз: règles de droit spéciales</p>
908.	специальные учреждения	арнаулы мекемелер	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр Арнаулы мекемелер – тергеу изоляторы, уақытша ұстау изоляторы, қабылдау-бөлу орны, арнаулы</p>

			<p>қабылдау орны.</p> <p>2. Өзербайжан: xüsusi müəssisələri</p> <p>3. Қырғыз: атайын мекемелер</p> <p>4. Өзбек: maxsus muassasalari</p> <p>5. Түрік: özel kurumlar</p> <p>6. Ағылшын: special institutions</p> <p>7. Испан: instituciones especiales</p> <p>8. Неміс: spezielle Institutionen</p> <p>9. Француз: institutions spéciales</p>
909.	специальный приемник	арнаулы қабылдау орны	<p>1. Специальный - лат. species – тек, түр</p> <p>Арнаулы қабылдау орны – ішкі істер органдарының әкімшілік қамауға алынған адамдарды қабылдауға және ұстауға арналған арнаулы мекемесі.</p> <p>2. Өзербайжан: xüsusi qəbuledici</p> <p>3. Қырғыз: атайын қабыл алуучу</p> <p>4. Өзбек: maxsus qabul qilish</p> <p>5. Түрік: özel alıcı</p> <p>6. Ағылшын: special receiver</p> <p>7. Испан: receptor especial</p> <p>8. Неміс: spezieller Empfänger</p> <p>9. Француз: récepteur spécial</p>
910.	специфические признаки права	құқықтың өзіндік ерекшелікті белгілері, құқықтың айрықша белгілері	<p>1. Специфический - лат. specificus – ерекше, айрықша</p> <p>Құқықтың айрықша белгілері – құқықтың белгілерін қоғамда қолданылатын басқа нормалардан (мораль нормасы, дін нормасы және т.б.) ерекшелейтін арнаулы белгілер.</p> <p>2. Өзербайжан: xüsusi əlamətləri sağ</p> <p>3. Қырғыз: белгилүү бир белгилер укуктары</p> <p>4. Өзбек: xos alomatlar huquqlari</p> <p>5. Түрік: belirli işaretler doğru</p> <p>6. Ағылшын: specific signs of law</p> <p>7. Испан: signos específicos de la ley</p> <p>8. Неміс: spezifische Zeichen des Gesetzes</p> <p>9. Француз: signes de loi spécifiques</p>
911.	способ преступления	қылмыстың тәсілі	<p>1. Қылмыстың тәсілі – криминалистік сипаттаманың ең маңызды элементтерінің бірі. Қылмыскердің қылмысты жасауға дейінгі және кейінгі объективті және субъективті айқындалған жүріс-тұрыс жүйесі.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət üsulu</p> <p>3. Қырғыз: кылмыш ыкмасы</p> <p>4. Өзбек: jinoyatning usuli</p> <p>5. Түрік: suç yöntemi</p> <p>6. Ағылшын: way of crime</p> <p>7. Испан: forma de crimen</p> <p>8. Неміс: Art des Verbrechen</p>

			9. Француз: <i>manière de crime</i>
912.	справедливость	әділеттілік	1. Әділеттілік. зат. 1. Әділетті болушылық, әділеттік жолын ұстанушылық. 2. Ахлақ нормаларына сәйкес адамдық және қоғамдық қатынас ақиқаты, шындық (ҚС, 150). 2. Өзербайжан: <i>ədalət</i> 3. Қырғыз: тууралык 4. Өзбек: <i>xolislik</i> 5. Түрік: <i>öz kaynak</i> 6. Ағылшын: <i>justice</i> 7. Испан: <i>justicia</i> 8. Неміс: <i>Gerechtigkeit</i> 9. Француз: <i>Justice</i>
913.	сравнительная истина	салыстырмалы ақиқат	1. Салыстырмалы ақиқатта абсолюттік ақиқаттың ұшқыны бар, ал абсолюттік ақиқат салыстырмалы ақиқаттың жиынтығы негізінде құралады. 2. Өзербайжан: <i>müqayisəli həqiqət</i> 3. Қырғыз: салыштырмалуу чындық 4. Өзбек: <i>qiyosiy haqiqat</i> 5. Түрік: <i>karşılaştırmalı gerçeği</i> 6. Ағылшын: <i>comparative truth</i> 7. Испан: <i>verdad comparativa</i> 8. Неміс: <i>vergleichende Wahrheit</i> 9. Француз: <i>vérité comparative</i>
914.	сравнительное правоведение	салыстырмалы құқықтану	1. Салыстырмалы құқықтану – екі немесе одан да көп ұлттық қазіргі құқықтық жүйелерді не болмаса олардың жеке аспектілерін, олардың жалпы немесе ерекшелейтін қасиеттерін анықтау мақсатында салыстыру жолымен талдамалы зерттеумен айналысатын ғылым. 2. Өзербайжан: <i>müqayisəli hüquq</i> 3. Қырғыз: салыштырмалуу мыйзам 4. Өзбек: <i>qiyosiy huquq</i> 5. Түрік: <i>karşılaştırmalı hukuk</i> 6. Ағылшын: <i>comparative jurisprudence</i> 7. Испан: <i>jurisprudencia comparada</i> 8. Неміс: <i>vergleichende Rechtsprechung</i> 9. Француз: <i>jurisprudence comparée</i>
915.	средства доказывания	дәлелдеу құралдары	1. Дәлелдеу құралдары – іс жүргізу заңымен көзделген сот қызығушылық танытқан фактілердің болуын растайтын немесе жоққа шығаратын деректерді алу тәсілі. 2. Өзербайжан: <i>dəlil mənbeləri</i> 3. Қырғыз: далил булактары 4. Өзбек: <i>dalillar manbalari</i> 5. Түрік: <i>kanıt kaynakları</i> 6. Ағылшын: <i>evidence</i> 7. Испан: <i>evidencia</i>

			8. Неміс: Beweise 9. Француз: preuve
916.	средства коллективной защиты	ұжымдық қорғану құралдары	1. Коллектив - лат. collectivus – жинақталған Ұжымдық қорғану құралдары – жұмыс істейтін екі немесе одан да көп адамды зиянды және (немесе) қауіпті өндірістік факторлардың әсерінен бір мезгілде қорғауға арналған техникалық құралдар. 2. Әзербайжан: kollektiv müdafiə 3. Қырғыз: жамааттық коргоо 4. Өзбек: kollektiv himoya 5. Түрік: kolektif koruma 6. Ағылшын: collective protection equipment 7. Испан: equipo de protección colectiva 8. Неміс: kollektive Schutzrüstung 9. Француз: équipement de protection collective
917.	срок давности	ескіру мерзімі	1. Ескіру мерзімі – қылмыстық құқықта – уақыты өткеннен кейін қылмысты жасалуынан туындайтын құқықтық салдарлар қолданылмайтын кезең: қылмыстық жауаптылықтан босатылады немесе оған жаза қолданылмайды. 2. Әзербайжан: məhdudiyuət müddəti 3. Қырғыз: эскирүү мөөнөтү 4. Өзбек: cheklash davri 5. Түрік: zamanaşımı süresi 6. Ағылшын: limitation period 7. Испан: periodo límite 8. Неміс: Begrenzungszeitraum 9. Француз: délai de prescription
918.	стадии законодательного процесса	заңнамалық процесс сатылары, заңнамалық процесс кезендері	1. Стадия - грек. stadion – ұзындық өлшемі Процесс - (лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс» Заңнамалық шешімді дайындау және қабылдау процесін құрылымдық ұйымдастыру. 2. Әзербайжан: qanunvericilik prosesinin mərhələsi 3. Қырғыз: мыйзам чыгаруу тартибин баскычы 4. Өзбек: qonun jarayonining bosqichi 5. Түрік: yasama sürecinin aşama 6. Ағылшын: stages of the legislative process 7. Испан: etapas del proceso legislativo 8. Неміс: Phasen des Gesetzgebungsprozesses 9. Француз: étapes du processus législatif
919.	стадии применения права	құқықты қолдану сатылары, құқықты қолдану кезендері	1. Стадия - грек. stadion – ұзындық өлшемі Құқық қолдану іс-әрекеттерінің мазмұны және міндеттері бойынша салыстырмалы түрде жекеленген, тұтас топтары. 2. Әзербайжан: hüquq mərhələ tətbiq 3. Қырғыз: мыйзам этап арыз 4. Өзбек: qonun bosqichi dastur

			<p>5. Түрік: hukukun sahne uygulaması</p> <p>6. Ағылшын: stage of application of law</p> <p>7. Испан: etapa de aplicación de la ley</p> <p>8. Неміс: Stadium der Anwendung des Gesetzes</p> <p>9. Француз: stade d'application de la loi</p>
920.	статическая политическая стабильность	статистикалық саяси тұрақтылық	<p>1. Статистика - лат. status – жай-күй Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет» Статикалық саяси тұрақтылық дегеніміз – мемлекеттің тарапынан орнатылатын тұрақтылық.</p> <p>2. Әзербайжан: statik siyasi sabitlik</p> <p>3. Қырғыз: статикалык саясий туруктуулук</p> <p>4. Өзбек: statik siyosiy barqarorlik</p> <p>5. Түрік: statik siyasi istikrar</p> <p>6. Ағылшын: static political stability</p> <p>7. Испан: estabilidad política estática</p> <p>8. Неміс: statische politische Stabilität</p> <p>9. Француз: stabilité politique statique</p>
921.	статутное право	статуттық құқық	<p>1. Статут - лат. statuo – қаулы етемін Статуттық құқық (ағыл. statutory law немесе statute law) – ағылшы-саксон елдерінің құқықтық жүйесінің заңнамалық органдар жасайтын құқық номаларының жиынтығы. (dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18469).</p> <p>2. Әзербайжан: qanunla müəyyən edilmiş hüquq</p> <p>3. Қырғыз: ченемдик укук</p> <p>4. Өзбек: ustav qonun</p> <p>5. Түрік: kanuni hukuk</p> <p>6. Ағылшын: statute law</p> <p>7. Испан: ley estatuaría</p> <p>8. Неміс: Gesetzesrecht</p> <p>9. Француз: droit statutaire</p>
922.	степень вины	айып дәрежесі, кінә дәрежесі	<p>1. Кінә дәрежесі – бұл маңызды қоғам құндылықтарына кінәлінің жасаған қылмысында менмендікпен немесе тұлғаның жеткіліксіз ықылассыздық қарым-қатынасының салдары кінәнің сандық жағы мен теріс қылықты, әлеуметтік және психологиялық мазмұнын білдіру арқылы бағалау категориясы.</p> <p>2. Әзербайжан: günahkarlıq dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: күнөөлүү даражасы</p> <p>4. Өзбек: aybdorlik darajasi</p> <p>5. Түрік: suçluluk derecesi</p> <p>6. Ағылшын: degree of guilt</p> <p>7. Испан: grado de culpa</p> <p>8. Неміс: Grad der Schuld</p> <p>9. Француз: degré de culpabilité</p>
923.	степень	еңбекке	<p>1. Еңбекке қабілеттілігінен айрылу дәрежесі – ҚР</p>

	утраты трудоспособности	қабілеттілігінен айрылу дәрежесі	заңнамасына сәйкес айқындалатын сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін қызметкердің еңбек (қызмет) міндеттерін атқару қабілетінің төмендеу деңгейі («Қызметкер еңбек (қызмет) міндеттерін атқарған кезде оның өмірі мен денсаулығына зиян келтіргені үшін жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2005 жылғы 7 ақпандағы № 30 ҚРЗ 1-бап). 2. Өзербайжан: şikəstlik dərəcəsi 3. Қырғыз: майыптықтың даражасы 4. Өзбек: nogironlik darajasi 5. Түрік: sakatlık derecesi 6. Ағылшын: disability rate 7. Испан: tasa de discapacidad 8. Неміс: Invaliditätsrate 9. Француз: taux d'invalidité
924.	стороны	тараптар	1. Тараптар – сот талқылауында жарыспалылық және тең құқылық негізінде айыптауды (қылмыстық қудалауды) және айыптаудан қорғауды жүзеге асыратын органдар мен тұлғалар («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ). 2. Өзербайжан: əl 3. Қырғыз: прокуратура 4. Өзбек: qo'l 5. Түрік: el 6. Ағылшын: parties 7. Испан: fiestas 8. Неміс: Parteien 9. Француз: des soirées
925.	субсидация	субсидация, жәрдемақы	1. Субсидия (лат. subsidium – көмек, қолдау), демеуқаржы – мемлекеттік бюджет есебінен, ал мемлекеттік емес фирмалар заңды тұлғаның, жеке тұлғаның таза табысынан өкімет органдарына, басқа мемлекеттерге беретін, көбінесе ақшалай нысандағы біржолғы жәрдемақы. 2. Өзербайжан: subsidatsiya 3. Қырғыз: субсидация 4. Өзбек: subsidatsiya 5. Түрік: subsidatsiya 6. Ағылшын: subsidy 7. Испан: subvención 8. Неміс: Subvention 9. Француз: subvention
926.	субсидиарное применение права	құқықты субсидиарлық қолдану	1. Субсидия - лат. subsidiarius – резервтік, қосалқы Құқықты субсидиялық қолдану – қоғамдық қатынастарға құқықтың шектес (туыстас)

			<p>салаларының нормаларын қолдану.</p> <p>2. Өзбайжан: hüquq tögәмә proqram</p> <p>3. Қыргыз: мыйзам туунду арыз</p> <p>4. Өзбек: qonun sho'ba dastur</p> <p>5. Түрік: hukukun iştiraki uygulaması</p> <p>6. Ағылшын: subsidiary application of law</p> <p>7. Испан: aplicación subsidiaria de la ley</p> <p>8. Неміс: subsidiäre Rechtsanwendung</p> <p>9. Француз: application subsidiaire de la loi</p>
927.	субституция	субституция	<p>1. Субституция (лат. substitutio, substituo – орнына қоямын, ауыстырамын) – мұра қалдырушының өсиетте қосымша мұрагерді көрсетуі. Негізгі мұрагер мұрадан бас тартса, заң бойынша мұрадан шеттетілсе немесе мұра ашылғанша қайтыс болған жағдайда мұра қосымша мұрагердің (субституттың) меншігіне өтеді. Субститут ретінде кез келген, тіпті заң бойынша мұрагерлер қатарына жатпайтын адам да тағайындалуы мүмкін.</p> <p>2. Өзбайжан: әвәзетмә</p> <p>3. Қыргыз: менен алмаштыруу</p> <p>4. Өзбек: almashtirish</p> <p>5. Түрік: ikame</p> <p>6. Ағылшын: substitution</p> <p>7. Испан: sustitución</p> <p>8. Неміс: Auswechslung</p> <p>9. Француз: substitution</p>
928.	субъект международного права	халықаралық құқық субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Халықаралық құқық субъектісі – халықаралық құқықтар мен міндеттерге ие және оларды халықаралық құқық нормалары шеңберінде жүзеге асыратын халықаралық қатынастардың қатысушысы.</p> <p>2. Өзбайжан: beynəlxalq şəxs</p> <p>3. Қыргыз: эл аралык укук субъекти</p> <p>4. Өзбек: xalqaro shaxs</p> <p>5. Түрік: uluslararası varlık</p> <p>6. Ағылшын: subject of international law</p> <p>7. Испан: sujeto de derecho internacional</p> <p>8. Неміс: Gegenstand des Völkerrechts</p> <p>9. Француз: sujet de droit international</p>
929.	субъект права	құқық субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Құқық субъектісі – жеке және заңды тұлға. Құқық субъектісі – құқықтың барлық салаларындағы құқықтық қатынастардың қажетті белгісі, әйтсе де олардың әрқайсысында оның субъектілерінің жағдайында белгілі бір айырмашылықтар болады.</p>

			<p>Мысалы, азаматтық құқықтық қатынастарда азаматтар, шетел азаматтары және азаматтығы жоқ тұлғалар жеке тұлғалар ретінде әрекет етеді, ал коммерциялық және бейкоммерциялық ұйымдар заңды тұлғалар ретінде іс-қимыл жасайды.</p> <p>2. Өзербайжан: qanunun mövzu</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдын субъектиси</p> <p>4. Өзбек: qonun sub'ekti</p> <p>5. Түрік: hukukunun konusu</p> <p>6. Ағылшын: subject of law</p> <p>7. Испан: sujeto de derecho</p> <p>8. Неміс: Gegenstand des Gesetzes</p> <p>9. Француз: sujet de droit</p>
930.	субъект правонарушения	құқық бұзушылық субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Құқық бұзушылық субъектісі әрекетке қабілетті адам ғана болады.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət mövzu</p> <p>3. Қырғыз: укук бузуу субъектиси</p> <p>4. Өзбек: jinoyat sub'ekti</p> <p>5. Түрік: hücum konu</p> <p>6. Ағылшын: perpetrator</p> <p>7. Испан: autor</p> <p>8. Неміс: Täter</p> <p>9. Француз: auteur</p>
931.	субъект преступления	қылмыс субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Қылмыс субъектісі – белгілі бір жасқа толған және есі дұрыс боғандықтан өз әрекетін (немесе әрекетсіздігін) бағалай алатын қабілеті бар адам.</p> <p>2. Өзербайжан: cinayət tögädän</p> <p>3. Қырғыз: кылмыш субъектиси</p> <p>4. Өзбек: jinoyat sub'ekti</p> <p>5. Түрік: suç committer</p> <p>6. Ағылшын: subject of crime</p> <p>7. Испан: sujeto de crimen</p> <p>8. Неміс: Gegenstand des Verbrechens</p> <p>9. Француз: sujet du crime</p>
932.	субъект собственности	меншік субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Меншік субъектісі – меншік объектісін иелену мүмкіндігі мен құқыққа ие меншік қатынастарының белсенді жағы.</p> <p>2. Өзербайжан: əmlak mövzu</p> <p>3. Қырғыз: менчик субъектиси</p> <p>4. Өзбек: mulki sub'ekti</p> <p>5. Түрік: mülkiyet konusu</p> <p>6. Ағылшын: subject of ownership</p>

			<p>7. Испан: sujeto de propiedad 8. Неміс: Gegenstand des Eigentums 9. Француз: sujet de propriété</p>
933.	субъективная вина	субъективтік кінә	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Субъективтік кінә – ұйымның атынан оның ұжымының, әкімшілігінің, лауазымды адамдарының құқыққа қарсы әрекетке көзқарасы. 2. Әзербайжан: subyektiv günah 3. Қырғыз: башкача күнөөлүү 4. Өзбек: sub'ektiv aybi 5. Түрік: sübjektif fay 6. Ағылшын: subjective guilt 7. Испан: culpa subjetiva 8. Неміс: subjektive Schuld 9. Француз: culpabilité subjective</p>
934.	субъективная сторона преступления	қылмыстың субъективті жағы	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Қылмыстың субъективтік жағы қылмыстың ішкі мәнін, мазмұнын білдіреді. 2. Әзербайжан: cinayət ruhi element 3. Қырғыз: кылмыш психикалык элемент 4. Өзбек: jinoyatchilik ruhiy element 5. Түрік: suç zihinsel unsur 6. Ағылшын: subjective side of the crime 7. Испан: lado subjetivo del crimen 8. Неміс: subjektive Seite des Verbrechens 9. Француз: côté subjectif du crime</p>
935.	субъективное право	субъективтік құқық	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Субъективті құқық – тұлғалардың мүддесін қанағаттандыру мақсатымен құқықтық нормалардың құқық тұлғаларына берген құқықтық мүмкіндіктері. 2. Әзербайжан: subyektiv hüququ 3. Қырғыз: жекече укуктар 4. Өзбек: sub'ektiv huquqlari 5. Түрік: sübjektif hakkı 6. Ағылшын: subjective right 7. Испан: derecho subjetivo 8. Неміс: subjektives Recht 9. Француз: droit subjectif</p>
936.	субъективные факторы	субъективті факторлар	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын Фактор - лат. factor - істеуші, өндіруші Субъективті факторлар заңнама қызметіне қатысушылардың саналы қызметі. 2. Әзербайжан: subyektiv amillər</p>

			<p>3. Қырғыз: башкача жагдайлар</p> <p>4. Өзбек: sub'ektiv omillar</p> <p>5. Түрік: sübjektif faktörler</p> <p>6. Ағылшын: subjective factors</p> <p>7. Испан: factores subjetivos</p> <p>8. Неміс: subjektive Faktoren</p> <p>9. Француз: facteurs subjectifs</p>
937.	субъекты административно-правового отношения	әкімшілік құқықтық қатынас субъектілері	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Администрация – лат. administratio – басқару, басшылық</p> <p>Әкімшілік құқықтық қатынас субъектілері: ҚР азаматы, шетел азаматы, азаматтығы жоқ тұлғалар; мемлекеттік органдар, қоғамдық ұйымдар мен бірлестіктер, мемлекеттік қызметшілер мен қоғамдық ұйымдар қызметшілері.</p> <p>2. Әзербайжан: inzibati hüquq münasibətlərinin subyektləri</p> <p>3. Қырғыз: укуктук мамилелеринин субъекттери</p> <p>4. Өзбек: ma'muriy huquqiy munosabatlar sub'ektlari</p> <p>5. Түрік: idari hukuki ilişkilerin konular</p> <p>6. Ағылшын: subjects of administrative law</p> <p>7. Испан: sujetos de derecho administrativo</p> <p>8. Неміс: Themen des Verwaltungsrechts</p> <p>9. Француз: sujets de droit administratif</p>
938.	субъекты избирательно го права	сайлау құқығының субъектісі	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Сайлау құқығының субъектісі – тиісті субъективті құқықтар мен заңдық міндеттемелерге ие сайлау құқықтық қатынастардың ықтимал қатысушысы.</p> <p>2. Әзербайжан: seçki hüququ subyektləri</p> <p>3. Қырғыз: шайлоо укугунун субъекттери</p> <p>4. Өзбек: saylov huquqi sub'ektlari</p> <p>5. Түрік: oy hakkı konuları</p> <p>6. Ағылшын: subjects of electoral law</p> <p>7. Испан: sujetos de derecho electoral</p> <p>8. Неміс: Themen des Wahlrechts</p> <p>9. Француз: sujets de droit électoral</p>
939.	субъекты национальной безопасности	ұлттық қауіпсіздік субъектілері	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Нация - лат. natio – тайпа, халық</p> <p>Ұлттық қауіпсіздік субъектілері – өз өкілетігін биліктің заң шығарушы, атқарушы және сот билігі тармақтарының органдары арқылы жүзеге асыратын мемлекет, азаматтар мен ұйымдар.</p> <p>2. Әзербайжан: milli təhlükəsizlik subyektləri</p> <p>3. Қырғыз: улуттук коопсуздук субъекттери</p> <p>4. Өзбек: milliy xavfsizlik fanlar</p>

			<p>5. Түрік: ulusal güvenlik konuları</p> <p>6. Ағылшын: subjects of national security</p> <p>7. Испан: sujetos de seguridad nacional</p> <p>8. Неміс: Themen der nationalen Sicherheit</p> <p>9. Француз: sujets de sécurité nationale</p>
940.	субъекты реализации Конституции	Конституцияны жүзеге асыру субъектілері	<p>1. Субъект - лат. subjectus – төменде жататын, негізін құрайтын</p> <p>Реализация - орта ғасыр. лат. realis - заттық, шынайы</p> <p>Конституция - лат. constitutio – құрылым</p> <p>Конституцияны жүзеге асыру субъектілері – халық, мемлекет, аумақтық мемлекеттік құрылым, ұлттар, этникалық және ұлттық топтар; қоғамдық-саяси ұйымдар; азаматтар, шетел азаматтары және азаматтығы жоқ тұлғалар.</p> <p>2. Әзербайжан: Konstitusiya həyata şəxslər</p> <p>3. Қырғыз: Мыйзамды ишке ашыруда жактардын</p> <p>4. Өзбек: Konstitutsiya amalga shaxslar</p> <p>5. Түрік: Anayasa uygulayan kişiler</p> <p>6. Ағылшын: subjects of implementation of the Constitution</p> <p>7. Испан: sujetos de implementación de la Constitución</p> <p>8. Неміс: Themen der Umsetzung der Verfassung</p> <p>9. Француз: sujets de mise en œuvre de la Constitution</p>
941.	суверенные права	егеменді құқықтар, тәуелсіз құқықтар	<p>1. Суверенитет - нем. Souveränität, фр. souveraineté – жоғарғы билік, үстемдік, өктемдік</p> <p>Тәуелсіз (егемен) мемлекеттердің құқығы (мысалы, өзіндік ішкі саяси және әлеуметтік-экономикалық құрылысын, халықаралық келісім жасасу, аумақтық баспана беру және т.б. құқығын дербес анықтау құқығы).</p> <p>2. Әзербайжан: suveren hüquqları</p> <p>3. Қырғыз: эгемендүү укуктары</p> <p>4. Өзбек: suveren huquqlari</p> <p>5. Түрік: egemen haklar</p> <p>6. Ағылшын: sovereign rights</p> <p>7. Испан: derechos soberanos</p> <p>8. Неміс: souveräne Rechte</p> <p>9. Француз: droits souverains</p>
942.	суд первой инстанции	бірінші сатыдағы сот	<p>1. Инстанция - лат. instantia – тікелей жақындық</p> <p>Бірінші сатыдағы сот – сотқа дейінгі тергеп-тексеру аяқталғаннан кейін не сот актісінің күшін жоғары тұрған сот жойғаннан кейін не оның күші жекеше айыптаушының шағымы бойынша жойылғаннан кейін келіп түскен қылмыстық істі соттылығына сәйкес қарайтын аудандық және оған теңестірілген соттар (қалалық, мамандандырылған</p>

			<p>ауданаралық соттар, гарнизондардың әскери соттары) («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə</p> <p>3. Қырғыз: биринчи учур соты</p> <p>4. Өзбек: birinchi instantsiya sudi</p> <p>5. Түрік: ilk derece mahkemesi</p> <p>6. Ағылшын: first instance court</p> <p>7. Испан: tribunal de primera instancia</p> <p>8. Неміс: erstinstanzliches Gericht</p> <p>9. Француз: tribunal de première instance</p>
943.	судебная защита	сот арқылы қорғау, сот қорғауы	<p>1. Сот қорғауы – 1) азаматтың Конституциялық құқы. Әрбір азамат ар-ұжданы мен қадір-қасиеті, өмірі мен денсаулығы, жеке бас бостандығы мен мүлкіне қол сұғылушылықтан сот қорғауына алынуға құқықты. 2) айыпталушының (сотталушының) жауапкершілігін жұмсарту немесе жою мақсатымен және қылмыстық іс жүргізу заңнамасымен рәсімделген, айыптау мөлшерін терістеуге немесе азайтуға бағытталған заңдық іс жүргізу әрекеттерінің жиынтығы.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə müdafiə</p> <p>3. Қырғыз: соттук коргоо</p> <p>4. Өзбек: sud muhofaza qilish</p> <p>5. Түрік: adli koruma</p> <p>6. Ағылшын: judicial protection</p> <p>7. Испан: protección judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtlicher Schutz</p> <p>9. Француз: protection judiciaire</p>
944.	судебная инстанция	сот инстанциясы сот сатысы	<p>1. Инстанция - лат. instantia – тікелей жақындық Сот инстанциясы – соттық істі қарау деңгейіне орай белгілі бір құзыреті бар сот өндірісінің сатысы.</p> <p>2. Өзербайжан: yurisdiksiyası dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: сот даражасы</p> <p>4. Өзбек: yurisdiktsiya darajasi</p> <p>5. Түрік: yargı derecesi</p> <p>6. Ағылшын: judicial instance</p> <p>7. Испан: instancia judicial</p> <p>8. Неміс: Gerichtsinstanz</p> <p>9. Француз: instance judiciaire</p>
945.	судебная этика	сот әдебі	<p>1. Этика - грек. ethika, ethos - дәстүр, ғұрып, мінез Сот әдебі – соттық отырыстарда қылмыстық, азаматтық, әкімшілік істерді қарау және шешудің ерекшеліктеріне байланысты моральдық тыйымдар мен рұқсат етулер кешенін зерттейтін заң әдебі</p>

			<p>саласы.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə etikası</p> <p>3. Қырғыз: сот этикасы</p> <p>4. Өзбек: sud odob-axloqi</p> <p>5. Түрік: yargı etiği</p> <p>6. Ағылшын: judicial ethics</p> <p>7. Испан: ética judicial</p> <p>8. Неміс: Rechtsethik</p> <p>9. Француз: éthique judiciaire</p>
946.	судебное доказывание	сот дәлелдеуі	<p>1. Сот дәлелдеуі – бұл істің мән-жайларын соттық дәлелдемелер арқылы анықтау бойнша процеске қатысушылардың қызметі және өзге де қатусышылардың дәлелдемелерді табыс ету, жинау және оларды зерттеу бойынша әрекет.</p> <p>2. Өзербайжан: hüquqi дәлil</p> <p>3. Қырғыз: укуктук далил</p> <p>4. Өзбек: huquqiy dalil</p> <p>5. Түрік: yasal delil</p> <p>6. Ағылшын: forensic evidence</p> <p>7. Испан: pruebas forenses</p> <p>8. Неміс: forensische Beweise</p> <p>9. Француз: preuves médico-légales</p>
947.	судебное постановление	сот қаулысы	<p>1. Сот қаулысы – сот кесімдерінің түрі. Қылмыстық іс жүргізуде сот үкімдерін, заңи күшіне енген ұйғарымдар мен қаулыларды қайта қарау кезінде соттардың төралқалары қабылдаған шешім; сотқазы жеке қабылдаған кез келген шешім (үкімнен басқа).</p> <p>2. Өзербайжан: qərar</p> <p>3. Қырғыз: сот чечими</p> <p>4. Өзбек: sud hukmi</p> <p>5. Түрік: yargı</p> <p>6. Ағылшын: court order</p> <p>7. Испан: mandato judicial</p> <p>8. Неміс: Gerichtsbeschluss</p> <p>9. Француз: ordonnance du tribunal</p>
948.	судебное разбирательство	соттық талқылау, сотта істі қарау, сот талқылауы	<p>1. Азаматтық сот өндірісінің барлық қағидаттары барынша толық көрінетін азаматтық іс жүргізудің негізгі сатысы.</p> <p>2. Өзербайжан: sınaq</p> <p>3. Қырғыз: соттук териштирүү</p> <p>4. Өзбек: sinov</p> <p>5. Түрік: deneme</p> <p>6. Ағылшын: trial</p> <p>7. Испан: juicio</p> <p>8. Неміс: Versuch</p> <p>9. Француз: procès</p>
949.	судебное	сот тергеуі	<p>1. Сот тергеуі – сот тергеуі отырысы залында айып</p>

	следствие		<p>таушының сотталушыға таққан айыбының мәнісін баяндаудан, ал жеке айыптау істері бойынша – арыз берген адамның немесе оның өкілінің, ал олар болмағанда – сот отырысы хатшысының шағымды баяндауынан басталады.</p> <p>2. Өзербайжан: mähkәмә istintaqı</p> <p>3. Қырғыз: соттук териштирүү</p> <p>4. Өзбек: sud tergovı</p> <p>5. Түрік: adli soruşturma</p> <p>6. Ағылшын: judicial investigation</p> <p>7. Испан: investigacion judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtliche Untersuchung</p> <p>9. Француз: enquête judiciaire</p>
950.	судебное толкование	соттың түсінік беруі	<p>1. Соттың түсінік беруі – нақты жағдайларды қарау барысында сот органдары жүзеге асыратын түсінік.</p> <p>2. Өзербайжан: mähkәмә şәрh</p> <p>3. Қырғыз: сот чечмелөө</p> <p>4. Өзбек: sud talqini</p> <p>5. Түрік: yargı yorumu</p> <p>6. Ағылшын: judicial interpretation</p> <p>7. Испан: interpretación judicial</p> <p>8. Неміс: gerichtliche Auslegung</p> <p>9. Француз: interprétation judiciaire</p>
951.	судебно-наркологи́ческая экспертиза	сот-наркологи́ялық сараптама	<p>1. Наркотики - грек. narkotikos – орап алатын, баурап алатын</p> <p>Экспертиза - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Сот-наркологи́ялық сараптама – адамның денесі мен психикалық жағдайына және өзге де материалдық объектілерге, сондай-ақ қылмыстық, азаматтық, әкімшілік процестерде материалдарға зерттеулер жүргізуден және шешілуі сот наркологи́ясы саласындағы арнайы ғылыми білімді талап ететін мәселелер бойынша сот сарапшысының не сот сарапшылары комиссиясының қорытынды беруінен тұратын іс жүргізу әрекеті.</p> <p>2. Өзербайжан: mähkәмә narkotik test</p> <p>3. Қырғыз: соттук-наркологи́ялық сыноо</p> <p>4. Өзбек: sud giyohvand sinov</p> <p>5. Түрік: adli uyuşturucu testi</p> <p>6. Ағылшын: forensic narcological examination</p> <p>7. Испан: examen narcológico forense</p> <p>8. Неміс: forensische narkologische Untersuchung</p> <p>9. Француз: examen narcologique médico-légal</p>
952.	судебно-психиатри́ческая экспертиза	сот-психиатри́ялық сараптама	<p>1. Психиатрия – көне грек. ψυχή «дем, рух, жан»</p> <p>Экспертиза - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Сот-психиатри́ялық сараптама – адамның денесі мен психикалық жағдайына және өзге де</p>

			<p>материалдық объектілерге, сондай-ақ қылмыстық, азаматтық, әкімшілік процестерде материалдарға зерттеулер жүргізуден және шешілуі сот психиатриясы саласындағы арнайы ғылыми білімді талап ететін мәселелер бойынша сот сарапшысының не сот сарапшылары комиссиясының қорытынды беруінен тұратын іс жүргізу әрекеті.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə psixiatriya ekspertizası</p> <p>3. Қырғыз: соттук-психиатриялык экспертиза</p> <p>4. Өзбек: sud-psixiatriya ekspertizasi</p> <p>5. Түрік: adli psikiyatrik muayene</p> <p>6. Ағылшын: forensic psychiatric examination</p> <p>7. Испан: examen psiquiátrico forense</p> <p>8. Неміс: forensische psychiatrische Untersuchung</p> <p>9. Француз: examen psychiatrique médico-légal</p>
953.	судебные прения	соттағы жарыссөз	<p>1. Соттағы жарыссөз – соттық тергеу барысында тараптар анықталған жағдайларды сөз сөйлеумен және репликалармен бағалайтын, сот талқылауының дербес бөлігі.</p> <p>2. Өзербайжан: pleadings</p> <p>3. Қырғыз: соттук талашуу</p> <p>4. Өзбек: muzokara</p> <p>5. Түрік: pleadings</p> <p>6. Ағылшын: judicial pleadings</p> <p>7. Испан: alegatos judiciales</p> <p>8. Неміс: gerichtliche Schriftsätze</p> <p>9. Француз: plaidoiries judiciaires</p>
954.	судебные расходы	сот шығыстары	<p>1. Сот шығыстары – істі азаматтық сот өндірісі тәртібімен қарауға байланысты туындаған шығындар.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə rüsumu</p> <p>3. Қырғыз: укуктук чыгымдар</p> <p>4. Өзбек: huquqiy xarajatlar</p> <p>5. Түрік: yasal giderler</p> <p>6. Ағылшын: court expenses</p> <p>7. Испан: gastos judiciales</p> <p>8. Неміс: Gerichtskosten</p> <p>9. Француз: frais de justice</p>
955.	судебный приказ	сот бұйрығы	<p>1. Сот бұйрығы өндіріп алушының ақшалай сомаларды өндіріп алу немесе мүлікті борышкерді немесе өндіріп алушыны олардың түсіндірмелерін тыңдау үшін шақырмай-ақ және сотта іс қарамай-ақ, даусыз талаптар бойынша борышкерден талап ету туралы арызы бойынша шығарылған судьяның актісі болып табылады.</p> <p>2. Өзербайжан: vəgəqəsi</p> <p>3. Қырғыз: аткаруу документи</p>

			<p>4. Өзбек: chaqiruv qog'ozi</p> <p>5. Түрік: ferman</p> <p>6. Ағылшын: court order</p> <p>7. Испан: mandato judicial</p> <p>8. Неміс: Gerichtsbeschluss</p> <p>9. Француз: ordonnance du tribunal</p>
956.	судебный пристав	сот приставы	<p>1. Сот приставы – мемлекеттік қызметте тұратын және өзіне «Сот приставтары туралы» Заңмен жүктелген міндеттерді орындайтын лауазымды адам.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə icraçısı</p> <p>3. Қырғыз: сот аткаруучусу</p> <p>4. Өзбек: sud ijrochisi</p> <p>5. Түрік: mübaşir</p> <p>6. Ағылшын: bailiff</p> <p>7. Испан: alguacil</p> <p>8. Неміс: Gerichtsvollzieher</p> <p>9. Француз: huissier</p>
957.	судебный штраф	сот айыппұлы	<p>1. Штраф - нем. strafe - жаза Іске қатысушы және сот төрелігіне жәрдемдесуші адамға, сондай-ақ басқа субъектілерге заңмен немесе сотпен жүктелген іс жүргізу міндеттемелерін орындамағаны үшін (атап айтқанда, сот отырысында тәртіпті бұзғаны, соттың шақыруына себепсіз жағдайлармен келмей қалғаны үшін) қолданылатын мүлкітік санкция саналатын заңдық жауаптылық шарасы.</p> <p>2. Өзербайжан: cəza mühakimə</p> <p>3. Қырғыз: сот айыбы</p> <p>4. Өзбек: sud jarima</p> <p>5. Түрік: ceza deneme</p> <p>6. Ағылшын: judicial fine</p> <p>7. Испан: multa judicial</p> <p>8. Неміс: Geldstrafe</p> <p>9. Француз: amende judiciaire</p>
958.	судейский иммунитет	судьяның иммунитеті	<p>1. Иммунитет - лат. immunitas – босату, құтқару Судьяның иммунитеті – сот билігін тасымалдаушылар ретіндегі судьялардың қол сұғылмаушылығы; судья тиісті құзыретті органның келісімінсіз қылмыстық жауаптылыққа тартылмайды, қамауға алынбайды, мәжбүрлеп алып келуге жатпайды дегенді білдіреді.</p> <p>2. Өзербайжан: məhkəmə toxunulmazlığı</p> <p>3. Қырғыз: соттук иммунитет</p> <p>4. Өзбек: sud immunitet</p> <p>5. Түрік: adli dokunulmazlık</p> <p>6. Ағылшын: judicial immunity</p> <p>7. Испан: inmunidad judicial</p>

			8. Неміс: gerichtliche Immunität 9. Француз: immunité judiciaire
959.	судоустрой ство	сот құрылымы	1. Сот құрылымы – соттардың ұйымдастырылу және қызметтік міндеттері мен қағидаттарын және құрылымдарын, құзыреттерін белгілейтін құқықтық нормалар жиынтығы. 2. Әзербайжан: məhkəmə 3. Қырғыз: сот түзмөк 4. Өзбек: sud qurilma 5. Түрік: yargı 6. Ағылшын: judicial system 7. Испан: sistema judicial 8. Неміс: Justizsystem 9. Француз: système judiciaire
960.	сутяга	пәлеқор	1. Пәлеқор (араб). Жалақор, пәле қуғыш, пәле іздегіш (ҚС, 1056). 2. Әзербайжан: barrator 3. Қырғыз: bargainer 4. Өзбек: g'iybatchi 5. Түрік: baratarıya suçlusu 6. Ағылшын: lawyer 7. Испан: abogado 8. Неміс: Anwalt 9. Француз: marchandeur
961.	сходные подписи	ұқсас қолтаңбалар	1. Ұқсас қолтаңбалар – басқа-басқа адамдардың қойған қолдарында транскрипциясы, өрнектеуі, жалпы және бірқатар жеке белгілерінің сәйкес келуі. 2. Әзербайжан: oxşar imzalar 3. Қырғыз: окшош кол 4. Өзбек: o'xshash imzo 5. Түрік: benzer imzalar 6. Ағылшын: similar signatures 7. Испан: firmas similares 8. Неміс: ähnliche Unterschriften 9. Француз: signatures similaires
962.	сходные почерки	ұқсас қолжазулар	1. Ұқсас қолжазулар – басқа-басқа адамдардың жазуындағы жалпы және бірқатар жеке белгілерінің сәйкес келуі. 2. Әзербайжан: oxşar xətt 3. Қырғыз: окшош кол жазма 4. Өзбек: shunga o'xshash yozuv 5. Түрік: benzer el yazısı 6. Ағылшын: similar handwriting 7. Испан: letra similar 8. Неміс: ähnliche Handschrift 9. Француз: écriture similaire
963.	сыщик	тыңшы	1. Тыңшы, шпион (неміс. Spion – шпион, Spahen –

			<p>ізіне түсу) – мемлекеттік немесе әскери құпиялықты құрайтын деректерді шетелге (оның агентурасына) жеткізу мақсатында аңду, тыңшылық ету, ұрлау немесе жинаумен айналысатын адам.</p> <p>2. Өзербайжан: truth</p> <p>3. Қырғыз: детектив</p> <p>4. Өзбек: detektiv</p> <p>5. Түрік: hafiye</p> <p>6. Ағылшын: detective</p> <p>7. Испан: detective</p> <p>8. Неміс: Detektiv</p> <p>9. Француз: détective</p>
964.	сюрвейер	сюрвейер	<p>1. Сюрвейер (ағыл. surveyer) – сақтандыруға қабылданатын мүлікті және сақтандыру басталғаннан кейін сақтандырылған мүлікті тексеретін сарапшы.</p> <p>2. Өзербайжан: surveyor</p> <p>3. Қырғыз: иликтөөчү</p> <p>4. Өзбек: tuzuvchi</p> <p>5. Түрік: bilirkіші</p> <p>6. Ағылшын: surveyor</p> <p>7. Испан: topógrafo</p> <p>8. Неміс: Landvermesser</p> <p>9. Француз: arpenteur</p>
965.	тайный совет	құпия кеңес	<p>1. Құпия кеңес – әсіресе монархиялық мемлекетте мемлекет басшысына кеңес беретін орган.</p> <p>2. Өзербайжан: privy council</p> <p>3. Қырғыз: таламдаш жактар</p> <p>4. Өзбек: shaxsiy kengashi</p> <p>5. Түрік: özel meclis</p> <p>6. Ағылшын: privy council</p> <p>7. Испан: Consejo privado</p> <p>8. Неміс: Geheimrat</p> <p>9. Француз: Conseil privé</p>
966.	тактический риск	тактикалық тәуекел	<p>1. Тактика - грек. taktika – әскерді орналастыру өнері; tasso - орналастырамын Риск – лат. resesō – қырқу, қысқарту немесе көне грек. ρίσκόν – қауіптілік, қатер Тактикалық тәуекел – тергеу іс-қимылдарын жүргізу кезінде теріс нәтижелердің немесе теріс салдарлардың болу мүмкіндігі.</p> <p>2. Өзербайжан: taktiki risk</p> <p>3. Қырғыз: тактикалык тобокелдик</p> <p>4. Өзбек: taktik xavfi</p> <p>5. Түрік: taktik risk</p> <p>6. Ағылшын: tactical risk</p> <p>7. Испан: riesgo táctico</p>

			8. Неміс: taktisches Risiko 9. Француз: risque tactique
967.	тактическое воздействие	тактикалық ықпал	1. Тактика - грек. taktika – әскерді орналастыру өнері; tasso - орналастырамын Тактикалық ықпал – тактикалық тәсілдердің көмегімен немесе криминалистикалық және басқа да құралдар мен әдістерді пайдалану тактикасы негізінде тергеуші (алдын ала тергеу органы) жүзеге асыратын қандай да бір объектіге құқыққа сай әсер ету. 2. Әзербайжан: taktiki təsir 3. Қырғыз: тактикалық таасири 4. Өзбек: taktik ta'sir 5. Түрік: taktik etkisi 6. Ағылшын: tactical impact 7. Испан: impacto táctico 8. Неміс: taktische Wirkung 9. Француз: impact tactique
968.	тактическое решение	тактикалық шешім	1. Тактика - грек. taktika – әскерді орналастыру өнері; tasso - орналастырамын Тактикалық шешім – тергеу жағдаятына тактикалық әсер ету мақсатын таңдау. 2. Әзербайжан: taktiki qərar 3. Қырғыз: тактикалық чечим 4. Өзбек: taktik qaror 5. Түрік: taktik karar 6. Ағылшын: tactical decision 7. Испан: decisió n táctica 8. Неміс: taktische Entscheidung 9. Француз: décision tactique
969.	талиона закон	талион заңы	1. Талион заңы (лат. talio, talionis – қылмыстың күшіне тең жаза) – рулық (туыстық) қоғамда қалыптасқан жазалау қағидаты. 2. Әзербайжан: kisas hüquq 3. Қырғыз: талион укук 4. Өзбек: talion qonun 5. Түрік: kisas kanunu 6. Ағылшын: talion law 7. Испан: ley de talió n 8. Неміс: Talion Gesetz 9. Француз: loi de talion
970.	таможенная политика	кедендік саясат	1. Таможня – түркі. – таңба Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет» Кеден саясаты – мемлекеттің елге импортталатын тауарларға кеден салығын салудың белгілі бір тәртібін орнататын мақсаткерлік қызметі. 2. Әзербайжан: gömrük siyasəti

			<p>3. Қырғыз: бажы саясаты</p> <p>4. Өзбек: bojxona siyosati</p> <p>5. Түрік: gümrük politikası</p> <p>6. Ағылшын: customs policy</p> <p>7. Испан: politica aduanera</p> <p>8. Неміс: Zollpolitik</p> <p>9. Француз: politique douanière</p>
971.	таможенное администрирование	кедендік әкімшілік жүргізу	<p>1. Таможня – түркі. – таңба</p> <p>Администрация (лат. administratio – басқару, басшылық</p> <p>Кедендік әкімшілік жүргізу – ҚР кеден заңдарына сәйкес ҚР кеден органдары жүзеге асыратын ұйымдық-құқықтық және өзге де іс-әрекеттер мен шаралар жиынтығы.</p> <p>2. Өзербайжан: gömrük idarəsi</p> <p>3. Қырғыз: бажы башкаруу</p> <p>4. Өзбек: bojxona boshqarmasi</p> <p>5. Түрік: gümrük idaresi</p> <p>6. Ағылшын: customs administration</p> <p>7. Испан: administración de aduanas</p> <p>8. Неміс: Zollverwaltung</p> <p>9. Француз: administration des douanes</p>
972.	текущее толкование	ағымдағы түсінік беру, ағымдағы түсіндіру	<p>1. Ағымдағы түсіндіру дегеніміз – кез келген құқық қолданушы орган (сот, мемлекеттік басқару органы және т.б.) күнделікті тәжірибеде беретін, құқық нормаларын түсіндіру болып табылатын құқық нормаларын бейресми түсіндіру түрі.</p> <p>2. Өзербайжан: cari şərh</p> <p>3. Қырғыз: учурдагы чечмелөө</p> <p>4. Өзбек: joriy talqini</p> <p>5. Түрік: geçerli yorumlama</p> <p>6. Ағылшын: current interpretation</p> <p>7. Испан: interpretación actual</p> <p>8. Неміс: aktuelle Interpretation</p> <p>9. Француз: interprétation actuelle</p>
973.	телесное изнасилие	тән зорлығы	<p>1. Тән зорлығы деп жәбірленушінің еркіне қарсы немесе еркінен тыс, оның денелік қол сұғылмаушылығын бұзуға немесе оның қарсылығын жоюға бағытталған және жәбірленушінің организміне белгілі бір зақым келтіретін не келтіруі мүмкін, қоғамға қауіпті, құқыққа қайшы және заңмен тыйым салынатын, қасақана тәнге әсер етуді айтамыз.</p> <p>2. Өзербайжан: fiziki zorakılıq</p> <p>3. Қырғыз: физикалык зомбулук</p> <p>4. Өзбек: jismoniy zo'ravonlik</p> <p>5. Түрік: fiziksel şiddet</p> <p>6. Ағылшын: bodily rape</p>

			<p>7. Испан: violación corporal</p> <p>8. Неміс: körperliche Vergewaltigung</p> <p>9. Француз: viol corporel</p>
974.	телесные наказания	тән жазалары	<p>1. Тән жазалары – жазаланатын адамға физикалық ауырту немесе зақым келтіруден тұратын, өте ертедегі (өлім жазасымен қатар) жазалау шараларының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: cismani cəza</p> <p>3. Қырғыз: капрал жаза</p> <p>4. Өзбек: jismoniy azob</p> <p>5. Түрік: dayak</p> <p>6. Ағылшын: Physical punishment</p> <p>7. Испан: Castigo físico</p> <p>8. Неміс: Körperliche Bestrafung</p> <p>9. Француз: Puniton physique</p>
975.	теократическое государство	теократиялық мемлекет	<p>1. Теократиялық мемлекет (гр. tueos – құдай, kratos – билік) – мемлекеттік билік толықтай немесе оның көп бөлігі шіркеу иерархиясына тиесілі болатын ұйымдастырудың ерекше нысаны (мысалы, қазіргі кездегі Ватикан қала-мемлекеті).</p> <p>2. Әзербайжан: teokratik dövlət</p> <p>3. Қырғыз: теократиялук мамлекет</p> <p>4. Өзбек: dini davlat</p> <p>5. Түрік: teokrasi</p> <p>6. Ағылшын: theocratic state</p> <p>7. Испан: estado teocrático</p> <p>8. Неміс: theokratischer Staat</p> <p>9. Француз: état théocratique</p>
976.	теория государства и права	мемлекет пен құқық теориясы	<p>1. Теория - грек. theoria – қарастыру, зерттеу Мемлекет пен құқық теориясы (ағыл. theory of state and law; нем. Staatsund Reclitstlieorie; Theorie des Staates und des Rechts) – мемлекет пен құқықтың пайда болуы, дамуы мен әрекет ету заңдылығын зерттейтін заң ғылымдарының жалпы теоретикалық саласы; мемлекет пен құқықтың, құқықтық жүйенің мәні, түрі, пішімі, міндеті, құрылымы мен әрекетету механизмі; барлық заң ғылымдары үшін жалпы негізгі мемлекетті құқықтық түсінік.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlət və hüquq nəzəriyyəsi</p> <p>3. Қырғыз: мамлекет жана укук теориясы</p> <p>4. Өзбек: davlat va huquq nazariyasi</p> <p>5. Түрік: devlet ve hukuk teorisi</p> <p>6. Ағылшын: Theory of State and Law</p> <p>7. Испан: Teoría del Estado y del Derecho</p> <p>8. Неміс: Theorie von Staat und Recht</p> <p>9. Француз: Théorie de l'État et du droit</p>
977.	территориаль	аумақтық	<p>1. Территория - лат. territorium.</p>

	ная оборона	қорғаныс	<p>Аумақтық қорғаныс – ҚР халқын, объектілерін және коммуникацияларын қарсы жақтың іс-қимылынан, диверсиялық немесе террорлық актілерінен қорғау мақсатында ҚР Үкіметі жүзеге асыратын іс-шаралар жиынтығы, сондай-ақ, төтенше жағдай немесе соғыс жағдайы режимдерін енгізу және қамтамасыз ету («ҚР қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» 2005 жылғы 7 қаңтардағы № 29 ҚРЗ 1 – бап).</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi müdafiə</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық қорғонуу</p> <p>4. Өзбек: hududiy mudofaa</p> <p>5. Түрік: toprak savunma</p> <p>6. Ағылшын: territorial defense</p> <p>7. Испан: defensa territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Verteidigung</p> <p>9. Француз: défense territoriale</p>
978.	территориальная подсудность	аумақтық соттылық	<p>1. Территория - лат. territorium.</p> <p>Аумақтық соттылық бір дейгейдегі соттар арасындағы, алғашқы саты соттары ретіндегі бірінші буынды соттар арасындағы істерді жіктейді.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi yurisdiksiyası</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық сотко қараштуулугу</p> <p>4. Өзбек: hududiy yurisdiksiya</p> <p>5. Түрік: bölgesel yargı</p> <p>6. Ағылшын: territorial jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Zuständigkeit</p> <p>9. Француз: juridiction territoriale</p>
979.	территориальная регламентация	аумақтық регламенттеу аумақтық регламентация	<p>1. Территория - лат. territorium.</p> <p>Регламент - лат. pensio - платеж</p> <p>Аумақтық регламенттеу – диапазондарды бірігіп пайдалану туралы бір немесе бірнеше аймақтардағы мемлекеттер арасындағы келісім.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi tənظیمlənməsi</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық жөнгө салуу</p> <p>4. Өзбек: hududiy tartibga solish</p> <p>5. Түрік: toprak düzenleme</p> <p>6. Ағылшын: territorial regulation</p> <p>7. Испан: regulación territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Regulierung</p> <p>9. Француз: réglementation territoriale</p>
980.	территориальная целостность	аумақтық тұтастық	<p>1. Территория - лат. territorium.</p> <p>Аумақтық тұтастық (немесе аумақтық қол сұғылмаушылық, кейде – интегритет) – мемлекет аумағы әскери күш немесе күшпен қорқыту қолдану арқылы басқа мемлекеттер тарапынан қол</p>

			<p>сұғылмайтын болып табылатын, халықаралық жария құқық қағидаты.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi bütövlüyü</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық бүтүндүгү</p> <p>4. Өзбек: hududiy yaxlitligi</p> <p>5. Түрік: toprak bütünlüğü</p> <p>6. Ағылшын: territorial integrity</p> <p>7. Испан: integridad territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Integrität</p> <p>9. Француз: intégrité territoriale</p>
981.	территориальная юрисдикция	аумақтық юрисдикция	<p>1. Территория - лат. territorium. Юрисдикция – лат. Jurisdictio – заңды. Аумақтық юрисдикция – белгілі бір аумақ шегінде немесе онда тұратын адамдардың қатысумен туындаған барлық істер бойынша юрисдикция.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi yurisdiksiyası</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық сотко караштуулугу</p> <p>4. Өзбек: hududiy yurisdiksiya</p> <p>5. Түрік: bölgesel yargı</p> <p>6. Ағылшын: territorial jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Zuständigkeit</p> <p>9. Француз: juridiction territoriale</p>
982.	территориальное соглашение	аумақтық келісім	<p>1. Территория - лат. territorium. Аумақтық келісім – белгілі бір аумақ деңгейінде жасалатын, жұмыскерлер мен жұмыс берушілер арасындағы әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттейтін құқықтық акт.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi müqavilə</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық макулдашуу</p> <p>4. Өзбек: hududiy kelishuv</p> <p>5. Түрік: bölgesel anlaşma</p> <p>6. Ағылшын: territorial agreement</p> <p>7. Испан: acuerdo territorial</p> <p>8. Неміс: territoriale Vereinbarung</p> <p>9. Француз: accord territorial</p>
983.	территориальное убежище	аумақтық баспана, аумақтық пана	<p>1. Территория - лат. territorium. Аумақтық баспана – қандай да бір адамға белгілі бір мемлекеттің аумағында саяси себептерге бойынша қудалаудан тығылуға мүмкіндік беру.</p> <p>2. Әзербайжан: ərazi sığınacaq</p> <p>3. Қырғыз: аймақтық баш калкалоочу жай</p> <p>4. Өзбек: hududiy boshpana</p> <p>5. Түрік: toprak sığınma</p> <p>6. Ағылшын: territorial asylum</p> <p>7. Испан: asilo territorial</p> <p>8. Неміс: territoriales Asyl</p> <p>9. Француз: asile territorial</p>

984.	терроризм	терроризм, лаңкестік	<p>1. Террор - лат. terror «қорқыныш, үрей, сұмдық» Терроризм – саяси-әлеуметтік себептерге байланысты жеке адамға, көпшілікке немесе мемлекетке қысым жасау, үрей туғызу мақсатында қасақана жасалатын қылмыстық іс-әрекет.</p> <p>2. Әзербайжан: terrorism</p> <p>3. Қырғыз: терроризм</p> <p>4. Өзбек: terrorism</p> <p>5. Түрік: terörizm</p> <p>6. Ағылшын: terrorism</p> <p>7. Испан: terrorismo</p> <p>8. Неміс: Terrorismus</p> <p>9. Француз: terrorisme</p>
985.	терроризм	терроризм, лаңкестік	<p>1. Террор - лат. terror «қорқыныш, үрей, сұмдық» Акт - лат. actus – іс-әрекет Билік органдарының немесе халықаралық ұйымдардың шешім қабылдауына ықпал ету мақсатында жарылыс, өртеу немесе халықты үрейлендіретін және адамдардың опат болу қаупін тудыратын, айтарлықтай мүліктік зиян келтіретін немесе басқа да ауыр салдарлардың болуына тудыратын басқа да әрекеттер, сондай-ақ осы мақсаттарда аталған іс-қимылдарды жасаумен қорқыту.</p> <p>2. Әзербайжан: terrorçuluq hərəketi</p> <p>3. Қырғыз: терроризм актысы</p> <p>4. Өзбек: terrorism ish</p> <p>5. Түрік: terör eylemi</p> <p>6. Ағылшын: terrorism</p> <p>7. Испан: terrorismo</p> <p>8. Неміс: Terrorismus</p> <p>9. Француз: terrorisme</p>
986.	техника закона	заң техникасы	<p>1. Техника - грек. techne - өнер, кәсіп, шеберлік Заң техникасы – нормативтік құқықтық актілерді ресімдеу тәсілдерінің, талаптары мен қағидаларының жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: uskunalar act</p> <p>3. Қырғыз: жабдуулар техникасы</p> <p>4. Өзбек: qonun texnikasi</p> <p>5. Түрік: ekipman yasasi</p> <p>6. Ағылшын: technique of law</p> <p>7. Испан: técnica de la ley</p> <p>8. Неміс: Technik des Rechts</p> <p>9. Француз: technique du droit</p>
987.	техника законотворчес тва	заң шығару техникасы	<p>1. Техника - грек. techne - өнер, кәсіп, шеберлік Заң шығару техникасы кең мағынасында алғанда нормативтік актілерді талдап жасау ережесін ғана емес, сондай-ақ қалыпты материалдарды ұйымдық-</p>

			<p>техникалық жағынан дайындаудың нақты күйін, қалыпты актілердің құрылымы мен мазмұнын, бұл актілерді ресми басылымдарға жариялаудың жай-күйін қамтиды.</p> <p>2. Өзербайжан: avadanlıq qanunvericilik</p> <p>3. Қырғыз: жабдуулар мыйзам</p> <p>4. Өзбек: uskunalar qonun ijodkorligi</p> <p>5. Түрік: ekipman kanun koyma</p> <p>6. Ағылшын: lawmaking technique</p> <p>7. Испан: técnica de elaboración de leyes</p> <p>8. Неміс: Gesetzgebungstechnik</p> <p>9. Француз: technique législative</p>
988.	токсикомания	уытқұмарлық	<p>1. Таксомания – грек. toxikon – у; греч. mania - ессіздік, қуаныу, құмарлық</p> <p>Уытқұмарлық – есірткі және психотроптық заттардың әсеріне ұқсас психикалық елірме әсер туғызатын және республикалық заңнамалық актілер мен халықаралық конвенциялардың тізімдеріне енбейтін дәрілік препараттар мен табиғаты әртүрлі дәрілік емес заттарды шектен тыс пайдалану.</p> <p>2. Өзербайжан: narcomaniya</p> <p>3. Қырғыз: наркомания ооруулары</p> <p>4. Өзбек: giyohvandlik</p> <p>5. Түрік: uyuşturucu bağımlılığı</p> <p>6. Ағылшын: substance abuse</p> <p>7. Испан: abuso de sustancias</p> <p>8. Неміс: Drogenmissbrauch</p> <p>9. Француз: abus de substance</p>
989.	торговая политика	сауда саясаты	<p>1. Политика - көне грек. πολιτική «мемлекеттік қызмет»</p> <p>Сауда саясаты – салықтар, жәрдемқаражаттар және импортқа немесе экспортқа арналған тікелей шектеулер арқылы сыртқы сауда көлемін реттеуге бағытталған үкімет саясаты.</p> <p>2. Өзербайжан: ticarət siyasəti</p> <p>3. Қырғыз: соода саясаты</p> <p>4. Өзбек: savdo siyosati</p> <p>5. Түрік: ticaret politikası</p> <p>6. Ағылшын: trade policy</p> <p>7. Испан: politica comercial</p> <p>8. Неміс: Handelspolitik</p> <p>9. Француз: Politique d'échange</p>
990.	торговое представительство	сауда өкілдігі	<p>1. Сауда өкілдігі – мемлекеттің ашылған мемлекетте сыртқы экономикалық қызмет саласыда мемлекеттік мүдделерді қамтамаыз ететін, шет елдердегі үкіметтік органы.</p> <p>2. Өзербайжан: ticarət missiyası</p>

			<p>3. Қырғыз: соода миссиясы</p> <p>4. Өзбек: savdo missiyasi</p> <p>5. Түрік: ticaret heyeti</p> <p>6. Ағылшын: trade mission</p> <p>7. Испан: misión de Comercio</p> <p>8. Неміс: Handelsmission</p> <p>9. Француз: mission commerciale</p>
991.	торговый режим	сауда режимі, сауда режимі	<p>1. Режим - лат. regimen – басқару, бұйрық беру, басшылық</p> <p>Сауда режимі – бұл ұлттық және әлемдік нарықтық қарым-қатынасын қалыптасытру үшін қолданылатын шаралар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ticarət rejimi</p> <p>3. Қырғыз: соода режими</p> <p>4. Өзбек: savdo rejimi</p> <p>5. Түрік: ticaret rejimi</p> <p>6. Ағылшын: trade regime</p> <p>7. Испан: régimen comercial</p> <p>8. Неміс: Handelsregime</p> <p>9. Француз: régime commercial</p>
992.	торжество правосудия	сот төрелігінің жеңісі, сот әділдігінің жеңісі	<p>1. Сот билігінің заңнамалық және атқарушылық биліктен дербестігі (автономдығы).</p> <p>2. Әзербайжан: ədalətın təntənəsidir</p> <p>3. Қырғыз: адилеттиктин орноору</p> <p>4. Өзбек: adolat g'alaba</p> <p>5. Түрік: adalet zaferi</p> <p>6. Ағылшын: triunfo de la justicia</p> <p>7. Испан: triunfo de la justicia</p> <p>8. Неміс: Triumph der Gerechtigkeit</p> <p>9. Француз: triomphe de la justice</p>
993.	трайбализм	трайбализм	<p>1. Трайбализм (лат. tribus – ру, тайпа) (рушылдық) – қоғамдық жікке бөлінушілікті тудыратын этнос ішіндегі ру-тайпалар мен жеке адамдар бойындағы тайпалық, рулық сезім, құбылыс. Трайбализм негізінен билікке таласушылықты, сепаратизмді қоздыратын құбылыс ретінде саяси мәдениеті төмен, демократиялық институттары нашар дамыған елдерге (Азия, Африка елдері, т.б.) тән.</p> <p>2. Әзербайжан: milliyyətçilik</p> <p>3. Қырғыз: трайбализм</p> <p>4. Өзбек: kabilecilik</p> <p>5. Түрік: kabilecilik</p> <p>6. Ағылшын: tribalism</p> <p>7. Испан: tribalismo</p> <p>8. Неміс: Tribalismus</p> <p>9. Француз: tribalisme</p>
994.	трансграничное	трансшекаралық ықпал,	<p>1. Транс - лат. trans - арқылы</p> <p>Трансшекаралық ықпал дегеніміз жаһандық</p>

	воздействие	трансшекара лық әсер	сипатта ғана емес, қандай да бір тараптың юрисдикциясында болатын аудандарда орын алатын кез келген әсер етуді білдіреді. 2. Әзербайжан: transsərhəd təsirlər 3. Қырғыз: чек ара таасир 4. Өзбек: transchegaraviy ta'sir 5. Түрік: sınır ötesi etkileri 6. Ағылшын: transboundary impact 7. Испан: impacto transfronterizo 8. Неміс: grenzüberschreitende Auswirkungen 9. Француз: impact transfrontière
995.	транснациона льная компания	трансұлттық компания	1. Транс - лат. trans - арқылы Нация - лат. natio – тайпа, халық Компания - лат. compania - «табақтастар» Трансұлттық компания – бірнеше мемлекетте өндірістік бөлімшелері бар компания (корпорация). 2. Әзербайжан: çoxmillətli şirkət 3. Қырғыз: көп улуттуу коом 4. Өзбек: ko'p millatli kompaniya 5. Түрік: çokuluslu şirket 6. Ағылшын: transnational company 7. Испан: empresa transnacional 8. Неміс: transnationale Unternehmen 9. Француз: société transnationale
996.	транснацио нальная корпорация	трансұлттық корпорация	1. Транс - лат. trans - арқылы Нация - лат. natio – тайпа, халық Корпорация – лат. corporatio - бірлестік Трансұлттық корпорация – келісілген саясат пен ортақ стратегия жүргізуге мүмкіндік беретін шешімдер қабылдау жүйесіне сәйкес екі немесе одан көп елде жұмыс істейтін бөлімшелері бар, орналасқан еліне, меншік нысанына тәуелсіз, жекеше, мемлекеттік немесе аралас кәсіпорын; шетелге тікелей қаржы (инвестиция) салушы фирма. 2. Әзербайжан: çoxmillətli korporasiya 3. Қырғыз: көп улуттуу корпорация 4. Өзбек: ko'p millatli korporatsiya 5. Түрік: çok uluslu şirket 6. Ағылшын: transnational corporation 7. Испан: Corporación transnacional 8. Неміс: transnationale Gesellschaft 9. Француз: Corporation transnationale
997.	транспортная инфраструкту ра	көлік инфрақұры лымы	1. Транспорт - лат. transporto – орнын ауыстырамын Инфраструктура - лат. infra – төмен, structura - құрылыс, орналасу Көлік инфрақұрылымы – инфрақұрылымның бір

			<p>түрі, тасымалдауды жүзеге асыратын, сонымен қатар олардың орындалу мен қызмет көрсетуін қамтамасыз ететін барлық салалар мен тасымалдау кәсіпорындарының жиынтығы.</p> <p>2. Өзбайжан: nəqliyyat infrastrukturu</p> <p>3. Қырғыз: транспорттук инфраструктура</p> <p>4. Өзбек: transport infratuzilmasi</p> <p>5. Түрік: ulaştırma altyapısı</p> <p>6. Ағылшын: transport infrastructure</p> <p>7. Испан: Infraestructura de transporte</p> <p>8. Неміс: Verkehrsinfrastruktur</p> <p>9. Француз: Infrastructure de transport</p>
998.	трасологическая экспертиза	трасологиялық сараптама	<p>1. Трасология - фр. trace – із және грек. logos – ілім Экспертиза - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Трасологиялық сараптама – техника, ғылым, өнер салаларында қажеті және тиісті білімдері бар адам дәлелдемелер алу мақсатында заттай дәлелдемелерге (іздеуге) зерттеу жүргізетін іс жүргізу әрекеті.</p> <p>2. Өзбайжан: trasological müayinə</p> <p>3. Қырғыз: трасологиялук экспертиза</p> <p>4. Өзбек: trasological ekspertiza</p> <p>5. Түрік: trasological inceleme</p> <p>6. Ағылшын: traceological examination</p> <p>7. Испан: examen traceológico</p> <p>8. Неміс: Traceologische Untersuchung</p> <p>9. Француз: examen traceologique</p>
999.	третейское разбирательство	аралық сот талқылауы, аралық сотта іс қарау	<p>1. Аралық сотта іс қарау – аралық сотта дауды қарау және аралық соттың шешімін қабылдау процесі («Аралық соттар туралы» 2004 жылғы 28 желтоқсандағы № 22 ҚРЗ 2 - бап).</p> <p>2. Өзбайжан: arbitraj müayinə</p> <p>3. Қырғыз: арбитраждык экспертиза</p> <p>4. Өзбек: hakamlık ekspertiza</p> <p>5. Түрік: tahkim inceleme</p> <p>6. Ағылшын: arbitration</p> <p>7. Испан: arbitraje</p> <p>8. Неміс: Schiedsgerichtsbarkeit</p> <p>9. Француз: arbitrage</p>
1000.	третье лицо	үшінші тарап, үшінші жақ	<p>1. Азаматтық құқықта заңға немесе келісімшартқа байланысты азаматтық құқықтар мен міндеттемелер алуға қабілетті, бірақ міндеттемедегі тарап болып табылмайтын адам; азаматтық іс жүргізу құқығында – қуынымшы мен жауапкер арасындағы материалдық-құқықтық мүдделілігі бар адам.</p> <p>2. Өзбайжан: üçüncü</p> <p>3. Қырғыз: үчүнчү тарап</p> <p>4. Өзбек: uchinchı shaxs</p>

			<p>5. Түрік: üçüncü şahıs</p> <p>6. Ағылшын: third party</p> <p>7. Испан: tercero</p> <p>8. Неміс: dritte Seite</p> <p>9. Француз: tierce personne</p>
1001.	триумвират	триумвират	<p>1. Триумвират (лат. tres – «үш» + vir – «күйеу»: «үш күйеудің одағы») – саяси келісім, Римде біздің дәуірімізге дейінгі I ғасырда азаматтық соғыс кезінде мемлекеттік билікті тартып алуға бағытталған, ықпалды саяси қайраткерлер мен қолбасшылар одағы.</p> <p>2. Әзербайжан: triumvirate</p> <p>3. Қырғыз: талаат</p> <p>4. Өзбек: triumvirlik</p> <p>5. Түрік: üçlü otorite</p> <p>6. Ағылшын: triumvirate</p> <p>7. Испан: triunvirato</p> <p>8. Неміс: Triumvirat</p> <p>9. Француз: triumvirat</p>
1002.	трудоу распорядок	еңбек тәртіптемесі	<p>1. Еңбек тәртіптемесі – қызметкерлер мен жұмыс берушінің еңбекті ұйымдастыру жөніндегі қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>2. Әзербайжан: əmək sədvəli</p> <p>3. Қырғыз: эмгек тартиби</p> <p>4. Өзбек: mehnat jadvali</p> <p>5. Түрік: emek programı</p> <p>6. Ағылшын: work schedule</p> <p>7. Испан: horario de trabajo</p> <p>8. Неміс: Arbeitsplan</p> <p>9. Француз: horaire de travail</p>
1003.	трудоуе конфликты	еңбек жанжалдары, еңбек қақтығыстары	<p>1. Конфликт - лат. conflictus – соғысу, қақтығысу. Еңбек қақтығыстары – объектісі еңбек қатынастары және оларды қамтамасыз ету шарттары болып табылатын әлеуметтік дау-жанжалдардың бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: əmək mübahisələri</p> <p>3. Қырғыз: эмгек талаш-тартыштары</p> <p>4. Өзбек: mehnat nizolar</p> <p>5. Түрік: iş uyuşmazlıkları</p> <p>6. Ағылшын: labor conflicts</p> <p>7. Испан: conflictos laborales</p> <p>8. Неміс: Arbeitskonflikte</p> <p>9. Француз: conflits de travail</p>
1004.	трудоуе обстоятельство	еңбек мән-жайлары, еңбек жағдайлары	<p>1. Еңбек жағдайлары – еңбекке ақы төлеу, нормалау, жұмыс уақыты мен тынығу уақытының режимі жағдайлары, кәсіптерді (лауазымдарды) қоса атқару, қызмет көрсету аймағын ұлғайту, уақытша жұмыста болмаған қызметкердің</p>

			<p>міндеттерін атқару, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі, техникалық, өндірістік-тұрмыстық жағдайлар, сондай-ақ тараптардың келісуі бойынша өзге де еңбек жағдайлары.</p> <p>2. Өзербайжан: əmək öhdəliklər</p> <p>3. Қырғыз: эмгек шарттары</p> <p>4. Өзбек: mehnat sharoitlari</p> <p>5. Түрік: emek yükümlülükleri</p> <p>6. Ағылшын: labor circumstances</p> <p>7. Испан: circunstancias laborales</p> <p>8. Неміс: Arbeitsumstände</p> <p>9. Француз: circonstances de travail</p>
1005.	уважение государственного суверенитета	мемлекеттік егемендікті құрметтеу	<p>1. Суверенит - нем. Souveränität, фр. souveraineté – жоғарғы билік, үстемдік, өктемдік</p> <p>Мемлекеттік егемендікті құрметтеу – мемлекеттің саяси тәуелсіздігін, оның аумақтық тұтастығын, басқа мемлекеттермен тең құқықтылығын, өзінің саяси, әлеуметтік, экономикалық және мәдени жүйесін еркін таңдау және дамыту құқығын мойындау мен құрметтеуден тұратын халықаралық құқықтың жалпы мойындалған қағидаты.</p> <p>2. Өзербайжан: milli suverenliyinə hörmət</p> <p>3. Қырғыз: улуттук эгемендүүлүккө урматтоо</p> <p>4. Өзбек: milliy suverenitetini hurmat</p> <p>5. Түрік: ulusal egemenlik saygı</p> <p>6. Ағылшын: respect for state sovereignty</p> <p>7. Испан: respeto por la soberanía estatal</p> <p>8. Неміс: Achtung der staatlichen Souveränität</p> <p>9. Француз: respect de la souveraineté de l'Etat</p>
1006.	увечье	мертігу, кемтарлық	<p>1. Мертігу – тірі организмнің сыртқы түрі мен қызметтеріне залал келтіретін, кейде оны өлімге алып келетін кездейсоқ немесе мақсатқа сай тән зақымынын келтіру әрекеті.</p> <p>2. Өзербайжан: yaralama</p> <p>3. Қырғыз: жабыркатуу</p> <p>4. Өзбек: sunnati</p> <p>5. Түрік: sakatlama</p> <p>6. Ағылшын: mutilation</p> <p>7. Испан: mutilación</p> <p>8. Неміс: Verstümmelung</p> <p>9. Француз: mutilation</p>
1007.	увольнение от должности	лауазымнан босату	<p>1. Лауазымнан босату – сот сотталушыны оны қылмыс жасау кезінде атқаратын қызметінде қалдыру мүмкін еместігін таныған жағдайда қолданылатын жаза.</p> <p>2. Өзербайжан: ofis vəzifədən</p> <p>3. Қырғыз: кызматынан бошотуу</p> <p>4. Өзбек: lavozimidan chetlashtirish</p>

			<p>5. Түрік: ofis görevden 6. Ағылшын: dismissal 7. Испан: despido 8. Неміс: Entlassung 9. Француз: congédiement</p>
1008.	уговор	келісім, татуласу, иландыру, көндіру	<p>1. Келісім, татуласу, иландыру, көндіру – 1) иландыру, көндіру, 2) бір нәрсе туралы өзара келісім, бірлесе уағдаласқан шарт. 2. Әзербайжан: müqavilə 3. Қырғыз: макулдук 4. Өзбек: bitim 5. Түрік: anlaşma 6. Ағылшын: agreement 7. Испан: acuerdo 8. Неміс: Zustimmung 9. Француз: accord</p>
1009.	уголовная социология	қылмыстық әлеуметтану, қылмыстық социология	<p>1. Социология - лат. societas – қоғам + көне грек. λόγος – ғылым Қылмыстың әлеуметтік-психологиялық жақтарын, себептерін және оны алдын алу, болдырмау шараларын зерттейтін социология ғылымының саласы. 2. Әзербайжан: cinayət sosiologiya 3. Қырғыз: қылмыш социологиясы 4. Өзбек: jinoiy sotsiologiya 5. Түрік: ceza sosyolojisi 6. Ағылшын: criminal sociology 7. Испан: sociología criminal 8. Неміс: kriminelle Soziologie 9. Француз: sociologie criminelle</p>
1010.	уголовная феноменология	қылмыстық феноменология	<p>1. Феномен - грек. phainomenon – болып табылатын; грек. Logos - ілім Қылмыстық феноменология – қылмыстылықтың көріну нысандары туралы ілім, нақты қылмыстар мен криминалды салаларды талдауға арналған криминологияның жеке пәні. 2. Әзербайжан: cinayət fenomenologiya 3. Қырғыз: қылмыш феноменологиясы 4. Өзбек: jinoiy fenomenologiya 5. Түрік: ceza fenomenoloji 6. Ағылшын: criminal phenomenology 7. Испан: fenomenología criminal 8. Неміс: kriminelle Phänomenologie 9. Француз: phénoménologie criminelle</p>
1011.	уголовное судопроизводство	қылмыстық сот ісін жүргізу	<p>1. Қылмыстық сот ісін жүргізу – уәкілетті адамдардың қылмысты ашумен, тергеумен және істі сотта қараумен байланысты қылмыстық-іс жүргізу заңнамасымен реттелген қызметі, сондай-</p>

			<p>ақ уәкілетті субъектілер бір-бірімен және қылмыстық іс бойынша іс жүргізуге басқа субъектілермен түсетін құқықтық қатынас жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət işi</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш иши</p> <p>4. Өзбек: jinoiy ish</p> <p>5. Түрік: cezai soruşturma</p> <p>6. Ағылшын: criminal proceedings</p> <p>7. Испан: procedimientos criminales</p> <p>8. Неміс: Strafverfahren</p> <p>9. Француз: procédure pénale</p>
1012.	уголовно-процессуальное право	қылмыстық процестік құқық, қылмыстық іс жүргізу құқығы	<p>1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Қылмыстық істер бойынша іс жүргізу тәртібін бекітетін және қылмыстық істерді қозғау, тергеу, сотта қарау бойынша анықтау, алдын ала тергеу, прокуратура мен сот үкімінің орындалуы мен іс жүргізу мәселелерін реттейтін құқықтық нормалар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət prosesual</p> <p>3. Қырғыз: жазык жол-жобосу укугу</p> <p>4. Өзбек: jinoiyat-protsessual huquqi</p> <p>5. Түрік: ceza yargilaması</p> <p>6. Ағылшын: criminal procedure law</p> <p>7. Испан: derecho procesal penal</p> <p>8. Неміс: Strafprozessrecht</p> <p>9. Француз: droit de procédure pénale</p>
1013.	уголовно-процессуальное правоотношение	қылмыстық процестік құқықтық қатынас, қылмыстық іс жүргізудің құқықтық қатынасы	<p>1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p> <p>Қылмыстық іс жүргізумен байланысты қылмыстық сот ісін жүргізудің барлық қатысушылары арасында туындаған, қылмыстық-іс жүргізу құқығы нормалары мен реттелетін, айрықша ерекшеліктері осы құқықтық қатынастардың қатысушысы ретінде мемлекеттік органның (алдын ала тергеу, тергеу, прокуратура, сот) міндетті түрде болуы болып табылатын қатынас.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət prosesual hüquq münasibətləri</p> <p>3. Қырғыз: жазык жол-укуктук мамилелер</p> <p>4. Өзбек: jinoiyat-protsessual huquqiy munosabatlar</p> <p>5. Түрік: ceza yargilaması yasal ilişkililer</p> <p>6. Ағылшын: criminal procedural relationship</p> <p>7. Испан: relación procesal penal</p> <p>8. Неміс: strafrechtliche Verfahrensbeziehung</p> <p>9. Француз: relation de procédure pénale</p>
1014.	уголовный процесс	қылмыстық іс жүргізу,	<p>1. Процесс - лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс»</p>

		қылмыстық процесс	<p>Қылмыстық процесс – бұл алдын ала тергеу, прокурор, судья және сот органдарының заңмен реттелген қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət prosesual</p> <p>3. Қырғыз: жазык жол-жобосу</p> <p>4. Өзбек: jinoyat-protsessual</p> <p>5. Түрік: ceza yargilaması</p> <p>6. Ағылшын: criminal process</p> <p>7. Испан: proceso criminal</p> <p>8. Неміс: Strafverfahren</p> <p>9. Француз: procédure pénale</p>
1015.	угроза	қорқыту	<p>1. Қорқыту – өлтіремін деп немесе денсаулыққа ауыр зиян келтіремін деп, сол сияқты адамның жеке басына өзге ауыр күш көрсетемін не мүлікті өртеп құртамын деп, жарылыс жасап немесе өзге жалпы қауіпті тәсілмен қорқыту, бұл қорқытудың іске асатындығына қауіптенудің жеткілікті негіздерінің бар екендігі.</p> <p>2. Әзербайжан: təhlükə</p> <p>3. Қырғыз: коркунуч</p> <p>4. Өзбек: tahdid</p> <p>5. Түрік: tehdit</p> <p>6. Ағылшын: the threat</p> <p>7. Испан: la amenaza</p> <p>8. Неміс: die Drohung</p> <p>9. Француз: la menace</p>
1016.	угроза национальной безопасности	ұлттық қауіпсіздікке төнген қауіп, ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіру	<p>1. Ұлттық қауіпсіздікке төнген қауіп – ұлттық мүдделерді жүзеге асыруға кедергі келтіретін, сондай-ақ ұлттық құндылықтар мен өмір салтына қатер туғызатын жағдайлар мен факторлардың жиынтығы. Қауіп көзі шетел мемлекеті (мемлекеттер тобы), тұлғалар тобы, жеке тұлғалар, экономикадағы, экологиядағы, ақпараттық саладағы және т.б. процестер мен құбылыстар болуы мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: milli təhlükəsizlik təhdidi</p> <p>3. Қырғыз: улуттук коопсуздук коркунучу</p> <p>4. Өзбек: milliy xavfsizlik tahdid</p> <p>5. Түрік: milli güvenlik tehdidi</p> <p>6. Ағылшын: threat to national security</p> <p>7. Испан: amenaza a la seguridad nacional</p> <p>8. Неміс: Bedrohung der nationalen Sicherheit</p> <p>9. Француз: menace pour la sécurité nationale</p>
1017.	укрывательство	жасырушылық	<p>1. Жасырушылық – жасырушының іс-қимылы, қылмыскерді немесе қылмыс іздерін, ұрланған заттарды және т.б. қасақана жасыру.</p> <p>2. Әзербайжан: sığınacaq</p> <p>3. Қырғыз: жашыруучулук</p>

			<p>4. Өзбек: port 5. Түрік: barınma 6. Ағылшын: harboring 7. Испан: albergando 8. Неміс: beherbergen 9. Француз: beherbergen</p>
1018.	укрывательств во преступления	қылмысты жасырушы лық	<p>1. Қылмысты жасырушылық (ағыл. concealment (misprision) of a crime; нем. Heilereif, Verbrecher verborgen halten; Begünstigungsstraftat f) – қылмыстық құқықта – қылмысты, қылмысты жасаудың құралы мен заттары, оның іздерін не болмаса қылмыстық жолмен табылған бұйымдарын қасақана жасыру түрінде көрінетін қоғамдық қауіпті әрекет. 2. Әзербайжан: cinayət misprision 3. Қырғыз: қылмыш жашыруучулук 4. Өзбек: jinoyatning misprision 5. Түрік: suç misprision 6. Ағылшын: concealment of crime 7. Испан: ocultación del crimen 8. Неміс: Verschleierung von Verbrechen 9. Француз: dissimulation du crime</p>
1019.	улики поведения	мінез-құлық айғақтары	<p>1. Мінез-құлық айғақтары – күдіктінің (айыпталушының) мінез-құлқын жасалған қылмыспен байланысты ретінде теріс сипаттайтын фактілер туралы деректер. 2. Әзербайжан: sübut aparmaq 3. Қырғыз: далилдерди жүргүзүү 4. Өзбек: dalillarni o'tkazish 5. Түрік: delil yapmak 6. Ағылшын: evidence of conduct 7. Испан: evidencia de conducta 8. Неміс: Verhaltensnachweise 9. Француз: preuve de conduite</p>
1020.	умственная недостаточно сть	ақыл-ес кемістігі	<p>1. Диффуздық сипатқа ие бас ми қыртысының органикалық зақымдалуымен шартталған таным іс-әрекетінің тұрақты қайтымсыз бұзылысы. 2. Әзербайжан: əqli çatışmazlığı 3. Қырғыз: акыл-жетишсиздик 4. Өзбек: aqliy etishmovchilik 5. Түрік: zekâ geriliği 6. Ағылшын: Discapacidad mental 7. Испан: Discapacidad mental 8. Неміс: Geistige Behinderung 9. Француз: maladie mentale</p>
1021.	умственное расстройство	ақыл-естің бұзылуы	<p>1. (ағыл. disorder, mental; нем. Verwirrung, geistige) – жеке тұлғаның әлеуметтік нормалардан ауытқуынан көрінетін бұзылыс</p>

			<p>2. Өзбайжан: ruhi bozukluk</p> <p>3. Қырғыз: психикалык бузулуу</p> <p>4. Өзбек: ruhiy buzuqlik</p> <p>5. Түрік: akli dengesizlik</p> <p>6. Ағылшын: mental breakdown</p> <p>7. Испан: colapso mental</p> <p>8. Неміс: Nervenzusammenbruch</p> <p>9. Француз: dépression nerveuse</p>
1022.	унаследованне	мирасқорлық мұраға алу	<p>1. Қайтыс болған адамның (мұра берушінің) мүлкінің, құқықтарының және олармен байланысты міндеттемелердің басқа адамдарға (мұрагерлерге) өтуі.</p> <p>2. Өзбайжан: miras</p> <p>3. Қырғыз: тукум куучулук</p> <p>4. Өзбек: meros olish</p> <p>5. Түрік: miras</p> <p>6. Ағылшын: inheritance</p> <p>7. Испан: herencia</p> <p>8. Неміс: Erbe</p> <p>9. Француз: héritage</p>
1023.	универсальная юрисдикция	эмбебап юрисдикция	<p>1. Универсальный - лат. universalis – ортақ, жалпы ортақ Юрисдикция – лат. jurisdictio Эмбебап юрисдикция – индивидтерді қылмыс жасалған жерге немесе айыпталушының немесе жәбірленушінің азаматтығына қатыссыз қылмыстық жауаптылыққа және жазаға тартылуы бойынша мемлекет құзыретін білдіретін эксаумақтық қылмыстық юрисдикция түрлерінің бірі.</p> <p>2. Өзбайжан: universal yurisdiksiya</p> <p>3. Қырғыз: жалпы караштуулугу</p> <p>4. Өзбек: universal yurisdiktsiya</p> <p>5. Түрік: evrensel yargı yetkisi</p> <p>6. Ағылшын: universal jurisdiction</p> <p>7. Испан: jurisdicción universal</p> <p>8. Неміс: universelle Gerichtsbarkeit</p> <p>9. Француз: compétence universelle</p>
1024.	универсальные международные договора	эмбебап халықаралық шарттар, эмбебап халықаралық келісім-шарттар	<p>1. Универсальный - лат. universalis – ортақ, жалпы ортақ Эмбебап халықаралық шарттар – барлық мемлекеттер қатысатын немесе қатыса алатын және барлық халықаралық ұжымдарға міндетті нормалары бар шарттар.</p> <p>2. Өзбайжан: universal beynəlxalq müqavilələr</p> <p>3. Қырғыз: жалпы эл аралык келишимдер</p> <p>4. Өзбек: universal xalqaro shartnomalar</p> <p>5. Түрік: evrensel uluslararası anlaşmalar</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: universal international agreements 7. Испан: tratados internacionales universales 8. Неміс: universelle internationale Abkommen 9. Француз: accords internationaux universels</p>
1025.	упразднение	тарату	<p>1. Тарату 1. 1. Халық арасына жайдыру, жеткізу. 2. Үлестіру, тарқату. 3. экон. Кәсіпорын (мекеме, фирма және т.б.) қызметін тоқтату (ҚС, 1220). 2. Әзербайжан: ləğv 3. Қырғыз: алып салуу 4. Өзбек: bekor 5. Түрік: kaldırılma 6. АҒЫЛШЫН: abolition 7. Испан: abolición 8. Неміс: Abschaffung 9. Француз: abolition</p>
1026.	упущение	кемістік, қателік	<p>1. Кемістік. зат. 1. Кемдік, мүкістік, кемтарлық. 2. Кемшілік, әбестік, қателік (ҚС, 624). 2. Әзербайжан: səhv 3. Қырғыз: аракетсиздик 4. Өзбек: xato 5. Түрік: ihmâl 6. АҒЫЛШЫН: omission 7. Испан: omisión 8. Неміс: Unterlassung 9. Француз: omission</p>
1027.	условно-свободные образцы	шартты-еркін үлгілер	<p>1. Шартты-еркін үлгілер – қылмыстық іс қозғаудан кейін қаралатын оқиғамен байланысты қолжазбалар мен қойылған қолдар (түсініктемелер, сауал алу хаттамалары, белгілі бір іс бойынша немесе осы уақытта басқа құжаттарда орындалған шағымдар). 2. Әзербайжан: şərti-pulsuz nümunələri 3. Қырғыз: шарттуу-акысыз үлгүлөр 4. Өзбек: shartli-bepul namunalari 5. Түрік: koşullu serbest örnekleri 6. АҒЫЛШЫН: shareware samples 7. Испан: muestras de shareware 8. Неміс: Shareware-Beispiele 9. Француз: échantillons de shareware</p>
1028.	установление групповой принадлежности	топтық тиесілілікті анықтау	<p>1. Группа - нем. Gruppe. Топтық тиесілілікті анықтау – жеке криминалистік теория, сот-тергеу практикасында объектілердің ұқсастығын белгілеуге және осы негізде оларды класқа, түрге, текке немесе топқа жатқызуға мүмкіндік беретін практикалық іске асыру. 2. Әзербайжан: qrup üzvlük yaratmaq 3. Қырғыз: топтун курамын түзүү 4. Өзбек: guruh a'zo barpo</p>

			<p>5. Түрік: grup üyeliği kurmak</p> <p>6. Ағылшын: establishment of group affiliation</p> <p>7. Испан: establecimiento de afiliación grupal</p> <p>8. Неміс: Gründung einer Gruppenzugehörigkeit</p> <p>9. Француз: établissement de l'affiliation à un groupe</p>
1029.	устность судопроизводства	ауызша сот ісін жүргізу	<p>1. Ауызша сот ісін жүргізу – соттың қарауына жататын барлық мәселелерді зерттеудің, талқылаудың демократиялық қағидаты, қылмыстық және азаматтық істер бойынша соттың барлық қаулылары ауызша, тікелей сот отырысында жария етіледі.</p> <p>2. Әзербайжан: icraatın orality</p> <p>3. Қырғыз: өндүрүшүнүн бет</p> <p>4. Өзбек: protsess orality</p> <p>5. Түрік: yargılamanın şifahî anlatım</p> <p>6. Ағылшын: oral proceedings</p> <p>7. Испан: procedimiento oral</p> <p>8. Неміс: mündliche Verhandlung</p> <p>9. Француз: procédure orale</p>
1030.	утайка	жасыру	<p>1. Жасыру. 1. Жасырылатын жер, ықтасын, қапас қақпа. 2. Құпия келісім, уағдаластық.</p> <p>2. Әзербайжан: nondisclosure</p> <p>3. Қырғыз: ачыкка чыгарбоо</p> <p>4. Өзбек: josuslik va shaxsiy</p> <p>5. Түрік: gizlilik</p> <p>6. Ағылшын: concealment</p> <p>7. Испан: ocultación</p> <p>8. Неміс: Verschleierung</p> <p>9. Француз: dissimulation</p>
1031.	факультативное обязательство	факультативтік міндеттеме, қосымша міндеттеме	<p>1. Факультатив - лат. facultas - мүмкіндік Борышкерге негізгі орындауды (талапты) міндеттеме талаптарында көзделген басқа (қосымша) орындаумен (талаппен) ауыстыру құқығы берілетін міндеттеме түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: isteğe öhdəlik</p> <p>3. Қырғыз: ыктыярдуу милдеттенме</p> <p>4. Өзбек: ixtiyoriy majburiyat</p> <p>5. Түрік: isteğe bağlı yükümlülük</p> <p>6. Ағылшын: optional obligation</p> <p>7. Испан: obligación opcional</p> <p>8. Неміс: optionale Verpflichtung</p> <p>9. Француз: obligation facultative</p>
1032.	факультативный протокол	факультативтік хаттама, қосымша хаттама	<p>1. Факультатив - лат. facultas - мүмкіндік Қосымша хаттама – халықаралық құқықта дербес құжат нысанында қол қойылатын көпжақты халықаралық келісімшарттың бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: isteğe protokol</p> <p>3. Қырғыз: кошумча протокол</p>

			<p>4. Өзбек: ixtiyoriy protokoli</p> <p>5. Түрік: ihtiyari protokol</p> <p>6. Ағылшын: optional protocol</p> <p>7. Испан: protocolo opcional</p> <p>8. Неміс: optionales Protokoll</p> <p>9. Француз: protocole facultatif</p>
1033.	физиологический аффект	физиологиялық аффект, физиологиялық жан күйзелісі	<p>1. Физиология – грек. physis – табиғат; грек. logos – сөз</p> <p>Аффект – лат. affectus – құмарлық, жан толқынысы</p> <p>Физиологиялық жан күйзелісі – қылмыстық құқықта адамның қысқамерзімді төтенше күшті эмоциональды қозуын, қорқыныш, ыза, кек, торығу сияқты эмоцияларының қызу көрінуімен сипатталатын ерекше эмоционалды көңіл күйін білдіреді.</p> <p>2. Әзербайжан: fizioloji təsir</p> <p>3. Қырғыз: физиологиялық таасир</p> <p>4. Өзбек: fiziologik ta'sir</p> <p>5. Түрік: fiziolojik etkiler</p> <p>6. Ағылшын: physiological affect</p> <p>7. Испан: afecto fisiológico</p> <p>8. Неміс: physiologische Auswirkungen</p> <p>9. Француз: effet physiologique</p>
1034.	физиология	физиология	<p>1. Физиология (грек. φυσίς, physis, «табиғат, тек-тамыр» және λόγος, logos «ғылым») – тірі ағзаның механикалық, физикалық және биохимиялық функциясының ілімі.</p> <p>2. Әзербайжан: fiziologiya</p> <p>3. Қырғыз: физиология</p> <p>4. Өзбек: fiziologiyasi</p> <p>5. Түрік: fizioloji</p> <p>6. Ағылшын: physiology</p> <p>7. Испан: fisiología</p> <p>8. Неміс: Physiologie</p> <p>9. Француз: physiologie</p>
1035.	фиксация доказательств	дәлелдемелерді бекіту	<p>1. Фиксация - лат. fixus – берік, бекітілген</p> <p>Дәлелдемелерді бекіту – дәлелдеудің дәлелдемелерді жинау сияқты сатысының (кезеңінің) элементтерінің бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: sübut kilid</p> <p>3. Қырғыз: далил кулпу</p> <p>4. Өзбек: dalil qulf</p> <p>5. Түрік: kilidi</p> <p>6. Ағылшын: fixation of evidence</p> <p>7. Испан: fijación de pruebas</p> <p>8. Неміс: Fixierung von Beweismitteln</p> <p>9. Француз: fixation de la preuve</p>
1036.	финансирова	экстремизмді	1. Финанс - франц. finances – ақшалай қаражат

	ние экстремизма	қаржыланды ру	<p>Экстремизм - лат. <i>extremus</i> – шеткі, қиыр, ұшқары Экстремизмді қаржыландыру – жеке және (немесе) заңды тұлғаларды, жеке және (немесе) заңды тұлғалар бірлестігін экстремистік мақсаттарда, соның ішінде оларға қаржылай қаражат, жылжымайтын мүлік, оқу, полиграфиялық және материалдық-техникалық база, телефон, факсимилді және басқа да байланыс түрлерін, ақпараттық қызмет көрсету, сондай-ақ өзге де материалдық-техникалық құралдар беру жолымен қаржыландыру («Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» 2005 жылғы 18 ақпандағы № 31 ҚРЗ 1- бап).</p> <p>2. Өзербайжан: <i>ekstremizm maliyyələşdirilməsi</i> 3. Қырғыз: экстремизм қаржылоо 4. Өзбек: <i>ekstremizm moliyalashtirish</i> 5. Түрік: <i>aşırılik finansman</i> 6. Ағылшын: <i>financing extremism</i> 7. Испан: <i>financiación del extremismo</i> 8. Неміс: <i>Finanzierung von Extremismus</i> 9. Француз: <i>financement de l'extrémisme</i></p>
1037.	финансовая деликтоспо собность	қаржылық деликтқабі леттілік	<p>1. Финанс - франц. <i>finances</i> – ақшалай қаражат Деликт - лат. <i>delictum</i> – теріс қылық, құқық бұзу Қаржылық деликтқабілеттілік – субъектінің заңдық жауаптылықты мойнына ала білу, мінез-құлық қағидаларын тиісті түрде орындамағаны үшін жауапты болу қабілеті.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>maliyyə delictual</i> 3. Қырғыз: қаржылық деликт мүмкүнчүлүгү 4. Өзбек: <i>moliyaviy qobiliyati huquqbuzarlik</i> 5. Түрік: <i>mali delictual</i> 6. Ағылшын: <i>financial liability</i> 7. Испан: <i>responsabilidad financiera</i> 8. Неміс: <i>finanzielle Haftung</i> 9. Француз: <i>Responsabilité financière</i></p>
1038.	финансовая правоспосо бность	қаржылық құқық қабілеттілік	<p>1. Финанс - франц. <i>finances</i> – ақшалай қаражат Қаржылық құқық қабілеттілік – құқықтық қатынастарға қатысушының мемлекеттік және муниципальды түзілімдердің қаржылық қызметтерін жүзеге асырумен байланысты құқықтар иелену және міндеттемелер алу мүмкіндігі.</p> <p>2. Өзербайжан: <i>maliyyə imkanları</i> 3. Қырғыз: мыйзам қаржылық мүмкүнчүлүктөрү 4. Өзбек: <i>qonun moliyaviy qobiliyati</i> 5. Түрік: <i>mali kapasite</i> 6. Ағылшын: <i>financial standing</i> 7. Испан: <i>estado financiero</i></p>

			8. Неміс: finanzielle Lage 9. Француз: situation financière
1039.	форма вины	айып нысаны, кінә нысаны	1. Форма - лат. forma – сыртқы түр Кінә нысаны – кінәлі адамның өзі жасаған әрекетке және оның салдарына қатынасын растайтын зияткерлік және еріктік белгілердің заңмен анықталатын үйлесімі. 2. Әзербайжан: təqsir forma 3. Қырғыз: айып түрүндө 4. Өзбек: aybdorlik shakli 5. Түрік: suçluluk formu 6. Ағылшын: form of guilt 7. Испан: forma de culpa 8. Неміс: Form der Schuld 9. Француз: forme de culpabilité
1040.	форма соучастия	бірге қатысу нысаны	1. Форма - лат. forma – сыртқы түр Бірге қатысу нысаны – жасалған әрекетке бірге қатысушылардың байланысын сипаттайтын субъективті-объективті өлшемшарттар негізінде анықталатын, жеке заңдық маңызы бар бірге қатысу түрі. 2. Әзербайжан: iştirak forması 3. Қырғыз: катышуу түрү 4. Өзбек: ishtirok etish shakli 5. Түрік: katılım formu 6. Ағылшын: form of complicity 7. Испан: forma de complicidad 8. Неміс: Form der Mitschuld 9. Француз: forme de complicité
1041.	формальная определенность права	құқықтың формалды айқындығы	1. Форма - лат. forma – сыртқы түр Құқықтың формалды айқындығы – құқықтың қағидаттары мен ұйғарымдары анықтылықпен сипатталатын, яғни үнемі олардың адресаттарының әрекеттерінің құқықтылық шегіне қатысты белгілі бір нұсқаулардан тұратын және құқықтың қандай да бір дереккөзінде (заңда, нормативтік мазмұнды келісімшартта және т.б.) бекітілетін құқықтың спецификалық сипаттамасы. 2. Әзербайжан: hüquqlarının formal müəyuən 3. Қырғыз: укуктарын расмий аныктамасы 4. Өзбек: huquqlarini rasmiy ta'rifi 5. Түрік: hakların resmi tanımı 6. Ағылшын: formal definition of law 7. Испан: definición formal de la ley 8. Неміс: formale Definition des Rechts 9. Француз: définition formelle de la loi
1042.	формальная теория	дәлелдеме лердің	1. Форма - лат. forma – сыртқы түр Теория - грек. theoria – қарастыру, зерттеу

	доказательств	формальды теориясы	<p>Дәлелдемелердің формалды теориясы – соттық іс жүргізуде дәлелдемелерді бағалау нормалары құрылымы нұсқаларының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: formal sübut nəzəriyyəsi</p> <p>3. Қырғыз: расмий далили теориясы</p> <p>4. Өзбек: formal dalil nazariyasi</p> <p>5. Түрік: biçimsel ispat teorisi</p> <p>6. Ағылшын: formal theory of evidence</p> <p>7. Испан: teoría formal de la evidencia</p> <p>8. Неміс: formale Beweistheorie</p> <p>9. Француз: théorie formelle de la preuve</p>
1043.	формарьяж	формарьяж	<p>1. Формарьяж (лат. foris maritagium – некеден тыс) – ортағасырлық Францияда сервтер басқа сеньорларға бағынышты адамдармен некеге тұру құқығы үшін төлеген ақшалай баж, қалың мал.</p> <p>2. Әзербайжан: merchet</p> <p>3. Қырғыз:формарьяж</p> <p>4. Өзбек: merchet</p> <p>5. Түрік: merchet</p> <p>6. Ағылшын:formarage</p> <p>7. Испан:formador</p> <p>8. Неміс:Formarage</p> <p>9. Француз:formarage</p>
1044.	формулирование	тұжырымдау, тиянақтау	<p>1. Форма - лат. forma – сыртқы түр Тиянақтау. ет. 1. Басталған істі түгел аяқтап бітіру.</p> <p>2. Айқындалу, анықталу. 3. Тоқтамға, бір шешімге келу. 4. Расталу (ҚС, 1249).</p> <p>2. Әзербайжан: hazırlanması</p> <p>3. Қырғыз: иштеп чыгуу</p> <p>4. Өзбек: formülasyon</p> <p>5. Түрік: formülasyon</p> <p>6. Ағылшын: formulation</p> <p>7. Испан: formulación</p> <p>8. Неміс: Formulierung</p> <p>9. Француз: formulation</p>
1045.	формулярный процесс	формулярлық процесс, формулярлық іс жүргізу	<p>1. Формулярлық іс жүргізу (лат. aktiones per formulas; процесс - (лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс») – рим юстициясында жеке қуынымдар бойынша сот ісін жүргізудің екінші нысаны.</p> <p>2. Әзербайжан: kodeks prosesi</p> <p>3. Қырғыз: формуляр тартиби</p> <p>4. Өзбек: formular jarayoni</p> <p>5. Түрік: formüler süreç</p> <p>6. Ағылшын:formulary process</p> <p>7. Испан:proceso de formulario</p> <p>8. Неміс:Formulierungsprozess</p> <p>9. Француз:processus de formulaire</p>

1046.	фракция	фракция	<p>1. Фракция – лат. frāctio «бөлшектеу, қайта бөлшектеу» Фракция – заңда белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партияның немесе өзге де қоғамдық бірлестіктің атынан өкілдік ететін депутаттардың ұйымдасқан тобы, ол мәслихатта тиісті саяси партияның немесе өзге де қоғамдық бірлестіктің мүдделерін білдіру мақсатында құрылады. Фракция мәслихаттың кемінде бес депутатын біріктіруге тиіс. Депутаттың тек бір ғана депутаттық фракцияда болуға құқығы бар («ҚР жергілікті мемлекеттік басқару туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №148 ҚРЗ 1-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: fraksiya 3. Қырғыз: бөлчөк 4. Өзбек: ulushi 5. Түрік: kesir 6. Ағылшын: fraction 7. Испан: fracci3n 8. Неміс: Fraktion 9. Француз: fraction</p>
1047.	функция государства	мемлекет функциясы, мемлекет атқарымы	<p>1. Функция - лат. functio – «орындау, іске асыру; қызметтік міндет» Мемлекет функциясы – нақтылы тарихи кезеңде, өзінің алдында тұрған нақтылы стратегиялық мақсатқа жетуге арналған, көбірек жалпылама мемлекеттік қызметтің ең маңызды бағыттары.</p> <p>2. Әзербайжан: dövlät funksiyası 3. Қырғыз: мамлекеттик кызмат 4. Өзбек: davlat funktsiyasi 5. Түрік: devlet fonksiyonu 6. Ағылшын: function of the state 7. Испан: funci3n del estado 8. Неміс: Funktion des Staates 9. Француз: fonction de l'Etat</p>
1048.	функция права	құқық функциясы, құқық атқарымы	<p>1. Функция - лат. functio – «орындау, іске асыру; қызметтік міндет» Құқықтың әлеуметтік міндет ретінде өмір сүру қажеттілігін тудыратын қоғамдық қатынастарға құқықтық ықпалды жүзеге асырудың бағыты.</p> <p>2. Әзербайжан: sađ funksiyası 3. Қырғыз: укук милдети 4. Өзбек: huquqlar funktsiyasi 5. Түрік: dođru işlevi 6. Ағылшын: function of law 7. Испан: funci3n de la ley 8. Неміс: Funktion des Rechts 9. Француз: fonction de la loi</p>

1049.	функция социального контроля	элеуметтік бақылау функциясы	<p>1. Функция - лат. <i>functio</i> – «орындау, іске асыру; қызметтік міндет» Социум - лат. <i>socius</i> - жолдас, серіктес Контроль - лат. <i>contra</i> – қарсы Элеуметтік бақылау функциясы – ынталандыру, көтермелеу, құқықтық емес әрекеттерден алшақ ұстау арқылы субъектілердің мінез-құлқына құқықтың ықпал етуін жүзеге асыру қызметі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>sosial nəzarət funksiyası</i> 3. Қырғыз: <i>коомдук көзөмөл милдети</i> 4. Өзбек: <i>ijtimoiy nazorat funktsiyasi</i> 5. Түрік: <i>sosyal kontrol fonksiyonu</i> 6. Ағылшын: <i>social control function</i> 7. Испан: <i>función de control social</i> 8. Неміс: <i>soziale Kontrollfunktion</i> 9. Француз: <i>fonction de contrôle social</i></p>
1050.	хабеас дата	хабеас дата	<p>1. Хабеас - лат. <i>habeas corpus</i> – сөзбе-сөз: «сенің денең болуы керек», мазмұны – «тұтқынды сотқа өзің алып кел» Хабеас дата – бірқатар елдердегі (мыс, Бразилия) азаматтардың жеке құқықтары мен міндеттерін қорғаудың маңызды заңи құралдарының бірі.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>habeas data</i> 3. Қырғыз: <i>көрүлмөкчү маалыматтар</i> 4. Өзбек: <i>habeas ma'lumotlar</i> 5. Түрік: <i>habeas veri</i> 6. Ағылшын: <i>habeas date</i> 7. Испан: <i>habeas fecha</i> 8. Неміс: <i>Habeas Datum</i> 9. Француз: <i>date d'habeas</i></p>
1051.	хабеас корпус	хабеас корпус	<p>1. Хабеас - лат. <i>habeas corpus</i> сөзбе-сөз: «сенің денең болуы керек», мазмұны – «тұтқынды сотқа өзің алып кел» Хабеас корпус – мүдделі тұлғалардың бас бостандығынан айыру негіздерін тескеру үшін ұсталғанды немесе тұтқындалғандарды сотқа жеткізу талаптарын қоятын құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>habeas corpus</i> 3. Қырғыз: <i>көрүлмөкчү корпус</i> 4. Өзбек: <i>habeas corpus</i> 5. Түрік: <i>habeas corpus</i> 6. Ағылшын: <i>habeas corpus</i> 7. Испан: <i>habeas corpus</i> 8. Неміс: <i>Habeas Corpus</i> 9. Француз: <i>habeas corpus</i></p>
1052.	характеристика с места работы	жұмыс орнынан мінездеме	<p>1. Характер - грек. <i>χαρακτήρ</i> – ырым, ерекше белгі, таңба Жұмыс орнынан мінездеме – сот, оқу орны, құқық</p>

			<p>қорғау органдары және т.б. ұйымдар сұрауы мүмкін өте қажеті құжат.</p> <p>2. Өзербайжан: məşğulluq xüsusiyyətləri</p> <p>3. Қырғыз: ишке орноштуруу мүнөздөмөсү</p> <p>4. Өзбек: bandlik xususiyatlari</p> <p>5. Түрік: istihdam özellikleri</p> <p>6. Ағылшын: characteristics from the place of work</p> <p>7. Испан: características del lugar de trabajo</p> <p>8. Неміс: Merkmale vom Arbeitsplatz</p> <p>9. Француз: caractéristiques du lieu de travail</p>
1053.	хедж	хедж	<p>1. Хедж (ағылшын - hedge – сақтандыру, кепілдік) – баға мен пайданы сақтандыру үшін жасалған лездік мәміле.</p> <p>2. Өзербайжан: hedcinq</p> <p>3. Қырғыз: хедж</p> <p>4. Өзбек: hedg</p> <p>5. Түрік: çit</p> <p>6. Ағылшын: hedge</p> <p>7. Испан: cobertura</p> <p>8. Неміс: Hecke</p> <p>9. Француз: haie</p>
1054.	хеджер	хеджер	<p>1. Хеджер (ағыл. hedger) – бағаның өзгеру қауіпінен қорғау үшін биржада операциялар жасауды мақсат тұтатын биржалық сауда қатысушының түрі, санаты.</p> <p>2. Өзербайжан: hedger</p> <p>3. Қырғыз: хеджер</p> <p>4. Өзбек: hedger</p> <p>5. Түрік: bahçıvan</p> <p>6. Ағылшын: hedger</p> <p>7. Испан: coberturista</p> <p>8. Неміс: Hedger</p> <p>9. Француз: haie</p>
1055.	холдингообла дающая компания	холдинг иеленуші компания	<p>1. Холдинг – ағыл. holding - «иеленуші» Компания - лат. compania - «табақтастар» Холдинг иеленуші компания – басқа компаниялардың қызметін бақылау және басқару мақсатында, олардың бақылау акцияларын иелену үшін құрылатын қаржы компаниясының ерекше түрі.</p> <p>2. Өзербайжан: olan holdinq</p> <p>3. Қырғыз: холдинг компаниясы бар</p> <p>4. Өзбек: ega bo'lgan xolding kompaniyasi</p> <p>5. Түрік: sahip holding şirketi</p> <p>6. Ағылшын: holding company</p> <p>7. Испан: holding</p> <p>8. Неміс: Holdinggesellschaft</p> <p>9. Француз: société d'investissements</p>

1056.	хранитель	сақтаушы	<p>1. Сақтаушы – 1. Бәр нәрсені сақтайтын, аялайтын адам. 2. Біреуді біреуден, бір нәрседен қорғайтын адам, оққағар. 3. Музеулерде, кітапханаларда және т.б. қызмет ететін лауазымды тұлғаның атауы.</p> <p>2. Өзербайжан: mühafizəci</p> <p>3. Қырғыз: көзөмөлчү</p> <p>4. Өзбек: qorovul</p> <p>5. Түрік: veli</p> <p>6. Ағылшын: the keeper</p> <p>7. Испан: el arquero</p> <p>8. Неміс: der Torwart</p> <p>9. Француз: le gardien</p>
1057.	хронологическая инкорпорация	хронологиялық инкорпорация	<p>1. Хронология - грек. chronos – уақыт, logos – ілім. Инкорпорация - ағыл. incorporation Хронологиялық инкорпорация – норманың қабылданған уақыттарына сәйкес жүйеге келтіру.</p> <p>2. Өзербайжан: xronoloji təsis</p> <p>3. Қырғыз: хронологиялық кусадар</p> <p>4. Өзбек: xronologik birlashtirilgan</p> <p>5. Түрік: kronolojik birleşme</p> <p>6. Ағылшын: chronological incorporation</p> <p>7. Испан: incorporación cronológica</p> <p>8. Неміс: chronologische Einbeziehung</p> <p>9. Француз: incorporation chronologique</p>
1058.	целенаправленность	мақсаттылық	<p>1. Мақсаттылық – белгілі бір нәтижеге, мақсатқа жетуге бағытталған қызмет сипаттамасы.</p> <p>2. Өзербайжан: əzm</p> <p>3. Қырғыз: мақсатқа бағытталған</p> <p>4. Өзбек: aniq maqsadlarni</p> <p>5. Түрік: amaçlılık</p> <p>6. Ағылшын: purposefulness</p> <p>7. Испан: decisión</p> <p>8. Неміс: Zielstrebigkeit</p> <p>9. Француз: détermination</p>
1059.	целесообразность	нысаналылық	<p>1. Нысаналылық – құбылыстың немесе процестің материалдық немесе идеальды моделі нысана ретінде ұсынылатын белгілі бір (салыстырмалы түрде аяқталған) күйге сәйкес келуі.</p> <p>2. Өзербайжан: məqsədəuyğunluq</p> <p>3. Қырғыз: мақсатқа шайкештик</p> <p>4. Өзбек: maqsadga muvofiqligi</p> <p>5. Түрік: çıkar</p> <p>6. Ағылшын: expediency</p> <p>7. Испан: conveniencia</p> <p>8. Неміс: Zweckmäßigkeit</p> <p>9. Француз: opportunité</p>
1060.	целесообразность	заңдылықтың	<p>1. Заңдылықтың мақсаттылығы – қоғамның мақсаттары мен міндеттеріне сай келетін, өзі ең</p>

	законности	нысаналылыгы, заңдылықтың мақсаттылығы	қолайлы әрі қатал түрде заң аясынан шықпайтын құқықтық әрекеттер нұсқасын таңдап алудың қажеттілігі. 2. Әзербайжан: qanunun aliliyi uyğunluđu 3. Қырғыз: мыйзамдуулук максатка шайкештик 4. Өзбек: qonuniylik maqsadga muvofiqligi 5. Түрік: hukukun üstünlüğüne uygunluđu 6. Ағылшын: expediency of legality 7. Испан: conveniencia de la legalidad 8. Неміс: Zweckmäßigkeit der Legalität 9. Француз: opportunité de légalité
1061.	ценз возрастной	жасқа шек қою	1. Ценз – лат. census, censeo – «тізбе, санақ жасаймын Жасқа шек қою – белгілі бір лауазымды, қызмет түрін иеленуге қойылатын жастық шектеу. 2. Әзербайжан: səsvərmə yaş 3. Қырғыз: добуш жашы 4. Өзбек: ovoz berish yoshi 5. Түрік: oy kullanma yaşı 6. Ағылшын: age qualification 7. Испан: calificación de edad 8. Неміс: Altersqualifikation 9. Француз: qualification d'âge
1062.	ценз пола	жынысқа шек қою	1. Ценз – лат. census, censeo – «тізбе, санақ жасаймын Жынысқа шек қою – жыныстық белгісі бойынша белсенді және (немесе) енжар сайлау құқығын заңнамалық шектеу, әйелдерге сайлау құқығынан бас тарту. 2. Әзербайжан: gender tələb 3. Қырғыз: гендердик талап 4. Өзбек: gender talab 5. Түрік: cinsiyet şartı 6. Ағылшын: sex qualification 7. Испан: calificación sexual 8. Неміс: Geschlechtsqualifikation 9. Француз: qualification sexuelle
1063.	цинизм	арсыздық	1. Цинизм - грек. kynismos – киниктер ілімі Арсыздық – қоғамдық мораль нормаларына, мәдени құндылықтарға және сыпайылық туралы түсініктерге ашық, жаратпаушылық және жақтырмаушылық қатынас, жалпықабылданған адамгершілік нормаларына, басым идеологияның ресми догмаларына теріс, нигилистік қарым-қатынас. 2. Әзербайжан: abırsızlıq 3. Қырғыз: чыр 4. Өзбек: insofsizlik

			<p>5. Түрік: kinizm</p> <p>6. Ағылшын: cynicism</p> <p>7. Испан: cinismo</p> <p>8. Неміс: Zynismus</p> <p>9. Француз: cynisme</p>
1064.	частичная подделка	ішінара қолдан жасау, жартылай қолдан жасау	<p>1. Жартылай қолдан жасау – құжаттарды техникалық-криминалистік зерттеуде құжаттың мазмұнына тазарту, күйдіру, жуу, қосып жазу, қосып басу, парақтарды, суреттерді ауыстыру, қандай да бір фрагменттерді жабыстыру арқылы өзгерістер енгізу ретінде түсініледі.</p> <p>2. Әзербайжан: qismən saxtakarlıq</p> <p>3. Қырғыз: жарым-жартылай жасалма</p> <p>4. Өзбек: qisman qalbakilashtirish</p> <p>5. Түрік: kısmi sahtecilik</p> <p>6. Ағылшын: partial forgery</p> <p>7. Испан: falsificación parcial</p> <p>8. Неміс: teilweise Fälschung</p> <p>9. Француз: falsification partielle</p>
1065.	частичное вето	ішінара вето	<p>1. Вето - лат. veto – тыйым саламын Ішінара вето – қандай да бір актінің жекелеген бөліктеріне немесе бабына жүктелуі мүмкін вето.</p> <p>2. Әзербайжан: qismən veto</p> <p>3. Қырғыз: жарым-жартылай тыюу</p> <p>4. Өзбек: qisman veto</p> <p>5. Түрік: kısmi veto</p> <p>6. Ағылшын: partial veto</p> <p>7. Испан: veto parcial</p> <p>8. Неміс: teilweises Veto</p> <p>9. Француз: veto partiel</p>
1066.	частная жалоба	жекеше шағым, жеке шағым	<p>1. Жекеше шағым (ағыл. individual appeal / complaint; нем. prozessuale Beschwerde, Rekurs m, Reclitsbelielf m) – іс жүргізу құқығында – бірінші сатыдағы соттың ұйғаруына немесе судьяның өз бетімен қабылдаған қаулысына шағым жасау. Мұндай шағым істін маңызы бойынша (мысалы, қылмыстық іс жүргізуде сотталушының кінәлілігі немесе кінәсіздігі туралы) соттың шешіміне емес, соттын әрекетіне немесе әлдебір жекелеген мәселе бойынша шешімге жасалады.</p> <p>2. Әзербайжан: şəxsi şikayət</p> <p>3. Қырғыз: жекече даттануу</p> <p>4. Өзбек: xususiy shikoyat</p> <p>5. Түрік: özel şikayet</p> <p>6. Ағылшын: private complaint</p> <p>7. Испан: denuncia privada</p> <p>8. Неміс: private Beschwerde</p> <p>9. Француз: plainte privée</p>

1067.	частная охранная деятельность	жекеше күзет қызметі, жеке күзет қызметі	<p>1. Жеке күзет қызметі – ішкі істер органдары арнаулы рұқсат (лицензия) берген кәсіпорындардың өздерінің клиенттерінің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғау мақсатында жеке және заңды тұлғаларға қайтарымды келісімшарттық негізде қызмет көрсетуі.</p> <p>2. Әзербайжан: özəl mühafizə fəaliyyəti</p> <p>3. Қырғыз: жеке коопсуздук иш-чаралары</p> <p>4. Өзбек: xususiy xavfsizlik faoliyati</p> <p>5. Түрік: özel güvenlik faaliyetleri</p> <p>6. Ағылшын: private security activities</p> <p>7. Испан: actividades de seguridad privada</p> <p>8. Неміс: private Sicherheitsaktivitäten</p> <p>9. Француз: activités de sécurité privée</p>
1068.	частная собственность	жекеше меншік, жеке меншік	<p>1. Жеке меншік – жерге, жылжымайтын мүлікке, өндіріс құрал-жабдығына, ақшаға, бағалы қағаздарға, жұмыс күшіне, т.б. активтерге меншіктің негізгі нысандарының бірі; жеке адамның, фирмалардың оларды сатып алу, иелену, бақылау, мұраға қалдыру құқығы.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi mülkiyyət</p> <p>3. Қырғыз: жеке менчик</p> <p>4. Өзбек: xususiy mulk</p> <p>5. Түрік: özel mülkiyet</p> <p>6. Ағылшын: private property</p> <p>7. Испан: propiedad privada</p> <p>8. Неміс: Privatbesitz</p> <p>9. Француз: propriété privée</p>
1069.	частное агентство занятости	жұмыспен қамтудың жекеше агенттігі, жеке жұмыспен қамту агенттігі	<p>1. Агент - лат. agens, agentis – әрекет етуші Жеке жұмыспен қамту агенттігі – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тіркелген, жұмысқа орналастыруда жәрдем көрсететін кез келген жеке және заңды тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: şəxsi məşgullüq agentliyi</p> <p>3. Қырғыз: жеке ишке орноштуруу агенттик</p> <p>4. Өзбек: maxsus ish agentligi</p> <p>5. Түрік: özel istihdam ajansı</p> <p>6. Ағылшын: private employment agency</p> <p>7. Испан: agencia de empleo privada</p> <p>8. Неміс: private Arbeitsagentur</p> <p>9. Француз: agence d'emploi privée</p>
1070.	частное обвинение	жекеше айыптау, жеке айыптау	<p>1. Жеке айыптау – адамды қылмыстық жауаптылыққа тарту үшін жеке азаматтар тарапынан сотқа шағым беру арқылы қозғалатын іс.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi ittiham</p> <p>3. Қырғыз: жеке прокуратура</p>

			<p>4. Өзбек: xususiy ayblov</p> <p>5. Түрік: özel kovuşturma</p> <p>6. Ағылшын: private prosecution</p> <p>7. Испан: enjuiciamiento privado</p> <p>8. Неміс: private Strafverfolgung</p> <p>9. Француз: poursuites privées</p>
1071.	частный поверенный	жекеше сенім білдірілген тұлға, жеке сенім білдірілген тұлға	<p>1. Жеке сенім білдірілген тұлға – азаматтық және қылмыстық істер бойынша жеке адвокат.</p> <p>2. Әзербайжан: şəxsi vəkil</p> <p>3. Қырғыз: жеке юрист</p> <p>4. Өзбек: xususiy advokat</p> <p>5. Түрік: özel avukat</p> <p>6. Ағылшын: private attorney</p> <p>7. Испан: abogado privado</p> <p>8. Неміс: Privatanwalt</p> <p>9. Француз: avocat privé</p>
1072.	частный сервитут	жекеше сервитут, жеке сервитут	<p>1. Жеке сервитут (латынша servitus – міндет, міндеттеме, міндеткерлік) – жер сервитутының бір түрі. Жеке сервитуттер жер телімі меншік иелері мен сервитутты пайдаланушылар арасындағы келісімшарт негінде белгіленеді. Жеке сервитуттер міндетті мемлекеттік тіркеуге жатады.</p> <p>2. Әзербайжан: şəxsi praktiklik</p> <p>3. Қырғыз: жеке сатты</p> <p>4. Өзбек: xususiy qulaylik</p> <p>5. Түрік: özel irtifak hakkı</p> <p>6. Ағылшын: private easement</p> <p>7. Испан: servidumbre privada</p> <p>8. Неміс: private Erleichterung</p> <p>9. Француз: servitude privée</p>
1073.	честь	ар-намыс, абырой, намыс	<p>1. Абырой, намыс, ізет, ұждан – адамның адалдық, шыншылдық, мейірбандық, ізгілік сияқты сапаларын бағалаумен байланысты кешенді әдеп және әлеуметтік ұғым.</p> <p>2. Әзербайжан: şərəf</p> <p>3. Қырғыз: ардак</p> <p>4. Өзбек: sharaf</p> <p>5. Түрік: onur</p> <p>6. Ағылшын: honor</p> <p>7. Испан: honor</p> <p>8. Неміс: Ehre</p> <p>9. Француз: honneur</p>
1074.	чистосердечное раскаяние	шын жүректен өкіну	<p>1. Шын жүректен өкіну – қылмыстық жауаптылықты жеңілдететін жағдайлардың бірі; сотқа бап санкциялары шеңберінде жазалау шарасын жеңілдетуге мүмкіндік береді.</p> <p>2. Әзербайжан: səmimi tövbə</p> <p>3. Қырғыз: чын жүрөктөн өкүнгөнү</p>

			<p>4. Өзбек: samimiy tavba</p> <p>5. Түрік: samimi tövbe</p> <p>6. Ағылшын: frank remorse</p> <p>7. Испан: franco remordimiento</p> <p>8. Неміс: offene Reue</p> <p>9. Француз: remords francs</p>
1075.	членовредительные наказания	дене мүшесін зақымдау жазалары, дене мүшесін зақымдаудың жазалары	<p>1. Дене мүшесін зақымдау жазалары – ежелгі кезеңде және орта ғасырларда талион қағидаты бойынша қолданылған жаза.</p> <p>2. Әзербайжан: kendini yaralama ceza</p> <p>3. Қырғыз: мүчө зыянкеч жазасы</p> <p>4. Өзбек: zararkunanda jazo a'zosi</p> <p>5. Түрік: self-yaralama ceza</p> <p>6. Ағылшын: self-injurious punishment</p> <p>7. Испан: castigo autolesivo</p> <p>8. Неміс: selbstverletzende Bestrafung</p> <p>9. Француз: punition d'automutilation</p>
1076.	чрезвычайная ситуация	төтенше жағдай	<p>1. Ситуация - лат. situatio – жағдай, жай-күй</p> <p>Төтенше жағдай – арнаулы заңмен азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын және заңды тұлғалардың құқықтарын шектеуге, сонымен қатар оларға қосымша міндеттерді жүктеуге жол беретін мемлекеттік билік және басқарма органдар қызметінің ерекше тәртібі.</p> <p>2. Әзербайжан: təcili</p> <p>3. Қырғыз: өзгөчө кырдаал</p> <p>4. Өзбек: favqulodda</p> <p>5. Түрік: acil durum</p> <p>6. Ағылшын: emergency</p> <p>7. Испан: emergencia</p> <p>8. Неміс: Notfall</p> <p>9. Француз: urgence</p>
1077.	чрезвычайный суд	төтенше сот	<p>1. Төтенше сот – айрықша жағдайда: соғыс, революция, мемлекеттік төңкеріс жағдайында құрылатын ерекше сот органы.</p> <p>2. Әзербайжан: təcili məhkəmə</p> <p>3. Қырғыз: өзгөчө сот</p> <p>4. Өзбек: favqulodda sud</p> <p>5. Түрік: acil mahkeme</p> <p>6. Ағылшын: emergency court</p> <p>7. Испан: tribunal de emergencia</p> <p>8. Неміс: Notgericht</p> <p>9. Француз: tribunal d'urgence</p>
1078.	чрезмерный	шамадан тыс, шектен тыс	<p>1. Шамадан тыс, шектен тыс – шамадан асып түсетін, күші, шамасы, дәрежесі бойынша өте үлкен, көлемді.</p> <p>2. Әзербайжан: həddindən artıq</p> <p>3. Қырғыз: ашыкча</p>

			<p>4. Өзбек: ortiqcha 5. Түрік: aşırı 6. Ағылшын: excessive 7. Испан: excesivo 8. Неміс: übermäßig 9. Француз: excessif</p>
1079.	шпионаж	шпионаж, шпиондық, тыңшылық	<p>1. Шпионаж (нем. Spion - шпион, spahen – аңду) – мемлекеттік құпияларды құрайтын мәліметтерді шетелдік мемлекетке, шетелдік ұйымға немесе олардың өкілдеріне беру, сол сияқты оларға беру мақсатында жинау, ұрлау немесе сақтау, сондай-ақ шетелдік барлаудың тапсырмасы бойынша өзге де мәліметтерді ҚР сыртқы қауіпсіздігі мен егемендігіне зиян келтіре отырып пайдалану үшін беру немесе жинау, егер осы әрекеттерді шетелдік азамат немесе азаматтығы жоқ адам жасаса. 2. Өзербайжан: casusluq 3. Қырғыз: шпионаж 4. Өзбек: josuslik 5. Түрік: casusluk 6. Ағылшын: espionage 7. Испан: espionaje 8. Неміс: Spionage 9. Француз: espionnage</p>
1080.	штатная должность	штаттық лауазым	<p>1. Штат - нем. staat – мемлекет Штаттық лауазым дегеніміз – нақты міндеттемелерді орындаумен байланысты ұйымдағы (мекемедегі, кәсіпорындағы) қызмет орны. 2. Өзербайжан: müntəzəm təyін 3. Қырғыз: дайыма дайындоо 4. Өзбек: muntazam tayinlash 5. Түрік: düzenli randevu 6. Ағылшын: staff position 7. Испан: posicion del personal 8. Неміс: Mitarbeiterposition 9. Француз: position du personnel</p>
1081.	штатный негласный сотрудник	штаттағы жасырын қызметкер	<p>1. Штат - нем. staat – мемлекет Штаттағы жасырын қызметкер – лауазымдық міндеттеріне жедел-іздістіру іс-шараларын астыртын түрде жүргізу кіретін жедел-іздістіру қызметін жүзеге асырушы органның қызметкері. 2. Өзербайжан: staff qeyri-rəsmi əməkdaşı 3. Қырғыз: штаттық эмес қызматкер 4. Өзбек: xodimlar norasmiy xodimi 5. Түрік: personel gayri resmi çalışan 6. Ағылшын: secret staff member 7. Испан: miembro del personal secreto</p>

			8. Неміс: geheimer Mitarbeiter 9. Француз: membre du personnel secret
1082.	штрафной изоляциятор	айыппұлдық изоляциятор, айыппұл изоляцияторы	1. Штраф - нем. Strafe - жаза Изоляциятор - фр. isolation – бөлшектеу, қарым-қатынастан бөлшектеу Айыппұл изоляцияторы – ұстау режимін бұзғандарға арналған камералар орналасқан түзеу мекемесінің бөлімшесі. 2. Әзербайжан: təcrid 3. Қырғыз: жалғыз камоо 4. Өзбек: yakka cheklash 5. Түрік: hücre hapsi 6. Ағылшын: punishment cell 7. Испан: celda de castigo 8. Неміс: Strafzelle 9. Француз: cellule de punition
1083.	эвентуальный вотум	эвентуалдық вотум	1. Эвентуалдық - лат. eventus - жағдай, бір әрекеттің бітуі Вотум - лат. votum – қалау, ниет, ерік Эвентуалдық вотум – пропорционалды сайлау жүйесінде дауыс беру нәтижелерін анықтау тәртібі, мұнда белгілі бір үміткерге берілген және сайлау квотасынан асып кететін дауыстар осы партия тізіміндегі басқа үміткердің есебіне жазылады. 2. Әзербайжан: son səs 3. Қырғыз: биротоло добуш берүү 4. Өзбек: yakuniy ovoz 5. Түрік: nihai oy 6. Ағылшын: eventual vote 7. Испан: eventual voto 8. Неміс: eventuelle Abstimmung 9. Француз: vote éventuel
1084.	эвентуальный умысел	эвентуалдық қасақаналық, эвентуалдық ой	1. Эвентуалдық - лат. eventus - жағдай, бір әрекеттің бітуі Қолайлы жағдаяттарды, кейбір жағымды жағдайларда болатын жанама ой. 2. Әзербайжан: son niyyət 3. Қырғыз: биротоло максат 4. Өзбек: yakuniy maqsad 5. Түрік: nihai amaci 6. Ағылшын: eventual intent 7. Испан: eventual intento 8. Неміс: eventuelle Absicht 9. Француз: intention éventuelle
1085.	эвтаназия	эвтаназия	1. Эвтаназия (грек тілінен εὖ – жақсы, θάνατος – өлім) – әлдебір әрекетпен немесе құралдармен, соның ішінде оның өмірін жасанды ұстап тұрған аспаптың жұмысын тоқтату жолымен, төзгісіз

			<p>аурумен ауыратын науқастың өлімін тоқтату тәжірибесі.</p> <p>«Эвтаназия» термині қазір әртүрлі мағыналарда қолданылады: ауыр азапты бастан кешіріп жатқан адамдардың өлімін тездету; артық, қажеті жоқ адамдардың өмірлерін тоқтату (Мысалы, Т-4 бағдарламасы); өмір мен өлім арасындағы адамдарға көсетілетін қамқорлық, көмек (мысалы, хоспис); адамға өлу мүмкіндігін беру.</p> <p>Сонымен қатар, «эвтаназия» деп кейде зертханалық және кезбе жануарларды қоса алғанда жануарларды ұйықтату саналады.</p> <p>2. Әзербайжан: ötenazi</p> <p>3. Қырғыз: эвтаназия</p> <p>4. Өзбек: eytanaziya</p> <p>5. Түрік: ötenazi</p> <p>6. Ағылшын: euthanasia</p> <p>7. Испан: eutanasia</p> <p>8. Неміс: eutanasia</p> <p>9. Француз: euthanasie</p>
1086.	экологическая ответственность	экологиялық жауаптылық, экологиялық жауапкершілік	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім</p> <p>Экологиялық жауапкершілік – мемлекеттің, қоғамның, адамның қоғам алдындағы, қазіргі және кейінгі ұрпақ алдындағы, нақты адам мен табиғат пайдаланушы алдындағы жауаптылығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ekoloji məsuliyyət</p> <p>3. Қырғыз: экологиялык жоопкерчилик</p> <p>4. Өзбек: ekologik javobgarlik</p> <p>5. Түрік: çevresel sorumluluk</p> <p>6. Ағылшын: environmental responsibility</p> <p>7. Испан: responsabilidad ambiental</p> <p>8. Неміс: Umweltverantwortung</p> <p>9. Француз: responsabilité environnementale</p>
1087.	экологическая экспертиза	экологиялық сараптама	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім</p> <p>Экспертиза - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Экологиялық сараптама – көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған орта сапасының нормативтеріне және экологиялық талаптарға сәйкестігін белгілеу, сондай-ақ осы қызметтің қоршаған ортаға тигізуі мүмкін қолайсыз әсерлерінің және олармен байланысты әлеуметтік салдарлардың алдын алу мақсатында экологиялық сараптама объектісін іске асыруға жол берілуін айқындау.</p> <p>2. Әзербайжан: ekoloji ekspertiza</p> <p>3. Қырғыз: экологиялык экспертиза</p> <p>4. Өзбек: ekologik ekspertiza</p> <p>5. Түрік: ekolojik ekspertiz</p>

			<p>6. Ағылшын: environmental assessment</p> <p>7. Испан: evaluación ambiental</p> <p>8. Неміс: Umweltprüfung</p> <p>9. Француз: Évaluation environnementale</p>
1088.	экологические права человека	адамның экологиялық құқықтары	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім</p> <p>Адамның экологиялық құқықтары – адамның өзін қоршаған ортамен, табиғат пен адамзат қоғамының өзара қарым-қатынасымен байланысты конституциялық құқықтарының бір түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: environmental human rights</p> <p>3. Қырғыз: экологиялық адам укуктары</p> <p>4. Өзбек: ekologik inson huquqlari</p> <p>5. Түрік: çevre insan haklari</p> <p>6. Ағылшын: environmental human rights</p> <p>7. Испан: derechos humanos ambientales</p> <p>8. Неміс: Umwelt Menschenrechte</p> <p>9. Француз: droits humains environnementaux</p>
1089.	экологические требования	экологиялық талаптар	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім</p> <p>Экологиялық талаптар – табиғатты ұтымды пайдалануға, қоршаған ортаны қорғауға, адамның денсаулығын және гендік қорын қорғауға бағытталған заңнамалық және нормативтік құжаттарда бекітілген міндетті талаптар.</p> <p>2. Әзербайжан: ekoloji tələblər</p> <p>3. Қырғыз: экологиялық талаптар</p> <p>4. Өзбек: ekologik talablar</p> <p>5. Түрік: çevre koşulları</p> <p>6. Ағылшын: environmental requirements</p> <p>7. Испан: Requisitos medioambientales</p> <p>8. Неміс: Umweltanforderungen</p> <p>9. Француз: Exigences environnementales</p>
1090.	экологический аудит	экологиялық аудит	<p>1. Экология - грек. oikos – үй; logos – ілім</p> <p>Аудит - лат. audit – тыңдайды</p> <p>Экологиялық аудит – экономикалық субъектілер қызметінен келетін экологиялық тәуекелдің ауқымын айқындау және оларды төмендету, болдырмау мақсатымен олардың қызметінің ұлттық табиғат қорғау заңдарының талаптарына, таңдаулы экологиялық іс-тәжірибеге немесе компанияда қабылданған саясатқа сай келуін тәуелсіз бағалаудың арнаулы рәсімі.</p> <p>2. Әзербайжан: ekoloji audit</p> <p>3. Қырғыз: экологиялық аудит</p> <p>4. Өзбек: ekologik audit</p> <p>5. Түрік: çevre denetimi</p> <p>6. Ағылшын: environmental audit</p> <p>7. Испан: auditoría ambiental</p> <p>8. Неміс: Umweltaudit</p>

			9. Француз: audit environnemental
1091.	экономическая безопасность	экономикалық қауіпсіздік	<p>1. Экономика - грек. οίκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Экономикалық қауіпсіздік – ҚР тұрақты дамуы мен экономикалық тәуелсіздігіне қатер төндіретін ішкі және сыртқы жағдайлардан, процестер мен факторлардан оның ұлттық экономикасы қорғалуының жай-күйі («Экономиканың стратегиялық маңызы бар салаларындағы меншіктің мемлекеттік мониторинг туралы» 2003 жылғы 4 қарашадағы № 490 ҚРЗ 1-бап).</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi təhlükəsizlik 3. Қырғыз: экономикалық коопсуздук 4. Өзбек: iqtisodiy xavfsizlik 5. Түрік: ekonomik güvenlik 6. Ағылшын: economic security 7. Испан: seguridad economica 8. Неміс: wirtschaftliche Sicherheit 9. Француз: sécurité Economique</p>
1092.	экономическая безработица	экономикалық жұмыссыздық	<p>1. Экономика - грек. οίκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Экономикалық жұмыссыздық – нарық конъюнктурасынан туындайтын жұмыссыздық: - банкроттық туралы заңның әсерінен шығынды өндірістерді жабу; - үкіметтің шығынды салалар мен кәсіпорындарға қолдау көрсеткісі келмеуі және т.б.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi işsizlik 3. Қырғыз: экономикалық жумушсуздук 4. Өзбек: iqtisodiy ishsizlik 5. Түрік: ekonomik işsizlik 6. Ағылшын: economic unemployment 7. Испан: desempleo economico 8. Неміс: wirtschaftliche Arbeitslosigkeit 9. Француз: chômage économique</p>
1093.	экономическое стимулирование	экономикалық ынталандыру	<p>1. Экономика - грек. οίκονομος – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Стимул - лат. Stimulus – сөзбе-сөз – малды қайыруға арналған үшкір таяқ Экономикалық ынталандыру – өндіріске қатысушыларды қоғамдық өнім шығаруға еңбектенуге итермелеу мақсатында материалдық құралдар пайдаланылатын шаралар жүйесі.</p> <p>2. Әзербайжан: iqtisadi həvəsləndirmə 3. Қырғыз: экономикалық дем берүү 4. Өзбек: iqtisodiy rag'batlantirish 5. Түрік: ekonomik teşvik 6. Ағылшын: economic incentives</p>

			<p>7. Испан: <i>incentivos económicos</i> 8. Неміс: <i>wirtschaftliche Anreize</i> 9. Француз: <i>incitations économiques</i></p>
1094.	экономичность	үнемділік	<p>1. Экономика - грек. <i>οἰκονομος</i> – «үй шаруашылығын жүргізу өнері» Үнемділік – тауардың нарықта қолжетімді балама тауарлармен салыстырғандағы өзіндік құны. 2. Әзербайжан: <i>iqtisadiyyat</i> 3. Қырғыз: экономикалык 4. Өзбек: <i>iqtisod</i> 5. Түрік: <i>ekonomi</i> 6. Ағылшын: <i>profitability</i> 7. Испан: <i>rentabilidad</i> 8. Неміс: <i>Rentabilität</i> 9. Француз: <i>rentabilité</i></p>
1095.	экоцид	экоцид	<p>1. Экоцид (грек. <i>οικος</i> – «үй» және лат. <i>caedo</i> – «өлтіремін») – өсімдіктер немесе жануарлар дүниесін жаппай жою, атмосфера, жер немесе су ресурстарын улау, сондай-ақ экологиялық апатты туғызған немесе туғызуы мүмкін өзге де іс-әрекеттерді жасау – он жылдан он бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады. 2. Әзербайжан: <i>ecocide</i> 3. Қырғыз: экоцид 4. Өзбек: <i>ecocide</i> 5. Түрік: <i>ecocide</i> 6. Ағылшын: <i>ecocide</i> 7. Испан: <i>ecicidio</i> 8. Неміс: <i>Ökozid</i> 9. Француз: <i>écocide</i></p>
1096.	экспансия	экспансия	<p>1. Экспансия (лат. <i>expansio</i> – таралу, тарату) – монополистік бірлестіктердің, мемлекеттердің, әлеуметтік топтардың экономикалық әдістермен де, басқа әдістермен де (аумақтарды қарулы күшпен басып алу, дипломатиялық қысым жасау т.б.) ықпал ету аясын кеңейтуі. 2. Әзербайжан: <i>ekspansiya</i> 3. Қырғыз: кеңейүү 4. Өзбек: <i>kengaytirish</i> 5. Түрік: <i>genişleme</i> 6. Ағылшын: <i>expansion</i> 7. Испан: <i>expansión</i> 8. Неміс: <i>Erweiterung</i> 9. Француз: <i>expansion</i></p>
1097.	экспертная гипотеза	сараптама лық гипотеза,	<p>1. Эксперт - лат. <i>expertus</i> – тәжірибелі, білікті Гипотеза - (др.-греч. <i>ὑπόθεσις</i> – болжам а) белгісіз, анықтауға жататын факті туралы</p>

		сараптама лық жорамал	сарапшының белгілі фактілермен сәйкестендірілетін болжалды пайымдауы; ә) сараптамалық зерттеуді жоспарлау кезінде ескерілетін, сарапшының алдын ала, тексеруге жататын қорытындысы. 2. Өзербайжан: ekspert fəzriyuu 3. Қырғыз: эксперттик гипотеза 4. Өзбек: ekspert taxmin 5. Түрік: uzman hipotez 6. Ағылшын: expert hypothesis 7. Испан: hipótesis experta 8. Неміс: Expertenhypothese 9. Француз: hypothèse d'expert
1098.	экспертная инициатива	сараптама лық бастама	1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Инициатива - лат. initium – бастау, бастамасы Сараптамалық тапсырмада көзделмеген, алайда іс үшін маңызы бар фактілер мен жағдайларды сарапшының өз бетінше анықтауы. 2. Өзербайжан: ekspert təşəbbüs 3. Қырғыз: эксперттик демилге 4. Өзбек: ekspert tashabbusi 5. Түрік: uzman girişim 6. Ағылшын: expert initiative 7. Испан: iniciativa experta 8. Неміс: Experteninitiative 9. Француз: initiative d'experts
1099.	экспертная система	сараптама лық жүйе	1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Система - көне грек. σύστημα – тұтас, бөліктерден құралған; жалғаным, қосылыс Сараптамалық жүйе – жасанды интеллект әдістері мен пайдаланушы ұсынатын деректер негізінде жағдайды ұқсастыруға, диагноз қоюға, болжам жасауға, шешімді өзгертуге, әрекетті таңдауға, ұсыныс беруге қабілетті білімдерді қамтитын программалық және аппараттық құралдардың жүйесі. 2. Өзербайжан: ekspert sistemi 3. Қырғыз: эксперттик системасы 4. Өзбек: ekspert tizim 5. Түрік: uzman sistem 6. Ағылшын: expert system 7. Испан: Experto en Sistemas 8. Неміс: Expertensystem 9. Француз: système expert
1100.	экспертная технология	сараптама лық технология	1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Технология – көне грек. τέχνη – өнер, шеберлік, дағды; λόγος – «сөз», «ой», «мағына», «ұғым» Сараптамалық технология – сот-сараптамалық

			<p>мекемелерде сот сараптамасы өндірісін барынша ұтымды әрі тиімді ұйымдастыру қағидаларының, тәсілдері мен әдістерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: ekspert teknologiya</p> <p>3. Қырғыз: эксперттик технология</p> <p>4. Өзбек: ekspert teknologiyasi</p> <p>5. Түрік: uzman teknoloji</p> <p>6. Ағылшын: expert technology</p> <p>7. Испан: tecnologia experta</p> <p>8. Неміс: Expertentechnologie</p> <p>9. Француз: technologie experte</p>
1101.	экспертная эвристика	сараптамалық эвристика	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Эвристика - грек. heurisko – іздеп табамын, ашамын</p> <p>Сараптамалық эвристика – сараптамалық әдістемелерде сипатталмаған, бірақ нақты сараптамалық зерттеу процесінде сарапшы өз бетінше әзірлейтін стандартты емес сараптамалық тапсырмаларды шешу тәсілдері.</p> <p>2. Әзербайжан: ekspert heuristics</p> <p>3. Қырғыз: эксперттик эвристика</p> <p>4. Өзбек: ekspert evristikasi</p> <p>5. Түрік: uzman sezgiselleri</p> <p>6. Ағылшын: expert heuristic</p> <p>7. Испан: experto heurístico</p> <p>8. Неміс: Expertenheuristik</p> <p>9. Француз: heuristique experte</p>
1102.	экспертная этика	сараптамалық әдеп, сараптама әдебі	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Этика - грек. ethika, ethos - дәстүр, ғұрып, мінез</p> <p>Сараптама әдебі – әдеп ғылымының жалпы моральдың адамгершілік нормаларын және кәсіби сараптамалық қызмет салаларының бәріндегі мінез-құлық қағидаларын зерттейтін бөлімі.</p> <p>2. Әзербайжан: etika ekspert</p> <p>3. Қырғыз: этика боюнча эксперт</p> <p>4. Өзбек: ekspert etikasi</p> <p>5. Түрік: etik uzmanı</p> <p>6. Ағылшын: expert ethics</p> <p>7. Испан: ética experta</p> <p>8. Неміс: Expertenethik</p> <p>9. Француз: éthique d'expert</p>
1103.	экспертное исследование	сараптамалық зерттеу	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті</p> <p>Сараптамалық зерттеу – сараптамаға ұсынылатын объектілерді зерттеу процесі.</p> <p>2. Әзербайжан: ekspert təhsil</p> <p>3. Қырғыз: эксперттик изилдөө</p> <p>4. Өзбек: ekspert o'rganish</p> <p>5. Түрік: uzman çalışma</p>

			<p>6. Ағылшын: expert research 7. Испан: investigación experta 8. Неміс: Expertenforschung 9. Француз: recherche d'experts</p>
1104.	экспертное оценивание	сараптама лық бағалау	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Сараптамалық бағалау – шешім қабылдау мақсатында мамандар пікірлерінің негізінде мәселенің бағасын алу рәсімі. 2. Өзбекбайжан: ekspert qiymatlendirilməsi 3. Қырғыз: эксперттик баа берүү 4. Өзбек: ekspert baholash 5. Түрік: uzman değerlendirme 6. Ағылшын: expert assessment 7. Испан: evaluación experta 8. Неміс: Expertenbewertung 9. Француз: expertise</p>
1105.	экспертные ошибки	сарапшылық қателіктер	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Сарапшының объективті ақиқат шындыққа сәйкес келмейтін және сараптамалық зерттеудің мақсатын алып келмейтін пайымдауы немесе әрекеті. 2. Өзбекбайжан: ekspert səhv 3. Қырғыз: эксперттик ката 4. Өзбек: ekspert xato 5. Түрік: uzman hata 6. Ағылшын: expert errors 7. Испан: errores de expertos 8. Неміс: Expertenfehler 9. Француз: erreurs d'experts</p>
1106.	экспертоучастие	сараптамалық қатысу	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Сараптамашының өз бетінше сараптама жүргізуінен, сондай-ақ оның сараптамашылар комиссиясы құрамында жұмыс істеуінен тұратын жүргізілген жүктемесінің шамасы. 2. Өзбекбайжан: iştirak ekspert 3. Қырғыз: катышты эксперт 4. Өзбек: ishtirok ekspert 5. Түрік: katıldığı uzman 6. Ағылшын: expert participation 7. Испан: participación de expertos 8. Неміс: fachliche Teilnahme 9. Француз: participation d'experts</p>
1107.	экспроприация	экспроприация	<p>1. Экспроприация (лат. ex – «-дан/-ден» және proprius – «меншікті құрайтын») – 1) адамның меншігін заңды жолмен, сот үкімі бойынша немесе қоғам пайдасы үшін иеліктен шығару; 2) қоғамдық және жеке құндылықтарды ашықтан-ашық ұрлау. 2. Өзбекбайжан: müsadirə 3. Қырғыз: экспроприация</p>

			<p>4. Өзбек: ommaviylashtirish</p> <p>5. Түрік: kamulaştırma</p> <p>6. Ағылшын: expropriation</p> <p>7. Испан: expropiación</p> <p>8. Неміс: Enteignung</p> <p>9. Француз: expropriation</p>
1108.	экстерриториальность	эксаумақтылық	<p>1. Эксаумақтылық (лат. ex – «-дан/-ден», тыс + лат. territorialis – «осы аумаққа қатысты») – жеке немесе заңды тұлғалардың, мекемелердің немесе жергілікті заңнаманың қолданысынан алынған және мемлекет заңнамасының қолданысына үйлесетін (ішінара немесе толық көлемде) объектілердің мәртебесі.</p> <p>2. Әзербайжан: eksteritoriallıgı extraterritoriality</p> <p>3. Қырғыз: экстерриториалдуулуу</p> <p>4. Өзбек: extraterritoriality</p> <p>5. Түрік: dokunulmazlık</p> <p>6. Ағылшын: extraterritoriality</p> <p>7. Испан: extraterritorialidad</p> <p>8. Неміс: Extraterritorialität</p> <p>9. Француз: extraterritorialité</p>
1109.	экстрадиционный арест	экстрадициялық қамақ	<p>1. Экстрадиция – лат. ex – «бір жерден», «сырттан, тыс» және traditio – «жіберу, беру, сауқат» Экстрадициялық қамақ – қылмыстық жауаптылыққа тарту немесе үкімді орындау үшін іздестіріліп жатқан адамды мемлекетке ұстап беру («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Әзербайжан: ekstradisiya həbs</p> <p>3. Қырғыз: кармалгандар камакка алуу</p> <p>4. Өзбек: ekstraditsiya hibsga</p> <p>5. Түрік: iade tutuklama</p> <p>6. Ағылшын: extradition arrest</p> <p>7. Испан: arresto por extradición</p> <p>8. Неміс: Auslieferungsverhaftung</p> <p>9. Француз: arrestation d'extradition</p>
1110.	эксцесс исполнителя преступления	қылмысты орындаушының эксцесі	<p>1. Эксцесс - лат. excessus – шығу, шығатын есік Қылмысты орындаушының эксцесі – орындаушының қылмыстық әрекетті жасауы, бұл әрекетке басқа бірге қатысушылар қасақана ой-пікір қоспайды.</p> <p>2. Әзербайжан: cinayət artıq</p> <p>3. Қырғыз: кылмыш ашыкча</p> <p>4. Өзбек: jinoyatning ortiqcha</p> <p>5. Түрік: suçun fazlalığı</p> <p>6. Ағылшын: excess of the perpetrator</p> <p>7. Испан: exceso del agresor</p>

			8. Неміс: Überschuss des Täters 9. Француз: excès de l'agresseur
1111.	электоральная юстиция	электоралдық әділет, сайлаушылық әділет	1. Электорат - лат. elector – сайлаушы Юстиция - лат. justitia «әділеттілік, заңдылық», jus «құқық» Басқаруға құзыретті арнаулы органдардың (атап айтқанда, конституциялық сот төрелігі органдары, сайлау трибуналдары, жалпы юрисдикция соттары, уәкілетті органдар немесе комиссиялар), сайлаулар мен референдумларды өткізудің дұрыстығына бақылау жасайтын, сайлау дауларын шешетін, сайлау құқықтарын қорғайтын қызметі (Австрия, Болгария, Венгрия, Қазақстан, Молдова, Гана, Намибия, Үндістан, Италия, Словения, Португалия, Франция). 2. Әзербайжан: seçki ədalət 3. Қырғыз: шайлоо адилет 4. Өзбек: saylov adolat 5. Түрік: seçim adalet 6. Ағылшын: electoral justice 7. Испан: justicia electoral 8. Неміс: Wahlgerechtigkeit 9. Француз: justice électorale
1112.	электрический стул	электр орындық, электрлік орындық	1. Электрон – көне грек. ἤλεκτρον – кәріптас Электр орындық (ағыл. electric chair) – АҚШ-тың кейбір штаттарында өлім жазасы үкімі жүзеге асырылатын құрылғы. 2. Әзербайжан: elektrik kürsüsü 3. Қырғыз: электр стул 4. Өзбек: elektr kafedrası 5. Түрік: elektrikli sandalye 6. Ағылшын: electric chair 7. Испан: Silla eléctrica 8. Неміс: Elektrischer Stuhl 9. Француз: chaise électrique
1113.	электронные государственные услуги	электрондық мемлекеттік қызметтер	1. Электрон – көне грек. ἤλεκτρον – кәріптас Электрондық мемлекеттік қызметтер – ақпараттық технологияларды пайдаланумен электрондық түрде көрсетілетін мемлекеттік қызметтер. 2. Әзербайжан: e-hökumət xidmətləri 3. Қырғыз: электрондук мамлекеттик кызма 4. Өзбек: e-hukumat xizmatlar 5. Түрік: e-devlet hizmetleri 6. Ағылшын: electronic government services 7. Испан: servicios de gobierno electrónico 8. Неміс: elektronische Regierungsdienste 9. Француз: services gouvernementaux électroniques
1114.	эмигранты	көшіп	1. Эмиграция - лат. emigro – «көшіріп жіберемін»

		кетушілер	<p>Көшіп кетушілер – ҚР басқа мемлекетке тұрақты немесе уақытша тұру үшін көшіп кеткен азаматтары.</p> <p>2. Әзербайжан: mühacirət</p> <p>3. Қырғыз: эмигранттор</p> <p>4. Өзбек: mamlakatdan chiqib ketish</p> <p>5. Түрік: göç</p> <p>6. Ағылшын: emigrants</p> <p>7. Испан: emigrantes</p> <p>8. Неміс: Auswanderer</p> <p>9. Француз: émigrants</p>
1115.	эмиграция	көшіп кету	<p>1. Эмиграция - лат. emigro – «көшіріп жіберемін» Көшіп кету – ҚР азаматтарының басқа мемлекетке тұрақты немесе уақытша тұру үшін кетуі.</p> <p>2. Әзербайжан: mühacirət</p> <p>3. Қырғыз: эмиграция</p> <p>4. Өзбек: mamlakatdan chiqib ketish</p> <p>5. Түрік: göç</p> <p>6. Ағылшын: emigration</p> <p>7. Испан: emigración</p> <p>8. Неміс: Auswanderung</p> <p>9. Француз: émigration</p>
1116.	эрудит	эрудит, білімдар	<p>1. Эрудит - лат. ēruditiō – ғалымдық, білімдарлық Танымы аса қомақты адам.</p> <p>2. Әзербайжан: egghead</p> <p>3. Қырғыз: чилистен</p> <p>4. Өзбек: aqlli kishi</p> <p>5. Түрік: aydın</p> <p>6. Ағылшын: polymath</p> <p>7. Испан: erudito</p> <p>8. Неміс: Polymath</p> <p>9. Француз: esprit universel</p>
1117.	эрудиция	эрудиция, білімдарлық	<p>1. Эрудиция (лат. eruditia – ғалымдық, таным) – мол (алайда терең емес) таным.</p> <p>2. Әзербайжан: mərifət</p> <p>3. Қырғыз: билими</p> <p>4. Өзбек: bilimdonlik</p> <p>5. Түрік: alimlik</p> <p>6. Ағылшын: erudition</p> <p>7. Испан: erudición</p> <p>8. Неміс: Gelehrsamkeit</p> <p>9. Француз: érudition</p>
1118.	экспертная профилактика	сараптама лық профилактика	<p>1. Эксперт - лат. expertus – тәжірибелі, білікті Профилактика - грек. prophylaktikos – сақтаушы, алдын алушы.</p> <p>Сараптамалық профилактика – қылмыстың жасалуына себеп болған жағдайларды анықтау және оларды жою бойынша шаралар әзірлеу</p>

			<p>бойынша қызмет.</p> <p>2. Өзбайжан: profilaktika ekspert</p> <p>3. Қырғыз: алдын эксперт</p> <p>4. Өзбек: profilaktika ekspert</p> <p>5. Түрік: profilaksi uzmanı</p> <p>6. Ағылшын: expert prevention</p> <p>7. Испан: prevención experta</p> <p>8. Неміс: Expertenprävention</p> <p>9. Француз: prévention experte</p>
1119.	этика	этика, әдеп	<p>1. Этика (грек. ἠθικόν, ἦθος – этос, «салт», «ғұрып») – зерттеу пәні мораль және адамгершілік болып табылатын философия пәні.</p> <p>2. Өзбайжан: etika</p> <p>3. Қырғыз: алдын этика</p> <p>4. Өзбек: etika</p> <p>5. Түрік: ahlâk</p> <p>6. Ағылшын: ethics</p> <p>7. Испан: ética</p> <p>8. Неміс: Ethik</p> <p>9. Француз: éthique</p>
1120.	этиология преступности	қылмыстылық этиологиясы	<p>1. Этиология – көне грек. αἰτία – «себеп» + көне грек. λόγος – «сөз, ілім»</p> <p>Қылмыс этиологиясы – қылмыстылықтың немесе оның жекелеген түрлерінің туындау себептері мен жағдайлары туралы ғылыми түрде негізделген түсініктердің жиынтығы.</p> <p>2. Өзбайжан: cinayət etiologiyası</p> <p>3. Қырғыз: қылмыш оорусунун</p> <p>4. Өзбек: jinoyat sabablari</p> <p>5. Түрік: suçun nedenleri</p> <p>6. Ағылшын: etiology of crime</p> <p>7. Испан: etiología del crimen</p> <p>8. Неміс: Ätiologie des Verbrechens</p> <p>9. Француз: étiologie du crime</p>
1121.	этническое представительство	этностық өкілдік	<p>1. Этнос - грек. ἔθνος – халық</p> <p>Этностық өкілдік – депутаттар елдің барлық тұрғындарының емес, өздері тікелей сайланған белгілі бір топтардың мүдделерін білдіретін, билікті ұйымдастыру қағидаты.</p> <p>2. Өзбайжан: etnik nümayəndəliyi</p> <p>3. Қырғыз: этникалык өкүлчүлүк</p> <p>4. Өзбек: etnik vakillik</p> <p>5. Түрік: etnik temsil</p> <p>6. Ағылшын: ethnic representation</p> <p>7. Испан: representación étnica</p> <p>8. Неміс: ethnische Repräsentation</p> <p>9. Француз: représentation ethnique</p>
1122.	ювенальная	ювенальды	<p>1. Юстиция - лат. justitia «әділеттілік, заңдылық»,</p>

	юстиция	әділет	<p>ius «құқық» Ювенальный - лат. juvenālis – жасөспірім; лат. jūstitia – сот төрелігі Кәмелетке толмағандардың қылмыстары туралы істерді қарастыратын мемлекеттік органдар жүйесі. 2. Әзербайжан: yuvenal ədliyyə 3. Қырғыз: жашы жете электердин иштери боюнча сот адилеттигин 4. Өзбек: yuvenal adliya 5. Түрік: çocuk adaleti 6. Ағылшын: juvenile justice 7. Испан: Justicia juvenil 8. Неміс: Jugendgerichtsbarkeit 9. Француз: justice pour mineurs</p>
1123.	юридизация	зандылау	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық» Фактілерге, қатынастарға құқықтық сипат беру; қандай да бір мәселенің, құбылыстың заңды жағын асыра көрсету. 2. Әзербайжан: yuridizatsiya 3. Қырғыз: юридизация 4. Өзбек: yuridizatsiya 5. Түрік: yuridizatsiya 6. Ағылшын: legalization 7. Испан: legalización 8. Неміс: Legalisierung 9. Француз: légalisation</p>
1124.	юридическая квалификация	заңи біліктілік, заңдық біліктілік	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық» Квалификация - лат. qualis – сапасы бойынша жоғары Белгілі бір оқиғаны құқық бұзушылық ретінде белгілеу және оны белгілі бір заңдық оқиғалар түріне жатқызу. 2. Әзербайжан: hüquqi xüsusiyyət 3. Қырғыз: юридикалык квалификация 4. Өзбек: huquqiy malaka 5. Түрік: yasal yeterlilik 6. Ағылшын: legal qualification 7. Испан: calificación legal 8. Неміс: juristische Qualifikation 9. Француз: qualification juridique</p>
1125.	юридическая конфликтология	заңи жанжалтану, заңи конфликтология	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық» Конфликт - лат. conflictus – соғысу, қақтығысу Конфликтология және юриспруденция тоғысында қалыптасатын, құқық социологиясы шеңберіндегі зерттеу бағыты. 2. Әзербайжан: hüquqi münaqişəsi 3. Қырғыз: укуктук чыр 4. Өзбек: huquqiy ixtilof</p>

			<p>5. Түрік: yasal çatışma</p> <p>6. Ағылшын: legal conflictology</p> <p>7. Испан: conflictología legal</p> <p>8. Неміс: Rechtskonfliktologie</p> <p>9. Француз: conflictologie juridique</p>
1126.	юридическая практика	заңи практика, заң іс-тәжірибесі	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Практика - греч. praktikos - іскер, белсенді</p> <p>Заңдық ұйғарымдарды шығаруға, түсіндіруге және іске асыруға бағытталған қызмет.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq tәcrübәsi</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам практикасы</p> <p>4. Өзбек: qonun amaliyoti</p> <p>5. Түрік: hukuk uygulaması</p> <p>6. Ағылшын: legal practice</p> <p>7. Испан: practica legal</p> <p>8. Неміс: Rechtspraxis</p> <p>9. Француз: pratique légale</p>
1127.	юридическая психология	заңи психология, заң психологиясы	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Психология - көне грек. Ψυχή – «рух», «жан», «сана», «мінез»; λόγος – «ілім»</p> <p>Заң нормаларының жолын қабылдауға қатысушы адамдардың күйін, психикалық үрдістері мен құбылыстарды зерттейтін психология ғылымының бір саласы. Заң психологиясы құқыққа қатысты мәселелерді реттеу және оларды тәжірибе жүзінде қолданудың психологиялық мәселелерін зерттейді.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi psixologiya</p> <p>3. Қырғыз: укуктук психология</p> <p>4. Өзбек: huquqiy psixologiya</p> <p>5. Түрік: yasal psikoloji</p> <p>6. Ағылшын: legal psychology</p> <p>7. Испан: psicología legal</p> <p>8. Неміс: Rechtspsychologie</p> <p>9. Француз: psychologie juridique</p>
1128.	юридическая фикция	заңи фикция, заңдық фикция	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Фикция - лат. fictio – жаңсақ, алыпқашты, қиял</p> <p>Фактінің ақиқат шындыққа жанаспайтын жорамалдау болып табылатын құқықтық тәсіл.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi bәdii</p> <p>3. Қырғыз: укуктук көркөм</p> <p>4. Өзбек: huquqiy fiction</p> <p>5. Түрік: yasal kurgu</p> <p>6. Ағылшын: legal fiction</p> <p>7. Испан: ficción legal</p> <p>8. Неміс: juristische Fiktion</p> <p>9. Француз: fiction juridique</p>
1129.	юридическая этика	заңи әдеп, заң әдебі	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Этика - грек. ethika, ethos - дәстүр, ғұрып, мінез</p>

			<p>Заңгердің кәсіби әдебі; заң саласы жұмыскерлерінің моральдық-адамгершілік сапаларына қойылатын талаптар туралы, құқық қолдану қызметінің құқықтық мәдениеті туралы ілім.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi etika</p> <p>3. Қырғыз: укуктук этика</p> <p>4. Өзбек: huquqiy axloq</p> <p>5. Түрік: yasal etik</p> <p>6. Ағылшын: legal ethics</p> <p>7. Испан: ética legal</p> <p>8. Неміс: Rechtsethik</p> <p>9. Француз: éthique juridique</p>
1130.	юридические факты	заңи фактілер	<p>1. Факт - лат. factum - жасалған, іске асырылған</p> <p>Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Нақты құқықтық қатынастардың туындауы (өзгертулер, тоқтатулар) үшін негіз болып табылатын заңда қарастырылған жағдайлар.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi faktlar</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык маалымат</p> <p>4. Өзбек: huquqiy faktlar</p> <p>5. Түрік: yasal gerçekler</p> <p>6. Ағылшын: legal facts</p> <p>7. Испан: hechos legales</p> <p>8. Неміс: rechtliche Fakten</p> <p>9. Француз: faits juridiques</p>
1131.	юридические гарантии законности	заңдылықтың заңи кепілдіктері	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Гарантия - франц. garantie – қамтамасыз ету</p> <p>Қолданыстағы заңнамада бекітілген тәсілдер мен құралдар, сондай-ақ заңдылықты қамтамасыз етуге, оларды қорғау құқықтары мен бостандықтарын кедергісіз жүзеге асыруға тікелей бағытталған оларды қолдану бойынша ұйымдық-құқықтық қызмет.</p> <p>2. Әзербайжан: qanuniliyi hüquqi təminatları</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдуулук укуктук кепилдиктери</p> <p>4. Өзбек: qonuniylik huquqiy kafolatlar</p> <p>5. Түрік: yasallık yasal garantiler</p> <p>6. Ағылшын: legal guarantees of legality</p> <p>7. Испан: garantías legales de legalidad</p> <p>8. Неміс: rechtliche Garantien der Rechtmäßigkeit</p> <p>9. Француз: garanties légales de légalité</p>
1132.	юридические действия	заңи әрекеттер, заңды әрекет	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Сенім білдіруші үшін белгілі бір заңдық салдарларға – азаматтық құқықтар мен міндеттемелердің туындауына, өзгеруіне немесе тоқтатылуына алып келетін кез келген іс-қимыл (http://www.ngpedia.ru/id661616p1.html).</p>

			<p>2. Өзөрбайжан: hüquqi tədbirlər</p> <p>3. Қырғыз: укуктук иш-аракеттер</p> <p>4. Өзбек: huquqiy harakatlar</p> <p>5. Түрік: yasal işlemler</p> <p>6. Ағылшын: legal action</p> <p>7. Испан: accion legal</p> <p>8. Неміс: rechtliche Maßnahmen</p> <p>9. Француз: une action en justice</p>
1133.	юридическая конструкция	заңи конструкция, заң конструкциясы	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Конструкция - лат. constructio - құрастыру, ғимарат тұрғызу, салу</p> <p>Тиісті адамдардың құқықтарының, міндеттерінің және жауакершілік нысандарының ішкі бірлігімен сипатталатын, құқықтық материалдың құрылымдық орналасуы.</p> <p>2. Өзөрбайжан: hüquqi strukturu</p> <p>3. Қырғыз: укук структурасы</p> <p>4. Өзбек: huquqiy tuzilishi</p> <p>5. Түрік: yasal yapı</p> <p>6. Ағылшын: legal structure</p> <p>7. Испан: estructura legal</p> <p>8. Неміс: Rechtsstruktur</p> <p>9. Француз: structure légale</p>
1134.	юридические предпосылки	заңи алғышарттар	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Құқық нормасынан, құқықтық субъектіліктен, заңдық фактіден тұрады.</p> <p>2. Өзөрбайжан: hüquqi background</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык маалымат</p> <p>4. Өзбек: huquqiy fon</p> <p>5. Түрік: yasal arka plan</p> <p>6. Ағылшын: legal prerequisites</p> <p>7. Испан: prerrequisitos legales</p> <p>8. Неміс: rechtliche Voraussetzungen</p> <p>9. Француз: prérequis juridiques</p>
1135.	юридические представители ребенка	баланың заңды өкілдері	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Баланың заңды өкілдері – ата-аналар, асырап алушылар, қорғаншылар, қамқоршылар, патронат тәрбиешілер, қорғаншы және қамқоршы органдары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған мекемелер, қамқорлық, білім беру, тәрбиелеу, баланың құқықтарын қорғау мен мүдделерін жүзеге асыратын интернат мекемелері.</p> <p>2. Өзөрбайжан: uşaq qanuni nümayəndələri</p> <p>3. Қырғыз: баланын мыйзамдуу өкүлдөрү</p> <p>4. Өзбек: bolaning qonuniy vakillari</p> <p>5. Түрік: çocuğun yasal temsilcisi</p> <p>6. Ағылшын: legal representatives of the child</p>

			<p>7. Испан: representantes legales del niño</p> <p>8. Неміс: gesetzliche Vertreter des Kindes</p> <p>9. Француз: représentants légaux de l'enfant</p>
1136.	юридический форс-мажор	заңи форс-мажор, заңды форс-мажор	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Форс-мажор – лат. Vis maior фр. force majeure – жоғары күш.</p> <p>Туындауына және оның салдарына ешкім жауапты болмайтын жазатайым жағдай; нәтижесі келісімшарт талаптарының орындалмауы болып табылатын төменше және бұлтартпас жағдайлар.</p> <p>2. Әзербайжан: legal fors-major</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык күч-мажор</p> <p>4. Өзбек: huquqiy taraf sabab</p> <p>5. Түрік: yasal mücbir sebep</p> <p>6. Ағылшын: legal force majeure</p> <p>7. Испан: fuerza mayor legal</p> <p>8. Неміс: Rechtskraft höherer Gewalt</p> <p>9. Француз: force majeure légale</p>
1137.	юридический язык	заңи тіл	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Заңи тіл – құқықтың ұғымдық мазмұнын берудің және рәсімдеудің грамматикалық, логикалық және басқа да тәсілдерінің жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi dil</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык тил</p> <p>4. Өзбек: huquqiy til</p> <p>5. Түрік: yasal dil</p> <p>6. Ағылшын: legal language</p> <p>7. Испан: lenguaje legal</p> <p>8. Неміс: Rechtssprache</p> <p>9. Француз: langage juridique</p>
1138.	юрисконсульт ант	заңи консультант, заңдық кеңесші	<p>1. Юридический - лат. ius «құқық»</p> <p>Заң кеңесшісі (лат. juris-consultus) – кәсіпорын, мекеме, ұйымның құқықтық қызметінің қызметкері. Заң кеңесшісіне әкімшілік (өзінің құзыреті шегінде) шығаратын бұйрықтар мен өкімдердің заңдылығына бақылау жасау, шарттарды жасауға қатысу, әкімшілік пен қызметкерлерді ағымдағы заңнамалар туралы ақпараттандыру және құқықтық көмек көрсету; соттар мен төрелік соттарда аталмыш ұйым не талапкер, не жауапкер сапасында қатысатын істерді жүргізу жүктеледі.</p> <p>2. Әзербайжан: məsləhət</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык акыл</p> <p>4. Өзбек: yurisdiktsiya maslahat</p> <p>5. Түрік: avukat</p> <p>6. Ағылшын: legal consultant</p> <p>7. Испан: consejero legal</p>

			8. Неміс: Rechtsberater 9. Француз: conseiller juridique
1139.	экономическая преступность	экономикалық қылмыстылық	1. Экономика - грек. οἰκονομος - «үй шаруашылығын жүргізу өнері». Криминологияда: қылмыскерліктің бір түрі; өндіріс, тауарлар мен қызметтерді бөлу (қайта бөлу) бойынша қоғамдық қатынастарға тікелей қол сұғушылық болып саналатын, белгілі бір аумақта белгілі бір кезең ішінде жасалған қылмыстар жиынтығы. 2. Әзербайжан: crime iqtisadi 3. Қырғыз: экономикалық қылмыш 4. Өзбек: crime economic 5. Түрік: suç ekonomisi 6. Ағылшын: economic crime 7. Испан: crimen económico 8. Неміс: Wirtschaftskriminalität 9. Француз: crime économique
1140.	эксперимент следственный	тергеу эксперименті	1. Эксперимент - лат. experimentum - сынама, тәжірибе. Тергелетін оқиғаның жай-күйіне барынша жуықтатылған жағдайларда тәжірибе мен сынақ жүргізу арқылы алынған істегі нақты деректерді тексеруге негізделетін тергеу іс-қимылы. 2. Әзербайжан: təcrübə təcrübəsi 3. Қырғыз: тергөө эксперименти 4. Өзбек: tajriba tajribasi 5. Түрік: deneysel deney 6. Ағылшын: investigative experiment 7. Испан: experimento de investigación 8. Неміс: Untersuchungsexperiment 9. Француз: expérience d'investigation
1141.	юридический прецедент	заң прецеденті	1. Прецедент – лат. praecedens – «алдыңғы». Юридический – лат. jus – «құқық», «заңды» Нақты іс бойынша қабылданған және кейінде осыған ұқсас істерді шешуде қолданылуы міндетті болатын сот немесе басқа қайсыбір мемлекеттік органның шешімі (Ұлыбритания, АҚШ, Австралия). 2. Әзербайжан: hüquqi precedent 3. Қырғыз: юридикалық прецедент 4. Өзбек: qonuniy precedent 5. Түрік: yasal emsal 6. Ағылшын: legal precedent 7. Испан: precedente legal 8. Неміс: Präzedenzfall 9. Француз: précédent juridique
1142.	юридическое	заңи құқық	1. Юридический – лат. ius «құқық».

	право		<p>Белгілі бір нақты құқықтық қатынас қатысушысының – осы құқық иесінің заңмен анықталған мүмкін болатын әрекет ету шарасы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq yasasi</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык укук</p> <p>4. Өзбек: hukuk huquqi</p> <p>5. Түрік: yasal yasa</p> <p>6. Ағылшын: legal law</p> <p>7. Испан: ley legal</p> <p>8. Неміс: Rechtsrecht</p> <p>9. Француз: loi légale</p>
1143.	юс когенс	юс когенс	<p>1. Юс когенс (лат. <i>jus cogens</i>) – халықаралық құқықта мемлекет тіпті өзара келісім бойынша да жоққа шығара алмайтын императивті нормалар; мемлекеттер арасындағы мұндай нормаларға қайшы келісімнің заңдық күші болмайды.</p> <p>2. Әзербайжан: jus kogens</p> <p>3. Қырғыз: юс когенс</p> <p>4. Өзбек: jus kogens</p> <p>5. Түрік: jus kogens</p> <p>6. Ағылшын: yus kogens</p> <p>7. Испан: yus kogens</p> <p>8. Неміс: yus kogens</p> <p>9. Француз: yus kogens</p>
1144.	явка с повинной	кінәсін мойындап келу	<p>1. Кінәсін мойындап келу – қылмыс жасаған адамның алдын ала тергеу органына, тергеушіге, прокурорға немесе сотқа (судьяға) қылмыс жасағаны туралы мәлімдемесімен және айыпталушы немесе күдікті ретінде тартылуына дейін сот төрелігінің қолына өзін беру ниетімен ерікті түрде жеке жүгінуі (келуі).</p> <p>2. Әзербайжан: könüllü təslim</p> <p>3. Қырғыз: өз ыктыяры менен багынып берүү</p> <p>4. Өзбек: ixtiyoriy taslim</p> <p>5. Түрік: gönüllü teslim</p> <p>6. Ағылшын: confession</p> <p>7. Испан: confesión</p> <p>8. Неміс: Bekenntnis</p> <p>9. Француз: confession</p>
1145.	язык закона	заң тілі	<p>1. Заң тілі (нормативті-құқықтық актілер тілі) – заңның немесе басқа да нормативтік-құқықтық актінің мәтінін қалыптастыратын лексикалық, синтаксистік және стилистикалық құралдар жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq dil</p> <p>3. Қырғыз: мыйзам тили</p> <p>4. Өзбек: qonun tili</p> <p>5. Түрік: hukukun dili</p>

			<p>6. Ағылшын: language of law 7. Испан: lenguaje de la ley 8. Неміс: Rechtssprache 9. Француз: langage de la loi</p>
Қазақстан Республикасы ақпарат және коммуникациялар министрлігі ұсынған терминдер			
1146.	электронный кошелек	электрондық әмиян	<p>1. «ЭЛЕКТРОН» – көне грек. «ἤλεκτρον» – «электр», «жалтыраған металл», «янтарь». «КОШЕЛЕК» – көне грек. «κόφινος» – «себет», «қорап».</p> <p>ЭЛЕКТРОНДЫҚ ӘМИЯН – микропроцессор (чип), дербес компьютерді бағдарламалық қамтамасыз етуі, электрондық ақша сақталатын және (немесе) оған қол жеткізуді қамтамасыз ететін өзге бағдарламалық техникалық құрал (Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 31 тамыздағы № 202 қаулысы)</p> <p>ЭЛЕКТРОН I. Зат есім. 1. [грек. ēlektron] ф и з и к а л ы қ. Массасы 9,10810 -28 тең элементарлы теріс электр заряды бар тұрақты элементарлы бөлшек немесе электрдің ең аз теріс зарядымен зарядталған атомның ең кішкентай ұсақ элементарлы бөлшегі..Мысалы оқымыстылар бұрын атомды заттың бөлінбейтін бөлшегі дейтін-ді, осыдан кейін оның э л е к т р о н ғ а және протонға бөлінетіні айқындалды (М.Мұқанов, Бақылау және ойлау). Соның бірі – э л е к т р о н н ы ң теріс электрлі атом екені айқын болса, екіншісі – жарық сәуле кванты да, үшіншісі – радиоактивтілік құбылыс («Білім және еңбек»). 2. х и м и я л ы қ. Авиация құрылысында қолданылатын жеңіл магнит қоспасы..Табылған басқа заттар ішінен э л е к т р о н н а н жасалған екі жүзді айбалталар, алтын бұзау түрлерінде жасалған тұмарларға көңіл аударуға болады (А.Машанов, Ғажайып от ошағында). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЭЛЕКТРОНДЫҚ I. Сын есім. 1. Электронға қатысты, электронға тән. Э л е к т р о н д ы қ диагноз жүйесінен бастап, жүкті автоматты өлшеу, компьютер құралдарына дейін жетілдірілген-ді («Егемен Қазақстан»). Биылғы қыркүйек айында Астана, Алматы, Қарағанды қалаларында 44 мектепте э л е к т р о н д ы қ оқытудың пилоттық жобасы қолға алыну көзделуде («Алматы</p>

			<p>ақшамы»). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ӘМИЯН I. Зат есім. 1. [иран. <i>ن ا ي م</i>]. Ақша салатын кішкентай қалта, шилан. Ендеше, мынаның ішінде 175 сом пұл жатыр, – деп, Асылбек қайыс ә м и я н ы н подностың шетіне қойды (Т.Әлімқұлов, Ақбоз ат). Орнынан кедей тұрып сәлем берді, Қарт оған «ғалейкүмассалам» деді. «Беремін мына саған ә м и я н д ы Бай болып, мүддеңе жет, балам», – деді (А.Байтұрсынов, Шығармалары). М.Шолохов: «...Қазақтардың мәдениетіне, тіліне және әдет-ғұрыптарына қатты қызығамын, Қазақстан менің екінші Отаным болып алды» деп жазады. Ал, В.И. Даль: «Қазақ жеріне өттің екен, ә м и я н ы н д ы қалтаңа салып қой. Жылтыратып тиын санап отырғаның бұл елдің әдет-ғұрпында ерсі. Ал, мейман үйіне келдің екен – асы дайын. Шипалы қымызы және бар» дейді («Лениншіл жас»). 2. [иран. <i>ن ا ي م</i>]. Ақша салатын кішкентай қалта, шилан..Ендеше, мынаның ішінде 175 сом пұл жатыр, – деп, Асылбек қайыс ә м и я н ы н подностың шетіне қойды (Т.Әлімқұлов, Ақбоз ат). Орнынан кедей тұрып сәлем берді, Қарт оған «ғалейкүмассалам» деді. «Беремін мына саған ә м и я н д ы Бай болып, мүддеңе жет, балам», – деді (А.Байтұрсынов, Шығармалары). М.Шолохов: «...Қазақтардың мәдениетіне, тіліне және әдет-ғұрыптарына қатты қызығамын, Қазақстан менің екінші Отаным болып алды» деп жазады. Ал, В.И. Даль: «Қазақ жеріне өттің екен, ә м и я н ы н д ы қалтаңа салып қой. Жылтыратып тиын санап отырғаның бұл елдің әдет-ғұрпында ерсі. Ал, мейман үйіне келдің екен – асы дайын. Шипалы қымызы және бар» дейді («Лениншіл жас»). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Өзербайжан: <i>elektron cüzdan</i></p> <p>3. Қырғыз: <i>электрондук капчык</i></p> <p>4. Өзбек: <i>elektron hamyon</i></p> <p>5. Түрік: <i>elektronik cüzdan</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>online wallet</i></p> <p>7. Испан: <i>monedero electrónico</i></p> <p>8. Неміс: <i>elektronische Brieftasche</i></p> <p>9. Француз: <i>portefeuille électronique</i></p>
1147.	Цифровой Казахстан	Цифрлық Қазақстан	<p>1. ЦИФР – араб. <i>ص د ف ر</i> (<i>şifr</i>) – «бос», «нөл». «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын</p>

жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады
<http://mic.gov.kz/kk/pages/cifrylyk-kazakstan-memleketik-bagdarlamasy>)

ЦИФР І. Зат есім. 1. Сан ұғымын жазуда белгілейтін таңба. Қайырбаев қалтасынан қара мұқабалы жазу книжкасын алып, «Жданов» колхозының тұсына мемлекетке өткізілмек астықтың ц и ф р ы н жаза бастайды (Ә.Нұршайықов, Тың астығы). Тізе берсек, жетістікті тауыса алмас ек, сондықтан қарқынымызды, қадамымызды сипаттай алатын екі ц и ф р д ы ғана келтірейік (К.Қазыбаев, Дәуір аты - Октябрь). (*kitap.kz*)

ЦИФРЛЫҚ І. Зат есім. 1. <ағылшын. digital> и н ф о р м а т и к а л ы қ. Арифметикалық сандарды, үздіксіз өзгеретін шамалар аппроксимациясын, логикалық өрнектерді немесе логикалық айнымалыларды ұсыну үшін қандай да бір жолмен цифрлар пайдаланылатын әдіс. 2. Кернеу деңгейі бойынша ақпаратты ұсыну тәсілі. (*kitap.kz*)

ҚАЗАҚСТАН І. Зат есім. 1. Қазақ Республикасы; қазақ жері, қазақ елі..Поезд вагондарының есік, терезелерінен Қ а з а қ с т а н н ы ң шексіз, кең даласына құмарта, қызыға көз тікті (Ә.Нұршайықов, Тың астығы). Қазақстан! Сүйікті туған елімсің. Асық атып, доп қуып, Асыр салған жерімсің (Ж.Молдағалиев, Жыр туралы жыр). Қ а з а қ с т а н астығын Қабыл ал, Отан анамыз! Октябрьге арнаған Сый деп мұны санаңыз (Ақын жырлары). 2. г е о г р а ф и я л ы қ. Еуразия құрлығының ортаңғы бөлігіне орналасқан, батыстан шығысқа қарай 3000 шақырымға солтүстіктен оңтүстікке қарай 1600 шақырымға созылатын, қоңыржай белдеудің негізінен ортаңғы және оңтүстік ендіктерін, қиыр оңтүстігінде субтропик белдеуді қамтитын мемлекет (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). (*kitap.kz*)

2. Әзербайжан: Digital Qazaxıstan
3. Қырғыз: санариптик Казакстан
4. Өзбек: Raqamli Qozog'iston
5. Түрік: Dijital Kazakistan
6. Ағылшын: Digital Kazakhstan

			<p>7. Испан: Kazajstán digital 8. Неміс: Digitales Kasachstan 9. Француз: Kazakhstan numérique</p>
1148.	цифровая экосистема	цифрлық экожүйе	<p>1. ЦИФР – араб. صفر (şifr) – «бос», «нөл». ЭКОЛОГИЯ – көне грек. – «οἶκος» – тұрғын үй, үй, мүлік; «λόγος» – ұғым, ілім ғылым. СИСТЕМА – көне грек. – «σύστημα» – тұтас, бөліктерден құралған, қосылыс. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады (http://mic.gov.kz/kk/pages/cifrlyk-kazakstan-memleketik-bagdarlamasy) ЦИФР І. Зат есім. 1. Сан ұғымын жазуда белгілейтін таңба..Қайырбаев қалтасынан қара мұқабалы жазу книжкасын алып, «Жданов» колхозының тұсына мемлекетке өткізілмек астықтың ц и ф р ы н жаза бастайды (Ә.Нұршайықов, Тың астығы). Тізе берсек, жетістікті тауыса алмас ек, сондықтан қарқынымызды, қадамымызды сипаттай алатын екі ц и ф р д ы ғана келтірейік (К.Қазыбаев, Дәуір аты - Октябрь). (<i>kitap.kz</i>) ЦИФРЛЫҚ І. Зат есім. 1. <ағылшын. digital> и н ф о р м а т и к а л ы қ. Арифметикалық сандарды, үздіксіз өзгертін шамалар аппроксимациясын, логикалық өрнектерді немесе логикалық айнымалыларды ұсыну үшін қандай да бір жолмен цифрлар пайдаланылатын әдіс. 2. Кернеу деңгейі бойынша ақпаратты ұсыну тәсілі. (<i>kitap.kz</i>) «ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЭКОЖҮЙЕНІ ҚҰРУ» – бизнес, ғылыми сала және мемлекет арасындағы орнықты көлденең байланыстармен технологиялық кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту үшін жағдай жасау бағыты. Мемлекет инновацияларды өндіріске шығаруға, бейімдеуге және енгізуге қабілетті экожүйе катализаторы ретінде әрекет етеді. (http://mic.gov.kz/kk/pages/cifrlyk-kazakstan-memleketik-bagdarlamasy) ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЖҮЙЕ, ЭКОЖҮЙЕ – тірі</p>

			<p>ағзалар жиынтығының қоректену, өсу және ұрпақ беру мақсатында, белгілі бір тіршілік ету кеңістігін бірлесе пайдалануының тарихи қалыптасқан жүйесі. Экожүйе құрамына организмдер де, табиғи орта да кіретін тірі табиғаттың негізгі функционалдық бірлігі болып табылады. Экожүйенің құрылымын энергияны трансформациялаудың үш деңгейі (консументтер, продуценттер, редуценттер) мен қатты және газ тәрізді заттар айналымы құрайды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: rəqəmli ekosistem 3. Қырғыз: санариптик экосистемасын 4. Өзбек: raqamli ekosistem 5. Түрік: dijital ekosistem 6. Ағылшын: digital ecosystem 7. Испан: ecosistema digital 8. Неміс: digitales Ökosystem 9. Француз: écosystème numérique
1149.	креативное общество	креативті қоғам	<p>1. «КРЕАТИВТІ» – лат. «creativus» – «тудыру», «жасау»; crescere – «өсу».</p> <p>«КРЕТИВНЫЙ» – шығармашылықпен, бір нәрсені жасаумен байланысты; шығармашылықпен айналысушы</p> <p>(https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B9)</p> <p>КРЕАТИВТІЛІК І. Зат есім. 1. [латын. creatio] психологиялық. Адамның шығармашылық дарын деңгейі, шығармашылық қабілеті. Айрықша идеялар беруге, ойлаудың дәстүрлі схемаларынан басқа жол табуға, проблемалық жағдаяттарды тез шешуге қабілеттілік, зияттылық қабілеттерінің арасында ерекше тип деп сараланып, креативтілік деп аталады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педогогика). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ҚОҒАМ І. Зат есім. 1. Тарихи дамудың белгілі бір кезеңіндегі адамдардың материалдық игіліктерді өндіру тәсілі мен өндірістік қатынастарына негізделген қарым-қатынасының жалпы жиыны, тарихи қалыптасқан саяси-әлеуметтік байланыстар мен қатынастардың тұрақты жүйесі. Бір ғажабы, көшпелілер өркениетінің әлемдік-тарихи үрдістегі орны, көшпелілер қоғамының табиғаты мәселелерінде тарихнама әлі де нақты жауап таба алмай отыр (Н.Әлімбаев, Қаз. этнология.). Қоғам термині тұтас адам затқа, тұтаса адамзаттың немесе оның жекеленген бөлігінің тарихи даму</p>

			<p>кезеңіне, мемлекет тұрғындарына, және жекеленген адамдар ұйымдарына бағытталып айтылады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экология.). 2. Ынтымақтас, ниеттес адамдардың ортақтасқан қауымы. Жер кодексі жобасының қоғамда және Парламентте талқылануы әрқилы пікірлерді туындатты («Егемен Қазақстан»). 3. Әлеуметтік топ, орта, бір ағымдағы жұртшылық. Британ географиялық қоғамы 1837 жылы Нилдің бас ағысы мен Орталық Африка көлдерін зерттеуге тәжірибелі Спика мен Бортонды жіберді (Н.Баяндин, Ғасырлар қойнауына саяхат). 4. Шығармашылық одақ, ерікті бірлестік, ұйым. Бізде қалам қайраткерлерінің әдеби творчествоны өздерінің меншігі ғана деп қарамай, социалистік Отанға қызмет ету деп білетін үлкен қоғамы бар (Ғ.Мүсірепов, Суреткер парызы). – Пенсияларға қоғамның не қажеті бар? – дегендер әуелгіде көп болған, қазір бұл қоғамның да өз тіршілігі жетіп жатыр, оған ауылдағы пенсияға шыққан қарттардың көбі тартылған (К.Баялиев, Дегелек келді, жаз болды). 5. қоғамдық саяси. Өндірістік қатынастар негізінде қауымдасқан адамдардың бірлігі, жиынтығы. Сондықтан біздің тұжырымдамамыз телімелі жорамалдардың жиынтығы болып шықпай, мемлекет пен қоғам тарапынан жастарға бір кездегідей жеңіл-желпі қарамай, әлеуметтік қозғаушы күш ретінде танитындай көзқарас қалыптастыруға ықпал етуі тиіс (Ә.Кекілбаев, Үш белес). (<i>kitap.kz</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзбекбайжан: yaratıcı cəmiyyət 3. Қырғыз: чыгармачыл коом 4. Өзбек: ijodiy jamiyat 5. Түрік: yaratıcı toplum 6. Ағылшын: creative society 7. Испан: sociedad creativa 8. Неміс: kreative Gesellschaft 9. Француз: société créative
1150.	цифровые преобразования	цифрлық түрлендіру	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЦИФР – араб. صفر (şifr) – «бос», «нөл». «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада

Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады (<http://mic.gov.kz/kk/pages/cifrlyk-kazakstan-memlekettik-bagdarlamasy>)

ЦИФР І. Зат есім. 1. Сан ұғымын жазуда белгілейтін таңба..Қайырбаев қалтасынан қара мұқабалы жазу книжкасын алып, «Жданов» колхозының тұсына мемлекетке өткізілмек астықтың ц и ф р ы н жаза бастайды (Ә.Нұршайықов, Тың астығы). Тізе берсек, жетістікті тауыса алмас ек, сондықтан қарқынымызды, қадамымызды сипаттай алатын екі ц и ф р д ы ғана келтірейік (К.Қазыбаев, Дәуір аты - Октябрь). (*kitap.kz*)

ЦИФРЛЫҚ І. Зат есім. 1. <ағылшын. digital> и н ф о р м а т и к а л ы қ. Арифметикалық сандарды, үздіксіз өзгеретін шамалар аппроксимациясын, логикалық өрнектерді немесе логикалық айнымалыларды ұсыну үшін қандай да бір жолмен цифрлар пайдаланылатын әдіс. 2. Кернеу деңгейі бойынша ақпаратты ұсыну тәсілі. (*kitap.kz*)

«АНАЛОГТЫҚ-ЦИФРЛЫҚ ТҮРЛЕНДІРГІШ» (аналогово-цифровой преобразователь; analog-to-digital converter) – аналогты шаманы дискретті (цифрлық) шамаға түрлендіру құрылғысы; ақпаратты нақты уақыт масштабында аналогты құрылғыдан компьютерге енгізуге арналған. Бұл құрылғы негізінде тәжірибе басқару кешені, аналитика мен өлшеу жүйелері (оның ішінде өндірісті басқару мәселелеріне арналған жүйелер) жасалады.

ТҮРЛЕНДІРУ І. Етістік. 1. Сәндендіру, әрін кіргізу..Есектің сөзін Бұлбұл қабыл алды, Құлағын салып Есек тұра қалды. Дауысын әлденеше т ү р л е н д і р і п, Сандуғаш не әдемі әнге салды (А.Байтұрсынов, Шығармалары). Қала сипатын т ү р л е н д і р і п тұрған, суы мол, ағасы қатты Әулие Лаврентий өзені (М.Мағауин, Ақша қар). 2. Алуан түрлі ету, құбылту. Қоңырқаз көл жағалап ұшады өрлеп, Салғандай т ү р л е н д і р і п әннен өрнек. Ән салсаң қоңыр қаздың әніне сал, Көтеріп көңіліңді көкке сермеп (Қара өлең). Жылы жүз, жұмсақ сөзді адам екен, «Уағалайкумассалам,– деді – балам!» – Құрметтеп, жақсы жайдан орын беріп, Алдына т ү р л е н д і р і п қойды тағам (Ә.Найманбаев, Шығармалары). (*kitap.kz*)

			<p>2. Әзербайжан: rəqəmsal dönüşümlər</p> <p>3. Қырғыз: санариптик айландыруу</p> <p>4. Өзбек: raqamli o'zgarishlar</p> <p>5. Түрік: dijital dönüşümler</p> <p>6. Ағылшын: digital conversions</p> <p>7. Испан: conversiones digitales</p> <p>8. Неміс: digitale Konvertierungen</p> <p>9. Француз: conversions numériques</p>
1151.	цифровая грамотность	цифрлық сауаттылық	<p>1. ЦИФР – араб. <u>صفر</u> (şifr) – «бос», «нөл».</p> <p>«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады (http://mic.gov.kz/kk/pages/cifrlyk-kazakstan-memleketik-bagdarlamasy)</p> <p>ЦИФР I. Зат есім. 1. Сан ұғымын жазуда белгілейтін таңба. Қайырбаев қалтасынан қара мұқабалы жазу книжкасын алып, «Жданов» колхозының тұсына мемлекетке өткізілмек астықтың ц и ф р ы н жаза бастайды (Ә.Нұршайықов, Тың астығы). Тізе берсек, жетістікті тауыса алмас ек, сондықтан қарқынымызды, қадамымызды сипаттай алатын екі ц и ф р д ы ғана келтірейік (К.Қазыбаев, Дәуір аты - Октябрь). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЦИФРЛЫҚ I. Зат есім. 1. <ағылшын. digital> и н ф о р м а т и к а л ы қ. Арифметикалық сандарды, үздіксіз өзгертін шамалар аппроксимациясын, логикалық өрнектерді немесе логикалық айнымалыларды ұсыну үшін қандай да бір жолмен цифрлар пайдаланылатын әдіс. 2. Кернеу деңгейі бойынша ақпаратты ұсыну тәсілі. (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ – цифрлық технологиялар мен интернет ресурстарын қауіпсіз әрі тиімді пайдалануға қажетті білім мен дағды жиынтығы (http://xn--80aaefw2ahcfbnesldsba8jyb.xn--p1ai/)</p> <p>САУАТТЫЛЫҚ I. Зат есім. 1. Әр жайдан хабары барлық, білім-біліктілігі болушылық. Баланың тең жартысын шахтерлік оқуға тарта алсақ, шахта төңірегіндегі с а у а т т ы л ы қ т ы керек ететін</p>

			<p>жұмысқа орналастыра алсақ, жұмысшы кадрларын жасақтай аламыз (С.Бақбергенов, Кентау). 2. Хат тани білетіндік. С а у а т т ы л ы қ қ а қолы жаңа жеткен халық өзінің ең қымбат сезімін хатпен құпиялап білдіруді әдет етіп жүрген кез болатын (Б.Нұржекеев, Бір ғана махаббат). Алғашқы кезде Совдеп басшылары кімнің жау, кімнің дос екенін таныған жоқ, Әліпбектің с а у а т т ы л ы ғ ы н а қызықты (З.Ақышев, Ақбел асуы). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: rəqəmsal savadlılıq 3. Қырғыз: санариптик сабаттуулук 4. Өзбек: raqamli savodxonlik 5. Түрік: dijital okur yazarlık 6. Ағылшын: digital literacy 7. Испан: alfabetización digital 8. Неміс: digitale Kompetenz 9. Француз: alphabétisation numérique</p>
1152.	Киберцит Қазақстана	Қазақстан ның киберқалқаны	<p>1. «КИБЕР» – көне грек. «κυβερνητική» – «басқару өнері» «КИБЕР» (CYBER) – сөзге компьютер, Интернет және цифрлық технологияларға қатысматы мағына үстеуге қолданылатын приставка. Киберқауіпсіздік тұжырымдамасы («Қазақстанның киберқалқаны») (бұдан әрі – Тұжырымдама) Қазақстанның әлемнің ең дамыған 30 мемлекетінің қатарына енуі бойынша «Қазақстан-2050» Стратегиясының тәсілдерін ескере отырып, Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауына сәйкес әзірленді. Тұжырымдама мемлекеттік органдарды ақпараттандыру, мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді автоматтандыру, «цифрлы» экономиканы дамыту және өнеркәсіптегі өндірістік процестерді технологиялық жаңғырту перспективалары, ақпараттық-коммуникациялық қызметтер көрсету аясын кеңейту саласындағы ағымдағы ахуалды бағалауға негізделген. Тұжырымдама электрондық ақпараттық ресурстарды, ақпараттық жүйелер мен телекоммуникация желілерін қорғау, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (бұдан әрі – АКТ) қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясатты іске асырудың негізгі бағыттарын белгілейді. Тұжырымдама мемлекеттік органдардың, жеке және заңды тұлғалардың ақпараттық қауіпсіздікті</p>

			<p>қамтамасыз ету мониторингіне, сондай-ақ ақпараттық қауіпсіздік инциденттерін, оның ішінде әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, төтенше немесе соғыс жағдайларын енгізу жағдайларында алдын алу және жедел ден қою тетіктерін жасау тәсілдерінің бірлігін қамтамасыз етуге арналған.</p> <p>Тұжырымдаманы әзірлеу кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды әзірлеу және пайдалану саласындағы көшбастаушы мемлекеттердің, сол сияқты әлеуметтік-экономикалық даму мақсаттарына жету үшін оларды қолдану саласын кеңейтуге ұмтылған елдердің ұлттық ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымын қорғау тәсілдерін қалыптастыру саласындағы халықаралық тәжірибе зерделенді.</p> <p>(Киберқауіпсіздік тұжырымдамасын («Қазақстанның киберқалқаны») бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 407 қаулысы)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: Qazaxıstanın kiberməkarı 3. Қырғыз: Kiberschit Казакстан 4. Өзбек: Qozog'istonning kibernetik maydoni 5. Түрік: Kazakistan'ın siberalizasyonu 6. Ағылшын: Cyberspace of Kazakhstan 7. Испан: Ciberespacio de Kazajstán 8. Неміс: Cyberspace von Kasachstan 9. Француз: Cyberespace du Kazakhstan
1153.	облачные сервисы	«бұлтты» сервистер	<ol style="list-style-type: none"> 1. «БҰЛТТЫ ТЕХНОЛОГИЯ» – қызмет көрсететін әртүрлі ұғымдардан тұратын үлкен бір тұжырымдама. Бұлтты технология тұтынушыға ғаламтор арқылы онлайн жағдайында деректерді өңдеуге мүмкіндік береді <p>«СЕРВИС» – лат. «service» – «қызмет ету»; «servio» – қызмет ету.</p> <p>«СЕРВИС» – тауарларды (бұйымдарды) өткізумен және пайдаланумен байланысты қызметтер кешенін қамтамасыз ететін маркетинг атқарымы. Сервистік қызмет көрсетудің сапасы өнімнің (тауардың) бәсекеге жарамдылығына ықпал етеді, сұранысты, фирманың беделін көтереді</p> <p>«ОБЛАЧНЫЕ СЕРВИСЫ» – «бұлтты» сақтау орындарында жұмыс істейтін сервистер. Яғни оларда компьютерге орнатудың және оған шығыстың кез келген нүктесінен қатынауға рұқсат алудың қажеті болмайды (https://hi-news.ru/tag/oblachnye-servisy)</p> <p>«ОБЛАЧНЫЙ СЕРВИС» – интернет-компанияның</p>

деректерді «бұлтты» сақтау оныдарынан пайдаланушыға ұсыну бойынша қызметі (<https://unotices.com/page-answer.php?id=28367>).

БҰЛТТЫ I. Сын есім. 1. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Қайғылы, түнерген, көңілсіз..Қанды б ұ л т т ы түндерде, Ел бақытын байлаған Жәңгір атты жалмауыз (Т.Жароков, Шығармалары жинағы). Қарасы бар, ағы бар, Бұлттар көп қой өмірде. Жетерлік қой ашылмас, Ылғи б ұ л т т ы көңіл де (Т.Әбдірахманова, Көгершін көңіл). 2. Бұлт торлаған, бұлты бар, бұлты көп..Үй сыртындағы қырға қарай бет қойып келе жатып, күз айының ызғыған қара суық желіне, б ұ л т т ы аспанына қарады (Ә.Нұрпейісов, Сергелдең). Аспан қалың б ұ л т т ы (Ғ.Мүсірепов, Оянған өлке) (*kitap.kz*)

СЕРВИС I. Зат есім. 1. [ағылшын. service]. Пайдаланушыға қызмет көрсетуге арналған құралдар жиынтығы. 2. и н ф о р м а т и к а л ы қ. Жоғары деңгейдегі объектіге осы деңгейлердің арасындағы интерфейс арқылы қатынас құруды жасақтайтын есептеу желісінің программалық құрылымы деңгейлерінің біріндегі қызметтердің жиынтығы (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Информатика). 3. [ағылшын. service – қызмет] Тауарларды (бұйымдарды) өткізумен және пайдаланумен байланысты қызметтер кешенін қамтамасыз ететін маркетинг атқарымы..С е р в и с т і к қызмет көрсетудің сапасы өнімнің (тауардың) бәсекеге жарамдылығына ықпал етеді, сұранысты, фирманың беделін көтереді. Сатудың алдындағы және сатудан кейінгі (кепілдікті) с е р в и с түрлеріне бөлінеді (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика). Қашағанды игеру өндірістік және әлеуметтік инфрақұрылымды, с е р в и с саласын дамытуға игі ықпал етіп, басқа да көптеген салалардың дамуына жол ашады («Егемен Қазақстан»). (*kitap.kz*)

ТАСА I. Зат есім. 1. э с к е р и. Жеке құрам, әскери техника және мүліктерді бүркемелеу және қорғау үшін пайдаланатын жергілікті жер заттары және жер бедерінің элементтері, фортификациялық құрылыс. Ерекше маңызды әскери техника түрлері үшін жою құралдарынан қорғануды қамтамасыз ететін аса жоғары деңгейдегі жабық түрдегі т а с а жабдықталуы мүмкін (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі, Әскери). 2. Қаға беріс жер, қалтарыс. Жау көргенде көздейсің

			<p>Ши бұтаның т а с а с ы н; Жау кеткенде жотада Кердең-кердең басасың (Дулат Бабатайұлы, Замана сазы). Бірақ, көп ұзамай, көзі жетті: жақсы атақ, абырой, даңқ жүрген жерде ауыл сыртындағы т а с а с ы мол ұры сай жақтан жел солай аунағанда мүнкiп қоя беретiн күнiрсiк иiстей бар қолқанды қабар сасық лақаптар да iлесе жүредi екен (Ә.Кекiлбаев, Үркер). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Өзербайжан: bulud xidmətləri</p> <p>3. Қырғыз: булут кызматтары</p> <p>4. Өзбек: bulutli xizmatlar</p> <p>5. Түрік: bulut hizmetleri</p> <p>6. Ағылшын: cloud services</p> <p>7. Испан: servicios en la nube</p> <p>8. Неміс: Cloud-Dienste</p> <p>9. Француз: services de cloud</p>
1154.	культуротехническое состояние земли	жердің тегістеліп, жақсартылмаған күйі	<p>1. «КУЛЬТУРА» – <u>лат.</u> «cultura» – «егу», «өңдеу», «тәрбиелеу», «білім беру», «даму», «сыйлау», «күрметтеу».</p> <p>«КУЛЬТУРА» – адам өмірінің әртүрлі салаларында бірнеше мағына білдіретін ұғым, философия, мәдениеттану, тарих, өнер, тіл білімі, саясаттану, этнология, психология, экономика, педагогика және т.б. ғылым салаларының зерттеу пәні болып табылады</p> <p>«КУЛЬТУРНЫЕ РАСТЕНИЯ» – адам тағам өнімдерін, дәрі-дәрмек, ауыл шаруашылығында жем-шөп өнеркәсіптік және басқа да шикізат алу үшін өсіретін өсімдіктер</p> <p>ДАҚЫЛ I. Зат есім. 1. е г і н ш а р у а ш ы л ы қ. Азықтық, өндірістік-техникалық маңызы бар, егіп өсірілетін өсімдіктің жалпы атауы..Мал шаруасын өсіруді ғана қанағат көрмеген әкем Сарықопаның жайпақ жағаларына арықпен су шығартып тары, бидай, сұлы дейтін д а қ ы л д а р ектіре бастады (С.Мұқанов, Мөлдір махаббат). Күздік бидай қысқа төзімді, тереңде жатқан д а қ ы л түптенген түйіндеріне дейін 16–18 градус суыққа төзе береді (М.Ерлеспесов, Суармалы егін). Қанты жеткілікті бола тұра жақсы сүрленбейтін д а қ ы л д а р да бар, олар: асқабақ, кәді, қарбыз, қаят қызылшасының сығындысы, тамыр жемістердің сабағы, тағы басқалар (Қ.Құсайынов, Сабанды мал азығына пайдалану). Өтіпті ілгеріде қара шекпен, Кем еді, кедейліктен ерні кепкен. Қолайлы қорек қылар нәрсесі жоқ Орманда д а қ ы л ы бар аз-маз сепкен (О.Шораяқов, Шайыр). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>«ТЕХНИКА» – көне грек. «τεχνικός» ← «τέχνη» –</p>

			<p>«өнер», «шеберлік», «қасиет»).</p> <p>ТЕХНИКА I. Зат есім. 1. [грек <i>technikē</i>]. Өндіріс құралдарының жиынтық аты..Таубай үшін тер төгілетін шақ дер кезінде туғалы тұр, осыдан барысымен ауданның бүкіл т е х н и к а с ы н сор бойына төктіреді (Р.Тоқтаров, Тұлпардың сыны). Бұрын көшпенді, мал өсірумен ғана айналысқан қазақ сияқты халыққа бүгін егін егу, канал қазу, ауыл шаруашылығының жаңа т е х н и к а с ы н меңгеру, шын мағынасындағы еңбектің озық өнегелерін бойына сіңіру барлық жерде бірдей оңайшылықпен табылып жатқан жоқ (Ғ.Мүсірепов, Суреткер парызы). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: <i>yerin kulturoloji vəziyyəti</i></p> <p>3. Қырғыз: техникалық маданият жер абалын</p> <p>4. Өзбек: <i>yerining madaniy holati</i></p> <p>5. Түрік: <i>dünyanın kültürolojik durumu</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>culturological condition of the earth</i></p> <p>7. Испан: <i>condición técnica de la tierra de la cultura</i></p> <p>8. Неміс: <i>Kulturland technischen Zustand</i></p> <p>9. Француз: <i>état technique des terres de culture</i></p>
1155.	история посещений (страницы сайта)	кіру деректері	<p>1. КІРУ I. Етістік. 1. Кір етістігінің қимыл атауы; ену, өту. – К і р у ғ е ұлықсат па? – Болады! Кіріңіз! – деген даусы естілді (Е.Оразақов, Дәрігер парызы). Бақ есігі ашылғанда, Ақбілектің беті де ұялып, к і р у ғ е жүрексініп, әнтек кідіріп қалды (Ж.Аймауытов, Шығармалары). Митра деген әулиелі храмға бірі даусыз оң аяқпен к і р у керек десе, екіншісі – жоқ, сол сяқпен кіру керек десіп, жақ-жақ айтысады (О.Бөкеев, Мұзтау). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ДЕРЕК I. Зат есім. 1. Ізденіс нәтижесінде табылған мәліметтер, зерттелетін, суреттелетін оқиғалар дәйегі..Көзі жазылып, оқуға кіре бастаған соң бір жағынан күтімі де жақсы болған соң, Махмұт көтеріледі. Ескі қазақ тұрмысының тұнық оқиғаларынан д е р е к жинап, роман жазуға кіріседі (Ж.Аймауытов, Шығармалары). Үйінде құнды д е р е к т е р бар тәрізді көрінген бірнеше папканы қаншама рет заказ берсем де, ала алмай қойғам (М.Мағауин, Қияндағы қыстау). Бұл ерте заманнан біздің дәуірімізге дейін жеткен бірде, бір құнды д е р е к (Н.Баяндин, Ғасырлар қойнауына саяхат). Архивтік д е р е к т е р, халықтық аңыздар, этнографиялық сипаттар негіз болған тарихи эпопеяда автор оларды сол өткен дәуір елесін дәл бейнелеу үшін ғана емес, оған қоса түрлі қағида мен идеялардың, түрлі психология мен мақсат-мүдделердің қандай заман, қандай қоғамдық</p>

жүйеде болсын сабақтастық алып жатқан көрінісін беру үшін де пайдалану мақсатын тұтынған («Егемен Қазақстан»). Қолда бар тарихи деректер оның бала шағынан аса жабайы қоғамда туып өркениеттен мақұрым өскенін хабар береді («Егемен Қазақстан»). 2. информатикалық. ЭЕМ-дерде сақталатын мәлімет. 3. ауыспалы мағына. Из, белгі..Он алты рет келген көктем, Гүл жамылып жасыл желек. Күзеп әр күз желмен өктем, Қалдырмапты гүлден дерек (Қ.Жармағамбетов, Соңғы күн). Қипақтап Ғұламикте жүгіреді, Көрсе үңгір өп-өтірік үңіледі. Дерегі өзі түгіл, болмаған соң, Дағдарып, тұрған белі бүгіледі (Т.Ізтілеуов, Рүстем-дастан). 4. <латын. factum>. Дәлел, айғақ..Ол манағы мысалдарды өз әңгімесіне деректеу үшін оқыған болса керек (Ә. Сәрсенбаев, Толқында туғандар). – Әрине, – деді генерал, – кейбір деректеріңіз сайма-сай келсе де кейбіреулері шәлкес (Б.Момышұлы, Москва үшін шайқас). Жергілікті тұрғындардың арасында бұдан біраз жылдар бұрын Сасықкөлден Балқашқа суы көп жылдары шағын өзен ағып келіп құятындығы туралы деректер де бар (М.Тайыров, Балқаш – балықты өлке). 5. Хабар-ошар..Өзімнің өзім іздеп тереңімді, Бере алмай жүргенде елге берерімді. Бір хатпен жеткізуді ұмыттым ба, Дүниеде тірі жүрген дерегімді? (Б.Исаев, Ақ жауын). Дерек әдетте, бұрыннан көпшілікке белгілі, таныс нәрсе туралы мағлұматқа, жаңалыққа т.б. қатысты қолданылады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Суретін гүлге орап кестелеп, Жұмыстан соң иіскеледің кеште кеп. Айлар, жылдар өтіп жатыр асығыс, Солдат жайлы білмедік деп еш дерек (С.Мәуленов, Шалқар). Заңи деректер оқиғаларға, яғни адам еркінен тыс мән-жағдайларға (зілзала, кесімді мерзімінің өтіп кетуіне т.б.) және іс-әрекеттерге, яғни адамның өз ырқымен көбінесе, заңсыз жасалатын мән-жайларға (қылмысқа, тәртіп бұзушылыққа, т.б.) бөлінеді (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). (*kitap.kz*)

2. Әзербайжан: səfər tarixi
3. Қырғыз: баруу тарихы
4. Өзбек: tashriflar tarixi
5. Түрік: ziyaret tarihi
6. Ағылшын: history of visits
7. Испан: historia de visitas
8. Неміс: Geschichte der Besuche

			9. Француз: <i>histoire des visites</i>
1156.	наполнение контента	контентті толықтыру	<p>1. «КОНТЕНТ» – ағылшын. «content» – «құрамы», «ішіндегісі».</p> <p>«КОНТЕНТ» – сайттың, басылымның ақпараттық мазмұны</p> <p>ТОЛЫҚТЫРУ I. Етістік. 1. Толықтыр етістігінің қимыл атауы. Жетілдіру, кемін қосу. Онысын Сейілбек оқып көріп, аздаған кемшіліктерін көрсетіп, қайта қарап, т о л ы қ т ы р у ғ а кеңес береді (Б.Мұқаев, Өмір арнасы). Білім т о л ы қ т ы р у мақсатымен Алматыға бару төңірегіндегі армандарын да ақтарыла шертеді (Ә.Сәрсенбаев, Батырлардың ізімен). 2. Толтыру, белгіленген мөлшерге жеткізу. Біздің балалар үйін т о л ы қ т ы р у үшін басқа жерлерден балалар келмек (С.Сарғасқаев, Біз төртеу едік). 3. Жетілдіру мақсатымен заңға енгізілген өзгерістер..Қазір 1992 жылы негізі қаланған Діни сенім-наным және діни бірлестіктер туралы Заңға т о л ы қ т ы р у л а р мен өзгертулер жайлы мәселе талқылануда («Егемен Қазақстан»). 4. Жинақтау, қор жасау..Шаруашылық факторларына жерді қолдан суару және құрғату, жер асты суын алу (пайдалану), бөгендер тұрғызу, пайдалы қазындылар кендерінің аумағын құрғату, жер арты суларының қорын қолдан т о л ы қ т ы р у сияқты шаралар жатады (К.Сапарбайұлы, Геология және гидрология негіздері). Мемлекеттік акциз салығы сұраным мен ұсынымды реттеуге, сонымен бірге мемлекеттік бюджетті т о л ы қ т ы р у үшін пайдаланады (Б.Жүнісов, Нарықтық экономика негіздері). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ТОЛТЫРУ I. Етістік 1. Толтыр етістігінің қимыл атауы. Ыдысқа бір нәрсені шүпілдете құю, сықап салу. Дайкалар қабырғалары біршама параллель болып келген жарықтарды магманың т о л т ы р у ы нәтижесінде қалыптасқан, белгілі бағытта созылған құлама тік немесе тіктеу келген магмалық дене (К.Сапарбайұлы, Геология және гидрология). 2. Түгел қамту, тұтас ескеру. 3. Мұқтажын толық өтеу. Әр нәрсенің шегі бар. Мен де ондай дүниені өз мұқтажымды т о л т ы р у м е н ғана шектеймін (Ұйқысыз түндер). 4. и н ф о р м а т и к а л ы қ. Толтырғыш көмегімен мәліметтерді толықтыру әдісі; мәліметтер блогына мәнсіз ақпаратты жазу тәсілі; тораптағы мәліметтер алмасуының жылдамдығын реттеу үшін хабарламаға екілік разрядтар немесе белгілер</p>

		енгізу. 5. э к о н о м и к а л ы қ. Мольнан қамтамасыз ету..Ол микроэкономикалық тұрақтандырудың екі негізгі процесімен сипатталады: олар меншікті мемлекет иелігінен белсенді түрде алу, оны жекешелендіру және тұтыну нарығын тауарлармен т о л т ы р у (Б.Жүнісов, Нарықтық экономикалық негіздері). 6. Орнын басу, алмастыру. Шын сұлу жалғыз болмайды, бұл өңірде бірінің кемсіндігін бірі т о л т ы р а т ы н сұлулар аз емес, соның бірі – Жұмбақтас (Н.Баяндин, Атамекен). 7. Үйіп тастау. Бұл күнде Нағанай секілді азаматтың ақыл-ойын дүние-мүлік билеп алған, есіл-дерті қораны малға, кең үйді ағашқа т о л т ы р у (Д.Досжанов, Дария) (<i>kitap.kz</i>) 2. Әзербайжан: məzmun doldurulması 3. Қырғыз: мазмун толтуруу 4. Өзбек: kontentni to'ldirish 5. Түрік: içerik doldurma 6. Ағылшын: content filling 7. Испан: relleno de contenido 8. Неміс: Inhalt füllen 9. Француз: remplissage de contenu
--	--	---

Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі ұсынған терминдер

1157.	валютный коридор	валюталық дәліз	1. ВАЛЮТА – итал. «valuta». КОРИДОР» – лат. « currere » – « жүгіру », «қашу». Орталық банктің валютаны сатып алу және сатуы арқылы оны реттеу тәсілі ретінде белгіленетін валюта бағамының ауытқу шегі. ВАЛЮТА I. Зат есім. 1. Белгілі бір мемлекетте қабылданған ақша өлшемі (теңге, сом, доллар, рупий, т.б.). 2. Шет мемлекеттердің ақша белгісі, сонымен қатар несие беру, өтеу құжаттарының (вексель, чек, банкнот) мемлекетаралық есебін ажыратуға қолданатын шетелдік валюта, ұлттық есеп бөлшегі және төлем құралы. 3. қ а р ж ы т е р м и н і. Тауарлар құнының шамасын өлшеу үшін пайдаланылатын ақша өлшемі. Осы ғасырдың басында жалпыға бірдей балама ретінде алтын, күміс және оның қоспалары қолданылса, қазіргі кезде в а л ю т а ретінде қағаз ақша қолданылып жүр («Егемен Қазақстан»). В а л ю т а қолдану тәртібіне байланысты еркін айырбасталатын және айырбасталмайтын, тұйық валюталар болып бөлінеді (Нарықтық экономика сөздігі). (<i>kitap.kz</i>) КОРИДОР I. Зат есім. 1. Дәліз (кеңсе, пәтер бөлмелерінің арасын қосатын ұзынша бөлме).
-------	------------------	-----------------	--

			<p>Баспалдақтан өтсең, к о р и д о р: онда да қоңырсып жатқан мүлік, шаң-топырақ боп, тақтайға аунап, ойнап жатқан балалар (Б.Майлин, Азамат Азаматыч). Мен оның көзіне түспей, коридордың екінші басына кеттім де к о р и д о р д ы ң бұрылма бұрышына тасаланып тұрып, алыстан бақыладым (Ғ.Мүсірепов, Кездеспей кеткен бір бейне). Үйге кірсем, үзіліс жаңа ғана жарияланып, к о р и д о р ғ а шыққан жұрт гу-гу етеді (С.Мұқанов, Өмір мектебі). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ДӘЛІЗ I. Зат есім. 1. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Босаға..Қандай ерлер туған жоқ жер жүзінде, Ұстаздың нәтижесі – шәкіртінде. Күн қыздар мұнайып бір жыр жырлаған, Айт күні пайғамбардың д ә л і з і н д е. Күншілдік осыменен болсын тамам, Иншалла, қарсы келмес ешкім оған. Жарияны жарату – бұған дәлел, Жасаған әуел баста соны ойлаған (Ақмолла, Шығармалары). 2. [иран.] Үйдің кіре беріс бөлмесі, ауыз үй, сенек..Біреуден жасырынғандай Толқын екі бөлменің ортасындағы қара көлеңке д ә л і з д е, құлпы бар есікке сүйеніп тұрды да қойды (Ө. Қанахин, Жас дәурен). Есік сықырлап д ә л і з г е кірдім, ауызғы бөлмеде тірі жан жоқ (З. Пашкин, Өмір тынысы). 3. Мекеме, ғимараттарындағы ұзын, ортақ, кіреберіс бөлме. Сол екі арада оқудың басталатынын жариялап, мектеп д ә л і з і н е н қоңырау соғылды (С. Омаров, Күншуақ). Арада он бес минуттай өткенде д ә л і з д е жүріс-тұрыс молайып, біреулердің келе жатқан сыңайы байқалды (Қ.Жұмаділов, Соңғы көш). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: valyuta dahlizi 3. Қырғыз: валюта коридору 4. Өзбек: valyuta yo'lak 5. Түрік: para koridoru 6. Ағылшын: currency corridor 7. Испан: corredor de la divisa 8. Неміс: Währung Korridor 9. Француз: couloir monétaire</p>
1158.	опцион	опцион	<p>1. ОПЦИОН – лат. «optio» – «таңдау», «қалау», «тілеу».</p> <p>ОПЦИОН – 1) келісімшарт, шарт, келісім, мәміле тараптарының бірі қайсыбір параметр немесе параметрлер бойынша беретін таңдау құқығы. 2) болашақта акцияларды акционерлік қоғамдар өздерінің басқарушыларына оларды компания жұмысының тиімділігін арттыруға ынталандыру мақсатымен беретін тіркелген бағамен сатып алу</p>

құқығы. 3) қайсыбір активті сатып алу-сатудың (жеткізудің) шарт-келісімшартпен, соның ішінде қаржылық шарт-келісімшартпен ресімделген мәмілесі, болашақта (тараптар уағдаласқан мерзімде) шарт жасасу туралы алдын ала келісім; иесіне бағалы қағазды сатып алу немесе сату құқығын беретін құжат.

ОПЦИОН І. Зат есім. 1. [лат. optio – таңдау, тілек, қалау]. э к о н о м и к а л ы қ. Иесіне келешекте қайсыбір активтерді тиянақталған бағамен (орындалған бағамен) сатып алу (опцион колл) немесе сату (опцион пут) құқығын беретін бағалы қағаз (Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы). Шын мәнінде о п ц и о н мерзімді міндеттеме болып табылады. О п ц и о н сатушы уағдаласылған активтерді тиянақталған бағамен сатуға немесе сатып алуға (опционның түріне қарай) міндеттенеді; сатып алушы сатып алынған құқықты актив құнының өзгеруіне қарай өткізу керек пе, жоқ па деген мәселені шешеді (Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы). Қазіргі кезде о п ц и о н д ы қ келісімшарттар тек бағалы қағаздарға (акциялар мен облигацияларға) ғана емес, сонымен бірге түрлі тауарларға да (алтын, күміс, мал, жүгері, қант, бидай, соя т.б.), шетелдік валютаға да, тіпті қор индекстеріне де жасалады (Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы). 2. Мерзімді биржа бағасында қамтылатын шарт..О п ц и о н бойынша бірін-бірі теріске шығаратын немесе бастапқы шарттарды өзгертетін жекелеген мәміле шарттарының бірін таңдау құқығы беріледі (Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы). О п ц и о н баламалы міндеттемені (екі немесе бірнеше міндеттеменің бірін) орындау тәсілін (әдетте, борышқордың) таңдау мүмкіндігі; болашақта (тараптар уағдаласқан мерзімде) шарт жасасу туралы алдын ала келісім; иесіне бағалы қағазды сатып алу немесе сату құқығын беретін құжат; теңіз тасымалы шартындағы кеме жалдаушының жүк түсірілетін немесе тиелетін портты таңдау құқығы көзделетін жағдай (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). «О п ц и о н» термині бір мемлекет авторларының шығармаларын екінші мемлекетте басып шығару туралы шарт жасасу кезіндегі авторлық құқықта да қолданылады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (*kitap.kz*)

			<p>2. Әзербайжан: seçimi</p> <p>3. Қырғыз: опцион</p> <p>4. Өзбек: variant</p> <p>5. Түрік: seçenek</p> <p>6. Ағылшын: option</p> <p>7. Испан: opción</p> <p>8. Неміс: Option</p> <p>9. Француз: option</p>
1159.	аффилированное лицо	үлестес тұлға	<p>1. АФФИЛИРОВАТЬ – орта ғасыр. лат. «affiliatus», «affiliare» – «бала асырап алу», ad- + filius «ұл».</p> <p>Тікелей және (немесе) жанама түрде шешімдерді айқындауға және (немесе) әрқайсысы (тұлғалардың бірі) қабылдайтын шешімге, оның ішінде жасалған мәмілеге орай ықпал етуге мүмкіндігі бар (өздеріне берілген өкілеттіктер шеңберінде бақылау және қадағалау функцияларын жүзеге асыратын мемлекеттік органдарды қоспағанда) жеке немесе заңды тұлғалар.</p> <p>ҮЛЕС I. Зат есім. 1. Сыбаға, тиесі. О, көктем, ол иісті білесің сен, Бөлетін әр тірліктің ү л е с і н сен. Сәбидің қолтығында, борбайында Айналып хош иіске жүресің сен (Ғ.Қайырбеков, Көнсадақ). Ықпалы ілімдінің зият болмақ. Ү л е с т е н кезіндегі ал сыбаға! (О.Шораяқов, Шайыр). 2. Белгілі бір істің, жұмыстың орындалуына қосылған еңбегі. Болды!.. Болды!.. Бәрін де білесіңдер, Бұл Жеңісті әркім де ү л е с і м дер. ...Аждаһалар тіріліп келе жатыр! Сақтаныңдар, Адамдар! Күресіңдер!!! («Жұлдыз»). Еттің жоспарын орындауда ү л е с і ң і з орасан зор (Д. Досжанов, Зауал). 3. <латын. protio> Белгілі бір нормаға сай адамға тиісті үлес немесе мөлшер; мейрамханада, асханада бір адамға шақталып берілетін тағам немесе сусын. 4. Меншік. Үнімен қоңыр назды домбыраның Мен саған мамыр сазды ән құрадым. Санасам, борышым көп, барлығын да Келер күн ү л е с і н е қалдырамын (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). 5. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Алланың берген ризығы. Өгей демей, не дейміз? Көз, құлағың түрік жатыр, Өзіңе аян, заманыңа кімнің қанша ү л е с і. Күрес әлі жүріп жатыр Байлық пенен кедейліктің күресі, Ақ пен қара күресі, Тән мен сана күресі (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). 6. Белгілі бір нәрсені әркімге тарату, бөліп беру. Қызығын көрмей, қып-қызыл бейнетін тартып келген малды қалай қолдан ү л е с е с і ң? (Р.Тоқтаров, Тұлпардың сыны). Есік алды балық ү л е с і п жатқандай, у-шу (Т.Дәуренбеков, Шекісу</p>

мен бекісу). 7. Тиесілі үлесін, сыбағасын бөліп алу. Бұл жастық қой білемін, таныс жайды, Махаббат бейуақытта табыспайды. Махаббатты үлкендер ү л е с і п ап, Жастықты інілерге табыстайды (М.Мақатаев, Шығармалары). Ақшаны төбедей ғып үйіп қойып, Ү л е с і п отыр еді шуылдасып (А.Байтұрсынов, Шығармалары). 8. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Бірден бірге өту, қолдан-қолға көшу..Жан шөлдер өзіндеймін танысқанша, Бірінен бірі ү л е с і п алысқанша. Құмарланар, сүйсінер жүрек тауып, Қытықсыз қызықпенен бас қосқанша (Қазақ тілінің аймақтық сөздігі). (*kitap.kz*)

ТҰЛҒА I. Зат есім. 1. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Қорғаныш, сүйеніш..Түбінде бір өлу анық болған соң, Не үшін өлдің, біліп өлген жақсылау. Өлмеді ме ел тұлғасы нояндар? Қаша берсін өңшең қорқақ қояндар! Солар ма екен елге т ұ л ғ а болатын? (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 2. Белгілі бір елдің танымал адамы, қоғамға еңбегі сіңген қайраткер, айтулы азамат..Концерт пен қабылдауда Қазақстан мен Ресейдің бірқатар министрлері, белгілі кәсіпкерлер мен шекаралас облыстардың әкімдерінен басқа, Қазақстанға қатысы бар бірқатар т ұ л ғ а л а р м е н жүздестік («Жас Алаш»). Кезеңде өмір сүрген аты белгілі адамдар, әрине көптеген әсірелеу, қарсы қазақтардың бас бостандығы үшін күрескен кездегі т ұ л ғ а л а р жырланады (Х.Досмұхамедұлы). 3. ф и л о с о ф и я л ы қ. ә д е б и е т т а н у. Жеке адамның өзіндік адамгершілік, әлеуметтік, психологиялық қырларын ашып, адамды саналы іс-әрекет иесі және қоғам мүшесі ретінде жан-жақты сипаттайтын ұғым..Т ұ л ғ а философиялық тұрғыда адамды «адам» ретінде тануға, яғни оның рухани-адамгершілік, ділдік, мәдени қырларында баса назар аударумен пайымдалады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 4. Адамның дене бітімі, пішіні..Т ұ л ғ а с ы алып. Бір өзі халық Туар ма кісі Абайдан. Ақылы – теңіз Аспанмен егіз Кеудесі алтын сарайдай. Батыстай сабаз, Шығыстай маңғаз, Жаһандай байтақ жаралған. Сондай бір ұлды Тудырып тынды Қазақта қандай бар арман! (Ғ.Қайырбеков, Көнсадақ,). Т ұ л ғ а с ы н көріп көз тойған, Тумысына әркім ден қойған. Билігін бұрмай тура айтқан Төбедей билер төрде жоқ. Жауды көрсе сайланған, Беліне садақ байланған, Бес қаруын асынып, Белсенген нағыз ерде жоқ (Базар жырау, Шығармалары). (*kitap.kz*)

			<p>2. Өзбайжан: əlaqəli şəxs</p> <p>3. Қырғыз: туунду адам</p> <p>4. Өзбек: affillangan shaxs</p> <p>5. Түрік: bağlı kişi</p> <p>6. Ағылшын: affiliated person</p> <p>7. Испан: persona afiliada</p> <p>8. Неміс: verbundene Person</p> <p>9. Француз: personne affiliée</p>
1160.	вероятность ущерба	шығынға ұшырау ықтималды ғы	<p>1. Белгілі бір уақыт кезеңінде шығынның туындау ықтималдығын және оның көлемін білдіретін кешенді көрсеткіш.</p> <p>ЫҚТИМАЛДЫҚ І. Зат есім. 1. Бір нәрсені жүзеге асырудың объективтік мүмкіндігі, жүзеге асырылу деңгейі. 2. м а т е м а т и к а л ы қ. Математикада анықталған шарттарда саны шексіз рет қайталама алатын қандай да болмасын белгілі бір оқиғаның пайда болуының мүмкіндік дәрежесінің сандық сипаттамасы..Тең мүмкіндік немесе тең ы қ т и м а л д ы қ ұғымдары ағашқы ұғымдарға жатады, олар логикалық (формалды) анықтама беруді қажет етпейді (Қазақстан Ұлттық энциклопедия).</p> <p>Математикада ы қ т и м а л д ы қ ұғымды түсіндіру үшін мысалдар келтірелік (О.А.Жәутіков, Жаратылыстану ғылымдары мен техниканың дамуындағы математиканың ролі). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЗИЯН І. Зат есім. 1. Зиян шегу, зиян тарту, зиян көру. Қулық, сұмдық, ұрлықпен мал жиылмас, сұм нәпсің үйір болса, тез тыйылмас. З и я н шекпей қалмайсың ондай істен Мал кетер, мазаң кетер, ар бұйырмас (Абай, Толық жинақ). Жеңбейсің табиғатты жүз жылда да, Жеңбейсің мың жылда да, Соғыспен де! Алдау – з и я н, Келген дерт ескіліктен (К.Бекхожин). Адам сыртқа шыққан сұйықтың орнын толтыру үшін сұйық затты көп ішеді, бұл жүрекке з и я н (Б. Омарұлы, Жүрек және қан тамыр аурулары). Кәпір жоқ, мұсылман жоқ, мал мен адам Бәрі де айырмасыз бауыр маған. Пайда, з и я н, ұят не, – мен білмеймін, Менің үшін сөз һәм жоқ деген «жаман» (С.Торайғыров, Алаш ұраны). 2. қ ұ қ ы қ т а н у. Субъектінің басқа субъектіге немесе табиғатқа, қоршаған ортаға, адамдарға келтірген залалы. Кәсіпорынның (мекеменің) кінәсінен азаматтың денсаулығына з и я н келтірілген жағдайда еңбек ету қабілетінің төмендеуі немесе одан айрылуы салдарынан жәбірленушінің жоғалтқан еңбекақысы, сондай-ақ, денсаулығы нашарлауы себепті шеккен шығындары кінәлі кәсіпорын (мекеме) тарапынан</p>

өтелуге тиіс (ҚҰЭ). Мынадай түрлерге бөлінеді. Заңды және жеке тұлғаларға з и я н келтіру немесе оларға қатысты міндеттемелерді орындамау салдарынан олардың мүліктік з и я н шегуі; құқықтарға нұсқан келтіру; ар-намысы мен қадір-қасиетін қорлау, беделіне кір келтіру түріндегі моральдық зиян (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика). 3. Зарар. Бүркіт іші майлы деп болжаған құсбегілер сол құсқа сүйек қоя жұтқызады. Сүйек қояның құсқа з и я н ы да баршылық. Сондықтан оны өте сирек және салмаса болмайды деген кезде ғана пайдалана алады (Ж.Бабалықұлы, Қырандар). 3 и я н ы көпке, сен емес. Қайтейін, қойсын ұқпаса, Деме жалғыз мен емес. Дем пе еді ешкім сендерге (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). (*kitap.kz*)

ЗАЛАЛ І. Зат есім. 1. қ ұ қ ы қ т а н у. Азаматтық құқық бойынша бір жеке не заңды тұлғаға екінші бір жеке не заңды тұлғаның құқыққа қарсы әрекетімен келтірілген ақшалай зияны. Азаматтық кодексі бойынша құқығы бұзылған жеке не заңды тұлға, заңда немесе шартта көзделген болса, өзіне келтірілген з а л а л д ы ң толық өтелуін талап ете алады (ҚҰЭ). 2. э к о н о м и к а л ы қ. Шығын мен шығасының табыстан (пайдадан) асып түсуі, кәсіпорынға не жеке тұлғаға қаржылай келтірілген зиян. 3 а л а л өндірістік – шаруашылық қызметтің ақырғы қаржы нәтижелері ретіндегі бухгалтерлік баланс бойынша және жекелеген операциялар мен жұмыс телімдері бойынша айқындалады (ҚҰЭ). 3 а л а л д ы ң бір бөлігі – айыппұлдар, өсімпұлдар, тұрақсыздық айыптары, ақаулы өнім шығарудан және қаңтарылып бос тұрудан болатын шығасылар өнімінің өзіндік құнына кіреді (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). 3. [араб.] Зиян, зарар, кесір. Ауруға пайда ма, з а л а л ма, онысына қарамай, қай ауру болса мейлі, бұ заманда қазақ тамыр дәрімен емдейді. Халық надан, халықты емдеуші дәрігерлер, ауруханалар қазақ ішінде жоқ деп айтса да болғандай (Х.Досмұхамедұлы, Шығармалары). Ол сөздің мағынасы біреуге келген пайда, біреуге з а л а л, яки қиянат, зорлық болмау керек, мұнда жақсылық болады (М.Дулатов, Шығармалары). Сақтық деген – әрқашан байқап жүрмек, Пайда ма, не з а л а л ма, ескерілмек. Көргенін, естігенін есепке алса, Сонда оңай әрбір істі ойлап білмек (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Екі иықта қос

тамыр, Соны алмаса егер де, Қас болмақ еді адамға. Қолдан келер нәрсе ғой Жібермеспін з а л а л ғ а (Қ.Жапсарбаев, Сөйле, тілім). Жеткен соң жеті жасқа хайла білдім, Сегізде з а л а л менен пайда білдім. Айтса да бөтен қазақ жас бала деп, Телегей өзімді өзім дария білдім (Кердері Әбубәкір, Қазағым). (*kitap.kz*)

ШЫҒЫН I. Зат есім. 1. Бір нәрсеге жұмсалған қаржы..Балық аулаудан түскен қаржы оны өндіруге кеткен ш ы ғ ы н н ы ң өзін өтей алмайтын (С.Қаженбаев, Балық кәсіпшілігі–табыс көзі). Жем-шөпке жұмсалған азық өлшемінің өзіндік құны кем, сол себепті сүт өндіруге жұмсалатын ш ы ғ ы н да азаяды (Қ.Нұрғалиев, Сүт өндірудің тиімділігін арттырудың жолдары). 2. Босқа кеткен қаржы. Бағзы уақыттарда сайлау еске түсіп, ш ы ғ ы н д а р ы н һәм намысын ойлағанда, Сәрсенбай іші күйіп, хәтте енді сондағыдан екі есе шығындалсам да дегеніме бір жетсем, арманым қалмас еді деген секілді пікірге де келіп қоюшы еді (М.Дулатов, Шығармалары). 3. Төленетін ақы. Осы ш ы ғ ы н н ы ң көбі өзіміздікі (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 4. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Өлім-жітім..Санап, түгендеп қарасам бағанағы төрт қойдан басқа еш ш ы ғ ы н жоқ (Ә.Нұршайықов, Алтын соқпақ). Жау үлкен қарсылық көрсеткенмен, тағы да шегінуге мәжбүр болды. Екі жақтан да біраз ш ы ғ ы н бар (Ә.Әлішев, Батыр болып туылмайды). Содан басқа Маржан ұстаған ыдыс-аяқтың сынса сынғаны бар шығар, оған біткен мал мен баста ш ы ғ ы н жоқ (Ә.Кекілбаев, Дала балладалары). 5. к ө н е р г е н с ө з. Салық..Соғысқа қазақ тағы берді көмек, Үй басы ш ы ғ ы н салды бір теңгелеп. Қызметтен солдат деген адам болсаң, Қазағым, шығынсынба мұндайды елеп (Б.Ізтөлин, Өмірі мен шығармалары). ...Түндік басы алынатын 4 сом рамат ш ы ғ ы н н ы ң 8 проценті қазынаға кетеді (С.Мұқанов, Жасыл жалау.). 6. э к о н о м и к а л ы қ. Белгілі бір мақсатта пайдаланылған ресурстардың ақшалай баламмен көрсетілген шамасы; бірлестіктердің, кәсіпорындардың, ұйымдардың өнімді өндіруге (жұмыстарды орындауға, қызметтерді көрсетуге), айналысқа жіберуге және өткізуге ақшалай нысанда жұмсаған шығыстарының жиынтығы. Бұл орайда өнімнің өзіндік құнына кіретін ш ы ғ ы н мен есепті кезеңнің шығыны айқындалады (Қазақстан Ұлттық

			<p>энциклопедия). Өнімнің өзіндік құнына негізгі материалға жұмсалған шығын, еңбекақы төлеуге жұмсалған шығын және өндірістік үстеме шығын енгізіледі (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 7. сөйлеу. Бір жаққа шығып кету, алыстау, ұзау, шеттеу; шығандау..Олар қайыру бермей, құлындай шырқырап шығынып қаша жөнелді (Ә.Нұрпейісов, Сергелдең). Шығынып кеткен саяқ үйірдің, Баршагүлдің жайын ойлап тұрған Уәлидің құлағына айқайлаған бір дауыс шалынды (Ғ.Сланов, Шалқар). Буыршын бір ыңғайда сытылып шығып, шығына қашты (С.Елубаев, Ойсылқара). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЗАРДАП І. Зат есім. 1. Кесір, зиян; қырсық, кесел. Оның ауыртпалығы, өлімі, шығыны, қайғысы, зардабы қандайлық болды? (Ж.Аймауытов, Шығармалары). Қаланың барлық әкімшілік істері жұмыскерлер мен солдаттардың қолында еді. Ең алдымен осының зардабы күн санап күшейіп, қазір асқынып алған екен (Ғ.Мүсірепов, Кездеспей кеткен бір бейне). Міржақып Дулатовтың тағдыры – патша өкіметінің қуғын-сүргіні мен сталиндік репрессияның зардабынан тар жол-тайғақ кешуді басынан өткізіп, қатары сирек тартса да әділет пен шындық жолында халқының мұң-мұқтажын жоқтаған қазақ зиялыларына тән тағдыр (М.Дулатұлы, Оян, қазақ). 2. [иран.] Әсер, салдар. Жалаң аяқ жер кешіп, қызыл аяқ қар кешкен, қиын күндердің зардабы әкеліп, ақыры жықты (С. Ақтаев, Дала туралы толғау). Салтанатпен келген сүңті әскердің зардабына шыдамай бұлар да қашқан (Ж.Аймауытов, Шығармалары). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>НҰҚСАН І. Зат есім. 1. [араб.] Кемістік, зиян, залал. (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: zərər ehtimalı</p> <p>3. Қырғыз: зияндын ыктымалдыгы</p> <p>4. Өзбек: zarar ehtimoli</p> <p>5. Түрік: hasar olasılıđı</p> <p>6. Ағылшын: probability of damage</p> <p>7. Испан: probabilidad de daño</p> <p>8. Неміс: Wahrscheinlichkeit des Schadens</p> <p>9. Француз: probabilité de dommage</p>
1161.	взаимозачет	өзара есепке алу	<p>1. Екі немесе одан да көп тараптардың арасындағы ақшалай міндеттемелер мен талаптардың өзара есепке алынуы.</p> <p>ӨЗАРА І. Үстеу. 1. Бірімен-бірі; екеуара. (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ӨЗАРА ЕСЕПКЕ АЛУ. Тұрақты тіркес. 1. қаржы термині. Ақшалай қаражатты аудармай-ақ,</p>

			<p>субъектілер арасында есеп айырысу тәсілі. (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: şəbəkə</p> <p>3. Қырғыз: неттинг жөнүндө</p> <p>4. Өзбек: tarmoqli</p> <p>5. Түрік: ağ</p> <p>6. Ағылшын: netting</p> <p>7. Испан: red</p> <p>8. Неміс: Netting</p> <p>9. Француз: filet</p>
1162.	номинальное участие	номиналды қатысу	<p>1. НОМИНАЛ – лат. «nominalis» – «есімді», «атаулы».</p> <p>Тұлғаның қаржылық үлесі тараптардың бірі арқылы енгізілетін көпжақты шарттық қатынастарға қосалқы қатысу.</p> <p>НОМИНАЛ І. Зат есім. 1. [латын. nominalis] э к о н о м и к а л ы қ. Атаулы құн (ақша, бағалы қағаздар құнының көрсетілу шамасы)..Н о м и н а л қ ұ н ақша белгілерінде және бағалы қағаздарда көрсетіледі (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика және қаржы). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>АТАУЛЫ І. Есімдік. 1. Бір нәрсенің жиынтық тобы және соған жататынның барлығы..Және ішіп кетер, жеп кетер суылдақтан басқа жаман-жұман қатындар болмаса, жас а т а у л ы қыздардан жалғыз Нұрымның қасына жолаған жоқ (С.Торайғыров, Шығармалары). Жауыздық бар, алайда жауыздық бар! Жақсылық а т а у л ы н ы ауыздықтар (М.Мақатаев, Шығармалары). Терендігі жоқ әйелдің Қорқу керек сыртқы сұлулығынан. Әйел – еркек намысының қорғаны, Нағыз сұлу әйел табу – Бүкіл еркек а т а у л ы н ы н арманы (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). Дәл осы кезде үй-үйден шанасы барлары шанасын сүйретіп, конькиі барлары аяғына конькиін байлап, бала а т а у л ы тегіс көшеге шығатын (С.Мұратбеков, Көкорай). 2. Бір нәрсенің жиынтық тобы және соған жататынның барлығы..Және ішіп кетер, жеп кетер суылдақтан басқа жаман-жұман қатындар болмаса, жас а т а у л ы қыздардан жалғыз Нұрымның қасына жолаған жоқ (С.Торайғыров, Шығармалары). Жауыздық бар, алайда жауыздық бар! Жақсылық а т а у л ы н ы ауыздықтар (М.Мақатаев, Шығармалары). Терендігі жоқ әйелдің Қорқу керек сыртқы сұлулығынан. Әйел – еркек намысының қорғаны, Нағыз сұлу әйел табу – Бүкіл еркек а т а у л ы н ы н</p>

арманы (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). Дәл осы кезде үй-үйден шанасы барлары шанасын сүйретіп, конькиі барлары аяғына конькиін байлап, бала а т а у л ы тегіс көшеге шығатын (С.Мұратбеков, Көкорай). 3. Бір нәрсенің жиынтық тобы және соған жататынның барлығы. Және ішіп кетер, жеп кетер суылдақтан басқа жаман-жұман қатындар болмаса, жас а т а у л ы қыздардан жалғыз Нұрымның қасына жолаған жоқ (С.Торайғыров, Шығармалары). Жауыздық бар, алайда жауыздық бар! Жақсылық а т а у л ы н ы ауыздықтар (М.Мақатаев, Шығармалары). Терендігі жоқ әйелдің Қорқу керек сыртқы сұлулығынан. Әйел – еркек намысының қорғаны, Нағыз сұлу әйел табу – Бүкіл еркек а т а у л ы н ы н арманы (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). Дәл осы кезде үй-үйден шанасы барлары шанасын сүйретіп, конькиі барлары аяғына конькиін байлап, бала а т а у л ы тегіс көшеге шығатын (С.Мұратбеков, Көкорай). 4. Басты, елеулі, көрнекті..Дұрысында жал-жая, қазы-қарта сияқты а т а у л ы мүшелері болмаса, жалпы алғанда, одан қашанда етінің артық екені көпшілікке мәлім (Тарту). Осы бағытта ол шынығып, есейіп, а т а у л ы да елеулі табыстарға ие болды (М.Қаратаев, Туған әдебиет туралы ойлар). А т а у л ы жүлденің биылғы иегері болып бүкіл ғұмырын «Социалистік Қазақстан» газетінің өсу жолдарына бағыштаған Б.Қыдырбекұлы аталды («Егемен Қазақстан»). 5. Басты, елеулі, көрнекті..Дұрысында жал-жая, қазы-қарта сияқты а т а у л ы мүшелері болмаса, жалпы алғанда, одан қашанда етінің артық екені көпшілікке мәлім (Тарту). Осы бағытта ол шынығып, есейіп, а т а у л ы да елеулі табыстарға ие болды (М.Қаратаев, Туған әдебиет туралы ойлар). А т а у л ы жүлденің биылғы иегері болып бүкіл ғұмырын «Социалистік Қазақстан» газетінің өсу жолдарына бағыштаған Б.Қыдырбекұлы аталды («Егемен Қазақстан»). (*kitap.kz*)

ДЕРБЕС I. Сын есім. 1. Жеке-дара, бөлек, тәуелсіз..Қазақ музыка білгірлерінің зерттеулеріне қарағанда, өз атымен шығаратын д е р б е с күйшілер типі он тоғызыншы ғасырдың бас кезінде ғана қалыптасады (М.Мағауин, Көк кептер). Аты аңызға айналған барлық түркі халықтарының атасы – «Алаш» атын алған партия – қазақ даласындағы алғашқы д е р б е с партия болды («Егемен Қазақстан»). Қаладан қашықтау орналасқан

заводты завод десе де, не өз алдына д е р б е с қала десе де болғандай (С.Асанов, Жомарт.). Әулиеата сиырының нәсілін жетілдіріп, д е р б е с сиыр тұқымы етіп шығару жолында ұзақ жылдар селекциялық жұмыс жүргізген біраз ғалымдар, мамандар, шебер малшылар болды (Ә.Бектемісов, Малшы мұраты). (*kitap.kz*)

ЕСІМДІ І. Сын есім. 1. Деп аталатын, есімі сондай, атты..Серіктеріміздің көпшілігі көңілді адамдар болып шықты. Ең көңілдісі – Шайхы е с і м д і жігіт (С.Мұқанов, Есею жылдары). Абылай хан көтеріліп, оған Атығай мен Қарауыл рулары үш-үштен алты қыз бергенде, Атығайға жататын Бабаназар Зағыпыран е с і м д і қызын да қосқан екен (С.Мұқанов, Аққан жұлдыз). Әйел іздеген Әлен Алқабайдың Күланда е с і м д і қызына сөз салады, бірақ әкесі қызын малға сатқысы келмейді (Ә.Бектепов, Мәди). (*kitap.kz*)

ҚАТЫСУ І. Етістік. 1. Ішінде болу, өз көзімен көру, процеске араласу..Серіппесі жіптен бе, қайыстан ба? Қайыспайды садағы майысқанда. ... Ойлап тұрдым, қанша рет қ а т ы с т ы ң деп, Қанды қырғын соғыс пен сайыстарға (М.Мақатаев, Шығармалары). Хаттың негізгі бойынша баспасөз конференциясы өткізіліп. Оған шетел журналистері қ а т ы с ы п, олар өз сұрақтарына нақты жауаптар алды. Үндеу армияда, халық арасында үлкен толқу туғызды («Зерде»). 1918 жылы тары оруға өзім қ а т ы с қ а н д а 1904 жылы Таңатарға әкеліп берген баяғы «белгіленген» тары көзіме шоқтай басылды. Оны жеке түптей орып, аяқпен басып, жиып алған дәнім б пұт болды («Егемен Қазақстан»). 2. Қатынасу, араласу, өткізісу. Кішкене көңіл аулар ма ек, Қ а т ы с ы п тұрса бізбенен. Қаяулы сондай жан бар деп, Ол да жоқ енді іздеген (С.Жиенбаев, Алтын қалам). Студент тұрмысының ащы-тұщысын бірге қ а т ы с қ а н жолдастар шетінен ыстық көрінеді (С.Омаров, Өмір асулары). 3. Араласу, байланыста болу..Белгілі ихтиолог, профессор Н.Л.Гербильскийдің басшылығымен Ленинград аквариумшылар секциясы 1954 жылы іске кірісіп, 1955 жылдан бастап көрмеге қ а т ы с а бастады (Қ.Қайымов, Суасты әлемінің айнасы). Бұрынғы Кеңес Одағы бәсекеге қабілеттіліктің рейтингтік зерттеу көрсеткіштеріне қ а т ы с қ а н жоқ. Қазақстан мемлекетінде бұл көрсеткіш 1997 жылдан бастап қана есептеле бастады («Айқын»).

			<p>Мұнда композицияға қ а т ы с ы п отырған әрбір функцияның мәндері жиыны келесі функцияның анықталу облысына енуі керек (О.А.Жәутіков, Жоғары математика). 4. Спортшының белгілі бір жарысқа түсуі өз күшін сынауы. 81 кг салмақты бапкерлердің шешімі бойынша Әлем кубогына екі боксшы қ а т ы с а д ы. Біреуі – Туркияда Ахмет Кормет жүлдесі үшін өткен турнирдің қола жүлдегері Елдос Жақсыбеков болса, екіншісі – Дмитрий Готфрид («Егемен Қазақстан»). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: nominal iştirak</p> <p>3. Қырғыз: номиналдык катышуусу</p> <p>4. Өзбек: nominal ishtirok</p> <p>5. Түрік: nominal katılım</p> <p>6. Ағылшын: nominal participation</p> <p>7. Испан: participación nominal</p> <p>8. Неміс: nominale Beteiligung</p> <p>9. Француз: participation nominale</p>
1163.	сжатие денежной массы	ақша массасының тарылуы	<p>1. МАССА – лат. «<u>māssa</u>» – «құйма; кемсек, тілім», көне грек. <u>μᾶζα</u> – «қамыр».</p> <p>Ұлттық Банктің пайыздық мөлшерлемелер мен резервтік талаптарды көтеруі, кредит беруді қатаңдатуы, ақша ұсынысын қысқарту үшін өзге де шаралар қабылдауы арқылы инфляцияға қысым жасаудың монетарлық тәсілі.</p> <p>МАССА I. Зат есім. 1. латын massa. ф и з и к а л ы қ. Материяның инерциялық және гравитациялық қасиетін анықтайтын физикалық шама, көлем..Табиғаттағы сутегінің бөлшектері әр түрлі химиялық қоспалардың құрамына кіріп, мұнда олардың ең басты м а с с а с ы н жасайды (Ж.Жатқанбаев, Су және өмір). «Заттар м а с с а с ы н ы ң сақталу заңы» деген тақырыпты оқытқанда да, заттар м а с с а с ы н ы ң жойылып кететіндігін, олардың бір формадан екінші формаға ауысатындығын ғылыми тұрғыдан тәжірибе арқылы дәлелдеп көрсеткен («Қазақстан мұғалімі»). 2. х и м и я л ы қ. Иленген балшық тәрізді қоймалжың, зат, қоспа. Коллоид күкірті – түсі сары, әбден майдаланатын паста тәрізді м а с с а, құрамында 70 процент күкірт және 30 процент су болады (Ж.Лұқпанов, Химия.). 3. э к о н о м и к а л ы қ. Тауарлардың мөлшері (тауар, ақша массасы, конкустық масса)..М а с с а топтамалардың құнын, шамасын, салық салу базасын, т.б. анықтау үшін пайдаланылатын тауарлардың аса маңызды сипаттамаларының бірі. (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ЖИЫН I. Зат есім. 1. Бір нәрсенің жиынтығы,</p>

қосындысы. Ертедегі гректер сан ұғымы дегенде оң бүтін санды ғана түсінді және оны бірліктердің ж и ы н ы деп қарады (О.Жәутіков, Математиканың даму тарихы). Ж и ы н ы н алғанда өлең тілінде үлкен байлықпен қатар, тапқырлық, дәлшілдік мол (М.Әуезов, Әр жылдар ойлары). Бұрынғы біркелкі ақ және қара жолақтардың орнына қызыл, жасыл, сары т.б. сақиналар ж и ы н ы н алар едік (А.Қалығұлов, Жарық сәуленің жарылуы). 2. Бір топ адам, көпшілік. Қалың ж и ы н келе жатты жүректері жаралы Оркестрдің зарлы даусы мұңға бөлеп қаланы (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). 3. Жиналыс, мәжіліс. Ж и ы н н а н енді сөзге шығатын жан табылмады (А.Сатаев, Дала күйлері). Ақмола қаласында осы ояздағы болыстардың басы қосылған ж и ы н бола қалды (С.Мұқанов, Шығармалары). Қаланың ортасындағы бір алаңда кішкене ж и ы н өтті (С.Бақбергенов, Қарға тамған қан). Мектептің тарих пәнінің мұғалімі Х.Уәлиханов оқушылар мен мұғалімдер коллективінің ауыл ардагерлерімен бас қосқан салтанатты ж и ы н д ы ашты («Қазақстан мұғалімі»). 4. Көп адам жиналған жер, той-думан. Көл басында қауырт ж и ы н бар сияқты (С.Көбеев, Орындалған арман). Асықпай аралаймыз Абай үйін, Жинапты талғамына қарай бұйым. Біржан сал бір кездері өз басы боп, Бұл үйде дүрілдепті талай ж и ы н (С.Мәуленов, Алыс кетіп барамын). Біз тұрған жер сырт қарағанда күнде ж и ы н, күнде той болып жатқан бай ауылға ұқсайды (Б.Тоғысбаев, Ақиық). Бірі үстіне бірі келіп ж и ы н көбейді (М.Әуезов, Көксерек). Қысылу жанға қиын ба, Тап болдым күйге өзге енді. Бір ағай маған ж и ы н д а, Ақын деп атап сөз берді (С.Әлімқұлов, Жайсаң жер). 5. м а т е м а т и к а л ы қ. Қарапайым математикалық ұғымдарға жататын, сондықтан анықтамасы берілмей, аксиомалық жолмен енгізілетін математикалық ұғым. Егер А ж и ы н ы н ы ң барлық элементтері В жиынының да элементтері болып табылса, онда А жиынын В жиынының бөлігі дейді (О.А.Жәутіков, Жоғары математикаға кіріспе). Мәселен, барлық сандар жиыны М барлық натурал сандар ж и ы н ы N-нің бөлігі болады (О.А.Жәутіков, Жоғары математикаға кіріспе). Бір мектеп оқушыларының, берілген шеңбер нүктелерінің, берілген теңдеу шешімдерінің табиғаты әртүрлі ж и ы н д а р ы туралы айтуға болады (ҚҰЭ). (*kitap.kz*)

СЫҒЫМДАУ I. Етістік. 1. Бір затты алақанға салып қысу, сығу. Ауладағы балалардың бірі қыпқызыл боп ісініп кеткен қолымен көбік қарды уыстап алып, с ы ғ ы м д а п қасындағы балаға лақтырды (Қ.Мәшһүр-Жүсіпов, Бір әйелдің өмірі). Ол самайындағы шодырайған сүйелін сұқ саусақтарымен с ы ғ ы м д а й берді (А.Сатаев, Дала күйлері). 2. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Айыпты деп жауап алу, қыспақтау. Оны полиция бөлімінде екі күн ұстады. Жеке камерада жақсылап с ы ғ ы м д а п та алған (Қ.Исабаев, Соңғы тәулікі). Ол Кербаланы әдбен с ы ғ ы м д а д ы (Т.Жұртбаев, Шығармалары). 3. Аз-аздап, там-тұмдап. Сәлім азықты малға с ы ғ ы м д а п берді (К.Оразалин; Абайдан соң). 4. Жылау, көз жасын сығымдау. Жетпіс беске жеткенде жер таянып, Тамақты бітеу жұтып қылғынғайсың. Сексенде қара көздің нұры тайып, Көзінді ұрмай жылап с ы ғ ы м д а й с ы ң (Ә.Найманбаев, Шығармалары). 5. Қыран құстың ұстаған аңын аяқтарымен қысып ұстауы..Жеткенде он жетіге шырт түкіріп, Қылжаңдап, қызды ауылды қырындайсың. Қызықты, қызбалықты қызу күнің, Бір жерден ебін тауып ұрынғайсың. Тау жүрек, тастан қайтпас тас түлек құс, Түлкі алып аяқтанып с ы ғ ы м д а й с ы ң (Ә.Найманбаев, Шығармалары). 6. Там-тұмдап алу..Отызда ойлы болар кемел жасың, Қырқында күнде қылыш суырмайсың. Елу жас – екі жастың тап ортасы, Бар болса ескі күштен с ы ғ ы м д а й с ы ң (Ә.Найманбаев, Шығармалары). (*kitap.kz*)

ТАРЫЛУ I. Етістік. 1. Бір нәрсенің тараюы, кішіреюі. Ертең бізге туардай заман ақыр, Неге ниет т а р ы л ы п бара жатыр. Үш жүз қайда... Үйді-үйге бөлінісіп, Күңіреніп, күрсініп дала жатыр (К.Салықов, Жезкиік). Сындырды, елім, сағынды; Қара ісіңе дем беріп, Қарайтты әдейі ағынды; Ұзын өріс қысқарып, Кең қонысың т а р ы л д ы (Дулат Бабатайұлы, Замана сазы). 2. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Сараңдық жасау, пейілі құру. Бір қойға соншама неге т а р ы л д ы ң? (Е.Домбаев, Менің туыстарым). Анда-санда бір келем ғой, несіне т а р ы л а с ы з? (Ғ.Мұстафин, Көз көрген). Малың мыңға жеткенде т а р ы л а р с ы ң, Екі мыңға жетсейші деп зар қыларсың (Бес ғасыр). Артымда елім бар еді, Алдымда жолым бар еді, Ел де жоқ, қазір, жол да жоқ... Табылар жолың, т а р ы л м а, Жылама, жынға жалынба, Таң атқанша күн де жоқ (М.Жұмабаев, Шығармалары). 3. а у ы с п а

			<p>лы мағына. Құру, жойылу. Т а р ы л ы п дін, дүниеміз бара жатыр, Япырм-ау, білген бар ма – бұл не ғажап? Ойламас ертеңісін не болар деп, Салынып жалқаулыққа біздің қазақ (М.Дулатов, Шығармалары). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ҚЫСУ I. Етістік. 1. Бауырын басу, қапсыра құшақтау. Құшағын жайып, бауырына қ ы с у д ы н орнына, амандасқалы қолын созып келе жатқаны несі (М.Дүйсенов, Гүлжан сүйеді). 2. Қыс етістігінің қимыл атауы. Бір нәрсені екі заттың аралығына не ішіне салып сығу..Сен қолымды қ ы с у ы н қыссаң да, сілікпедің және құшақ та жаймадың (Ә.Нұршайықов, Махаббат жылдары). Жүйрік уақыт шаршатпай қоймас ақыр. Денемді сауыт-сайман қ ы с ы п жатыр. Бұрын сені біреуге көп жұмсап ем. Енді өзіме шақырдым, ажал батыр (Абай, Толық жинақ). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Қысым көрсету, зәрулікке душар ету. Қайғы шығар ілімнен, Ыза шығар білімнен. Қайғы мен ыза қ ы с қ а н соң, Зар шығады тілімнен (Абай, Толық жинақ). Тамақ, киім, борыш... қ ы с қ а н күні біреудің малын бұлдап қарызға алады (Абай, Толық жинақ). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>ҚЫСҚАРТ I. Етістік. 1. Сөзінді тоқтат, сөйлеме деген мағынада..– Қ ы с қ а р т! –деді оның сөзін бөліп Тоқтар (Т.Дәуренбеков, Біз әлі кездесеміз). – Қ ы с қ а р т тілінді, жағына жылан жұмыртқалағыр! Досан біледі кімге тиіп, кімді қорғайтынын! – деді (А.Сатаев, Дала күйлері). 2. Шектеу, азайту. – Ал, формасы жоқ балалар мен қыздар сендер үшін программаны қ ы с қ а р т а алмаймын (Ә.Бүркітбаев, Мұғалім). Жаз өтті солай, Болды күз. Жететін жерді шолдыңыз. Қ ы с қ а р т п а қ едік қиялап... Ұзартып алдық жолды біз (Қ.Мырзалиев, Мәңгі майдан). (<i>kitap.kz</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзербайжан: pul күtlәsinin sıxılması 3. Қырғыз: акча-кредит кыскартты 4. Өзбек: pul mablag'larining qisqarishi 5. Түрік: para arzinin sıkıştırılması 6. Ағылшын: compression of money supply 7. Испан: compresión del suministro de dinero 8. Неміс: Verdichtung der Geldmenge 9. Француз: compression de la masse monétaire
1164.	проспект эмиссии	эмиссия проспектісі	<p>1. ЭМИССИЯ – лат. emissio – шығарылым. ПРОСПЕКТ – лат. prospectus – түр, бейне. Эмитент компания, оның қаржылық жай-күйі және ол шығаратын бағалы қағаздар туралы толық, шынайы және нақты ақпарат бар құжат.</p>

ЭМИССИЯ I. Зат есім. 1. [латын. emissio] қ а р ж ы т е р м и н і. Бағалы қағаздар мен қағаз ақшалар шығару ісі..Ресми ақша бірлігін, тиындарын нақыштау тәртібі мен ақша белгілерінің э м и с с и я с ы н ы ң ақша айналымын ұйымдастыру мен реттеуді қамтитын ақша айналымының құқықтық негіздері мен ұйымдастыру нысандары 1993 жылғы 13 желтоқсанда «Қазақстан Республикасындағы ақша жүйесі туралы» Заңмен белгіленген болатын («Егемен Қазақстан»). Қолма-қол ақша және банк э м и с с и я с ы н эмиссиялық банк (ұлттық, орталық банк) жүзеге асырады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). 2. [латын. emissio] ф и з и к а л ы қ. Қыздырудың ықпалымен, электр аясы мен өзге де себептерден қатты және сұйық денелердің фотондар, электрондар мен иондарды бөлуі, сәуле шығаруы. (*kitap.kz*)

ПРОСПЕКТ I. Зат есім. 1. Еңбектің алғашқы жобасы, нобайы. 2. Даңғыл (үлкен қалалардың ұзын, түзу, кең көшесі). Олардың өмір жолдарының тоғысқаны сияқты екі ұлы адамның есімімен аталатын Алматыдағы Сәтбаев п р о с п е к т і с і мен Әуезов п р о с п е к т і л е р і түйісіп жатыр (Қаныш аға). Бір ғана Нева п р о с п е к т і с і н, Эрмитажды, патшаның Қысқы сарайын көрудің өзі не тұрады! (І.Есенберлин, Шығармалары). Абай п р о с п е к т і с і н е н, бас арықтың қарағашты қалың тұсынан төмен қарай түсетін көше түстіктің миуалы бақтарындай әдемі де саялы (Біздің Мұхтар). (*kitap.kz*)

ШЫҒАРУ I. Етістік. 1. Басын, қолын яки аяғын т.б. мүшесін бір нәрсенің ішінен сыртқа қарай жіберу, созу..Кемпір есіктен басын ш ы ғ а р ы п қарап тұр екен (К.Баялиев, Дегелек келді, жаз болды). 2. Қозғалу, сапар шегу, көшу..Ел жайлауға ш ы ғ а р д а не күздеуге түсер мезгілде қойлы ауылды аралап, қисса-дастандарды талмай жырлап, бұрынғы өткен жыраулардың өлеңдерін ақпа судай ағытып, малшы қауымды бір серпілтіп қайтатын («Қазақ әдебиеті»). 3. Сыртқа ақтару, баяндау..Бұлтқа аспандағы мұңын айтып, Болады ш ы ғ а р м а қ ш ы іштен зарын (Ш.Құдайбердиев, Алматы. «Жазушы»). 4. Жіберу..Ал Мөке Темір бұл жаққа қолма-қол әскер ш ы ғ а р м а д ы (І.Есенберлин, Алтын орда). 5. Босату, қоя беру..Сүт шықпай ма, әлде жағы тала ма, тез-тез сорып ерні бүлкілдеген бала шар етіп жылап, емшекті аузынан ш ы ғ а р ы

п жібереді (А.Қаражігітов, Шапақ). Мені сыртқа шығарып жіберді (Ә.Бектасов, Мәди). 6. Ағызу; көзін ою..Сары құс айдаһардың екі көзін шығарыпты, белін опырып жіберген екен (Қ.Өмірбекұлы, Құсбегі). 7. Затты бір нәрсенің үстіне (төбесіне) көтеріп алып бару, жеткізу, тасу..– Мынаны орыс солдаттары жоғарыға шығарып берді, әйтпегенде бұдан да айрылатын едік, не бүлінетін еді, – деп әйелі мен қыздары шифоньер, комод, шкаф, ағаш кроватьтарды көрсетіп жүр (Қ.Исабаев, Соңғы тәулік). Істің аужайын біршама байқағасын, телевизорды көтеріп терезеге шығардым (Н.Қазыбеков, Ағайын). Чемоданын шоферге бере салды да, буманы Төлен көтерді, мұндай ауыр болар ма, ышқына басып, әзер дегенде машина үстіне шығарды (Ж.Жұмаханов, Махаббат пен мансап). 8. Бір нәрсені (ән, өлең, күй т. б.) ойдан туғызу, жасау..Ертегі емес, ертеде болған бір іс, Ойдан жалған шығарған сөзім емес (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Қызына айтып, келінге байқатқандай, Мағынасы көпке бірдей сөз шығардык (М.Дулатов, Шығармалары). 9. Есептің жауабын табу, шешу. Қолға алдық қуанып, Тұңғыш рет әліппе. Бірге есеп шығарып, Бірге үйрендік әріпке (С.Мәуленов, Жолдас). Өзің білесің ғой, Ахметқазы есепті қалай жақсы шығарды, жазуы таза, әріптері де көркем, – деп ағай Ахметқазыны да, оның мектебін де мақтағанда, маған ол әдейі айтып тұрғандай болып көрінеді (Ә.Қалиев, Немере). 10. ж е р г і л і к т і с ө з. Жегулі көлікті доғару..Ол атты жаға ғана шығарды (Қазақ тілінің аймақтық сөздігі). 11. Есім, етістік сөздердің соңынан тіркесіп келіп, «болар», «болуға тиіс», «ғой» мағынасында қолданылатын сөз..– Онда мен деп келіп отырсаңыздар менің кім екенімді білетін шығарсыздар (Т.Дәуренбеков, Біз әлі кездесеміз). Бойымның ұзындығына өмірімде бір риза болғаным сол жолы шығар (К.Баялиев, Дегелек келді, жаз болды). – Ол ойымнан әлі де айнығаным жоқ, Сәуле, – деген, не айтып, не қойғанына өзі де мән бермей, әйтеуір үндемей қалудан көрі осы дұрыс шығар деген ниетпен (Қ.Тұрсынқұлов, Есінде ме сол бір кез).

(*kitap.kz*)

ШЫҒАРЫЛЫМ I. Зат есім. 1. Лотерея, заем т.б. тәрізді қаржы операцияларын баспасөзде жариялау, айналымға түсіру. 2 июльде 1977 жылғы

			<p>ДОСААФ лотереясының бірінші шығарылымы ойнайды («Семей таңы»). 2. Жарияланым. «ASSANDI-TIMES»-тың бұл шұғыл шығарылымында газеттің шығу нөмірі мен күні көрсетілмеген («Дала мен қала»). (<i>kitap.kz</i>)</p> <p>2. Әзербайжан: prospekt məsələsi</p> <p>3. Қырғыз: шығару</p> <p>4. Өзбек: prospekt masala</p> <p>5. Түрік: prospektüs fiyat</p> <p>6. Ағылшын: prospectus issue</p> <p>7. Испан: problema del prospecto</p> <p>8. Неміс: Prospektausgabe</p> <p>9. Француз: question de prospectus</p>
1165.	длинная позиция	ұзын позиция	<p>1. ПОЗИЦИЯ – лат. «positio» – «орнату», «қалып», күй-жай», «pōnere» – «қалау, қою».</p> <p>Нарық бағамдарының өсуінен пайда табу мақсатында ашылатын позиция, яғни активті сатып алынған бағасынан қымбатырақ сату мақсатында жасалатын сауда-саттық.</p> <p>ПОЗИЦИЯ I. Зат есім. 1. Орныққан орын, орналасқан жер. 2. әскери. Ұрыс қимылдарын жүргізу үшін әскерлер (күштер) орналастырылған немесе орналасулары белгіленген жергілікті жердегі алқап. Қорғаныс позициялары шолу мен атыс үшін қолайлы болуы, атыстың барлық түрлерін, әсіресе алғы шек алдында және тереңдігінде танкіге қарсы атысты ұйымдастыру үшін ыңғайлы.. маневр жасаудың жүзеге асырылуын қамтамасыз етуі керек (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі, Әскери.). Жан-жақтарына оқ ата отырып әлден уақытта олар қоршаудағы батарея позициясына келіп жетті (Ә.Нұршайықов, Батырдың өмірі). Атқаннан кейін дереу ол позициядан кетіп қалу – мергендердің ережесі (Ж.Жұмақанов, Әлия). Сержант, өз позициясына қайту үшін, тоң болып қатқан егіндікпен, тіпті гитлершілер жанындағы межемен, тұманда бір шақырымдай жерді еңбектеп өтіпті (Қазақтар хақында). 3. саяси. Белгілі бір мәселе жөніндегі көзқарас, ұстаным, бағдар..Оның геолог-ғалымдарымыз арасындағы айрықша беделіне, оның әр түрлі мәселелерді анағұрлым озық позициялар тұрғысынан шешудегі аса көрнекті рөліне менің талай рет көзім жетті (Қаныш аға). 4. Классикалық бидегі қолды ұстап тұру мен аяқтарды қоюдың бұлжымас ережелері..Бипозициялары адам денесі қимылының неғұрлым көркем, әсем жағдайларын</p>

іріктеп алу жолымен қалыптасты (Қазақ Совет Энциклопедиясы). 5. Жергілікті жердің белгілі бір теліміндегі, ауданындағы инженерлік жағынан жабдықталған бөлігі.. 6. Шахмат, дойбы тастарының орналасқан қалпы. (*kitap.kz*)

АЙҚЫНДАМА I. Зат есім. 1. Анықтама, дәлелдеме. Бұл а й қ ы н д а м а л а р кейде елеулі түрде аталады («Егемен Қазақстан»). (позиция) (*kitap.kz*)

ВАЛЮТА ЖАЙҒАСЫМЫ I. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Банктің шетел валютасы түріндегі активтері мен міндеттемелерінің арасалмағы. Олар теңбе-тең болған жағдайда – в а л ю т а ж а й ғ а с ы м ы жабық, ал үйлеспегенде – ашық деп саналады. Ашық жайғасым өз кезегінде қысқа және ұзын болуы мүмкін (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (*kitap.kz*)

ЖАБЫҚ ЖАЙҒАСЫМЫ I. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Мәміле бойынша есеп айырысуды аяқтау, тауарларды сатқаннан кейін оларды сатып алу немесе керісінше, сатып алғаннан кейін сату. (*kitap.kz*)

ТҰРҒЫ I. Зат есім. 1. Белгілі бір бағытта пайда болатын көзқарас..Адамның күнбе-күнгі ұшырасатын жайларына, шешетін мәселелеріне қарасты т ұ р ғ ы д а н қарау талап етіледі (Д.Айдаров, Дәуір және дәстүр). Шеберлік т ұ р ғ ы с ы н а н ақындар әрқайсысы өз ниеттерін әр түрлі дәрежеде жүзеге асырды (М.Қаратаев, Туған әдебиет туралы ойлар). 2. Тау қырқасының ең биігі..Қабырға жолмен керлеп отырып Жәнібек Жақаштың қаратасының желкесіне шықты, бұл өңірдегі ең биік т ұ р ғ ы л а р д ы н бірі – осы (Қ.Жұмаділов, Көкейкесті). Керей, найман, қаракесек жақтарға кететін жау болса, соларды еріксіз көрсететін т ұ р ғ ы-т ұ р ғ ы н ы н бәрін алды (М.Әуезов, Абай жолы). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Белгілі бір нәрсенің биік межесі, асқар шыңы..Суреттен көзін аудармай қадалған Еркебұлан суретшілік, ақындық өнерінің бір биік т ұ р ғ ы с ы н а н қарап отырып еді (Ғ.Мүсірепов, Кездеспей кеткен бір бейне). Еркелеп бауырында өсе бердім, Т ұ р ғ ы с ы болдың, әже, пешенемнің, Түріп ап балағымды Сырдың суын, Күстенген аяғыммен кеше бердім (Қ.Көпішев, Кезеңдер). 4. Замандас, тұстас, қатарлас адам..Сән-салтанат жұбантпас жас жүректі, Кім де болса т ұ р ғ ы с ы н

көксемек-ті. Мезгілі өткен дәуренді қудалаған, Неғылсын бір қартайған қу сүйекті (XVIII–XIX ғасырлардағы қазақ ақындары). Жаздың көркі енеді жыл құсымен, Жайраңдасып жас күлер құрбысымен, Көрден жаңа тұрғандай кемпір мен шал, жалбаңдасар өзінің тұрғысымен (Абай, Толық жинақ). 5. х и м и я л ы қ. Тік және көлденең жазықтықта зертханалық құралдың элементтерін бекітуге арналған механикалық құрылғы. (*kitap.kz*)

ҰСТАНЫМ I. Зат есім. 1. Нақты бір мәселеге көзқарас..Бұл мәселе жөніндегі менің ұстанымым «Огни Алатау» газетінде толық бейнеленді («Алматы ақшамы»). Осы ұстаным пір Бекетке қатысты сұхбатынан да, Түркістанда халқымыз ардақтыларының сүйегін жер қойнауына тапсыру кезінде сөйлеген сөзінен де, Бәдібек баба мен Домалақ ана кесенелері ашыларда айтқандарынан да анық аңғарылады («Егемен Қазақстан»). (*kitap.kz*)

КӨЗҚАРАС I. Зат есім. 1. ф и л о с о ф и я л ы қ. Адамдардың өздері өмір сүріп жатқан қоғамдағы немесе бұрын болған оқиғалар мен құбылыстарға, жеке тұлғаларға, идеяларға т.б. қарым-қатынасы және содан туындайтын иланымы, басшылыққа алатын ұстанымы..Көзқарас білім алу, еңбек ету, қоғамдық жұмыстарға араласу, ғылыммен шұғылдану т.с.с. адамның теориялық және тәжірибелік таным әрекеті барысында қалыптасады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 2. п с и х о л о г и я л ы қ. Адамның, әлеуметтік топ не қоғамның айналада болып жатқан процестерге, құбылыстарға қатысын айқындайтын дүниетанымдық категория..Көзқарастың қалыптасуы үшін философиялық, ғылыми, діни білімдердің және қоғамдағы үстем идеологияның әсері мол (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика.). Нағыз ғылыми көзқарас ғылыми білімдер мен демократиялық ұстанымдар орнағанда қалыптасады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика.). 3. Пікір, ой, ұғым..Көздің қаралуына қарай, көзқарас орнықты, қыдырма болуға мүмкін. Орнықты көзқарас бір деректі нәрсеге не ойға қадалғанда болады (Ж.Аймауытов, Шығармалар жинағы). (*kitap.kz*)

ТҰҒЫР I. Зат есім. 1. Қолға үйретілген саят құстарының (бүркіт, қаршыға, ителгі т. б.)

			<p>қонақтайтын орны, биіктеу ағаш қондырғы..Т ұ ғ ы р ы н д а жем берді, Тұтқын бірақ татпады. Аш өлуді жөн көрді, Қыран атын сақтады (М.Мақатаев, Өлеңдер жинағы). Кәнігі құсбегі қаршығаның т ұ ғ ы р д а отырысына қарап, жуасуының әлі де жетпей жатқанын аңғарды (Т.Әлімқұлов, Сырлы наз). 2. Бір нәрсенің астына қойылған тірек..Сол сарайды аса берік тас т ұ ғ ы р көтеріп тұр (Д.Досжанов, Жібек жолы). Ол: «Мақұл онда, әзірше сау бол», – деп телефонын т ұ ғ ы р ы н а қойды (М.Ысқақбаев, Сұлтүрдің бөктері). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Сүйеніш; тірек..Сөйлейін бір мәселе бұрынғыдан, Бұл қызың естігеннің көңілі тынған. Дін орнап мұсылманға т ұ ғ ы р болған, Белгілі шаһар еді Бағдад пен Шам (Ә.Найманбаев, Шығармалары). Туған жерім – т ұ ғ ы р ы м, Шөбі дәрі, суы бал, Арқасында халықтың Шат-шадыман көңілім бар (К.Әзірбаев, Таңдамалы шығармалар). 4. Мүсіндік туындылар (мүсін-ескерткіш, мүсіндік топтама, сыралғы, т.б.) мен бағаналардың,obeliskілердің астына қойылатын сандықша негіз..Т ұ ғ ы р әртүрлі пошымда тұрғызылып, алуан түрлі нақышпен (архитектуралық ордерлер элементтерін қолдану, мүсін бедерлермен нақыштау, кейде табиғи тастарды пайдалану, (т.б.) безендіріледі (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 5. Мініске төзімді, жабы тұқымдас жылқы; жұмыс көлігі, тұғыр ат..Тұлпардан т ұ ғ ы р озбас шабылса да, Оған да үкі, тұмар тағылса да. Қыжырытпай мені сырттан жүре алмайды, Кім жегіліп, қай шеттен қағынса да (Абай, Толық жинақ). – Бәйеке, озады атым, бәс тігемін, Тұлпарыңды т ұ ғ ы р ы м басты менің. Алты болыс Албанды дүрліктіріп, құнанында бәйгі алған тас түлегім (М.Мақатаев, Шығармалары). (<i>kitap.kz</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: uzun mövqe 3. Қырғыз: көп орду 4. Өзбек: uzoq pozitsiya 5. Түрік: uzun pozisyon 6. Ағылшын: long position 7. Испан: posición larga 8. Неміс: lange Position 9. Француз: position longue
1166.	взаимовыгодная сделка	өзара тиімді мәміле	1. Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу-сату шарттарына қатысатын тараптар үшін тиімді талаптармен жасалған мәміле.

ӨЗАРА І. Үстеу. 1. Бірімен-бірі; екеуара. (*kitap.kz*)

ТИІМДІ І. Сын есім. 1. Қолайлы, жағдайлы, ыңғайлы..Мүмкін жауласпай-ақ Жұныс жағына шыға салғаным т и і м д і болар? (І.Есенберлин, Алмас қылыш). Болашақ үлкен Жезқазғанның мәселесі бұрын шешілген еді, енді теміржол қатынасының т и і м д і варианттарын қарауға шақырыпты (Ж.Дүйсекеев, Гүлденген өмір). 2. Пайдасы, табысы мол..Өзімізге қажет әртүрлі мамандығы бар жас жұмысшыларды өзімізден, осы жерден әзірлей бастаған өте т и і м д і (С.Бақбергенов, Кентау). Күтетін құрмет, Сыйыңды Туысқан, Туған жалғыз ба?! Шеншекпен жағы т и і м д і Бұйырды біраз балдызға (Қ.Мырзалиев, Мәңгі майдан). (*kitap.kz*)

ПАЙДАЛЫ І. Сын есім. 1. Қажетті, керекті..В1 витамині денсаулыққа п а й д а л ы (Т.Дарқанбаев, Витаминдер). Мұндайда тамақ алдында тәуір коньяктан бірер жүз грамм тартып алса да теріс болмайды екен. Суық тимеуге, күн өтіп кетпеуге п а й д а л ы деп, үлкендер Әсемге де ауыз тигізеді (Қ.Жұмаділов, Шығармалары). 2. Өте тиімді, қажетті, қолайлы..– Дестелеп ору п а й д а л ы көрінеді. Тек бізде тәжірибе жоқ, қорқа соғамыз (З.Шашкин, Өмір). Дәрежеге қарап, өзіне п а й д а л ы жағын ғана көздейді (Ө.Қанахин, Жер басып жүрсем). Ақыл айтты: не дүниеге, не ахиретке не п а й д а л ы болса, не залалды болса білетұғын мен (Абай, Шығармалары). Алғанға бұл кеңесте ғибрат бар, Маймылша іс ететін көп, надандар. П а й д а л ы затты орнына жұмсай алмай, Сөгетін пайдасыз деп жоқ па адамдар?! (А.Байтұрсынов, Шығармалары). Енді бұл серіктік ашылуын ашылды. Іс басқаруға сайланған кісілердің ретіне қарағанда, бұл іс өздеріне п а й д а л ы, басқаларға өрнек болуы үміт етіледі. Бұларға енді халық алдында үлкен сын. Жақсылығын да, жамандығын да көлденеңнен көріп тұрамыз. Істері қай жағына бейім болса да кезінде жұртқа білдіреміз. Қазірге «қайырлы сағат» дегеннен басқа айтарымыз аз (М.Дулатов, Шығармалары). 3. Пайдасы мол, жақсылығын тигізетін..Оқудың түзетпейтін адамы жоқ, Қараңғы мінбарларға шам жанады. Ақылды, аз ашулы, көп пікірлі, П а й д а л ы насихатты аңғарады (Ә.Найманбаев, Шығармалары). Абай қоғамына п а й д а л ы еңбек етерлік адамдар шығарғысы келеді (М.Әуезов, Әр жылдар ойлары). Ханның әмірі жүрмейді бөтен елге, П а й д а л ы

білімінді халқына үйрет (Кердері Әбубәкір, Қазағым). Сонда торғай сөйлепті адамдайын: Босатсаң, үйретемін байлық жайын. Азар болса сатарсың үш тиынға, Мен саған бір п а й д а л ы сөз айтайын (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Әкеңнің айтқан бұл сөзін Құтысына көңліңнің, Төгіп алма, дәлдеп құй. Менің айтқан бұл сөзім Өміріңе п а й д а л ы, Басыңда болса егер ми (Дулат Бабатайұлы, Замана сазы). (*kitap.kz*)

МӘМІЛЕ I. Зат есім. 1. қ ұ қ ы қ т ы қ. Жеке немесе заңды тұлғалардың мүліктік қатынастарды және осы қатынастармен байланысты азаматтық құқықтар мен міндеттер белгілеуге, өзгертуге немесе тоқтатуға бағытталған әрекеті..М ә м і л е н і ң жай жазбаша нысанын сақтамау оның күшін жарамсыз етпейді, бірақ дау болған жағдайда тараптарды оның жасасылуын куәлік айғақтармен қуаттау құқығынан айырады (Қаржы-экономика сөздігі). М ә м і л е ауызша да, жазбаша да жасалады. Кәсіпкерлік қызметпен айналысатын тұлғалардың арасында және жеке тұлғалар арасында 100 айлық есептік көрсеткіштен асатын сомаға м ә м і л е жазбаша жасалады (Қазақ Ұлттық Энциклопедия). 2. Бітім, келісім..Міндет ауыр. Хан бұйрығы м ә м і л е г е қарай ма? Ғимаратты енді аз күнде бітірген жөн қалай да (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). (*kitap.kz*)

ОЛЖА I. Зат есім. 1. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Тиімді, жағымды, пайдалы нәрсе, іс т.б..Басқа сая, жанға о л ж а дәнеме жоқ. Қайран ел осымен жүр құр далақтап (Абай, Толық жинақ). Жалпы, әлемдегі елдердің бәрімен сыйластық қарым-қатынас орната алғанымыз осы он жылдағы о л ж а л а р ы м ы з д ы ң бастыларының бірі («Егемен Қазақстан»). Арғы атасы түріктен бөлінбей тұрған заманда соңынан өз алдына жұрт болып жүрген заманда да қазақ жауынгер ел болып, кез келген жұрттың бәрімен соғыса бергені анық. Соғыста жеңген елдерін шауып алып, жетім-жесірді о л ж а қылып, ұлын құл, қызын күң етіп жүргені де мәлім (М.Дулатов, Шығармалары). 2. э т н о г р а ф и я л ы қ. к ө н е р г е н с ө з. Соғыстан түсетін пайда..Оларға байлық үш түрлі арнамен келіп құйылатынын байқадым: біреуі – өз бұқарасынан жинайтын дан (салық), екіншісі – күшпен қаратып алған елден түсетін адбан. Ол да алым-салық, үшіншісі – соғыстан түсетін о л ж а. Бұлардың тыстағы бір салық түрі бар. Ол – пешкеш деп

			<p>аталатын діни салық (Ж.Тұрлыбаев, Тамыз таңы). 3. Ойламаған, күтпеген жерде пайда болған кіріс. Кісімсі қайда жүрсең ол жағаток, Шұқыма халық көзінше қарғаша боқ (Абай, Толық жинақ). Кебек сонда шалға айтты:– Ей, ақсақал, Өзің таңдап тұлкінің біреуін ал. Бағыңа кез келген бір бұл ол жағой, ЖЫҒЫТ тымақ істетіп сандыққа сал! (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). (kitap.kz) 2. Әзербайжан: qarşılıqlı faydalı əməliyyat 3. Қырғыз: өз ара пайдалуу бүтүм 4. Өзбек: o'zaro manfaatli bitimlar 5. Түрік: karşılıklı yarar sağlayan işlem 6. Ағылшын: mutually beneficial transaction 7. Испан: transacción mutuamente beneficiosa 8. Неміс: gegenseitig vorteilhafte Transaktion 9. Француз: transaction mutuellement avantageuse</p>
Депутаттық сауалда көтерілген терминдер			
1167.	декриминализация	декриминализациялау, қылмыстық сипаттан арылту, қылмыссыз дандыру, қылмыс деп танымау, қылмыстан арылту	<p>1. ДЕ- – болымсыз іс-әрекетті білдіретін приставка, сөздің бір бөлігі (https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5). КРИМИНАЛИЗИРОВАТЬ – лат. criminalis – «қылмысты», crimen – «кіналау; айып, қылмыс» ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЯ – қылмыс ретінде жазаланатын әрекеттің бір бөлігінің заңи түрде қайта қаралуы және оның әкімшілік, тәртіптік және басқа да құқықбұзышылық немесе заңды іс-әрекет қатарына жатқызылуы. КРИМИНАЛ. Тұрақты тіркес. 1. [латын. criminalis] Заң, қылмыстық іс. К р и м и н а л ғ а қатысты. (https://kitap.kz/) 2. Әзербайжан: dekriminalizasiya 3. Қырғыз: алып салуусу 4. Өзбек: dekriminalizatsiya 5. Түрік: decriminalization 6. Ағылшын: decriminalization 7. Испан: despenalización 8. Неміс: Entkriminalisierung 9. Француз: décriminalisation</p>
1168.	право	құқық	<p>ПРАВО – мемлекет күшімен қорғалатын жалпыға мінжетті қағидалар (нормалар) жиынтығы ҚҰҚЫҚ. Зат есім. 1. Негіз, себеп. Осыны айтуға толық құқығым бар (Ауызекі). 2. Мемлекет тарапынан, болмаса тиісті қаулы, заңмен әрбір адамға берілген ерік, бостандық. Әр халық, әр адам өзінің құқықтарына пайдалану үшін білімді, сауатты болу керек (С.Сейфуллин, Шығармалары). М.Дулатов 3 маусым заңы қазақтарды ғана емес,</p>

			<p>қазақ облыстарында тұратын басқа ұлыстарды да саяси құқықтарына айырғанын арнайы атап өтеді (М.Құл-Мұхаммед, Алаш ардагері). Құқық адам баласына ортақ мүлік: оны қорғау ісі де адам баласына бірдей ортақ ынтымақпен болуы керек («Қазақ»). 3. құқық. Қоғамдағы адамдардың қарым-қатынасын реттейтін, мемлекет тарапынан белгіленетін және қорғалатын ережелер мен жиынтығы және соны зерттейтін ғылым саласы. Халық пен мемлекет атынан билік жүргізуге Республика Президентінің, сондай-ақ өзінің конституциялық өкілеттігі шегінде Парламенттің құқығы бар (ҚР Конституциясы). Неғұрлым қоғамдық қатынастарда тұрақтылық басым болса, соғұрлым олардың жолын алдын ала болжау да оңайырақ болып, құқық арқылы реттеудің жолы жеңілденеді (Ғ.Сапарғалиев,.. Мемлекет және құқық теориясы). XIX ғасырдың аяғына XX ғасырдың басына дейін созылып келген заң мен құқық жүзіндегі қазақ пен атты казактың жер таласы, айтысы, жанжалы, бұрынғы отарлаудың сөнбей қалған ұшқыны еді (Т.Шонанов, Жер тағдыры – ел тағдыры). Енді Керенскийдің ұсыныстарындағы екінші мәселеге – саяси құқық, ұлттық тәуелсіз елдердің мүдделерін тең тұрғыдан құру жөніндегі тұжырымдамасына келейік (М.Шоқай, Таңдамалы шығармалары). 4. [араб]. сөйлеу. Қақы.– Кәне, жолдастар, осы ауылдағы құқығы жойылатындарды атаңдар – деді (І.Жансүгіров, Әңгімелері). Отаршылдардың ең негізгі заңын өзі тас-талқан қылып бұзуы, қазақ құқығы мен пайдасын лас аяқпен басуы деген осы болады (Т.Шонанов, Жер тағдыры – ел тағдыры). (https://kitap.kz/)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: hüquq 3. Қырғыз: укук 4. Өзбек: qonun 5. Түрік: sağ 6. Ағылшын: right 7. Испан: ley 8. Неміс: Gesetz 9. Француз: loi
1169.	космос	ғарыш	<p>КОСМОС – <u>грек.</u> κόσμος – «әлем, ғалам, ғарыш». КОСМОС – аспан денелері атмосферасының шегарасында орналасқан Әлемнің салыстырмалы</p>

			<p>түрдегі бос бөлігі (https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D0%BC%D0%BE%D1%81_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F))</p> <p>КОСМОС. Зат есім. 1. [грек. kosmos] а с т р о н о м и я л ы қ. Ғарыш. Шаһмардан Есенов екеуіміз совет павильонының үшінші қабатына көтерілдік. Күмбезі кең сарайдың сол жақ бұрышында – шар тәрізді к о с м о с бөлімі (Ә.Шәріпов, Алыс жағалаулар). (https://kitap.kz/)</p> <p>ҒАРЫШ. Зат есім. 1. Ғаламның астрономиялық анықтамасының синонимі. Кейде ғ а р ы ш ұғымына Жер және оның атмосферасы енбей қалады (ҚҰЭ). Ғарыш «жер төңірегіндегі» кеңістікті қамтитын (ондағы нысандарды) жақын ғ а р ы ш және жұлдыздар мен галактикалар т.б. кеңістігін қамтитын (ондағы нысандарды қоса) алыс ғ а р ы ш болып ажыратылды (ҚҰЭ). 2. [араб.] Аспан кеңістігі. Дариядан артық ақылың, Төбең биік ғ а р ы ш т а н, Қартайғанда бір көріп, Зират етіп қайтуға, Жамбыл келді алыстан (Жамбыл, Шығармалары). Замат лашын құс боп замғаған ол бұл кезде Кенжебек көзіне әлі де сағымдай бұлдырап қана елес берген ақ кептерді іліп алды да, қанатының астына қысып ғ а р ы ш қ а құлаш сермеді (Р.Райымқұлов, Бұрылыстар). Көкте – күнмін, көпке нұрым шашамын, Көңілге алсам, қазір ғ а р ы ш қ а асамын. Шеті, түбі жоқ теңізбін қаракөк, Ерігемін – толқып, шалқып, тасамын (М.Жұмабаев, Шығармалары). Кешірмеймін сол үшін, Кешірмеймін сол үшін... Күллі адами пенделікпен алысқан Қыран ойы тұрақ таппай ғ а р ы ш т а н Әйеліне қарап терең күрсіне Мәңгілікке көзін жұмды данышпан (М.Шаханов, Ғасырлар). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: уег 3. Қырғыз: мейкиндик 4. Өзбек: joy 5. Түрік: uzaу 6. Ағылшын: space 7. Испан: espacio 8. Неміс: Raum 9. Француз: espace</p>
1170.	спутник	жерсерік, спутник	<p>1. СПУТНИК – тартылыс күшінің әсерінен ғарыш кеңістігінде басқа объектінің айналасында белгілі бір траектория (орбита) бойынша айналып жүретін аспан денесі.</p>

			<p>СПУТНИК. Зат есім. 1. Жылдамдығы ғаламшар жылдамдығына сай келетін, орбитаға шығарылған жердің жасанды серігі. С п у т н и к орбитаға шығарылды («Лениншіл жас»). Жерді айналып с п у т н и к ұшқан көрінеді (Ә.Әлімжанов, Махамбеттің жебесі). Ауылшаруашылық дақылдарының тұқымдарын с п у т н и к арқылы космосқа ұшырып, космос сәулелерімен сәулелендіріп барып екенде, олардың әдеттегіден бірқатар ерте пісетіні тәжірибе жүзінде анықталады (М.Құдайқұлов, Ғылым және дін аспан денелері туралы). (https://kitap.kz/)</p> <p>ЖЕРСЕРІК. Зат есім. 1. Жердің жасанды спутнигі. Аспанға ұшырылған ж е р с е р і к т е р і, күнді айналып жүрген космос ракетасы да ең алдымен әрбір бөлшегі сол қалыпқа салынып жасалады (С.Бақбергенов, Біздің колхоз). Ұшырдың келешектің жыл құсындай Аспанға әлдилетіп ж е р с е р і г і н (Қ.Бекхожин, Дала комиссары). Ж е р с е р і г і ұшқанда қозғалысына кедергі болмау үшін ол ауасыз жерде ұшу керек (Х.Әбішұлы, Халық астрономиясы). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: yoldaş 3. Қырғыз: спутник 4. Өзбек: sherigim 5. Түрік: uydu 6. Ағылшын: satellite 7. Испан: compañero 8. Неміс: Begleiter 9. Француз: compagne</p>
1171.	баланс	баланс, теңгерім	<p>1. БАЛАНС – франц. balance, ит. bilancio – таразы, тең салмақ, лат. bilanx – «екі таразы табағы бар нәрсе».</p> <p>БАЛАНС – тепе-теңдік, теңдеу.</p> <p>БАЛАНС – арақатынасты немесе қандай да бір ұдайы өзгеріп отыратын құбылыстың тепе-теңдігін сипаттайтын көрсеткіштер жүйесі.</p> <p>БАЛАНС – қаржылық есептерді, статистиканы жасауда кірістер мен шығыстар, активтер мен пассивтер жиынтығы (https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81)</p> <p>БАЛАНС. Зат есім. 1. [француз. balance] Тепе-теңдік, теңдестіру..Қызулы екі түрлі дене қатар тұрса, олардың жылулық б а л а н с жасайтынын білеміз. Олардың температурасы жоғарысы жылуы төменін жылытады (А.Қалығұлов, Жарық сәуленің „жаралуы,„). Ормандар – ауа райын, табиғи су б а л</p>

			<p>а н с ы н реттейтін ең маңызды фактор (М.Ахметов, Егін қорғайтын орман алқаптарын өсіру). 2. э к о н о м и к а л ы қ. Теңгерім..Б а л а н с т а р жүйесін мейлінше мұқият ғылымға негіздеп жасау керек («Социалистік Қазақстан»). Негізгі қорлар б а л а н с ы ұдайы өндірістің негізгі қорларының көлемі, құрылымы, олардың қозғалысы, арақатынасы мен өсу қарқыны жайында мәліметтер алу мақсатымен жүргізіледі (Қазақстан Ұлттық энциклопедия) Төлем б а л а н с ы күнделікті қарапайым операциялардан, капиталдармен несиелердің қозғалыс баланстарынан тұрады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). (https://kitap.kz/)</p> <p>БӨЛІНБЕЛІ ТЕҢГЕРІМ. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Заңды тұлғаны қайта ұйымдастыру (бөлу және бөліп шығару) кезінде жасалатын баланыс. Б ө л і н б е л і т е ң г е р і м д і шешім қабылданған орган бекітеді (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <p>ҰЛАСТЫРЫЛҒАН БАЛАНС [ТЕҢГЕРІМ]. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Негізгі серіктес пен еншілес серіктестердің біріктірілген есеп-қисабы; бірнеше серіктестердің біртұтас баланстары (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі, Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: balans 3. Қырғыз: тең салмақтаулық 4. Өзбек: muvozanat 5. Түрік: denge 6. Ағылшын: balance 7. Испан: el saldo 8. Неміс: das Gleichgewicht 9. Француз: l'équilibre
1172.	стаж	стаж	<p>СТАЖ – француз. stage – үйрену (http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Vasmer-term-12645.htm)</p> <p>СТАЖ – 1) қандай да бір саладағы қызмет істеу ұзақтығы: а) қандай да бір қызмет ұзақтығы; ә) біреудің бір жерде жұмыс істеген жылдарының саны; 2) Адамның қандай да бір жұмысқа, қызметке орналасып, практикалық тәжірибе жинап, мамандықты меңгерген мерзімі.</p> <p>СТАЖ. Зат есім. 1. француз. stage. Өтіл (белгілі бір жұмыс саласында қызмет істеген уақыт мөлшері). – Он сегіз жылдық с т а ж ы м бар (І.Жансүгіров,</p>

		<p>Шығармалары). Отыз жыл с т а ж ы м бар менің (Е.Оразақов, Дәрігер парызы). (https://kitap.kz/)</p> <p>ӨТІЛ. Зат есім. 1. Өтініш, тілек, талап. Өңгімелеп отырғанда, іңір түссе де Кірби келмеді. Шынбике тағы да ө т і л айтыпты (Т.Жармағамбетов, Сентябрь түні). Сөйледі Адақ тұрып Абылайға: – «Я, тақсыр, ө т і л і м бар, – қабыл айла! Жұмбақты шешпей тұрып тілегім бар, – Қабыл ғып тілегімді сөзді байла! (С.Сейфуллин, Өлеңдері). Тілеуқұл әлі де қыбырсыз тұрған Разаққа мұнды жүздің ө т і л і м е н иек қақты (С.Сматаев, Елім-ай). 2. Өте кеткен заты, берген дүниесі. Осы өткен қыста ғана соғымға деп бір ту бие жетектетіп жібергені тағы бар. Санай берсе ө т і л і көп-ақ (Қ.Жұмаділов, Соңғы көш). 3. Азаматтың белгілі бір мамандық бойынша жұмыс істеген жылдарының жалпы саны, еңбек еткен мерзімі. Мемлекеттік тұрғын үй бағдарламасы бойынша несие алу үшін мемлекеттік мекемедегі еңбек ө т і л і н і ң әр жылына 5 балдан есептеледі (“Егемен Қазақстан”). 4. Өтіну, тілек ету..Қымыз толтырылған аяқты ұстап қатар отырған адамдар өз аяғының қымызын татпастан бұрын, екі жағындағы адамға ө т і л і п, көршілері «бұйырыңыз!» дегеннен кейін ғана іше бастайды ғой (С.Мұқанов, Мөлдір махаббат). Өзінің сенімді адамы, жігіт ағасы Жантөрені әдейі жіберіп, қазақшылық ғұрпымен Дәмеліден ө т і л і п сұраған (С.Омаров, Қиыр жол). Менің енді шыдауға шамам қалмады. Әдейі алдарыңыздан ө т і л е й і н деп шақырдым (А.Нұрманов, Аққу жұлдызы).</p> <p>5. Өткізілу, жүргізілу..Айта берсек, оның толып жатқан түрінен әлемде ө т і л і п тұратын жарыстардан да хабардармыз (Қ.Шыңғысов, Бетпепет). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзербайжан: xidmət müddəti 3. Қырғыз: тажрыйба 4. Өзбек: Xizmat muddati 5. Түрік: hizmet süresi 6. Ағылшын: experience 7. Испан: duración del servicio 8. Неміс: Länge des Dienstes 9. Француз: durée de service</p>
1173.	стажер	<p>1. СТАЖЁР – жаңа жұмысқа орналасқан немесе сынақ мерзімінен өтуші адам.</p>

			<p>СТАЖЕР. Зат есім. 1. француз. stagiaire. Стаждық сынақтан өтетін адам. (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзербайжан: stajyer</p> <p>3. Қырғыз: машыгуучу</p> <p>4. Өзбек: stajer</p> <p>5. Түрік: stajyer</p> <p>6. Ағылшын: trainee</p> <p>7. Испан: aprendiz</p> <p>8. Неміс: Auszubildender</p> <p>9. Француз: stagiaire</p>
<p>Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі ұсынған терминдер</p>			
1174.	адекватность пенсионных выплат	зейнетақы төлемдерінің барабарлығы	<p>1. (лат. adaequatus — «теңестірілген, тең» + лат. pēnsio – «төлем») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Өзербайжан: pensiya ödәnişlәрinin adekvatlıғı</p> <p>3. Қырғыз: пенсияларды шайкештиги</p> <p>4. Өзбек: pensiya nafaqalarining etarliligi</p> <p>5. Түрік: Emeklilik maaşının yeterliliği</p> <p>6. Ағылшын: adequacy of pension benefits</p> <p>7. Испан: adecuación de los beneficios de pensión</p> <p>8. Неміс: Angemessenheit der Rentenleistungen</p> <p>9. Француз: adéquation des prestations de retraite</p> <p>10. Заңнама: адекватность пенсионных выплат – зейнетақы төлемдерінің барабарлығы</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: Бұл бірлік арнайы бекітілмеген. 2003 жылы адекватное значение – барабар мағына деп бекітілген. «Адекватность» терминінің латын тіліндегі мағынасы – «теңестіру, тең». Сол себептен де қазақ тіліндегі болмасы «барабар» аталмыш сөздің мағынасына толықтай сәйкес келеді деген ойдамыз. Адекватность пенсионных выплат – зейнетақы төлемдерінің барабарлығы.</p>
1175.	адекватные меры	барабар шаралар	<p>1. (лат. adaequatus — «теңестірілген, тең») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Өзербайжан: adekvat tədbirlər</p> <p>3. Қырғыз: тийиштүү иш-чаралар</p> <p>4. Өзбек: etarli choralar</p> <p>5. Түрік: yeterli önlemler</p> <p>6. Ағылшын: adequate measures</p> <p>7. Испан: medidas adecuadas</p> <p>8. Неміс: angemessene Maßnahmen</p> <p>9. Француз: mesures adéquates</p> <p>10. Заңнама: адекватные меры – баламалы шаралар</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: адекватные меры – барабар</p>

			шаралар
1176.	актуализация	актуализация лау (өзекті сипат беру, өзектендіру)	<p>1. (лат. actualis – «әсерлі; шынайы») – қандай да бір маңызды нәрсенің қалыптасу процесі; қазіргі сәтте осындай процестің нәтижесі.</p> <p>2. Әзербайжан: aktuallaşdırma</p> <p>3. Қырғыз: өзгөртүү</p> <p>4. Өзбек: amaliyot</p> <p>5. Түрік: güncelleştirme</p> <p>6. Ағылшын: actualization</p> <p>7. Испан: actualización</p> <p>8. Неміс: Aktualisierung</p> <p>9. Француз: actualisation</p> <p>10. Заңнама: актуализация – өзектендіру</p> <p>11. Бекітілген: актуализация – актуалдандыру</p> <p>12. Ұсыныстар: Мағынасына қарай әртүрлі аударылады: өзектендіру, актуалдандыру, жаңарту және т.б.</p>
1177.	актуализация материалів аккредитации	аккредиттеу материалда рын актуализация лау	<p>1. (лат. actualis – «әсерлі; шынайы» + лат. mātēriālis, әрі қарай mātēria – «алғашқы зат, материя») – аккредиттеу субъектісінің құжаттарына аккредиттеу аттестатын қайта ресімдеуге әкеп соқпайтын өзгерістер енгізу.</p> <p>2. Әзербайжан: akkreditasiya materiallarının yenilənməsi</p> <p>3. Қырғыз:</p> <p>4. Өзбек: akkreditatsiya materiallarini yangilash</p> <p>5. Түрік: akreditasyon materyallerinin güncellenmesi</p> <p>6. Ағылшын: updating of accreditation materials</p> <p>7. Испан: actualización de los materiales de acreditación</p> <p>8. Неміс: Aktualisierung von Akkreditierungsmaterialien</p> <p>9. Француз: mise à jour des documents d'accréditation</p> <p>10. Заңнама: актуализация материалів аккредитации – аккредиттеу материалдарын жаңарту</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: актуализация материалів аккредитации – аккредиттеу материалдарын жаңарту</p>
1178.	анонимное обращение	анонимді өтініш (Заңда - иесі бүркемелен ген)	<p>1. (еж. грек. ἀνώνυμος – «атаусыз») Мемлекеттік органға, жергілікті өзін-өзі басқару органына немесе басқа да инстанцияға жолданған, автордың мәліметтері, яғни оның аты-жөні, әкесінің аты, үй немесе қызметтік мекенжайы көрсетілмеген хат, өтініш және т.б. Егер хатта жиі кездесетін аты-жөн ("Иванов Иван Иванович" сияқты) жазылып, бірақ автордың мекенжайы көрсетілмесе, бұл хат та</p>

			<p>анонимді өтініш болып саналады. Егер хат, өтініш және т.б. барлық мәліметтер болып, бірақ, тиісті азамат ол хаттың авторы емес екенін айтқан жағдайда да бұл хат анонимді өтініш болады. Анонимді өтініш автор туралы мәліметтердің жоқтығы анонимді өтініш мазмұнындағы жасалған немесе дайындық үстіндегі қылмыс, басқа да заң бұзушылық туралы белгілерді назардан тыс қалдыруға негіз болмауы керек. Егер мұндай заң бұзушылықтар расталмаса және анонимдік өтініш қандай да бір азаматты қаралау үшін жазылса, бұл осындай анонимдік өтініш (тұрмыста «анонимка» деп аталады) иесін іздеп, оны заң жауапкершілігіне тартуға негіз болуы мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: anonim referral 3. Қырғыз: анонимдүү арыздар 4. Өзбек: anonim yo'l-yo'riq 5. Түрік: anonim yönlendirme 6. Ағылшын: anonymous referral 7. Испан: referencia anónima 8. Неміс: anonyme Überweisung 9. Француз: renvoi anonyme 10. Заңнама: анонимное – жасырын 11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: анонимное обращение – бүркеме өтініш</p>
1179.	апробация рабочего места	жұмыс орнын апробация лау	<p>1. (лат. approbatio – «мақұлдау; растау, дәлелдеу») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық. 2. Әзербайжан: iş yerinin sınması 3. Қырғыз: тестирилөө бекети 4. Өзбек: ish joyini sinash 5. Түрік: iş yerinin onaylanması 6. Ағылшын: approbation of the workplace 7. Испан: aprobación del lugar de trabajo 8. Неміс: Approbation des Arbeitsplatzes 9. Француз: approbation du lieu de travail 10. Заңнама: апробация – сынақтау 11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: апробация рабочего места – жұмыс орнын апробациялау</p>
1180.	аттестация государственных служащих	мемлекеттік қызметкерлерді (дұрыс – аттестация лау) Еңбек кодексінде аттестаттау	<p>1. (лат. attestatio – «күәлік ету, растайу») – мемлекеттік қызметтен өту процесіндегі маңызды кезең, «олардың кәсіби дайындық, құқықтық мәдениет және азаматтармен жұмыс істеу қабілеті деңгейін анықтау бойынша кезең-кезеңмен іске асырылатын рәсім». Аттестация – әртүрлі аспектіде қарастырылатын кешенді ұғым.</p>

			<p>2. Өзбайжан: dövlət qulluqçularının attestasiyası</p> <p>3. Қырғыз: мамлекеттик кызматкерлердин күбөлүк</p> <p>4. Өзбек: davlat xizmatchilarini attestatsiya qilish</p> <p>5. Түрік: memurların tasdik</p> <p>6. Ағылшын: attestation of civil servants</p> <p>7. Испан: atestación de funcionarios</p> <p>8. Неміс: Bescheinigung der Beamten</p> <p>9. Француз: attestation des fonctionnaires</p> <p>10. Заңнама: аттестация государственных служащих – Мемлекеттік қызметшілерді аттестациялау</p> <p>11. Бекітілген: Арнайы бекітілмеген. Аттестация аудитора – аудиторды аттестаттау.</p> <p>12. Ұсыныстар: аттестация государственных служащих – мемлекеттік қызметшілерді аттестаттау</p>
1181.	базовая ставка	базалық ставка	<p>1. (лат. basis – «негіз, тірек») – 1. Коммерциялық банктердің клиенттерден алынатын пайыздарын есептеу кезінде базалық ретінде пайдаланатын пайыз мөлшерлемесі. Расында да, банк клиенттерінің көпшілігі кредит беруге, бәсекелес нарықтардың әсері және кредит ұсыныстарын реттеуге байланысты банк тәуекелін назарға ала отырып, базалық мөлшерлемеден тыс белгілі бір сыйақы төлейді. 2. Ағылшын банкінің банк жүйесіндегі қарыз мөлшерлемесін тиімді бақылайтын есептік үйлерге (discount houses) кредит беретін мөлшерлемесінің бейресми атауы.</p> <p>2. Өзбайжан: baz haqqı</p> <p>3. Қырғыз: базалык чен</p> <p>4. Өзбек: tayanch stavkasi</p> <p>5. Түрік: baz oranı</p> <p>6. Ағылшын: base rate</p> <p>7. Испан: tasa base</p> <p>8. Неміс: Basisrate</p> <p>9. Француз: taux de base</p> <p>10. Заңнама: базовая ставка – базалық ставка</p> <p>11. Бекітілген: әртүрлі тіркестер ішінде ставка, мөлшерлеме деп екі нұсқада бекітілген.</p> <p>12. Ұсыныстар: базовая ставка – базалық мөлшерлеме</p>
1182.	баланс рабочего времени	жұмыс уақытының балансы	<p>1. (фр. balance, сөзбе-сөз — «таразы», лат. bilanx — «екі салмақ өлшейтін ыдысы бар») – қызметкерлердің жұмыс уақытының ресурстарын, шығын түрлері мен пайдаланылуы бойынша қолданылуын сипаттайтын көрсеткіштер жүйесі. Бұл теңгерім жұмыс уақытының қорын айтарлықтай ұтымды пайдалану және</p>

			<p>жұмысшылардың санын анықтау есебінен еңбек өнімділігінің өсу резервін анықтау мақсатында құрылады. Жұмыс уақытының теңгерімі көбіне жұмысшының орташа тізімдік санына есептелінеді. Жұмыс уақытының теңгерімі кәсіпорын, цех, участок, кейде, тіпті, жұмыс кестесі бірдей жұмысшылар тобы және кезекті демалыс ұзақтығы бойынша жасалады. Теңгерім үш кезеңмен жасалады:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) нақты жұмыс күнінің орташа санын есептеу; 2) жұмыс күнінің орташа ұзақтығын белгілеу; 3) жұмыс уақытының пайдалы, тиімді қорын сағатпен анықтау. <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: iş saati balansı 3. Қырғыз: жумуш убактысынын балансы 4. Өзбек: ish vaqti balansi 5. Түрік: çalışma süresinin dengesi 6. Ағылшын: balance of working time 7. Испан: equilibrio del tiempo de trabajo 8. Неміс: Gleichgewicht der Arbeitszeit 9. Француз: équilibre du temps de travail 10. Заңнама: баланс рабочего времени – жұмыс уақытының теңгерімі 11. Бекітілген: баланс – теңгерім 12. баланс рабочего времени – жұмыс уақытының теңгерімі
1183.	безопасность производстве ного процесса	өндірістік процестің қауіпсіздігі	<ol style="list-style-type: none"> 1. (лат. processus — «ағым», «барыс», «қозғалыс») – өндірістік процесті нормативтік-техникалық құжаттамада белгіленген жағдайларда жүргізу кезінде еңбек қауіпсіздігінің талаптарына сәйкес келу қабілеті. 2. Әзербайжан: prosesin təhlükəsizliyi 3. Қырғыз: өндүрүштүн коопсуздугу 4. Өзбек: jarayon xavfsizligi 5. Түрік: işlem güvenliği 6. Ағылшын: process safety 7. Испан: proceso de seguridad 8. Неміс: Prozesssicherheit 9. Француз: sécurité du processus 10. Заңнама: процесс - процесс 11. Бекітілген: процесс – процесс, үдеріс 12. Ұсыныстар: безопасность производственного процесса – өндірістік үдерістің қауіпсіздігі.
1184.	безработица скрытая	бүркемелі жұмыссыздық	<ol style="list-style-type: none"> 1. толық жұмыс істеуге мүмкіндігі бар адамдардың жартылай жұмыс істеуімен сипатталатын жұмыссыздық түрі: толық емес жұмыс аптасы, қысқартылған жұмыс күні. 2. Әзербайжан: gizli işsizlik

			<p>3. Қырғыз: жашыруун жумушсуздук</p> <p>4. Өзбек: yashirin ishsizlik</p> <p>5. Түрік: gizli işsizlik</p> <p>6. Ағылшын: hidden unemployment</p> <p>7. Испан: desempleo oculto</p> <p>8. Неміс: versteckte Arbeitslosigkeit</p> <p>9. Француз: chômage caché</p> <p>10. Заңнама: безработица скрытая – жасырын жұмыссыздық</p> <p>11. Бекітілген: безработица скрытая – беймәлім жұмыссыздық</p> <p>12. Ұсыныстар: безработица скрытая – жасырын жұмыссыздық</p>
1185.	вакансия	бос жұмыс орны	<p>1. (лат. vacans — «бос тұрған, бос») — мекеме, кәсіпорын немесе ұйымда сол сәтте нақты қызметкері жоқ бос орын. Бұрын діни салада ғана қолданылған.</p> <p>2. Әзербайжан: boşluq</p> <p>3. Қырғыз: боштук</p> <p>4. Өзбек: vakansiya</p> <p>5. Түрік: boşluk</p> <p>6. Ағылшын: job vacancy</p> <p>7. Испан: vacante</p> <p>8. Неміс: Leerstand</p> <p>9. Француз: vacance</p> <p>10. Заңнама: вакансия – бос жұмыс орны</p> <p>11. Бекітілген: вакансия – бос жұмыс орны</p> <p>12. Ұсыныстар: вакансия – бос жұмыс орны</p>
1186.	вариант	вариант, нұсқа	<p>1. - (лат. varians, variantis – «өзгермелі») – түрліше оқу, автор мәтінді өндегеннен кейін пайда болатын, бірақ жаңа редакцияның пайда болуына әкеп соқпайтын бір туындының автографтар (тізімдер) арасындағы мәтін айырмашылықтары. Редакциямен салыстырғанда вариант туындының тұжырымын, оның идеялық бағытын немесе көркем формасын өзгертпейді.</p> <p>2. Әзербайжан: seçimi</p> <p>3. Қырғыз: тандоо</p> <p>4. Өзбек: variantni tanlang</p> <p>5. Түрік: seçenek</p> <p>6. Ағылшын: option</p> <p>7. Испан: opción</p> <p>8. Неміс: Option</p> <p>9. Француз: option</p> <p>10. Заңнама: вариант – нұсқа</p> <p>11. Бекітілген: вариант – нұсқа</p> <p>12. Ұсыныстар: вариант – нұсқа</p>
1187.	внутренняя	ішкі	<p>1. (лат. migratio — «қоныс аудару») – адамдардың</p>

	миграция	миграция (көші-қон делінген)	<p>бір ел ішінде бір өңірден екінші өңірге орын ауыстыруы. Ішкі көші-қон халық көші-қоны формасының біреуі болып табылады. Ішкі көші-қонның негізгі себептері негізінен, экономикалық факторлар, олар – кіріс және шығыс деңгейі, сондай-ақ, өмір сүру сапасы, ал сыртқы көші-қонда экономикалықтан басқа саяси факторлар да маңызды. Көптеген елге тән ішкі көші-қон мысалдарының бірі урбандалу, яғни, халықтың ауылдық елді мекеннен қалаға қарай көшуі болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: daxili miqrasiya 3. Қырғыз: ички мигранттар 4. Өзбек: ichki migratsiya 5. Түрік: iç göç 6. Ағылшын: internal migration 7. Испан: migración interna 8. Неміс: interne Migration 9. Француз: migration interne 10. Заңнама: внутренняя миграция – ішкі көші-қон 11. Бекітілген: миграция – көші-қон 12. Ұсыныстар: внутренняя миграция – ішкі көші-қон</p>
1188.	годовая премия	жылдық премия (сыйлықақы емес)	<p>1. (лат. praemia – «марапат, үздік») – көптеген ұйымдар мен кәсіпорындар жылдың нәтижесі бойынша қызметкерлеріне белгілі бір ақшалай мөлшердегі сыйақы белгілейді. Жылдық сыйақыны беру тәртібі Жылдық сыйақыны төлеу тәртібін (бір жылдағы жұмыс нәтижелері бойынша сыйақылар) ұйым төмендегілер арқылы көрсетуі мүмкін: еңбек шарты; ұжымдық шарт; жеке жергілікті құжат (мысалы, Еңбекақы төлеу туралы ереже, Сыйақы беру туралы ереже және т.б.); сыйақы төлеу бұйрығы.</p> <p>2. Әзербайжан: illik mü kafat 3. Қырғыз: жылдық премиум 4. Өзбек: yillik mukofot 5. Түрік: yillik prim 6. Ағылшын: annual premium 7. Испан: prima anual 8. Неміс: Jahresprämie 9. Француз: prime annuelle 10. Заңнама: премия – сыйлық 11. Бекітілген: Премия – сияпат, сыйлықақы 12. Ұсыныстар: годовая премия – жылдық</p>

			сыйлыкақы
1189.	гуманитар ный	гуманитар лык	<p>1. (лат. <i>humanitas</i> – «адамзат табиғаты») – 1. Ғылымдар туралы: табиғат туралы ғылымнан халықтардың мәдениеті мен тарихын зерттеуге қатыстылығымен ерекшеленеді.</p> <p>2. Адамның халықаралық құқық нормаларына негізделген.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>humanitar</i></p> <p>3. Қырғыз: гуманитардық</p> <p>4. Өзбек: <i>insonparvarlik</i></p> <p>5. Түрік: <i>insancıl</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>humanitarian</i></p> <p>7. Испан: <i>humanitario</i></p> <p>8. Неміс: <i>humanitär</i></p> <p>9. Француз: <i>humanitaire</i></p> <p>10. Заңнама: гуманитарный – гуманитарлық; ізгілік</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: гуманитарный – гуманитарлық; ізгілік</p>
1190.	делегирова ние полномочий	өкілеттікті табыс ету	<p>1. (франц. déléguer – «беру, табыстау, сеніп тапсыру, сенім білдіру») – құзыреттілікті басқа адамға беру. Әдетте, басқаруды орталықсыздандыру құралы ретінде қолданылады).</p> <p>2. Әзербайжан: <i>hakimiyuət heyəti</i></p> <p>3. Қырғыз: ыйгарым делегация</p> <p>4. Өзбек: <i>hokimiyat delegatsiyasi</i></p> <p>5. Түрік: <i>yetki devri</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>delegation of authority</i></p> <p>7. Испан: <i>delegación de autoridad</i></p> <p>8. Неміс: <i>Delegation von Befugnissen</i></p> <p>9. Француз: <i>délégation de pouvoir</i></p> <p>10. Заңнама: делегирование полномочий – өкілеттікті беру</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: делегирование полномочий – өкілеттік беру</p>
1191.	денежная компенсация	ақшалай өтемақы	<p>1. (лат. compensatio – «өтеу») – қызметкерге заңда белгіленген жағдайларда төленетін ақшалай сома.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>pul təzminatı</i></p> <p>3. Қырғыз: акча-кредит ордун толтуруу</p> <p>4. Өзбек: <i>pul kompensatsiyasi</i></p> <p>5. Түрік: <i>maddi tazminat</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>financial compensation</i></p> <p>7. Испан: <i>compensación monetaria</i></p> <p>8. Неміс: <i>monetäre Entschädigung</i></p> <p>9. Француз: <i>compensation monétaire</i></p> <p>10. Заңнама: денежная компенсация – ақшалай өтемақы</p>

			<p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: денежная компенсация – ақшалай өтем</p>
1192.	динамика	динамика	<p>1. (грек. Δύναμις – «күш, қуат») — қозғалыс жағдайы, даму барысы, өзіне әсер ететін фактордың ықпалымен қандай да бір құбылыстың өзгеруі.</p> <p>2. Әзербайжан: dinamika</p> <p>3. Қырғыз: динамикасы</p> <p>4. Өзбек: dinamikasi</p> <p>5. Түрік: dinamik</p> <p>6. Ағылшын: dynamics</p> <p>7. Испан: dinámica</p> <p>8. Неміс: Dynamik</p> <p>9. Француз: dynamique</p> <p>10. Заңнама: динамика – серпін</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: динамика – динамика</p>
1193.	дубликат документа	құжаттың дубликаты («телқұжат» заңдарда)	<p>1. (лат. duplicatus — «еселенген» + лат. documentum, docēre – «дәлелдеу») – құжат түпнұсқасының заңдық күші бар қайталанған данасы. Түпнұсқа құжаттағы ақпаратты және оның сыртқы белгілерін немесе олардың заңдық күші бар бір бөлігін толықтай қайта қалпына келтіретін құжат.</p> <p>2. Әзербайжан: Sənədin dublikatı</p> <p>3. Қырғыз: қайталанма Документти көрүү</p> <p>4. Өзбек: hujjatning dublikati</p> <p>5. Түрік: belgenin kopyası</p> <p>6. Ағылшын: duplicate of the document</p> <p>7. Испан: duplicado del documento</p> <p>8. Неміс: Duplikat des Dokuments</p> <p>9. Француз: duplicata du document</p> <p>10. Заңнама: дубликат – телнұсқа</p> <p>11. Бекітілген: дубликат – телнұсқа</p> <p>12. Ұсыныстар: дубликат документа – құжаттың телнұсқасы. «Телқұжат» деген де сәтті табылған балама.</p>
1194.	изменение спецификации и структуры производства	өндірістің спецификасы мен құрылымын өзгерту	<p>1. (ортағасырлық лат. specificus – «ерекше» + лат. structura – «құрылыс») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: istehsalın xüsusiyyət və strukturunda dəyişiklik</p> <p>3. Қырғыз: өзгөчөлүгү жана өндүрүш үлгүлөрүнүн өзгөрүү</p> <p>4. Өзбек: ishlab chiqarishning o'ziga xos xususiyatlari va tarkibi o'zgaradi</p> <p>5. Түрік: üretimini özellikleri ve yapısında değişim</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: change in the specifics and structure of production</p> <p>7. Испан: cambio en los detalles y la estructura de la producción</p> <p>8. Неміс: Änderung der Besonderheiten und Struktur der Produktion</p> <p>9. Француз: changement dans les spécificités et la structure de la production</p> <p>10. Заңнама: специфика – ерекшелігі</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: изменение специфики и структуры производства – өндірістің ерекшелігі мен құрылымын өзгерту. Специфика сөзінің латын тіліндегі мағынасы – ерекшелік.</p>
1195.	изыскательские работы	ізденіс жұмыстары	<p>1. құрылыс ауданындағы немесе алаңындағы экономикалық және инженерлік (техникалық) зерттеулер кешені.</p> <p>2. Әзербайжан: kəşfiyyat işləri</p> <p>3. Қырғыз: өнүктүрүү иштери</p> <p>4. Өзбек: qidiruv ishlari</p> <p>5. Түрік: araştırma çalışmaları</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: prospecting works</p> <p>7. Испан: trabajos de prospección</p> <p>8. Неміс: Prospektion funktioniert</p> <p>9. Француз: travaux de prospection</p> <p>10. Заңнама: изыскательские работы – іздестіру жұмыстары</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: изыскательские работы – іздестіру жұмыстары</p>
1196.	инвентаризация имущества	мүлікті инвентаризациялау	<p>1. (лат. Inventarium - «тізімдеу») – мүліктің керек-жарақтарын, техникалық жағдайын анықтау, негізгі белгілерін сипаттау, сондай-ақ, ол мүлікті бағалау арқылы оны жиі-жиі есепке алу.</p> <p>2. Әзербайжан: əmlakın inventarlaşdırılması</p> <p>3. Қырғыз: мүлк жолу</p> <p>4. Өзбек: mulkni ro'yxatga olish</p> <p>5. Түрік: mal varlığı</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: inventory of property</p> <p>7. Испан: inventario de propiedad</p> <p>8. Неміс: Inventar des Eigentums</p> <p>9. Француз: inventaire de la propriété</p> <p>10. Заңнама: инвентаризация имущества – мүлікті түгендеу</p> <p>11. Бекітілген: инвентаризация – түгендеу</p> <p>12. Ұсыныстар: инвентаризация имущества – мүлікті түгендеу</p>
1197.	иммигрант	көшіп келуші	1. (лат. immigrans – «қоныстанатын») – өзге

		(иммигрант деп қалдыру керек)	<p>мемлекеттің аумағына тұрақты немесе ұзақ уақытқа көшіп келген бір мемлекеттің азаматы.</p> <p>2. Әзербайжан: immiqrant</p> <p>3. Қырғыз: көчкүн аял</p> <p>4. Өзбек: immigrantlar</p> <p>5. Түрік: göçmen</p> <p>6. Ағылшын: immigrant</p> <p>7. Испан: inmigrante</p> <p>8. Неміс: Einwanderer</p> <p>9. Француз: immigrant</p> <p>10. Заңнама: иммигрант – көшіп келушілер</p> <p>11. Бекітілген: иммигрант – көшіп келуші</p> <p>12. Ұсыныстар: иммигрант – көшіп келуші. Қазіргі таңда ғылыми-көпшілік қабылдаған. Қолданыста бар сөз.</p>
1198.	иммиграция	көшіп келу	<p>1. (лат. immigro — «қоныстанамын») — тұрақты тұру немесе ұзақ уақытқа келу мақсатында елге шетелдік азаматтың кіруі, оның азаматтығын алуы. Бұл халықтың динамикасына, санына, жас-жыныстық және этникалық құрылымына айтарлықтай әсер етеді.</p> <p>2. Әзербайжан: immiqrasiya</p> <p>3. Қырғыз: иммиграция</p> <p>4. Өзбек: immigratsiya</p> <p>5. Түрік: göç</p> <p>6. Ағылшын: immigration</p> <p>7. Испан: inmigración</p> <p>8. Неміс: Einwanderung</p> <p>9. Француз: immigration</p> <p>10. Заңнама: иммиграция – көшіп келуші</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: иммиграция – көшіп келу</p>
1199.	интеграция	интеграция лау	<p>1. (лат. integratio — «қондырма») — бөліктерді қандай да бір нәрсеге біріктіру процесі. Мәнмәтінге байланысты мынадай мағыналарды береді:</p> <p>Веб-интеграция — әртүрлі веб-қосымшалар мен жүйелерді веб базасындағы бірыңғай ортаға біріктіру.</p> <p>Мәліметтер интеграциясы — әртүрлі дереккөздегі мәліметтерді біріктіру және мәліметтерді пайдаланушыларға жүйелі қалыпта беру.</p> <p>Имплантаттарды сүйек тініне интеграциялау — бөтен денені тірі организмнің тін ортасына біріктіретін жағдай.</p> <p>Саяси интеграция — өзара ынтымақтастық жағына бағытталған саяси құрылымдарды жақындастыру процесі.</p>

			<p>Жүйелі интеграция.</p> <p>Элеуметтік интеграция — салыстырмалы түрде дербес элеуметтік нысандар арасындағы тиімді байланыстарды белгілеу процесі.</p> <p>Экономикалық интеграция — келісілген мемлекетаралық экономика және саясат негізінде өзін-өзі реттейтін және өзін-өзі дамытатын қабілеті бар ұлттық шаруашылық жүйелердің жақындасу, өзара бейімделу және бірігу процесі.</p> <p>Экологиялық интеграция — адамның шаруашылық қызметінің қоршаған табиғи ортаға тигізетін әсерімен байланысты экологиялық мәселелер кешенін шешу.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>inteqrasiya</i></p> <p>3. Қырғыз: жуурулушуу</p> <p>4. Өзбек: <i>integratsiya</i></p> <p>5. Түрік: <i>bütünleşme</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>integration</i></p> <p>7. Испан: <i>integración</i></p> <p>8. Неміс: <i>Integration</i></p> <p>9. Француз: <i>intégration</i></p> <p>10. Заңнама: интеграция – интеграция</p> <p>11. Бекітілген: интеграция – интеграция</p> <p>12. Ұсыныстар: интеграция – интеграция</p>
1200.	классификатор занятий	кәсіптер классификаторы (жіктеуіш, сыныптауыш)	<p>1. (лат. <i>classis</i> — «разряд» және <i>facere</i> — «жасау») – бұл жұмысшыларды басшысынан бастап біліктілігі төмен жұмысшыларға дейін қызметі және мамандығы бойынша бөлетін құжат.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>işğalların təsnifatı</i></p> <p>3. Қырғыз: бир Classifier үйрөтүү</p> <p>4. Өзбек: <i>Kasblarni tasniflagichi</i></p> <p>5. Түрік: <i>meslek sınıflandırıcı</i></p> <p>6. Ағылшын: <i>classifier of occupations</i></p> <p>7. Испан: <i>clasificador de ocupaciones</i></p> <p>8. Неміс: <i>Klassifizierer von Berufen</i></p> <p>9. Француз: <i>classificateur des professions</i></p> <p>10. Заңнама: классификатор – жіктеуіш</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: классификатор занятий - кәсіптер жіктеуіші</p>
1201.	классификация должностей	лауазымдар классификациясы	<p>1. (лат. <i>classis</i> — «разряд» және <i>facere</i> — «жасау») – қызметкерлерді басқарудың тиімді құралы. Белгілі бір бірыңғай бағалау факторлары негізінде құрылған бұл классификация еңбекақы төлеудің сапалы жүйесін құруды, яғни, жалақы және өтемақы жиынтығының желісін құруға мүмкіндік береді.</p> <p>2. Әзербайжан: <i>vəzifələrini təsnifatı</i></p>

			<p>3. Қырғыз: жумуш классификация</p> <p>4. Өзбек: lavozimlarni tasniflash</p> <p>5. Түрік: yazıların sınıflandırılması</p> <p>6. Ағылшын: classification of posts</p> <p>7. Испан: clasificación de publicaciones</p> <p>8. Неміс: Klassifizierung der Beiträge</p> <p>9. Француз: classification des postes</p> <p>10. Заңнама: классификация – сыныптама (классификация)</p>
1202.	классификация видов работ	жұмыс түрлерінің классификациясы	<p>1. (лат. classis — «разряд» және facere — «жасаймын») – бұл жұмыс түрлерін жалпы алғанда, шкаламен салыстыратын аналитикалық емес тәсіл. Бұл жағдайда шкала деңгейлердің белгілі бір анықтаушы болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: iş növlərinin təsnifatı</p> <p>3. Қырғыз: чыгармалардын жиктөө</p> <p>4. Өзбек: ish turlari tasnifi</p> <p>5. Түрік: iş türlerinin sınıflandırılması</p> <p>6. Ағылшын: classification of work types</p> <p>7. Испан: clasificación de los tipos de trabajo</p> <p>8. Неміс: Klassifizierung von Arbeitstypen</p> <p>9. Француз: classification des types de travail</p> <p>10. Заңнама: классификация – сыныптама (классификация)</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. классификация видов работ – жұмыс түрлерін жіктеу</p>
1203.	классификация затрат рабочего времени	жұмыс уақыты шығындарының (жіктеу) классификациясы	<p>1. (лат. classis — «разряд» және facere — «жасаймын») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: iş vaxtının xərclərinin təsnifatı</p> <p>3. Қырғыз: классификация жумуш убактысынын</p> <p>4. Өзбек: ish vaqti xarajatlarini tasniflash</p> <p>5. Түрік: çalışma süresi giderlerinin sınıflandırılması</p> <p>6. Ағылшын: classification of working time expenses</p> <p>7. Испан: clasificación de los gastos de tiempo de trabajo</p> <p>8. Неміс: Klassifizierung der Arbeitszeitkosten</p> <p>9. Француз: classification des dépenses de temps de travail</p> <p>10. Заңнама: классификация – сыныптама (классификация)</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: классификация затрат рабочего времени – жұмыс уақыты шығындарын жіктеу</p>
1204.	комментарий к Закону	заңға түсініктеме	<p>1. (лат. commentārius — «ескертпе, жазбалар; түсініктеме») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p>

			<p>2. Өзөрбайжан: Qanuna şərh</p> <p>3. Қырғыз: Мыйзамга Комментарий</p> <p>4. Өзбек: qonunga sharh</p> <p>5. Түрік: kanuna göre yorum</p> <p>6. Ағылшын: comment on the law</p> <p>7. Испан: comentar sobre la ley</p> <p>8. Неміс: Kommentar zum Gesetz</p> <p>9. Француз: commenter la loi</p> <p>10. Заңнама: комментарий к Закону – Заңға түсініктеме</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: комментарий к Закону – Заңға түсініктеме</p>
1205.	Компонент	компонент	<p>1. (лат. componens (componentis)) – «кұраушы бөлік») – қандай да бір нәрсенің құраушы бөлігі; математика мен физикада қолданылатын термин; компонент терминінің қолданылу аясы компонент сөзіне қарағанда тар және тек терминологиялық мәнмәтіндерді ғана қамтиды.</p> <p>2. Өзөрбайжан: komponent</p> <p>3. Қырғыз: бир бөлүк</p> <p>4. Өзбек: tarkibiy qism</p> <p>5. Түрік: bileşen</p> <p>6. Ағылшын: component</p> <p>7. Испан: componente</p> <p>8. Неміс: Komponente</p> <p>9. Француз: composant</p> <p>10. Заңнама: компонент – компонент</p> <p>11. Бекітілген: компонент – компонент, құрауыш</p> <p>12. Ұсыныстар: компонент – компонент</p>
1206.	критерий	критерий	<p>1. (еж. грек. κριτήριον — «ажырату қабілеті, пайымдау құралы, өлшеуіш») — қандай да бір нәрсенің ұсынылған талаптарға (өлшемдерге) сәйкестігін бағалау бойынша қабылданған белгі, негіз, ереже. Білім шынайылығы критерийі ерекше аталады. Ақиқаттың логикалық (ресми) және эмпирикалық (экспериментальді) критерийлері бар. Ақиқаттың ресми критерийі логикалық заңдар болып табылады: қарама-қайшылығы жоқ, логикалық қисынды нәрсенің бәрі ақиқат. Ақиқаттың эмпирикалық критерийі білімнің эксперименттік мәліметтерге сәйкес келуі болып табылады, мысалы: «нысаның жарамдылық критерийі», «нысанның артықшылық критерийі», «нәтижелердің сенімділік критерийі», «сынақтардың жеткіліктілік критерийі». Өртүрлі философия мектептері ұсынған ақиқат критерийлері туралы мәселелермен таным</p>

			<p>теориясы немесе гносеология айналысады.</p> <p>2. Өзбайжан: test</p> <p>3. Қырғыз: критерий</p> <p>4. Өзбек: sinov</p> <p>5. Түрік: kriter</p> <p>6. Ағылшын: criterion</p> <p>7. Испан: prueba</p> <p>8. Неміс: testen</p> <p>9. Француз: tester</p> <p>10. Заңнама: критерий – өлшем</p> <p>11. Бекітілген: критерий – критерий, өлшем</p>
1207.	легализация	легализациялау	<p>1. (от <i>лат.</i> <i>legalis</i> – «заңды») –</p> <p>1) заңдастыру, заңды күш беру, ұйымның қызметіне рұқсат беру;</p> <p>2) өзге мемлекеттің куәландырылатын жазу түрінде берген құжатының түпнұсқалығы мен заңдық күшін растау.</p> <p>2. Өзбайжан: qanuniləşdirmə</p> <p>3. Қырғыз: мыйзамдаштыруу</p> <p>4. Өзбек: qonuniylashtirish</p> <p>5. Түрік: yasallaştırma</p> <p>6. Ағылшын: legalization</p> <p>7. Испан: legalización</p> <p>8. Неміс: Legalisierung</p> <p>9. Француз: légalisation</p> <p>10. Заңнама: легализация – заңдастыру</p> <p>11. Бекітілген: легализация – жария ету</p> <p>12. Ұсыныстар: легализация – заңдастыру, жария ету</p>
1208.	малоимущие	табысы аз адамдар	<p>1. әр отбасы мүшесіне шаққандағы табыс ескерілген, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының шешімімен табысы аз деп танылған азаматтар.</p> <p>2. Өзбайжан: yoxsullar</p> <p>3. Қырғыз: жарды</p> <p>4. Өзбек: kambag'allar</p> <p>5. Түрік: fakir</p> <p>6. Ағылшын: the poor</p> <p>7. Испан: los pobres</p> <p>8. Неміс: die Armen</p> <p>9. Француз: les pauvres</p> <p>10. Заңнама: малоимущие – табысы аз азаматтар</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: қырғыз тілінде – жарлы, түрік тілінде – пақыр. Табысы аз адамдар деген тікелей аударма. Сол себептен, қырғыз тіліне сүйеніп, жарлы сөзін алған дұрыс сияқты.</p>
1209.	местожитель	тұрақты	<p>1. Индивидтің әрі қарай тұруы тиісті заңнамада</p>

	ство постоянное	тұратын жері	<p>келісілген тұрғылықты жері. Адам бір жерде тіркеліп, іс жүзінде басқа жерде тұратын болса, заңды және нақты тұрғылықты жері сәйкес келмеуі мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: daimi yaşayış</p> <p>3. Қырғыз: туруктуу жашаган жери</p> <p>4. Өзбек: doimiy yashash joyi</p> <p>5. Түрік: daimi ikamet</p> <p>6. Ағылшын: Permanent location</p> <p>7. Испан: residencia permanente</p> <p>8. Неміс: permanenter Wohnsitz</p> <p>9. Француз: résidence permanente</p> <p>10. Заңнама: местожительство постоянное – тұрақты тұратын жері</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: местожительство постоянное – тұрақты тұратын жері</p>
1210.	мигрант внешний	мигрант (Заңдарда сыртқы көшіп- қонушы)	<p>1. (лат. migrans (migrantis)) – «көшіп қонатын») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: xarici migrant</p> <p>3. Қырғыз: Эл аралык эмгек мигранттары</p> <p>4. Өзбек: tashqi migrant</p> <p>5. Түрік: dış göçmen</p> <p>6. Ағылшын: external migrant</p> <p>7. Испан: migrante externo</p> <p>8. Неміс: externer Migrant</p> <p>9. Француз: migrant externe</p> <p>10. Заңнама: мигрант – көшіп-қону</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: мигрант внешний – сыртқы мигрант</p>
1211.	миграция внутренняя	ішкі миграция (көші-қон)	<p>1. (лат. migrans (migrantis)) – «көшіп қонатын») – адамдардың бір ел ішінде бір өңірден екінші өңірге орын ауыстыруы. Ішкі көші-қон халық көші-қоны формасының біреуі болып табылады. Ішкі көші-қонның негізгі себептері негізінен, экономикалық факторлар, олар – кіріс және шығыс деңгейі, сондай-ақ, өмір сүру сапасы, ал сыртқы көші-қонда экономикалықтан басқа саяси факторлар да маңызды. Көптеген елге тән ішкі көші-қон мысалдарының бірі урбандалу, яғни, халықтың ауылдық елді мекеннен қалаға қарай көшуі болып табылады.</p> <p>2. Әзербайжан: daxili miqrasiya</p> <p>3. Қырғыз: ички мигранттар</p> <p>4. Өзбек: ichki migratsiya</p> <p>5. Түрік: iç göç</p> <p>6. Ағылшын: internal migration</p>

			<p>7. Испан: migración interna 8. Неміс: interne Migration 9. Француз: migration interne 10. Заңнама: миграция внутренняя – ішкі көшіп-қонушы 11. Бекітілген: миграция – көші-қон 12. Ұсыныстар: миграция внутренняя – ішкі көші-қон</p>
1212.	напряженность в трудового процесса	еңбек процесінің қауырттылығы	<p>1. (лат. grōcēssus – «ілгері даму») – көбіне орталық жүйке жүйесі, сезім органдары, эмоционалды еңбек саласына түскен жүктемені көрсететін еңбек процесінің сипаттамасы. 2. Әзербайжан: əmək prosesinin gərginliyi 3. Қырғыз: эмгек жараянына сыйымдуулугу 4. Өзбек: mehnat jarayonining keskinlashuvi 5. Түрік: emek sürecinin gerginligi 6. Ағылшын: tension of the labor process 7. Испан: tensión del proceso de trabajo 8. Неміс: Spannung des Arbeitsprozesses 9. Француз: tension du processus de travail 10. Заңнама: трудовой процесс – еңбек процесі 11. Бекітілген: процесс – процесс, үдеріс 12. Ұсыныстар: напряженность трудового процесса – еңбек үдерісінің қауырттылығы. Үдеріс сөзін ғылыми-көпшілік дәл осы мағынада жиі қолданады.</p>
1213.	неимущие слои населения	халықтың кедейленген тобы	<p>1. Көбіне экономикалық немесе әлеуметтік мәртебесінің төмендігі салдарынан басқа қоғамға берілген құқықтарға немесе жеңілдіктерге қолдары жетпейтін халық сегменті. 2. Әзербайжан: yoxsullar 3. Қырғыз: кедей 4. Өзбек: kambag'allar 5. Түрік: fakir 6. Ағылшын: the poor 7. Испан: los pobres 8. Неміс: die Armen 9. Француз: les pauvres 10. Заңнама: 11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: неимущие слои населения – халықтың кедейленген тобы</p>
1214.	непогашенная (неснятая) судимость	өтелмеген (алынбаған) сотталғандық	<p>1. Белгілі бір уақыт өткеннен кейін өтелетін немесе сот мерзімінен бұрын алуы мүмкін қолданыстағы соттылық. 2. Әзербайжан: ödənilməmiş məhkumluq 3. Қырғыз: мыкты (калдыгын) соттуулугу 4. Өзбек: bepul sudlanganlik</p>

			<p>5. Түрік: ödenmemiş mahkumiyet</p> <p>6. Ағылшын: unpaid conviction</p> <p>7. Испан: convicción no pagada</p> <p>8. Неміс: unbezahlte Überzeugung</p> <p>9. Француз: condamnation non payée</p> <p>10. Заңнама: непогашенная (неснятая) судимость – жойылмаған соттылық</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: непогашенная (неснятая) судимость – өтелмеген (алынбаған) сотталғандық</p>
1215.	неформальная обстановка	бейресми жағдай	<p>1. (<u>бей-</u> және <u>ресми</u>, әрі қарай <u>лат. formālis</u> – «нысан бойынша жасалған») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: qeyri-rəsmi atmosfer</p> <p>3. Қырғыз:</p> <p>4. Өзбек: norasmiy muhit</p> <p>5. Түрік: gayri resmi atmosfer</p> <p>6. Ағылшын: informal atmosphere</p> <p>7. Испан: ambiente informal</p> <p>8. Неміс: familiäre Atmosphäre</p> <p>9. Француз: atmosphère informelle</p> <p>10. Заңнама: неформальная – формалды емес</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: неформальная обстановка – формалды емес жағдай</p>
1216.	неформальная занятость	формалды емес жұмыспен қамту	<p>1. (<u>бей-</u> және <u>ресми</u>, әрі қарай <u>лат. formālis</u> – «нысан бойынша жасалған») – жұмысшы мен жұмыс беруші арасындағы еңбек қарым-қатынастарының ресми биліктен жасырынуы белгіленген факті кезінде бейресми экономикадағы жұмыс түрі.</p> <p>2. Әзербайжан: qeyri-rəsmi məşğulluq</p> <p>3. Қырғыз: расмий эмес иш менен камсыз кылуу</p> <p>4. Өзбек: norasmiy ish</p> <p>5. Түрік: kayıt dışı istihdam</p> <p>6. Ағылшын: informal employment</p> <p>7. Испан: empleo informal</p> <p>8. Неміс: informelle Beschäftigung</p> <p>9. Француз: emploi informel</p> <p>10. Заңнама: неформальная занятость – формалды емес жұмыспен қамту</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: неформальная занятость – бейформалды жұмыспен қамту</p>
1217.	обстоятельство	жағдаят	<p>1. Қандай да бір құбылыспен қатар жүретін, соған байланысты құбылыс.</p> <p>2. Жағдайды, әлдебіреудің немесе әлдененің тіршілік етуін, жағдайды анықтайтын шарттар (2-</p>

			<p>ші мағынада).</p> <p>2. Өзбайжан: vəziyyət</p> <p>3. Қырғыз: жагдай</p> <p>4. Өзбек: vaziyat</p> <p>5. Түрік: durum</p> <p>6. Ағылшын: circumstance</p> <p>7. Испан: circunstancia</p> <p>8. Неміс: Umstand</p> <p>9. Француз: circonstance</p> <p>10. Заңнама: обстоятельство – жағдаят</p> <p>11. Бекітілген: обстоятельство – жағдаят</p> <p>12. Ұсыныстар: обстоятельство – жағдаят</p>
1218.	параметр	параметр	<p>1. (еж. грек параметρέω — «өлшеуіш»; мұндағы <u>παρά</u>: «қатар», «екінші», «қосалқы», «бағынышты»; және <u>μέτρον</u>: «өлшеу») — мәні кейбір жиынтықтың өзара элементтерін ажырату үшін пайдаланылатын шама.</p> <p>2. Өзбайжан: parametr</p> <p>3. Қырғыз: параметр</p> <p>4. Өзбек: parametrni tanlang</p> <p>5. Түрік: parametre</p> <p>6. Ағылшын: parameter</p> <p>7. Испан: parámetro</p> <p>8. Неміс: Parameter</p> <p>9. Француз: paramètre</p> <p>10. Заңнама: параметр – параметр</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: параметр – параметр</p>
1219.	пассивное наблюдение	ырықсыз қадағалау	<p>1. (лат. passivus – «сезгіш; пассив, ырықсыз») – зерттеуші зерттелініп жатқан жағдайға араласпай, адамның немесе топтың мінезін бақылау кезіндегі бақылау әдістерінің бірі.</p> <p>2. Өзбайжан: passiv nəzarət</p> <p>3. Қырғыз: туюк көзөмөл</p> <p>4. Өзбек: passiv kuzatuv</p> <p>5. Түрік: pasif gözetim</p> <p>6. Ағылшын: passive surveillance</p> <p>7. Испан: vigilancia pasiva</p> <p>8. Неміс: passive Überwachung</p> <p>9. Француз: surveillance passive</p> <p>10. Заңнама: пассив – пассив</p> <p>11. Бекітілген: пассивность - енжанр</p> <p>12. пассивное наблюдение – енжар қабылдау</p>
1220.	персонал	персонал	<p>1. (<u>лат.</u> persona — «жеке тұлға») — кәсіби немесе өзге де белгілері бойынша топты құрайтын, қызметі және әр қызмет бойынша белгіленген жалақылары көрсетілген, қандай да бір мекеме қызметкерлерінің тұрақты құрамы; еңбек</p>

			<p>қызметімен айналысатын, сондай-ақ, теңгерімде бар (штаттық құрамға енген), бірақ, әртүрлі себептермен (демалыс, ауру, бала күтімі және т.б.) уақытша жұмыс істемейтін кәсіпорынның барлық қызметкерлерінің жиынтығы; кәсіпорын иелігіндегі және белгілі бір қызметтерді орындауға, қызмет мақсаттарына қол жеткізуге және болашақта дамуға қажет еңбек ресурстарының жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: heyət</p> <p>3. Қырғыз: қызматкерлери</p> <p>4. Өзбек: xodimlar</p> <p>5. Түрік: personel</p> <p>6. Ағылшын: staff</p> <p>7. Испан: personal</p> <p>8. Неміс: Personal</p> <p>9. Француз: personnel</p> <p>10. Заңнама: персонал – персонал</p> <p>11. Бекітілген: персонал – қызметкерлер құрамы</p> <p>12. Ұсыныстар: персонал – қызметкерлер құрамы</p>
1221.	перспектива дальняя	алыс болашақ	<p>1. (ор.-лат. perspectiva (ars) – «көру (өнері); болашақ бейне өнері») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: uzunmüddətli perspektiv</p> <p>3. Қырғыз: алыскы келечек</p> <p>4. Өзбек: uzoq muddatli istiqbolga ega</p> <p>5. Түрік: uzun vadeli bakış açısı</p> <p>6. Ағылшын: long-term perspective</p> <p>7. Испан: perspectiva a largo plazo</p> <p>8. Неміс: langfristige Perspektive</p> <p>9. Француз: perspective à long terme</p> <p>10. Заңнама: перспектива – перспектива</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: перспектива дальняя – алыс перспектива</p>
1222.	приватизация	жекешелендіру, приватизациялау	<p>1. (лат. privatus – «жеке») – мемлекеттік (муниципалды) меншікті жеке адамға беру-сату (толық немесе жартылай) процесінен тұратын меншікті өзгерту формасы. Жекешелендіруге екі тарап қатысады, бір тарап міндетті түрде ұйым, тіпті, мемлекет болуы мүмкін.</p> <p>2. Әзербайжан: özəlləşdirmə</p> <p>3. Қырғыз: менчиктештирүү</p> <p>4. Өзбек: xususiylashtirish</p> <p>5. Түрік: özelleştirme</p> <p>6. Ағылшын: privatization</p> <p>7. Испан: privatización</p> <p>8. Неміс: Privatisierung</p> <p>9. Француз: privatisation</p>

			<p>10. Заңнама: приватизация – жекешелендіру</p> <p>11. Бекітілген: приватизация – жекешелендіру</p> <p>12. Ұсыныстар: приватизация – жекешелендіру</p>
1223.	пристройка	жапсаржай	<p>1. Жапсарластыра салынған ғимарат</p> <p>2. Әзербайжан: uzadılması</p> <p>3. Қырғыз: бөлмө</p> <p>4. Өзбек: kengaytirish</p> <p>5. Түрік: ek bina</p> <p>6. Ағылшын: extension</p> <p>7. Испан: extensión</p> <p>8. Неміс: Erweiterung</p> <p>9. Француз: extension</p> <p>10. Заңнама: пристройка – жалғама ғимарат</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: пристройка – жапсаржай</p>
1224.	процедура	процедура (рәсім)	<p>1. (франц. procédure – «рәсім, процесс») – 1) Қандай да бір нәрсені орындау, талқылау іс-әрекетінің ресми тәртібі, «Акт жасау рәсімі»</p> <p>2) Жеке емделу процесі.</p> <p>2. Әзербайжан: bir prosedur</p> <p>3. Қырғыз: процедура</p> <p>4. Өзбек: amaliyot</p> <p>5. Түрік: bir prosedür</p> <p>6. Ағылшын: procedure</p> <p>7. Испан: un procedimiento</p> <p>8. Неміс: ein Verfahren</p> <p>9. Француз: une procédure</p> <p>10. Заңнама: процедура – рәсім</p> <p>11. Бекітілген: процедура – рәсім, тәртіп</p> <p>12. Ұсыныстар: процедура – рәсім</p>
1225.	позиция	позиция	<p>1. (лат. positio – «мақсат; жағдай») – 1) тиісті мінез-құлық пен іс-әрекеттерден байқалатын, адамның ақиқаттың белгілі бір қырларына деген қатынасының тұрақты жүйесі. Позицияның кемелділігі қайшылықсыздықпен және салыстырмалы тұрақтылықпен сипатталады; 2) индивидтің топ ішілік мәртебе-рөлдік құрылымдағы жағдайының интегралды, анағұрлым жинақталған сипаттамасы.</p> <p>2. Әзербайжан: duruş</p> <p>3. Қырғыз: абал</p> <p>4. Өзбек: nuqtai</p> <p>5. Түрік: pozisyon</p> <p>6. Ағылшын: position</p> <p>7. Испан: postura</p> <p>8. Неміс: Haltung</p> <p>9. Француз: position</p> <p>10. Заңнама: позиция – позиция</p>

			11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: позиция – позиция
1226.	профиль	бейін	<p>1. Профиль (итал. profilo – «бейін; контур») – білдіретін мағынасы: Адам бейіні — жанынан қарағандағы бастың немесе дене мүсінінің түрі. Бейін — кәсіп, мамандық, шаруашылықты сипаттайтын негізгі, соған тән белгілердің жиынтығы.</p> <p>Информатика Профиль — нақты тапсырманы орындауға бағдарланған стандарттар жиынтығы. Профиль — есептеуіш жүйелердегі есептік жазба. Java ME профилі — платформасының сипаттамасының бір бөлігі (мысалы, қараң. CLDC профилдері)</p> <p>Жер туралы ғылымдар Профиль — қандай да бір зат бетіндегі немесе географиялық картадағы нүктелер жиынтығы бойынша жүргізілген және сол зат бетінің жалпы геометрлік бейнесін көрсететін сызық. Өзен профилі — судың беткі қабатындағы бойлық профиль. Топырақ профилі — әрбір табиғи топырақ түзілімге тән генетикалық горизонттардың үйлесімі.</p> <p>Техника Профиль — металл, пластик немесе басқа да құрылымдық материалдардан икемдеу, созу, сығу әдісімен дайындалған бұйым. Сондай-ақ архитектурада облом деген термин пайдаланылады. Модем профилі — бағдарламалық модем қондырғысының, сондай-ақ, «темір» қондырғысының жиынтығы. Профиль — қанаттың, пропеллер қалағының қимасы.</p> <p>2. Әзербайжан: profil 3. Қырғыз: Перейти 4. Өзбек: profil 5. Түрік: profil 6. Ағылшын: profile 7. Испан: perfil 8. Неміс: Profil 9. Француз: le profil 10. Заңнама: профиль – бейін 11. Бекітілген: 12. Ұсыныстар: профиль – бейін</p>
1227.	ревизионная	ревизиялық	1. (лат. revisio – «қайта қарау; жаңадан келу») + лат.

	комиссия	комиссия	<p>commissio – «жарыс; біріктіру») – бұл акционерлік қоғам басқармасының сайланған бақылау органы. Оның қызметтері қоғамды шұғыл немесе стратегиялық басқару емес, қоғамның қаржы-шаруашылық қызмет нәтижелерін тексеруді іске асыру.</p> <p>2. Әзербайжан: yoxlama komissiyası</p> <p>3. Қырғыз: аудит боюнча комитет</p> <p>4. Өзбек: audit komissiyasi</p> <p>5. Түрік: denetim komisyonu</p> <p>6. Ағылшын: audit committee</p> <p>7. Испан: comisión de auditoría</p> <p>8. Неміс: Prüfungskommission</p> <p>9. Француз: commission d'audit</p> <p>10. Заңнама: ревизионная комиссия – тексеру комиссиясы</p> <p>11. Бекітілген: ревизионная комиссия – ревизиялық комиссия, тексеру комиссиясы</p> <p>12. ревизионная комиссия – тексеру комиссиясы</p>
1228.	реестр	реестр (тізілім)	<p>1. (жаңа лат. <i>registrum</i>, лат. <i>registum</i>, поляк т. арқылы <i>rejestr</i> — «тізімі, тізілім»): Реестр — жүйелеу, есептеу формасы; тізімі, тізілім, тізімдеме, жүйе. Реестр — істерді, құжаттарды, мүліктерді және т.б. тіркеу кітабы. Бухгалтерлік есепте аналитикалық есептеу үшін карточкалар реестрі жасалады. Windows реестрі (ағылш. <i>Windows registry</i>) — Microsoft Windows тобындағы көптеген операциялық жүйелердегі параметрлер мен теңшеулердің иерархиялық деректер базасы. Реестр — қағаз және электронды тасымалдаушыларда болатын құжаттарды, істі және регистратор дайындайтын есеп кітаптарында белгіленген форма бойынша жазбалар жүйесін қамтитын ақпараттық ресурс.</p> <p>2. Әзербайжан: siyahı</p> <p>3. Қырғыз: каттоо</p> <p>4. Өзбек: ro'uxatga olish</p> <p>5. Түрік: kayıt</p> <p>6. Ағылшын: registry</p> <p>7. Испан: roster</p> <p>8. Неміс: Dienstplan</p> <p>9. Француз: liste</p> <p>10. Заңнама: реестр – тізілім</p> <p>11. Бекітілген: реестр – тізілім</p> <p>12. Ұсыныстар: реестр – тізілім</p>
1229.	рекомендация	рекоменда ция	<p>1. (лат. <i>recommendatio</i> – «кеңес») – 1) адамның немесе фирманың үміткерлігіне немесе</p>

		(ұсыным)	<p>қызметіне қолдау көрсету түріндегі жазбаша немесе ауызша жағымды пікір.</p> <p>2) кеңес, іс-әрекеттің белгілі бір бейнесі туралы нұсқау.</p> <p>2. Өзербайжан: tövsiyə</p> <p>3. Қырғыз: сунуш кылуу</p> <p>4. Өзбек: tavsiyalar</p> <p>5. Түрік: tavsiye</p> <p>6. Ағылшын: recommendation</p> <p>7. Испан: recomendación</p> <p>8. Неміс: Empfehlung</p> <p>9. Француз: recommandation</p> <p>10. Заңнама: рекомендация – ұсыным</p> <p>11. Бекітілген: рекомендация – кепілдеме</p> <p>12. Ұсыныстар: рекомендация – ұсыным</p>
1230.	репатриант	репатриант, оралман	<p>1. (лат. repatrians (род. п. repatriantis) – «отанына оралушылар») – экономикалық, әлеуметтік немесе жеке сипаттағы себептер бойынша тұрақты тұру мақсатында өздерінің туған еліне немесе азаматтық берген еліне өз еріктерімен көшіп келген тұлғалар.</p> <p>2. Өзербайжан: repatriasiya</p> <p>3. Қырғыз:</p> <p>4. Өзбек: vataniga qaytish</p> <p>5. Түрік: ülkesine geri göndermek</p> <p>6. Ағылшын: repatriate</p> <p>7. Испан: repatriar</p> <p>8. Неміс: repatriieren</p> <p>9. Француз: rapatrier</p> <p>10. Заңнама: репатриант – оралман</p> <p>11. Бекітілген: репатриант – оралман</p> <p>12. Ұсыныстар: репатриант – оралман. Оралман сөзі тілімізге еніп кетті.</p>
1231.	сбалансированность	теңгерімділік	<p>1. (лат. bilanx – «екі ыдыстан») – актив пен пассивтің, дебет пен кредиттің теңгерімі.</p> <p>2. Өзербайжан: balans</p> <p>3. Қырғыз: тең салмактуулук</p> <p>4. Өзбек: muvozanat</p> <p>5. Түрік: denge</p> <p>6. Ағылшын: balance</p> <p>7. Испан: equilibrio</p> <p>8. Неміс: balance</p> <p>9. Француз: équilibre</p> <p>10. Заңнама: сбалансированность – теңгерімділік</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: сбалансированность – теңгерімділік</p>
1232.	сборник типовых	еңбек бойынша	<p>1. (лат. norma – «жапсыма; норма, ереже») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p>

	нормативов по труду	үлгілік нормативтер жинағы	<p>2. Әзербайжан: standart əmək standartlarının tərtib edilməsi</p> <p>3. Қырғыз: Эмгек жөнүндө Типтүү жобо чогултуу</p> <p>4. Өзбек: standart mehnat standartlarini yaratish</p> <p>5. Түрік: standart çalışma standartlarının derlenmesi</p> <p>6. Ағылшын: compilation of standard labor standards</p> <p>7. Испан: compilación de normas laborales estándar</p> <p>8. Неміс: Zusammenstellung von Standardarbeitsnormen</p> <p>9. Француз: compilation des normes de travail standard</p> <p>10. Заңнама: типовой – үлгілік</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: сборник типовых нормативов по труду – еңбек бойынша үлгілік нормативтер жинағы</p>
1233.	специфика работы	жұмыс спецификасы ерекшелігі	<p>1. (ортағасырлық лат. specificus - ерекше, айрықша) – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: işin spesifikliyi</p> <p>3. Қырғыз: иш өзгөчөлүктөрү</p> <p>4. Өзбек: ishning o'ziga xosligi</p> <p>5. Түрік: işin özgüllüğü</p> <p>6. Ағылшын: work specifics</p> <p>7. Испан: especificidad del trabajo</p> <p>8. Неміс: Spezifität der Arbeit</p> <p>9. Француз: spécificité du travail</p> <p>10. Заңнама: специфика – ерекшелік</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: специфика работы – жұмыс ерекшелігі</p>
1234.	специализированный профиль	мамандандырылған бейін	<p>1. (лат. speciālis «ерекше, айрықша» + итал. profilo – «профиль; контур») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: ixtisaslaşdırılmış profil</p> <p>3. Қырғыз: атайын кароо</p> <p>4. Өзбек: ixtisoslashgan profil</p> <p>5. Түрік: özel profil</p> <p>6. Ағылшын: specialized profile</p> <p>7. Испан: perfil especializado</p> <p>8. Неміс: spezialisiertes Profil</p> <p>9. Француз: profil spécialisé</p> <p>10. Заңнама: профиль – бейін</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: специализированный профиль – мамандандырылған бейін</p>
1235.	срок обращения	өтініш беру (подача заявл),	<p>1. Өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: dövr müddəti</p> <p>3. Қырғыз: жүгүртүү мөөнөтү</p>

		жүгіну мерзімі	<p>4. Өзбек: rouming davri</p> <p>5. Түрік: dolaşım periyodu</p> <p>6. Ағылшын: period of circulation</p> <p>7. Испан: período de circulación</p> <p>8. Неміс: Umlaufzeit</p> <p>9. Француз: période de circulation</p> <p>10. Заңнама: срок обращения – айналыс мерзімі</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: срок обращения – жүгіну мерзімі; айналыс мерзімі</p>
1236.	ставка добровольных пенсионных взносов	ерікті зейнетақы жарналарының мөлшерлемесі	<p>1. (лат. pēnsio – «төлем») – ерікті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақыны қамтамасыз ету туралы шарт арқылы анықталатын, бірыңғай зейнетақы жинақ қорына және (немесе) ерікті зейнетақы жинақ қорына төленетін төлем көлемі.</p> <p>2. Әзербайжан: könüllü pensiya ödənişlərinin dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: ыктыярдуу пенсиялык төлөмдөрүнүн чени</p> <p>4. Өзбек: ixtiyoriy pensiya to'lovlari stavkasi</p> <p>5. Түрік: gönüllü emeklilik primleri oranı</p> <p>6. Ағылшын: rate of voluntary pension contributions</p> <p>7. Испан: tasa de contribuciones voluntarias a la pensión</p> <p>8. Неміс: Rate der freiwilligen Rentenbeiträge</p> <p>9. Француз: taux de cotisations volontaires de retraite</p> <p>10. Заңнама: ставка добровольных пенсионных взносов – ерікті зейнетақы жарналарының ставкасы</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: ставка добровольных пенсионных взносов – ерікті зейнетақы жарналарының мөлшерлемесі</p>
1237.	ставка налога	салық мөлшерлемесі	<p>1. Салық базасының өлшем бірлігіне есептелінетін салық аударымдарының мөлшері. Салықтың міндетті элементтерінің бірі болып табылады. Салық мөлшерлемесі салық төлеушінің кірісіне қатысты пайызбен өрнектелген жағдайда, әдетте, оны салық квотасы деп атайды.</p> <p>Негізгі түрлері:</p> <p>Қатты — салық базасының көлеміне қарамастан салық салу бірлігіне қатысты абсолютті сомада белгіленеді.</p> <p>Пайыздық, олар былайша бөлінеді:</p> <p>Пропорционалды (адвалорлы) — салық базасының көлемін ескермегенде, оның бірдей пайызында әрекет етеді.</p> <p>Прогрессивті — салық базасының өсуіне қарай өседі.</p>

			<p>Регрессивті – салық базасының төмендеуіне қарай өседі.</p> <p>2. Әзербайжан: vergi dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: салық баасы</p> <p>4. Өзбек: soliq stavkasi</p> <p>5. Түрік: vergi oranı</p> <p>6. Ағылшын: tax rate</p> <p>7. Испан: tasa de impuestos</p> <p>8. Неміс: Steuersatz</p> <p>9. Француз: taux d'imposition</p> <p>10. Заңнама: ставка – ставка, мөлшерлеме</p> <p>11. Бекітілген: ставка налога – салық мөлшерлемесі</p> <p>12. Ұсыныстар: ставка налога – салық мөлшерлемесі</p>
1238.	ставка комиссионно го вознагражде ния	комиссиялық сыйақы мөлшерлеме сі	<p>1. (лат. commissio – «жарыс; бірігу») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: komissiya dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: комиссия баасы</p> <p>4. Өзбек: komissiya kursi</p> <p>5. Түрік: komisyon oranı</p> <p>6. Ағылшын: commission rate</p> <p>7. Испан: tasa de comisión</p> <p>8. Неміс: Provisionsatz</p> <p>9. Француз: taux de commission</p> <p>10. Заңнама: ставка – ставка, мөлшерлеме</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: ставка комиссионного вознаграждения – комиссиялық сыйақы мөлшерлемесі</p>
1239.	ставка обязательных пенсионных взносов	міндетті зейнетақы жарналары ның мөлшерлеме сі	<p>1. (лат. pēnsio – «төлем») – міндетті зейнетақы жарнасын есептеу үшін қабылданатын салымшының кірісіне және (немесе) жалақысынан (кірісінен) айырылуға байланысты залалдың орнын толтыру ретінде іске асырылатын сақтандыру төлемдеріне пайыздық қатынаспен өрнектелген, бірыңғай зейнетақы жинақ қорына төленетін төлем мөлшері.</p> <p>2. Әзербайжан: məcburi pensiya töhfəsi nisbəti</p> <p>3. Қырғыз: Милдеттүү пенсиялық төлөмдөрүнүн чени</p> <p>4. Өзбек: majburiy pensiya ta'minoti stavkasi</p> <p>5. Түрік: zorunlu emeklilik primleri oranı</p> <p>6. Ағылшын: rate of compulsory pension contributions</p> <p>7. Испан: tasa de contribuciones obligatorias a la pensión</p> <p>8. Неміс: Satz der obligatorischen Rentenbeiträge</p> <p>9. Француз: taux des cotisations de retraite</p>

			<p>obligatoires</p> <p>10. Заңнама: ставка – ставка, мөлшерлеме</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: ставка обязательных пенсионных взносов – міндетті зейнетақы жарналарының мөлшерлемесі</p>
1240.	ставка социальных отчислений	әлеуметтік аударымдар мөлшерлемесі	<p>1. (лат. socialis – «жолдастық, некелестік, одақтастық») – әлеуметтік аударымдарды есептеу объектісінің шамасына пайыздық қатынаспен көрсетілген, Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорына төленетін міндетті төлемдердің тіркелген мөлшері.</p> <p>2. Әзербайжан: sosial töhfə dərəcəsi</p> <p>3. Қырғыз: коомдук Салымдарымды курсу</p> <p>4. Өзбек: ijtimoiy hissa ulushi</p> <p>5. Түрік: sosyal katkı oranı</p> <p>6. Ағылшын: social contribution rate</p> <p>7. Испан: tasa de contribución social</p> <p>8. Неміс: Sozialbeitragssatz</p> <p>9. Француз: taux de cotisation sociale</p> <p>10. Заңнама: ставка социальных отчислений – әлеуметтік аударымдар мөлшерлемесі</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: ставка социальных отчислений – әлеуметтік аударымдар мөлшерлемесі</p>
1241.	статус беженца	босқын статусы	<p>1. (лат. status – «қалып, тұрған тұрыс, жағдай») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: qaçqın statusu</p> <p>3. Қырғыз: качкын статусу</p> <p>4. Өзбек: qochoq maqomi</p> <p>5. Түрік: mülteci durumu</p> <p>6. Ағылшын: refugee status</p> <p>7. Испан: estado de refugiado</p> <p>8. Неміс: Flüchtlingsstatus</p> <p>9. Француз: statut de réfugié</p> <p>10. Заңнама: статус беженца – босқын мәртебесі</p> <p>11. Бекітілген: статус – статус, мәртебе</p> <p>12. Ұсыныстар: статус беженца – босқын мәртебесі</p>
1242.	тенденция	тенденция	<p>1. (лат. tendo — «бағыттаймын, ұмтыламын») — белгілі бір оқиғалардың белгілі бір бағытта даму мүмкіндігі.</p> <p>Экономикадағы анықтамасы: экономикалық талдау нәтижесінде анықталған, бақыланатын тұрақты арақатынаста, экономикалық жүйеге, ел экономикасына тән қасиеттер, белгілер, кәсіпорындар, фирмалар, кіріс, шығыс көрсеткіштері, тауарлар мен қызметтер нарығындағы сұраныс пен ұсыныс; экономикалық</p>

			<p>процестердің бағыттылығы қалыптасқан. Тенденция негізінде болашақтағы экономикалық процестердің барысы туралы қорытынды жасауға болады, экономикалық көрсеткіштерді болжауға болады.</p> <p>Өнердегі анықтамасы: автордың көрсетілген шындыққа деген идеялық-эмоционалды қатынасы, бейнелер жүйесі арқылы көрініс тапқан мәселелер мен сипаттарды зерделеу және бағалау (жасырын немесе тікелей). Бұл тұрғыдан алғанда, тенденция — көркем идеяның органикалық бөлігі, оның құндылық аспектісі және кез келген көркем туындыға тән. Тенденция сөзінің синонимі ретінде пафоса деген ұғым жиі қолданылады.</p> <p>Қолданыстағы және тар мағынадағы тенденция деп әлеуметтік, саяси, моральдық-идеологиялық құштарлықты, суретшінің ниетін, ерікті түрде немесе еріксіз түрде ашық білдіруді атайды. Тенденция және біржақтылық ұғымдары ХІХ ғасырдың ортасында, яғни, реализм кемелденген кезеңде, сонымен қатар өнердің идеялылығына күмән келтірген, жаратылыстану ғылымдарының «құштарсыздығына» бағытталған натурализмнің алғашқы белгілері кезінде теңдестірілген.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: trend 3. Қырғыз: ык 4. Өзбек: trend 5. Түрік: eğilim 6. Ағылшын: trend 7. Испан: tendencia 8. Неміс: Trend 9. Француз: tendance 10. Заңнама: тенденция – үрдіс 11. Бекітілген: тенденция – үрдіс 12. Ұсыныстар: тенденция – үрдіс
1243.	типовые нормы времени	үлгілік уақыт нормалары	<ol style="list-style-type: none"> 1. (еж. грек. τύπος – «соққы, із, таңба» + лат. norma – «жапсырма; норма, ереже») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық. 2. Әзербайжан: standart vaxt normaları 3. Қырғыз: Typical стандарт убактысы 4. Өзбек: standart vaqt normalari 5. Түрік: standart zaman normlari 6. Ағылшын: standard time norms 7. Испан: normas de tiempo estándar 8. Неміс: Standardzeitnormen 9. Француз: normes de temps standard 10. Заңнама: типовые нормы времени – үлгілік уақыт нормалары

			<p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: типовые нормы времени – үлгілік уақыт нормалары</p>
1244.	типовое положение	үлгілік ереже	<p>1. (еж. грек. τύπος – «соққы, із, таңба») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: növü mövqeyi</p> <p>3. Қырғыз: типтүү жобо</p> <p>4. Өзбек: manzilni kiriting</p> <p>5. Түрік: tip pozisyon</p> <p>6. Ағылшын: type position</p> <p>7. Испан: tipo de posición</p> <p>8. Неміс: Position eingeben</p> <p>9. Француз: position de type</p> <p>10. Заңнама: типовое положение – үлгі ереже</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: типовое положение – үлгі ереже</p>
1245.	типовой договор	үлгілік шарт	<p>1. (еж. грек. τύπος – «соққы, із, таңба») – стандартты шарттары мен анықтамалары бар, стандартты, типтік, типографиялық тәсілмен басып шығарылған шарт нысаны. Үлгі шарттың барлық талаптары сатушылар мен сатып алушылар арасында алдын ала келісілген. Үлгі шарт белгілі бір тауарларға немесе белгілі бір сауда түрлеріне ғана қолданылады. Сауда келіссөздері аяқталғаннан кейін үлгі шартқа саны, бағасы және басқа да қосымша келісілген шарттары көрсетілген тауар спецификациясы тіркеледі.</p> <p>2. Әзербайжан: standart müqavilə</p> <p>3. Қырғыз: типтүү келишим</p> <p>4. Өзбек: standart shartnoma</p> <p>5. Түрік: standart sözleşme</p> <p>6. Ағылшын: standard contract</p> <p>7. Испан: contrato estándar</p> <p>8. Неміс: Standardvertrag</p> <p>9. Француз: contrat standard</p> <p>10. Заңнама: типовой договор – үлгі шарт</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: типовой договор – үлгі шарт</p>
1246.	участник системы обязательного социального страхования, за которого производились социальные отчисления	ол үшін әлеуметтік аударымдар жүргізілген міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қатысушысы	<p>1. (еж. грек. σύστημα – «құрастырылған; құралған» + лат. socialis – «жолдастық, некелік, одақтық» + лат. socialis – «жолдастық, некелік, одақтық» + еж. грек. σύστημα – «құрастырылған; құралған») – өзіндік ұғымын кездестіре алмадық.</p> <p>2. Әзербайжан: məcburi sosial sığorta sisteminin iştirakçısı olan, sosial yardımlardan ibarət olanlar</p> <p>3. Қырғыз: бул коомдук салымдары үчүн милдеттүү камсыздандыруу системасынын катышуучусу</p>

			<p>4. Өзбек: Ijtimoiy to'lovlar amalga oshiriladigan majburiy ijtimoiy sug'urta tizimi qatnashchisi</p> <p>5. Түрік: Sosyal katkıların yapıldığı zorunlu sosyal sigorta sisteminin katılımcısı</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: participant of the mandatory social insurance system, for which social contributions were made</p> <p>7. Испан: participante del sistema obligatorio de seguridad social, para el cual se hicieron contribuciones sociales</p> <p>8. Неміс: Teilnehmer des obligatorischen Sozialversicherungssystems, für das Sozialbeiträge entrichtet wurden</p> <p>9. Француз: participant du système d'assurance sociale obligatoire, pour lequel des cotisations sociales ont été</p> <p>10. Заңнама:</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: Термин емес. Жай сөйлем. «Әлеуметтік аударымдар жүргізілген міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қатысушысы» деп ол үшін деген тіркессіз аудару беруге болады.</p>
1247.	формализация	формализация	<p>1. (лат. forma – «форма, түр, бейне») – логикалық ерекшеліктерін, дедуктивті және айқын мүмкіндіктерді зерттеу мақсатында нысандандырылған теорияның түсінік мағыналары мен білдіру мәнінен айырмашылығын қамтамасыз ететін танымдық операциялардың жиынтығы.</p> <p>2. Әзербайжан: formalaşdırma</p> <p>3. Қырғыз: каттоо</p> <p>4. Өзбек: rasmiylashtirish</p> <p>5. Түрік: resmileştirme</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: formalization</p> <p>7. Испан: formalización</p> <p>8. Неміс: Formalisierung</p> <p>9. Француз: formalisation</p> <p>10. Заңнама:</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: формализация – формализация</p>
1248.	экспертная группа	сараптау тобы	<p>1. (лат. <u>expertus</u> – «тәжірибесінен білетін» + итал. gruppo – «кесек; топ») – техникалық шарттарға және / немесе ұсынылған құжаттарға сараптама жүргізетін, тиісті профильдегі мамандар тобы.</p> <p>2. Әзербайжан: ekspert qrupu</p> <p>3. Қырғыз: эксперттик топ</p> <p>4. Өзбек: ekspertlar guruhi</p> <p>5. Түрік: uzman grubu</p> <p>6. АҒЫЛШЫН: expert group</p> <p>7. Испан: grupo de expertos</p>

			<p>8. Неміс: Expertengruppe</p> <p>9. Француз: groupe d'experts</p> <p>10. Заңнама: экспертная группа – сараптамалық топ</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: экспертная группа – сараптамалық топ</p>
1249.	юрисконсульт	заң кеңесшісі	<p>1. (лат. jusjuris – «құқық» + лат. consultans – «кеңес беретін») – мекемеде заң мәселелерін шешумен айналысатын және оның мүддесін қорғайтын тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi məsləhətçi</p> <p>3. Қырғыз: акыл</p> <p>4. Өзбек: yuridik maslahatchi</p> <p>5. Түрік: yasal danışman</p> <p>6. Ағылшын: legal adviser</p> <p>7. Испан: asesor legal</p> <p>8. Неміс: Rechtsberater</p> <p>9. Француз: conseillers juridique</p> <p>10. Заңнама: юрисконсульт – заң конуслугтанты</p> <p>11. Бекітілген:</p> <p>12. Ұсыныстар: юрисконсульт – заң кеңесшісі</p>
1250.	юридические реквизиты	заңды деректемелер	<p>1. (лат. jusjuris – «құқық» + лат. requisitum – «қажеттілік») – жарамды деп тану үшін (мысалы, құжат атауы, оның жасалған күні, төленетін сомасы, төлеушінің атауы) актіде немесе өзге құжатта (мысалы, шартта, чекте, вексельде) болуы тиіс мәліметтер.</p> <p>2. Әзербайжан: hüquqi zərurətdir</p> <p>3. Қырғыз: юридикалык маалымат</p> <p>4. Өзбек: huquqiy rekvizitlar</p> <p>5. Түрік: yasal şartlar</p> <p>6. Ағылшын: legal requisites</p> <p>7. Испан: requisitos legales</p> <p>8. Неміс: rechtliche Anforderungen</p> <p>9. Француз: conditions légales</p> <p>10. Заңнама: реквизит – реквизит</p> <p>11. Бекітілген: реквизит – реквизит, деректеме</p> <p>12. Ұсыныстар: реквизит – реквизит, деректеме</p>
Қайта қаралатын заң терминдері			
1251.	человечество	адамзат, адам баласы, адамгершілік	<p>1. «ЧЕЛОВЕЧЕСТВО» – жер бетін бұрын-соңды мекендеген барлық адамдар жиынтығы. Кейде бұл термин қазіргі кезде жер бетінде өмір сүретін адамдарды білдіреді.</p> <p>АДАМЗАТ. Зат есім. 1. Заты, жаратылысы, тегі адам. А д а м з а т п ы с ы ң? Перімісің? – деп</p>

			<p>ақырып қалдым. Дауысы өлімсіреп әрең шығып: – Мен бір сорлы бейбақпын, шошымаңыз, – деді (Ж.Аймауытов, Шығармалары).2. [иран. زاد آدمي] Бүкіл адам баласы..А д а м з а т неше түрлі жиһан толған һәр дінде, һәр мәзһәпте және болған (М.Дулатов, Шығармалары). А д а м з а т не болады болмаса көз, Жалғаншы гулеп бастан етеді тез (Базар жырау, Шығармалары). Жан-жануар, а д а м з а т бәрі де жаратылыстың жақсылығына зар (С.Дөнентаев, Шығармалары). (https://kitap.kz/)</p> <p>АДАМГЕРШІЛІК. Зат есім. 1. Адам бойындағы қоғамдық талапқа сай ізгілікті, инабаттылықты білдіретін ахлақ ұғымы. Ол – сонымен қатар а д а м г е р ш і л і г і күшті, уәдеге берік, серттен таймайтын адам (М.Ғабдуллин, Қазақ халқының ауыз әдебиеті). Жақсы жігіт өзінің а д а м г е р ш і л і г і н жақсы ісімен танытады (Ә.Әлішев, Батыр болып тумайды). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: insanlıq 3. Қырғыз: адамзат 4. Өзбек: insoniyat 5. Түрік: insanlık 6. Ағылшын: humanity 7. Испан: humanidad 8. Неміс: Menschheit 9. Француз: l'humanité</p>
1252.	зона	аймақ, зона	<p>1. «ЗОНА» – грек. zone – «белдеу».</p> <p>«ЗОНА» – 1) Қандай да бір ортақ белгісімен сипатталатын кеңістік, аудан; 2) Табиғи ортақ белгілері тән болып келетін жер шарының белдеуі, ауданы; 3) Қандай да бір қызметімен сипатталатын, қандай да бір жұмысты атқаруға арналған, организмнің, құрылғының, өнеркәсіптік кешеннің бір бөлігі; 4) сөйлеу. Сотталғандарды түзеу-еңбек колониясында қамап ұстауға арналған жазасын өтеу орны (https://www.efremova.info/word/zona.html#.WrscG9RuaM8)</p> <p>ЗОНА. Зат есім. 1. Аралық бос жер, кеңістік алаң. Шегаралық з о н а н ы ң үстінен жорғалап өткен тышқан да көзден таса қала алмайды (Ж.Молдағалиев, Жүрек қазынасы). 2. г е о г р а ф и я л ы қ. Аймақ. (табиғи жағдайлары, флора, фауна т.б. ортақ Жер шарының белдеуі)..Жер шарында климатқа, топыраққа, өсімдікке т.б. қарай бөлінетін з о н а л а р бар (География оқулығы). (https://kitap.kz/)</p> <p>АЙМАҚ. Зат есім. 1. г е о г р а ф и я л ы қ.</p>

Физикалық-географиялық аудандастырудың жоғарғы өлшемдерінің бірі..А й м а қ – геологиялық құрылымы тұтас, жер бедері ұқсас территориялық бөліктің бір түрі (Қ.Құрманов, Физикалық география). 2. Әкімшілік-аумақтық бөлініс, өлке, өңір, атырап. Өлгі айтқандардың бәрі қазақтың бір а й м а ғ ы н д а, я бір руында ғана болмай, әр елінде, әр жерінде болғандықтан, қазақты антропология жағынан сынаушыларға мұндай түрлері кез келе беруі мүмкін (М.Дулатов, Шығармалары). Алты жыл қимай күткен ауыл, а й м а қ Алдыңнан кесе өткем жоқ, Құдай айғақ (С.Торайғыров, Мағынасыз мешіт). А й м а ғ ы Жетісудың – жеті дуан, Найман мен Жалайырлар, Албан, Суан. Түрлі ел тұс-тұсынан келіп жатыр, Күжілдеп болыс, билер құрып думан (К.Әзірбаев, Таңдамалы шығармалар). 3. Айнала, маңай, төңірек. Лагерь а й м а ғ ы тікенек сыммен қоршалған (Қ.Исабаев, Ажал құрсауында). А й м а ғ ы н көк жасыл төбелер қоршаған шағын село күн нұрына шомылып күреңденеді (М.Иманжанов, Менің махаббатым). Еңбектің сәті бір думан, Қағады кейде жыр қанат, Таусылар емес тау қырман, А й м а қ қ а төне тұр қарап (Ғ.Қайырбеков, Құрдас). (<https://kitap.kz/>) АУМАҚ. Зат есім. 1. Атырап, аймақ, алқап..Таңертең немесе күндіз белгілі бір а у м а қ т а н бой көрсеткен қыран құс кешке қарай сол маңнан тояттамайынша, әрі қарай еш уақытта кете бермейді (Ө.Көшімов, Жас аңшы). Қақаған үскірік күні кеше тебіндікті тар көріп бытырап жайылған жылқыны аз а у м а қ қ а жиыстырып келеді (М.Дүзенов, Ақ әже). Жиынға а у м а қ болып қауымдасқан жұрттың тайлы-таяғына дейін қалмай қара нөпір болып жиналса керек («Қазақ әдебиеті»). 2. Мөлшер, көлем, ауқым..Жамбыл облыстық колхозаралық ұйымының жылжымалы механикаландырылған колоннасына жұмысқа орналасты. Бұл колоннаның жұмыс а у м а ғ ы кең (К.Баялиев, Жер.). Бұл бір а у м а ғ ы жүз үйден кем емес қарақұрым қыстаудан құралған ауыл екен (Ө.Қанахин, Жер басып жүрсем). Көлшіктің а у м а ғ ы шағын болғандықтан ба, жүзіп жүрген жабайы үйрек, қаз Айбекке соншалық көп көрінді (Б.Мұқаев, Жалғыз жаяу). 3. г е о г р а ф и я л ы қ. <латын. territorium>. Шегарасы белгіленген ішкі және жағалаудағы сулар мен аспан кеңістігін қоса алғандағы жер ауданы..1925 жылға қарай

			<p>Қазақстанда мақта егісінің а у м а ғ ы дүниежүзілік бірінші империалистік соғысқа дейінгі дәрежесінен асып түсіп, 29300 гектарға жетті (М.Майлыбаев, Қазақстандағы мақта шаруашылығы). Каспий осындай зор а у м а қ т ы алып жатқан кең көлеміне байланысты теңіз деп аталғанымен, шынында көл. Өйткені ол ешқандай бұғаз арқылы мұхитпен байланыспайды (Ө.Бірмағамбетов, Қазақстан географиясының хрестоматиясы). Прокуратура – мемлекеттің атынан бүкіл елдің а у м а ғ ы н д а заңдардың қолданылуына жоғары қадағалау жасаушы және бұл Ата Заңда өте анық әрі орынды жазылған («Егемен Қазақстан»). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: sahəsi 3. Қырғыз: зона 4. Өзбек: olgan 5. Түрік: bölge 6. Ағылшын: zone 7. Испан: área 8. Неміс: Bereich 9. Француз: zone</p>
1253.	установление материнства	ана болуды анықтау, аналықты анықтау	<p>1. «МАТЕРИНСТВО» – 1) Әйелдің жүктілік, бала туу, емізу кезеңіндегі жай-күйі; 2) Әйелдің балаларға деген өзіндік сезімі, ана атану ниеті. (https://kartaslov.ru/материнство)</p> <p>АНА. Зат есім. 1. Елге сыйлы, жасы үлкен әйел адам. Кейбір қазақ руларының елдігін танытатын ұрандары да а н а л а р есімімен аталған (ҚҰӘ). Соңғы жылдары қатты қартайған және ұзақ аурулы болған Ұлжан ана, ел а н а с ы, көбінше ақырын, баяу, үнсіз өмір кешіпті (М.Әуезов, Абай жолы). Көп үйлі, көп ауыл-аймақтың а н а с ы есепті болған Ұлжаннан базарлық дәмететін жандар да аз емес (М.Әуезов, Шығармалары). Сөйтіп етектерінен ұл саулаған қазақтың екі қызы екі рулы елге а н а болып қана қоймай, сол елдердің есіміне, ұранына айналыпты (Қ.Жұмаділов, Дарабоз). 2. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. п о э т и к а л ы қ. Негіз, түп, тамыр. Барынша шамасы суыққа қашпақшы, Мұз теңіз-а н а с ы құшағын ашпақшы (М.Жұмабаев, Шығармалары). Айналайын, ақ бұлақ, а н а-бұлақ, Бір көргеннен қалдың-ау маған ұнап (И.Сапарбаев, Ғашықтың тілі). Үргеніш шешені: – Сөз анасы не? Су анасы не? Жол анасы не? – деп сұрайды. Сырым батыр: – Сөз а н а с ы – құлақ, Су анасы – бұлақ, Жол анасы – тұяқ! – деп жауап береді (Шешендік сөздер). Жер-а н а н ы ң сұлулығын былай қойып енді өсімдіктану пәнінің</p>

негізгі салаларына көшуіңіз мүмкін (І.Есенберлин, Шығармалары). – Әрине, қай жерде болса да адам дегеннің бәрі бірдей ғой, – деді өз сұрағына жауап қайтарып, – мейлі, тек Отан-а н а алдындағы борыштарын ұмытпаса болғаны... (І.Есенберлин, Шығармалары). 3. Баланың туған шешесі; балалы әйел. «Сүймеймін, басқа кімге бұйырса да көнейін, осы жаннан маған азаттық әперсін», – деп әкеме өз а н а м д ы да, мынау кіші анамды да екі рет салып едім, ырзалық ала алмадым (М.Әуезов, Шығармалары). Балаға деген а н а мейірімі, оның оттан да ыстық махаббаты қандай күшті болса, а н а с ы н а деген баласының сүйіспеншілігі одан да күшті еді (І.Есенберлин, Шығармалары). Көрмесе бір сәт қайдалап, Тынымсыз жаны аңсаумен, Сүйе ме а н а ң аймалап, Айтшы сен, айтшы, жан сәулем (Т.Айбергенов, Мен саған ғашық едім). 4. Сонау, ана бір, анау. А н а жылы қасқа атын орысқа әпергеннен бері оның ішіне қан қатулы болатын (Ж.Аймауытов, Шығармалары). – Маған Оспан істеген істі үлгі қылма, сен. Оспан дүниеліктің құлы болса, а н а қасындағы тақыр кедей Жансейіт не қылып отыр? (М.Әуезов, Қилы заман). Біз мынау алаяқтардан ірге айырғалы а н а бір төбенің басына жиналамыз (Ғ.Мүсірепов, Кездеспей кеткен бір бейне). А н а жолы кішкентай ұлын атасының қолында қалдырып, жаяу әскер рота командирі, аға лейтенант Атымтай жұмыс істеуге осы рудникке келген (І.Есенберлин, Шығармалары).
(<https://kitap.kz/>)

АНАЛЫҚ. Зат есім. 1. з о о л о г и я л ы қ. Төлдейтін ұрғашы мал, жан-жануар. Әрбір а н а л ы қ отыз мыңдай уылдырық әкетіп барады. Уызға оралған уылдырыққа жетер тамақ қайсы! (Ғ.Мүсірепов, Өмір жорығы). Жобасы тағы бір бұлан бұталарды қирата басып мұны іздеп келе жатқандай. Бұл бұрыла қарағанда көсем бұлан үйіріне бір уыс ақ қылшық біткен а н а л ы қ т ы ң еміне ентелеп келіп қалғандығын аңғарды («Қазақ әдебиеті»). 2. б о т а н и к а л ы қ. Өсімдіктердің көбеюіне қатысатын ұрықтанатын, аталыққа қарсы мүшесі..Жыныстық көбеюде а н а л ы қ және аталық тұқым клеткаларының қосылуынан пайда болатын зигота клеткасынан жаңа организм дамиды (ҚҰЭ). Өзге дәнді дақылдардың көпшілігінен бір өзгешелігі жүгерінің гүл шоғырлары айырым жынысты болады, яғни а н а л

			<p>ы қ және аталық гүл шоғырлары бір өсімдікте, бірақ бөлек өседі (М.Ерлепесов, Тұқым өсіруге көмекші). Олар дені сау гүлдердің а н а л ы қ аузына барып түседі де, сол жерде өніп, жатынға енеді, ал одан соң ұрыққа барады (Ж.Жиенбаев, Астық дақылдарының қарақүйесі және онымен күрес). 3. Анаға тән. Аздан соң көп жылаулар басылып, Қаражан жалғыз өзі а н а л ы қ зарын шығарып, азырақ жоқтау айтты (М.Әуезов, Шығармалары). А н а л ы қ жүрек баланың ада-гүде жазылғанына әлі де сенбейді (С.Мәуленов, Шыңдағы шұғыла). Әйел бұған аса бір сүйкімді а н а л ы қ мейірімділікпен қарап тұр екен (С.Бақбергенов, Менің досым). (https://kitap.kz/)</p> <p>АНЫҚТА. Етістік. 1. Дұрыстау..Шофер жігіт а н ы қ т а п қарай да алған жоқ, Сұлтаннның асықтыруымен қатты жүріп келе жатқан жеңіл машина кенет бірдемеге тірелгендей болды да, гүрс-гүрс секіріп, анандай жерге ұшып түсті (І.Есенберлин, Шығармалары). 2. Бір заттың анық-қанығына көзі жету, білу, ұғыну..Ұша алмас қара бүркіт қалықтамай Құлмамбет сөз сөйлейсің а н ы қ т а м а й. Айтатұғын кісінің өзіне айтқын Делбе сүзек кісідей шалықтамай (Жамбыл, Шығармалары). 3. Анық ету, дәлдеу, айқындау..Абайдың өлеңдерін тергегенде бірінші баспасындағы кемшіліктерді жоюға, сөздерін а н ы қ т а п дұрыстауға қолдан келген шаралар қылынды (Х.Досмұхамедұлы, Шығармалары). 1858 жылы Рудольф Вихров әрбір жасуша өзіндей жасушаның бөлінуі арқылы пайда болатынын а н ы қ т а д ы (Тіршіліктану). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: analıq 3. Қырғыз: эне белгилөө 4. Өзбек: tug'ruq 5. Түрік: analık kurulması 6. Ағылшын: maternity 7. Испан: maternidad 8. Неміс: Mutterschaft 9. Француз: maternité</p>
1254.	функция	функция, қызмет, атқарым	<p>1. ФУНКЦИЯ – лат. functio – «орындау, іске асыру, қызметтік міндет».</p> <p>ФУНКЦИЯ – элементтер арасындағы қатынас, мұнда бір элемент екіншісінің өзгеруіне алып келеді</p> <p>ФУНКЦИЯ. Зат есім. 1. [латын. functio] Өзіндей басқа бір өзгеріске тәуелді, соның әуенімен бірге өзгертін құбылыс..Бағаның халық</p>

шаруашылығында айрықша маңызы бар, сондықтан да ол көптеген экономикалық ф у н к ц и я н ы атқарады (Қ.Нұрғалиев, Сүт өндірудің тиімді жолдарын арттыру). 2. м а т е м а т и к а л ы қ. Айнымалы шамалар арасындағы тәуелділікті білдіретін математикалық ұғым..Ф у н к ц и я ұғымы мектептің бүкіл математика курсында кездеседі, алайда ол балалардың жас ерекшеліктеріне орай ұзақ уақыт ішінде біртіндеп енгізіледі («Қазақстан мектебі»). 3. Дене мүшелерінің, организмнің атқаратын қызметі..Сүтқоректілерде орган саны көп және олардың әрқайсысы өзіне тән әр түрлі ф у н к ц и я л а р д ы атқарады (Т.Күлтебаев, Қой төлінің түрлі жағдайда өсіп-жетілуі). 4. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Белгілі бір нәрсенің ролі, маңызы..Сонда ғана өзеннің, судың адам өмірінде атқаратын ф у н к ц и я с ы ақталып, заңдылық табатын сияқты (С.Еркебаев, Жолдар мен шақырымдар). 5. Қызмет бабына байланысты, жүктелген міндет, атқаруға тиісті істердің жалпы аумағы. (<https://kitap.kz/>)

ҚЫЗМЕТ. Зат есім. 1. [араб]. Еңбек ету аясындағы жұмыс; кәсіп..Сол сияқты хабарларға жалғаса бір күні Азамат Азаматычтың Қарасай қаласына қызметке келгендігі тарады (Б.Майлин, Азамат Азаматыч). Үлкен қызмет, жұмысы маңызды. Қызметке әбден орнығып қалды, құдайға шүкір, абырой-атағы да жаман емес (Т.Нұрмағамбетов, Ескі үймен қоштасу). 2. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Бір нәрсенің мәні; маңызы, орны..– Машина өз алдына, жылқы өз алдына, әрқайсысының орны, қ ы з м е т і басқа-басқа (Ж.Алтайбаев, Сыпырғыш). Бұл – қазақ поэзиясының келешегі, оның қоғамдық қ ы з м е т і туралы мәселе (С.Қирабаев, Октябрь және қазақ әдебиеті). Шаруа адамына сиыр малы неліктен қадірлі, жылқының қ ы з м е т і немесе түйенің пайдасы қандай? (М.Ғабдуллин, Қазақ ауыз әдебиеті). (<https://kitap.kz/>)

АТҚАРЫМ. Зат есім. 1. Орындалған, жүзеге асқан іс, іс-әрекет. А т қ а р ы м ы жоғары. (<https://kitap.kz/>)

АТҚАРЫМ БАСПАЛДАҚТАРЫ. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Қандай да бір өндірістік мекеме қызметінің маңызды бағыттарын анықтап, оларды жүзеге асыруда қолданылатын қағидаттар. А т қ а р ы м б а с п а л д а қ т а р ы – фирма қызметінің шешуші стратегиялық бағыттарын анықтау және оларды өндірістік-өткізу

			<p>кұрылымының қолданылып жүрген баспалдақтары (басқару қағидаттары) (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <p>МАРКЕТИНГ АТҚАРЫМЫ. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Өзара байланысты іс-қимыл жасайтын ішкі және сыртқы ортаны талдау; рыноктарды талдау; тұтынушыларды талдау; бәсекелестер мен бәсекені зерттеу; тауарларды зерттеу; жаңа тауар тұжырымдамасын қалыптастыру, маркетингілік зерттеулер негізінде тауар өндірісін жоспарлау; тауар қозғалысын, өткізім мен сервисті жоспарлау; баға саясатын тұжырымдап, іске асыру; маркетингілік бағдарламаларды әзірлеп, іске асыру; маркетингіні ақпаратпен қамтамасыз ету; маркетингіні басқару (қауіп-қатерді, пайданы, тиімділікті бағдарлай отырып, маркетинг шараларын жоспарлау, іске асыру және бақылау) қамтылады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <p>АТҚАРЫМДЫҚ. Сын есім. 1. Жүзеге асырылуға, орындалуы тиіс..Қазіргі уақытта біздің алдымызда демократияны а т қ а р ы м д ы қ тұрғыдан бекемдеу міндеті тұр, жасақталған институттарға ендігі жерде жұмыс істеу керек («Жас Алаш»). (https://kitap.kz/)</p> <p>АТҚАРЫМДЫҚ САЛА. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Бөлімшелері бүтіндей ұйым мүддесіне жұмыс істейтін қызмет саласы..А т қ а р ы м д ы қ с а л а ғ а маркетинг, өндіріс кадрларын оқыту, қаржы ресурстарын жоспарлау т.б. жатады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзербайжан: хўsusiyuət</p> <p>3. Қырғыз: милдети</p> <p>4. Өзбек: хususiyati</p> <p>5. Түрік: fonksiyon</p> <p>6. Ағылшын: function</p> <p>7. Испан: característica</p> <p>8. Неміс: Funktion</p> <p>9. Француз: caractéristique</p>
1255.	дедовщина	әлімжеттік	<p>1. ӘЛІМЖЕТТІК. зат. Қоқан-лоқы, күш көрсетушілік (ҚС, 157).</p> <p>«ДЕДОВЩИНА» – әскерде қызмет атқарушылардың арасындағы қарым-қатынастағы бейресми иерархиялық жүйе (https://ru.wikipedia.org/wiki/Дедовщина)..</p>

			<p>2. Әзербайжан: hazing</p> <p>3. Қырғыз: чектен ашуу</p> <p>4. Өзбек: hazing</p> <p>5. Түрік: hazing</p> <p>6. Ағылшын: hazing</p> <p>7. Испан: novatadas</p> <p>8. Неміс: Trübung</p> <p>9. Француз: bizutage</p>
1256.	котировка	белгіленім, котировка, баға белгіленімі	<p>1. КОТИРÓВКА – фр. cote, ағылшын. financial quote.</p> <p>КОТИРÓВКА – сатушы немесе сатып алушы белгілейтін және олар салып алу немесе сату операцияларын жасауға дайын тауар бағасы (бағамы, пайыздық мөлшерлемесі) (https://www.google.kz/search?rlz=)</p> <p>КОТИРÓВКА. Зат есім. 1. [француз. se coter] э к о н о м и к а л ы қ. Ұйымдастырылмаған нарықта немесе биржалық тауарларға баға қою, шетел валюта курсы деңгейін белгілеу. К о т и р о в к а – шетел валюталары мен бағалы қағаздарына баға белгілеу. Валюта к о т и р о в к а жасаудың екі әдісі – тікелей және жанама әдісі болады (Орысша-қазақша түсіндірме сөздік. Экономика). Мысалы, АҚШ-та басқа елдердің валюталарына доллармен к о т и р о в к а жасайды (Орысша-қазақша түсіндірме сөздік. Экономика). К о т и р о в к а – құнды қағаздардың, шетел валюталарының бағамын немесе биржалардағы тауарлардың бағасын белгілеу (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). (https://kitap.kz/)</p> <p>ВАЛЮТАЛЫҚ БАҒА БЕЛГІЛЕНІМІ. Тұрақты тіркес. 1. Елдердің орталық (ұлттық,) банктерінің төлемдер төлеу және есеп айырысу мақсатында ұлттық, валютаға қатысты шетел валютасының бағамын белгілеуі. (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: quote</p> <p>3. Қырғыз: цитата</p> <p>4. Өзбек: taklif</p> <p>5. Түрік: alıntı</p> <p>6. Ағылшын: quotation</p> <p>7. Испан: cita</p> <p>8. Неміс: Zitat</p> <p>9. Француз: citation</p>
1257.	телесные наказания	дене жазалары, тән жазалары	<p>1. «ТЕЛЕСНЫЕ НАКАЗАНИЯ» – жазаланатын адамға физикалық ауырту немесе зақым келтіруден тұратын, өте ертедегі (өлім жазасымен қатар) жазалау шараларының бірі</p>

([https://ru.wikipedia.org/wiki/Телесные наказания](https://ru.wikipedia.org/wiki/Телесные_наказания)). ДЕНЕ. Зат есім. 1. б и о л о г и я л ы қ. Тірі ағзалардың сыртқы тұрпаты..Д е н е ұғымы, көбінесе, адамға және жануарларға (әсіресе, омыртқаларға) қатысты жиі қолданылады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Д е н е ұғымы кейде микроорганизмдерге, саңырауқұлақтарға және өсімдіктерге де қатысты айтылады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Жануарлардың д е н е с і н і ң алдыңғы бөлігі – бас, артқы бөлігі – құйрық деп аталады да, құрылысы мен атқаратын қызметі жөнінен бір-бірінен ерекшеленеді (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 2. а с т р о н о м и я л ы қ. Жұлдыздар мен ғаламшарлар, метеорлар т.б..Ертедегі қазақтар аспан д е н е л е р і – Күнге, Айға, жұлдыздарға және басқаларға (бағынды) табынды (З. Ақназаров, Ғылыми атеизм негіздері). Кейбір аспан д е н е л е р і н і ң [метеорларының] қозғалысын олардың атмосфера ішінде қалдыратын ізі арқылы зерттеуге болады (Х. Әбішұлы, Халық астрономиясы). Планеталардың барлығы да жарықты күннен алатын, өздері жарық шығармайтын д е н е л е р (Х. Әбішұлы, Халық астрономиясы). 3. и н ф о р м а т и к а л ы қ. <ағылшын. body>. Қандайда бір әрекеттердің сипаттамасынан немесе хабарламадан тұратын ақпараттық объектінің ішкі бөлігі (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Информатика және компьютерлік техника). 4. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Адам, кісі, жан..Іште жұрт жиналысып кең бөлмеге, Өңшең бор, қасқа-жайсаң, кердең д е н е (Ғ.Қайырбеков, Дала қоңырауы). 5. Басым болу, жеңу, бағындыру..Кешегі Оспан ағасы, Кісінің малын жемепті... Досына дәл жаз, жауға аяз, Алысқанда д е н е п т і (Абай, Шығармалар жинағы). 6. ф и з и к а л ы қ. Нақтылы бір заттың бар көлемі, өн бойы..Салынуына мың жылдай болған бұл собордың д е н е с і н д е талай заманның таңбасы бар (С. Мұқанов, Саяхаттар). 7. Адамның бүкіл тұла бойы..[Абайдың] д е н е с і серги сүйсіне бір күрсінгенде сергек, сезімтал көңіл де өрби түскендей болды (М. Әуезов, Абай жолы). Зейнегүлді аяп, д е н е с і н і ң қан ұйыған жерін сипап көріп болғасын, ойланып отырып ұзақ әктісін Құсайынға оқып берді (Ж.Өмірбеков, Қызыл су). Біздің басшымыз Көпжасаровтың жаяу жүруі, д е н е қимылы тым аз болғандықтан соңғы

жылдарда д е н е с і н май басып кеткен (Ж.Жұмақанов, Жазылмаған кітап). Туғанда дүние есігін ашады өлең. Өлеңмен жер қойнына кірер д е н е н (Абай, Толық жинақ). (<https://kitap.kz/>)

ТӘН. Сын есім. 1. Біреуге, бір нәрсеге қатысты, телулі. Қашан Сұлтанмахмұт қайтқанша Шакизат өзін осылай қатал, қазақ қыз-келіншектеріне т ә н тамаша иба-әдеппен ұстаған еді (Д.Әбілев, Арман жолында). Жақсылыққа жанымды т ә н етемін, Айта қалар сол шығар дәнекерім. Бірақ, достым, ұмытпа, қастық етсең, Найзағайы бұлттың да бар екенін (К.Салықов, Жезкиік). 2. Адамның денесі, тұла бойы. Т ә н көмілер, көмілмес еткен ісім, Ойлайтын да мен емес – бір күнгісін. Жұрт ұқпаса, ұқпасын жабықпаймын Ел бүгіншіл, менікі – ертең үшін (А.Байтұрсынов, Шығармалары). Етің етке тигенде, демің тиіп сүйгенде, Т ә н шымырлап, бой еріп, Ішім оттай күйгенде (Абай, Толық жинақ). (<https://kitap.kz/>)

ЖАЗА. Зат есім. 1. а р а б. Қылмыстылығы, кінәлілігі үшін тартатын айып, істеген күнәсінің азабы, өтеуі. Қасиетті Құран Кәрімнің, «Иунус» сүресінің 27-аятында: «Жамандық жасағандар сол жамандығына тепе-тең ж а з а ғ а ұшырайды, қорлыққа жолығады» («Жас Алаш»). Сонымен оны Жұрымбай ж а з а алмайды дейсің бе? (М.Дулатов, Шығармалары). Мұсылмандық ережелерден шегінгендер немесе ол ережелерді дұрыс атқармағандар үш түрлі ж а з а ғ а кесілетін еді: бірінші ж а з а – шапалақтау, екінші ж а з а – таяқпен дүрелеу, үшінші ж а з а – темір шыбықпен (шомполмен) соғу (Х.Ақназаров, Шығармалары). 1903 жылға дейін дүре ж а з а с ы қолданылып келді («БК(б)П тарихы»). 2. Себепсіз азаптау, жапа..Мәмлүк заңы бойынша, сұлтан қаһарына ұшыраған әмірдің ең жақын достары да ж а з а д а н құтылмайтын («Парасат»). 3. п е д а г о г и к а л ы қ. Тәлімгерді қандай да бір айыбы үшін жауапкершілікке тартудың бір түрі ретіндегі тәрбиелік мәні бар жазалау шарасы..Соңғы кезде педагогика пәні ж а з а н ы екіге бөліп жүр: 1) Жаратынды ж а з а, 2) жасанды ж а з а. Жаратынды ж а з а қылмыстың өзімен байланысулы, яки нәтижесі сияқты, қылмыстың өзінен туады (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 4. з а ң. <ағылшын. fenary>. Сот үкімі бойынша қылмыс жасады деп танылған азаматтарға қатысты әр елдің қылмыстық заңдарында көрсетілген баптарға сәйкес

қолданылатын мәжбүрлеу шарасы..Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі бойынша ж а з а белгілеу кезінде қылмыстың сипаты мен қоғамға қатер төндіру дәрежесі, айыпкердің жеке басы, оның мінез-құлқы, жазаны жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлар ескеріледі (ҚҰӘ). Ж а з а н ы қылмыстық іс жүргізушілік нұсқада белгіленген арнаулы заң тәртібімен сот қана тағайындайды (Заң терминдерінің түсіндірме сөздігі). 5. Кінә, жазық..Жүгіріп Мәжнүн келді «ағатайлап, Ғаріпті неге ұрасың қолын байлап. Сорлының әлдеқандай ж а з а с ы бар, ұқтырып айтыңызшы маған жайлап» (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Қайратқа сеніп, қақтықпай, Ж а з а с ы н тауып жауласар. Қатынша тілмен шаптықпай, Майданға шықса жарасар (Абай, Толық жинақ). (<https://kitap.kz/>)

ЖАЗАЛАУ. I. Зат есім. 1. п е д а г о г и к а л ы қ. Баланың тәртібіндегі жағымсыз қылықтар мен әрекеттерге тыйым салып, оларды болдырмауға бағытталған педагогикалық ықпал ету тәсілдерінің бірі..Ж а з а л а у істелген тәртіпсіздікке лайықты, әділетті болғанда және бала өзінің не үшін жазаланғанын түсінгенде ғана оның тәрбиелік мәні болады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика.). Ж а з а л а у д ы ң әртүрлі жолы бар. Мысалы тәртіпсіздік үшін ұялту, ескерту, сөгіс беру, педагогикалық кеңеске шақыру, мектептен шығару, бір сыныптан басқа сыныпқа немесе басқа мектепке ауыстыру және т.б. (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика.).

II. Етістік. 1. Айыпқа жығу, жазығы үшін соққыға душар қылу..Әкесі... баласының бұдан былай да теріс жолмен кетуін қаламайды, сол себепті ол сөгеді, ұрсады, тіпті ж а з а л а й д ы да (Б.Момышұлы, Шығармалары). Құдай тағала күдіретті ғой. Жер бетіндегі біз сияқты құлдарын әрбір қисық қылығы үшін ж а з а л а п отырады (Ә.Әлімжанов, Махамбеттің жебесі). Әкем бізге өте сирек ұрсатын. Тіпті некен-саяқ ж а з а л а й т ы н (С.Айни, Шығармалары). Швейцарияда шылым тартатындарды көпшілік жүретін жердегі дінгекке байлап ж а з а л а с а, Англияда ондайларды елден аластатып отырады (Ж.Еділбаев, Буырқанған) 2. Айыбын өтету, жауапқа тарту..Ж а з а л а с а тәуір оқитын, жаман оқитын балаларды да бөлшектеп, кісі басына сабақ беру жолы да бар екен. Бұл түкке

			<p>тұрмайтын әдіс (Ж.Аймауытов, Шығармалары). Мектепке баруға бетім шыдамады. Өзімді-өзім қара жұмысқа салып, ж а з а л а ғ ы м да келді (Ө.Тұрманжанов, Адам адамға дос). Кешегі әндерін олардың кейбіреулері бюрода да қайталамақшы еді, оған бюро мүшелері қатты тойтарыс беріп, ондай пиғыл таратқандары үшін колхоз басшыларын қатты ж а з а л а п тастады (Ә.Нұршайықов, Жер туралы жыр). Ердің ары өлгені өзі өлгені. Шөгінші ж а з а л а п, абақтыны қолдан жасағаны үшін Омархан мен Нұрмағанбет жиырма бес түйеден ер-азаматтың құнын тартсын (К.Оразалин, Абай ауылына саяхат). (https://kitap.kz/)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Өзербайжан: cismani cəza 3. Қырғыз: капрал жаза 4. Өзбек: jismoniy azob 5. Түрік: dayak 6. Ағылшын: physical punishment 7. Испан: castigo corporal 8. Неміс: körperliche Bestrafung 9. Француз: châtiment corporel
1258.	репутация хорошая	жақсы атак-абырой, жақсы бедел, жақсы атак	<p>1.РЕПУТАЦИЯ (ағыл. reputation, фр. renommée) – адам немесе адамдар тобы туралы белгілі бір қалыптасқан пікір. РЕПУТАЦИЯ. Зат есім. 1. к і т а б и с т и л ь. Атак, абырой..Ол Совет Одағында жақсы р е п у т а ц и я ғ а ие болды («Социалистік Қазақстан»). – Мен ұлы Королевствоның музейін тұңғыш рет көріп тұрмын. Сондықтан да оның р е п у т а ц и я с ы н білмеуім ғажап емес (Қаныш аға). (https://kitap.kz/)</p> <p>БЕДЕЛ. Зат есім. 1. Көлем, мөлшер..Ол бұрынғы қайраттың қашқанын соңғы үш-төрт жылдың б е д е л і н д е анық-ақ, сезіп жүр (Т.Әлімқұлов, Күрең өзен). Сергелденмен өткен осы екі-үш күннің б е д е л і н д е Біркімбаидың ойламаған ойы, екшемеген ақылы жоқ (Т.Әлімқұлов, Сейтек сарыны). Хабар тиген соң тынымынан айрылды. Валерий бастығының соңынан қалмай жүріп жұмыс істеген сегіз-тоғыз айына демалыс төктіріп, сол екі-үш жетінің б е д е л і н д е жолға шықты (Қ.Бектұрғанов, Ізгілік жолдары). 2. қ о ғ а м д ы қ. <латын. auctoritas – өкімет, биік, ықпал>. Белгілі бір адамның, әлеуметтік институттың нақты қадір қасиетіне, сіңірген еңбегіне орай жалпы жұрт таныған абырой-атағы..Бар деді алтын, күміс медаліңіз, Білінген басқа әкімге б е д е л і н і з.</p>

Ылайқат сүйегіңе сәндік қылып, Меккеде қабыл болған жеделіңіз (Кердері Әбубәкір, Қазағым). Әліш мұны әліде болса б е д е л і н і ң барлығынан көрсе, Әукең «Әліш молданың шарапаты» деп ұғынды (Б.Майлин, Шығармалары). Абай б е д е л і жетіп, қолынан келген жерлерінде, осы Даниярдай жалқы-жетім жастарды интернатқа әкеп қосуға тырысқан (М.Әуезов, Шығармалары). Дұшпаны өз алдына келгеннен соң, Бетімді тырнап алмай аясын ба? Әркімнің өзі шыққан тауы биік, Әсеттің б е д е л і н е қарасын ба (Айтыс). (<https://kitap.kz/>)

АБЫРОЙ. Зат есім. 1. Абиыр (адамның жыныс мүшесі, ұятты жері)..Ергежейлілер киім кимейді, еркектері мықынына тері байлайды да әйелдері а б ы р о й ы н ғана жабады (Ш.Қожахметов, Ғалам ғажаптары). Комиссия бөлмесінен а б ы р о й ы н басып, тыр жалаңаш уыздай жас жігіт шықты (Ғ. Мұстафин, Көз көрген). 2. Ар, ұят, намыс..Көніп жүр таршылыққа неше жылдай, Қыс оқып, жаз ақша іздеп, ешбір тынбай. Шыдаса көп қалған жоқ, мақсұт жақын, А б ы р о й, денге саулық берсе Құдай (М.Дулатов, Шығармалары). Әдетін қазақшылық қоймаймын деп, Өзінің а б ы р о й ы н жыққан қазақ, Алшақтап жүргенінде алты мыңға, Қор қылар қорғасындай тышқан қажап (Ә.Найманбаев, Шығармалары). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Пайда, олжа..Күн иісе, жерге а б ы р о й, жер иісе, малға а б ы р о й (Мақал). 4. [иран. *اب رو*] Бедел, атақ, даңқ..Асықпасаң көрерсің, Мұны азсынсаң тағы да. Хиянаттан бой тартып, Шық ғаділет жағына. Мұны істесең шығарсың, А б ы р о й д ы ң тағына (М.Дулатов, Шығармалары). Сарынға жастар салмасын, Арам жын келіп қалмасын. Таза ақыл табам деп жүріп, А б ы р о й ы н жойып алмасын (Ш.Құдайбердиев, *Шығармалары*). *Қалың дәулет, а б ы р о й Әшімде де мол (Д.Әбілев, Арман жолында)*. (<https://kitap.kz/>)

АБЫРОЙ-АТАҚ. Зат есім. 1. Ел алдындағы бедел, жақсы ат, даңқ..Осында №3 шахтаның забойщигі Рақышев Мағауия мен №1 шахтаның забойщигі Түсіп Күзембаев а б ы р о й-а т а қ қ а ие болды (Қ.Әміров, Өшпес жұлдыздар жарығы). Сен барлық а б ы р о й-а т а ғ ы ң д ы осы жұмыстың сәтін түсіруге жұмсайсың (Ш.Хұсайынов, Таныс адамдар). Өзі болса а б ы р о й-а т а қ т а н құр

			<p>алақан емес (М.Сәрсекеев, Жеті жылдықтың жігіттері). (https://kitap.kz/)</p> <p>АБЫРОЙ-БЕДЕЛ. Зат есім. 1. Ар-намыс, өзіндік және қоғам алдындағы бағасы..Батыс елдерінде жұмыссыз болу – тек жұмысты жоғалту ғана емес, сонымен бірге адам өзінің ар-намысын, а б ы р о й-б е д е л і н жоғалту деп те есептеледі (Б.Жүнісов, Нарықтық экономика негіздері). (https://kitap.kz/)</p> <p>АТАҚ-АБЫРОЙ. Зат есім. 1. Атақ-даңқ, бет-бедел..А т а қ-а б ы р о й алғанда осы шелтиіп, асып-тасып, әбігер боп қалмаушы ма ек! Мынау екеуі ұялып, үндемеуге тырысады, бұлары несі (М.Әуезов, Шығармалары). Әйел шіркіннің көңілі бір құламасын де. Бір құласа а т а қ-а б ы р о й ы н а, бақ-дәулетіңе қарамайтын көрінеді ғой (Қ.Жұмаділов, Көкейкесті). (https://kitap.kz/)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: уахşı nüfuz 3. Қырғыз: жакшы аброй 4. Өзбек: уахshi obro' 5. Түрік: iyi itibar 6. Ағылшын: good reputation 7. Испан: buena reputaci6n 8. Неміс: guter Ruf 9. Француз: bonne r6putation
1259.	аффект	аффект, жан күйзелісі	<p>1. АФФЕКТ – лат. affectus – «құмарлық», «жан толқынысы».</p> <p>АФФЕКТ – 1) көңіл-күй (сыртқы көрініс, ішкі қабылдау); 2) қысқа мерзімде және өте тез болатын эмоционалды процесс; 3) есі дұрыс емес немесе есінің дұрыстығы шектеулі түрде болатын адамның қысқамерзімді эмоционалды көңіл-күйі</p> <p>АФФЕКТ. Зат есім. 1. [латын. affectus]м е д и ц и н а л ы қ. Ашуланған, долданған хал, ашу қысқанда, қатты үрейленгенде уақытша естен адасу..А ф ф е к т адам көңіл-күйінің кенеттен өзгеріп әлсіреуінен, тынышсыздануынан да пайда болады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Тіпті күшті болған ішкі сезім а ф ф е к т деп аталады. А ф ф е к т көбінесе кенет болады. Оны құйынмен ұқсастыруға болады (М.Жұмабаев, Шығармалары). (https://kitap.kz/)</p> <p>ЖАН. Зат есім. 1. п с и х о л о г и я л ы қ. Адамның ішкі ой-санасы, рухани, сезімдік қасиеттері..Ж а н ми арқылы сыртқы дүниеде һәм өз денесінде не болып жатқанын біледі (М.Жұмабаев,</p>

Шығармалары). Оқушылардың қабілеттерінің дамуына бағыт беруге тек тәрбие өнеріне жетік, бала ж а н ы н жақсы білетін мұғалімдер ғана жақсы нәтижеге ие бола алады (К.Жарықбаев, Психология). 2. д і н и. Алланың нұрынан пайда болып оның ғана әмірімен адамның тәніне тіршілік бітіретін рух..Діни дүниетанымда адамдарға ж а н беруші және оны алушы – Құдай (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). Қалай болғанда да ж а н адамға қатысты емес, ол Алла әмірімен болатын іс (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). Ж а н н ы ң тәнге тұрақталған кезі «жалған» өмір болса, тәннен бөлініп «сұшып» кеткен соң ол мәңгілік (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). 3. ф и л о с о ф и я л ы қ. Философияда тәнге қарама-қарсы қойылып, оған тіршілік бітіретін рухқа қатысты түсінік, негізгі философиялық ұғым..Философия тарихында ж а н туралы көптеген ғұламалар пікір айтқан. Аристотель жан тәннің формасы деген (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). Ж а н н ы ң даралығы туралы Абай да айтқан, ол жан мен ақылды қосып айтады (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). Тән мен ж а н бір-бірінен ажырағанда тәннің сезілетін, сезетін қасиеттері жойылып, өзге күйге өтеді (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). 4. э к с п р е с и в т і. Қадір-қасиет тұту ретінде, еркелету, жақсы көру мәнінде айтылатын сөз..Жанбай: – Жылама, ж а н ана! Жау сенің көз жасыңа қарамайды. Ол тып-тыныш ел шетіне басып кіріп, туған жерімізді таптағалы жанталасады (Ш.Байбатшаев, Бел-белестер). Сүй ж а н сәулем, тағы да сүй, тағы да! Жылы, тәтті у тарады қаныма. Жасағаннан бір-ақ нәрсе тілеймін: Өтпесе түн, атпаса екен таңы да!.. (М.Жұмабаев, Шығармалары). Ж а н қалқам, көз қиығын қашырмашы, Дүрсілін жүрегіңнің жасырмашы. Даусыңмен дірілдеген шертші наз, Көңілдің ұшсын сұлу қаршығасы (Т.Әлімқұлов, Боз жорға). 5. к і т а б и с т и л ь. Еңбек үдірісінде құрал-сайман өндіретін күш иесі ретіндегі адам..Әр ж а н ғ а шаққанда екі данадан келеді. 6. Бірде-бір адам, ешкім..Мәукіл телефонды орнына қойып, үлкен көзі аларыңқырап, жан-жағына қараса, өзінен басқа ж а н жоқ екен (С.Бегалин, Уақыт.). Сенісерге ж а н таба алмай, Сенделеді ит жүрек. Тіршілікте бір қана алмай, Бұл не деген тентірек (Абай, Толық жинақ). Тойына шақырмаған ж а н қалмаған, Түлкі, қарсақ, құлан, киік, суыр, қоян. Қасқыр, аю, бұғы, марал, борсық, тышқан –

Хайуанның жыбырлаған бәрі барған (М.Дулатов, Шығармалары). 7. Жарық беру, сәуле шашу, жарықтандыру..Электрдің нұры қандай жап-жарық, Үйлер түгіл қой қорада тұр ж а н ы п. Қасқыр енді қой ұйқысын бұзбайды, Босқа ұлиды төңіректі айналып (Қ.Боранбаев, Жаңарған). Күннен туған баламын. Жарқыраймын, ж а н а м ы н (М.Жұмабаев, Шығармалары). 8. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. п о э т и к а л ы қ. Ұшқынына, қуатына шыдамау, бір нәрсенің күшті әсеріне түсіп кету..Жалынмын мен, келме жақын, ж а н а р с ы ң, Тұлпармын мен, шаңыма ермей қаларсың (М.Жұмабаев, Шығармалары). Ж а н б а ғ а н соң көзінің әр шоғына, Қанбаған соң сөзінің кәусарына. Сақинасын сұрап ем, сақинасы сыймай қалды тар болып саусағыма (Кеңшілік мырзабеков, Екі мыңжылдық). 9. Адам баласына, жан-жануарларға тіршілік беретін рух, қуат деген түсінік..Тіршілік пен рахат жалғыз саған ғана керек емес, тамам ж а н иесіне де керек (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Малда да бар ж а н мен тән, Ақыл, сезім болмаса, Тіршіліктің несі сән, Тереңге бет қоймаса (Абай, Шығармалары). Жас бала – ішсем, жесем, ұйықтасам, – деп туады, бұлар болмаса, тән ж а н ғ а қонақ үй бола алмайды (Абай, Шығармалары). Ақыл мен ж а н – мен өзім, тән – менікі, «Мені» мен менікінің мағынасын екі. «Мен» өлмекке тағдыр жоқ әуел бастан, «Менікі» өлсе өлсін, оған бекі (Абай, Толық жинақ). Себеп қып тіршіліктің татар дәмін, Майсыз лаулап жанған шам дегендегі. Қан қуатпен қозғалған жалғыз ж а н ы ң, Бұл бір оңай жұмбақ қой көңілдегі (Қазақ әдебиеті хрестоматиясы). 10. Адамның ішкі сарайы, рухани әлемі..Сол досты сая таппай іздейді ж а н. Жоқтайды күніреніп, қозғалып қан (Абай, Толық жинақ). Сағынған сүйгенінің ж а н ы н а жаны ұмтылып, айрылмасқа, кетіспеске серт еткендей. Қазіргі әсем әнмен үйлескендері бауырға кіріп, жабысып тұрып құшқаннан да жақынырақ, күштиірек сияқты (М.Әуезов, Шығармалары). Ой улады, Ж а н ы м ессіз, жаным мас. Ой улады, Жүректе зор, көзде жас. Ой улады, Көмір болды жүрегім, Ой улады, Сарғаямын, сөнемін! (М.Жұмабаев, Шығармалары). Сүю үшін беріліп, Жалындаған ж а н керек. Тұла бойдан төгіліп, Тулап аққан қан керек (С.Мәуленов, Дала дабылы). 11. е т і с т і к. От алып жалындау, қызулана тұтану..– Кетіндер,

бұл арадан, – дегенімде, Борисов ж а н ы п жатқан үйлерді қолымен көрсетіп, мыналарды қайтеміз, – дегендей аңырайып тұрып қалды (Б.Момышұлы, Москва үшін шайқас). Ақсақал мал қоралап болып, жайланып шайын ішіп, қазақ аспаның аузында кейде жылтылдап, кейде лапылдап ж а н ы п жатқан отты көріп, бұрқылдап қайнап жатқан еттің исі мұрнына келіп отырғанда, серпіліп әңгіме айтатын (М.Әуезов, Шығармалары). Күнөдан жаны-тәні тазарсын деп, Апарып ж а н ы п жатқан отқа салды. Адамның шөбі түгіл, өзін жеген, Тісті мен тырнақтылар аман қалды (А.Байтұрсынов, Шығармалары). 12. ф и з и к а л ы қ. Энергия бөлініп, қоршаған ортамен жылу және масса алмасу процесінің жүруі..Күйе бөлшектерінің парамагниттік қасиеттерін зерттеу үшін жандырғыда ж а н ы п жатқан пропан-оттегі қоспаның жалынынан кварцты зонд көмегімен күйе бөлшектерінің үлгілері алынып, ЭПР аспабымен талданды («Зерде»). 13. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Жайнау, құлпыру, жарқырау..Хош иіс бағы балбырап, Шырадай ж а н ы п тұр гүлі. Күмістей сұлу бал бұлақ Сайраған сансыз бұлбұлы (З.Қалауова, Таңдамалы шығармалар). Раушангүлдің ал қызыл ж а н ғ а н ы н-ай, Нұрлы рауан төгіп тұр жанға Құдай. Қызыл ішік жамылған қызыл кеште, Сұлу қыздай құлпыра қалғанын-ай (К.Салықов, Жезкиік). Тынымсыз көбелегі шамды айналған, Кішкентай бақыт едім ж а н б а й, жанған. Ақ бұлттың арасынан қалқып ұшқан Аққудай арман едім әнге айналған (Әуен Дәуренбеков, Екі мыңжылдық). 14. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Өсіп-жетілу, адам болу..Көзім, неге таласың! Үмітсіз қарап барасың. Түтінің жоқ отың жоқ, Түншығып кеудем ж а н а с ы н (С.Торайғыров, Таңдамалы шығармалар). Лапылдадың, ж а н д ы ң ғой, Тілегінді алдың ғой. Су екен деп, у ішіп, Жаның жай боп қандың ғой (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Сан кісі мұнайсын, Сабырмен шыдайсың. Күйемін ж а н а м ы н, Еш рахым қылмайсың (Абай, Толық жинақ). Жақын емес ата-ана, туғандар, Көз жасында олардың не ісі бар? Соқыр олар, ж а н ғ а н жаның көре алмас, Жыла мейлің, жан-күй отта, шегіп зар (М.Жұмабаев, Шығармалары). 15. Адам, кісі..Ас үстінде менің байқағаным: осы бір тап-тар бөлмедегі төрт ж а н н ы ң өзара бір-біріне деген тәтті махаббаты (С.Мұқанов, Өмір мектебі). Біз де

			<p>көрдiк оғының атқан жерiн, Қай жерге оғы түсiп жатқан жерiн, Әр ж а н н ы ң өзiндiк бiр келбетi бар, Бәрекелдi, шiркiннiң тапқан жерiн! (Ақмолла, Күндер мен түндер). Тоқбике еш уақытта да байлықты арман еткен ж а н емес. Тек адамдықты арман етедi (Д.Әбiлев, Арман жолында). Қол-аяғынан әл кетiп, ол қасындағы бiр әйелге сүйендi. Оны бiр ж а н жұбатқан жоқ (Ә.Нүрпейiсов, Сергелден). (https://kitap.kz/)</p> <p>КҮЙЗЕЛiС. Зат есiм. 1. Қиналып қайғырушылық, қажығандық..Еңсемдi басқан к ү й з е л i с шыдатпай, көзiмнен жас боп парлады (О.Тәжиева, Жетiм қыз). К ү й з е л i с атаулы қарт жүрекке ауыр iз тастап кетедi (А.Байтанаев, Қайнар). 2. п с и х о л о г и я л ы қ. Дағдарыс, қатты қиналыс, жан азабы..Ауыр к ү й з е л i с үстiнде жүргенде жеткен мына хабарға Сұлтанмахмұт балаша қуанды (Д.Әбiлев, Арман жолында). Жұман үй iшiнiң әлпетiнде бiр к ү й з е л i с барын байқады (Ғ.Мүсiрепов, Оянған өлке). Көңiлiмде к ү й з е л i с, Жүрегiм жүз құрау. Балдан соң у берген, Дүние қызық-ау (Т.Бердияров, Көгiлдiр.). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: təsir 3. Қырғыз: таасир 4. Өзбек: ta'sir qiladi 5. Түрiк: etkilemek 6. Ағылшын: affect 7. Испан: afectar 8. Немiс: beeinflussen 9. Француз: affecter</p>
1260.	душевнобольной	ақыл-есi ауысқан, жаны наукас	<p>1. «ДУШЕВНОБОЛЬНОЙ» – 1) психикалық аурумен ауыратын адам (зат есiм); 2) психикалық аурудан зардап шегушi (сын есiм) (https://www.efremova.info/word/dushevnobolnoj.html#.WrseWdRuaM8)</p> <p>ЕСI АУЫСТЫ. Тұрақты тiркес. 1. Ақылынан адасты, есеңгiредi, жынданды..Мөлшермен iстеген еңбек – нерв жүйесi және е с i а у ы с қ а н сырқат адамдардың тез жазылуына көмекшi құрал (М.Сисекенов, Өкпе аурулары). (https://kitap.kz/)</p> <p>НАУҚАС. Зат есiм. 1. Денсаулықтың бұзылуынан дертке айналған сырқат, ауру..Тәтежан, жанға өлшеген асыл затқа, Н а у қ а с т а н жүргенiңiз саламат па? Паналы зор тәңiрiм саясында Жайлы ұйықтап қадiрлi еркем көңiл шат па? (Ә.Найманбаев, Шығармалары). Қасым Аманжолов бұл кезде қатты хал үстiнде, төсекте, ауыр н а у қ а</p>

			<p>с тұтқынында жатыр еді (Ғ.Қайырбеков, Ақ желкен). Молда да, балалар да қайран қалып, Үйіне на у қ а с па деп қойды апарып. Су бүркіп, гүлмен желпіп ата-анасы, Отырды Қайыс есін жиып алып (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Ұқпағаны бола ма? «Мен белімнің желін айтып отырсам, ит не оттап отыр», — депті. Сонда тоқал тұрып: «Желіңіз бен беліңіздікі бір сабақтас на у қ а с қой. Бойдан кете қоя ма?» – депті (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 2. Ауру адам..Туберкулезге қарсы күрес мекемелері дәрі-дәрмекпен, тамақпен толық қамтамасыз етілген, на у қ а с т а р д ы кідіріссіз емдеуге мүмкіндік жасалған («Жас Алаш»). Қас кере күліп, қырындай бұрып бетіңді, Қиылып тұрсың қылықпен әсем не түрлі. Кеш көрдің мені. Өлетін на у қ а с сауығып Кеткенде келген кесірлі тәуіп секілді (Ж.Жақыпбаев, Ләйлә). Шәміл, Шәміл! Шаршадым, қалжырадым. Ет жүрегім езілді, қан жылады. Жырым менің – на у қ а с т ы н сандырағы, Құным менің – тазының қарғыбауы (М.Мақатаев, Шығармалары). (https://kitap.kz/)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әзербайжан: deli 3. Қырғыз: акылсыз 4. Өзбек: aqldan ozgan 5. Түрік: deli 6. Ағылшын: insane 7. Испан: loco 8. Неміс: verrückt 9. Француз: fou
1261.	аккорд	аккорд, кесім	<p>1. АККОРД – лат. *accordare – «келісу» (https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%B0%D0%BA%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4).</p> <p>АККОРД – 1) дыбыстық бірлік ретінде қабылданатын, жоғарылығы әртүрлі бірнеше дыбыстың үйлесімі; 2) көне. келісім, шарт; 3) шарт бойынша бүкіл жасалған жұмысқа ақы төленетін жалақы төлемінің бір түрі (https://www.efremova.info/word/akkord.html#.WrsfaNRuaM8)</p> <p>АККОРД. Зат есім. 1. [итальян. accordo] м у з ы к а л ы қ. Түрлі жиілікте бірнеше музыкалық дыбыстардың бір мезгілде үндесуі, үйлесуі..А к к о р д – 3-4, не одан да көп бір мезгілде орындалатын (ойналатын) дыбыстардан құралады (К.Қуатбаев, Қысқаша музыкалық сөздік). Апырмай, мына Хачатуряндрды алсақ, бір артық, мәнсіз а к к о р д ы жоқ болып келеді (А.Жұбанов, Мұқан Төлебаев).</p>

			<p>(https://kitap.kz/)</p> <p>КЕСІМ. Зат есім. 1. Заттың бөлігі, тілім..Паек нанның үстінде қалайда бір к е с і м қосымшасы болады (Б.Соқпақбаев, Өлгендер қайтып келмейді). 2. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Үзілді-кесілді пікір, тұжырымды ой қорытындысы..–Ендеше мен де сол к е с і м г е келдім білем, – деді Исатай (Б.Аманшин, Жар мұңы). Бұл ойды ол жеп-жеңіл ойлап өтті. Бәрі де заңды, осылай болуға тиісті тәрізді. Қарт к е с і м і айнитын емес (Қ.Жұмаділов, Қаздар қайтып барады), «Ертең-ақ таңдаған біреумен жүрмеймін бе, ерегіскенде»,–деді бір жағына аунап түсіп, өзінше шорт к е с і м г е келіп бекінгендей (Б.Шаханов, Ғашық-наме). Келте айтылған Дина к е с і м і н е орынды жауап айта алмай Тұрағұл қипақтай берді (С.Бақбергенов, Дина). 3. Айыптау шешімі; шығарылған үкім, кесік, жаза..Соттың бүгінгі к е с і м і де осы оқшау істің жайына байланысты өзгеше к е с і м боп шықты (М. Әуезов, Шығармалары). Қашаннан би к е с і м і бір кесулі, Көнсеңде, көнбесеңде үйлесімді. Білгеніңнен жаңылтып бидің десі, Білдіретін кезі ғой білмесіңді (М.Мақатаев, Шығармалары). Тыңға келместен бұрын Магаданда ұзақ жыл сот к е с і м і н өткізіпті-мыс деушілер де табылған (І.Есенберлин, Көлеңкемен қорғай жүр). Сонымен жинағы жиырма сегіз жылдық түрме к е с і м і н алып, Назым Хикмет Бурса шәһарінің зынданына түсті! (Ғ.Мүсірепов, Суреткер парызы). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: akort 3. Қырғыз: аккорд 4. Өзбек: akkord 5. Түрік: giriş 6. Ағылшын: chord 7. Испан: acorde 8. Неміс: Akkord 9. Француз: accord</p>
1262.	форма права	құқық нысаны	<p>1. ФОРМА – лат. forma – түр. «ФОРМА ПРАВА» – құқық нормалары бекітілетін тәсіл</p> <p>ҚҰҚЫҚ. Зат есім. 1. Негіз, себеп. Осыны айтуға толық қ ұ қ ы ғ ы м бар (Ауызекі). 2. Мемлекет тарапынан, болмаса тиісті қаулы, заңмен әрбір адамға берілген ерік, бостандық..Әр халық, әр адам өзінің қ ұ қ ы қ т а р ы н пайдалану үшін білімді, сауатты болу керек (С.Сейфуллин,</p>

Шығармалары). М.Дулатов 3 маусым заңы қазақтарды ғана емес, қазақ облыстарында тұратын басқа ұлыстарды да саяси құқықтарына н айырғанын арнайы атап өтеді (М.Құл-Мұхаммед, Алаш ардагері). Құқық адам баласына ортақ мүлік: оны қорғау ісі де адам баласына бірдей ортақ ынтымақпен болуы керек («Қазақ»). 3. құқық. Қоғамдағы адамдардың қарым-қатынасын реттейтін, мемлекет тарапынан белгіленетін және қорғалатын ережелер мен жиынтығы және соны зерттейтін ғылым саласы..Халық пен мемлекет атынан билік жүргізуге Республика Президентінің, сондай-ақ өзінің конституциялық өкілеттігі шегінде Парламенттің құқығы бар (ҚР Конституциясы). Неғұрлым қоғамдық қатынастарда тұрақтылық басым болса, соғұрлым олардың жолын алдын ала болжау да оңайырақ болып, құқық арқылы реттеудің жолы жеңілденеді (Ғ.Сапарғалиев,.. Мемлекет және құқық теориясы). ХІХ ғасырдың аяғына ХХ ғасырдың басына дейін созылып келген заң мен құқық жүзіндегі қазақ пен атты казактың жер таласы, айтысы, жанжалы, бұрынғы отарлаудың сөнбей қалған ұшқыны еді (Т.Шонанов, Жер тағдыры – ел тағдыры). Енді Керенскийдің ұсыныстарындағы екінші мәселеге – саяси құқық, ұлттық тәуелсіз елдердің мүдделерін тең тұрғыдан құру жөніндегі тұжырымдамасына келейік (М.Шоқай, Таңдамалы шығармалары). 4. [араб]. сөйлеу. Қақы..– Кәне, жолдастар, осы ауылдағы құқығы жойылатын.дарды атаңдар – деді (І.Жансүгіров, Әңгімелері). Отаршылдардың ең негізгі заңын өзі тас-талқан қылып бұзуы, қазақ құқығы мен пайдасын лас аяқпен басуы деген осы болады (Т.Шонанов, Жер тағдыры – ел тағдыры). (<https://kitap.kz/>)

НЫСАН. Зат есім. 1. Белгілі бір зат, бізден тыс өмір сүретін материалдық дүние..Егжей-тегжейлігі, жалпы көлемі, нысанды сатып алу мерзімі және нысанның орны бойынша талап конкурсық құжаттамада көрсетілген («Егемен Қазақстан»). 2. Бір іс-әрекеттің орны, мекеме, кәсіпорын, шаруашылық не қорғаныс мақсатындағы телім т.б..«Күзет» атанған бұл құрылым Ішкі істер министірлігіне қарайды. «Күзеттің негізгі қызметі – мемлекеттік, жеке меншік және басқа да нысандарды күзету. 1995 жылы Президент қол қойған «Ішкі істер органдары туралы» Заңда «Күзетке»

			<p>түрлі нысандарды күзетумен қатар, потрульді полициямен де бірігіп, ұйымдасқан қылмысқа, басқа да заңсыздыққа қарсы күресу құқы берілгені көрсетілген («Жас Алаш»). Ең ғажабы – Ұлы Қытай қорғанының ғарыштан, космос кемесінен жай көзбен қарағанда да көрінетіндігі. Ғарыштан көрінетін Жер бетіндегі жалғыз нысан (әрине, адам қолымен тұрғызылғандарын айтамыз ғой) – осы Ұлы Қытай қорғаны (С.Абдрахманов, Елдік сыны). 3. ғ ы л ы м и. Белгілі бір іс-әрекет бағытталған құбылыс, зат не зерттеуге, бақылауға арналған зат, құбылыс. 4. Ерінге түсетін жара.). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: hüquq şəklində</p> <p>3. Қырғыз: укук түзүү</p> <p>4. Өзбек: qonun shakli</p> <p>5. Түрік: hukuk formu</p> <p>6. Ағылшын: form of law</p> <p>7. Испан: forma de ley</p> <p>8. Неміс: Form des Gesetzes</p> <p>9. Француз: forme de loi</p>
1263.	инвентарь	инвентарь, мүкаммал, түгендеме, бұйым-мүлік, құрал-жабдық, құрал-сайман, керек-жарақ	<p>1. ИНВЕНТАРЬ – лат. inventarium – «мүлікті тізімдеу».</p> <p><i>ИНВЕНТАРЬ. Зат есім. 1. [латын. inventarium] Қандай да бір заттың тізімі, есебі. Химия кабинетінің құрал-жабдықтары и н в е н т а р ь кітабына жазылады (Химия). 2. Белгілі бір мекеме, ұйымның бұйымдары, құрал, жабдықтары мен мүліктері..Қораның бір жақ кіре берісінде жем және түрлі и н в е н т а р ь л а р қойылатын бөлме қалдырылады (Шопан серігі). 42500 сомның жабдықтары мен и н в е н т а р ь л а р ы сатып алынып, мұның өзі орта және сегізжылдық мектептерге берілді («Қазақстан мұғалімі»).</i> (https://kitap.kz/)</p> <p>МҮКӘММАЛ. Зат есім. 1. Көп дүние-мүлік, қазына-байлық..Оның Ақбақайда орыс байларынікіндей мол м ү к ә м м а л ы, қарағай үйлері бар (Б.Аманшин, Көкжар). Мен оны м ү к ә м м а л м е н толтырғалы, Өзің көрген жайлауда сиыр сауам (Қ.Ілиясов, Қайран.). Аманат саған қойдым малды, жаным, Билерсің мен өлген соң м ү к ә м м а л ы м (Қисса Шеризат). Сән-тұрманы м ү к ә м м а л киілім, Соның үшін сенімен менен артық (Қозы көрпеш – Баян сұлу). Толтырды м ү к ә м м а л м е н іші-тысын, Ұшырды сандуғаш пен бұлбұл құсын. Бәрін соның түгелдеп бітірген соң, Ырғап-жырғап келеді көру үшін (Мәшһүр-Жүсіп,</p>

Шығармалары). (<https://kitap.kz/>)

ҚҰРАЛ-ЖАБДЫҚ. Зат есім. 1. Соғысқа қажетті қару-жарақ..Разъезд жанына батыстан бір завод көшіп келіп жатыр. Оның естуі бойынша соғыс құрал-жабдықтары жасап шығаратын көрінеді (Ө.Қанахин, Дәмелі). Кейін шекарада болдық. Міндетіміз – шекарашыларға құрал-жабдық, азық-түлік тасу («Лениншіл жас»). 2. Шаруашылық мекемелерге, өндіріс орындарына, оқу орындары мен лабораторияларға қажетті саймандар мен жабдықтар..Ал Астана, Алматы қалаларындағы, сондай-ақ облыс орталықтарындағы бірқатар сайлау учаскелерінде электронды дауыс беруге арналған құрал-жабдықтар орнатылды («Егемен Қазақстан»). Құланбаев мектепке келесі оқу жылына керекті құрал-жабдықтарды қасындағы серігіне жаздырып тізімдеп алды (С.Омаров, Өмір асулары). Халықтың қолөнеріне әдет-ғұрып жабдықтарымен қатар, аң аулауға, мал өсіруге және егіншілікке қажетті құрал-жабдықтарда кіреді (С.Қасиманов, Қазақ халық қолөнері). (<https://kitap.kz/>)

КЕРЕК-ЖАРАҚ. Зат есім. 1. Қажетті нәрселер..Егіс бригадасының бригадирі коммунист Қасымбаев председателге өздерінің керек-жарақтарына саусақпен санап айтып берді (С.Байжанов, Сырмен сымбат). Солдаттықтан не пайда солар үшін, Бейнет көрмек, не өлмек, шаруа қалмақ. Кәрі әкесі, шешесі күн көре алмас, Жас бала, жас қатыны үйде зарлап. Керек-жарақ бәрі де қымбаттанар, Соғыстың шығындарын елге салмақ (С.Торайғыров, Алаш ұраны). Шанаға бүкіл керек-жарағын тиісінше, үстіне балаларды отырғызып, сиырды бұзауымен тіркеп жолға шықты (М.Жұмағұлов, Қыран қазасы қияда). (<https://kitap.kz/>)

ТҮГЕНДЕМЕ. Зат есім. 1. экономикалық. Субъектінің балансында есептеулі мүліктің бар-жоғын, оның сақталуын және сақталуының дұрыстығын, міндеттемелерді, қаражат алу құқықтарын, қойма шаруашылығының жүргізілуін, есеп деректерінің нақтылығын дүркіндік тексеру. Түгендеме есеп беретін адамдардың қолындағы тауар-материалдық құндылықтардың сақталуын жүйелі түрде бақылау үшін қажет, есеп берушілердің есебі мен жұмысындағы қателіктер мен бұрмалаушылықтарды анықтап, жоюға, табиғи

			<p>кемудің шамасы мен нормаларын айқындауға, қалдықтарды нақтылауға мүмкіндік береді (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі, Экономика.). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзбайжан: tətbiq edir</p> <p>3. Қырғыз: жолу</p> <p>4. Өзбек: amalga oshiradi</p> <p>5. Түрік: envanter</p> <p>6. Ағылшын: inventory</p> <p>7. Испан: implementos</p> <p>8. Неміс: implementiert</p> <p>9. Француз: implémente</p>
1264.	подрыв	жару, бүлдіру, нұсқан келтіру, ойсырату	<p>1. «ПОДРЫВ» – 1) «бұзып тастау» («<u>подорвать</u>»), «жарылыстан қирау» («подорваться») етістіктерінен туындаған іс-әрекет; 2) күресте қарсыласты тепе-теңдіктен айыратын тәсіл, секіру; «қазу», «қазып тастау» («<u>подрыть</u>, подрыться») етістіктерінен туындаған іс-әрекет (https://www.efremova.info/word/podryv.html#.WrsgYNRuaM8)</p> <p>ОЙСЫРАТУ. Етістік. 1. Күйрету, тас-талқан ету..Мал шаруашылығын орасан ойсыратты (Ғ.Мүсірепов, Суреткер парызы). 2. Күрт төмендету, зардап келтіру..Темір Тоқтамысты 1395 жылы ғана ойсырата жеңді (Д.Досжанов, Құм жұтқан қалалар). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзбайжан: sarsıtmaq</p> <p>3. Қырғыз: шек</p> <p>4. Өзбек: buzish</p> <p>5. Түрік: zayıflatmaktadır</p> <p>6. Ағылшын: undermining</p> <p>7. Испан: socavar</p> <p>8. Неміс: Untergrabung</p> <p>9. Француз: saper</p>
1265.	дубликат	телнұсқа, дубликат	<p>1. ДУБЛИКАТ – <u>лат.</u> duplicatus – «екі еселенген». ДУБЛИКАТ – құжаттың, заттың көшірмесі, екінші немесе келесі данасы 2).ДУБЛИКАТ. Зат есім. 1. <i>з а т е с і м. р е с м и. Төлнұсқа (түпнұсқасымен барабар заңды күші бар белгілі бір құжаттың екінші данасы)..Ештеңе етпейді, әрі кеткенде бір сөгіспен д у б л и к а т береді ғой (С.Еркебаев, Алғашқы адым). Мысалы, мемлекеттік тілге там-тұмдап көше бастағанның өзінде іс-қағаздары саласында абзац – азат жол, фраза – ежсе, оригинал – түпнұсқа, д у б л и к а т – төлнұсқа, текст – мәтін, документ – құжат, таможня – кеден, юстиция - әділет, коррупция – сыбайлас жемқорлық сияқты жүздеген терминдер</i></p>

жасалып, аударылып, тұрақты қолданыла бастады («Жас Алаш»). Құжат жоғалған жағдайда *д у б л и к а т* беріледі (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Экономика). (<https://kitap.kz/>)

ТЕЛ. Сын есім. 1. Екі енені бірдей қатар емген (төл)..Жапырағы жайқалып, Бұлғақтайды, соқса жел. Жан-жағынан күркіреп, Құйып жатса аққан сел, Оның малы өзгеден, Өзгеше боп өсер *т е л* (Абай, Толық жинақ). Екі енені *т е л* соруды төл ғана көреді дейсің бе (Х.Есенжанов, Көп жыл өткен соң).

2. *а у ы с п а л ы м а ғ ы н а*. Қатар, бірге; тең..Дүниедегі қуаныш, – Бір азғантай жұбаныш. Оның түбі бір налыс, Қайғы мен рахат *т е л е ді* (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). Ақындық кеншілікпен *т е л* табысқан, Қос өнер – қос қанатым, ел қонысқан. Әрі жар, Әрі сепшіл, Сен ортақсың Менде бар қуат, жігер, ар-намысқа (К.Салықов, Жезкиік). 3. Жылқының бұла өскен, мәпелеп баққан, тай кезіне дейін емген сипаты[осы мағынада *тел* қоңыр, *тел* шұбар, *тел* күрең, *тел* торы деген атауларды жасайды]..Теңбіл де теңбіл *т е л* шұбар, Тебінсе аттан тер шығар, Тел құрбың іздеп келгенде Теңселе басып кім шығар (Қара өлең). (<https://kitap.kz/>)

НҰСҚА. Зат есім. 1. Бір үлгінің бір-бірінен азын-аулақ ерекшеленетін түрлері..Әлімұлы, байұлы, жетірудың арасында осы өлең көп жайылулы. Біздің қолымызда ел ішінен жиналған осы өлеңнің бірнеше *н ұ с қ а с ы* бар. Айтушылардың көбі бірақ Махамбеттің түрлі сөзін қосып шатастырып айтқан. Жетірудың ішінен жиылған нұсқаларда қаталар өте көп, кейбір жерлерінде сөздің негіздерін өзгертіп жіберген (Х.Досмұхамедұлы, Таңдамалы шығармалары). Қалпақтың қазақы, жырық, құйма, керей нұсқа деп аталатын түрлері болған (Ө.Жәнібеков, Қазақ киімі). Киім, тамақ денеден жоқ бір нұсқа, Жылдам кіріп шығады, жылдам тысқа. Маңдайда жалғыз көзі жарқыраған, Тұлымның бірі ұзын, бірі қысқа (Ш.Құдайбердиев, Шығармалары). 2. *и н ф о р м а т и к а л ы қ*. Бағдарламалық өнімнің бір варианты немесе басқа файлды түрлендіру арқылы алынған файл (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Информатика және компьютерлік техника)..– Олай болса, осы компьютерде қазақша шрифтінің 4-5 *н ұ с қ а с ы* жүргені қалай («Жас

Алаш »). 3. Нұсқалы сөз..Аз сөзде көп мағына деген мысал, Халімді баян етіп жаздым н ұ с қ а. Жамалжан, парасатлу етер фәһім, Бұл сөзім биілтифат қалмас босқа (М.Дулатов, Шығармалары). 4. Үлгі, өнеге; ақыл, кеңес..Ақылдының сөзі қысқа, айта қалса үлгі, н ұ с қ а (Мақал). Саған болсын бұл н ұ с қ а, Бұл нұсқаны берік ұста, Алғырдан туған сұңқарым. Түзелмес заман жайланып, Басқа дәурен айналып, Сонда бізге ерерсің, Не қызықты көрерсің. Кешеден бергі қызмет Еткеніңе рақмет. Қайырлы болсын талабың (М.Дулатов, Шығармалары). 5. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Жол, сызық..Бұл н ұ с қ а н ы ойласаң қылып парық, Милының көкейінде көзі жарық. Ақымақтың белгісі адыр мінез, Білімдінің даңқы зор, өзі ғаріп (Ә.Найманбаев, Шығармалары). Екеуің жігінді ашпай берік тұрсаң, Ұялас төменбісің жолбарыстан. Мұншалық тәрбиялы тату туып, Япырмау, мінездерің неге ауысқан? «Тірлік күші бірлікпен болады» деп, Сіздерге бірер ауыз айтқан н ұ с қ а м (Ә.Найманбаев, Шығармалары). От пен оттың арасында ұсталар, Ұстахана түтін толы ысталар. Арасында тармақ пенен тармақтың Он сызылған, Жүз сызылған н ұ с қ а бар! (Қ.Мырзалиев, Мәңгі майдан). 6. Ақылды, өнегелі, үлгілі (адам)..Көп көрген н ұ с қ а, көп істеген ұста (Мақал). Айтатын әңгіменің ұстасы бар, Адамның үлгі көрген н ұ с қ а с ы бар, Елермей, елеуремей иесін біл, О, халқым, осы айтқан сөз тура шығар (К.Әзірбаев, Шығармалары). 7. к ө н е р г е н с ө з. Тұлға, келбет..Сыйласарлық тектінің Кім танымас н ұ с қ а с ы н? Күнде өзімшіл ептінің Несін адам ұстасын? (Абай, Толық жинақ). Қарағым, бермен кел, Бізге де көңіл бөл. Қалқамның н ұ с қ а с ы н Көр, көзім, бір кенел (Абай, Толық жинақ). Бір түрлі болды н ұ с қ а с ы, Порымы мынау баланың (Алпамыс батыр). 8. [араб.] Белгілі бір заттың ең алғашқы түп негізі, қайталанбас үлгісі..Қазір біз оның н ұ с қ а с ы н көшірме ескерткіш материалдардан ғана көреміз (Жыл он екі ай). Біздің өмірге жетіп отырған ауыз әдебиет н ұ с қ а л а р ы н ы ң көбі берірек дәуірлерден келген жұрнақтар сияқты (С.Сейфуллин, Шығармалары). Хафиз, Жәми, Мақтұмқұл, Деп айтад шыққан сөзге дүр Хиуаның түрікпен, сартынан. Солардан қалған соңғыға Үлгілі өрнек нұсқа бар Әр жұрттың, сана-салтынан (Базар жырау, Шығармалары). Шығыс

			<p>классиктерінің немесе шығыс ауыз әдебиетінің ұсақ алаптарының тақырыбы бойынша жазылған қиссалар, хикаялар, дастандар (XX ғасыр басындағы қазақ ақындарының шығармалары). 9. Жоба, нобай..Абай Құнанбаевқа военный генерал-губернатор жаздырған заңның ұсақ асы орта жүзге аңыз болып тарағанды (Т.Әлімқұлов, Шежірелі сахара). Мен мақаламның ұсақ асы жазып та қойдым (Т.Ахтанов, Дала сыры). 10. Меңзеу, сілтеп көрсету..Лиза бөлме арқылы өтіп ақырын басып, ұсақ ағаны орындыққа барып отырды (Қоғамдық тәртіп сақшылары). Кінәлі кісідей төмен қарап, ұсақ ағаны жеріне Оралхан отыра кетті (Ө.Нұрмаханова, Ұл бала). Көк сиқырын бүгін бір сәт аймағым Көрсеткен соң ұмыттым да қайғы әнін, Кемпірқосақ тұрған тұсты ұсақ адым: «Анау тұрған әпкесі, – деп, – Ләйләнің» (Ж.Жақыпбаев, Ләйлә). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: publikat 3. Қырғыз: копиясын алуу 4. Өзбек: ikki nusxadagi 5. Түрік: çift 6. Ағылшын: duplicate 7. Испан: duplicar 8. Неміс: duplizieren 9. Француз: dupliquer</p>
1266.	ведомость	тізімдеме	<p>1. ВЕДОМОСТЬ – 1) белгілі бір тәртіпте орналастырылған қандай да бір фактілік деректердің жиынтығы, тізімі; 2) есеп-қисап, сома түрлері көрсетілген қаржылық құжат; 3) көне. сөйлеу. мерзімді баспасөз басылымдары ВЕДОМОСТЬ. Зат есім. 1. Белгілі бір есеп-қисап, мәлімет жайындағы тізім..В е д о м о с т а р бухгалтерлік есеп үшін және жұмысшыларға жалақы есептеу үшін документ болып табылады (Қазақстанда етті молайту жолдары). Тоқсан аяқталғанда, оқушылардың в е д о м о с ы н жасау, табельдерін толтыру менің міндетіме айналып кеткелі қашан! (С.Еркебаев, Алғашқы адым). (https://kitap.kz/)</p> <p>ТІЗІМДЕМЕ. Зат есім. 1. Бір салаға қатысты заттардың тізімі. (https://kitap.kz/)</p> <p>ЖИНАҚТАУШЫ ТІЗІМДЕМЕ. Тұрақты тіркес. 1. э к о н о м и к а л ы қ. Біртекті құжаттардың, объектілердің, мүліктің т.б. тізімі (актілердің, жүкқұжаттардың, төлем талаптарының, т.б. тізілімі); бухгалтерлік есеп пен шаруашылық операцияларды көрсету жүйесінің бір бөлігі.</p>

			<p>(https://kitap.kz/)</p> <p>ТӨЛЕМ ТІЗІМДЕМЕСІ. Тұрақты тіркес. 1. қ а р ж ы т е р м и н і. Жұмысшылар мен қызметшілерге жалақы, сыйақы, еңбекке жарамсыздығына байланысты жәрдемақы немесе басқа да төлемдер беруге арналған бухгалтерлік кассалық құжат (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі, Экономика.).</p> <p>2. Әзербайжан: şərhdə</p> <p>3. Қырғыз: барак</p> <p>4. Өзбек: bayonot</p> <p>5. Түрік: tabaka</p> <p>6. Ағылшын: statement</p> <p>7. Испан: declaración</p> <p>8. Неміс: Aussage</p> <p>9. Француз: déclaration</p>
1267.	террорист	терроршы, террорист, лаңкес	<p>1. ТЕРРОР – лат. terror – «қорқыныш, үрей, сұмдық».</p> <p>ТЕРРОРИСТ. Зат есім. 1. Террорлық әрекетті қолдаушы, лаңкесші. Қазіргі жағдайларда т е р р о р и с т е р аманат алуды, қоғамдық мәндегі ғимараттарды басып алу, жарып жіберу, ұшақтарды алып қашу және өзге де әрекеттерге барады (Саяси түсіндірме сөздік). (https://kitap.kz/)</p> <p>ТЕРРОРШЫ. Зат есім. 1. Лаңкес (террорлық іс-әрекетті жүзеге асыруға қатысушы адам)..Қазір Вашингтон екі т е р р о р ш ы н ы ұстау үшін Қытай жерінде жедел шараларды өткізуді сұрап, Пекинге қолқа салып жатқан көрінеді-міс («Жас Алаш»). (https://kitap.kz/)</p> <p>ЛАҢКЕС. Зат есім. 1. қ о ғ а м д ы қ-с а я с и. <латын. terror> Лаңкестік актіге қатысушы, қолдау көрсетуші..Жарылыс салдарынан концертке келген 11 адам мен аталған қос л а ң к е с тіл тартпай кетті («Егемен Қазақстан»). Сәтін салғанда, бұл л а ң к е с т е р емес, жай әншейін дүниеге ең бай мұнайлы елдің королі Фахд, яғни толық атымен атасақ Фахд ибн Әбдел әл Сауд болып шықты («Парасат»). Экстремистік пиғылдағы шетелдік радиотелеарналар да әлемдегі бұрқ еткен әрбір дүмпулер мен қақтығыстарды «Ислам экстремизміне», «Ислам л а ң к е с т е р і н е» телуді дағдыға айналдырғаны соншалық, тіпті бұған әдеттегі әңгімедей құлағымыз да үйрене бастағандай («Парасат»). (https://kitap.kz/)</p>

			<p>2. Өзбайжан: terrorist 3. Қырғыз: террорчу 4. Өзбек: terrorist 5. Түрік: terörist 6. Ағылшын: terrorist 7. Испан: terrorista 8. Неміс: Terrorist 9. Француз: terroriste</p>
1268.	террористический акт	террорлық акт, террористік әрекет, лаңкестік акт, лаңкестік әрекет	<p>1. ТЕРРОР – лат. terror – «қорқыныш, үрей, сұмдық». ТЕРРОРЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТТЕР. Тұрақты тіркес. 1. Террорлық сипаттағы қылмыстарды жасауға бағытталған және төменде аталған әрекеттердің кез келгенін қамтитын іс-әрекет.. Т е р р о р л ы қ і с - ә р е к е т т е р терроршылдық идеологиясын тарату; террорлық акцияларды ұйымдастыру, жоспарлау, дайындау және жасау; террорлық акцияларды жасауға айдап салу, террорлық мақсатта зорлық-зомбылық жасауға шақыру (Заң терминдерінің қазақша-орысша анықтамалық сөздігі). (https://kitap.kz/)</p> <p>ТЕРРОРИСТІК. Сын есім. 1. Террорлық әрекетке байланысты..1901-1902 жылдарда әскерлер бірқатар т е р р о р и с т і к акт жасады, атап айтқанда, патшаның екі министріні өлтірді (КПСС тарихы). Т е р р о р и с т і к әрекеттер қашан да жариялық түрде жүреді және қоғамға, билікке әсер етуге бағытталады (Саяси түсіндірме сөздік). (https://kitap.kz/)</p> <p>АКТ. Зат есім. 1. Мемлекеттік, қоғамдық маңызы бар қаулы-қарар. 2. Белгілі бір шындықты, оқиғаны растайтын құжат..Ақшаның жартысын өзіне қалдырып, қалған жартысына а к т жасады. А к т і г е айыпты тағы екі куә қол қойды (Ғ.Мұстафин, Көз көрген). Авария болған күннің ертеңінде әлгі шофер бейшараны түрмеге отырғызбақ болып, милиционерлер а к т жасап алып кетіпті (Ә.Нұршайықов, Жомарт өлке). Төбелескен екі жігітті Ахмет а к т жасап, бес жылдан бергізіп, айдатып жібереді (Т.Нұртазин, Мұрат). 3. ө н е р т а н у. Драмалық шығармалар немесе театр қойылымдарының аяқталған бір бөлігі; бөлім..Көрушілердің көзінше а к т арасында шымылдықты жаппай, сахнаны өзгертетін Мейерхольд театрының дәстүрінше, Мұқан біздің көзімізше киімін қағып, сілкіп, галстугін байлап,</p>

			<p>шашын тарап, өзін тәртіпке келтірді (А.Жұбанов, Мұқан Төлебаев). Қазақ театрында М.О.Әуезовтің «Еңлік-Кебек» пен «Қарагөз» трагедиялары төрт, ал «Тас түлек» пьесасы бес а к т і г е бөлінген (ҚҰӘ).</p> <p>4. [латын. actus] Болған оқиға, болған әрекет. Жастардың некесі – қоғамдық маңызы бар а к т («Қазақ әдебиеті»). 1941 жылы 22 июньде фашистік Германия шабуыл жасады. Бұл опасыздық а к т шабуыл жасаспау туралы совет-герман договорының болуына қарамастан жасалған еді («Социалистік Қазақстан»). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: terror aktı</p> <p>3. Қырғыз: террористтик акт</p> <p>4. Өзбек: terroristik harakat</p> <p>5. Түрік: terör eylemi</p> <p>6. Ағылшын: terrorist act</p> <p>7. Испан: acto terrorista</p> <p>8. Неміс: terroristische Handlung</p> <p>9. Француз: acte terroriste</p>
1269.	правило	қағида, ереже	<p>1. «ПРАВИЛО» – 1) қандай да бір іс-әрекеттің (ойын, дұрыс жазу, сот процесі, ұйым, мекеме) барлық қатысушылары қандай да бір шарттарды орындауға қойылатын талап; 2) кіріс және шығыс сигналдың арасындағы байланысты алдын ала анықтау (мысалы, деректерді өңдеу қағидасы); 3) әрлеу жұмыстарына арналған құрал; 4) қағидаттарды сақтау шеңберіндегі іс-әрекетті сипаттайды; 5) іс-әрекетті немесе бірқатар іс-әрекеттердің белгілі бір ізбе-ізділігін білдіретін термин</p> <p>ҚАҒИДА. Зат есім. 1. д і н и. Діни ережелер, заңнамалар, әдеп бекіткен, соларда белгіленген ұстанымдар, тәртіп. Хат жазып, түркі танып, Құран оқып, Қираәт қ а ғ и д а м е н жүргізуің (М.Дулатов, Шығармалары). Кәтітай айтқандай кей кеңесте, бұлар мұсылманшылық исламият қ а ғ и д а л а р ы н а н шалғай да шығатын (М.Әуезов, Шығармалары). Діни сипаттағы әдебиет ісләмнің негіздерін, шариғаттың қ а ғ и а д а л а р ы мен талаптарын, тамұқтың азабын, жұмақтың рахатын және о дүниелік өмірдің көріністерін суреттейді (Х.Досмұхамедұлы, Шығармалары). Замана, шаруа, мінез күнде өзгереді, Оларға кез кезімен нәби келді. Қ а ғ и д а шариғаты өзгерсе де, Тағриф Алла еш жерде өзгермеді (Абай, Толық жинақ). 2. ғ ы л ы м и. <латын principium> Дүниені тану мен өзгерту процесінде немесе өнер мен ғылымның белгілі бағытын бірізге салуға қызмет ететін,</p>

олардың жиынтығының түп негізі ретінде көрінетін ғылыми танымның ерекшелік нысаны. Педагогикада «дидактикалық қ а ғ и д а» деген ұғым бар. Мыс., білім берудің жүйелілігі, көрнекілігі, ғылымилығы, теорияның тәжірибемен, өмірмен байланыстылығы, жеңілден біртіндеп ауырға, нақтыдан абстракциялық ұғымға көшу қағидалары басшылыққа алынады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика және психология). Ғылыми танымда қ а ғ и д а, идея, теория, әдіс сияқты таным түрлерімен өзара байланыста тұжырымдалады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Ежелгі Қытай философиясындағы даосизм ілімі Дао қ а ғ и д а с ы н а негізделген (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Әдет-ғұрып, ахлақ әдебі, т.б..«Қазақтың қ а ғ и д а с ы н біз білмейміз, қандай уақиғаға қазақтың қай қағидасын алып, қандай мағына беріп, хукім салу билердің ықтиярына берілген» деген («Қазақ»). 4. [араб.] Қалыптасқан заңдылық, белгілі ұстаным, ереже. Елдос шыдамы тоза, берекесі қашқанмен бар адамгершілік қ а ғ и д а л а р ы н еске ала тырп етпеді (А.Байтанаев, Қансонар). «Соғыс жарақат індеті...» деп орыстың ұлы хирургі Николай Иванович Пироговтың бұдан жүз жыл бұрын айтқан данышпандық қ а ғ и д а с ы. Есімбектің есіне түсті (Е.Оразақов, Дәрігер парызы). «Ақыр заманда бір жылдық бір күн болар» дегенде, сахаба- и кәрәмлар» бұл бір жылдық күнде намаз нешеу болар деп сұрағанда, оның пәтуасын сол заманның ғалымдары білер деген сөзінен ғибратланып қарасаң, заман өзгерумен қ а ғ и д а л а р өзгерілмеген білдіргені мағлұм болады (Абай, Толық жинақ). Мұндай қызмет нысанын практикаға енгізе отырып, мынадай талассыз қ а ғ и д а н ы сақтау керек: сауал нақты бір ғана лауазымды адамға сұрақ қоюмен шектелмеуі тиіс («Егемен Қазақстан»). (<https://kitap.kz/>)

ЕРЕЖЕ. Зат есім. 1. Қоғамдағы белгілі бір құбылыстың қалыптасқан арақатысына негізделген заңдылық, тәртіп. 2. Оқулықтағы белгілі бір анықтама, түсінік..Ол кісі сабақ сайын мектептің қабырғасында ілулі тұратын жиырма е р е ж е н і жатқа соғып отыратын (Р.Тоқтаров, Ертiс мұхитқа құяды). Бұрын басы қатып, миы ашып түсінбей жүрген е р е ж е л е р, жаттығулар баурай тартып жөнелгені (Д.Досжанов, Келіншеқтаудағы тас

			<p>түйелер). 3. Қандай да бір ғылым, өндіріс саласындағы орындалатын жұмыстың немесе көрсетілген қызметтің, арақатынастың тәртібі, ретін көрсететін қағидаттар..Бұдан кейінгі жылдарда күріш егісі агротехникалық е р е ж е л е р г е сай жүргізіле бастады (Ы.Жақаев, Менің бақытым). 4. з е р г е р л і к. Ұсталар белгі салу үшін пайдаланылатын бау, жіп, сызғыш.. 5. қ ұ р ы л ы с. Құрылысшылардың қаланған тастың, қыштың тегістігін, тіктігін тексеретін түзеткіш аспап. (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Өзербайжан: qaydalar 3. Қырғыз: эрежелер 4. Өзбек: qoidalar 5. Түрік: kurallar 6. Ағылшын: regulations 7. Испан: regulaciones 8. Неміс: Vorschriften 9. Француз: règlements</p>
1270.	положение	қағида, жағдай	<p>1. «ПОЛОЖЕНИЕ» – 1) «салу» («<u>ПОЛОЖИТЬ</u>») етістігінен туындаған іс-әрекет; қандай да бір объектіні белгілі бір жерге салу, қою; 2) адамның қоғамдағы, ұйымдағы орны</p> <p>ҚАҒИДА. Зат есім. 1. д і н и. Діни ережелер, заңнамалар, әдеп бекіткен, соларда белгіленген ұстанымдар, тәртіп..Хат жазып, түркі танып, Құран оқып, Қираәт қ а ғ и д а м е н жүргізуің (М.Дулатов, Шығармалары). Кәтітай айтқандай кей кеңесте, бұлар мұсылманшылық исламият қ а ғ и д а л а р ы н а н шалғай да шығатын (М.Әуезов, Шығармалары). Діни сипаттағы әдебиет ісләмнің негіздерін, шариғаттың қ а ғ и а д л а р ы мен талаптарын, тамұқтың азабын, жұмақтың рахатын және о дүниелік өмірдің көріністерін суреттейді (Х.Досмұхамедұлы, Шығармалары). Замана, шаруа, мінез күнде өзгереді, Оларға кез кезімен нәби келді. Қ а ғ и д а шариғаты өзгерсе де, Тағриф Алла еш жерде өзгермеді (Абай, Толық жинақ). 2. ғ ы л ы м и. <латын principium> Дүниені тану мен өзгерту процесінде немесе өнер мен ғылымның белгілі бағытын бірізге салуға қызмет ететін, олардың жиынтығының түп негізі ретінде көрінетін ғылыми танымның ерекшелік нысаны..Педагогикада «дидактикалық қ а ғ и д а» деген ұғым бар. Мыс., білім берудің жүйелілігі, көрнекілігі, ғылымилығы, теорияның тәжірибемен, өмірмен байланыстылығы, жеңілден біртіндеп ауырға, нақтыдан абстракциялық ұғымға көшу</p>

қағидалары басшылыққа алынады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Педагогика және психология). Ғылыми танымда қ а ғ и д а, идея, теория, әдіс сияқты таным түрлерімен өзара байланыста тұжырымдалады (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Ежелгі Қытай философиясындағы даосизм ілімі Дао қ а ғ и д а с ы н а негізделген (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 3. а у ы с п а л ы м а ғ ы н а. Әдет-ғұрып, ахлақ әдебі, т.б..«Қазақтың қ а ғ и д а с ы н біз білмейміз, қандай уақиғаға қазақтың қай қағидасын алып, қандай мағына беріп, хукім салу билердің ықтиярына берілген» деген («Қазақ»). 4. [араб.] Қалыптасқан заңдылық, белгілі ұстаным, ереже..Елдос шыдамы тоза, берекесі қашқанмен бар адамгершілік қ а ғ и д а л а р ы н еске ала тырп етпеді (А.Байтанаев, Қансонар). «Соғыс жарақат індеті...» деп орыстың ұлы хирургі Николай Иванович Пироговтың бұдан жүз жыл бұрын айтқан данышпандық қ а ғ и д а с ы. Есімбектің есіне түсті (Е.Оразақов, Дәрігер парызы). «Ақыр заманда бір жылдық бір күн болар» дегенде, сахаба- и кәрәмлар» бұл бір жылдық күнде намаз нешеу болар деп сұрағанда, оның пәтуасын сол заманның ғалымдары білер деген сөзінен ғибратланып қарасаң, заман өзгерумен қ а ғ и д а л а р өзгерілмеген білдіргені мағлұм болады (Абай, Толық жинақ). Мұндай қызмет нысанын практикаға енгізе отырып, мынадай талассыз қ а ғ и д а н ы сақтау керек: сауал нақты бір ғана лауазымды адамға сұрақ қоюмен шектелмеуі тиіс («Егемен Қазақстан»). (<https://kitap.kz/>)

ЕРЕЖЕ. Зат есім. 1. Қоғамдағы белгілі бір құбылыстың қалыптасқан арақатысына негізделген заңдылық, тәртіп. 2. Оқулықтағы белгілі бір анықтама, түсінік..Ол кісі сабақ сайын мектептің қабырғасында ілулі тұратын жиырма е р е ж е н і жатқа соғып отыратын (Р.Тоқтаров, Ертiс мұхитқа құяды). Бұрын басы қатып, миы ашып түсiнбей жүрген е р е ж е л е р, жаттығулар баурай тартып жөнелгені (Д.Досжанов, Келiншеқтаудағы тас түйелер). 3. Қандай да бір ғылым, өндiрiс саласындағы орындалатын жұмыстың немесе көрсетiлген қызметтiң, арақатынастың тәртібі, ретiн көрсететiн қағидаттар..Бұдан кейiнгi жылдарда күрiш егiсi агротехникалық е р е ж е л е р г е сай жүргiзiле бастады (Ы.Жақаев, Менiң

бақытым). 4. з е р г е р л і к. Ұсталар белгі салу үшін пайдаланылатын бау, жіп, сызғыш.. 5. қ ұ р ы л ы с. Құрылысшылардың қаланған тастың, қыштың тегістігін, тіктігін тексеретін түзеткіш аспап. (<https://kitap.kz/>)

ЖАҒДАЙ. Зат есім. 1. ф и л о с о ф и я л ы қ. Адам әрекетінің айналадағы ортаның ықпалына тәуелділігін білдіретін философиялық ұғым..Жүзеге асқан өндіріске бір немесе бірнеше ж а ғ д а й әсер етуі мүмкін (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Ж а ғ д а й толық негіз ретінде пісіп жетілмесе, онда өзгеріс тумайды не уақыт жағынан кешігеді (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). Құбылысты жете тану үшін оның себебін ашу барысында ж а ғ д а й да түрлі қимылдарымен анықталып, таныла түседі (Қазақстан Ұлттық энциклопедия). 2. ә с к е р и. Операцияға (ұрысқа) дайындық кезеңі..Әскерлерді (күштерді) тиімді басқару үшін қолбасшылар мен штабтар ж а ғ д а й д ы мұқият зерттеп, бағалайды (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Әскери.). Ж а ғ д а й д ы бағалаудан шыққан қорытынды операция (ұрыс) жүргізу және ұрыс қимылдары барысында міндеттерді нақтылау туралы шешім қабылдауға негіз болып табылады (Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі. Әскери.). 3. Кездейсоқ оқиға, іс..Өткен жылы мынадай бір ж а ғ д а й болды. Біз Таңбалы-тасқа көшіп қонғанбыз. Шұбар ертесімен қой өргізіп кетті (С.Бегалин, Уақыт тынысы). Мұрат ауыр ж а ғ д а й д ы айтар алдында жұрт көңілін сергітіп алып, ойнақылықтан сұсты салмақтылыққа ауысты (Т.Ахтанов, Қаһарлы күндер). Ол есіктен кіре берген мезетте-ақ оның осы күйін қас-қабағынан тани қойдым. «Қызмет бабында бір қолайсыз ж а ғ д а й болған ғой» деп топшыладым ішімнен (Н.Ғабдуллин, Қызық дәурен). 4. Оқиға желісіндегі белгілі бір сәт, кез..Демек, зерттеушілердің кейбір ж а ғ д а й д а жаңылуы әбден ықтимал. Олай дейтін себебіміз, көне Сайрамда қираған ескі құрылыстар өте көп (Д.Досжанов, Құм жұтқан қалалар). 5. Қолайлы мүмкіндік, ыңғайлы жай-күй..Әсіресе, әдебиетіміз бен көркемөнеріміздің қарыштап өсуіне жақсы ж а ғ д а й жасалды (Ғ.Мүсірепов, Кездеспей кеткен бір бейне). Аудан орталығына келген соң директорға жолығып: «Жатқан үйім, ж а ғ д а й болмады,

жатақханаға орналастырыңыз» деп едім, тілегімді орындады (Б.Тоғысбаев, Алдыңғы толқын). 6. Нақтылы жай-күй, қалып..Қарағандының келешегінен гөрі бүгінгі ж а ғ д а й ы н баса айтып, түйінді бірнеше мәселеге тоқталды да, бәрін өзі шешіп берді (Ғ.Мұстафин, Қарағанды). Ол бізді асықпай тыңдай білетін де, ж а ғ д а й ғ а әбден қанғаннан кейін, өзіңмен ақылдаса отырып, келесі күнге нақты тапсырма беретін (Б.Момышұлы, Біздің генерал). Капитан жергілікті ж а ғ д а й д ы мәлімдеп, өзінің қандай шешім қабылдағанын айтып, Поповқа хабарлама жазды да, бір жауынгерді полкқа атпен жөнелтіп жіберді (Ж.Тілеков, От кешу). 7. Хал-ахуал, тұрмыс-жай..Қыздың аты-жөнін, үй-ішінің ж а ғ д а й ы н ертеңінде өз үйіміздің дастарханының басында шай ішіп отырып естідім (Н.Ғабдуллин, Сарғайған жапырақ). Роман халыққа тарап біткен соң, Міржақыпқа қазақ қыздарынан өз ж а ғ д а й л а р ы н баяндаған хаттар тасқыны ағылды (М.Дулатов, Шығармалары). – Ал, ж а ғ д а й ы ң қалай? Аттаныс қашан – деп, Жұбайқан бірден өздеріне үйреншікті боп кеткендей таныс сұрау қоюдан бастады сөзін (А.Байтанаев, Қайнар бұлақ). Баланың ж а ғ д а й ы н енді түсіне бастаған Қазтай одан үйден қалай шығып кеткенін тәптіштеп сұрай бастады (Е.Өтетілеуов, Бос шелек). (<https://kitap.kz/>)

ҚАЛЫП. Зат есім. 1. к ә с і б и с ө з. Аяқ киімнің формасын келтіріп тігуге керекті құрал..Қ а л ы п қысқы саптама етікке бір бөлек, жазғы жеңіл етікке бір бөлек үлгімен, адамның аяғының тұрқына қарай үлкенді-кішілі жасалады (С.Қасиманов, Қазақ халқының қолөнері). От басында біз, пышақ, қайрақ, қ а л ы п, мұрындық қоңырсып жатыр (Б.Майлин, Шығармалары). Мысал: етікей етік тігерде, етік иесінің аяғын (тұрқын, алқымын, жіліншігін) өлшеп алады да, үлгі пішеді, қ а л ы п жабады, жамалайды, шешесі баласына көйлек пішерде, баласының бойын, аяғын, қолын, мойнын өлшеп алып, шүберек жыртады (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 2. Кірпішті, балқытылған заттарды (шойын, болат, т. б.) қатыруға арналған зат..Бұл лайын жасап, әжесі екі көзді қ а л ы п п е н кесек құйған (Т.Нұрмағамбетов, Қарлығаштың ұясы). Бұрынғы топырақ форма қ а л ы п т ы ң орнына енді отқа, ыстыққа төзімді металл қ а л ы п т а р

көбірек қолданылады (К.Смаилов, Мамандықтың бәрі жақсы). Шойын құю өндірісінде, көбінесе, көлбеу қ а л ы п т а р (мульда) феррокорытпалар мен түсті металлургия өндірісінде тік бөлгіштері бар астау тәрізді қ а л ы п т а р пайдаланылады (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). 3. Құрылыс алаңында тұрғызылатын монолит бетонды немесе темір бетонды құралымдар мен ғимараттар пішіндерін жасауға арналған бөлшектер мен элементтер жиынтығы..Қ а л ы п ағаштан, металдан, фанерадан, темір-бетоннан, пластмассадан т.б. материалдан жасалады. Қ а л ы п т ы ң бірнеше түрлері (жинамалы-бұзылмалы, сырғымалы, құрастырмалы, т.б.) бар (Қазақстан Ұлттық Энциклопедия). 4. Түр, пішін, кейіп..... Бір әрпінің қ а л ы б ы 3-4 түрлі болғандықтан еді (М.Дулатов, Шығармалары). Шешесі Абайдың аса жүдеп, қабағын шытып қиналып отырған қ а л п ы н байқады (М.Әуезов, Абай жолы). Көре алмай зар боп айрылдым. Құдай қосқан жарымнан. Өзгеше болып жаралған, Таныған жан қ а л п ы н а н (Абай, Толық жинағы). Жас күнде тасығандай қайнар күшің, Толықсып толған айдай көрінесің. Сол қ а л ы п т а н айнымай тұра бермей, Орақтай боп қалғанда күйеді ішің (К.Әзірбаев, Таңдамалы Шығармалары). Зат мәңгі. Бірақ оның құралуы, қ а л п ы (форма) аумалы-төкпелі (Ж.Аймауытов, Шығармалары). 5. Болмысы, жаратылысы..Ғаламнан надан артпас ұққанменен, Тағдыр көрмей қоймайды бұққанменен. О дағы қ а л ы б ы н а н аса алмайды, Жауқазын ерте көктеп шыққанменен (Абай, Шығармалары). Отқа салып илесен, Асыл болат саз болмас. Қ а л ы б ы н а н артылып Жетесі жаман мәз болмас (Кердері Әбубәкір, Қазағым). 6. Жағдай, тұрмыс..Олардың көбі қазақтың қ а л п ы н, салтын, мінезін жақсы білмейді екен («Қазақ»). 7. Шақ, кез..Сол баяғы қыз қ а л п ы ң м е н тал шыбық Сыңғырлап бір оятады әнші үміт, Мені күтіп тұратындай ынтығам, Бір төбенің үстіне ылғи сен шығып (Т.Молдағалиев, Шақырады жаз мені). Көрсен ерке құлынды, Көрсен балғын ботаны, Бала қ а л п ы бұрынғы Түседі еске Шоқаны (С.Мәуленов, Алыс кетіп барамын). Сөз ергізіп артымнан, Арыла алмай келемін бала күнгі қ а л п ы м н а н. Кешіріңдер, достарым, Кешіріңдер, қастарым, Есім кіре бастады, Еркелікті тастадым. Мен мен емес, басқамын... Естеріңе алғайсың, еркін жүрген

			<p>қалқаны (М.Мақатаев, Шығармалары). 8. Мінез-құлық..Айрылмай жиырма бестің жалынынан, Алпыстың қарайды асқақ адырынан. Ақылмен сезім отын тұтастырып, Байсалды бір танбайды қ а л ы б ы н а н (С.Мәуленов, Алыс кетіп барамын). 9. Белгілі бір сәттегі адамның, не басқа бір заттың хал-жайы, күйі..Сырт кейпі яки тіл жағынан да қазақ әдебиеті өзінің таза, төл қ а л п ы н сақтаған (Х.Досмұхамедұлы, Шығармалары). Отқа оранып, суға түсіп жүрген осы қ а л п ы м д ы, Түсінеді тұрғыластар сөз қылады әртүрлі. Ту ғып ұстап келем әлі, мағыналы күн кешіп, Қан соғыста қайтыс болған Молдағали марқұмды (Т.Молдағалиев, Шақырады жаз мені). Иірген қой, суарған жылқыменен Кететін кешкі мезгіл жер шаңданып. Мың Париж, жүз Мәскеудің керегі жоқ, Басымда тұрар болса осы қ а л ы п. Даламның кеңшілігін, бейқамдығын Жаным іздеп, жүрегім сүйеді анық (С.Торайғыров, Алаш ұраны). Екеуі де көз жұмыпты құшақтасқан қ а л п ы н д а, Екі өмірдің жалғасы боп біз қалыппыз артында (М.Шаханов, Ғасырларды безбендеу). Шошалада Табаға нан пісіріп, Шаңырақтан сақтаған сүрді түсіріп, Сол тұрған кейпің, Отырған қ а л п ы н ғажайып, Тамсантады, Сағыныш еске түсіріп (К.Салықов, Жезкиік.). 10. Пішіні, формасы. латын forma..Қалып – бірдеңенің физикалық тұрқы. Объектінің не фигураның контурына, түр-пішініне, сыртқы құрылымына қатысты айтылады (Қаз. тілі термин. Педагогика). (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: vəziyyət</p> <p>3. Қырғыз: абал</p> <p>4. Өзбек: vaziyat</p> <p>5. Түрік: pozisyon</p> <p>6. Ағылшын: position</p> <p>7. Испан: situacion</p> <p>8. Неміс: Situation</p> <p>9. Француз: situation</p>
1271.	террористи ческая акция	террорлық акция, террористік акция	<p>1. ТЕРРОР – лат. terror – «қорқыныш, үрей, сұмдық».</p> <p>ТЕРРОРЛЫҚ АКЦИЯ. Тұрақты тіркес. 1. Терроршылдық және террорлық сипаттағы өзге де қылмыстар мақсаттарына жетуге бағытталған әрекеттер жиынтығы. (https://kitap.kz/)</p> <p>2. Әзербайжан: terror fəaliyyətidir</p> <p>3. Қырғыз: террористтик иш-аракеттер</p> <p>4. Өзбек: terrorchilik harakati</p> <p>5. Түрік: terör eylemi</p>

			<p>6. АҒЫЛШЫН: terrorist action 7. Испан: acción terrorista 8. Неміс: terroristische Aktion 9. Француз: action terroriste</p>
1272.	процессуальное соглашение	процестік келісім	<p>1. ПРОЦЕСС – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс». ПРОЦЕСТІК КЕЛІСІМ – қылмыстық процестің кез келген сатысында прокурор мен күдікті, айыпталушы немесе сотталушы немесе сотталған адам арасында осы Кодексте көзделген тәртіппен және негіздер бойынша жасалатын келісім (http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000231/compare).</p> <p>2. Әзербайжан: prosesual razılaşma 3. Қырғыз: жол-жоболук келишим 4. Өзбек: protsessual bitim 5. Түрік: prosedürel anlaşma 6. АҒЫЛШЫН: procedural agreement 7. Испан: acuerdo de procedimiento 8. Неміс: Verfahrensvereinbarung 9. Француз: accord de procédure</p>
1273.	процессуальные нормы	процестік нормалар	<p>1. ПРОЦЕСС – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс». НОРМА – лат. norma – сөзбе-сөз «бұрыштық», ауыспалы мағынасы – «ереже, қағида» ПРОЦЕССУАЛДЫ НОРМАЛАР – мемлекетпен бекітіліп, санкцияланған материалдық нормаларды жүзеге асыру барысында және мемлекеттік басқару органдарының жаңа нормативті актілерді шығарумен сипатталады.</p> <p>2. Әзербайжан: prosedur qaydaları 3. Қырғыз: жол эрежелери 4. Өзбек: tartibi qoidalari 5. Түрік: usul kuralları 6. АҒЫЛШЫН: procedural rules 7. Испан: reglas de procedimiento 8. Неміс: Verfahrensregeln 9. Француз: règles de procédure</p>
1274.	процессуальные решения	процестік шешімдер	<p>1. ПРОЦЕСС – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс». ПРОЦЕСТІК ШЕШІМДЕР – қылмыстық процесті жүргізетін органдардың қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жүзеге асыруға байланысты шығарылған актілері («Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ).</p> <p>2. Әзербайжан: prosesual qərarlar</p>

			<p>3. Қырғыз: жол-жоболук чечимдер</p> <p>4. Өзбек: protsessual qarorlar</p> <p>5. Түрік: usul kararlar</p> <p>6. Ағылшын: procedural decisions</p> <p>7. Испан: decisiones procesales</p> <p>8. Неміс: verfahrenstechnische Entscheidungen</p> <p>9. Француз: décisions procédurales</p>
1275.	процессуальный прокурор	процесс прокуроры	<p>1. ПРОЦЕСС – лат. processus – «ағым», «жүріс», «қозғалыс».</p> <p>ПРОКУРОР – лат. procuro – «қамқорлық жасауым».</p> <p>ПРОЦЕСС ПРОКУРОРЫ – Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне (бұдан әрі – ҚПК) сәйкес және осы Нұсқаулықта көзделген тәртіппен прокуратура органының басшысы сотқа дейінгі тергеу басталған сәттен бастап қылмыстық іс бойынша қадағалауды және мемлекеттік айыптаушы ретінде бірінші сатыдағы сотқа қатысуды жүктеген прокурор (http://prokuror.gov.kz/kaz/kuzhattar/bas-prokurordyn-buyryktary/kylmystyk-procestin-sotka-deyingi-satysyndagy-zandylykty)</p> <p>2. Әзербайжан: prosesual prokuror</p> <p>3. Қырғыз: тартиби ишенимдүү өкүл</p> <p>4. Өзбек: protsessual prokuror</p> <p>5. Түрік: usul savcısı</p> <p>6. Ағылшын: procedural prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscal procesal</p> <p>8. Неміс: Verfahrensstaatsanwalt</p> <p>9. Француз: procureur procédural</p>
1276.	надзирающий прокурор	қадағалаушы прокурор	<p>1.ПРОКУРОР – лат. procuro – «қамқорлық жасауым».</p> <p>ҚАДАҒАЛАУШЫ ПРОКУРОР – қылмыстық процестің сотқа дейінгі сатысында заңнаманың сақталуын қадағалауды жүзеге асыратын прокурор.</p> <p>2. Әзербайжан: nəzarətçi prokurorluq</p> <p>3. Қырғыз: көзөмөлдөөчү прокурор</p> <p>4. Өзбек: prokurorni nazorat qilish</p> <p>5. Түрік: denetçi denetçisi</p> <p>6. Ағылшын: supervising prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscal supervisor</p> <p>8. Неміс: Aufsichtsbehörde</p> <p>9. Француз: procureur superviseur</p>
1277.	дежурный прокурор	кезекші прокурор	<p>1.ПРОКУРОР – лат. procuro – «қамқорлық жасауым».</p> <p>КЕЗЕКШІ ПРОКУРОР – қылмыстық қудалау органында кезекшілікті жүзеге асыратын қадағалау саласы бойынша прокурор, аға прокурор, аудан</p>

			<p>(қала) прокурорының және оған теңестірілген прокурордың орынбасары, облыстық прокуратураның және оған теңестірілген прокуратураның бөлімдегі (басқармадағы) аға прокуроры, прокуроры.</p> <p>2. Әзербайжан: vəzifəli prokuror</p> <p>3. Қырғыз: кызмат милдеттерин аткарган прокурор</p> <p>4. Өзбек: vazifali prokuror</p> <p>5. Түрік: görev savcısı</p> <p>6. Ағылшын: duty prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscal de servicio</p> <p>8. Неміс: Pflichtstaatsanwalt</p> <p>9. Француз: procureur de service</p>
1278.	специальный прокурор	арнаулы прокурор, арнайы прокурор	<p>1.ПРОКУРОР – лат. prosecuro – «қамқорлық жасауымын».</p> <p>СПЕЦИАЛЬНЫЙ – лат. species – «тек», «түр».</p> <p>АРНАЙЫ ПРОКУРОР – сотқа дейінгі, оның ішінде тергеу және тергеу-жедел топтарына жетекшілік ету жолымен тергеуді жүзеге асыруға уәкілетті лауазымды тұлға.</p> <p>2. Әзербайжан: xüsusi prokuror</p> <p>3. Қырғыз: атайын прокурор</p> <p>4. Өзбек: maxsus prokuror</p> <p>5. Түрік: özel savcı</p> <p>6. Ағылшын: special prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscal especial</p> <p>8. Неміс: Sonderstaatsanwalt</p> <p>9. Француз: procureur spécial</p>
1279.	уполномоченный прокурор	уәкілетті прокурор	<p>1.ПРОКУРОР – лат. prosecuro – «қамқорлық жасауымын».</p> <p>УӘКІЛЕТТІ ПРОКУРОР – есептік-тіркеу тәртібінің заңдылығын қадағалауды тікелей жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің (бұдан әрі – ҚСЖАЕК) және оның аумақтық органдарының қызметкері.</p> <p>2. Әзербайжан: səlahiyyətli prokuror</p> <p>3. Қырғыз: ыйгарым укуктуу прокурор</p> <p>4. Өзбек: vakolatli prokuror</p> <p>5. Түрік: yetkili savcı</p> <p>6. Ағылшын: authorized prosecutor</p> <p>7. Испан: fiscal autorizado</p> <p>8. Неміс: autorisierter Staatsanwalt</p> <p>9. Француз: procureur autorisé</p>

2018 ЖЫЛЫ
БЕКІТІЛГЕН ТЕРМИНДЕР

Редактор

Б.Ысқак

Корректорлар

О.Мақсұт, А.Әлайдар